BIBL. STE GENEVIÈVE
229

BERNARD
DE
BREYDENBACH
MARTIN ROTH

SANCTARUM
PEREGRINATIO
IN MONTEM
SYON
OPUSCULUM

G
185
SERVE

SPIRE
PETRUS DRACH
1502

BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE
SG

G. 185.

Inv. 229

G. petit in f° 185

ann. 1502

Bernard de Breydenbach
(Martin Roth)
voir l'adaptation française de frère Nicole
Le Huen
(15) E petit f° 587

manque le 1er f°

Zatory G. 185 folio p̄mo. 1

REuerendissimo in xp̄o patri ⁊ dn̄o dn̄o Ber-
tholdo sancte Mag̃untin̄. sedis Archiep̄o. Sacri Rhomani imperij ꝑ germani-
am Archicancellario. ac p̄ncipi electori dn̄o suo gratiosissimo. Bernardꝰ de Brey
denbach dicte eccl̄ie Maguntinen̄. decanꝰ simul ⁊ camerariꝰ obedientiā promptā
et deuotam.

4o. Ex Biblioth. S. Genovefae Paris. 1734

REuerēdissime in xp̄o pater ⁊ dn̄e. dn̄e mi gratiose. Ex tue p̄ter morē meū vsitatū scribere. Reue-
rēdissime paternitati audēctius solito p̄sumpsi. ⁊ rē haud tue dignā grauitati exhibere tentaui.
id cause est ꝙ tua mihi sepenūero expta ꝓbataq̃ꝫ fruor gratia bonitate ⁊ hūanitate. qua p̄ter supq̃ꝫ
ceteros cumulatiꝰ in p̄sentiaꝝ vtēs. Reuerēdissime pater id obnoxiꝰ primū oīm p̄cor quatinꝰ nō cer
te moleste aut indigne. qδ ip̄e encēnij loco tue duxi reuerēdissime offerendū paternitati/feras. sinas-
q̃ꝫ pene tecū iocari. tā etsi id alienū prorsus a tua maturiori cōditiōe certo sciā. ferā ⁊ ego si non satis
grauit ꝓ meo officio a te vl' alio quopiā spectato viro. agere. fuero iudicatꝰ. Tentatio si me app̄hen
dit hūana ⁊ imptinēs curiositas. ignoscens ꝓ tua clemētia. haudq̃ꝫ succēsebis. Ceteꝝ multipharia
hūanoꝝ. studia ingenioꝝ neq̃ꝫ nouoꝝ cōdendoꝝ existere finē libroꝝ (si tn̄ id nouū dici possit. qδ alia
q̃p̄rius veste indutū ⁊ nouo dūtaxat fuco siue colore superlitū supq̃ꝫ videt̄ opertū. eadē rei substātia
manēte sub alio ⁊ alio aduēticio mō essendi) q̄ nō videat sub oc'lis hac p̄sertim tēpestate. q̄ nouitate
opido increuert̄ adinuētiōes. ⁊ vnusq̄sq̃ꝫ in suo sensu abūdat. inueniri posse arbitror neminē. qñq̄ dē
eousq̃ꝫ ventū sit iā pridē vt iuxta vulgatū ꝓuerbiū stilū dūtaxat mutauisse sit fecisse librū. Taceā opor
tet de grāmatic' rhethoric'. dialeticis. musicis. geometric'. astronomic' ⁊ philosophis. Diuꝰ dudū
Hieronymꝰ testat̄. qm̄ qδ medicoꝝ est medici tractāt fabrilia fabri. ita ⁊ de alijs parē in modū. So
la scp̄turaꝝ ars est ip̄o eodē asserēte ⁊ dietim docēte experientia. quā sibi passim vēdicāt oēs. q̄ fit ꝙ scri
bimꝰ indocti doctiq̃ꝫ poemata passim. hāc garrula anus. hāc delirus senex. hāc sophista v̄bosus. hāc
vniuersi p̄sumūt. lacerāt. docētq̃ꝫ anteq̃ꝫ discāt. At ego vt meā falcē in alienā mittā messēꝫ absit ꝓcul.
carū haud diues p̄ciosaꝝ mertiū. opūq̃ꝫ maioꝝ egenꝰ ⁊ pauꝑ. p̄sumpserim minime aurea vl' argētea
vasa in donaria dn̄i offerre. sed q̄ mihi sunt fictilia atq̃ꝫ cōmunibꝫ apta vsibꝫ. ⁊ si pudet. piget tn̄ mini
me exhibere: magna magnis relinquēs. q̄ acriori ⁊ excellētiori p̄diti ingenio. in optimaꝝ studijs di
sciplinaꝝ a puero ⁊ teneris (vt aiūt) vnguiculis euū suū oīme ꝯtriuere vl' diuinaꝝ instituti doctrinis
rerū. vel ceteraꝝ artiū eruditiōibꝫ imbuti. ¶ Hi ꝙ q̄nq̃ꝫ talenta a dn̄o tradita sint eis. alia q̄nq̃ꝫ merito
supluc̄rant̄. Ego v̄o si duo minuta era in gasophilatiū vidua cū paupcula misero. bene belleq̃ꝫ mecū
actū existimauerim. neq̃ꝫ tn̄ ea Reuerēdissime pater ꝑus cēsui in eccl'iam offerēda q̃ꝫ tuis acutissimis
p̄sentaueri oc'lis p̄uidēda ꝓbandaq̃ꝫ. tā etsi talis tātiq̃ꝫ p̄ceptor' haud digna sint ꝯspectiōe. Mirabe
re fortassis q̄d veli. Opusculū habeo qδ duplā p̄sefert docetq̃ꝫ ꝑegrinatiōeꝫ. altera q̄ꝝ vsq̃ꝫ hierosoly
mā. altera inde ad inclytā v̄ginē ⁊ martyrē porrigit̄ Katherinā. q̄s ip̄e ego vt tua nouit Reuerēdissi
ma paternitas. deo ꝓpicio ⁊ vot' meis benignꝰ annuēte. anno p̄feci supiori. zelo tn̄ bono ⁊ optimo fi
ne. q̄ ceter' christicolis vl' tali inseruirē mea opa atq̃ꝫ labore eas ambas in cartā traduci decreui. mo
do ꝑus inuiso. ꝑ scripturā vicꝫ ⁊ picturā. q̄tinus nō mō intellectū res hec oblectaret veꝝ ⁊ aspectū.
traheretq̃ꝫ vehemētiꝰ affectū hoīm deuotoꝝ. Et quāq̃ꝫ ipꝫ vile opusculū nō magnope aut necessario
veniat corrigendū q̄si ꝑiculo alicui esse possit. etiā si tuas doctissimas inciderit manꝰ minime tue tn̄
absq̃ꝫ Reuerēdissime pat̄nitat' nutu ⁊ cōniuētia. in publicū ꝓdeat nolo. q̄ nō mō tibi detulisse s;d ⁊
ipsi opusculo videar cōsuluisse. Neq̃ꝫ em̄ adeousq̃ꝫ desipio vt nō intelligā hac ex deditiōe tue me celsi
tudini nil vl' gratiaꝝ vel p̄conioꝝ intulisse. Scio equidē ⁊ certꝰ suꝫ ꝙ ip̄m potiꝰ opusculū dū ex tua
q̄si officia egredi videbit̄/auctoritat' ⁊ splēdor' plurimū accipiet atꝫ valor'. maxie ꝙ incōpertū sit ne
mini. nil vnq̃ꝫ tuā venisse s̄blimā (q̄ scoriā oēꝫ eradit) qδ nō rectissime euaserit atꝫ emēdatissimū. Que
em̄ mac'la. q̄ rubigo. q̄ impuritas. tuos ꝑspicacissimos oc'los p̄terfugere posset. Quid v̄o tua grauissi
ma iudicatū vnq̃ꝫ fuit cēsura. aut equa lance examinatū. qδ quiuis etiā summoꝝ hoīm: arguere pre
sumpserit. Hinc sequat̄ necesse est. vt qδ abs te ꝓbatū fuerit id magnipēdat̄. Quod v̄o reiectū id ni
hili ⁊ flocci habeat̄ opteat. Eam ob rē operā impēdi q̃ꝫ sollicitā. vt ip̄m opusculū hac diligētia ꝯfice
ret̄ ⁊ lucubratiōe eoq̃ꝫ moderamie vteret̄ vt cōmunia p̄teriret ⁊ nō nisi cursim ac summis (vt aiūt) la-
bijs ꝑus descripta ꝑstringeret. Que v̄o digna eēnt dictu scituq̃ꝫ ea latiꝰ euolueret ⁊ dissereret copio
sius. vt id in ꝓcessu de mahumeto ⁊ alijs q̄busdā grauibꝫ assertiōibꝫ ⁊ disputatiōibꝫ haudq̃ꝫ cōtemnē
dis oratiōibꝫ fiet euidēs magis. ¶ Porro qm̄ magna beniuolentia maiori dilectiōe maxima v̄o grā
tua me Reuerēdissima paternitas ⁊ secrenissima dn̄atio semꝑ ⁊ vbiq̃ꝫ p̄ ceter' ampliori ꝓsecuta est
fauore (qδ nō tam ipse sensi sepissime q̃ꝫ omnes habēt ꝑspectū) quinetiā ⁊ si tacerē lapides clamarēt/
haudq̃ꝫ silerēt ip̄a tua in me plurima collata bn̄ficia officiaq̃ꝫ. Eaꝓpter tue me p̄stantissime ⁊ colēdis

~~Iste liber est de conventu celestinorum senonensium~~
~~Signatus in ...~~

sime paternitati, pfiteor fore ppetuo obligatissimū/deditissimūq3. Et quāq3 (qđ doleo) nō opis mee grates referre cōdignas/neq3 p̄rsus habeā qđ retribuā dn̄o meo obseruādissimo p oib9 q̄ retribuit mihi. tū quo propensissimū ani mei in te affectū prodā vtcunq3. atq3 paratissimā ostendā cōplacēdi voluntatē. En z meipm totū z hoc exile encenniū. sequēs vic3 opusculū. sterile z incomptū/tue de do dedicoq3 Reuerēdissime paternitati/vtere z me et eo vt libet. Etsi qn̄ licebit pre ocio id intueri di gneris. Sicq3 fiet vt tua lōge melius accepti9 et clarius euadat approbatiōe. q̄3 alteri9 cuiuspiā vel exacta discussiōe. q pnotissimū cūctis iam factū sit z celebri fama vulgatū. q hisce in terrꝫ sicut pote state ita z ꝟtute p̄stantior te sit nemo. Quis eñ oēs p̄clarasanimi corpisq3 tui dotes z eximias gra tias. paucis explicabit. q̄ sedē sibi quasi p̄priā in te vno oim iudicio collocauere. Quis tuā vel cogi tando vel dicēdo singularē prudentiā. oculatissimā circūspectionē. ingenij acumē z facilitatē. graui tatē morū. debita suauitate pvenustā. amorē equitatꝫ z iusticie. clemētie legib9 haud incultā ani con stantiā z magnitudinē. ac reb9 in gerundis industriā z sagacitatē. pauculo emetiat sermone. Qđ z si q̄s vel eximius orator tentare p̄sumeret. cum nō modo succumbiturū sed z obfuscatiōis q̄3 accessio nis siue elucidatiōis plus allaturū. haud iniuria crediderim. Ne ḡ multis morer frustraq3 coner. id sensio. id pclamo (nō certe assentatorꝫ vicio sed q̄ veritati testimonio sim moreq3 ei gerā) q̄cquid pro sas in auctissimo z donis referto amplissimis inuenit. id tu cumulatissime habes z possides totum oim felicissim9 z fortunatissim9 iure meritoq3 reputādus. Eya ꝟo q̄3 probe q̄3 apte q̄3 iuste: tua pcla ra merita. tue responderūt sublimationi. q̄ in summū vsq3 gradū cōscendisti z apicē. in insigni metro poli maguntinensi. En fides tua integerrima. zelus ardentissim9. infatigabilis labor. casuū ppessio variorꝫ. quib9 pro ipius alme eccl'ie z inclyte sedis magūtinensis incremēto pridē semp decertasti. q̄3 recte. deo ipso volēte z patrū oim vnitissima cōcurrente electione. plebisq3 acclamatiōe fauētissima. mercedis z pmij iusta retributiōe. te in pcelsum h' fastigiū cōstituere. Supremā ḡ gliosissimi Marti ni collocat9 in arcē Archipresul faustissime diuo p̄rsus auspicio. eā adauge semp et exorna. z quā ti bi hacten9 charā promotāq3 habuisti. nūc fac operosius atq3 accurati9 vt cepisti magnifices. ampli fices. z illustres in dies. q̄ tin9 se te rectore te duce. te pastore iustis z optimis se gubernatā legib9 lete tur. glorie z gratulet sibi in cuū. tua q3 Reuerēdissima paternitas p̄nti gaudeat felicitate. z eterna in celis iocūditate atq3 beatitudine expleto certamie. cursuq3 bonis p̄suli cōsummato pfruat Amē.

¶Continentiam huius operis subiecta monstrabunt.

¶In p̄mis prefatio p̄mittit ciuitatis Hierusalem ac sancte terre finitime. quondā promissiōis ap pellate cōmendaticia. plures eius p̄claras ostendendo p̄ter z supra ceteras excellētias z precipuas. prerogatiuas. vnde z ex ea veluti termino ad quē motus est profectio in eam eminētior cōuincitur z dignior merito cōprobatur. Fructus etiā sancte huius peregrinatiōis quosdā ipsa prefatio p̄sequi tur. intentionēq3 explicat autoris z operis diuisionē vt patet intuenti.

¶Deinde pcessus Hierosolymitane pegrinationis de loco ad locū ordinate z examussim cōi z vul gata deducit narratiōe. z tū litterꝫ z scripturꝫ. tū imaginib9 z figuris. potiores ille ciuitates z loca q̄ bus inter pficiscendū comuni9 applicat terra mariq3. ad intellectū z sensum describunt videlicet.

Primū omniū inclyta ciuitas venetiarū tanq3 terminus a quo intrantibus mare.

Deinde ciuitas parentina q̄ a venetijs leucis cōmunib9 siue miliarib9 italicis distat centum.

Deinde vrbs Corfona q̄ octingentis. ¶Deinde Modona q̄ mille z centū. ¶Deinde Joppen siue Japha q̄ bis millenis. Ubi pegrini ad terrā de mari egrediētes. p Rama oppidū vsq3 Hierosoly mā p. xl. leucas in asinis pgūt. Et ita a venetijs vsq3 Hierusalē sunt bis millena milia italica z q̄dragin ta. Cetere ꝟo minores vrbes z insule oēs suis in locis/p̄prijs dūtaxat noibus designant. Ex ꝟo insi gnis z potēs ciuitas Ragusina q̄ngentis distās a venetijs leucꝫ suo loco nō est hic effigiata. ad cui9 portū etiam cōiter solet applicari. Jd cause est q2 nimio ventorꝫ impetu z vi inde pieciti. ac celeriori cursu alio delati. illac nequiuim9 propinquare. quo accidit vt nr̄os subterfugerit oculos z obtut9.

Jnter insulas ꝟo plurimas q̄s pretergredi optet/inter nauigandū tres p̄cipue ceterꝫ p̄clariores hic habent figurate z designate. videlic3 Candia q̄ a venetijs mille leucis italicꝫ distat. Rhodū q̄ mille q̄dringētis. z Cipirus q̄ mille septingētis. Reliq̄ dumtaxat nūerant z noiant suis in locis. ¶Porro loca sacra intra Hierosolymā. z que ciuitati de vicino adiacēt. de q̄bus crebrius in sacra fit pagina mentio. et in q̄bus queq3 memoratu digna patrata legunt. specialib9 effigiant figuris cū notulis de claratorijs z remissionib9 oportunis ad veteris vel noui testamenti passus.

¶Jn secūda parte p̄me huius partis p̄ncipalis. determiato de locis. agitur ordine cōgruo de inco larū siue indigenarū locorū eorundē. et p̄sertim sacrorū moribus/ritibus/legib9/et sectis. Et primū omnium de sarracenis quorū vt magis pateat error z damnatissima secta.

De eorũ pseudo ꝓpheta ⁊ pestifero seductore Mahumeto. longa ⁊ ꝓpria texit hystoria tractãs vicȝ. De eius ortu ⁊ natiuitate. ¶ De eius detestabili vita ⁊ conuersatiõe. ¶ De eius ꝓphane legis initio et ꝓmulgatiõe. ¶ De eius infelici morte ⁊ indubia dãnatione. Et tandẽ cõpendiosa ꝗdam sed notabilis ⁊ matura annectit mahumetice secte ⁊ ꝑfidie improbatio. vbi multa haud cõtemnenda inseruntur dogmata. potissimũ cõtra illã epicureã paradisum quã ipe mahumet suis p̄dicauit sectatoribꝫ ⁊ ꝓmisit. Inde agit breuissime. de Judeis. Grecis. Sirianis. Jacobitis. Nestorianis. Armenis. Georgianis. Indianis. Maronitis. Et eoꝝ oĩbus erroribꝫ cerimonijs ⁊ ritibꝫ. ¶ Adiũgunt quocꝫ cuilibet sue ꝓprie littere siue caracteres ꝗbus vtunt vel scribẽdo vel loquẽdo ipe natiões. ¶ In fine eiusdem tractatꝰ oratiuncula quedã addit miserũ ⁊ miserabilẽ orĩetalis ecclie statũ modernũ deplorãs. Sed ⁊ disputatio ꝗdã seriosa ⁊ grauis cõtra eos/ꝗ vnũquecꝫ in sua fide. lege vel secta. credũt posse saluari. ¶ Postremo de veris catholicis latinis ꝗ ꝑpauci sunt Hierosolymis fit memoria cũ lamẽtatione ꝗdaȝ lugubri. suꝑ desolatiõe ecclie dei scte. ⁊ exhortatiõe ad p̄ncipes orthodoxos. eos ad ecclie fideliũ cõtra ꝑfidos defensionẽ aĩando. Cuiꝰ rei grã in calce visio ꝗdam terribilis Carolo quõdaȝ imperatore ostensa. annotat ex speculo historiali Uincentij beluacensis sumpta.

¶ In secũda huiꝰ opis parte p̄ncipali. de scda agit ꝑegrinatiõe ab Hierusalẽ ꝑ vastã solitudineȝ in montẽ Synai. ad diuã ⁊ inclytã sanctãcꝫ virginẽ ⁊ martyrẽ Katherinã. Cui etiaȝ cõmendaticia ꝗdã antefert prefaciũcula/sicut ⁊ p̄ori. ¶ Deinde ꝓfectiõis ipius ordo ⁊ ꝓcessus ab Hierlm vscꝫ in Gazera ciuitatẽ. ⁊ inde ꝑ desertũ vscꝫ Syna describit. vbi ⁊ loca sacra singula in monteȝ dei oreb et Synai ex ordine explanant ⁊ debitis notulis elucidant. ¶ Tandẽ regressus ex mõte Synai ꝑ hortũ balsami in Matherea villa existentẽ. ⁊ ꝑ Chayrũ babyloniã ciuitatẽ sarracenoꝝ potẽtissimaȝ. et maximã. vbi rex ipsoꝝ Soldanꝰ residet. ⁊ inde ꝑ Nylũ paradiseũ fluuiũ nobilissimũ vscꝫ in Alexandriã quondã gl'iosaȝ vrbẽ. vnde ⁊ venetias redit nauigio/vbi etiã de constantinopolitane vrbis excidio ⁊ expugnatiõe digressiue agit. ordinata ⁊ oportuna explicat narratiõe. Et in fine oĩm ꝗdam ponunt scitu necessaria his ꝗ forte has volẽt in futuro deuotiõis gratia subire ꝑegrinatiões. ꝗs fructu multiplici spirituali haud dubiũ inde dotãdos altissimus saluos cõducat et reducat. Amen.

¶ Prefatio in opus trãsmarine peregrinationis ad venerandũ et gloriosum sepulchrũ dominicũ in Hierusalẽ eius tum laudes tum fructus paucis attollens. intentationemcꝫ exprimens auctoris et operis diuisionem Incipit feliciter.

Sancte ⁊ salubris ꝓfectiõis atcꝫ ꝑegrinatiõis trãsmarine Hierosolymitane. laudes amplissimas. eximiã dignitatẽ. ⁊ p̄claras vtilitates cupiẽs hac cõmendaticia extollere orõne. ita paucis vtendũ cẽsui ꝗ morẽ gerã lectori. vt habeã nihilominꝰ rationeȝ dicẽdis ꝗ orthodoxorũ deuota pectora in eã prius fortassis inclinata. etiã atcꝫ etiaȝ faciã inclinatiora Atcꝫ in p̄mis hinc mihi arbitror exordiendũ. ꝙ cũ ꝑspicuũ sit iuxta philosophicã assertionẽ a termino ad quẽ motũ accipe speciẽ ⁊ rationẽ atcꝫ etiã dignitatẽ. Hinc ex terre sancte suꝑ cũctas p̄eminẽtia/huiꝰ ꝑegrinatiõis laus ⁊ cõditio nobilis venit. haud dubiũ metienda p̄mũ. ꝙobrem si vl' summotenꝰ attigero magnã excellentiã/maiorẽ p̄ ceteris prestantiã/maximã prerogatiuã sancte illius ciuitatis Hierusalẽ ⁊ terre finitime (tam etsi suapte ꝑnotissimã) nõ mediocrẽ. imo pene e vestigio ꝓximã in eã rem fecisse me accessionẽ. plurimãcꝫ absoluisse cõmẽdatiõis ꝑteȝ. haud iniuria existimabo. Gloriosa sane de ea ciuitate dicta sunt abolim. psalmista teste. dicũturcꝫ dietim. qm̃ ciuitas dei summi est. magni regis ⁊ dñi virtutũ. cuiꝰ fundamẽta in montibꝫ sanctis. ita vt diligat dñs ipse portas syon suꝑ oia tabernacula Jacob. Geneseos ꝗȝ testat liber. quãta ꝓmissionũ serie. terrã hanc p̄ori seculo venerãdis patribꝫ ipse oĩpotens deus pollicitꝰ sit. vnde ⁊ terra ꝓmissiõis appellata est. eiꝰ terre viuentiũ ꝗ in celis est typũ ex multis similitudinibꝫ (quas breuitatis amore transeo) ꝙapte p̄seferens. Claretcꝫ libro ex eodẽ. queãdmodũ multaꝝ gentiũ pater Abraã. duo ammonitꝰ iussu. paterno derelicto solo. egressus de terra sua ⁊ cogitatõe sua ⁊ domo patris sui. ad terrã hãc festinauerit. figẽs tabernaculũ suũ Bethel ⁊ hay. in geraris bersabee cõmoratꝰ et Ebron. Itidẽ de Isaac Jacob Joseph ꝗȝ ⁊ fratribꝫ eiꝰ liquet. Hoc adiecto ꝙ hi qm̃ viui in terra ista semꝑ esse nequibãt. mortui saltẽ in ea exoptabant ⁊ magnopere desiderabãt sepeliri. Id posteris suis in mãdatis relinquẽtes. Constat p̄terea neminẽcꝫ fugit. ꝙ et ipe omniũ mitissimꝰ hominũ Moy

ses. hanc ob terrã nõ tam visendã q̃ possidendã. cõtemptu regali palatio. p̄claris egypti opibus nihili habitis. spretaq̃ terra inclyta. cũ fratribꝫ suis longo p desertũ tp̃e affligi maluit. q̃ tẽporalis regni frui iocũditate. Cũq̃ eam dei nutu ingredi nõ licuit. saltẽ a longe ꝓspicere ꝛ salutare eã loco de sublimi mõtis abarym habuit pgratũ. Obmitto hꝯ in loco recẽsere ex penthateuci regũ Iudicũ ꝓphetarꝫ. hystoriarũq̃ voluminibꝫ plurima. q̃ maiorẽ in modũ ad eiusce terre ingentẽ cõduceret oñdendã sublimitatẽ. quãto videlicꝫ israelitarũ ip̃a parta fuerit sudore. quãta hostiũ sanguĩe cede ꝛ strage subacta. q̃ sacratissimis semp gubernatã legibꝫ. q̃ miris a deo signis ꝛ prodigijs sepenũero decorata. q̃ clarissimis semp exculta patribꝫ. et eorũ tum rebꝫ ꝛ factis memorãdis. tũ doctrinis ꝛ exẽplis insignibus egregie illustrata. q̃ gloriosis referta psonis. sacerdotibꝫ videlicꝫ ꝛ regibꝫ ꝛ ꝓphetis. quorꝫ est ampla satis laus in hystorijs: ꝛ memoria in bñdictiõe. apud quos etiã tam sincerus dei cultꝰ diu et diu viguit. ita vt notꝰ in Judea deus dũtaxat tũc / in toto esset orbe terrarꝫ. ꝛ in solo israel magnũ nomen eius atq̃ habitatio eiꝰ in syon. Siquidẽ facta est iudea sanctificatio eiꝰ: israel potestas eiꝰ. Id potius post oĩa velim adiectũ velut p̄cipuũ instituti mei documẽtũ. q̃ hõ natꝰ est in ea. ꝛ ip̃e fundauit eã altissimꝰ. quia videlicꝫ terrã hanc vnigenitus dei filius nostrã venturꝰ in carnẽ. in tẽporis plenitudine sibi vniuerso delegit ex orbe. quã ꝛ sua benedicta cõsecrauit incarnatiõe. natiuitate. cõuersatione. quã preterea doctrina sua ꝛ miraculorũ gloria eximie honestauit. illustrauitq̃ morte. resurrectione. et in celos ascensiõe. Qua ex re id haud ab re intulerim. quoniã si (vt par ratio est) digna putamus loca vbi petrus ꝛ paulus christiani duces exercitꝰ. ꝛ dñici gregis pastores sanguinẽ fuderũt p christo. Si deniq̃ martyrꝫ vbiq̃ veneramur reliquias. ꝛ sanctã fauillã oculis apponẽtes. si licet etiã ore cõtingimus. Terrã illã quomodo nõ omni prorsus dignissimã veneratiõe existimabimꝰ. in cuius medio salutẽ nostrã operatus saluator noster. monumentũ quoq̃ in q̃ redemptor ip̃e noster cõditus est. quomõ nõ magnificiemus magꝭ. quomõ nõ pluris reputabimꝰ. imo vero quõ sic a pfidis floccihaberi et naucipendi. tantis iã retro habitis tẽporibus sustinemꝰ in iniuriã christi ꝛ obprobiũ nominis xp̃iani. Scitũ est preterea ꝛ incõpertũ extat nemini. quãto antiq̃ studio ꝛ veteres iudei tẽplũ Hierosolymis ꝛ sancta sanctorũ tum venerabanť tum frequẽtabant / p̄sertim q̃ illic erat arca testamenti cũ cherubin ꝛ propiciatorio. vbi tabule legis. manna quoq̃ ꝛ virga aaron que fronduerat cõtinebanť. que tñ oĩa ꝛ singula vt vas electionis Paulus disserit. nõ nisi vmbra erãt futurorꝫ. At nõne apud nos (vt de ceteris sileã) venerabilius lõge est mediatoris dei ꝛ hominũ Jesu xp̃i domini nostri sanctũ gloriosumq̃ sepulchrũ. quod quotiẽs fidelis quisq̃ ingrediť. totiens mentis ac fidei sue oculis. inuolutũ syndone videt saluatorẽ. paululũq̃ procedens. lapidem conspicit reuolutũ. angelum quoq̃ sup illum sedentẽ. et sudariũ cum lintheaminibꝫ mulieribꝫ ostendentẽ. templũ exinde preteriẽs vetustũ. quasi in presentiarũ. audit Jesum inibi p̄dicantẽ. cenantẽ. post hac in monte syon recolit. discipulorũq̃ illic pedes lauantẽ. ac eis corpis ꝛ sanguinis sui sacramẽta conficientẽ. egressum tandẽ in montẽ oliueti deuotissime orantẽ. defluentẽ sudore sanguineo. osculo proditũ a traditore. captũ dehinc. tractũ. illusum. consputũ. accusatũ. flagellatũ. coronatũ. morti adiudicatũ. crucẽ ꝓpriã baiulantẽ. eiusq̃ sub mole in porta ciuitatis (cuius rei hodie relicta cernunť vestigia) deficientẽ. succedentẽ Symonẽ cyreneũ. ac postremo in golgata amarissime passionis sue mysteria cõsummantẽ. O quãta loca illa sacratissima exundant haud dubiũ laude ꝛ gloria. quãta virtute ac dignitate prestant. quãta ꝓinde deuotione si via nobis ad ea esset apertior. iure meritoq̃ essent. tum honorãda tũ visitanda. quãto colenda affectu. q̃ et ip̃sa mater dñi Maria. virgo ꝑpetua. eius post mortem atq̃ resurrectionẽ. dictarũ rerũ ob memoriã nõ tam incoluit multo post tẽpore. q̃ ardẽtissimis desideriorũ insignijs honorabiliora nobis effecit. Ita ꝛ reliquе mulieres sancte loca ip̃a sepenũero deuotissime exosculantes. Atq̃ hunc in modũ pleriq̃ alij vtriusq̃ sexus homiẽs fecere. suo nos ad id exẽplo prouocãtes. Inter q̃s beatissimus effulget Hieronymꝰ eorundẽ locorũ cultor ꝛ inhabitator p̄cipuus. q̃ in diuersorio marie ad p̄sepe dñi in bethleemitico tugurio latitare atq̃ cõmorari rhomanis p̄tulit delitijs. Ita deuotissime paula ꝛ eustochiũ. ita venerabilis marcella. ex rhoma ornatissimis dictarum litterꝭ eo aduocata. Ita clarissimi quiq̃ alij ex omni delectores xp̃ianissimo viri. q̃ pro sua eximia fide et deuotiõe quantũlibet distarẽt minus se habere xp̃iane religionis abolim putauere / in illa loca sacratissima suis p̄spexissent oclĩs: oculisq̃ attigissent. atq̃ illic xp̃m dominũ adorauissent vbi steterũt pedes eius. et in quibus euangeliũ primũ de patibulo chorusca uit. fidesq̃ nostra sumpsit exordiũ.

¶ Adde q̃ dictorꝫ deuota visitatio locorũ. ad emẽdatioris vite ꝓpositum cõcipiendũ. hauriendãq̃ suorũ cõpunctionẽ criminũ. nõnihil cõfert pio et fideli pegrino. ita vt meo q̃dem arbitratu. atq̃ plurimorũ mecũ cõsentientiũ censura. nullus pene sit vel perrarus. q̃ non melior inde regrediať q̃ ante fuerat ingressus. Neq̃ ob id. hoc in loco. gẽtili cõcesserim poete dicẽti. celũ nõ animũ mutat q̃ trans mare currit. Esto in curiosis id locũ habeat. q̃ vanitatꝭ ductu sp̃ũ. scrutandorũ locorꝫ causa. eo per-

gunt.nullũ referentes fructũ ex tanto labore et sumptu.nisi ꝙ veterũ more exploratoꝝ.quos Moy=
ses miserat terre sancte terreꝗ ꝓmissionis detrahere nõ cessant.At nõ sic in his.qui deuotõnis vene
rationisꝗ gratia illo proficiscunt.per varios casus ꝑ mille discrimia rerũ. Quis equidẽ christicola
has ingressus terras sacratissimas.nõ mox amaras solueret in lachrymas.ꝗs cõpunctionis nõ pre
ferret indicia.etiã si adamantino esset pectore.vbi ⁊ petre scisse sunt.⁊ saxa ingentia diruta (ꝗ hodie
sub aspectũ ibi mõstrant)atꝗ terra tota fundit⁹ mota xpo moriẽte in cruce.Quis nõ alterũ mutare
tur in virũ.ꝑditus quantũlibet ante fuisset.quãdoꝗdem (vt de plenissimis illic remissiõib⁹ ⁊ indulgẽ
tijs copiosissimis taceã quas cõsequi quisꝗ ibi põt mox vbi mare egredit et pedem terre sancte infi=
git.ac deinceps ꝗ̃sepe multis in locis)quãdo inꝗ̃ (quod plurisfacio) venerãda saluatoris sui vesti
gia.ac oĩm pene passionũ ceu victoriarũ suarũ erecta ibi vexilla.terrãꝗ suo ꝑcioso rubricatã et ꝑfu=
sam sanguine.copia sibi dat sub oculis cõspicere.deosculariꝗ ore.terere pedib⁹. manib⁹ ⁊ corpore
toto cõplecti. Quãdo licz in villulã christi ingredi.intrare Marie diuersorium.atꝗ ꝑsepe illud di=
gnissimũ cõtingere.adorare paruũ hoc terre foramẽ.in quo celorũ cõditor natus est. in quo de⁹ im=
mẽsus infans factus vagijt.in quo inuolut⁹ pannis.visus a pastorib⁹.stella demõstratus.a magis
fuit adoratus.Quinetiã (vt minora referã) ad iordanis fluenta vbi baptisatus fuit xps a Johãne.
ad pastorũ quoꝗ caulas.ad dauidis mausoleũ.ad Amos ꝓphete rupem.ad abrae deniꝗ isaac ⁊ ia=
cob eximiorũ monumẽta patriarcharũ in Ebron Sed ⁊ ad triũ illustriũ feminarũ vxorũ scz eorũ=
dem tabernacula ac memorias.liber patet aditus.transitusꝗ ad ritũ Eunuchi a Philippo baptisa=
ti.vnde samariã pergas.Cineres baptiste Helisei.Abdie mente colligas.videas floridã Nazareth
florem vtiꝗ iuxta nomẽ suũ galilee.villã chana.montẽ thabor.mare galilee.⁊ secus id milia populi
nõ pauca agnoscas ꝑ dominũ satiata.Inde progressus.mẽte ꝑtractes filiũ vnicũ matris sue in por
ta Naym resuscitatũ.atꝗ montẽ suspicias hermon.vadasꝗ ꝑ torrentem Endor.in quo Zizara su=
perat.In ꝓspectu tibi sit capharnaũ.libanus.tyrus.sydon.bethel.hay.sylo duplex cesarea.triplex
rama.gl'iosa olim ptolomeida.Ramathaym sophym.Joppe.Lydia.Jamnia.Nobe.ac philistijm
ciuitates quiꝗ.et reliqua id genus loca multa.in ꝗbus mira legunt facta gestaꝗ.Post que oĩa per=
transita.in montẽ rursus ascendas oliueti.et inde in montez properes caluarie.atꝗ in crucifixionis
loco adores.noctẽ dehinc in dñico facturus sepulchro.vbi tua cũ magdalena defleas dolenter pec
cata.Quis inquã cunctis hisce ex locis et monimẽtis (si tamẽ deo credat ⁊ euãgelio) nõ magnã sibi
hauriat deuotionẽ.Quis ibi melioris sibi vite non imbibat voluntatẽ. viteꝗ veteris peniteat.vbi
tot et tanta ad hec sub oculis habet incitamenta.vbi haud dubiũ diuina gratia efficacius ꝑ ceteris
locis in aĩas agit deuotorũ.si obex nõ ponat.Sed de his iam satis superꝗ fortassis.

¶Quod reliquũ est neutiꝗ putauerim silentio trãseundũ.queãdmodũ videlicz dictarũ ꝑlustratio
terrarũ.haud immodice ad earũ sumendũ intelligentiã rerũ deseruit.de quib⁹ sacris in hystorijs ꝗ̃
creberrimã mẽtionẽ fieri constat.Nimirũ ꝑspectum omes habemus exploratumꝗ.quoniã visa ꝗ̃
audita vel lecta dumtaxat.amplius mouẽt/atꝗ que corã videntur sua sub effigie.fortius nobis so
lent impⁱmi.ꝗ̃ si aliena tantũmodo imagine repsentent. Hinc in veterib⁹ legimus hystorijs btõ tra
dẽte Hieronymo.philosophos quosdã lustrasse ꝓuincias.nouos adisse ꝑplos.maria trãsisse. vt ꝗs
ex libris nouerant/coram quoꝗ viderẽt.Sic pitagoras memphiticos vates.sic plato egyptũ ⁊ cã
oram italie.que quondã magna grecia dicebat.laboriosissime ꝑagrauit. Sed ad titumliuiũ lacteo
eloquẽtie fonte manantẽ de vltimis hispanie galliarũꝗ finibus.quosdã venisse nobiles legimus.et
quos ad cõtemplationẽ sui rhoma non traxerat.vnius hominis fama perduxit. Sic appollonius
plurima ꝑtransiuit regna. atꝗ (vti hec veluti extranea missa faciã) sacra habet pagina celebriꝗ me=
moria refert/venisse reginã saba a finibus terre.cum comitatu ⁊ diuitijs multis Hierosolymaz:vt
audiret sapientiã Salomonis.qua probata obstupuit.ita vt spiritũ vltra vix haberet.proclamans
ꝙ media pars eorũ que audisset ⁊ vidisset.minime fuisset sibi prius nũciata.Quid ergo mirũ si de=
uotus quisꝗ christianus illã videre desiderat terrã. quã quotidie ecclesie resonant vniuerse.Que
enĩ dies pene ꝑ anni circulũ in qua vel cantãdo vel legendo vel ꝑdicãdo ecclesie christi non recolũt.
que hisce in terris/ac locis eius finitimis facta perhibent.¶Omnibus quidem hominib⁹ teste phi
losopho naturale inest desideriũ sciendi.sed hac tempestate perpauci sunt.qui sese claris oblectare
disciplinis ⁊ scientijs volunt.animũꝗ suum nobilẽ.ingenuis optimarũ artium pascere doctrinis
ꝙ vel laborẽ horreant adiunctũ.vel copia sibi desit rei familiaris ociumꝗ. Perplures vero sunt ꝗ̃
melioribus et vicinioribus saluti neglectis. superuacaneis studijs dediti sunt nimis.qui videlicet
diuitias coaceruare.augere opes.mundi huius oblectationib⁹ perfrui.affluere delitijs et volupta=
tibus ꝗrunt. studentꝗ amplissimis officijs ⁊ gradib⁹ ꝑeminere.nec cogitãt miseri fragilẽ fortunã ⁊
inanes eoꝝ cõtentiões.ꝗ mediocri in spacio sepe frãgunt ⁊ corruũt.vel ante in ipo suo cursu obruũ=

tur.q̄ꝫ portū conspicere potuerūt. Sicq̄ꝫ omnē mortaliū vitā vari⁹ sub sole labor exercet. atq̄ꝫ vt longe ante Jesus syrach ꝑdixit. occupatio magna creata est filijs adam. a die exitus eorū de ventre matris vsq̄ꝫ in diē sepulture in matrē vniuersorū terram. Porro vnū est necessarium. Jesum vicꝫ scire ⁊ hūc crucifixū. Jd doctissim⁹ in lege ⁊ euāgelio aplus Paulus etiā postea q̄ꝫ in tertiū rapt⁹ fuit celuꝫ vbi mira vidit. vbi audiuit archana q̄ hoībus loqui nō licet satꝭ sibi esse arbitraꝛ. atq̄ꝫ etiā ꝑcipit vniuerse xp̄iane religiōis ꝓfessoribꝫ. nō plus sapere q̄ꝫ oꝑtet. neq̄ꝫ in alio quoq̄ꝫ gloriari nisi in cruce dñi nr̄i Jesu xp̄i. in quo est salus vita ⁊ resurrectio nr̄a: per quē saluati ⁊ liberati sum⁹. Quippe q̄ fact⁹ est nob via veritas ⁊ vita. Non ꝫ glorieꝛ sapiēs in sapiētia sua. neq̄ꝫ diues in diuitijs suis. neq̄ꝫ fortꝭ in fortitudīe sua. sꝫ in h̄ glorieꝛ q̄ gloriaꝛ. scire ⁊ nosse me: ait dñs de⁹ exercituū. Qm̄ hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti iesum xp̄m. ipso id ꝑ semetip̄m confirmāte. Et quanq̄ꝫ ad hāc salutarē assequendā sciam. euāgelica ꝑcipue ⁊ aplica satꝭ cōferāt documēta. q̄ sanctoꝝ studiosa lucubratiōe exornanꝛ in dies. ac ꝑ diuini v̄bi declamatores q̄tidiana elucidanꝛ explanatiōe. nō paꝝ tn̄ vt ꝑfatus sum ad eā ip̄am cōducit dictoꝝ ꝑagratio. ⁊ sub oclis cōspectio locorū. in quibꝫ queq̄ꝫ ꝑ xp̄m facta/dicta/aut passa dietim. aut legim⁹ ipsi aut audiuim⁹. Sancta ꝓfecto esset huiuscemodi curiositas (vt ita dixerim) ⁊ salubris euagatio atq̄ꝫ exercitatio prorsus ꝑutilis homini. presertim mediocri. sic videlicꝫ exploratū ire atq̄ꝫ ꝑscrutatū. loca vite mortisq̄ꝫ Jesu dñi nostri saluatoris. eius ex amore ⁊ sincera dilectiōe. qui mortē ibi nostrā moriēdo destruxit: et vitā resurgēdo reparauit. At cū Hieronymo sic iam concludā. Non Hierosolymis fuisse: sed Hierosolymis bene vixisse. Hierosolymis deuote se ⁊ religiose habuisse. honesteq̄ꝫ ⁊ sancte cōuersatum fuisse. in medio nationis praue et peruerse laudabile est. et reddit q̄ꝫ cōmendabilē peregrinū. ipsamq̄ꝫ magnificat ⁊ exornat peregrinationē. illustratq̄ꝫ. Et his iam satis sit super rebus hactenus deseruisse.

¶ Intentionis explicatio.

SIquidē oībus ⁊ singulis ꝑfatis ratiōibꝫ alte cōsideratꝭ. ꝑēsatisq̄ꝫ anīo. Ego Barnardus de breydenbach insignis metropolitane eccl'ie Magūtine. tūc quidē Camerarius. nunc v̄o etiā Decanus immerit⁹. fatear necesse est (quo ceterꝭ exēplo fiam) postea q̄ꝫ diu proch dolor lasciuiori etate respexi in vanitates ⁊ insanias falsas. tandē desuꝑ q̄si de graui somno expergefact⁹. cogitare cepi vias meas. ⁊ cōuertere pedes meos in testimonia dei atq̄ꝫ post multa vana vane experta. tēpus adesse ratus suꝫ. quo qđ bonū esset ⁊ saluti accomodū tenerē ⁊ amplecterer. Jtaq̄ꝫ cetera inter multa q̄ mecū ipse reputabā. estimabāq̄ꝫ efficacius ad vite cōducere emendā. id potissimū in mentē mihi venit. visumq̄ꝫ est bonū. eam ip̄am de q̄ predixi salutarē ꝑegrinationē magno fortiq̄ꝫ anīo subire. pio in visendi dñici sepulchri. ceterorūq̄ꝫ sacrorū cōspiciendorū locorū desiderio vehemēter affect⁹. Jdq̄ꝫ diua desuꝑ gratia ⁊ fida apprime cōfratrū ⁊ cōmilitonū fretus comitiua ꝑfeci. de q̄ magnifice deo gratias ago q̄ me et socios tali habuit dono dignos. votiq̄ꝫ nr̄i pij effecit cōpotes. atq̄ꝫ magnis ac angustijs sepe liberauit. Porro q̄ hanc meā ꝓfectionē siue (vt aiunt) reisam. vtilē nō solū mihi sed ⁊ alijs fidelibꝫ facerē. ⁊ maxime generosorū clarorūue hoīm anīos in eā ip̄am magis magisq̄ꝫ cōmouerē. operā nauaui q̄ꝫ exactā: vt inter ꝑegrinandū me de oībus q̄ scitu necessaria dignaq̄ꝫ essent cognitū facerē certiorē/studiose singula ꝑscrutādo. nec vllis ꝑcendo expēsis. Huius rei gr̄a ingeniosum ⁊ eruditū pictorē Erhardū scꝫ rewich de Traiecto inferiori oꝑepreciū duxi mecū assumere vti ⁊ feci. q̄ a venetiano portu ⁊ deinceps potioꝝ ciuitatū. quibꝫ terre pelagiq̄ꝫ trāsitu applicare oꝑtet. ꝑsertim sacroꝝ in terra sancta locoꝝ dispositiōes. situs ⁊ figuras. q̄ ad magꝭ ꝓprie fieri posset artificiose effigiaret. trāsferretq̄ꝫ in cartā opus visu pulchrū ⁊ delectabile. cui declaratorias notulas. vel latinas. vel vulgares feci per quendā aliū doctū virū ad votū meū apponi. Quod q̄dem perfectū opus. impressorie artis amminiculo cunctis habere volentibus cōmunicandū. vtinaꝫ atq̄ꝫ vtinā. intento optatoq̄ꝫ haud vacuū fructu euadat.

¶ Operis diuisio.

DEmū opus ipsum in duas dūtaxat libuit scinderes ꝑtes. Altera quarū Hierosolymitanā. altera v̄o Katherinianā doceret ꝑegrinationē. vtiliora q̄dam necessarijs respectibꝫ et optimis. de moribꝫ ⁊ ritibꝫ erroribusq̄ꝫ ac sectis varijs incolaꝝ ⁊ inhabitatoꝝ locorū eorundē. ꝓme hui⁹ oꝑis ꝑti adijciēdo. inserta nihilomin⁹ in fine narratiōis huiuscemodi sectarū. pulchra quadā disputatiōe. ceu anthidoto quodā ⁊ remedio. ne quis vnūquenq̄ꝫ in sua fide/lege/vel secta credat posse saluari. Alias etiā quasdā exhortationes ⁊ lamētationes prout res exposcit addendo bonis ⁊ oportunis motiuis. Postremo omniū. pium opto lectorē. deprecorq̄ꝫ deū cunctipotentem. vt veris suis cultoribus christianis oībus affectū et morē infundat ampliorē. zelumq̄ꝫ

ad terrā illā sanctā nō modo visendā. sed ⁊ aliquādo recuperandā. redigendāq₃ sub christiane reipu=blice ditionē. vti olim fuit. ad sui nominis gloriā ⁊ fidelis populi laudē et honorem. Amen.

Sequitur initium huius peregrinationis a solo natali vsq₃ venetias.

AD laudē ⁊ gloriā dn̄i nr̄i Jesu christi. gloriose genitricisq₃ sue ꝑpetue virginis Marie. atq₃ totiꝰ celestis curie. ob nostraꝝ salutē aīarū / nos tres subscripti videlicȝ Generosus dn̄s Johānes de Solms. dn̄s in Mintzenberg. Et ego supra memoratus Bernardus de Breydenbach Camerariꝰ atq₃ Decanus ecclie Maguntine. Itemq₃ dn̄s Philippus de Bicken strēnuus miles. singuli cū singulis famulis pio ducti zelo et desiderio. iā supra expsso. venimus in locū ꝑ nos deputatū ⁊ condictū. vicȝ Oppenheim diocesis Maguntinenſ. oppidū. ipa die scti Marci euāgeliste. Anno salutꝭ. M.cccc.lxxxiij. vnde ꝓfecti. sub quindecim dierū interuallo. venetias diuo mūere sani ⁊ incolumes applicuimꝰ. Inter agenduȝ iter. saluo vsi cōductu vbi expedire videbaſ / maiorꝭ gratia securitatꝭ. Inuenimus aūt ibidē plures generosos comites ⁊ barones. strēnuos milites. ac alios nobiles viros. atq₃ eccliasticas q̄sdam ꝑsonas. eodem q̄ nos anno ex diuersis christianitatꝭ partibꝫ illo cōfluxisse. ex q̄bus duo barones ⁊ tres milites cum suis famlīs / nr̄e se cōiunxerūt societati. alijs seorsum turmā facientibꝫ singularē. Erāt aūt noīa eoꝝ q̄ in vna nobiscū galea fuerūt ⁊ societate. dn̄s Maximinus de Roppenstein baro. Itē dn̄s Wernandus de Mernawe. Item dn̄s Caspar de Bulach miles. Dn̄s Georgius marx miles. Itē dn̄s Nicolaus maior de kurt miles. Necq₃ hoc in loco necessariū visum est. viā nostrā vsq₃ venetias. ꝙ omnibus germanis suapte nota sit, ꝓlixiori stilo designare. Spaciū ꝓo qd̄ interiacet ex p̄fato oppido scȝ Oppenheim vsq₃ venetias. centū pene germanica cōtinet miliaria. nec vltra protendiſ. Ibidē apud Petrū vgelheymer de Franckfordia venetijs cōmorantē / hospitio fuimꝰ recepti. ⁊ ab eodē legaliter in oībus atq₃ hūaniter tractati. rebusq₃ in gerēdis. ⁊ p̄sertim in cōducenda galea ꝯsilio suo ⁊ auxilio fideliter adiuti. Multa eni᷑ opus est diligētia ⁊ sagacitate in cōuentiōe cū patrono galee. vnde haud ab re duxi eas hic clausulas annotare. q̄s matura deliberatiōe p̄uia. litteratorie nr̄e cū patrono nostro dn̄o Augustino cōterreni. id est comite rheni. inseruimus pactioni. quo ceteri hāc eandeȝ fortassis subituri peregrinationē. Hinc exemplū sumant itidem faciendi vel certe meliorandi.

De forma contractus cum patrono galee.

ERant eni᷑ in cōuentiōe articuli tales inserti. q̄s quasi ad alios factos cursim ⁊ sub cōpendio hic enarrabo. In p̄mis ꝙ dictꝰ patronꝰ ꝑegrinos de venetijs vsq₃ ad terrā sanctā. id est Joppen. ⁊ inde denuo vsq₃ venetias ducat reducatq₃. ad qd̄ faciendū immo ⁊ p̄ueniendū ad minꝰ per diē alterā galeā que dn̄o Petro cognomēto landawe attinebat / in q̄ alij ꝑegrini de secūda societate vehebanſ. sub pena se mille florenoꝝ obligauit. sup̱ quo debita fiat ꝓuisio iuxta placitū et votū peregrinorū.

Item ꝙ ipi dn̄i ꝑegrini duos intˀ se ordinēt deputentq₃. q̄ in venetiano portu ⁊ deinceps in omnibus locis q̄bus foret applicandū / ꝓspiciant ⁊ inq̄rant an patronꝰ necessarios ⁊ sufficiētes habeat famulos ⁊ officiatos. vt morꝭ est vsitati. ⁊ necessitas siue ꝯsuetudo hactenꝰ obseruata req̄rit. Et si aliqueȝ vel aliq̄s hmōi ex famlīs q̄libet casu deficere aut mori cōtingeret. patronꝰ aliū vel alios in locū eius vel eoꝝ subrogare teneaſ: suis in expēsis. Item ꝙ patronꝰ teneaſ armaturā pro. lxxx. viris disponere ꝓ peregrinorū ⁊ galee defensiōe. aut hostiū si opus fieret inuasione.

Item ꝙ patronꝰ ad singula loca ⁊ portꝰ applicare teneaſ. q̄bus abolim cōsuetū est applicare. necq₃ tn̄ vltra bidui triduiue spaciū in aliq̄ loco immoreſ. nisi forsitan tēpestas maris (fortuna appellata) id faciendū ꝑsuaderet. hoc adiecto ꝙ si ꝑegrini in insula Cipro ad Nicosiam ciuitatē ꝑgere velint. eos teneaſ in portu Ciprino expectare. At in reditu de terra sancta biduo vel triduo in q̄libet portu. mercatiū vel vendēdaꝝ vel cōparandaꝝ gr̄a. poterit immorari ⁊ nō vltra. Ita tn̄ ꝙ loca ꝑegrinis deputata. in galea libera maneant. nec mercibꝫ occupanſ aliquo modo. Item ꝙ patronus ꝑegrinis singulis diebꝫ bis ad comedendū ⁊ bibendū det vt decet pro viris honestis. Et si ex qualibet causa aliq̄s ꝑegrinorū ad mēsam patroni mane aut vesꝑe venire neq̄ret. aut solus fortasse vel cū sua societate seorsum vellet manere. nihilominꝰ ipe patronꝰ solitū sibi cibū ⁊ potū trāsmittere teneaſ absq₃ cōtradictione omni. Item ꝙ patronus peregrinis ex venetijs vsq₃ ad terrā sanctā. ⁊ inde vsq₃ venetias de bonis panibꝫ. vino bono. recentibꝫ carnibꝫ. ouis. alijsq₃ huiusmodi esculētis cōpetenter prouidere teneaſ. Item ꝙ patronus ꝑegrinis id petentibꝫ mane vnā refectionē. et vespere collationeȝ cum malmaseto et alijs tribuat. vt fieri solitū est et consuetum.

Item si ꝑegrini plures vel pauci pro recenti aqua aduehēda. ⁊ alijs ꝓcurādis necessitatibꝫ. ad litus

vellent ꝓficisci. patronꝰ naviculã siue barcã ⁊ famulos q̃ eos ducãt ⁊ reducãt cõcedere teneat̃ eisdẽ.
¶ Item ꝙ patronus semper ⁊ vbiqꝫ ipsos tutari debet peregrinos. ne ab aliquo hominũ verbis aut factis quoquo modo molestent̃ siue in mari siue in terra. iuxta suũ posse et nosse absqꝫ fara.
¶ Itẽ ꝙ patronus ipos ꝑegrinos debito ꝑmittat tꝑe in terra sancta morari. ⁊ eos custodiat atqꝫ cũ galea expectet. ¶ Itẽqꝫ ꝑsonaliter cũ eisdẽ eq̃tet ad loca sacra visitãda: vsqꝫ ad iordanẽ. et inde denuo vsqꝫ ad galeã. fideliter quoqꝫ ⁊ probe se ad eos exhibeat. tuendo ⁊ semꝑ ac vbiqꝫ defendendo. ne ab infidelibus aut alijs vllo pacto circũueniant̃. siue seducant̃ dolo et fraude semotis.
¶ Item si aliquẽ vel aliquos ex ꝑegrinos (q̇d deus auertat) mori cõtingeret. patronus de derelictis eiꝰ vel eorũ bonis. nullo modo se impediat siue intromittat. sed apud eum vel eos cui vel q̇bus eiusmodi decedens vel decedentes bona sua legauerit vel legauerint omnino relinquat intacta.
¶ Item ꝙ si aliq̇s ex ipsis ꝑegrinis anteq̃ terre sancte applicaret moreret̃. patronus ipse dimidiã partẽ date sibi prius pecunie restituere teneat̃. de qua eius testamentarij ordinabũt iuxta cõmissa.
¶ Item si aliq̇ ex ꝑegrinis ad sanctã vellent ꝓficisci Katherinã in montẽ Synai. patronꝰ cuilibet tali id petenti decẽ ducatos de data prius pecunia reddere teneat̃. et hoc ipm ꝑegrini patrono quãtotiꝰ studeat insinuare in Hierusalẽ. ne ꝓpter eos diutius ibidẽ expectare oporteat cum galea.
¶ Item si ꝑegrini aliquẽ sibi interpretẽ siue scium ⁊ peritũ linguaꝝ illarũ terraꝝ ad q̇s pergunt. sibi in venetijs vt fieri solet voluerint ꝓcurare. patronꝰ eidem interpreti vsqꝫ ad terrã sanctã. ⁊ inde vsqꝫ venetias de cibo ⁊ potu ꝓuidere teneat̃. ⁊ naulũ recipe nõ possit neqꝫ debeat ab eodẽ. Postq̃ ṽo peregrini ad Joppen siue Japha vsqꝫ ꝑuenerint. ⁊ iã fuerint in terra cõstituti. q̇cquid tũc ⁊ deinceps interpres ipe exposuerit siue ꝓ vectigalibꝫ thelonijs pelagijs salua guardia. aut victualibꝫ. ꝑegrini ipi q̇ eum cõduxerũt exoluere teneant̃ absqꝫ damno patroni. Conuentio ṽo cũ interprete arbitraria esse dinoscit̃. et suã propriã ſm ꝙ inter eos cõuentum fuerit ⁊ cõclusum habet formam.
¶ Item ꝙ patronus oĩa vectigalia omnẽqꝫ pecuniã pro saluo cõductu exponendã. siue salua guardia proqꝫ iumẽtis et alijs exactionibꝫ. q̇buscunqꝫ noĩbus censeant̃. aut vbicunqꝫ exponere oportebit. ipse solus pro peregrinis totũ soluere ⁊ expedire absqꝫ eorũ sumptu vel damno teneatur.
¶ Item quilibet ꝑegrinus ipi patrono pro huiusmodi oĩbus per eũ vt prefert̃ faciendis vel exponendis. quadragintaduos ducatos de tzecka dictos. id est nouiter monetatos dare teneat̃. ita tamẽ ꝙ illius summe dimidiã partẽ in venetijs exoluat. reliquã ṽo in Japha siue Joppen absqꝫ fara.
¶ Item ꝙ si peregrini oẽs vel eorũ aliqui postq̃ Hierosolymã ꝑuenerint vlterius ad montez Synai aut alio ire voluerint. ipse patronus eisdẽ auxilio esse teneat̃ atqꝫ cõsilio in cõueniẽdo cũ infidelibus iuxta suũ posse ⁊ nosse. ac si causa ipsa suã cõtingeret ꝑsonã. Quodqꝫ si q̇ ꝑegrini quidpiã rerũ suaruꝫ quas secũ ferre oportune nõ possent. in galea decernerent derelinquendũ. reducendũqꝫ. ipse patronꝰ id venetias vsqꝫ. secũ reducere omĩ absqꝫ cõtradictiõe teneat̃. iuxta eorũ dispositionẽ eis ibidẽ referuandũ et hoc iterum ꝓprijs sub expensis.
¶ Itẽ ꝙ patronꝰ ꝑegrinis aptũ in galea assignet locellũ ꝓ pullis siue gallinis lignis. aq̃. sale ⁊ hmõi rebus necessarijs inibi reponẽdis. Quoqꝫ ꝑ eorũ si habeãt cocũ aut seruũ oĩa eis coquẽda disponat.
¶ Item ꝙ si aliquid in hac cõditionis formula neglectũ aut sufficienter nõ esset preuisum ⁊ expressum quod tamẽ iure vel cõsuetudine ipi patrono cõgrueret faciendũ. Id pro expresso in hac formula ꝑsentisqꝫ tenore pro inserto debet haberi.
¶ Huiusmodi oĩa ⁊ singula pũcta ꝑscripta. articulos ⁊ clausulas ꝑnotatas. patronꝰ cũ quo ꝑegrini talit̃ paciscunt̃ sub bona fide loco veri iuramẽti ꝑstiti. se solet obligare fideliter firmiterqꝫ obseruaturũ. nec cõtra ea se facturũ aut fieri sinniturũ. ꝑ se vel alios suo noĩe quomodocũqꝫ. ꝙ si in aliq̇ pũcto vel aliquibꝫ ipe patronꝰ cõtrauenire ꝑsumeret. quicq̇d inde dãni allatũ fuerit ꝑegrinis siue in venetijs siue in trãsitu vel reditu totũ ipe patronꝰ exoluere teneat̃. scdm ꝙ a ꝑegrinis arbitratũ fuerit vel iudicatũ. ita vt ipi prorsus maneãt sintqꝫ indemnes Solet quoqꝫ hmõi cõuẽtio necessarijs fideiussionibꝫ ⁊ alijs munimẽtis roborari. quo firmior sit et diligentius obseruetur.

¶ De reliquijs preciosis et venerandis que habẽtur venetijs.

Consequenter deuotis peregrinis venit considerandũ ꝙ in ciuitate ipsa venetiarũ plurime preciose reliquie cõseruant̃. que ab eisdem videri et visitari. tempore intermedio quo ibidem vsqꝫ ad galee preparationẽ ⁊ expeditionẽ expectare cogunt̃. possunt ⁊ merito debent. Nam et nos vigintiduobꝫ diebꝫ illic traximus causa ex ꝑdicta morã.
In primis in monasterio sancti Georgij quod in mari iacet prope sanctum Marcum. est brachium cum manu integra ipsius sancti Georgij in quodam altari. Sed et in alio quodam altari eiusdẽ ecclesie sancti martyris Cosmas ⁊ Damianus requiescũt.

b.º

¶ Itē in monasterio sctē Helene iuxta castella. ipsa sctā req̄escit helena tota in q̄dā capella. q̄ crucem dn̄icā Hierosolymis legit̄ inuenisse. Ibi etiā duplex crux ꝯseruat̄. in q̄ꝝ altera frustū q̄ddā ipsiꝰ viuifici ligni. In altera vero Constantini magni: ipsius sancte Helene filij pollex: ac sancte Marie magdalene os quoddam de pectore continetur.

¶ Itē in monasterio sancti Nicolai de elio dicto: ē vna de sex idrijs quaꝝ aquas dn̄s in euāgelio legit̄ conuertisse in vinum. Ibi etiam est baculus pastoralis sancti ipsius pōtificis Nicolai. quo dum viueret in presulatu suo vtebatur. Multe ibidē alie reliquie reseruant̄ q̄s oēs enumerare nō ē necesse.

¶ Item aliud quoddā monasteriū est in venetijs qd̄ acrusechirij appellat̄. in quo corpus sancte Barbare requiescit in quadam capella marmoreo quodā sarcophago nunc studiose reconditū. qd̄ prius in quodā altari in ecclesia reseruabatur. In alio quodā altari ē os q̄ddā magnū sācti Cristoferi.

¶ Item in alia quadam ecclesia venetijs que ad sanctam Marinã vocatur sancta ipsa Marina tota: in quodam requiescit altari. de qua mira in vitaspatrum leguntur.

¶ Item in alia quadā ecclesia sancte Lucie venerabile corpus eiusdē sacre virginis ac martyris Lucie requiescit. adeo integrū ⁊ illesum: vt māmille eius videri ⁊ recognosci ꝓprie valeāt ⁊ distincte.

¶ Item in ecclesia sancti Zacharie venetijs: corpꝰ ipsius venerādi sacerdotis patris sancti Johānis baptiste iacet humatū. Atq̄ cū eo duoꝝ quorundā corp̄a sanctoꝝ. quoꝝ nōia sunt in libro vite.

¶ Ibi etiā p̄ foribꝫ eccl̄ie eiusdē: ē sepulcrū dn̄i instar eius quod est hierosolymis formatum.

¶ Item venetijs in ecclesia ꝑrochiali vbi ⁊ patriarcha residere consueuit. multe sunt reliquie p̄ciose et indulgentie maxime a pena ⁊ culpa. p̄sertim singulis ꝑ quadragesimā dn̄icis diebus.

¶ Item ad sanctum Marcū eiusdem euangeliste corpus venerandū requiescit. Estq̄ ibidem thesaurus venetorum in testudine quadam. summa cum diligentia reclusus.

¶ Item duodecim corone. ⁊ .xij. pectora de auro. margaritis. saphiro. atq̄ smaragdis ⁊c̄.

¶ Item sex magne ⁊ preciose valde cruces de auro.

¶ Item pileus ducis quo quilibet dux venetorum singulari priuilegio siue prerogatiua coronatur. et est precij inestimabilis.

¶ Item duo candelabra aurea ⁊ magna. decem lapides preciosos habentia.

¶ Item cornu vnum cuiusdam vnicornis. ⁊ alias multa ⁊ varia preciosa ornamenta. opesq̄ infinite de quibus non est presentis temporis per singula disserere.

¶ Item prope venetias ciuitas quedam est Muranū nuncupata. vbi vitra fiunt. Ibi in ecclesia parrochiali in duobus altaribus multa iacent corpora sanctorum innocentum.

¶ Itē vltra memoratā ciuitatem aliud est quoddam oppidum dortzellan appellatum. vbi in quadam ecclesia corpus sancte Cristine virginis ⁊ martyris fertur conseruari. quod multo prius tempore in castro bulseno non longe a viterbio quieuit. vbi ⁊ ipsa martyrium suscepit.

¶ De reliquijs in padua.

Porro cū antiqua ⁊ insignis vrbs Paduana magna ⁊ populosa. modico a venetijs distet interuallo. si quempiam peregrinorum illucusq̄ pia traxerit curiositas. iueniet que animū suum possint oblectare. etiam reliquias preciosas. Nā sub vnius spacio noctis/de venetijs illucusq̄ nauigio venitur.

¶ In primis padue in conuentu fratrum minorum: sanctus requiescit Anthonius eiusdem religionis quondam professor ⁊ obseruator precipuus. qui magnis dietim miraculis claret.

¶ Item ibidem in monasterio sancte Justine virginis: corpus venerandum sancti requiescit apostoli Mathie. excepto capite. quod in Treueri seruatur in monasterio insigni ab eodem sancto Mathia nomen ⁊ gloriam habente apud germanos singularem.

¶ Item in quodā altari eiusdē ecclesie corpus sancti euāgeliste Luce req̄escit. Et ibidē in alio q̄dã altari corpꝰ ē recōditū eiusdē sctē ꝟgis Justine. i cuiꝰ honore etiā ip̄a eccl̄ia ē ꝯsecrā. Itē corpꝰ scti ꝓsodaci epi. ¶ Itē corpꝰ scti maximi epi. corpꝰ q̄ꝫ sctē ꝟgis Felicitat̄. ¶ Itē m̄lta corp̄a sctōꝝ inocētū. ¶ Itē in eo altari i q̄ ē corpꝰ scti Luce. tabula q̄dā igēs ⁊ p̄ciosa supposita extat. In q̄ venerabil̄ illa imago gl̄iose ꝟgis marie pueꝝ Jh̄m habēs i brachijs: quā ipe sctūs dr̄ depixisse. Lucas i honore magno habet̄. Fert̄ etiā q̄ q̄cūq̄ imaginē illā semel cū deuotiōe ⁊ cordis ꝯpūctiōe ispexerit. nūq̄ a visione faciei sue dulcissime. ciꝰ intuētu: sepabit̄ in eū. Nemo tn̄ friuole aut temere se huic ꝯmittat incerte narratiōi. auditu em̄ q̄ credita narro potiꝰ. ¶ Itē i eadē eccl̄ia ē corpꝰ scti Urini q̄ dicta sctōꝝ mathie ⁊ luce corp̄a i p̄fatū monasteriū deportauit. Cūq̄ idē sanctꝰ dicta corp̄a de locis suis accepta ꝑ mare venetias trāsferret. rogatꝰ a collega suo sctō q̄dā viro. q̄ sibi adiutorio i hm̄oi fuerat corpoꝝ trāslatione. q̄tenꝰ ei aliquā tāto de thesauro ꝑticulā ꝯferret. caput scti Mathie. p̄ciosū vtiq̄ munꝰ. ꝑtibꝫ germanicis tradidit inuehendum. reliquā ipse Gazam in loco reposuit memorato. merito proinde

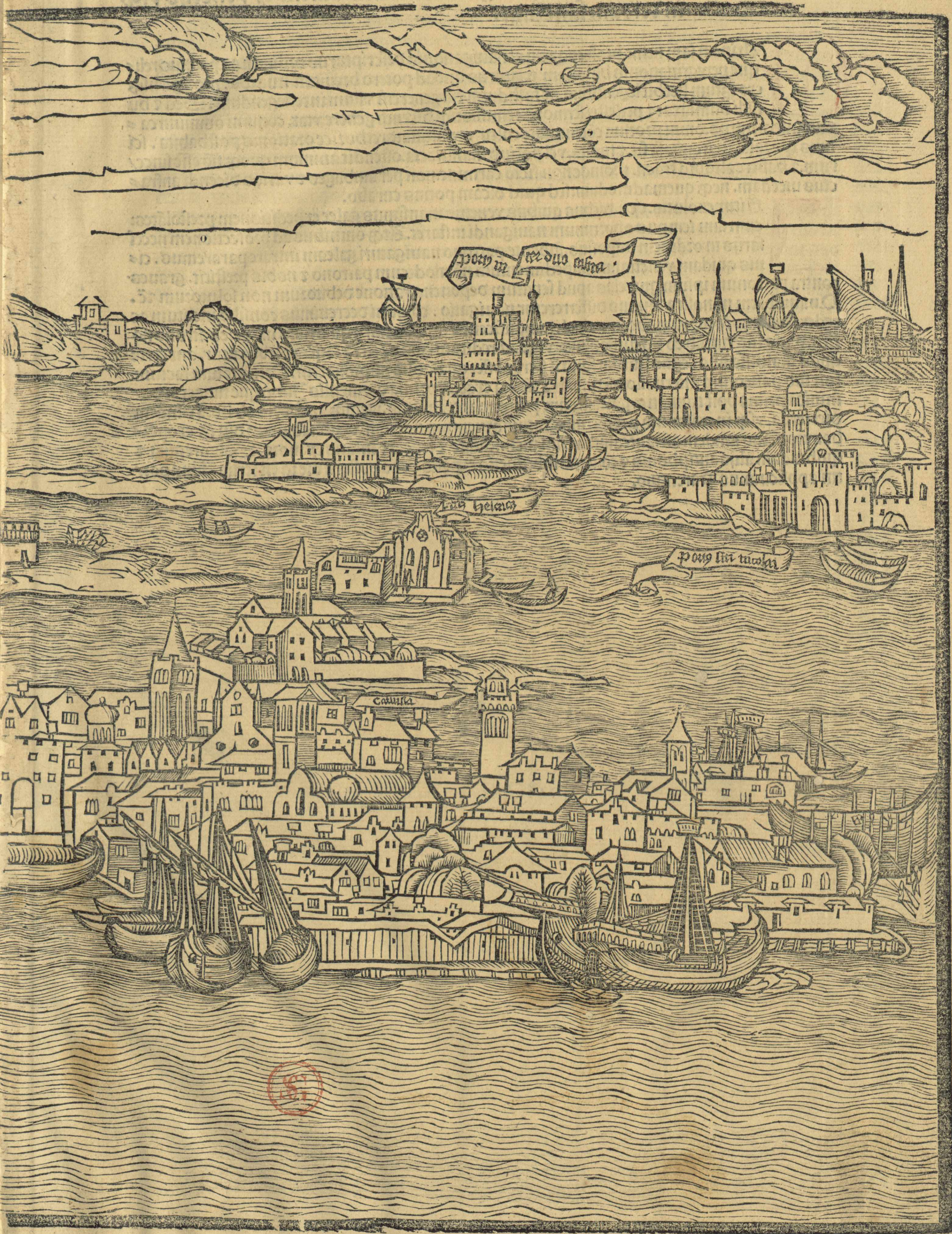
multa habendus veneratione apud paduanos atqꝫ deuotione. qꝫ tantis eos opibus locupletarit.

¶ Seqtur oratio ꝯmēdaticia ciuitatis ⁊ dominationis venetiarum

DUm antiquissima clarissima ⁊ florētissima ciuitas venetiaꝝ. sancte huiꝰ peregrinatiōis ꝑ
inde atqꝫ terminꝰ a q̄ ꝑgentibꝫ ꝑ mare extet ⁊ principiū. atqꝫ hic sub aspectū cōsequēter ef/
figietur. haud ab re fuisset fateor imo q̄ꝫ decēs q̄ꝫue decoꝝ eius h̄ loco āplissimas laudis. at
qꝫ singularē preter ⁊ supra ceteras ciuitates p̄eminentiā ei p̄stantiā decusqꝫ maximū. tū in potenta
tus magnitudine. tū in eiusdē optima administratiōe stilo paulo venustiori ⁊ accuratiori designa=
uisse. Uer ꝫ id hac potissimū rōne haud sum ratus necessariū. missumqꝫ feci / qꝫ ⁊ dicendoꝝ copia ma
xima ē. meis nō equa sed grauiuscula viribꝫ ⁊ humeris. nec otij atqꝫ sciētie mihi satis. q qꝫ eius ceꝛ
bis imortalis ⁊ immēsa fama ⁊ gloria ꝑ se toti notissima extat vꝛbi. nec queq̄ꝫ ꝓ sue claritudinis lu
ce ⁊ cumulo fugere potest. Ut tn̄ pollicito a p̄ncipio ordini morigerus sim. ⁊ saltē paucis eā videri
videar ꝯmēdauisse. suapte q̄ꝫ ꝯmēdatissimā (nā velle mihi adiacet ⁊ si ꝑficere sit ꝓcul) ab eius vetu
state exordiū sumā. hinc ad alia q̄ occurrēt descēsurꝰ. Sane vti veteres tradūt historie. Anno ante
Rhomanā vꝛbē conditā. cccc. xxviij. Ante vero xp̄i saluatoris nostri natiuitatē. M. c. lxxviij nō lō
ge videlicet post Troyanū decennale bellū famosissimū. troyeqꝫ excidiū. Euolutis iā a mūdi exor=
dio. Annis circiter bis millenis septingētis octoginta. hec insignis ⁊ summis efferēda laudibꝫ ci=
uitas. a troyanoꝝ reliquijs. ⁊ neq̄ꝫ a pastoribꝫ vt rhoma (nā ⁊ in hodiernā vsqꝫ tēpestatē nobiliuꝫ
industrioꝝ ⁊ claroꝝ sp̄ ē ferax viroꝝ) p̄mū fuit extructa in adriatici marꝫ sinu. vbi hodie gl'iosa cō/
sistit vꝛbs antiq̄. iāqꝫ multos dominata ꝑ ānos. Diues opum. armis potēs. studijs sat aspera belli
Neqꝫ tn̄ inficiasco qꝫ ipsa cōplures post ānos a sua p̄meua ꝯditiōe emēsos. cū iā incarnati v̄bi ānꝰ
curreret. s. q̄si q̄dringētesimꝰ sexagesimꝰ. ciuites ipsa venetiaꝝ a potētioribꝫ. ac ditioribꝫ ꝓuintiarū
aduenis. illuc ob seuissimā Attile tyrāni (q̄ ⁊ dei se flagellū recte eq̄dē cognomiauit) ꝑsecutionē cō
fugiētibꝫ. ob loci inexpugnabilē munitiorē. āpliata q̄dē fuit. ⁊ ex ꝑua maior effecta. q eo q̄ dictuꝫ ē
tp̄e. humili satis initio fuerat fūdata. Et ꝓfecto dictu mirabile ē. creditu qꝫ pene difficile. atqꝫ sūmo
p̄conio dignū potuisse a tot tāq̄ꝫ diuersis vꝛbiū ⁊ oppidoꝝ populis ꝯditā ciuitatē. sub nō paucorum
discursu ānoꝝ. cū tali reipublice incremēto. ac gl'ie splēdore. vnanimiqꝫ ciuiū sagacitate ⁊ ꝯcordia
cōseruari. sic exaugeri. sic exornari deniqꝫ vꝛbē. q ex ꝑuulis piscatoꝝ tugurijs ⁊ māsiūculis illic p̄=
mū oīm. Trapesinoꝝ ꝯsensu ciuiū (q̄ iāpridē sue subdunt̄ ditioni) locatis. in tātā ꝯsurrexerit sub/
limitatē. Inqꝫ tm̄ ꝯscēdit fastigiū. vt iter notissimas. famosissimas. ⁊ potētissimas in orbe vniuerso
ciuitates. nō mō vna. sꝫ p̄cipua extet nulli fortasse secūda. Eya (vt paulo plꝰ ipsiꝰ fiat cognitu euidē
tior mire dn̄atiōis potētia) q̄ꝫ lōge q̄ꝫ late sue olim potestatꝫ alas ꝑ imēsos terre marisqꝫ tractꝰ. Dum
id fata sinūt iā. tū tēditqꝫ fouetqꝫ. Nā germanoꝝ nō tā ꝯtingit. q̄ꝫ occupat fines. ⁊ in lōgobardoruꝫ
late se effudit regiones. vbi (vt cetera silētio trāseā q̄ obtinet terraꝝ spacia) p̄claras illas ⁊ egregias
cū latissimis terminis hꝫ sibi subditas regiones ⁊ ciuitates. Paduā videlicꝫ magnā. ⁊ sibi coeuaꝫ
vꝛbē. nō tā nobilissimo pado fluuio q̄ eā p̄terfluit. q̄ꝫ archiep̄ali sede ⁊ antiq̄ ac famosa vniuersitate.
ceterisqꝫ rebꝫ ex multis insignē Uincētiā dehinc. ast Veronā Brixiāqꝫ atqꝫ Pergamū vꝛbes. tū po
pulosas. tū opulētas. tū plurimis comitatibꝫ terrisqꝫ finitimis viniferis. fructiferis. ⁊ vbere valde
glebe / piscuosisqꝫ aq̄s suꝑbas. Quis gardelacū magnū ⁊ nobilē vidit ⁊ nō obstupuit. vtpote q̄ vn=
diqꝫ fortissimis ⁊ amenissimis castris. castellis ⁊ oppidis. ⁊ his multis circūseptus refulget. p̄sertim
firmissimo castro pisthera munitis. ⁊ insula tutissima pulcerrimaqꝫ Sermione. vbi veterū adhuc
latibula ⁊ ꝯfugia subterranea vident̄. In q̄bꝫ qꝫ locus nō tā secretus q̄ꝫ firmissimꝰ atqꝫ defensioni
aptissimꝰ sit. se inter belloꝝ strepitꝰ vt fert̄ receperūt interdū. In pontū āt fretūqꝫ. eiꝰ rimaturꝰ do=
minij āplitudinē. si cueharis. o q̄ꝫtū mirabere. o quorsuꝫ fereris. nā histriā mox attingit ⁊ dalmaci
am sua potestas. atqꝫ Schlauoniā. Inde in greciā vsqꝫ se porrigēs. ⁊ Candiā Ciprūqꝫ regales in
sulas. multas inclytas maritimas possidēs vꝛbes. ⁊ p̄potētes insulas alias. portus ⁊ sinus q̄s nu
merare longū nimis foret. sꝫ eos sequēs descriptio fortassis pādet magis. Credo ꝓfecto neqꝫ vana
fides qꝫ regnū aut dominiū huic par ꝑ oīa. in mari p̄sertim. nō reperiat̄ vllū. vnū videlꝫ ⁊ solū sum
ptū toto in vꝛbe. Facile ē venetis ⁊ paꝝ sexcētas armatas galeas ex suo ꝓducere archinali. bidui
dūtaxat spacio in mare. O classem insignē ⁊ terribilē hostibꝫ. si solo venetiano noīe ⁊ signo vexillo=
qꝫ fuerit illustris. Nā sub vniꝰ horule interuallo. ducēta milia viroꝝ expeditoꝝ ad pugnā vel terre
strē vel naualē. oībꝫ necessarijs ⁊ oportunis armis a plāta pedis vsqꝫ ad verticeꝫ munire ⁊ ꝓuidere
possunt. ad insiliendū subito in hostes. ⁊ ꝯgrediendū animose si necesse fuerit cū eisdē. Et qd̄ mag=
nū ē sue argumētū ꝓuidētie. p̄ter alias copiosissimas in victualibꝫ ꝓuisiones. semꝑ mille adminus
habēt in archinali suo viros: diuersaꝝ mechanicaꝝ artiū. ⁊ p̄sertim faciēdaꝝ nauium scios ⁊ gna
ros. armorūqꝫ fabros. ⁊ alios artifices ꝑdoctos cū q̄bꝫ iuniores q̄sdā eisdē instituēdos artibꝫ. con/

la partie gauche de la gravure de Venise

b iiij 6

Sequitur descriptio ꝓcessus transmarini ex venetijs vsqꝫ in terram sanctam.

Marinam iam nunc profectionem et nauigationis descripturus ordinem atqꝫ totius reliquе peregrinationis historiam texiturus quoad potero breuitati studebo. morigerusqꝫ ero q̃ntum licebit legentibus. ne fastidium eis generem vllum interlegendum. Sed ⁊ humili dumtaxat ⁊ pedestri sermone. remissioriqꝫ dicendi genere vtar. cõmuni omnium captui inseruiturus. omni prorsus cõcinnitate cultu ⁊ venustate rethorice orationis posthabita. scimus q̧ oratio si circuitosa sit ⁊ fucata. vel potius manufacta. ostendit animum quoqꝫ nõ esse sincerum. ⁊ habere aliquid fracti. proinde non ficto carmine. non per ambages ⁊ varios dicendi anfractus incedam. neqꝫ quemadmodum: sed quid dicam potius curabo.

Igitur euolutis. xxij. diebus quibus venetijs mansimus galee expeditionem prestolãtes: cum iam tempus oportunum nauigandi instaret. Atqꝫ omnibus ad profectionem necessarijs in ordinem dispositis. iubente patrono nauigaturi galeam intrare pararemus. ciuis quidam venetianus impedimentum nõ modicum patrono ⁊ nobis prestitit. graues contra patronum ipsum querelas apud senatum deponens ratione debitorum non solutorum ⁊c̃. Quamobrem ne nostra diutius differreretur nauigatio. cõmuni decreuimus consilio inclitum accedere ducem venetiarum. sue principali magnificentie supplicaturi. quatenus inducie patrono nostro. datis interim ab eo fideiussoribus. vsqꝫ ad reditum eius de terra sancta preberentur. aut certe quod maluissemus ceptis litibus finis si fieri posset quãtotius imponeretur. Quod totum factum fuit sub paucorum interuallo dierum. ¶ His ita exactis prima die mensis Junij que tunc erat dominica prima post trinitatis. galeam cum patrono intrauimus. iactisqꝫ anchoris ab hora eiusdem diei tertia. vsqꝫ in crastinum prosperum gratumqꝫ ventum non tam expectabamus diu q̃ exoptabamus. Quo tandem afflante. multa cum iocunditate ⁊ leticia cantatis ex more. Salue regina ⁊ quibusdam alijs antiphonis ⁊ collectis subiunctis expãsis velis postera die id est tertia Junij portui applicuimus Parentino.

¶ Est autem Parentinum ciuitas quedam in Histria prouincia sita. constituta sub dominio venetorum. distans a venetijs centum miliaribus italicis dumtaxat. Estqꝫ illic episcopalis sedes. sunt quoqꝫ in ecclesia maiori multe recōdite reliquie preciose. quas ⁊ visitauimus vt decuit deuote. In primis in maiori altari sancti martyres requiescunt Demetrius ⁊ Julianus. Item in alio quodā altari ante chorum eiusdem ecclesie corpora sanctarum sunt virginum Berte ⁊ Acolite. In eadem etiam ecclesia ante pauca tempora sanctorum Mauri ⁊ Eleuterij corpora quieuerunt. sed per Januenses inde asportata Januam translata fuere. ¶ Narratumqꝫ nobis fuit de certo. ꝙ cum idem Januenses aliud quoddam altare tentassent effringere. animo quedam sanctorum corpora inde recipiendi. mox sanguis miraculose ex eodem profluxit altari/ cuius hodie ibi cernuntur vestigia derelicta/ vnde territi a cepto desierunt.

¶ Prefata ciuitas Parentina in amenissimo versus terram loco sita est. ita vt inde in vngariā aliaqꝫ regna per terram transiri possit. Nam ⁊ inde Hierosolymam vsqꝫ per terram posset veniri. quāqꝫ id factu difficile esset ⁊ periculosum. eo ꝙ saluus cōductus non facile posset haberi. sine quo tantum iter per eas infidelium terras nulli est temere tentandum neqꝫ consulendum vt faciat. Dictum preterea nobis fuit ⁊ certa assertum relatione ꝙ Paris Troyanus cum Helenam grecie reginam Menandi regis conchoralem raptum pergeret/ que res Troyani excidij exordium fuit. vt ipsa Troyana hystoria late narrat/ omnem suam classem in hac aptari fecit ciuitate. Et cum ipsa Helena rapta illuc de grecia reuersus votoqꝫ potius. a nomine suo ciuitati imposuit nomen Paridinū sed ab illis hodie Parentinum appellatur.

¶ Sequitur vrbs Parentina hic subsequenter effigiata.

Patras

DIe quarta mensis Junij ante dictā ciuitatem Parentinā per aliquot horarum spacium
expectabamus donec secundus aspiraret ventus. quo in tempore pisces illos monstruo/
sos vidimus delphin dictos/magnos valde qui sese in modum rotarum carri circa ga/
leam hincinde volutabant. Mox vero vbi optatum accepimus ventum. expansis velis
nauigantes aliquādiu leto ferebamur curso celeriqꝫ. At nonnūqꝫ etiam aduersis ⁊ contrarijs iacta
bamur ventis in freto. nunc via recta ꝓcedentes. nunc retro vi ventorum repulsi vt fieri solet equo=
re commoto. experimentoqꝫ didicimus ꝙ nauigātes mare enarrare possunt eius pericula si tamen
euadant. Nam ꝑ octo dies continuos iter agentes in mari ⁊ plura castra insulasqꝫ multas p̄tereun
tes. horrendos ⁊ ingentos sepe passi fuimus tempestates ob aeris inclementiā ⁊ malitiam maris se
uam. ita vt vehementer nonnūqꝫ periclitati. ventorum impetus ⁊ ꝓcellarum inundationes vix fer/
re possemus. celo etiam desuꝑ obtenebrescente. atqꝫ crebris choruscationibꝫ ⁊ tonitruis terribilibus
vltimā nobis mortem minitante. Nam ⁊ quosdam naucleros siue (vt aiunt) galiotas extra galeā vē
tus fortissimus depulit inundas. ⁊ cum omnes eiecissemus anchoras vix nauim figere valebamus
metuqꝫ magno afficiebamur. clamore nonnunqꝫ miserabili aera replentes. ob imminentē pene sub
oculis mortem. Itaqꝫ parua nobis illis diebus leticia sed tristicia ingens fuit. cum interdum sub
trium horarum spacio centum ⁊ viginti miliaria cursim conficeremus. eo in incertum nauigantes
quo impetus spiritus ⁊ ventorum vis nos impellebat. Interdum. xxiiij. horarum interuallo ꝑ du
centa quinquaginta miliaria traijceremur vel in ante vel retro. Tandem his ita excursis octo die=
bus postridie. id est. xij. Junij. venimus deo ꝓpicio in ciuitatem Corfonam appellatam. sitam in gre
cia. octingentis a venetijs miliaribꝫ remotam. ipsorumqꝫ dominio venetorum subiectam.

Inter iam dictam vero ciuitatem ⁊ vrbem Parentinā supra memoratā quedā notabiles interia
cent ciuitates in Schlauonia. In p̄mis vrbs quedam cui nomen Zara. centum miliaribꝫ a Paren
tino segregata. Ibi archiepiscopatus est vbi ⁊ in ecclesia maiori requiescit sanctus ille senex Syme
on iustus ⁊ timeratus. qui puerum Jesum in vlnis suis gestauit. vt euangelium Luce tradit. Ibi
etiam in maiori altari corpus sancti prophete Joelis est reconditum. Alia quoqꝫ ciuitas vocata
Rufigina non longe a Parentina iacet in mari. Ubi in ecclesia quadā corpus sancte Eufemie vir
ginis ⁊ martyris conseruatur. Inde ad. xxv. miliaria aliud quoddam est oppidum quod Polme=
dor appellatum. finem Histrie prouincie facit ⁊ initium Dalmacie. Inde nauigio ꝑ sinum quendā
siue (vt aiunt) golfum. id est ꝑ spaciosam ⁊ latam maris viam. vbi nil aliud in prospectu habetur q̄ꝫ
celum ⁊ mare. ⁊ vbi mare semꝑ est in commotione ⁊ furia. nec vlla potest nauis anchora figi. quem
naute coruerum hoc in loco cognominant venitur ad portum sancti Petri qui ad triginta milia=
ria ab oppido distat prefato.

De Zara ciuitate spacio centum miliarium aliud quoddam est castellum Lizina appellatum sub
dominio venetorum constitutum in Dalmacia. Inde ad munitissimã quandã et ꝓpotentem opulentã
q; venitur ciuitatem que Ragusium vocatur in Schlauonia ꝓuincia regni Croacie sitam vbi cõ/
munitas ipa dominio potitur. nec alium recognoscit dominum nisi ꝙ regi Ungarie annuũ et soluit
tributum quod Turco magno facit vt optata cunctis mortalibus pace frui possit. In eadem ciui=
tate multe sunt insignes ecclesie sed et conuentus quidam ordinũ sancti Dominici et sancti Frãcisci.
Item in alia quadam ibidem ecclesia que ad sanctum Blasium dicitur . est caput ipsius martyris
sancti Blasij et ambe manus. et quedã argentea tabula deaurata. Distat autem ciuitas predicta a ve
netijs quingentis miliaribus veniendo illuc via ꝓpinquiori.
De Ragusio pgendo ad Corfunam ciuitatem supra memoratã. due quedam ad triginta miliaria ꝓ
pe Ragusium sunt ciuitates collocate. quarum altera Kathera. altera Budua appellatur. vbi et ter
minatur Schlauonia et incipit Albania. Inde dulcis quedam aqua et abilis ad potandum influ=
it in mare ex ciuitate quadã que Cozora antiquo p̄notatur vocabulo. sed Scutarim hodie eaz itali
appellant. distans a mari ad. xxv. miliaria turco magno a paucis superioribus annis subacta. immo
data a venetis quorum subditione antea fuit. vna cum quodam munitissimo castro Tornesij co=
gnominato quod etiam veneti Turco tradiderunt tempore treugarum mutuo inter eos initarum.
Inde non longe ꝓpe mare ciuitas quedam apparet iam pridem destructa cui nomen Duratzum ve
netis subdita. quã Constantinus magnus olim edificare ceperat animo illic regni sedem et imperia
le palatium fundandi. Sed ꝓpter sterilitatem et glebe ineptiam mutata sententia eo vsq; ꝓcessit. vbi
nunc Constantinopolis est ab ipo edificata. De Duratzo ad puum spacium alia quedam est ciui=
tas in littore consistens nomen habens Lauelona sub ditione Turci magni ciuitas equidem fir=
missima. iuxta quã in flumine quodã Turcus ipe ingentem solet habere classem nauium vt cõmu=
niter quadringentarum. Distat autem ipa ciuitas a Ragusio ad ducenta miliaria. Ex eadem quoq;
ciuitate supiori anno non absq; verecundia et clade christianorum Turcus ipe Idruntum cathedra
li sede gloriosam et alias bene munitam et populosam cepit ciuitatem in Apulia sitam. que ad regnũ
ptinet Neapolitanum vbi fidelibus omnibus qui in ea erant ferro pemptis/episcopum tunc sacris
insistentem misterijs in altari lignea serra per medium turcus fecit secari. Uerum eodem turco reb9
humanis exempto immo gehennalibus orcis tradito (quippe qui maximam sepenumero christia/
nis intulit pluribus in locis stragem et more rabidi canis ecclesiam vndiq; persequebatur. preter et
supra omnes suos predecessores.

COREVN

Tandem filius suus qui hac tempestate eius loco dominatur regi reddidit Neapolitano ipam prefatã Idruntinam ciuitatem que quinquaginta distat dũtaxat miliaribꝫ a Corfuna ad sinistram manum. ⁊ greca vtitur lingua. Ex opposito illius ꝑ transuersum vltra mare ē ꝓuincia Appulie predicta que ꝑ ꝑmogenitum regis prefati Neapolitani administratur. Prope Corfunam anteqꝫ illic applicetur ad decem ⁊ octo miliaria est portus quidam ⁊ oppidum destructum vbi nullus hominum moratur nisi fratres quidam ecclesie beate Marie virginis que ibidem est custodientes. vbi ⁊ virgo ipsa gloriosa multis ⁊ crebris miraculis locum illum venerabilem facit. vnde ⁊ a turcis casa poli. id est domus celi appellatur.

Quod autem locus ille ab hominibꝫ mansit incultus id cause fuit ꝙ draco quidã mire magnitudinis ex marino quodã scopulo illuc dietim natãdo venit ⁊ plurimos hominum interfecit suo flatu. Et ita tandem habitatores loci illius fugere compulsi alibi mãsionem sibi fecere. Ipse tamen draco ꝑ quandã industriã vt fertur postea occisus fuit ab eisdem.

Ciuitas Corfuna sepe iam memorata in grecia sita est duobꝫ satis eminentibꝫ castris supra in monte positis firmiter munita. illic peregrini in suburbio manere dũtaxat sinuntur vel apud fratres minores qui ibi conuentum habent. Porro ciuitas ipa ⁊ insula adiacens que ab ea nomen traxit centum octoginta miliaria occupat in longum ⁊ latum. estqꝫ tota sub dominio venetorum.

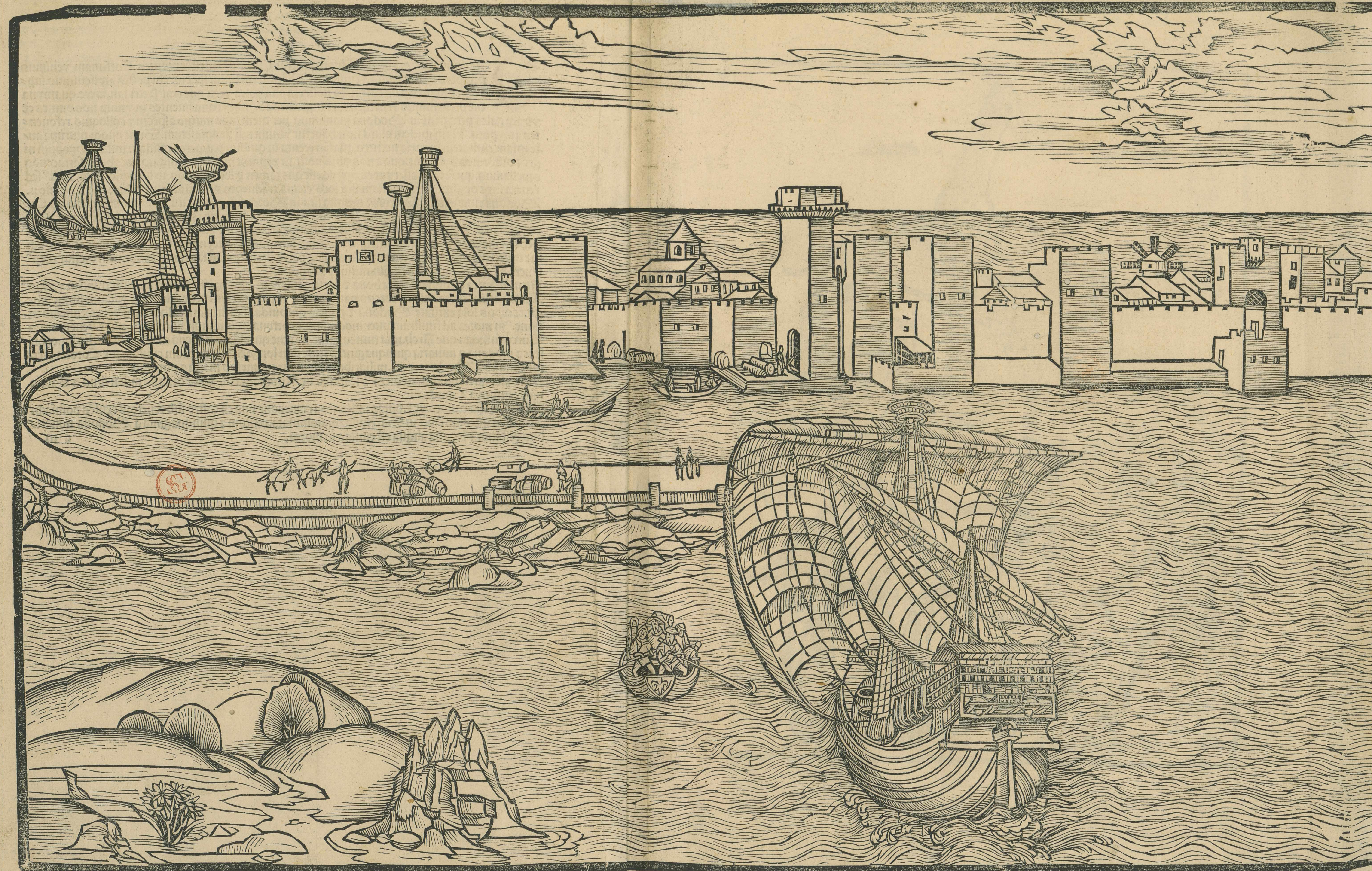
DIe quintadecima mensis Junij que erat Viti ⁊ Modesti exeuntes Corfunam venimus prospero satis vento ad ciuitatem Modonam bidui spacio. vbi postq̃ applicuimus supuenerunt peregrini cõfratres nostri in alia galea vecti que erat Petri landawe. quam vna die preuenimus venetijs mare ingrediendo. Itaq; conuenientes in vnum nos omnes ex vtraq; galea peregrini in Modona mansimus per diem/nos mutuo aspectu ⁊ colloquio refouentes atq; potu. Nam ibidem aliud non habetur vinum nisi malmasetum. Sunt quoq; plurima ante ipsam ciuitatem tuguria numero quasi trecenta in quibus pauperes quidam instar ethyopum nigri ⁊ difformes habitant. quos nos dum nostras veniunt in terras vulgato vocabulo sarracenos appellamus. qui se falso asserunt ex egypto esse que tamen ꝑ longissimos ab loco illo distat tract⁹ sed reuera sunt de gippe terra quadam illo loco vicina. traditores vt cõmuniter ⁊ ꝑditores christianoꝝ. Modona ciuitas est satis firma ⁊ munita sita in Morea sub potentatu venetorum/trecentis a Corfuna miliaribus distans. Estq; ibi greca lingua vsitata ⁊ homines magna ꝑ parte de cinctura. id est de fide sancti Pauli. Verum est etiam ibi archiepiscopatus ⁊ clerus venerabilis de nostra fide scꝫ Rhomane ecclesie. totumq; officium diuinum ꝺm ordinationeꝫ nostre fidei ⁊ rhomane ecclesie agitur in ecclesia maiori. Est etiam ibi in ecclesia parrochiali que ad sanctum Johannem dicitur corp⁹ sancti Leonis ⁊ caput sancti Anastasij episcoporum.

Item Morea quondam terra bona ⁊ fertilis fuit mari vndiq; cincta. vno dũtaxat transitu versus Turchiam excepto. vnde ⁊ turcus patriam illam sepe ingressus pene soletenus vastauit sibiq; subegit. exceptis sola ciuitate Modona ⁊ paucis quibusdam castris que adhuc sunt venetorum sub ditione. In morea ad sinistram inter modonam ⁊ corfunam ciuitas est quedam fortis ⁊ benemurata Turco subiecta que Archadia nuncupatur. insigne quoddam habens castrum in medio sui. et distat a modona ꝑ miliaria quinquaginta. Inde non longe est alia quedam ciuitas que Corona dicitur distans a Modona. xviij. miliaribus etiam turcorum sub manu ⁊ potestate.

Item alia quedam ciuitas dicta Neapolis de Rhomania ducentis distans miliaribus a Modona ⁊ centum a Camelione.

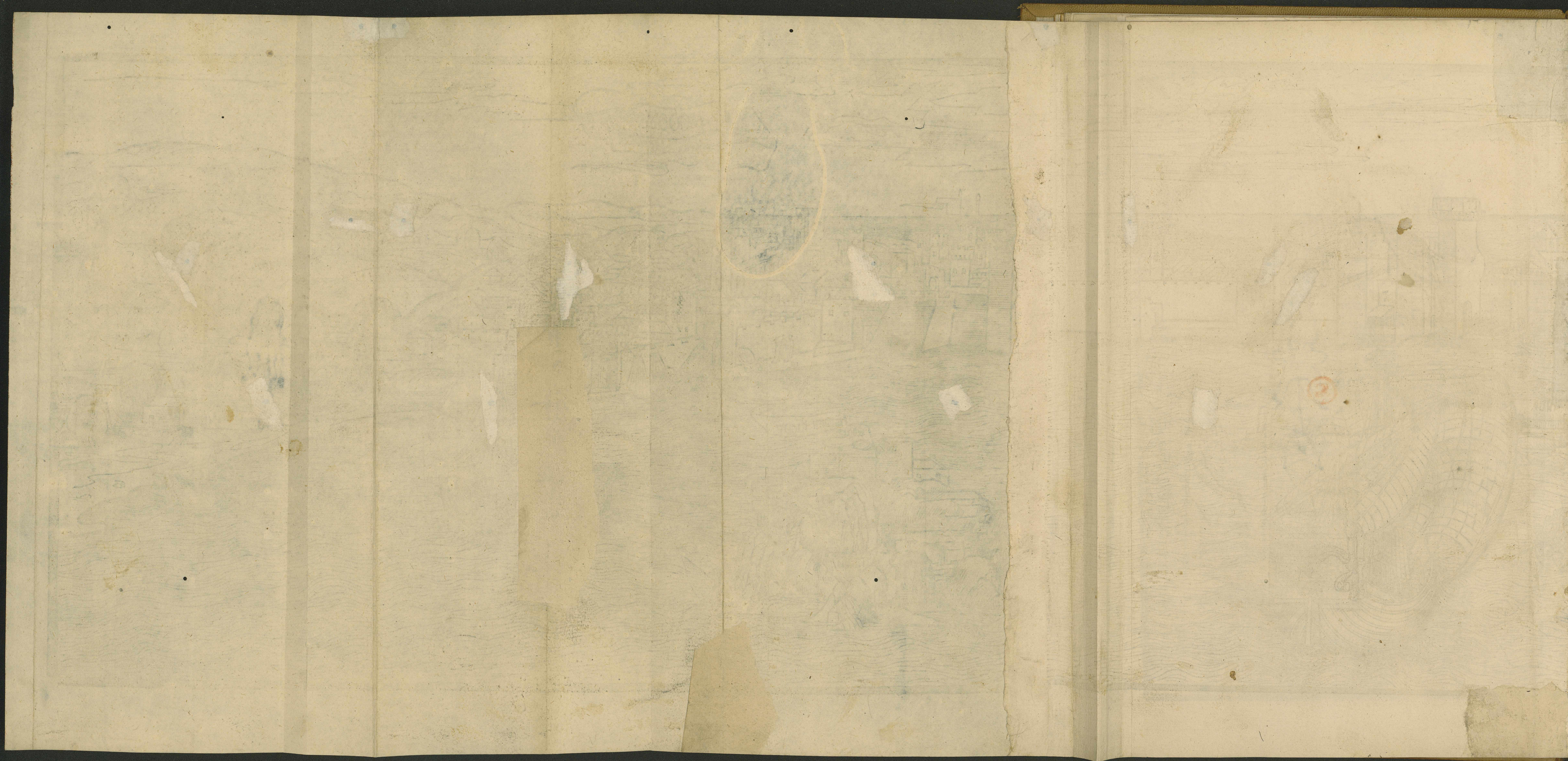
Itẽ malmasia ciuitas. xxx. distãs miliarib⁹ a camelione vna cũ castro sub venetorũ existẽs domiatu.

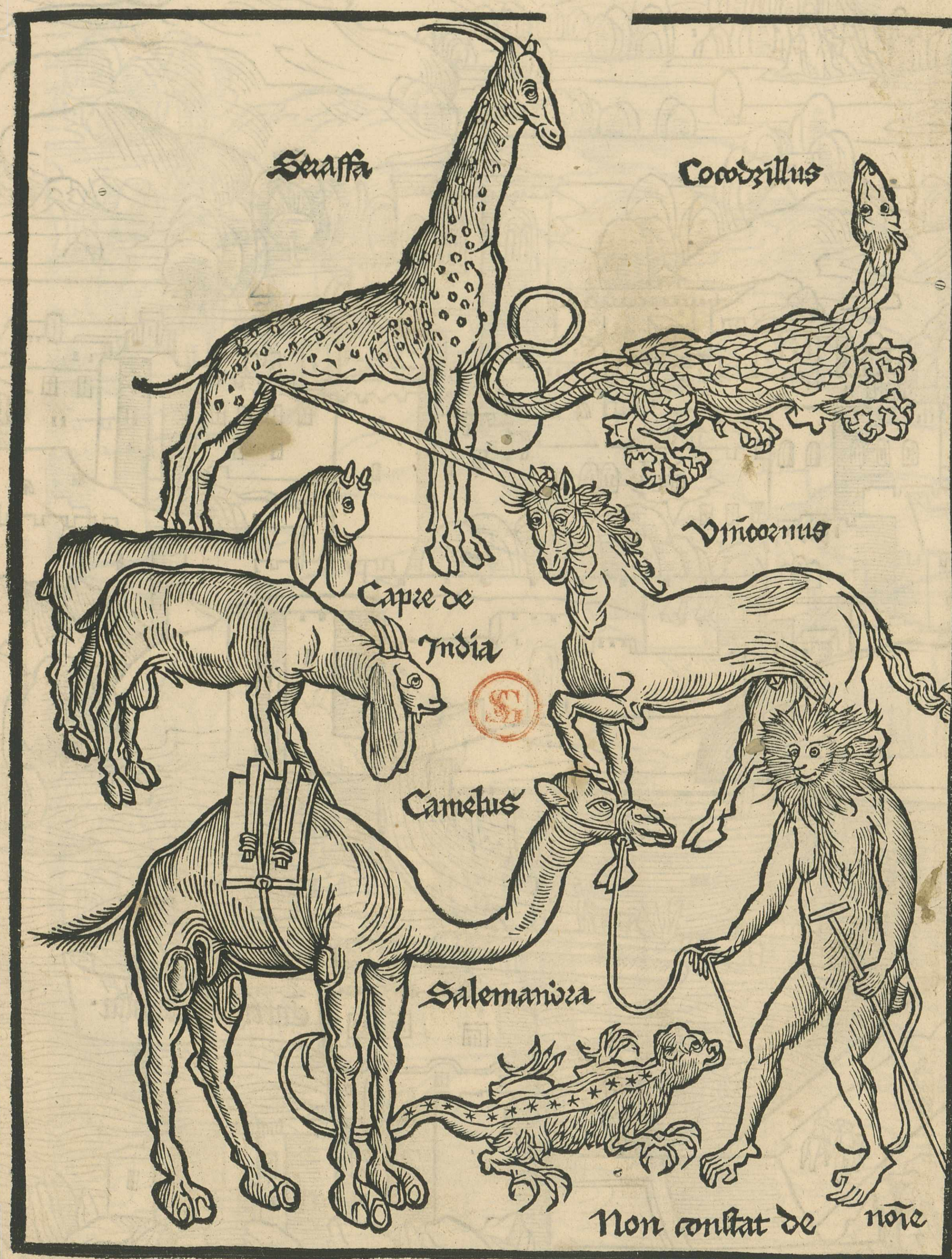
Item alia quedam ciuitas Saxemilo cognominata. centum ⁊ quinquaginta a Modona miliaribus distans. Nec alia aliqua est ciuitas in morea.

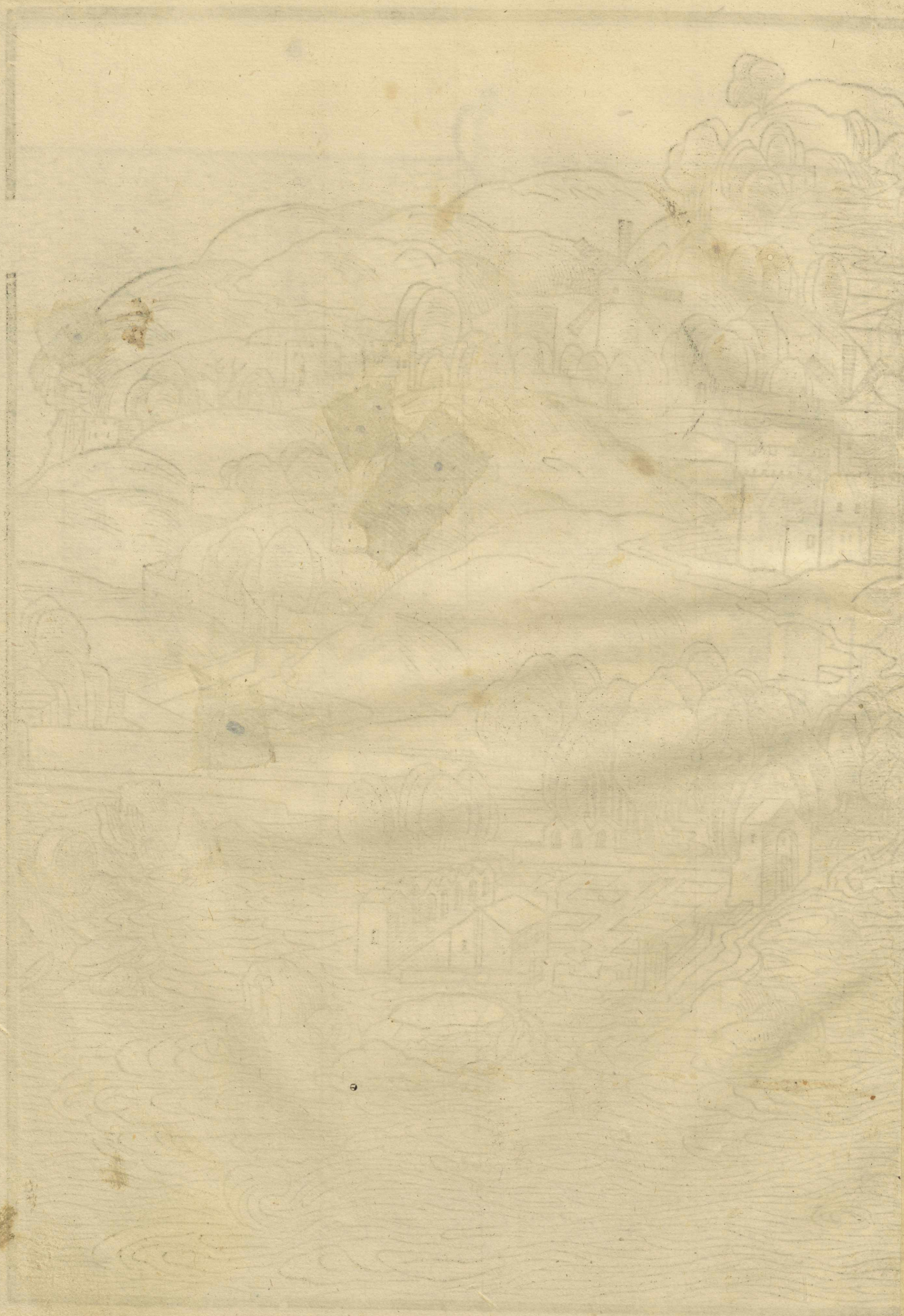

MODON
vnß frawen·kloster

Seraffa
Cocodrillus
Vnicornus
Capre de India
Camelus
Salemandra
Non constat de noĩe

Rhodes
Rodis
Turris·sci·Nicolai·

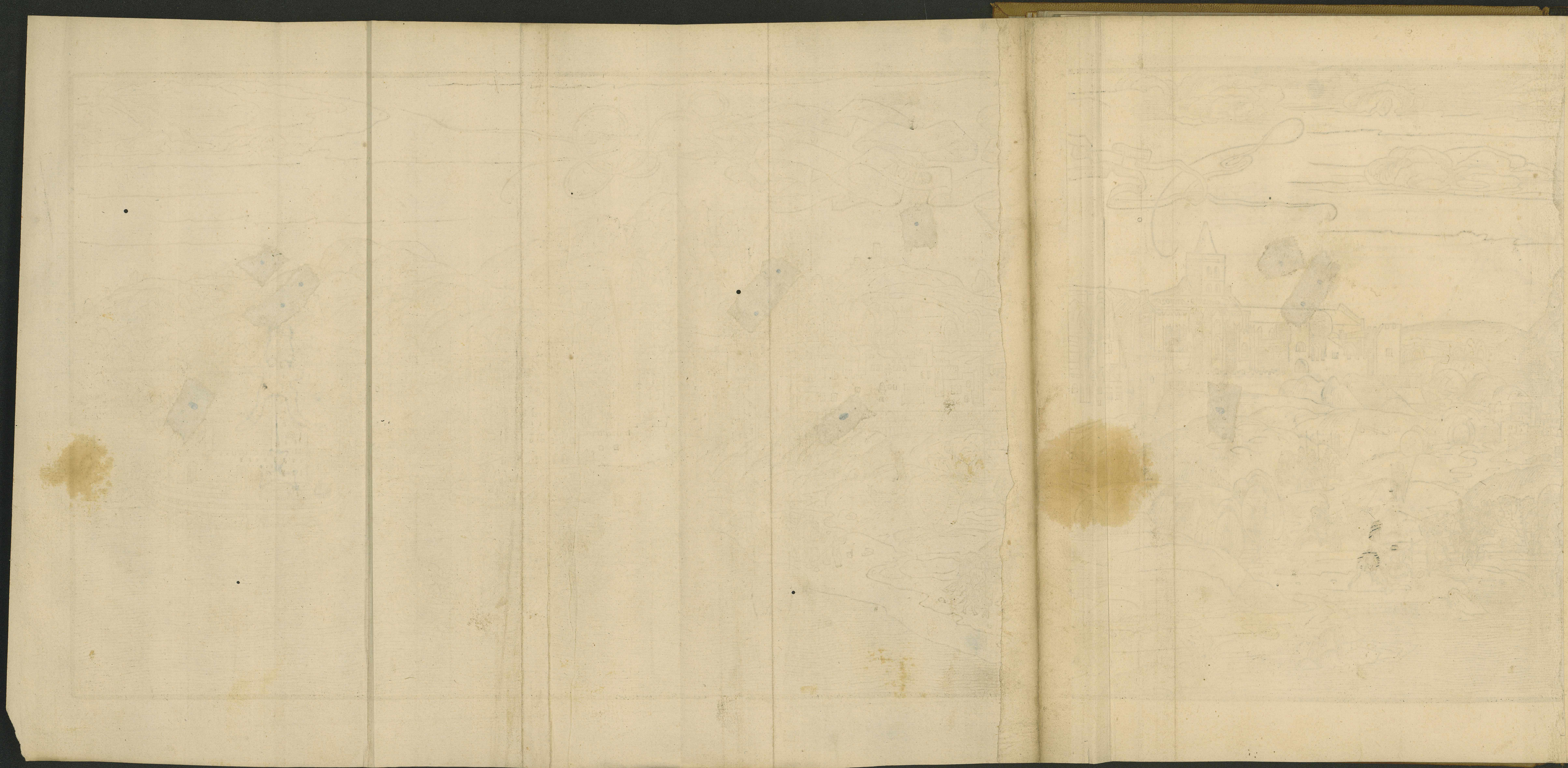

¶ De Candia siue Creta insula.

DE Modona trecente interiacent leuce italice vsq; ad insulam Cretam siue Candiã que ꝛ ipsa tota sub ditione est venetorum. Nam ducem illo mittunt vnum ex suis. ꝛ exacto tẽpore suo mutant vt moris est eorum etiam in aliis pfecturis. Est autem Candia siue Creta grecie insula a quodam rege indigena dicto Creta nominata. inter ortum ꝛ occasũ lõgissimo tractu. porrecta a septentrione estibus. ab austro egyptiis vndis perfusa. Fuit quondam cẽtum vrbibus nobilibus decorata. vnde ꝛ centapolis dicta est. Prima autem fuit insula que remis ꝛ armis claruit. ac sagittis. Prima litteris iura dedit. equestres turmas primo docuit. studiũ musicum in ea primo repertum fuit ꝛ mundo traditum atq; exercitio inibi ampliatum. Pecudes ꝛ capras hꝫ copiosas. ceruos autem ꝛ capreas valde paucas. lupos ꝛ vulpes aliarumq; ferarum noxia genera nunq̃ gignit. serpens ibi nullus. nulla bestia nociua ibi ꝛ si aliunde translata inueniatur statim moritur. Terra est vitibus amica. arboribus consita. herbis medicinalibus referta vt diptamo ꝛ alno ꝛ huiusmodi. Gemmas etiam generat preciosas. gignit eñ lapidem qui iocedactilus dicitur: vt dicit Isidorus lib. xv. Et cum sit insula a maioribus venenis notabiliter libera. tamen spalangias id est quasdam araneas generat venenosas. hucusq; Isidorus libro. xv. Idem per omnia narrat plinius libro. iiii. De eadem vero insula dicit Orosius. Creta ab oriente finitur mare carpasio. ab occasu ꝛ septentrione mari cretico. a meridie mari libico quod adriaticum vocant. Et habet in longum passuum milia centum ꝛ. lxxxviii. In lato vero milia quinquaginta. Distat autẽ Candia insula a Rhodo leucis trecentis. de qua insula mox dicetur.

De conuentu celestinorum senonensium est liber iste.

CANDIA
Conuetꝰ minoꝝ

DIe.xvj.mensis Junij exeuntes pfatam ciuitatē Modonā lento satis cursu die illa fere=
bamur in mari.sicut ⁊ dieb⁹ duobus sequētib⁹. Erat em̄ trāquillitas magna in freto. vē
tis vndiq̄ ꝗescentib⁹:quā tranquillitatē naute bonatzum appellant cōmuni vocabulo.
sicut ⁊ tempestatē fortunā. Eo in tempe nauis quedā venetiana ex Damasco rediens/ad
nos applicuit in mari.cuius patronus longū cū nostro miscuit sermonē.inquirēs de duce Ferrariē
si ⁊ duce lothringie.statuq̄ venetoꝝ. Nam guerra tūc tpis ⁊ dissentio grauis inter ducē ferrarien=
sem ex vna.⁊ venetos ex pte altera erat.⁊ bellū ingens terra mariq̄ gerebat̄ vtrinq̄. Finito colloq̄o
vehemens irruit ventus nostrā in puppim.ita ꝙ illo celerius ducti.die.xviij.Junij Rhodensi por
tui fuimus illati. Verū/qꝛ fama/malū vtiq̄ quo nō aliud velocius vllū/puolarat ⁊ falso detule=
rat:accusarat q̄ nos ꝙ pestis nostra seuiret in galea.idcirco noctē ipam in portu agere pfato coge=
bamur:donec aurora illuscente.dn̄s Rhodensis supmus magister Johannitaruꝫ q̄ illic in castro
residet insigni ⁊ inexpugnabili veritate cōperta.⁊ salua guardia data.in ciuitatem suam Rho=
duꝫ ⁊ insulam nos recepit ⁊ intromisit. Ubi triduo mansimus sequenti/vsq̄ ad dominicam pro=
ximam inclusiue.que festum erat decem milium martyrum.

¶ De reliquijs que habentur Rhodi

INter medio vero tpe pciose que ibi habent̄ reliquie in castro ⁊ in ecclesia sancti Johānis
nobis fuerūt ostense. Est em̄ ibi crux quedā enea ex illa cōflata pelui:vnde xps discipu
loꝝ suoꝝ lauit pedes.⁊ fert̄ ꝙ si dicta crux in cerā imprimat̄.marinas cōpescat mitigetq̄
tempestates. ¶ Itē ibi due ostendunt̄ spine de corona dn̄i nostri iesu xpi.quaꝝ altera quidē in castro
altera vero in ecclesia sancti Johānis honorifice ꝯseruat̄.narratumq̄ nobis p certo fuit.ꝙ vna ea
rū scꝫ q̄ est in castro p singulos annos in die parasceues florem pducere aperte ⁊ manifeste videat̄.
¶ Item ibi illoꝝ.xxx.argenteoꝝ denarioꝝ vnus esse perhibet̄.immo ⁊ demonstrat̄.pro q̄bus Judas
vendidit xpm iudeis. ¶ Itē ibi caput est sancte philomene virginis.⁊ magnū sancte crucis frustrū.
Brachiū quoq̄ sancti blasij martyris. ¶ Itē brachiū sancti Stephani pthomartyris. ¶ Itēq̄ brachi
um sancti Johānis baptiste. ¶ Itē brachiū sancti Georgij martyris. ¶ Itē brachiū sancti thome apo
stoli. ¶ Itē brachiū sancti Leodogarij epi. ¶ Itē caput sancte eufemie virginis ⁊ martyris. ¶ Itē caput
sancti Policarpi epi. ¶ Itē caput vnius ex vndecim milib⁹ virginū. ¶ Itē man⁹ sancte clare virginis.
¶ Itē man⁹ sancte Anne mr̄is virginis marie. ¶ Itē sinistrū brachiū cū manu inclite vginis ⁊ marty=
ris katherine.qđ nō nisi in festo eius demonstrat̄ in castro in capella dn̄i Rhodēsis memorati.

RHodum est ciuitas fortissimis muris ⁊ turrib⁹ firmissimis edificata.alijsq̄ ppugnacul'
⁊ fortalicijs bene munita.habetq̄ iuxta litus maris turres.xiij.in terra.in q̄bus tredeciꝫ
sunt molendina q̄ ventoꝝ impetu mouent̄.per ianuēses olim extructa. ¶ Ob dolū nanq̄
⁊ fraudē insidiasq̄:q̄bus ciuitatē ipsam ⁊ insulaꝫ subito opprimere:sibiq̄ subiugare co=
nabant̄ ⁊ capere/pluribus ex eis interfectis hac pena fuerūt mulctati.vt dictas suis edificarēt im
pensis turres cū molendis in ppetuū incolarū ⁊ indigenarū subsidiū ⁊ emolimentū.sueq̄ iniuste
fraudis memoriale phenne. Ceterū ex Rhoduꝫ primū legit̄ fuisse Troya occasionaliter destructa.
eo ꝙ ibi diceret̄ ⁊ celebri vulgariter fama aureū esse vellus ⁊c̄. De quo in ipsa troyana lati⁹ historia
habet̄. Hec pterea insula Rhodensis insignis opido est/⁊ montuosa/feris abūdans siluestribus
⁊ vallibus amenis. Quicunq̄ etiā mare transeūt ⁊ vndecunq̄ veniāt Rhodū applicēt optet. ¶ Est
autē Rhodus insula cicladū insularū prima ab oriente.vbi rhodo se capitoliū dicit̄ esse inuentū.dū
ibi ciuitas primitus ꝯderet̄. Porro ciclades insule vt dicit Jsidorus:quondā grecie fuerunt quas
inde cicladas autumant esse dictas.ꝙ licet spacijs longiorib⁹ a delo insula media.sint porrecte in
orbē:tm̄ circa delū ipam site sunt. Nā orbem greci ciclū vocant. Quidā tamē dicūt sic eas vocatas
ppter scopulos qui in circuitu earū sunt. He insule sunt in hellesponto inter egeū mare ⁊ maleum
ꝯstitute. Circundant̄ em̄ pelago indico.⁊ sunt numero quinquagintaquattuor.tendētes a septen
trione in meridiē.habēt quinquaginta milia passuū a septentrione ad meridiē.⁊ q̄nquaginta mi/
lia ab oriente in occasum f̄m Jsidorū. f̄m Orosium vero milia ducenta ¶ Prima vero inter eas vt
dicit idē Orosius:ab oriente est Rhodus a septētrione Thenedos:a quodaꝫ iuuene thenes dicto
sic vocata.q̄ infamat⁹ ꝙ suā nouercā cognouisset.fugiens insulā istā vacuā reperiens cultorib⁹ ob
tinuit.qui ex nomine suo ciuitati quā ibi cōdidit ⁊ insule nomē dedit.a meridie vero est carpathos
insula cōtra egiptū.a qua Carpadium mare appellatū est sic vocata.propter scelerem fructuū ma
turitatem. Est enim inter egyptū ⁊ Rhodū. Ex hac insula dicunt̄ ⁊ carpasie.magne naues ⁊ spacio
se. Ab occasu autē est insula citerea sic vocata.eo ꝙ ibi venus orta sit. Ab oriente finiunt̄ ille insule
ciclades litoribus asie. Ab occidente mari Jcario. A septentrione mari carphano. ¶ In hac quoq̄

descriptio rhodi

Rhodis a turcis obsidetur.

vrbe Rhodensi ⁊ insula/cuius occasione de cicladibus insulis mentio est p̃inserta/solis fuit colosus ereus. idest imago erea. lxx. cubitoꝝ altitudinis. alia etiam in ea fuerunt minores colosi. vt dicit Isidorus. Sed his incidenter ⁊ per digressum dictis. redeundo ad historie seriem. Hanc insulam preclarã ⁊ vrbem Rhodensem ipi fratres hospitalis sancti Johannis. Hierosolomitani post longam obsidionẽ. quadrientẽ videlicet occupatã ⁊ vehementer oppugnatã. Tandem vix vi obtinuerunt: ⁊ ciuium cõniuentia quorundã qui eis fauebant. habentqꝫ ibi iam pridem in ea metropolim suã. siue supremi sui magistri sedem principalem. Est quoqꝫ adeo contigua Turcis ⁊ vicina. vt vix vnius intersit spaciũ miliaris. nec nisi paruũ maris brachiuꝫ illos diuidat ab istis. Unde ⁊ anno supiori videlꝫ. M. cccc. lxxix. Turcus vti omib⁹ manifestũ est dictã obsidie vallauit ciuitatẽ: atqꝫ classe maxime adducta. bellis impetijt mirabilibus multis diebus. sepeqꝫ assultibus animosus aggressus fuit. Tandem ipsa die sancti Panthaleonis. cũ enixissime ex aduerso eam Turci oppugnarẽt. Iamqꝫ muros cõscendissent: domini Johannite diuinitus vt certe credit̃ adiuti consertis fortiter cũ hostibus manibus. ipos e muris eminus repulerũt. Nõ absqꝫ ingenti turcorũ pudore ⁊ strage. Sicqꝫ obsidio soluta est. iniectis tamen prius vt fertur octo milibus lapidibus: ⁊ vno ex bombardis ⁊ machinis turcorũ. Et quod mirabile est dictu haudqꝫ dubiũ diuina actuꝫ dispositione/vno reuoluto anno dũtaxat. mortuo ipso seniore turco qui hoc bellum gessit filius eius: ipsa eadem die sancti Panthaleonis illuc fugiens. germano suo qui hodie imperat in Turcia cũ persequente/fuit ibidem captus. sed inde ad alia christianitatis loca transmissus. in quibus adhuc manet detentus metu germani sui predicti minime audens redire. sed neqꝫ preualens vtpote diligentissime apd̃ christianos reseruatus ⁊ custoditus. Eius rei gracia domini Johannite extunc tributũ dari solitũ Turco nequaqꝫ prestant vt olim. Quinimmo turcus ipse eisdem tributarius effectus est. Johãnitis ipsis in cõmune. xxxv. milia ducatorum: magistro vero decem milia: hucusqꝫ annue prebens. quod certa dominorum ipsorum didicimus narratione.

Die. xxij. iunij. ex Rhodo ceptam viã per mare prosequentes vento vehementius impellente. per golffum sancte Helene dictum nauigauimus. locũ vtiqꝫ periculosuꝫ. tantaqꝫ fuit maris ⁊ fluctuũ cõmotio q̃ pleriqꝫ ex peregrinis metuentes plurimũ pre timore pene infirmarent̃. Postea vero die secũdiori fruebamur vento. vnde trib⁹ expãsis velis in crastino. id est in festo sancti Johãnis baptiste/regno ⁊ insule applicuimus Cipri. transeũtes per quasdam ciuitates. quarũ vna Baffa vocat̃. magna quondã ⁊ potens vt ruine eius testantur. sed hodie desolata ⁊ destructa. vbi ⁊ mansimus ipso die sancti Johãnis. Ibi aer est pessim⁹. sicut ⁊ in tota fere insula Cipri. Ibi vestigia adhuc cernunt̃ egregiarũ quondam ecclesiarũ. que olim illic fuerũt sed ⁊ turriũ fortissimarũ. in colle quodã in medio eiusdẽ ciuitatis quondã positarũ. Ibi etiã subtus ecclesiam que ant[i]quitus fuit ordinis fratrũ minoꝝ. carcer quidam magnus septem foraminibus distinctus ostendit̃. vbi sanctus Paulus aliquanto fertur fuisse tempore: in vinculis detentus cũ ibidem euangeliũ predicaret. vna cũ sancto barnaba coapostolo sibi adiuncto. Ibideꝫ etiã sub alia quadam ecclesia. fons quidam reperit̃/bonam ⁊ haustu dulcem aquã scaturiens. que febricitantibus dicit̃ remedio esse ⁊ cure: ꝓpter qd̃ ⁊ in longinquas aqua ipsa terras defert̃. Ibidem sub terra septem parue camere demonstrant̃. in quibus septem quidã dormientes. nõ illi qui in monte celio: sed alij. multo iacuisse tp̃e referuntur. De prefata ciuitate Baffa. in aliã etiam destructam venimus ciuitatẽ. cui vocabulũ est Piscopia. quã rex quidã Anglie cũ cõperisset sororẽ suam Hierosolimã pergentem ibi a rege Cipri fuisse violatã. dicitur penitus destruxisse: ⁊ totã illã patriã vastauisse Inde ad quinquaginta miliaria de Baffa. est alia quedam ciuitas portum habens: vbi cõmuniter applicat̃ Limisinũ appellata. quaꝫ soldanus quidam funditus ante tempora euertit. Ibi vbicunqꝫ effodiat̃ in littore maris dulcis emanat aqua. Ibi in crastino sancti Johannis baptiste. i. die xxvi. Junij in portũ ipm venim⁹ Ciprinum.

Cyprus insula

Est aũt Ciprus insula a Cipro ciuitate. que in ea est sic appellata. Ipsa est ⁊ paphon que quondaꝫ fuit veneri ꝯsecrata: multũ autẽ quondam fuit famosa: ⁊ maxime metallis eris abũdans. cuius etiã vsus primo ibi dicit̃ fuisse reptus. Terra est vinifera. ⁊ fortia sunt valde loci illius vina. Ciuitates habꝫ multas ⁊ nobiles. inter quas caput ⁊ metropolis dicit̃ Nicosia. Terra est mari vndiqꝫ clausa. sed interi⁹ siluis/cãpis/pratis/vineis/ ⁊ frugib⁹ nimis plena. fontib⁹ ⁊ amnib⁹ irrigua. ⁊ multis diuitijs. pⁱter ⁊ delitijs opulẽta. hec insula vocatur sepius Cethim in scriptura. Spaciũ eius in longũ tenet centũ ⁊. lxxv. milia passuum. In latum vero mille passuũ centũ. xxv. Caro tamẽ ouina nõ est magni in ea precij: sed neqꝫ multe bonitatis. vnde cõtingit interduꝫ oues. xij. ꝓ vno cõparari ducato. Distat autem Ciprus a Rhodo miliaribus trecentis. Estqꝫ hodie sub venetorum ditione.

Die.xxvij. Junij nauigantes de Cipro vento satis optato puenimus tridui pene spacio in locū vnde sanctā,pspicere terrā poteramus. Qua ex re ingenti affecti leticia ⁊ exultatione.a longe eā salutauimus. vt par ratio erat. Jocūdas,prumpentes in laudes atq canētes. Te deū laudam⁹ ⁊c.cum antiphona. Salue regina. ⁊ collectis atq orōnibus oportunis. pauloq post eodem die ante Japha siue Joppen venimus ciuitatem.modico inde in teruallo.iactis anchoris galeā nostrā figentes. Mox inde patron⁹ ex more quosdam ex suis,p salua guardia in Rama vsq hierusalemq transmisit. ac,p patre Gardiano fratrū minorū mōtis Syon ⁊ pductore peregrinorū qui trutzelmannus cōmuni vocabulo appellatur. Eius rei gratia.per sex dies cōtinuos.in loco expectauim⁹ memorato. Ubi intermanendū.alter patronus Petrus landarve dictus.cū sua galea ⁊ pegrinis fratribus nostris superuenit.⁊ iuxta nos quantum est iactus arcus ,psedit.mittens ⁊ ipse mox,p conductu vt supra. Nos etiam infra dies quidā ex galeotis galearū vtrarumq piscatum euntes.ac deprehensi ab infidelibus plagas,p temeritate reportauerūt cōdignas. In terram etiam aliquando descendimus cum patrono nostro in quadam nauicula botros ⁊ vuas precoquas.aliaq necessaria a paganis cōparantes. Quinta tandem Julij venerūt in Japha equites Soldani.qui apud eos mammaluci vocantur. habentes in comitiua sua patrem guardianum predictū.duobus suis ordinis fratribus associatum.qui etiam litteratorium a dominis de Hierusalem ⁊ Rama ad nos pertulerunt cōductuʒ. Eodem die Petrus laudarve. suos ad litus applicans peregrinos.in speluncam quandam veterem vti cōmuniter fieri solet introduxit: vbi triduo manserunt inclusi. Nos vero patroni nostri vsi prouidentia ⁊ humanitate.in galea maluimus expectare. Unde cōtigit alios nostros comperegrinos tribus vt diximus diebus ⁊ noctibus in spelunca manere.in qua nos nō nisi per vnam reclusi fuimus noctem. Est enim consuetudo paganis. vt illuc aduentantes peregrinos christianos nominatim vocant nominibus patrum suorum designatos cōscribant.⁊ conscriptos in quandam laceratā testitudinem siue speluncam veterem de qua dictum est cōtrudant.donec ipsi cum patronis de pecunia ,pro salua guardia cōueniāt pro suo libitu ⁊ paciscantur. Ad ostium autem spelunce predicte:christiani de cinctura. id est de fide sancti Pauli de Hierusalem ⁊ Rama cōuenientes merces varias venales: sed ⁊ victui necessaria puta carnes coctas.pullos.oua.panes.fructusq. ⁊ huiusmodi solent cōparare. vnde peregrini emūt quodlibet.quodq volunt.

Die.viij. Junij.omnibus nobis peregrinis asini fuerunt adducti.quibus insidientes. vsq in Rama que ad decem miliaria distat a Japha properauimus.trium sub spacio horarum. Fuit autem Japha ante tempora grandis ciuitas ⁊ famosa Joppe appellata.vel Japha a iaphat filio Noe qui eaʒ construxit:⁊ ex suo nomine eam appellauit ⁊ fuit:vt dicitur octaua inter eas vrbes.que in mundo contra diluuiuʒ quod Noe tempore extitit fuerunt edificate.vnde ⁊ hodie vectes ferrei ⁊ magni ex quadam Rupe videntur pendere. quibus naues fuerunt affixe.vbi etiam mire magnitudinis cathena quedam apparet. qua gigas quidam Adromadus nomine detinebatur captiuus.cuius costa quadraginta vnius pedū longitudine protenditur:vt hodie cernitur.

Cum autem ad Rama vnius iugeris spacio prope venissemus.descendere de asinis ⁊ pedites ire cogebamur.singuliq res suas in humeris portare.quod idcirco non parum nobis fuit molestum. q calor erat intensus.⁊ puluis hincinde agitabatur. Nullum ibi christianum sinunt pagani intro ire in asino vel equo. Ibi iterū in vetustā q̄ndā annumerati ⁊ reclusi fuimus domū. Suntq ibi testudinata edificia multa.⁊ fons bonaʒ satis continens aquam. hanc domum Philippus quondā dux burgundie bone memorie in hospitium comparauit peregrinoꝝ.ac fratribus montis Syon cōmendauit. vnde ⁊ hospitale peregrinorum nominatur. De Japha associauit se nobis dominus ipse de Rama nobiscum equitando propria in persona.cum multis mammalucis. id est vt dicitur apostatis christianis. Sed ⁊ trutzelmannus de Hierusalem nobiscū venit. habētes ambo equos pene centum. vt saluos nos conducerent ⁊ custodirent a paganis ⁊ eorum filijs. qui in villis ⁊ locis illis se conglomerantes. lapidibus solent impetere peregrinos.⁊ adeo ferociter quandoq inuadere:q vix etiam adiuti a concomitantibus illesi possint peregrini preterire: quin ⁊ aliquando aliquos interimunt lapidibus obruendo:sicut vni ex nostris pene accidisset. vnde periculosum valde est illud conficere iter de Japha vsq ad Rama:ob huiusmodi insidias ⁊ insultus paganorum. Est autem in Rama estuarium quoddam siue balneum miro ingenio ⁊ modo edificatum. quattuor inclusum turribus. quod de subtus ex fornace per pauimentuʒ stratum pulchro ⁊ a vario marmore calorem transmittit. Mansimus autem in Rama per triduum. hac perpediti occasione. quia duo domini pagani capitanei in se mutuo versi cōpugnabant. quorum vnus Amor cognominatus. al

ho vtens vexillo decem ⁊ octo suorum amisit clientum. Alter vero Haballeus vocatus. Rubeum ferens vexillum victoria potitus obtinuit triumphū: qui ⁊ ductor noster fuit ⁊ custos.

Die nona Julij. Jussu ex dispositione Gardiani. vnus ex fratribus eius missam in Rama coram nobis celebrauit. qui vbi ad offertorium venit: cōuersus ad nos: informationes nobis dedit de modo nos habendi in terra sancta. subiectas nobis tradens regulas. lingua enim latina. italica atqꝫ germanica. Jta inquiens. Dilectissimi in christo Jesu necessariū vobis scitu indicans. vos facio auisatos de qnqꝫ articulis bene cōsiderandis. ne frustra tātis laboribus ⁊ sumptibus hucusqꝫ veneritis peregrinatum

Primus articulus est. si qui inter vos essent qui absqꝫ summi pontificis licentia huc loci venissent ac per hoc excōmunicationis sententiam incurrissent. sciant apud nos: ⁊ presertim patrem nostruꝫ Gardianum auctoritatem summi pōtificis quo ad hoc esse. qua ab huiusmodi sentētia possint absolui. Et si idem pater noster a quoqꝫ vestro super hoc fuerit requisitus siue rogatus. ipsam annuo volenti cōmunicabit auctoritatem. Unde gaudete. sed ⁊ ob id maxime exultate. qui hanc a deo gratiam estis consecuti. vt has sacratissimas terras. in quibus salutem nostram ipse omnium saluator operatus est. visitare perqꝫ lustrare possitis.

Secundus articulus est. vt veram ⁊ indubitatam christianissimi fidem vnusquisqꝫ habeat peregrinorum. alioquin frustra venisset.

Tertius articulus. vt puram habeat conscientiam ⁊ veram peccatorum suorum contritionem: atqꝫ propositum in antea cauendi.

Quartus vt quanta potest seipsum excitet deuotione: ad videndum ⁊ perambulanduꝫ ipsa sanctissima loca.

Quintus articulus est. ꝙ vnusquisqꝫ sibi precipuo studio caueat: ne super paganorum vnqꝫ gradiatur sepulchra. aut ea cōtrectet calcando. quia id molestissime ferunt. immo si vnqꝫ fieri viderent: periculum vobis vite immineret. His ita dictis ⁊ traditis monitis. idem frater cepta mysteria sacra ꝓsequebatur. Finita vero missa. vnusquisqꝫ in suam se recepit societatem ⁊ mansionem. Moxqꝫ christiani de cingulo. id est de fide sancti Pauli. coctos nobis afferebant cibos venales. Vinum autem nemo ibi potest comode habere: nisi de galea ipse attulerit secum. Die ita qꝫ illo quia dominica erat quieuimus ibi.

Consequenter cōsiderandum venit deuotis peregrinis. quante indulgentie ⁊ remissiōes loca sacra visitantibus. Primum omniuꝫ a papa Siluestro: ad instantiam Constantini christianissimi imperatoris. ac sancte Helene matris sue sunt concesse. Et deinceps per successores eius summos pontifices cōtinuate ⁊ confirmate.

In primis vniuersis ⁊ singulis christifidelibus hanc peregrinationem transmarinam subeuntibꝰ contritis ⁊ confessis. ⁊ ob huiusmodi cōsequendas gratias illud aduentantibus: mox vt galeā egrediuntur. ⁊ sanctam contingunt terram omnium peccatorum suorum remissio/ vt dici solet/ a pena ⁊ culpa vigore indulgentiarum apostolicarum est cōmunicata.

Item in eo loco cōmuniter peregrini sancte applicant terre. Jonas propheta nauim intrauit. vt fugeret a facie domini in Tharsis. vt habetur Jone primo. Item in Japha que ⁊ Joppen dicit. princeps apostolorum Petrus Tabitam resuscitauit. vt in actibus legitur apostolorum.

Vnde non longe locus est vbi sanctus Petrus piscatōnis officio vacabat. vbi ⁊ indulgentia est septennis ⁊ totidem carene. Item de Rama per viam procedendo. ad aliam quandam venitur ciuitatem ad duo miliaria. que ⁊ Lidia dicitur. vbi vsqꝫ in hodiernum diem: ecclesia quedam ē in honore sancti Georgij martyris dedicata. vbi ⁊ ipse suum celebrauit martyrium. capite truncatus. Jn eodem oppido sanctꝰ Petrus Eneam paliticū sanauit. ⁊ est ibi indulgentia septennis ⁊ totidē carene

Exiuimus autem de Rama die. xi. Julij. circa horam noctis secundaꝫ. ⁊ ascendimꝰ Hierosolimam in asinis nostris. Distat autem Hierusalem a Rama triginta miliaribus italicis non paruis. Eundo vero de Rama ad manum dextram. est castellū Emaus. ex euāgelio satis notum. distans a Rama ad miliaria viginti. ab Hierusalem vero stadijs. lx. vbi ⁊ Cleophas. vnus ex. lxxij: discipulis christi requiescit. Jllic prope oppidum est sanctorum machabeorum Modon appellatum. vnde origenem traxerunt. ⁊ est ibi indulgentia sep.

Vnde non longe versus hierosolymā in cuiusdam montis cacumine. sanctus propheta Samuel ē sepultus. Omnibus his in locis ꝑfatis est indulgentia. vij. annorum. ⁊ totidem carenarum.

Ibi prope ad dexteram est villa Ramatha. vnde Samuel fuit oriundus. ⁊ Joseph ille de arimathia: cuius fuit monumentum illud nouum excisum in petra. quo sanctissimum christi corpus reconditum fuit.

De ingressu in hierusalem

Multa quidem sunt loca sacra in ciuitate sancta Hierusalem. Nec dies sufficit vna ad peragrandum singula. Inter ea tamen domini sepulchri templū obtinet principatum.

Die igitur memorata vndecima Julij. hora sexta post meridiem in sanctam venimus ciuitatem Hierusalem. descendentes vt iustum est de asinis nostris. ꝛ pedibus illā ingredientes. in cuius introitu plenaria est remissio omnium peccatorū. Nec aliquis peregrinorum illic permittitur equitare.

Primum autem omniū processimus ꝛ venimus ante dominici sepulchri templum gratia indulgētiarum consequendarum. Inde in hospitale ducebamur peregrinorū. Ego vero cum confratribus meis qui mecum per mare venerant domum intrauimus Calini minoris. iuxta hospitale predictū qui vt cōmuniter interpretis fungitur officio: ꝛ cum peregrinis ad sanctam proficiscitur katherinā hic assignata nobis camera hospitio suscepit vbi die illa quieuimus. longi itineris fatigati pfectōe

De locis sacris que sunt inter hospitale peregrinorum et montem syon inclusiue.

In crastino autem. id est duodecima mensis Julij. que ꝛ dominica erat. conuenientes in vnum omnes peregrini in montem ascendimus Syon. in via intermedia quedaȝ nihilo minus loca sancta visitantes. Et primum in eum venimus locum vbi iudei corpus gloriose virginis Marie: quando ab apostolis in vallem Josaphat ferebatur: sepulture tradendum. vi conabantur afferre. Inde mox illum accessimus locum vbi sanctus Petrus post trinā negationem suam egressus foras atrium Cayphe: speluncam quandam intrans amarissime fleuit. Paulo post ecclesiam intrauimus sanctorum angelorum titulo prenotatam. vbi quondam domus fuit anne pontificis. in quam christus dominus de monte oliueti primum ductus grauem pertulit iniuriam. alapa sibi a ministro in faciem data. Unde ad aliam properauimus ecclesiam. ad sanctū Saluatorem appellatam. vbi quondam Cayphe domus magna ꝛ angularis stetit. in qua ꝛ dominus noster christus illusus fuit ꝛ velatus: facieqȝ percussus. ac tota nocte grauiter afflictus. Ubi etiam ostenditur locus angustus. in quo christum recluserunt: donec consilio inito: seniores iudeorum quid de ipso faciendum esset deliberarunt. Et appellatur locus ille carcer domini.

Et quanqȝ id in euangelijs non reperiat expressum: quia nō omnia scripta sunt que circa christum contigerunt: tamen propter loci illius existentiam ꝛ testimonia que de hoc perhibentur. nemini id absurdum videatur tanqȝ a veritate alienum. Ibi etiam est lapis ille magnus valde. quem ab angelo legimus reuolutum a monumento. ꝛ est hodie mensa altaris magni in ecclesia supradicta Saluatoris. Ibi in curia que est ad sinistram. est arbor quedam lapidibus circūdata. vbi ministri iudeorum ꝛ Petrus cum eis calefaciebāt se ad ignem. Exeundo autem de dicta curia in plateam ad manum dexteram est lapis quidam in angulo: quo in loco virgo Maria stetit quando Petrus flens amarissime exiuit de atrio principis sacerdotum. Unde pre fletu nec virgini gloriose de filio inquirenti potuit respondere. Ibi etiam ipsa benedicta virgo auida sciendi de filio expectabat vsqȝ mane quando vinctum eum duxerunt ad Pilatum presidem. quo ꝛ cum sequebatur ipsa mestissima haud dubium mater. Inde ad modicum spaciū. quedam desolata apparet ecclesia lapidibus duntaxat circumsepta. In qua gloriosa virgo post mortem filij sui quattuordeciȝ annis vsqȝ in diem ascensionis sue moram traxit. ꝛ est ibi remissio omnium peccatorum. Nec ex defectu aut culpa fidelium eadem ecclesia sic manet neglecta. sed quia pagani in eodem loco edificari non patiuntur.

In omnibus vero supra memoratis locis ꝛ singulis est indulgentia septennis ꝛ totidem carenis.

Ibi prope iuxta locum vbi virgo Maria mortua fuit ꝛ assumpta in celum. est vestigium cuiusdaȝ capelle que quondam ibi fuit: in qua sanctus Johanes euangelista tanqȝ virginis gloriose capellanus. eidem post christi ascensionem sepenumero missas celebrauit. apparetqȝ ibi pars quedam illius lapidis: super quem idem diuina mysteria perfecit.

Ibi etiam locus ostenditur vbi sanctus Matthias in apostolum loco Jude fuit electus. ꝛ est loc⁹ ille lapide rubeo designatus.

Unde pergendo in montem Syon. prope ecclesiam est locus vbi virgo beatissima suas dietim deuotissimas persoluit orationes. Ibi etiam duo lapides demonstrantur. in quorum altero christus suis predicans discipulis seorsum sedebat. In altero xpo mater sua dignissima sedens audiebat verbum illius.. Sub ecclesia vero montis Syon. partim ꝛ partim extra est locus sepulture prophetarum ꝛ regum Jsrael. puta Dauid ꝛ Salomonis ꝛ reliquorum. quorū hec sunt nomina. Roboā.

Abia. Asa. Josaphat. Joram. Ochozias. Athalia regina. Joas. Amazias. Ozias. Joathan Achaz
Ezechias. Manasses. Amon. Josias. Joachim. Eliachim. Jechonias. Sedechias. qui tamen
non omnes eodem sunt loco sepulti. vt patet in scriptura sacra.

¶ Ad huiusmodi sepulchra regum hodie christiani nequaquam sinuntur introire. Sed sarraceni qui lo
cum illum colunt ⁊ venerantur muschkeam. id est ecclesiam siue capellam sibi illuc construxerunt.
Quem in locum cum ego ⁊ quidam ex cõfratribus meis nobilibus descendissemus: nisi quia do-
minus adiuuit nos paulominus a paganis improuise aduenientibus: interempti fuissemus.

¶ Inde non longe est locus ille. vbi secundo sanctus prothomartyr Stephanus sanctus Gamaliel:
Pauli apostoli informator. ⁊ Abibas filius eius. Nicodemus quoque fuerunt tumulati. Ibi etiam
prope locus demonstratur quod tũc erat cenaculum grande vbi discipuli parauerũt pascha xpo iu
bente. vbi scilicet agnus pascalis quem in vltima cena christus cum discipulis comedit dicit᷑ fuis-
se assatus siue igni coctus. Ubi etiam aqua illa fertur calefacta: cum qua discipulorum suorum do
minus pedes lauit.

¶ Illic in proximo est locus vbi dauid penitentiam agens pro occisione Urie. quem in bello in aciẽ
vt interficeretur iusserat constitui. septem psalmos quos penitentiales appellamus. spiritu haud du
bium reuelante diuino dictauit. vbi modo Indiani claustrum sibi fecerunt. Omnibus his in locis
supra assignatis. est indulgentia septennis cum totidem carenis.

¶ Quibus peragratis in monasterium intrauimus mõtis Syon. vbi satis pulchra ⁊ testudinata est
ecclesia. eratque ob nostrum vt reor aduentum acuratius solito preparata ⁊ ornata preciosis tapetijs:
parietibus affixis: ⁊ alijs ornamentis. que dux quondam Burgundie Philippus: vna cum annuo
mille ducatorum subsidio dum vixit. pro sua ad loca illa contulit deuotione. ac fratrum inibi deo fa
mulantium sustentatione. Quod ⁊ filius suus karolus dum fuit in humanis etiam fecit. Nam et
successor eius modernus dominus illustrissimus atque victoriosus dux Burgundie Maximilianus
ipsum idem suorum imitatur exemplum predecessorum.

¶ Mox illuc ingressis nobis peregrinis. solenne officium misse fratres ipsi celebrauere. quo expleto
sacris omnes induti ornamentis processionem quandam fecerunt quam nos ex more sequebamur
Ducebamur autem inter procedendum ad hec loca.

¶ Primum ad locum vbi nunc est altare maius: vbi christus cum discipulis suis vltimam cenam fe-
cit. ⁊ post agnum typicum corpus suum instituit in sacramento. a suo deinceps sumendum. simul
⁊ sanguinem suum preciosum bibendũ. Ibi est remissio plenaria omniũ peccatorum.
Ibi prope ad dextrum cornu altaris supradicti: est locus vbi christus discipulis suis pedes lauit.
Deinde venimus in locum extra chorum: vbi spiritus sanctus in linguis igneis die penthecostes
super discipulos venit.

¶ Ibi subtus est capella illa de qua supra habitum est. in qua videlicet est regum ⁊ prophetarum israel
sepulchrum in quod per fenestram quandam introspeximus. ¶ Nam ingredi nemini licet christiano
prohibentibus paganis. In ipso loco iterum plenaria est remissio.

¶ Inde paululum progressi. venimus in locum vbi christus post resurrectionem suam discipulis suis
ianuis apparuit clausis. ⁊ post octo dies dum iterum essent discipuli cõgregati ⁊ Thomas cum eis.

¶ Iussit Thome inferre digitum suum. ⁊ manus afferre ⁊ mittere in latus suum: vt Johannes scri-
bit. Ibi est indulgentia septennis cum totidem carenis.
Finita processione inuitati fuimus a Guardiano ⁊ fratribus illius: vt est de more manducare cum
eis. Pro quo ⁊ alijs eorum officijs ⁊ obsequijs nobis crebro ⁊ humaniter exhibitis. refusionẽ spon
te propria fecimus condignam.

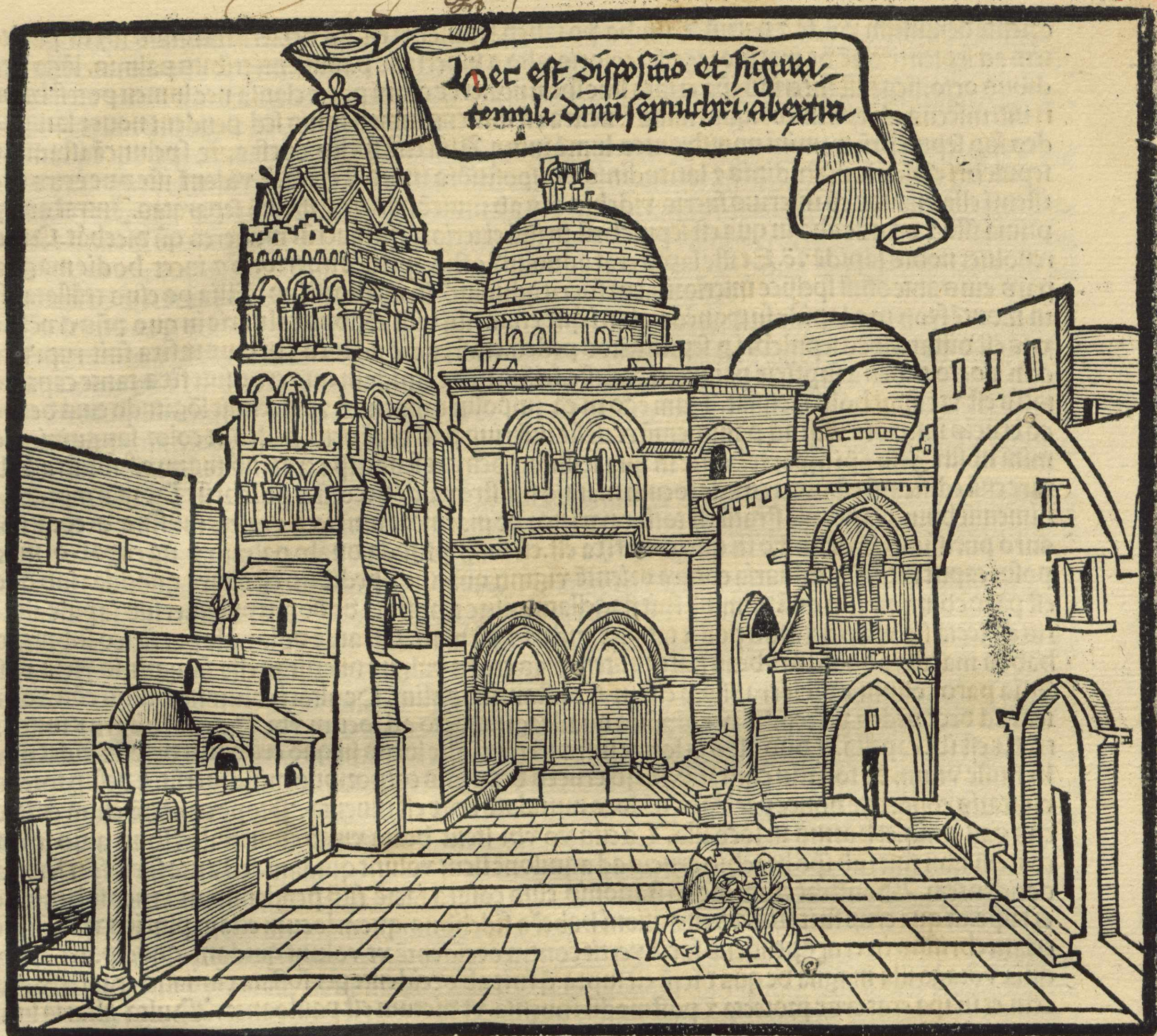
¶ Deinde redeuntes ad hospitium nostrum. in via quandam intrauimus ecclesiam: quam Jacobite
inhabitant. quo in loco herodes sanctum fecit decollari apostolum Jacobum maiorem. Ibi iterũ
est indulgentia septennis cum totidem carenis.

¶ Inde non longe est locus vbi christus post resurrectionem suam marie Magdalene ⁊ alijs deuo-
tis mulieribus apparuit in via quando de monumento venerunt. dicens eis. Auete. que accesserũt:
⁊ tenuerunt pedes eius. vbi iterum est indulgentia septennis.

¶ Et quia nocte subsequenti in templũ dominici sepulchri eramus intromittendi. iuxta veterem con
suetudinem paululum nos dedimus quieti. in hospitali manentes prefato ad paucas horas.

¶ Et nota quod ciuitas hierusalem sita est in loco multum eminenti. ⁊ de ea videtur tota Arabia ⁊ mons
Abarim ⁊ Nebo. ⁊ Phasga planicies Jordanis ⁊ Jericho ⁊ mare mortuum vsque ad petram deser
ti. Nec vidi ciuitatem siue locum qui pulchriorem habet prospectũ. ad ipsam autem ascenditur ab
omni parte: quia sita est in loco altiori qui est in terra illa preterquam Sylo que distat ab ea per duas leucas

Zaton

Ante tēplū sepulchri dñi locat⁹ est lapis iste sup̱ quo xp̄s crucē baiulans cecidit.

De ingressu in templum dominici sepulchri. et processione inibi facta ad loca sacra.

Die. xij. Julij hora vesperaꝝ in ip̄m venerandū dñici sepulchri templū a paganis id est rectoribꝫ ip̄ius ciuitatis sancte Hierosolyme fuim⁹ admissi ⁊ nūerati. ostijs p̱ eos apertis. ꝑ qua re vnusq̄sq3 nostrū quiq3 exoluit ducatos. nec vnq3 alias hoc aperit̄ templū ab eis. nisi vel ꝓpter aduenientes p̱egrinos vel fratres mutādos q̄ ibi pro custodia deputant̄. Moxq3 nobis intromissis tēplū clauserūt. Intrauerūt aūt nobiscū Gardianus ipse et plures suoꝝ cōfratrū. Quāprimū autē deuotus quisq3 christianus vel peregrinus in templū hoc pedē posuerit. plenariam consequit̄ remissionē.

Est autē hec dispositio templi eiusdē sacratissimi. Ecclesia ipsa rotunda est. et habet per diametrū inter columnas. lxxiij. pedes. absidesq3 que habēt per circuitū a muro exteriori decē pedes super sepulchrū domini. sup̱ quod in mediū eiusdē ecclesie est apertura rotūda ita vt tota cripta sancti sepulchri sit sub diuo. Galgathana autē ecclesia adheret isti. et est oblonga loco chori ecclesie sancti sepulchri adiuncta. sed parū dimissior. sunt tamē ambe sub vno tecto. Spelunca in qua est sepulchrū domini habet in lōgitudine octo pedes. in latitudine similiter octo vndiq3. tecta marmore exterius. sed interius est rupes vna sicut fuit tempore sepulture. Ostium ad hāc speluncam intrat ab

orie͞nte demissum valde ⁊ paruū. Tumba ꝟo sancti sepulchri est ad dexterā intrantis iuxta parietem ad septentrionē de marmore grisei coloris. alta a superficie pauimenti tribus palmis. lōga pedibus octo. sicut est interius ip̄a cripta siue spelunca. et ex omni parte clausa nec lumen potest haberi intrinsecus ab extrinseco. quia nulla fenestra est mittens lumen intus sed pendent nouez lampades suꝑ sepulchrū domini ministrantes lumē intus. Alia etiā spelunca est ante speluncā istam scꝫ sepulchri eiusdē longitudinis ⁊ latitudinis ⁊ dispositiōis intus ⁊ extra. ⁊ videnť iste due extra existenti esse vna. sed cū interius fueris videbis eas ab inuicē pariete ꝑ mediū separatas. Intrať autez prima ista ⁊ deinde alia in qua est sepulchrū. in istā exteriorē intrauerūt mulieres qñ dicebāt. Quis reuoluet nobis lapidē ⁊c̄. Et iste lapis erat aduolutꝰ ostio spelūce interioris ⁊ iacet hodie magna pars eius ante ostiū spelūce interioris. cui fuerit aduolutꝰ in medio istius. Alia ꝑs eius trāslata est in montē syon pro lapide supponēdo altari quē etiam ibi vidi Mons caluarie in quo dn̄s crucifixus est distat a loco sepulchri ꝑ septingētos pedes. et ascendiť ad locū vbi crux infixa fuit rupi decem ⁊ octo pedes a suꝑficie pauimēti ecclesie. scissio petre eiusdē in qua crux fuit fixa. tante capacitatis est vt caput hoīs recipiat. Nam ego in ea imposui caput meū ⁊ descendit lōgitudo eius de loco crucis infixiōis vsqꝫ ad pauimentū ecclesie inferius post decē octo pedes. et color sanguinis domini nostri Jesu xp̄i apparet hodie in ipsa scissione petre. et scissio ip̄a erat sub manu eiꝰ sinistra. Altare etiā edificatū est iuxta eundē locum manus sinistre valde decorū ⁊ pulchrū. De marmore pauimentū huius capellule stratū est totū ⁊ parietes de marmore sunt tecti ⁊ opere musino decorati de auro purissimo. Locus ꝟo in quo crux fixa est. est fossa ꝓfunda duabꝫ palmis ⁊ ita capax ꝙ in ea posui caput meū. De caluaria contra orientē viginti quattuor pedibus est altare quoddaz sub quo est pars columne. suꝑ quā dominꝰ fuit flagellatus illuc translata de domo pylati. et sub lapide altaris est tecta ita vt a fidelibus possit tangi ⁊ videri ⁊ osculari. Est autē de lapide porfirico subnigro habēs maculas quasdā rubeas naturaliter quas credit vulgus tincturas esse sanguinis Jesu xp̄i. Alia pars columne diciť translata esse in Constantinopolim. De altari columne huius cōtra orientem ad decē pedes. descendiť per gradus quadragintaocto ad locum vbi Helena fuit crux inuenta. Et est ibi capella. et duo altaria longe infra terram. Ille locus in quo crux fuit defossa videť mihi fuisse vnum de fossatis ciuitatis. in qđ cruces depositis corporibus misse fuerūt. ⁊ desuꝑ sordes ciuitatis cōportate donec per Helenā loco mundato crux est inuenta. Prope ciuitatē enim erat locus passionis. et hortus in loco illo. Locus ꝟo vbi stetit beata virgo cum mulieribus alijs iuxta crucem non fuit sub ip̄o brachio crucis ad aquilonē sicut volunt quidam. sed ante faciē filij fere ad occidentem. Monstrať enim locus stationis eius contra faciē filij pendentis in cruce sub monte et rupe. in qua crux fuit fixa. ⁊ venerationi habeť a fidelibus. quem locum etiam pluries vidi. Ipse etiam christus in cruce pendens faciē vertit contra occidentē vt volunt quidam. quod patet ex eo. quia vorago illa magna de qua dictū est supra. q̄ fuit ab occidente per fossata ciuitatis erat retro crucem. et in ip̄a erat crux proiecta ⁊ postmodū inuenta. vt dictum est pauloante. Multa altaria sunt in ecclesia ista ⁊ decenter posita ⁊ ornata. Ante ostiuz occidentale huius ecclesie foris est locus vbi maria egyptiaca orans ante imaginē beate virginis cū diuinitus remota fuisset volens intrare templum consolationē per responsum beate virginis recepit. Reliqua loca templi huius que ꝑ noctem hanc ꝑ̄cedentibus fratribus minoribꝫ ⁊ demonstrantibus. processionaliter circūeuntes. deuote visitauimus sunt hec vt magis in specie expliceť.

In primis capella dominici sepulchri de qua iam habitum est.

Deinde capella quedam in honore virginis gloriose Marie consecrata quā Bardianus ⁊ fratres sui ingressi. sacris se vestibus induerūt. et iterum solennē processionem cū letania incboauerunt. quos nos sequebamur euestigio. ad summū altare eiusdem capelle accedētes. Est enim ibi locus ille vbi christus primū omniū sue dilectissime post resurrectionē apparuit matri.

Item in eadem capella est frustū quoddā siue pars columne ad quā christus ligatus fuit in domo pylati flagellatus, et est indulgen. ibi ple. ⁊c̄. Aliud quoddā eiusdem columne frustum equalis magnitudinis est Rhome ad sanctā Praxedem. Item aliud simile frustum est lugduni in ecclesia maiori. Item aliud est altare in dicta capella ad sinistraz maioris altaris. vbi longo tempe sancta crux stetit integra ⁊ tota postqꝫ a sancta Helena fuit inuenta. Estqꝫ ibi pars quedam eiusdē sancte crucis reseruata. Ibi est indulgen. septen. Item in medio illiꝰ capelle est lapis quidā rotundus ex marmore. ⁊ est ibi locus vbi dn̄ica crux superposita cuidā mulieri defuncte per eius resuscitationē a ceteris fuit discreta. que ibi etiā reperte fuerunt. et est ibi indulgentia septennis.

Item ipsam egressi capellā duos alios ex marmore reperimus lapides albos ⁊ rotundos. in quorū altero est locus vbi xp̄s post suā resurrectionē apparuit marie magdalene in specie ortulani. in alte-

ro ꝟo locus vbi ipa stetit qn̄ noie suo vocata rn̄dit. Raboni ꝛc. Ibi iterū est indulgētia septēnis.
¶ Inde procedendo in templo. aliam quandā intrauimus capellā in rupe quadam edificatam. vnū
habentē altare dumtaxat. ibi est locus ille vbi christus mansit detentus donec crux sibi pararetur.
¶ Ibi iterum indulgentia est septennis ꝛc.
¶ Inde prope alia est quedam capella vnicū habens altare. ibi est locus ille vbi crucifixores xpi di=
uiserunt sibi vestimenta sua. sortem mittentes super ea. Et est iterum septennis indulgen.
¶ Inde per triginta gradus lapideos. in aliā quandā descendimus capellam sancte Helene titulo ꝑ=
notatam. vbi etiam ipa suas exegit deuotiones ibi manēs post sancte crucis inuentionē. ¶ Ibi etiam
est locus quem ipa fecit effodi vbi sancta crux latebat. et fuit ibidem prius indulgentia septēnis dū
taxat. sed Sixtus papa. iiij. dedit ibidem plenariā remissionem ꝛc.
¶ Inde adhuc ꝑ vndecim gradus descendimus in rupem quandā. et est ibi spelunca vigintiduos in
longitudine habens pedes. ⁊ illic crux sancta. lancea quoq ⁊ claui atq corona spinea reperta fue
runt. anno post christi passionē tricentesimoseptimo. ⁊ est ibi plenaria remissio ꝛc. ¶ Ex hoc vero la=
cu ascendimus. atq ꝓcedendo accessimus ad quoddā altare in templo sub quo lapis quidā est ad
modū columne. super quem christus sedit in pretorio pylati. quādo fuit coronatus spinea corona.
derisus ⁊ oblitus sputis ꝛc. et est ibi indulgentia septēnis.
¶ Inde adhuc ascendentes per gradus decem ⁊ octo. in montē venimus Caluarie. vbi christus fuit
crucifixus. ⁊ est ibi pulchra quedam capella testudinata. ⁊ sunt ibi semꝑ vndecim lampades arden
tes. eo ꝙ locus valde sit sacer ⁊ venerabilis.
¶ Ibi etiā est foramē in q̄ crux stetit in petra excisum. habēs triū palmaꝝ ꝓfunditatē. latitudinē ꝟo
hodie nōnisi palme vniꝰ. eo ꝙ lamina q̄dam cuprea circūdatū sit ne aliq̄d inde subtrahi possit. ¶ Ibi
etiā spacio septē palmaꝝ de loco sinistri brachij xpi pēdentis in cruce. ⁊ scissura magna in petra ita
vt hō in eam possit locari. q̄ scissura ꝑ ipam petrā vsq subtus terrā facta fuit: xpo moriente in cruce.
¶ Ubi etiā gloriosa ꝟgo Maria. sctūs Johānes. ⁊ sancta maria magdalena vnacū ceteris sctis mu
lieribus steterūt. paulo inferius tpe xpi passionis ⁊ mortis. ⁊ est ibi plenaria remissio ꝛc.
¶ Sub monte caluarie descendendo ad sinistrā est alia quedam capella in honore virginis Marie ⁊
sancti Johannis consecrata. in loco golgatha dicto. vbi etiam predicta videtur scissura descendēs
a sursum vt dictū est per petram totam vsq infra terram deorsum. ¶ Ibi etiam inuentum fuit caput
prothoparentis nostris Ade. ⁊ est ibi indulgentia septennis ꝛc. ¶ Hec cum processione descenditur
vsq ad illum locū. De monte ꝟo caluarie ad locum illū processimus albo quodam lapide designa=
tum. vbi virgo maria mater dolorosa sedit. habens in gremio mortuū filij sui corpus depositū de
cruce. mox sepulture tradendū. et est ibi ple. remissio.
¶ Tandem cū processione in supra memoratā venerabilē intrauimus capellam. amplā ⁊ rotundam.
in cuius medio gloriosum est dominicū sepulchrū. et lapis ille quo ipsum sepulchrū claudebatꝰ est
in ecclesia sancti Saluatoris. vt supra est habitum. Sunt autē in dominico sepulchro. xvij. lam=
pades semꝑ ardentes. ⁊ ante sepulchrū vbi est quasi quedam paruula capella semꝑ tres habentꝰ ac
cense lucerne. ⁊ est ibi plenaria omniū peccatorum remissio.
¶ Inde egressi reuertebamur in priorem capellam virginis Marie honore celebrem. ⁊ vnde initium
huius fuit processionis. ibi ⁊ finis.
¶ Postea ipa finita processione. quisq corpus suū cibo ⁊ potu reficiens. per reliquā noctis partē iu=
xta votum suū ⁊ libitū ibat hincinde ad loca sacra intra templū visitatum. Et deputatis confessori=
bus confitebantꝰ singuli peccata sua. illucescente die in aurora cōmunicaturi. Erat autem dies hec
xiij. Julij. quādo sub missa solēniter cantata in mōte caluarie ꝑegrini cōmunicabantꝰ. Ego ꝟo vna
cū nobilibꝰ comitibꝰ ⁊ baronibus in nocte ipsa intra dominicū cōmunicauimꝰ sepulchrum ꝛc.

¶ De egressu ex templo dominici sepulchri et lo= cis alijs sacris intra Hierusalem.

His omnibus peractis orto iam sole ⁊ clarius refulgente die videlicꝫ tertiadecima Julij
apertis templi ostijs per paganos qui nos intromiserant euocabamur. exeūtes ergo vi=
dimus sepulchra christianorū regum versus meridiem in templo videlicꝫ regis Mel=
chisedech. et regis waldani. ¶ Item ducis Gotfridi de bulion primi regis Hierosolymi
tani. cui septem alij in eodem regno immediate successerūt. qui ⁊ ibi sepulti sunt omnes honorifice
satis. Quippe qui Hierosolyma et terra sancta recuperata gloriosis claruerunt victorijs ⁊ trium=
phis. regnum ipsum Hierosolymitanū ereptum de manibus perfidorum per. lxxxviij. annos. et
xix. dies successiue administrantes, donec sub eorum vltimo videlicet Guidone iterum inditione

redactum fuit vt hodie est sarracenorũ: vt infra latius patebit.

¶ Item in templo in medio chori. quidã ostendit lapis modicũ eleuatus a terra. rotundũ habens foramen. latitudinis palme vnius. vel paulominus. vbi dicit esse centrũ habitabilis terre.

Sunt etiam intra templũ diuerse hominũ nationes. in locis hincinde distinctis habitantes. habentes alios ꝛ alios ritus et mores. atq3 obseruationes ac cerimonias dispares prorsus. qui omẽs se christianos gloriant. pluribus tamen inuoluti erroribus ꝛ heresibus. de q̃bus plenius infra disseremus. Sunt autẽ ante templũ tres capelle. quarũ prima in honore omniũ angelorum. altera sancti Johannis baptiste. tertia marie magdalene est consecrata. et est in qualibet earũ indulgentia septennis cum totidem carenis.

¶ Item prope templum retro montem caluarie. petra quedam lata ostenditur. super quam dicitur Abraam filium suum Isaac voluisse immolasse. et illic prope est oliua quedam peruetusta. in qua Abraam circũspiciens. vidit arietem herentẽ cornibus. quem accipiens ad iussum angeli immolauit loco filij sui Isaac.

¶ Inde non longe in muro templi monstrat altare immuratũ. super quo Melchisedech obtulit sacrificium suũ. presignans quãdoq3 per christũ. verum illic sacrificiũ in cruce offerendum.

¶ Item ante templũ ad decem passus. est lapis quidem positus in signũ q̃ christus ibi crucem baiulans. pre amentia et debilitate cecidit in terram sub cruce. alius quoq3 lapis ostendit prope muruz qui adhuc sanguinis christi vestigia ꝛ insignia prefert.

¶ In crastino id est die. xiiij. Julij. sacra visitauimus loca. precedentibus ꝛ ostendentib9 nobis Gardiano ꝛ aliquibus fratribus eius. audita prius missa in hospitali sancti Johannis. itaq3 procedẽtes per viam illam longã. per quam ꝛ christus de domo pylati vsq3 ad crucifixionis locum ductus est. ad subscripta ex ordine deuenimus loca.

¶ Item ad domũ sancte Veronice que ad passus quingentos ꝛ quinquaginta distat a domo pylati vbi christus eius peplo imaginẽ faciei sue impressit que hodie Rhome habetur.

¶ Item ad domũ diuitis epulonis qui sepultus est in inferno.

¶ Item ad quoddam biuium vbi multe mulieres stabant. que dõminũ lamentabantur dum duceretur ad mortem. quibus et dixit. nolite flere super me filie Hierusalem. sed super vosipsas flete et super filios vestros.

¶ Item iterum ad quoddam biuiũ. vbi est locus in quo iudei angariauerunt Simonem cyreneum venientem de villa vt tolleret crucem post Jesum.

¶ Item ad locum vbi beata virgo stetit quando filio suo obuiauit crucem portanti. vbi ꝛ pre nimio dolore amens fuit effecta. In eodem loco sancta Helena ecclesiam quandam edificauit. que omnino desolata hodie cernitur ꝛ destructa. Nec tamen aliquis paganorũ in eodem loco edificare põt. diuino vt creditur miraculo. nam id sepius attentatum est. ꝛ semper compertum q̃ nulla ibi potest manere structura.

¶ Item ad quandam stratam siue vicum. vbi arcus lapideus stat superpositus vie. super quem duo videntur lapides albi ꝛ lati. in quorũ altero christus stetit quando morti fuit adiudicatus. In altero vero pylatus quando in eũ sententiam tulit vt crucifigeretur.

¶ Item ad domũ pylati in qua christus fuit flagellatus. ligatus. percussus. coronatus. ꝛ multis alijs iniurijs ꝛ obprobrijs affectus. nec aliquis peregrinorũ in domuz illam intromittitur. nisi forte ex gratia ꝛ fauore speciali. et seorsum atq3 occulte. quo modo ꝛ ego cum paucis nobilibus intrare fuimus permissi pecunijs datis.

¶ Item ad domum Herodis que est ad sinistram iam dicte domus pylati ascendendo in quã christus inductus herodi fuit presentatus. ꝛ a iudeis accusatus. ac tandem ab herode spretus. et veste alba indutus. Et est ibi schola puerorum infidelium.

¶ Item ad domũ in qua marie magdalene dimissa fuerunt peccata.

¶ De templo Salomonis.

¶ Item ad locum vbi forinsecus vidimus templum Salomonis. opere rotundo. et greco labore fabricatum. altum valde et amplum. plumboq3 tectum magnis sectis et politis lapidibus edificatũ. Super ambitum illius templi eclypsim lune posuerunt pagani. sicut solent facere in suis ecclesijs cunctis. in quarnm ingressu communiter dimidiam locant lunam. Et est ante templum illud quedam lata planicies marmoreis lapidibus strata. Prope illud templum est quedam longa ecclesia. plumbo desuper tecta. quondam dicta porticus Salomonis. sed dum Hierusalem sub ditione fuit christianorum. ecclesia ipsa a beata virgine Maria nomen fuit sortita. ita q̃ templum marie virginis vocabatur. ꝛ habent in eo Sarraceni octingentas lampades semper ardentes.

In templo vero Salomonis septingentas. Nam ⁊ porticus in magnitudine templum Salomonis excedit. Iuxta illud templum modernus Soldanus nouam edificauit ecclesiam siue muschkeam. in qua ⁊ ego fui ipsa die sancte Braxedis virginis ⁊ semper octuagintaocto lampades in ea habentur accense. Estq; mire magnitudinis ecclesia ipsa. Sub ipsa ecclesia beate virginis que et porticus dicitur Salomōis est structura quedam subterranea. mirabilis ⁊ lata. sic ꝙ sexcenti equi comode ibi possent locari. Hanc ecclesiam inhabitant pagani. nec facile permittunt christianos introire.

Item Sarraceni templum Salomonis in magno habent honore nullas in eo immundicias sustinentes. Nam ⁊ nudis pedibus illud ingrediuntur: ⁊ rupem sanctam appellant: non templū domini. ⁊ id hac ratione. quia in medio illius templi rupes est quedam parua ferro vndiq; cancellata. ⁊ sicut nobis retulerūt apostate christiani quos nos mammalucos cognominamus. nullus sarracenorum aut infidelium eidem Rupi aliquatenus audet vel presumit appropinquare. Veniunt tamen ipsi a longinquis partibus/ Rupem illam deuote visitantes. Multa enim magna mirabilia in rupe illa leguntur facta.

In primis nanq; Melchisedech sacerdos dei summi super eam panem obtulit ⁊ vinum. Item iuxta illam Jacob patriarcha dormiuit. viditq; in somnis super eam scalam stantem: cuius summitas celum tangebat. ⁊ angelos ascendentes ⁊ descendentes per eam. Item Dauid vidit super eam angelum dei habentem gladium euaginatum. Item super illam sacerdotes templi holocausta ponebant: que ignis diuinus totaliter absumpsit.

Item in illam rupē fertur Jeremias propheta arcam federis miraculose inclusisse tpe captiuitatis Babilonice. ⁊ dixisse spiritu prophetico. locus iste manebit incognitus donec miserebitur domin⁹ populo suo. Hic arbitrantur multi arcam eandem adhuc ibi esse inclusam.

Item super illam rupem christus fuit oblatus quando Symeon iustus accepit eū in vlnas suas.

Item super eandem ipse Jesus adhuc duodennis sedit in medio doctorum audiens ⁊ interrogans eos atq; postmodum cum esset triginta annorum sepius super eam sedens populo predicauit.

De ipso templo Salomonis multa egregia refert sacra scriptura: que non est necesse hic per singula explicare.

Deinde venimus ad portam sancti Stephani: per quam ipse eductus non longe ab ea fuit lapidatus. Ibi etiam videtur locus vbi sanctus paulus tunc quidem Saulus stetit quando Judei Stephanum lapidantes. vestimenta sua deposuerunt secus pedes eius.

Ibi etiam porta aurea fuit nobis demonstrata per quam christus in die palmarum sedens in asino Hierusalem introiuit. Nec aliquis christianorum accedere eam propius permittitur. sed quicunq; pergerinorum illam prospiciens versus eam orauerit. omnium peccatorum suorum plenariam consequitur remissionem.

De descensu in vallem Josaphat

Hinc in vallem Josaphat descendimus ad torrentem Cedron qui estiuo quidem tempore aquis caret: sed verno tempore ⁊ presertim circa tempus quadragesimale copiose illis abundat. Pontem habet lapideum in eo loco quem sancta Helena construi fecit. vbi lignū illud iacuit: ex quo crux christi facta fuit. Dicitur ꝙ lignum illud fuerit viale siue yta per ripam illam quodq; regina Saba noluerit transire: neq; pedibus suis ipsum contingere: eo ꝙ cognouisset in spiritu redemptorem mundi in eo passurum.

Inde non procul venimus ad quandam ecclesiam beate virginis titulo ⁊ sepulchro insigne; grandem ⁊ testudinatam. estq; descensus in ea per gradus quadragintaocto. ⁊ ibi sepulchrum virginis gloriose ex albo marmore factum paulo latius christi sepulchro. potestq; ibi celebrari: sicut ⁊ super sepulchro christi. Et habet duas ianuas per quas ingrediatur vel egrediatur. Illic intemeratū virginis gloriose corpus. eius post mortem ab aplis honorifice traditum sepulture. sed tertia post die vt pie credit assumptū fuit in celū. anime virginis beata resurrectōe vnitū. est ibi plenaria remissio.

De monte oliueti et locis sacris in eius ascensu.

Hanc egressi ecclesiam pergentes ad sinistram. venimus ad pedem montis oliueti. Unde paululū ascendentes accessimus locū illū sub rupe quadam concaua. vbi christus orās: positusq; in agonia factus est sudor eius tanq; gutte sanguinis decurrentis in terram. Ibi etiam videtur lapis super quem angelus stans confortabat eum.

Inde descendentes ꝙ̄tum iactus est lapidis. venimus ad locum vbi christus Petrum. Jacobum
ꝛ Johannem reliquit dicens eis. Sedete hic donec vadam illuc ꝛ orem.
¶ Inde ascendimus denuo in locum illum vbi sanctus Thomas apostolus fertur cingulum virgi=
nis gloriose accepisse: dum ipsa assumeretur in celum. Inde procedentes intrauimus ortum in locū
vbi christus fuit captus. ꝛ vbi Petrus abscidit malcho auriculam.
¶ Ibi prope ostenditur locus signatus lapidibus: vbi Judas osculo christum tradidit iudeis. vbi et
Judei ipsi resupini cadebant. christo eos interrogante ꝛ dicente. quem queritis.
¶ Adhuc amplius ascendentes in eum peruenimus locum: vnde christus videns ciuitatem Hieru
salem in die palmarum fleuit super illam dicens. Si cognouisses ꝛ tu ꝛc̄:
¶ Inde altius scandentes illo perreximus vbi angelus domini palmam dicit̄ virgini gloriose detu=
lisse. atq; diem mortis eius sibi prenunciasse ꝛc̄.
¶ Unde paululum progressi inter ascendenduꝫ venimus in collem quendam cui nomen est galilea.
Et est locus ille de quo angelus christi annunciatus resurrectionem dixit discipulis. precedet vos
in galileam ibi eum videbitis sicut predixit vobis. Nam ꝛ ante passionem suam christus eis pro=
miserat dicens. Postq̄ꝫ autem resurrexero precedam vos in galileam. id est locum iam memoratuꝫ.
non regionem galilee que longe distat a loco isto.
¶ Tandem in cacumen montis venimus vbi est ecclesia quedam in eo fabricata loco. vnde christus
videntibus discipulis eleuatus est in celum ꝛ nubes suscepit eum ab oculis eorum. ¶ In eadem ec=
clesia prope ingressum est lapis quidam super quem christus stans ascendit in celuꝫ. in quo adhuc
pedum eius relicta vestigia cernuntur. ꝛ presertim pedis dextri. Distat autem locus ascensiōis chri
sti ab Hierusalem leucis cōmunibus tribus. ꝛ illic prope locus est vnde mare mortuū prospici po
test: vbi quondam ciuitates quinq;: videlicet Sodoma ꝛ Gomorra. ꝛ alie stabant cum adiacente
prouincia: postmodum in vltionem peccati contra naturam submerse. Distat vero ipsum mare mor
tuum ab isto loco miliaribus septem. ꝛ tamen vix ad dimidium distare videtur.

¶ De locis in descensu montis oliueti.

IGitur per aliam viam descendentes de monte oliueti. Primum in quandam venimus ec
clesiam vbi sancta Pelagia requiescit. vbi etiam dum viueret rigidissimam penitentiam
ꝛ arduissimam exegit. Inde paulo post venimus in villam Bethphage: vnde christus
misit duos discipulos Hierosolymam die ipsa Palmarum dicens eis. Ite in castellum
quod contra vos est. ꝛ statim inuenietis asinam alligatam ꝛc̄.
Inde haud procul venimus in ecclesiam sancti Marci euangeliste. quo in loco apostoli post chri=
sti ascensionem symbolum fidei condiderunt. Singuli singulos articulos spiritu haud dubiū di=
ctante diuino depromentes.
¶ Inde iterum non longe est alia quedam desolata ecclesia in eo loco quondam cōstructa vbi chri=
stus discipulis suis modū orandi tradidit dicens. Cum oratis ite dicite. Pater noster qui es in ce=
lis sanctificetur ꝛ cetera.
¶ Inde paululum descendentes ad lapidem quendam venimus. super quo virgo gloriosa Ma=
ria solita erat quiescere: quādo loca ista sacra frequenter peragrans atq; deuotissime visitans sepius
fatigabatur ¶ Postmodum ad ecclesiam sancti Jacobi minoris primi Hierosolymorum episcopi
descendimus. In eo loco christus post suam resurrectionem eidem apostolo apparuit: in quo etiā
loco post mortem suam sepultus fuit: licet postea inde fuerit translatus. Nam iudei ipsum ostendē=
tem christum esse filium dei: de pinaculo templi precipitauerunt: ꝛ cum adhuc constanter christuꝫ
predicaret: quidam cum partica fullonis cerebrū eius excussit.
¶ Inde non longe sepulchrum extat Zacharie prophete. vnde profecti in locum venimus vbi quon
dam erat villa Bethsemani.

¶ De locis in valle sub monte oliueti,

TAndē in vallem vsq; descendimus: vbi turris quedā stat in qua Absolon dicit̄ fuisse se=
pultus. ꝛ ibi est magnus aceruus lapidū: qꝛ pagani via illa trāseūtes lapides per fenestrā
quādā in turrim ꝓiciūt: quasi exprobrātes ꝛ vindicare volētes eiꝰ inobedientiā ꝛ rebellionē aduer
sus patrē suū dauid: quē fugatū de ciuitate ꝑsequebat̄. vt hr̄. ij. Regū. xv. ꝛ tribꝫ sequētibꝫ capl'is. in
de venit̄ in vallē siloe in pede ꝓo mōtis oliueti. ad leuā locꝰ ostendit̄ vbi iudas laq̄o se suspēdēs cre=
puit medius. In huiꝰ vallis siloe introitu fons q̄dā satis clarꝰ repit̄ aliquātulū sub terra scaturiēs.
vbi virgo gloriosa pannos illos sepenumero lauit. quibus filium suum adhuc infantulū inuoluit.
¶ Inde venimus ad natatoriam Syloe. ad quam christus cecum natum cum fecisset lutum ex spu=

eo: ⁊ inde liniuisset oculos eius misit dicens. Vade ⁊ laua in natatoria syloe: qui abijt ⁊ lauit. ⁊ venit videns. que hystoria per longum texitur. Johannis nono capitulo.

¶ Inde pergentes locuȝ illum. vidimus iuxta arborem quandam. vbi Esaias propheta lignea serra per medium sectus fuit iussu Sedechie regis. Et ibi ortus olerum ⁊c. Ibi etiam multe sunt cauerne ⁊ latibula siue receptacula. in quibus apostoli ⁊ alij sancti plures ob metum iudeorum latuerūt

¶ Inde digressi ad agrum peruenimus acheldemach. id est agrum sanguinis. qui emptus fuit triginta argenteis. mercede scilicet christi traditionis in sepulturam peregrinorum. et valent tres ex illis denarijs vnum ducatum. Est autem ager ille predictus quattuor muris inclusis in modum turris superius testudine coopertus. habens foramina desuper distincta septem. per que defunctorū corpora christianorum intus projciuntur. fecitqꝫ eum sancta Helena in hanc redigi clausuram. Est autem latitudinis quinquaginta pedum. longitudinis vero septuaginta duorum.

Omnibus his visitatis locis Hierosolymam reuertebamus ex itinere tanto nōnihil fatigati. Jam enim refectionis hora instabat qua expleta quieti fessa dedimus membra.

¶ De transitu in Bethleem et de locis adiacentibus.

Vespere itaqꝫ facto. die qua supra. id est. xiiij. Julij. que festum erat diuisionis apostolorū. in montem Syon perreximus ad fratres. vbi paratos inuenimus asinos. quibus ascensis in Bethleem vsqꝫ properauimus. que quinqꝫ leucis ab Hierusalem distat. Exeuntes autem Hierosolymam ad duo miliaria. venimus ad locum vbi stella reapparuit magis. que dispa rauerat ipsis Hierusalem intrantibus. de qua Mattheus dicit. Ecce stella quaȝ viderant magi in oriente antecedebat eos: vsqꝫ dum veniens staret supra vbi erat puer. Deinde ad quandam venimꝰ ecclesiam constructam in loco vbi propheta Helyas natus fuisse perhibetur.

Inde nō longe locus ostenditur vbi angelus domini Abacuc prophetam cincinno capitis sui sublatuȝ. transtulit in Babiloniam. depositqꝫ iuxta lacum leonum in quo erat Daniel propheta: quē Abacuc allatis cibis ⁊ potu aque refocillauit. ¶ Ibi prope locus est in quo patriarcha Jacob moratus dicitur. vbi ⁊ sepulchrum est Rachelis sue cōthoralis sub quercu ⁊c.

Inde in Bethleem vsqꝫ pergentes. ad ecclesiam mire pulchritudinis peruenimus in honore virginis cōsecratam. Longitudo eius ducentorum vigintiocto pedum. latitudo vero octogintaseptem. Mox vbi illo venimus. fratres minores processionem ordinauerunt. quam nos accensas gestantes in manibus candelas: e vestigio sequebamur. Primumqꝫ venimus per ambituȝ monasterij ad quoddam altare ibi est locus vbi christus est circumcisus..

¶ Inde processimus ad aliud quoddam altare. ibi est locus vbi tres reges munera sua aptabant: et dona domino offerenda.

¶ Inde per gradus quosdam lapideos descendimus in quandam capellam pulcherrimam: sed paruam. secus cuius altare maius est locus christi natiuitatis quondam diuersoruȝ. locus vtiqꝫ sacratissimus: vbi puerpera beata virgo Maria solem iusticie regem peperit supremum.

¶ Inde procedentes venimus ad aliud quoddam altare sub rupe quadam excisum. vbi magi domino aurum. thus. ⁊ mirrham obtulerunt. Ante dictum altare est locus vbi erat presepe in quod beatissima virgo ⁊ mater natum filium reclinauit. vilibus panniculis inuolutum. Retro vero dictum altare multa sanctorum Innocentum ibidem ab Herode interfectoruȝ corpora multo tempore incognita iacuere. Unde in ambitum monasterij reuertentes. in aliam quandam per gradus lapideos descendimus capellam: in honore gloriosi Hieronymi dedicatam. vbi ⁊ corpus suum multo iacuit tempore humatum. donec tandem Rhomam ad sanctam mariam maiorem fuit translatum

¶ In eodem loco ipse gloriosus ⁊ laboriosus doctor ecclesie bibliam de hebreo transtulit in latinum ⁊ grecum. ⁊ mansionem illic multo tempore habuit. suamqꝫ eximiam peregit deuotionem; simul et conuersationem.

¶ Illic non longe aliud est quoddam altare. vbi sanctus Eusebius eiusdem Hieronymi discipulꝰ: ⁊ imitator studiosus fuit sepultus. Inde exeuntes in ambitum sepedicti venimus monasterij. Ubi terminata processione illic quieuimus. manducauimus ⁊ bibimus. mansimusqꝫ vsqꝫ post mediam noctem. extunc enim fratres missas celebrauerunt in locis supradictis donec illucesceret. Latior ipsius Bethleem ⁊ locorum ei adiacentium descriptio infra habetur.

¶ De reditu ex bethleem in hierusalem

MAne igitur facto die .xv. Julij. regressi sumus ex bethleem in Hierusalem per aliaȝ viam. Insidiantibus autem nobis paganis haud inscijs nostris cōductoribus. nec obstante salua guardia .inuaserunt nos Arabes ⁊ vigintiquattuor ducatos exigerunt a nobis: quos ⁊ soluimus vt vitam redimeremus.

Venientes autem inter redeundū venimus ad quandam ecclesiam desolatā dictū ad sanctū Nicolaum. que distat a Bethleem per leucam vnam. ibi sanctus paulus primus heremita. ⁊ sanct⁹ Eustachius perhibentur fuisse sepulti. Illic prope alia est quedam ecclesia ad beatam virginem nūcupata. in eo loco vbi christo nato angelus ad pastores ait. Annuncio vobis gaudium magnū: quia natus est nobis hodie saluator mundi. Ex eadeȝ ecclesia nullus lapis a paganis quacunqȝ potest subtrahi virtute aut ingenio vel arte auferri. Qui vero id presumunt vel subito periclitant᷑ vel etiam moriuntur. sed nec iumenta: puta equi vel asini illi possunt loco absqȝ periculo propinquare. vt certa comperimus relatione. Ibi etiam prope sunt grandes quedam oliue in loco vbi facta est angelo priori multitudo celestis exercitus laudantium ⁊ dicentium nato iam christo. Gloria in excelsis deo.

Inde non longe est quedam capella in eo loco vbi angelus domini in somnis apparuit Joseph dicens. Surge ⁊ accipe puerum ⁊ matrem eius ⁊ fuge in egiptum. ⁊ esto ibi vsqȝ dum dicam tibi. ibi etiam est sepulchrum duodecim prophetarum. Ibi etiam mons quidam est: in quo Dauid goliam funda ⁊ lapide prostrauit. Ibi ⁊ ager Boos. ibi ideȝ dauid leonem interfecit ⁊ vrsum. Inde ad domum venimus Zacharie. in quā post salutationem angelicam ⁊ christi conceptioneȝ: virgo abiēs in montana cum festinatione intrauit ⁊ salutauit Elizabeth. canticumqȝ illud dulcissimum dictauit. Magnificat anima mea dominum. In superiori eiusdem domus loco: quondam fuit ecclesia hodie penitus destructa: in eo fundato loco vbi Zacharias repletus spiritu sancto prophetauit. dicens. Benedictus dominus deus israel: quia visitauit ⁊ fecit ⁊c̄. Vbi etiam postulans pugillarem scripsit de filio suo. Johannes est nomen eius. Ibi prope ostenditur locus natiuitatis ipsius christi precursoris Johannis. Fuitqȝ ibi quondam ecclesia que hodie desolata stabuluȝ prestat iumentis asinis ⁊ equis. Postea ad Symeonis iusti ⁊ timorati habitationem venimus. qui christū presentatum in templum: In vlnas suas accepit dicens. Nunc dimittis domine seruum tuum in pace. ⁊c̄.

Paulo post ad duas leucas ab Hierusalem ad quoddam venimus claustrum ad sanctum crucem appellatum: quod greci monachi inhabitant. in quo iuxta maius altare olim arbor quedaȝ dicitur stetisse. de cuius ligno crux christi dicitur facta fuisse. Prope illud monasterium dicitur quondam fuisse ortus egregius ⁊ conclusus Salomonis.

Inde pergentes Hierosolymam. vidimus in valle claustrum quoddam quod ad sanctam Saba dicitur. qui illic quondam abbatis officio functus. plurimis prefuit monachis: quorum numer⁹ ad quattuordecim milia dicitur interdum excreuisse.

Igitur die qua supra. scilicet. xv. Julij. Hierosolymam rediuimus circa horam prandij. factaqȝ refectione quieuimus paululum. eo ꝙ nocte subsequenti in templum dominici sepulchri. secundo dicebamur admittendi. Nam ter in ipsum peregrini ex more veteri intromittuntur.

Adueniente ergo hora septima noctis. apertis templi ostijs ingressi. illic mansimus ꝑ noctem totā ⁊ quisqȝ pro voto sancta visitauit loca.

In aurora diei crastine. idest decimasexta Julij. ex nostris cōperegrinis nobilibus: pleriqȝ cingulum accipientes militarem. ⁊ consuetas cerimonias de more obseruationesqȝ peragentes clam ipsis paganis qui id non bene ferunt/gloriam adepti sunt militarem. Quibus rite expletis. fratres sepedicti missas in dominico celebrauere sepulchro in loco crucifixionis christi monte: scilicet caluarie. q̄ facto iterum templū egressi: in nostro nos collegimus hospitio. quieti ⁊ refectioni congruam operam dantes. eo ꝙ eodem sero in Bethaniam equitare oportebat.

De transitu ex Hierusalem in Bethaniam

IGitur die qua supra. id est. xvi. Julij. circa horam vesperarum profecti de monte Syon: venimus in asinis nostris in Bethaniaȝ: que est retro montē oliueti. distans ab hierusalem quattuor leucis. Illic ecclesiam ingressi monumentū vidimus in quo Lazarus iacuerat quatriduanus: quem Jesus a mortuis suscitauit. Inde non longe est domus Symonis leprosi. q̄ rogauit Jesuȝ vt mādicaret cū eo. ⁊ eo ibi discūbente: maria magdalena afferēs alabastrū vnguēti. sec⁹ pedes dn̄i astās icessant᷑ crine soluto diua vestigia ei⁹ osculabat᷑. lachrymis plena atqȝ irrigabat

detergebatqꝫ officio capillorum.

¶Ibi prope est domus Marthe hospite domini. domus quoqꝫ marie magdalene. ꝗbus visis Hierosolimam denuo repedauimus.

¶In crastino. id est. xvij. Julij. contractum fecimus cum dominis in Hierusalem super conductu ⁊ salua guardia vsqꝫ in montem Synai. Et inde vsqꝫ in ortum balsami. de quo infra patebit in secunda huius operis parte latius.

¶De transitu ex Hierusalem ad Jordanem

POstera die. id est. xviij. Julij. arripuimus iter versus Jordane. licet multe occurrerēt nobis difficultates. perrexeruntqꝫ nobiscum aliqui ex fratribus montis Syon concomitantibus simul ⁊ conducentibus nos quibusdam paganis propter Arabes: ne in eorum manus incideremus. vnde ⁊ multam satis erogauimus pecuniam. Transiuimus autem per montem Oliueti versus Bethaniam. ⁊ tandem venimus ad quandam habitationē vbi quondam fuit claustrum. Hodie vero italico sermone terra russo. id est latine terra rubea appellatur. distans a Bethania miliaribus octo. ¶Ibi est locus in quez Joachim secessit postqꝫ ab Abiathar pōtifice cum sua oblatione a templo tanqꝫ in lege maledictus: vtpote sterilis repulsus est. Unde tali notatus obprobrio ⁊ erubescens contribulum suorum oculos: domum redire noluit: sed cū pastoribus suis per dies aliquos remansit. donec ad angeli iussum tandē fuit regressus. Deinde ꝑ montana iter. xij. miliariū fecimus versus Hierico. ⁊ est via illa de qua in euangelio dicitur. Homo q̄dam descendebat ab Hierusalem in Hierico ⁊ incidit in latrones ⁊c̄. ¶Est em̄ hodie transitus ille satis periculosus. In Iherico multa legitur dominus fecisse. presertim in domo Zachei: in qua et hospicio fuit receptus. ipsō Zacheo de hoc plurimū gaudente ꝙ talem ⁊ tantum hospitem meruit habere. ¶Item ante Jericho locus ostenditur vbi cecus clamabat. licet prohibitus a turbis. Jesu fili dauid miserere mei. ⁊ mox visum recepit.

¶In Jericho nocte vna pernoctantes mane facto ad Jordanez perreximus qui est in spacio sex leucarum ab Jericho. ⁊ venimus ad eum locum vbi christus fuit baptisatus a Johanne. ibi aquis ipsis Jordanicis nos abluentes ⁊ balneantes. a peccatis omnibus mundari exoptabamus. Nam ⁊ ibi est plenaria remissio omnium peccatorum

¶Est autem Jordanis iudee fluuius a duobus fontibus. quorum vnus Jor: alter Dan vocat̄. Jordanis nominatus. Nascitur autem sub libano monte. diuidens Arabiam ⁊ Judeam. qui per multos circumitus iuxta Jericho in mare mortuum influit. quod ipsum absorbet penitus ⁊ consumit.

¶Hic fluuius tempore messis triticee que solet in palestina vernali tempore iam maturescere. cōsueuit plus solito abundare. quod accidit ex imbris serotini inundatione ⁊ ex niuium resolutione. vt dicitur Josue tercio. vbi sic habetur ¶Jordanis ripas aluei sui tempore messis impleuerat ⁊c̄. Hic fluuius in multis est priuilegiatus. quia in primis regionem fidelium iudeorum a regione incredulorum paganorum: scilicet ab Arabia separauit.

¶Deinde quia coram filijs israel se aperuit. ⁊ eis ad terram promissionis transitum prebens in arce domini ⁊ populi presentia se diuisit. vt habetur Josue tertio.

¶Item quia lepram Naaman syri abluit ⁊ mundauit. vt habetur quarto regum. ij.

¶Item quia per sui diffusionem sanctitati Helye ⁊ Helisei testimoniū perhibuit. quia vtriusqꝫ imperio obediuit. vt habetur quarto Regum secundo.

¶Item quia ferrum contra naturam aliarū aquarum non abscondit in fundo suo. immo ad superficiem illud remittens. prophete qui perdiderat ipsum vt reciperet eleuauit. vt patet. iiij. Regum. vi.

¶Item quia ex tactu mundissime carnis domini sanctificari meruit. quo mediante dominus vim generatiuam aquis contulit: ⁊ humane salutis sacramentum in aqua fieri ordinauit.

¶Item quia in Jordane Johannes baptista ⁊ celos apertos videre ⁊ vocem patris audire meruit. immo totius trinitatis mysterium baptisando dominum cognouit. patrem in voce. filium in carne spiritum vero sanctum in columbe specie. vt habetur Luce secundo.

¶Inde ad ecclesiam sancti Johannis baptiste properauimus extructam in eo loco: vbi ipse quondā in deserto morabat̄. ¶Fuit ibi ante tp̄a ista monasterium qđ greci monachi inhabitabant. ſꝫ hodie est omnino desolatum. ¶Ibi sanctus ipse Johannes videns ad se venientem Jesum vbi baptisaretur ab eo. dixit digito demonstrans. Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi.

¶Ibi etiam locus est vnde Helyas in curru igneo raptus fuit in paradisum.

¶Inde non procul ad leuam est claustrum quoddam in eo loco; vbi sanctus Jeronymus rigidissimam legitur penitentiam fecisse.

Illic paululum quieuimus. postac profecturi ad mare mortuũ. Prius tamen vallem illam inquisiuimus ⁊ intrauimus vbi quondam sanctus abbas Saba monasterio prefuit. in quo quattuordecim milia monachorũ feruntur fuisse: vt supra etiam habitum est. Et quanq̃ nulle sint ibi indulgentie: tamen quia claustrum ipsum non longe aberat illuc accessimus.

DEinde ad mare mortuum perreximus. vbi quondam Sodoma ⁊ Gomorra: alieqꝫ fuerunt ciuitates. nec est ibi aliqua indulgentia. Sed de hoc mari ⁊ ceteris locis supra memoratis infra latius suo loco dicetur. In hoc mari mortuo Tyrus serpens inuenitur: vnde tyriaca conficitur. Est autem serpens ille longitudinis dimidie vlne. spissitudinis vero ad modum digiti vnius. diuersis ⁊ cõmixtis inter se coloribus respersus. Estqꝫ cecus ⁊ taz noxio plenus veneno: vt nullo ei possit remedio mederi. nisi precisione eius membri qd illo fuerit infectum. Prouocatur autem serpens ille cum fuerit capiendus ad miram indignationẽ virgule cuiuspiam percussione. vnde ⁊ caput eius intumescit: ⁊ cauda ex cõcursu veneni de toto corpore in membra dicta. que subito vno duntaxat ictu sibi amputantur. alioquin venenum extractũ nil valeret.

¶ De mandato Soldani nullus Tirus alio duci potest nisi ad Chayrum: vbi ipse manet Soldanus: vbi et venalis reperitur tirus duntaxat.

¶ Deinde reuersi Iberico. ad montem venimus quarentena cognominatum. ⁊ ascendimus in euz locum. vbi christus ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus. Ibi capella quedam est in rupem quandam incisa. estqꝫ periculosus satis ascensus ille ⁊ descensus. ⁊ pro sui altitudine difficilis. vnde ⁊ peregrini rarissime in eius vsqꝫ summitatem conscendunt. nos vero in cacumine eius fuimus. non absqꝫ labore ingenti ⁊ periculo. Quem descendentes venimus ad fluuiuz Helisei: cuius ipse sanauit aquas steriles ⁊ amaras qui est ad pedem montis. Iuxta quem cõsedentes manducauimus ⁊ bibimus fatigati ex labore ascensus ⁊ descensus. Hic fluit iuxta locum galgale a parte australi vsqꝫ Iberico. et ibi tandem influit in Iordanem. Inde recreati paulisper Hierosolymam sumus regressi.

¶ Reliqua huius itineris loca ⁊ alia mari mortuo: vel Iberico contermina infra latius habentur descripta.

¶ Hoc autem iter nequaq̃ est peregrinis absqꝫ tutoribus siue cõductoribus paganis aggredi temptandum: eo ꝙ arabes his in locis desertis latitantes frequenter spoliant homines.

OMnibus igitur locis superius assignatis per nos visitatis atqꝫ perlustratis: plures ex nostris cõperegrinis ad recessum se parauerunt. pauci vero. id est. xviij. duntaxat ex omni illa multitudine quorum deus tetigerat corda: nobiscũ manere decreuerunt ad virginez gloriosam ⁊ inclitam martyrem katherinã nobiscum pariter profecturi. Adueniente ergo iam die. xxi. mensis Iulij. que erat solennitas sancte marie magdalane. sole ad occasum vergente. alij in Rama vsqꝫ redierunt: ⁊ inde Iapha vbi quisqꝫ in suam se recepit galeam. Quorum post recessum trigintaquattuor diebus: nos Hierosolymis mansimus. quo expleto tempore omnibus necessarijs paratis. datisqꝫ vie ductoribus. Iter illud graue ⁊ laboriosum. aggressi fuimus versus montẽ sctm̃ Synai. Uerum inter manendũ hierosolymis crebro ⁊ pluries sacra visitauimus loca singula queqꝫ diligentius perspicientes perqꝫ scrutantes. Nam ⁊ bina adhuc vice in sanctum templum dominici sepulcri prece ⁊ precio fuimus admissi: ita ꝙ quinquies ipm̃ intrauimus. sic ad domum Pilati datis muneribus clam ⁊ occulte bis peruenimus. ⁊ diligenter loca illa vidimus vbi christus fuit flagellatus coronatus ⁊ cruci adiudicatus. Estqꝫ ibi plenaria remissio omnium peccatorum.

¶ Sic ⁊ alia pleraqꝫ loca sancta illo tempore perlustrauimus a cõfratribus nostris inuisa. Nam pre nimio estu qui tunc erat ire per deserta loca versus synai non poteramus. ⁊ ob id moraz traximus in Hierusalem longiorem. Imminente autem festo sancte Anne quod sub diem. xxvj. Iulij currebat industria ⁊ patrocinio cuiusdam pagani. occulte in domum sancte Anne ingredi fuimus permissi. vbi quondam pulchra fuit ecclesia eius in honore fabricata. quam pagani hodie pro suo habent vsu. ⁊ muschkeam ex illa fecerunt. nec permittuntur peregrini illam introire: nisi forte valde occulte. Ex illa ecclesia venimus in ambitum ei cõtiguum. ⁊ inde in criptas quasdam descendim⁹ subterraneas ⁊ tenebrosas. quas accensis candelis ingressi venimus ad locum vbi beata Anna diem clausit extremum. Deinde in locum vbi ipsa gloriosam virginẽ peperit mariam. vbi ⁊ plenaria est remissio oim̃ peccatoꝝ. Ibi de lapidib⁹ particulas quasdã assumpsim⁹ eo ꝙ pgnãtib⁹ mulierib⁹

consolationi et medele fore dicantur.
¶ Eodē die in probaticā piscinā que prope dictā est ecclesiā venimus. vbi xp̄us infirmos plures curauit. de q̄ et in euāgelio Joh̄is. v. habet᷑. ꝙ angelus dn̄i statuto tp̄e descēdebat in eā et mouebat᷑ aqua ⁊ sanabat᷑ vnꝰ languentiū ⁊ expectantiū illic aque motū qui primus in eam descendisset. Et est ibi indulgentia septennis cū totidem carenis.
¶ Illis etiā diebus in alia pleraqꝫ loca perreximus que sunt propinqua Hierusalem ⁊ in circumitu eius. de quibus iam nunc latius dissereret.

¶ Sequit᷑ cōpendiosa terre sancte descriptio. et singuloꝝ locoꝝ quoꝝ h3 noīa sequēs pictura.
Ad pleniorē habendā noticiā ⁊ intelligentiā locorū illoꝝ Hierusalē ciuitati sc̄tē adiacentiū de q̄bus sacra in pagina cerbro fit mētio. potissimū in libris historicis veterꝫ testamēti sc3 Josue Judicū. Regū. Paralypomenon. ⁊ ceterꝫ. sed ⁊ noui testamēti pene singulis voluminibꝫ. etiā ad declarationē euidentiorē picture ⁊ descriptiōis terre sancte q̄ hic habet᷑. subscriptā inserui terre sancte diuisionē que valebit nōnihil immo ꝙ̄ multū deseruiet p̄dicantibus et legentibus frequēter scripturas presertim memoratas.
SCiendū aūt in p̄mis ꝙ terra ista quā sanctā dicimꝰ. q̄ cecidit in sortē duodecim tribuū israel pro p̄te aliqua dicebat᷑ regnū iudee. q̄ erat duarū tribuum sc3 Jude ⁊ Beniamyn. Pro p̄te altera dicebat᷑ regnū Samarie ciuitatis sc3 q̄ nunc Sabeste dicit᷑. Et erat caput decē tribuū reliquarū que israel dicebant᷑. Utrūqꝫ tn̄ regnū istud cū tota terra Philistijm. quondā dicebat᷑ Palestina q̄ erat p̄s syrie sicut Saxonia ⁊ Franconia p̄tes sunt theutonie. et Lombardia ⁊ Thuscia p̄tes italie. Ad hoc aūt pleniꝰ intelligendū. Nota ꝙ plures sunt Syrie diuersis sc3 noībꝫ nūcupate. Tota eñ terra a tigri fluuio vsqꝫ ad egyptū generaliter Syria nūcupat᷑. p̄s tamē eius p̄ma q̄ est inter fluuios Eufraten ⁊ Tigrim. et p̄tendit᷑ per longū ab aquilone in austrū. hoc est de mōte Tauro vsqꝫ ad mare rubrū appellat᷑ Mesopotamia syrie. quasi media inter aquas. Et h3 gentes multas vic3 Persas ⁊ Medos. q̄bus ab austro cōiungit᷑ Chaldea. in qua est Babilonia sc3 magna iuxta fluuiū Chobar. vt pat3 Genesis. xi. et illi ibidē ab austro adiacet Arabia vsqꝫ ad mare rubrū. quod in locis illis synus arabicus dicit᷑.
¶ Prima tamē pars totiꝰ huius mesopotamie q̄ aquilonē respicit. in qua est ciuitas Edissa que antiquitus Aarath vel rages medorū. nūc aūt rase dicit᷑. specialit᷑ mesopotamia syrie nūcupat᷑ ⁊ hec est p̄ma syria. ¶ Secūda est syria Choeleth siue Celes q̄ incipit a fluuio Eufrate. ⁊ termīat᷑ in riuo valanie q̄ fluit sub castro Margad ⁊ cadit postea ī mare magnū. ¶ In hac celesyria erat insignis illa ⁊ famosa q̄ndā ciuitas Antiochia cū alijs vrbibꝫ ad eā p̄tinentibꝫ. s. Laodicia Hispania ⁊ alijs multꝫ.
¶ Tertia est syria phenicis. q̄ incipit a p̄dicto fluuio valonie ab aq̄lone. ⁊ extendit᷑ versus austrū vsqꝫ ad petrā incisa3 siue desertā sub mōte Carmeli q̄ postea vocabat᷑. et erat castrū munitissimū peregrinoꝝ sub dominio q̄ndā fratrū de militia tēpli cōstitutū In ista syria erāt nobiles olim ⁊ magne ciuitates atqꝫ multe sc3 Margad. Antherandū. Tripolis. Barutū. Sydon. Tyrus. Accon. Capharnaū. Et appellat᷑ syria phenicis a phenice filio Agenonis fratre Cathini q̄ tyrū instaurauit. ⁊ eam metropolim huius terre cōstituit. atqꝫ terrā ip̄am suo noīe appellauit.
Quarta est syria damasci. in qua est ciuitas Damascus metropolis huiꝰ p̄dicte q̄ et tertie syrie phenicis sc3 ab oriente cōiungit᷑. Dicit᷑ tn̄ ista quarta syria etiā syria libanica q2 mons libani in ea p̄clarus habet᷑. ¶ Post istā quartā syriā sequit᷑ Palestina q̄ Philistijm ꝓprie nūcupat᷑. Un̄ nota ꝙ tres sunt Palestine q̄ tn̄ oēs sunt syrie magne p̄tes Prima palestina est cuiꝰ metropolis est Hierusalē cū oībus mōtanis suis vsqꝫ ad mare mortuū ⁊ vsqꝫ ad desertū cadesbarne. Secūda est cuiꝰ metropolis est Cesarea palestine siue cesarea maritima cū tota terra philistijm. incipiens a p̄dicta petra incisa. siue castro peregrinorū. et se extendēs vsqꝫ basan contra austrum.
¶ Tertia est cuiꝰ metropolis est Bethsan sita sub mōte gelboe iuxta iordanē. ¶ Ista palestina d᷑ ꝓprie galilea. siue cāpus magnꝰ esdrelon. ¶ Sūt etiā similiter tres Arabie silit᷑ maioris syrie p̄tes. Et est p̄ma cuiꝰ metropolis est Boseron q̄ nūc busereth dicit᷑. olim tn̄ bozora dicebat᷑. Huic cōiungit᷑ traconitidis regio. ⁊ iturea ab occidēte Damascus ꝟo fere ab aq̄lone. quā ob causam syria damasci aliq̄tiens Arabia vocat᷑. Unde aretha rex de arabia d᷑. q̄ in rei veritate erat rex damasci. ¶ Secūda est cuiꝰ metropolis est ciuitas olim Rabath dicta sup̄ torrentē arnon sita. ¶ Ista arabia erat t̄ra filiorū Amon. lic3 ciuitas fuerit de moab. ¶ Item fuit de regno Seon ⁊ includebat regnū basan ⁊ montē galaad. et cōiungit᷑ prime arabie a p̄te australi. Tertia arabia est cuiꝰ metropolis est mōs regalis q̄ carath dicit᷑. olim tn̄ petra deserti dicebat᷑. sita sup̄ mortuū mare. ⁊ ꝯtinet sub se terrā moab q̄ proprie syria sebal d᷑. et totā ydumeā siue montē Seyr. ⁊ totā terrā circa mare mortuu3 vsqꝫ ad cades-

barne. ⁊ vſq; ad ſcongaber ⁊ aq̄s cõtradictiõis verſus mare rubꝛū ꝑ latiſſimas ſolitudines vſq; ad flumē Eufraten. Hec eſt arabia magna in q̄ eſt Mecha ciuitas. vbi eſt ſepultura deteſtabilis Mahumeti. Hucuſq; de ſitu terraꝝ terre ſancte adiacentiū dicta ſufficiāt. q̄ pro maiori p[illegible] dictis venerabilis pr̄is dñi Jacobi de vitriaco ſctē Rhomane eccl'ie q̄ndā legati in terra ſancta ſunt aſſumpta. Ceteꝝ ad ꝑticularē deſcriptionē in ipſius terre. q̄ in poſſeſſionē decē tribuū ceſſit. ſtilū vertamꝰ.

Diuidit̄ aūt terra ſancta in plures ꝑtes reſpõdentes diuerſis plagis celi. incipiēdo ſemꝑ a ciuitate Acconēſi. q̄ antiquitꝰ Ptolomeida dicebat̄. et erat vrbs gl'ioſa ⁊ inſignis. ſed hodie penitꝰ deſolata cernit̄. Ab ea tñ ob ſitū eius cõgruentius linee ꝓtendunt̄ ad omnes terras alias. que hic ſub cõpendio deſcribent̄ q̄ȝ ab aliqua aliarū ciuitatum.

Primū igit̄ deſcriptionis initiū ſumit̄ ab ipſa ciuitate Acconenſi. per directam lineā ꝓcedēdo verſus tyrum. et inde ad alias ciuitates ſequentes. de quibus ſuo loco dicetur.

Sciendū tñ ꝙ hec ciuitas Accon nunq̄ȝ fuit de terra ſctā. nec a filijs iſrl' poſſeſſa. licet autē in diſtributiōe terre. tribui Aſer fuerit aſſignata. aſerite tñ nunq̄ȝ poſſederūt eā. Eſt aūt in ꝓuincia phenicis ſita. habēs ab auſtro carmelū montē ad quattuoꝛ leucas et ciuitatē Caypham ad pedē montis eiuſdem vltra toꝛrentem zyſon. vbi Helias ꝓpheta ſacerdotes baal interfecit. vt habet̄. iij. Regū. xviij. Phenicia ṽo regio ſiue ſyria phenicis adhuc extendit̄ vltra. cõtra auſtrum ad tres leucas vſq; ad petram inciſam. que caſtrum peregrinoꝛū dicit̄. qui locus terminus eſt phenicis contra auſtrum.

Accon aūt ciuitas munita valde erat muris mirabilibꝫ turribus ⁊ foſſatiſ ⁊ barbicanis foꝛtiſſimis. triangulāq; habebat foꝛmā vt clipeus. cuiꝰ due ꝑtes iungebant̄ magno mari. tertia ꝑs campū reſpiciebat q̄ ipām circūdabat. habebat q̄ȝ duas leucas latitudinis ⁊ plus in ꝑtibus aliq̄bus vel etiā minus. fertilis valde erat tā in agris q̄ȝ in paſcuis ⁊ vineis ⁊ hoꝛtis. in quibꝰ diuerſi generis fructus creſcebant. ſed ob frequentes terrarū illarū vaſtationes etiā ipſa deperijt deſtructa penitus.

Inde contra aquilonē ad quattuoꝛ leucas eſt caſale lamperti iuxta mare vineis ſimiliter ⁊ hoꝛtis. aquis fluminibuſq; abundans ſub monte ſaron conſtitutum.

Inde tranſcenſo monte ſaron ad tres leucas eſt caſtrum Laudaleon q̄d Alexander obſidens tyrū dicitur cõſtruxiſſe. Sed Balduinus rex poſtea Hieruſalem illud denuo inſtaurauit. et quibuſdā nobilibus qui inde cognominabant̄ tradidit poſſidendum.

Inde modicū amplius q̄ȝ ꝑ leucā vnā eſt puteus ille ammirabilis aquaꝝ viuentiū iuxta viā ad tyrū q̄ȝtum iacere pōt arcus. Cuiꝰ aque ſicut dr̄ in cāticis. Fluūt impetu de libano. Quāuis aūt ſingularit̄ dicat̄ puteus. ſunt tñ quattuoꝛ eiuſdē diſpoſitiõis ſed diſpariſ quātitatiſ. Unꝰ eīm qui ꝑcipuꝰ eſt hꝫ quadraginta cubitos latitudinis ⁊ lõgitudinis. ⁊ eſt q̄dratus. alij tres circa. xxv. oēs muris foꝛtiſſimis de lapidibꝫ duriſſimis de oꝑe inſolubili ad altitudinē haſte vel ampliꝰ circūdati. In q̄bus ita colligit̄ aqua ⁊ exaltat̄ ꝙ ad oēm ꝑtē aqua fluit vltra muros. Sūt tñ nihilominꝰ inde aq̄ductus facti ꝑ riuos deſcendētes tāte ꝓfunditatiſ ⁊ latitudinis. quāta eſt ſtatura vniꝰ hoīs. Deducunt̄ autē aque iſte ꝑ totā planiciē tyri ⁊ rigant̄ inde hoꝛti. ⁊ terra adiacēs vbere ſatis glebe. Diſtāt aūt fontes iſti a mari magno paulo amplius q̄ȝ iacere poſſit arcus. ⁊ in iſto modico ſpacio impellunt ſex rotas molēdini ſatis magnas. et ſtatim in mari abſoꝛbent̄. Fonti iſti ad litterā videt̄ cõuenire illud Eccl'i. xxiiij. Rigabo hoꝛtū plantationū ⁊ inebꝛiabo ꝑtus mei fructū ⁊ ecce factꝰ eſt mihi trames abūdans ⁊ fluuius meus appꝛopinquabat ad mare. Multas cõmoditates cõferunt incolis aque iſte.

De iſto fonte minꝰ q̄ȝ vna leuca eſt Tyrus ciuitas in littoꝛe maris ſita. de cuiꝰ ꝑconio ſatis habet̄ in Eſaia ⁊ Jeremia. ⁊ ceteriſ ſacre ſcꝛipture libꝛis. habuit aūt de p̄dicto puteo aquarū viuentiū venā vnā ꝑ tracones ⁊ piramides mirabiles (quaꝝ veſtigia ⁊ ruine adhuc vident̄) illuc ductā. Ciuitas tyrus dr̄ a filio Japhet cõſtructa poſt diluuiū. ſꝫ a phenice vt dictū eſt ſup̄. inſtaurata metropolis phenice eſt effecta. in gyrū habebat muroꝝ ambitū ⁊ maioꝛ fuit ciuitate Acconēſi. foꝛmā habebat rotundā ſita in coꝛde mariſ in rupe duriſſima ⁊ vndiq; mari circūdata niſi in frõte ciuitatis cõtra oꝛientē vbi eā pꝛimo Nabuchodonoſoꝛ ⁊ poſtea Alexāder fecerūt cõtiguā terre quantū iactꝰ eſt lapidis. cincta erat muro foꝛti ⁊ alto. ⁊ ad. xxv. pedes ſpiſſo. q̄ etiā murus munitꝰ erat turribꝫ duodecī foꝛtiſſimis. q̄bus etiā turribꝫ cõtinuabat̄ arx ciuitatiſ ſiue caſtrū munitiſſimū. ⁊ in rupe ⁊ in coꝛde maris ſitū. munitū etiā turribꝫ ⁊ ꝓpungnaculis q̄ expugnare totꝰ mundus vix debuiſſet. Multe erāt in ciuitate iſta reliquie. ſic̄ legit̄ in Eccleſiaſtica hyſtoꝛia de martyribꝫ ſub Dyocletiano ibi paſſis q̄ruꝫ nūerꝰ eſt ſoli deo notꝰ. Oꝛigenes ibidē in eccl'ia ſctī ſepulchꝛi req̄eſcit in muro cõcluſus. fuerūt ibi colūne marmoꝛee ⁊ alioꝝ lapidū tā magne ꝙ ſtupoꝛ erat videre. Sedes archiepiſcopalis erat in iſta ciuitate et fuerat metropolis phenicie. habebat ſuffraganeos baruteñ. ſydoneñ. acconeñ. epos. Et extendebat̄ iſta metropolis vſq; ad petrā inciſam. ſic̄ dictū eſt ſiue caſtrū ꝑegrinoꝝ. Ante poꝛtā eiꝰ oꝛientalē ad

factũ duaꝝ sagittaꝝ inter arenas ostendit̃ loc⁹ p̃dicatiõis Jesu xp̃i. vbi eo loq̃nte ad turbas Extol
lẽs quedã mulier vocẽ de turba dixit. Btũs venter q̃ te portauit ⁊ vbera q̃ suxisti ⁊c̃. Et est lapis ibi
magn⁹ in loco in q̃ tũc stabat Jesus. q̃ loc⁹ nunq̃ȝ arena operit̃. cũ tñ arena copiosa tenuissima ibi sit
⁊ volatilis sic̃ in ꝑtibus occident[illegible] ⁊ aq̃lonis nix volare ꝯsueuit tp̃e hyemis. et cumulos facere circa
sepes ⁊ loca siĺia impulsu vẽti. Jste em̃ locus in medio arenarũ sp̃ nudus ꝑmanet ⁊ estate ⁊ hyeme.
De tyro ad tres leucas modicas ꝯtra aq̃lonẽ fluui⁹ Eleutherus intrat mare magnũ ad quẽ vsq̃ȝ Jo
nathas ꝑsecut⁹ est regẽ Demetriũ. sic̃ habet̃. j. Machab. xij. Jste fluui⁹ venit de ytures siue galilea
gentiũ de cõfinio illo q̃d dicebat̃ antiq̃tus terra roob. ⁊ postea zabul. ⁊ fluit sub castro belciford. q̃d
fuit militie tẽpli iuxta borma vsq̃ȝquo Josue ꝑsecut⁹ est q̃nq̃ȝ reges. sic̃ dr̃ Josue. x. De isto fluuio ad
duas leucas est sarepta sydonioꝝ. ante cui⁹ portã australẽ ostẽdit̃ capella in loco vbi Helyas ꝓpha
vt habet̃. iij. Regũ. xvij. venit ad mulierẽ sareptanã vbi ⁊ mãsit ⁊ ei⁹ filiũ suscitauit. ⁊ oñdit̃ ibidẽ ce
naculũ in quo q̃euit. Sarepta vix octo dom⁹ hȝ hodie cũ tñ ruine ei⁹ ostendãt eã fuisse gl'iosam val
de. Jnde ad duas leucas est sydon vrbs olim magna phenic[illegible]. cui⁹ magnitudinẽ adhuc ruine ei⁹ te
stant̃ q̃ etiã vix crederent̃. Fuit aũt in cãpo ꝑ longũ disposita tendẽs ab austro in aq̃lonẽ sub monte
antelibano int̃ ip̃m ⁊ mare spẽosa ⁊ spaciosa valde. De ruinis tñ ei⁹ alia est edificata ꝑua q̃dẽ. sȝ mu
nita si h̃ret defensores. ⁊ est ex ꝑte vna in corde mar[illegible] sita. h̃ns hincinde duo castra satis munita. vnũ
ab aq̃lone in rupe q̃dam in corde mar[illegible] situm. q̃d ibidẽ edificauerũt ꝑegrini q̃ de theutonia venerãt.
Aliud ex ꝑte australi in colle situ firmũ oppido. Que castra cũ ciuitate milites tenuerunt tẽpli olim.
Terra adiacẽs fertilis valde est ⁊ abũdans oĩb⁹ bonis ⁊ aere saluberrimo. etiã sunt ibidẽ canne mel
lis. etiã vinee ibi erãt q̃ndã valde bone. q̃ tamẽ a sarracenis nõ modo hic sed ⁊ vbiq̃ȝ in terra ꝓmissi
onis negligunt̃. neq̃ȝ colunt̃ q̃dem ab eis. quippe q̃ vina bibere nõ debẽt sȝ neq̃ȝ ab alijs coli sinunt̃.
Ante portã oriẽtalẽ ciuitat[illegible] antiq̃ que nũc est deserta est capella edificata in loco vbi ad dñm venit
rogans ꝓ filia demoniaca mulier chananea in via q̃ v̾sus ytuream ⁊ cesareã philippi ducit. De h̃ ha
bet̃ Math. xv. vbi dr̃. Egressus Jesus secessit in ꝑtes tyri ⁊ sydonis. ⁊ ecce mulier chananea a finib⁹
illis egressa clamauit ⁊c̃. Mons anteliban⁹ distat a sydone ad vnã leucã ꝯ orientalẽ plagã. Jncipit
aũt mõs iste sup̱ fluuiũ eleutherũ de q̃ dictũ est ante. ⁊ ꝓtendit̃ vltra vsq̃ȝ tripolim ad q̃nq̃ȝ leucas fe
re ꝑ q̃nq̃ȝ dietas ⁊ nusq̃ȝ recedit de mari ꝑ duas leucas nisi iuxta tripolim vbi fere distat a mari per
tres leucas. Jnterduȝ tñ ita accedit ad mare q̄ loc⁹ est immeabilis oĩno. abũdat aũt vineis optimis
s̃m illud. Memoriale eius vt vinũ libani. Ultra sydonẽ ad q̃nq̃ȝ leucas est nobilis illa ⁊ antiq̃ ciui
tas Barutũ. vbi dr̃ dñs p̃dicasse vbi iudei facta imagine de pasta ei illuserũt. ⁊ tãdẽ crucifigẽtes san
guinẽ ab ea in magna quãtitate extraxerũt q̃ vsq̃ȝ hodie in mult[illegible] locis veneratiõi habet̃ Ep̃us hui⁹
ciuitatis sic̃ ⁊ sydonis suffraganeus erat olim archiep̃i tyreñ. ⁊ termiabat̃ ibi metropolis tyrenen̄.
et vltra ad tres leucas in fluuio q̃ passus canis dr̃ qui ibidẽ magnũ mare ingredit̃. termiabat̃ sil'iter
patriarchat⁹ Hierosolymitan⁹. Et incipiebat patriarchat⁹ antiocen⁹ ⁊ comitat⁹ tripolitanus q̃ lo
cus passus canis dr̃. ⁊ est loc⁹ immeabilis ꝑ terrã nisi de sarracenoꝝ volũtate. pauci em̃ ibi viri ꝓhi
berẽt transitũ defacile toti mũdo. De baruto ad sex leucas sup̱ mare est bibliũ ciuitas ꝓma de patri
archatu q̃ndam antioceno habẽs ep̃m. de ista dr̃ in Ezechiele. xxvij. ca. in cõmẽdatõne tyri. Senes
biblij ⁊ prudẽtes eius habuerũt nautas ad misteriũ varie suppellectilis tue. nũc ciuitas ipsa bibleth
dr̃. et est satis ꝑua. De biblio ad q̃ttuor leucas est botrũ ciuitas opulẽta q̃ndam in vino valde nobi
lissimo ⁊ oĩb⁹ bonis mũdi. sȝ nũc fundit⁹ est destructa. Jnde ad tres leucas est castrũ nephim ĩ ma
ri situ fere totũ. q̃d erat ꝓncipis antioceni. in quo fuerunt duodecim turres bone. ⁊ locus munitus
valde. vinũ huius ville magis noĩatum erat inter omnia vina partiũ illarum.

De nephim ad duas leucas est ciuitas tripolis nobilis valde. ⁊ fere tota in corde maris sita sicut ty
rus ⁊ populosa multũ. De serico multo fiũt in ea ope. Terra illi adiacẽs dici põt absq̃ȝ dubio ꝑadi
sus ꝓpter amenitates infinitas in vineis. oliuet[illegible]. ficetis. cãnamellis. q̃bus oĩb⁹ in alijs ꝑtib⁹ sil'es vix
reperient̃. Cãpus aũ ciuitatẽ ꝯtinet in lõgitudine leucã vnã. in latitudine dimidiã. Jn q̃ spacio sunt
horti mlti. in q̃bus fruct⁹ diuersi crescũt. ⁊ in q̃ntitate magna atq̃ȝ copia. Liban⁹ distat a ciuitate ista
ad tres leucas. ad cui⁹ pedẽ orit̃ fons hortoꝝ fluẽs impetu de libano. sic̃ dr̃ in cãticis. Fons iste hu
milit̃ nasci videt̃. sȝ subito inualescẽs. fluuiũ facit vehementẽ ⁊ magnuȝ valde. Jste rigat oẽs hortos
⁊ planiciẽ int̃ tripolim ⁊ libanũ. ⁊ cõmẽdat mirabilit̃ regionẽ. Aque ei⁹ optĩe sunt frigide ⁊ dulces.
⁊ plura loca religiosa cõstructa erãt q̃ndã sup̱ riuos ei⁹. ⁊ eccl'ie multe. Uenit aũt sic̃ dictũ ẽ de radice
mõtis. ⁊ pro ꝑte circũit montẽ leopardoꝝ. ⁊ postea ꝑ hortos deducit̃ rigãs ipsos. Trib⁹ aũt flumini
bus bñ magnis mare ingredit̃ preter riuos alios q̃ in locis diuersis sil'iter in mare fluũt. et pro certo
de isto fonte verũ est q̃d dicit̃ in Hester. quia fons ꝑuus creuit in flumẽ magnũ ⁊ in aq̃s plurimas
redũdauit. De tripoli ad duas leucas est mons leopardoꝝ. rotundus in aspectu ⁊ satis alt⁹. distans

a libano ad vnā leucā. In huiꝰ pede aq̄lonari spelūca est in q̄ erat monumentū habēs duodeci pe
des lōgitudinis qđ sarraceni deuote freq̄ntant. dicētes illud eē sepulchrū Josue qđ nō credo verꝫ
esse. q: textꝰ dicit eū sepultū eē in thamnathsare. Josue vlt. q̄ est iuxta sychem ī latere mōtis effraim
Sꝫ credit potiꝰ istud esse sepulchrū chanaan filij cham filij Noe. vel alicuius filij filiorū eius q̄
ad litterā circa locū illū habitasse probant. vt infra dicet.
De spelūca illa ad tres leucas ꝯ aquilonē fere est finis antilibani ⁊ libani siliter. ⁊ vbi vterqꝫ termi
nat ostēdit hodie castrū archas qđ aratheus filiꝰ chanaan edificauit. ⁊ suo noīe appellauit. sic dicit
glosa Genes. x. ca. Et gl'iosa ⁊ pulcra ⁊ fertilis est terra ista vbi libanꝰ terminat. de cuiꝰ situ ⁊ lōgitu=
dine infra dicet cū de cesarea philippi. ⁊ iordanis exorto fecero mentionē. De castro archas ad di=
midiā leucā est Syn oppidū qđ syneus filiꝰ chanaan frat arethei edificauit post diluuiū non ꝓcul
ab archas. sic dicit glosa Gen. x. Nestorianꝰ tñ quidē ibidē habitās req̄situs dixit mihi oppidū il=
lud appellari synochim. Et idem mihi dixit quidā sarracenus.
Ibidē sub castro archas ⁊ oppido synochim ē planicies magna ⁊ amena ⁊ fertilis valde vsqꝫ ꝯ ca
strū Crach qđ fuerat hospitalis scti Johānis fere ꝑ leucas. xi. lōgitudinis. ⁊ ꝑ sex leucas latitudis
vsqꝫ ad Anterandū q̄ nūc Tortosa dr. Planicies ista multa hꝫ casalia. ⁊ pulcra nemora oliuaꝝ ⁊ fi
cuū ⁊ arboꝝ aliarū diuersi generꝭ ⁊ ligna multa. Preterea abūdat flumib. ⁊ pascuis pinguib sup
modū. vnde turcomanni ⁊ madianite ⁊ bodwini ibidē hītant in tabernaculis cū vxorib ⁊ filijs ⁊
pecorib suis ⁊ camelis vidi ibidē gregē maximū cameloꝝ. Planiciē istā circundāt q̄daꝫ mōtana ab
oriēte nō multū alta. q̄ incipiūt iuxta archas ⁊ ꝓtendunt vsqꝫ in Crach. In his mōtanis hītabant
q̄dā sarraceni q̄ dicunt vāninigeri efferi ⁊ maliciosi ⁊ xpianis infesti. Iterū ab Accon procedēdo
ꝯtra aq̄lonē occurrit ꝑmo castrū qđ dicebat mons fortꝭ. qđ fuit hospitale teuthonicoꝝ. sꝫ nūc pe=
nitꝰ est destructū. Inde q̄ttuor leucis ꝯ eandē plagā est Choron castrū munitū valde qđ dñs tybe=
riadis contra tyrū edificauerat cum tenerēt eam sarraceni. distans a tyro septem leucis.
Inde q̄ttuor leucis est ciuitas antiq̄ Asor dicta in q̄ hītauit rex ille potēs Jabin q̄ cū vigintiquat=
tuor regib pugnauit cōtra Josue ⁊ israel ad aq̄s maron. de q̄ etiā dr Josue. xi. ꝙ solā Asor munitissi=
mā vorax flāma ꝯsumpsit. De huiꝰ ꝑconio ciuitatꝭ ruine eiꝰ testant vsqꝫ in p̄ntem diē. De ea ꝑ sex
leucas ꝯ aquilonē est fere belenas ciuitas in pede mōtis libani. q̄ sicut in libro Judicū dr cap. xviij.
Lays ꝑmo dicebat. Et cū esset ꝓcul a sydone hoc est fere. xj. leucis. ⁊ cū nemie societatꝭ quicqꝫ ha=
berēt hoīes illiꝰ sita in regione Roob ceperūt eā filij Dan ⁊ vocauerūt eā Lezen dan noīe p̄ris sui
dan. sepe tñ simpl'r dr dan: lezen etiā Josue. xix. ſm illud congregatus est vniuersus isrl' a dan vsqꝫ
bersabee. Est eñ hec ciuitas ꝯ septentrionē terminꝰ terre sancte. Bersabee ꝟo cōtra austrū. ſm illud
iiij. Reg. Uenit helias in bersabee iuda. ⁊ infra. ⁊ abijt in desertū qđ absqꝫ dubio ciuitati illi est cō
tiguū. ⁊ nūc giblyn appellat. Philippus aūt cū eēt tetrarcha yturee ⁊ traconitidis regiōis istā ciuita
tē belenas siue dan suo noīe cesareā philippi voluit noīari. a grecis aūt paneas appellat. Sꝫ hodie
oīa noīa hec cessauerūt. ⁊ cōmunit belenas appellat. Supra hāc ciuitatē hincinde oriunt duo fon
tes Jor ⁊ dan. ⁊ in pede mōtis libani q̄ est ante portā ciuitatis cōueniētes in vnū. iordanē fluuiū effi
ciūt. Nota tñ ꝙ in rei veritate iste nō est verꝰ ortus iordanis. Dicit eñ Josephus ⁊ verꝫ est ꝙ ab isto
loco cōtra austrū fere sexcētis stadijs est fons q̄ appellat phiala sempꝑ plenꝰ ⁊ nunqꝫ effluēs. sꝫ sub ter
raneo meatu vsqꝫ ad istum locū fluit ⁊ ibi effluit scꝫ dan qđ ꝑ paleas in phialam fontē missas ⁊ in
fonte dan receptas sepiꝰ est ꝓbatū. Sarraceni aūt fontē illū nō phialam sꝫ medan vocāt. id est aq̄s
dan. q̄si dicant. iste sunt aq̄ dan. Me eñ aqua arabice dr. dan ꝟo fons est vnꝰ de sup̄dictis. Est aūt
nō longe a sueta ciuitate iuxta piramidē sepulchri bti Job in traconitide regiōe. de hoc aūt pleniꝰ
infra dicet. Jordanis aūt fluuiꝰ vt dictū est ante portā ciuitatꝭ belenas cōgregatꝰ. de duob illis fon
tib post lōgos circūitus q̄s facit traconitidē ⁊ ytureā sep̄ando tandē int caphernaū ⁊ Corrozaim
mare galilee ingredit quattuor leucis a Cedar ciuitate q̄ est sup̄ in mōte sita. Medio tñ loco int be
lenas ⁊ mare galilee q̄ndaꝫ vallē ingrediēs in stagnū colligit tp̄e resolutiōis niuiū de libano. dicit=
qꝫ hodie ad aq̄s marō vbi Josue cū iabin rege Asor ⁊ alijs: xxviij. regib dimicauit. victorqꝫ existēs
ꝑsecutꝰ est eos vsqꝫ ad aq̄s masrefoth. ⁊ vsqꝫ ad sydonē magnā fere ꝑ octo leucas. Hec aq̄ tp̄e esti=
uo exiccat ꝓ magna ꝑte. vnde crescūt ibi arbusta ⁊ herbe dense valde in q̄bus latitāt leones ⁊ vrsi ⁊
bestie alie. ⁊ sunt ibi venatiōes regie. Ualles aūt in ip̄o libano ⁊ antilibano fertiles sunt ⁊ bñ culte
abūdantes pascuis vineis hortis ⁊ pomerijs. habitantqꝫ in ea gentes multe.
Iterū ab Accon cōtra vulturnū occurrit castellū ad q̄ttuor leucas Indin dictū in mōtanis saron.
qđ fuit olim domꝰ theutonicoꝝ. sꝫ modo est destructū. Inde ad tres leucas est castellū regiū in val
le. quondā domꝰ eiusdē. abūdans oībus bonis ⁊ fructib qui etiā in terra illa rari sunt nisi ibi. In=
de leucis quattuor cōtra aquas maron est vallis senym vbi hebercineꝰ tetenderat tabernaculū nō

longe a ciuitate asor cuius vxor noīe Jabel sysaram ꝑncipē militie Jabin regis asor clauo taberna
culi transfixū ꝑ timpora interfecit. sicut dr̄ Judicū. v. Ab ista valle ad duas leucas est Kabul quod
sarraceni zabul vocāt. terra illa terra kabul est appellata qd̄ displicentiā sonat. vt dr̄. iij. Reguꝫ. Jnde
cōtra austrū ad duas leucas est ciuitas ⁊ castrū zephet firmū sitū in mōte altissimo qd̄ q̄ndaꝫ fuerat
militie tēpli. ¶ Jnde cōtra aquilonē quattuor leucis iuxta vallē senym est cedes neptalim. de hac fuit
Barach filiꝰ abinoen q̄ cōtra zizaram pugnauit in mōte thabor. Hec videlicet cedes fuit ciuitas fu
gitiuoꝝ in tribu neptalim. abūdās oībus bonis mūdi. ⁊ mōstranť ibidē adhuc ruine magne ⁊ sepul
chra pulcerrima antiquoꝝ. De castro zephet ad duas leucas secꝰ mare galilee est ascēsus mōtis illi
us in quē totiēs ascēdit xp̄us iesus in q̄ fecit sermonē illū longū ⁊ ꝑclarum de octo beatitudinibꝫ ⁊
aliȷ̄s ꝟtutibꝫ qui habeť Matthei. v. cap. Jn quo etiā saturauit q̄nqꝫ milia hominū de q̄nqꝫ panibꝫ
⁊ duobꝫ piscibus. vt habeť Matthei. xiiij. ¶ Jlluc dimissa turba ascendit solus orare. fugit in ip̄m cū
vellēt eum facere regē. Johānis. v. Jbi docuit discipulos orare Luce. xj. Jn eo erat ꝑnoctās in ora-
tiōe. Matthei. viij. Jbi eo descēdente supplicauit Cēturio ꝓ puero paralitico. ¶ Jbi ad eū venit mul
titudo languentiū. ⁊ q̄ vexabanť a spiritibꝫ immūdis Matth. viij. Jbi tetigit leprosuꝫ ⁊ sanauit eū.
Jbi stetit in loco cāpestri ⁊ turba discipuloꝝ eius. De isto monte videť totū mare galilee et yturea et
traconitidis regio vsqꝫ ad libanū montē. Jnsuꝑ sanir ⁊ hermon. terra zabulon ⁊ neptalim vsqꝫ Ce-
dar et alia loca multa. Est aūt longus herbosus ⁊ amenꝰ atqꝫ abilis ad ꝑdicandū. Ostendiť adhuc
ibi lapis in quo sedit ꝑdicans dn̄s Jesus ⁊ apl'oꝝ sessiones ¶ Jn pede montis huius iuxta mare ad
triginta fere passus oriť fons viuus muro circūdatus quē dicunt esse venā nili. q: coracinū piscē nu
trit q̄ nusq̄ꝫ alibi inueniť. Josephus fontē hūc appellat capharnaū. q: totus cāpus q̄ est ab isto fon
te vsqꝫ ad iordanē ꝑ duas leucas capharnaū appellať. De fonte isto ad viginti passus supra mare ga
lilee est locus vbi post resurrectionē suā stetit Jesus in littore. septē discipulis piscantibꝫ dicens eis.
pueri nunq̄d pulmentariū habetis. vbi etiā in lapide videnť tria vestigia a dn̄o Jesu lapidi impressa.
Jnde ad decē passus est locꝰ vbi egressi discipuli de naui viderūt prunas ⁊ piscē suppositū ⁊ etiā pa
nē. vt habeť Johānis. xxj. ¶ De isto loco ad vnā leucā cōtra orientē est capharnaū ciuitas quondā
gloriosa. sꝫ nūc est valde vilis vix habēs septē domos pauperū piscatoꝝ. Et est vere in ea impletū il
lud ꝟbū dn̄i iesu. Et tu capharnaū si exaltata fueris vsqꝫ in celū: vsqꝫ in infernū detraheris Math.
xj. De isto loco ad duas leucas mare galilee iordanis fluuiꝰ ingrediť. in cuiꝰ vlteriori littore videnť
adhuc ruine ciuitatis Corrozaim suꝑ mare galilee quondā site. De loco isto scꝫ corrozaim ad vnaꝫ
leucā incipit ascēsus mōtis sanir siue seyr ƀm quosdā ⁊ introitꝰ ydumee. Jnde ad tres leucas est ce-
dar ciuitas gl'iosa ⁊ firmo loco sita in mōte Sanir ad orientē. ⁊ ꝑ hāc ciuitatē transit via ꝑ littꝰ ma-
ris galilee ducēs ad occidentē. Jn Esaia aūt via ista vocať via maris trans iordanē galilee gentiuꝫ.
Via maris dr̄ q: oīno procedit in littore maris. trans iordanē addiť q: trās iordanē ducit in regio
nē q̄ diciť aran. Galilee gentiū diciť q: galilea ibidē in iordanē termiať. qui iordanis ꝑ mediū huiꝰ
vallis trāsit. ¶ De ciuitate Corrozaim et ostio fluuiȷ̄ iordanis q̄ttuor leucꝭ cōtra aquilonē est Sui-
tha ciuitas. vnde in Job dr̄ Baldach suithes. Juxta eā est piramis bt̄i Job ad orientē in planiori
bus locis. Sub ciuitate ista ꝟsus ciuitatē cedar. cōsueuerūt ꝯuenire sarraceni de Aran ⁊ mesopota
mia syrie de moab amon ⁊ tota terra oriētali circa fontē phialā. de q̄ dictū est supra ⁊ hr̄e nundinas
toto tp̄e estatis ꝓpter locoꝝ amenitatē. ⁊ erigere tentoria diuersoꝝ colorū. q̄ in ciuitate Cedar existen
tibus in mōte pulchrū generāt ꝓspectuꝫ valde. q̄ tabernacula cedar in cāticis appellanť. De ciuitate
Corrozaim quattuor leucis cōtra orienteꝫ est ciuitas Cedar in mōte alto sita. quā Josephꝰ appellat
Camelā ꝓ eo ꝙ mons in quo sita est ad modū cameli dispositus est. ¶ Jn ꝑncipio longior ad moduꝫ
colli ⁊ capitis cameli. Jn medio gibbū habēs vt dorsum. incipiens a fine in modū caude declinare
Hic nota ꝙ sicut dictū est suꝑ. tota terra circa iordanē in littore eiꝰ oriētali appellať traconitidis re-
gio siue planicies libani vsqꝫ ad montē hermon ⁊ bosra. ¶ Littus ꝟo iordanis occidētale appellať ga
lilee gentiū siue yturea siue kabul siue decapolis. ⁊ via maris transit ꝑ mediū eius ab Accon scꝫ pro
cedēdo ꝑ vallem terre Aser q̄ nunc sancti Georgiȷ̄ appellať. in sinistro habēs ciuitatē sephet ⁊ ꝑ lit-
tus maris vsqꝫ cedar ad mōtana scꝫ traconitidis regiōis supra quā est terra aram. vn̄ dicit q̄daꝫ glo
sa. vir erat in terra hus noīe Job. glosa. Aram pater syroꝝ qui cōdidit Damascū ⁊ syriam. cōdidit
hus cōditorē traconitidis regionis. hic intra celessyriam ⁊ palestinā tenuit ꝑncipatū que terra ab eo
terra hus est dicta. vn̄ vir erat in t̄ra hus siue in regione traconitide. hāc habuit Philippꝰ tetrarcha
sic̄ ⁊ ytureā q̄ est circa regionē iordanis ad occidētē vsqꝫ ad mōtes sydonioꝝ ⁊ tyroꝝ ⁊ acconēsium.
¶ Jterū ab Accon ꝓcedēdo directe cōtra orientē occurrūt he ciuitates. ¶ Prima est casale qd̄ dr̄ Sant
geor. vbi idē sctūs Georgius diciť fuisse natꝰ. et est situꝫ inter montana in valle pingui. ⁊ est fertilis
⁊ amena que amenitas ꝓtendiť vsqꝫ ad mare galilee. ⁊ fuit vallis sortis Aser vsqꝫ iuxta sephet ꝑ de

cem fere leucas. Et ꝓpter eius amenitatē ad litterā dici de ea poterat illud Gen̄.xlix. Aser pinguis
panis eius. ⁊ prebens delitias regibus. quod vtiq̄ verificatū fuit in sorte tribus huius.
Inde ad quattuor leucas cōtra austrū fere declinādo aliqualit̄ cōtra orientē est villa Naason de tri
bu neptalim in valle sita. de qua legit̄ in Thobia. j. cap. Inde ad tres leucas cōtra austrū est dotha
ym Gen̄.xxxvij. vbi Joseph inuenit fratres suos sitū sub mōte bethulie ad vnā leucā oppidū valde
amenū in vinetis oliuetis ⁊ ficetis. abundās etiā pascuis pinguibꝫ Ibidē adhuc in cāpo ostendit̄ ci
sterna Joseph in quā missus fuit Joseph. q̄ est ibidē iuxta viā q̄ de galaad veniēs cōiungit̄ in beth=
saida cum via q̄ de syria ducit in egyptū ascendēs de dothaym iuxta montē bethulie. ⁊ inde ꝑ cam=
pum esdrelon procedēs sub mōte Thabor ad sinistrā ꝑ campū Mageddo ascēdit montē effraym ⁊
venit in Ramathaym sophym perq̄ gazam ducit in egyptū. Per hāc viā venerūt hysmahelite qui
emerūt Joseph. De ista villa legitur. iiij. Reguꝫ. vj. capitulo. ꝙ syri in ea vallauerūt heliseum q̄ eos
inde duxit ad mediū samarie. que distat inde fere ꝑ vnam dietam.
Nota tamē ꝙ dothaym nō solum est villa. sed etiam contrata ab ipsa villa dicta. que illi ab antiquo
adiacet. sita in terra cāpestri inter montes hincinde. nō multuꝫ altos irrigua fontibus, ⁊ ideo pascuo
sa atq̄ alendis pecoribus apta.
De Naason ad duas leucas ꝯtra orientē de dothaym ꝯtra aq̄lonē est ciuitas neptalim de qua fuit
Thobias. in firmo loco valde sita. hꝫ em̄ ab occidente montē altū valde ⁊ penitꝰ inascēsibilē. nisi a
ꝑte oriētis ꝑ breue spaciū. Hanc puto ꝑe excidū Hierosolymitani ſm Josephū iosapatā dictā. in q̄
idē Josephus obsessus fuit a Romanis ⁊ captꝰ: vt ipse testat̄ nūc syrin dr̄. Et distat de sephet paulo
plus q̄ꝫ leucā vnā. De neptalim ꝑ duas leucas in angelo maris galilee vbi idē ab aq̄lone curuari in
cipit ꝯtra austrū sita est Bethsaida ciuitas Andree ⁊ Petri ⁊ Philippi. nūc hꝫ vix sex domos iuxta
viā q̄ de syria ducit in egiptū. habuit antiq̄tꝰ aq̄ductus de fluuio quē Josephꝰ vocat ꝑuū iordanē
q̄ medio loco inter ipam ⁊ capharnaū ingredit̄ mare galilee huiꝰ vestigia adhuc apparēt. Inde ꝑ du
as leucas cōtra meridiē est Magdalū castellū marie magdalene. cuiꝰ domꝰ adhuc ibi videt̄. sitū est
in littore marꝭ distans a bethulia tres leucas fere ꝯtra vulturnū. ⁊ hꝫ a ꝑte occidētis ⁊ aq̄lonis plani
ciē magnā ⁊ pascuosā. Et ista diuisio nō hꝫ aliq̄s amplꝰ circa mare galilee. ſꝫ ī alio eiꝰ littore sunt ci
uitates ⁊ castella plura ad hāc diuisionē ꝑtinētia in t̄ra irasenorū q̄ huic directe est opposita. In hac
sunt ciuitates plures vt Jerasa Gadera Pella Suitha a q̄ fuit Baldach suites. Themā a qua ele=
phas themanites ⁊ plures alie. Jerasa tn̄ ciuitas est in littore marꝭ sita galilee sub mōte Seyr ꝯ ty=
beriadē fere ſꝫ modicū declinans ad aq̄lonē. Et erat de tribu manasse dimidia q̄ citra iordanē sortē
accepat. Et nota ꝙ tota t̄ra ista vltra mare galilee mōtuosa est valde. Et erat ī regno Og regꝭ basan
ꝓ parte aliq̄ dr̄ mons seyr. q2 esau ibi hītauit vt statim dicet̄. Dicebat̄ insuꝑ alibi mons sanir q2 ille
erat in ea. Itē dicebat̄ mons hermon q̄ silr̄ illic erat. ⁊ ita a diuersis locis ⁊ montibꝫ. diuersis erat
terra ista noībꝫ appellata. tota tn̄ cessit in ꝑteꝫ dimidie tribꝫ manasse. ſꝫ nunq̄ eā totā possedit. Quia fi
lij Esau habitāt in ea, ꝓ parte vsq̄ in p̄ntem diē. appellant̄ aūt cōmunit̄ sarraceni: q2 nec ritu nec lin
gua discrepāt ab eis nisi forte tōsura ⁊ vestitu. Hic tn̄ sciēdū ꝙ adhuc est aliꝰ mons seyr siue edom
ꝯtra desertū marꝭ rubri. de q̄ dr̄ Gen̄. xiiij. ꝙ Chodorlahamor ⁊ alij reges cū eo ꝑcusserūt chorre=
os q̄ hītabant in mōte seyr. q̄ tūc vtiq̄ nō dicebat̄ mons seyr. q2 Esau q̄ ⁊ seyr dictus est a q̄ ⁊ mons
iste appellat̄ nōdū erat natꝰ. vn̄ ꝑ anticipationē credit̄ esse dictū. Itē Deut̄. ij. trāsibitꝭ ꝑ termīos fra
trū vr̄oꝝ filioꝝ Esau q̄ hītant in seyr ⁊ timebūt vos. hoc ꝑmo dictū fuit filijs isrl̄ venientibꝫ de egi
pto cū eēnt in cadesbarne vēturis ad montē seyr q̄ est iuxta cadesbarne vbi tūc erāt. ſꝫ certū est ꝙ ter
mīos huiꝰ mōtis seyr q̄ est suꝑ mare galilee nunq̄ acceperūt filij isrl̄ cū exirēt de egypto: q2 iste mōs
seyr cōiungit̄ cū damasco q̄ nunq̄ ꝑuenerūt. Alius aūt seyr mōs de q̄ ibi loquit̄ cōiungit̄ cū deser=
to pharan. quē lōgo tp̄e circūierūt filij isrl̄ prohibiti a dn̄o ne eū tāgerent. Et de illo mōte seyr dicit̄
Deut̄. ij. in mōte Seyr olim hītauerūt filij isrl̄. In isto aūt mōte seyr q̄ est iuxta mare galilee ⁊ mon
tē galaad hītabat Esau illo tp̄e q̄ Jacob redijt de mesopotamia syrie cui occurrit iuxta vadū Ja=
both: vt dr̄ Gen̄. xxxij. Est adhuc tertiꝰ mons seyr in finibꝫ azoti ⁊ ascalonis q̄ ascriptus fuit tribui
Juda in distributiōe terre. sed q̄re sit sic dictus nō recolo me legisse. hītatores tn̄ loci illiꝰ ydumei di
cti sunt sic ⁊ alij posteri Esau ab edom ydumei dicebant̄. Itē ab Accon ꝯ austrū ad q̄ttuor leucas
est chana galilee vbi dn̄s cōuertit aquā ī vinū: vt hr̄ Joh. ij. ⁊ ostendit̄ ibidē hodie locꝰ vbi steterūt
sex idrie ⁊ tricliniū in q̄ erāt mense. Sūt tn̄ hec loca sic oīa alia fere in q̄bus dn̄s aliq̄d oꝑatꝰ est ho=
die sub terra. Et descēdit̄ ad illa in criptā ꝑ plures gradus. sic etiā est locꝰ annūciatiōis et natiuitatꝭ
xp̄i. ⁊ iste locꝰ in chana galilee ⁊ plura alia q̄ ostēdunt̄ sub terra. Cuiꝰ rei aliā nō inuenio rationē ni
si ꝙ ꝑ frequētes destructas eccl̄iaꝝ in q̄bus erāt loca ipa ruine sunt suꝑ terrā exaltate ⁊ sic eis qua=
litercūq̄ cōplanatis alia edificia desuꝑ sunt cōstructa. Christiani ꝓo deuotionē habētes visitandi

loca ista. et volētes ad vera loca vbi res est gesta ꝑuenire. necesse habuerūt loca emūdare ad gradus
faciēdos: vt sic ad ea ꝑuenirēt. Et ideo fere oīa loca ista quasi ī criptis videnť. Chana galilee ab aq̄=
lone montē habꝫ altū ꝛ rotundū. ꝛ est in decliuo lateris eiꝰ sita. sub se ꝟo cōtra austrū habꝫ campuꝫ
ꝛ planiciē valde pulcrā. quā Josephus appellat Carmeleon vsqꝫ in sophorū fertilē nimis ꝛ amenā.
Inde non longe sunt ciuitates ille quondā ꝑpotentes ꝛ ꝑclare Tyrus ꝛ Sydon. de q̄bus etiaꝫ sup̄
mētio est habita. In quaꝝ ꝑtes cū secessisset Jesus. ecce mulier chananea a finibꝫ illis egressa clama
uit dicēs ei. Miserere mei dn̄e fili dauid filia mea male a demonio vexať ꝛc̄. quam ꝛ ipse sanauit. vt
habeť Matth. xvij. Et est ibi indul. septēnis. Multe quoqꝫ alie ciuitates ꝛ oppida in eodē sunt di=
strictu. in q̄bus legiť dn̄s miracula multa fecisse: vt euāgeliste tradūt. Inter q̄s maritima q̄dam pre
stat ciuitas. q̄ttuor distans ab Hierusalē dietis. q̄ hodie Barutū est dicta. portū habēs marinū. Est
ꝛ ibi nō longe ciuitas q̄ Capadocia appellať. vbi sanctus Georgius draconē interfecit. Et est ibi in
dulgētia septēnis ꝛc̄. Item de baruto ad septētrionalē plagā est ciuitas q̄dam q̄ tripolis nūcupatur
vbi est ille in q̄ sancta Marina in habitu virili monachali de crimīe accusabať quasi cū filia cuiusꝗ
dā bubulci carnis ꝑpetrasset pctm̄. Inde ꝓcedēdo est ciuitas q̄dam Leodosia dicta hodie destru
cta ꝛ desolata. vbi tn̄ inť alias eccl'ias quedā est ceteris pulcrior ad sanctū Saluatorē appellata q̄ re=
māsit. Estqꝫ in ea indulgētia septēnis cū totideꝫ carenis. Adhuc vlterius ꝓgendo veniť ad Antio=
chiam ciuitatē. vbi sctūs Petrus verbū vite p̄dicans. plurimisqꝫ miraculis choruscās. infra septeꝫ
dies plusqꝫ decē milia hominū baptisauit. vbi etiā cōstituta sibi cathedra multitudo populi ad euꝫ
cōueniēs quotidie audiebat sanā doctrinā quā sanitatū efficacia cōfirmabat. vbi ꝛ ꝑ septenniū p̄fu=
it. vbi etiā primū oīm christianū nomē fuit exortū. Sūt autē ibi plures eccl'ie. nā ꝛ sedes patriarcha
lis illic plurimo tp̄e ꝑseuerauit. Et est ibi indulgen. sep. cū totidē carenis. Inde ꝓcedēdo est ciuitas
Accon dicta siue ptolomeida. de q̄ supra habitū est. vnde etiā oēs he diuisiōes incipiūt ad alias frm̄
diuersas plagas ꝓcedendo. Ibi sctūs Paulus ꝟbuꝫ vite diu predicauit. Et fuit hec ciuitas q̄ndam
sub dominorū Rhodensium ditione. Inde veniť in ciuitatē Damascenoꝝ inclytā ꝛ insignē. itine
re sex dierū ab Hierusalē distantē. in qua sctūs Paulus baptismū suscepit. nō em̄ longe ab ea locus
est vbi subito circumfulsit eum lux de celo. et cadens in terram. audiuit vocem de celo dicentem si=
bi. Saule saule quid me ꝑsequeris ꝛc̄. Et cum dixisset. Dn̄e quid me vis facere. ait ad eū dn̄s. Sur
ge ꝛ ingredere ciuitatē scꝫ damascū. ꝛ diceť tibi q̄d te oporteat facere. Ad manꝰ aūt virorū introdu=
ctus damascū. erat ibi tribꝫ diebus nō vidēs ꝛ nō manducauit neqꝫ bibit. Tandē post baptismū ac
cepto cibo cōfortatus est ꝛ māsit cū discipulis q̄ erant damasci ꝑ dies aliquot. ꝛ cōtinuo ingressus sy
nagogas p̄dicabat iudeis Jesum affirmās q2 hic est christus. Tandē cōspirantibꝫ in eū iudeis: ꝛ no
tificatis insidijs eorū ꝑ discipulos noctu in sporta ꝑ murū submissus est: vt habeť Actuū. ix. ꝓtotū.
Est etiā ibi domꝰ Ananie q̄ iussu dn̄i Paulū baptisauit. ꝛ in hodiernū vsqꝫ diē locꝰ ostendiť in mu
ro ciuitatis. vbi a fratribꝫ in sporta fuit dimissus q̄rentibus eū iudeis interficere. Et est ibi indulgen
tia septēnis ꝛc̄. sic̄ ꝛ in loco sue cōuersionis. de quo sup̄. qui ad dimidiā leucā distat a damasco. Sed
harū ciuitatū pretermissa vlteriori descriptiōe. q2 nō venerūt in sortem tribuū filioꝝ isrl' ad cepta re
uertamur. Igiť de chana galilee ad duas leucas cōtra meridiē fere in via q̄ de Sepharo tyberia
dē ducit. est villa q̄dam Rama noīe in q̄ Jonas ꝓpheta dr̄ sepultꝰ fuisse. villa ista est sub mōte sita qui
de nazareth veniēs includit p̄dictā vallē Carmeleon a ꝑte australi. De rama ad vnā leucā ꝛ fere di
midiā ꝯtra orientē. est villa grādis q̄ndā: vt videť noīe Abelina. de q̄ legiť Judith. vij. ca. q̄d Ho=
lofernes vadēs ꝯtra bethuliā venit secꝰ eam. ꝛ sic oportebat: q2 ꝓpter difficultatē locoꝝ via alia illuc
esse nō poterat. De hac villa crediť oriūdus fuisse Heliseus ꝓpheta. sic̄ dr̄. iij. Reg. xix. ca. et est in cō=
trata illa q̄ dr̄ dothaym distās de ipa villa ꝑ mediā leucā ꝯ occidentē. Sūt in ea colūne multe mar=
moree ꝛ ruine magne q̄ omia ostendūt eā fuisse gl'iosam. ꝛ est in loco alto ꝛ firmo sita. De abilina ad
vnā bonā leucā est mons bethulie vbi Judith occidit holofernē. q̄ mōs ꝑ totā fere galileā videť pul
cer valde ꝛ munitꝰ. Sūt in ea adhuc plura edificia ꝛ ruine plures. sꝫ ꝛ in fine mōtis adhuc castel=
lū ꝓ tuitiōe mōtis factū. Ibi etiā adhuc sunt edificia castroꝝ holofernis in cāpo ꝓpe dothaym. ꝛ val=
lis in q̄ Judith se lauit ꝛ quā girauit in bethuliā redeūdo. De Bethulia ad duas leucas bonas sup̄
mare galilee inť orientē ꝛ austrū est ciuitas tyberias. a q̄ mare galilee mare tyberiadis dictū aliquoti
ens inueniť: vt habeť Joh. vj. hec antiquitꝰ dicebať zennereth q̄ postmodū ab herode tetrarcha ga=
lilee instaurata ad honorē tyberij cesaris tyberias est appellata. Ibi xp̄s cū trāsiret vidit publicanū
noīe leui. q̄ ꝛ mattheus sedentē ad theloneū. ꝛ ait illi. Seq̄re me. Qui relictis oībꝫ surgēs secutꝰ est
eū. ꝛ fecit ei cōuiuiū magnū in domo sua ꝛc̄. vt habeť Matth. ix. et Luce. v. Et est ibi indul. septen
nis. Ibi in ꝓximo est locꝰ vbi xp̄s filiā archisynagogi a mortuis resuscitauit. expellens p̄us tibi
cines ꝛ turbā tumultuantē ꝛc̄. vt habeť Matth. ix. Est aūt longa valde iuxta litꝰ maris ꝓlongū si=

ta ⁊ sunt in eiꝰ australi ꝑte balena medicinalia. ⁊ ruine multe ⁊ mágne. Palme autē multe crescūt ibi
et sunt ibi vinee ⁊ oliueta ⁊ terra pinguis valde. ❡Hic nota ꝙ in hac ciuitate tyberiadis scꝫ terminat̄
regio ꝗ decapoleus appellat̄. cuiꝰ fines siue extremitates sunt mare ab oriēte. ⁊ sydon magna ab occi
dēte. ⁊ hec est latitudo eiꝰ. In lōgitudine ꝟo ꝓtendit̄ a ciuitate tyberiade ⁊ toto littore aq̇lonari marꝭ
galilee vsqꝫ in damascū. Et dr̄ decapolis a decē ciuitatibꝫ ꝓncipalibꝫ sitis in ea. que sunt Tyberias.
Sephet. Cedes. Neptalim. Asor. Cesarea philippi. Capharnaū. quā Josephus iuliā appellat. Ja
copata. Bethsaida. Corrosaim. Bethsan. ꝗ satopol dicebat̄. Sūt tamē adhuc in ea plures alie ꝑter
istas. Hic nota tñ ꝙ terra ista diuersis noībꝫ appellat̄. Dicit̄ eñ vt sup̄ dictū est nunc yturea. nūc re-
gio traconitidis. nūc planicies libani. nūc t̄ra roob. nūc kabul. nūc galilea gentiū. nūc galilea supe-
rior. ⁊ est semꝑ eadē regio. licꝫ diuersis noībꝫ appellet̄. ⁊ nō cōtinet multo ampliꝰ ꝗ̄ dietā ⁊ dimidiā
in longū ⁊ in latum. neqꝫ videt̄ mihi ꝙ longitudo excedat latitudinē nisi forte in modica quātitate.
Post territoriū aūt sydonense ⁊ mōtana vsqꝫ barutū est ꝓprie yturea regio in valle ꝗ dicit̄ bakar. ⁊ q̇a
ad radices libani extendit̄ in longū saltꝰ libani appellat̄. De tyberiade redeūdo ꝯtra occidēte ad sex
leucas. ⁊ de chana galilee ad duas leucas cōtra austrū est Sephorū oppidū ⁊ castrū desuꝑ pulcrū.
de quo Joachim pater btē marie ꝟginis dicit̄ oriūdus fuisse. De sephoro ad duas leucas cōtra au
strū fere. sꝫ modicū declinādo cōtra orientē est Nazareth itinere dierū triū ab Hierusalē ciuitas ga-
lilee illa vicꝫ benedicta in ꝗ virgo de radice yesse exorta ad eā facta angelica salutatiōe de spūsancto
ꝯcepit vētris fructū benedictū Jesum xp̄m. Distat aūt ab Accon leucis septē. ❡Est hodie in ea ꝑma-
nens locus eccl'ia scꝫ quedā in honore ꝟginis gl'iose cōsecrata olim q̇dem in veneratiōe multa habi
ta: sed hodie valde desolata. ❡In eadē eccl'ia ꝑuula q̇dam est capella extructa in loco dñice annūcia-
tiōis. vbi etiā hodie marmorea q̇dā manet colūna cui ꝟgo ipsa fuit appodiata. qñ angelꝰ gabriel mis
sus a deo sibi attulit nunciū salutare dicens. Aue gratia plena dñs tecū bñdicta tu in mulieribus.
Tria altaria sunt in capella ⁊ est excisa de rupe in petra sic̄ ⁊ locus natiuitatꝭ passiōis ⁊ resurrectio-
nis. Magna quoqꝫ ꝑs ciuitatꝭ Nazareth erat antiq̇tus excisa in rupe ꝗ adhuc apparet. ❡Ibi etiā q̇n-
dā fuit synagoga. in quā cū post baptismū dñs venisset nazareth vbi erat nutritꝰ. intrauit ꝭm cōsue-
tudinē suā in die sabbati ⁊ surrexit legere. Et traditꝰ est ei liber Esaie ꝓphete. Et vt reuoluit librū in
uenit locū in ꝗ scriptum erat Spūs dñi suꝑ me. ꝓpter qd̄ vnxit me. euāgelizare pauꝑibꝫ misit me. sa
nare cōtritos. p̄dicare captiuis remissionē. ⁊ cecis visum. dimittere cōfractos in remissionē pctōꝝ. p̄
dicare annū acceptū dñi ⁊ diē retributionis. Et cū cōplicuisset librū: reddidit ministro ⁊ sedit. ⁊ oīm
in synagoga oculi erāt intendētes in eū. ⁊ omnes mirabant̄ in verbis gratie que procedebant de ore
ipius: vt habetur Luce. iiij. capitulo.
❡Est insuꝑ in fine ciuitatis vbi quondā erat eccl'ia sancti Gabrielis nūcupata fons q̇dam siue pute-
us ꝗ ab incolis venerātiōi habet̄. de quo hausit aquā sepe vt dicit̄ puer iesus ministrās dilecte ma-
tri sue. Extra ciuitatē cōtra austrū forte quantū quater pōt arcus iacere est locus ꝗ vocat̄ saltus dñi
in mōte. in cuiꝰ suꝑciliū iudei duxerūt Jesum vt p̄cipitarēt eū. Ipse aūt transiēs ꝑ mediū illoꝝ ibat
vt habet̄ Luce. iiij. et est ibi indulgētia septēnis. Mox aūt inuētus est xp̄us in latere mōtis opposi-
ti ad iactū arcus ⁊ vident̄ ibidē adhuc liniamēta corꝑis ⁊ vestiū lapide impressa. De monte isto vi-
det̄ fere tota latitudo campi magni esdrelon. De Nazareth ad duas leucas contra orientē est mons
Thabor. in quē assumpsit Jesus Petrū ⁊ Jacobū ⁊ Johannē fratrē eius. ⁊ transfiguratus est ante
eos. ⁊ resplēduit facies eiꝰ sicut sol. vestimēta aūt eius facta sunt alba sic̄ nix: vt habet̄ Matth. xvij.
In huiꝰ mōtis cacumine est murus ambiēs locū trāsfiguratiōis dñice. Intra quē est ortus arbori-
bus cōsitus ⁊ fontibꝫ irriguus. nemo tñ in eo habitat. sed in pede mōtis multi morant̄ pagani. Ne
qꝫ enī aliquē hoīem dignū arbitrant̄: vt in eo monte maneat quē valde venerant̄ ⁊ cognomināt pro
reuerētia loci montē dei. Estqꝫ plenaria ibi omniū peccatorū remissio.
❡Ibi etiā hodie ostendunt̄ ruine triū tabernaculoꝝ siue claustroꝝ ꝭm desideriū Petri constructorū.
Sūt p̄terea ibidē ruine maxime palatioꝝ turriū ⁊ regaliū edificioꝝ. in q̇bus nunc latitāt leones ⁊
bestie alie. ⁊ sunt ibi venatiōes regie. Difficilē ascensum hꝫ mons iste. ⁊ est altus valde: sed aptus ꝓ
castro cōstruēdo. In pede eiꝰ australi cōtra villā Endor in via ꝗ ducit de syria in egiptū est locꝰ vbi
dr̄ Melchisedech occurrisse Abrae reuerēti a cede quattuor regū: vt habet̄ Gen̄. xiiij. de cōfinio da
masci. Ad pedē ꝟo eiꝰ ex ꝑte occidentꝭ cōtra Nazareth est capella cōstructa in loco in ꝗ dñs de mō
te descendēs dixit discipulis suis. nemini dixeritꝭ visionē hanc. Matth. xvij. In pede eiꝰ oriēta-
li descēdit torrens cyson ille in ꝗ barach pugnauit cōtra zisaram ⁊ vicit eū ⁊ fugauit. Torrēs iste cy
son collectꝰ de aq̇s pluuialibꝫ mōtꝭ thabor ⁊ hermon descēdit cōtra mare galilee. ⁊ intrat illud iuxta
castrū bellifort. qd̄ fuit fratrū hospitalis sancti Johānis. De mōte thabor ad dimidiā leucā ꝯtra eu
rum est villa Endor in monte sita hermonio scꝫ modico. qui hermoniū nō est mons ꝑ se. sed quasi

tumoꝛ quidam veniēs de monte hermon contra montē thaboꝛ.
Et in eo est villa Endoꝛ sita. de qua dr̄ in ps̄. Disperierūt in endoꝛ. In hac villa mansit mulier hn̄s
phitonē q̄ ad instantiā Saulis Samuelē suscitauit: vt dr̄. j. Reg. xxviij. q̄ sepultus fuit in Rama-
thaym sophym fere ad duas dietas de illo loco. De nazareth ad duas leucas de mōte thaboꝛ plus
vna. cōtra austrū est hermon maioꝛ mōs in cuiꝰ latere aq̄lonari est ciuitas Naym. cuiꝰ cū appꝛopin
quaret poꝛte xp̄s. ecce defunctꝰ efferebatᷣ filiꝰ vnicus matrꝫ sue quē ꝛ a moꝛtuis suscitauit: vt habetᷣ
Luce. vij. Et est ibi indulgē. septēnis. Et extenditᷣ mons iste in lōgitudine fere quattuoꝛ leucis cō
tra mare galilee. ꝛ terminatᷣ nō longe a loco isto vbi ioꝛdanis fluuius egreditᷣ de mari galilee.
Iteruꝫ ab Accon cōtra notū occurret ꝓma ps mōtis carmeli ad q̄ttuoꝛ leucas de Accon
vbi locus est in q̄ Helias ꝓpheta occidit sacerdotes baal in toꝛrēte cyson. vt dr̄. iij. Regū.
xviij. q̄ etiā ibidē post modicū spaciū mare magnū ingreditᷣ vna leuca a ciuitate Caypha.
sed fere ad tres leucas a ciuitate Acconēsi. Et nota de isto toꝛrēte cyson ꝙ licꝫ in rei veri-
tate videatᷣ ꝛ dicatᷣ vnꝰ esse. dupliciᷣ tamē accipitᷣ: qꝛ dupliciter currit. Aliqua em̄ ps eius currit con
tra oꝛientē ad mare galilee. aliqua vō currit cōtra occidentē ad mare magnū. Et hec diuersitas cur
sus huiꝰ ex eo cōtingit: ꝙ qꝛ mons thaboꝛ ꝛ mons hermon nō longe distant abinuicē trāsmittūt ad
se inuicē tumoꝛē quendā vt videantᷣ quasi cōtinuari in pede mōtis vtriusqꝫ. qui tumoꝛ maioꝛ est ex
pte mōtis hermon. ꝛ vocatᷣ hermonū. de quo dictuꝫ est sup̄. in quo sita est villa Endoꝛ. ꝛ iste tumoꝛ
impedit ne aq̄ pluuiales q̄ cadūt in vtroqꝫ mōte descendāt ad plagā vnā omnes. Sed ps vna de-
scendit cōtra oꝛientē. ꝛ ingreditᷣ mare galilee nō longe a ciuitate bethsan. In hoc toꝛrente cyson pu-
gnauit barach cum zisara: vt dicitᷣ Judicum. v.
Alia ps descendit ꝯ occidentē ad mare magnū. Et in hoc toꝛrēte cyson helias interfecit sacerdotes
baal: vt dr̄. iij. Reg. xviij. Ad istā tn̄ partē q̄ cōtra occidentē fluit colliguntᷣ aq̄ multe de mōte effraim
et de locꝭ samarie ꝓpinq̄s. ꝛ de toto cāpo magno esdrelon ꝛ mageddo. De loco interfectōis sacerdo
tū baal ad tres leucas ꝯ austrū est castellū mōtis cayn i pede extremo mōtꝭ carmeli vbi lamech cayn
sagitta interfecit: vt dr̄ Gen̄. iiij. Occidi virū in vulnꝰ meū ꝛc̄. De cayn mōte ad sex leucas cōtra au
strum est mageddo qđ nūc subube dr̄. vbi moꝛtuꝰ fuit ochozias rex iuda quē iehu rex isrl' vulnera-
uit iuxta isrl' in ascēsu gagaber. qū etiā ipse iehu ioꝛam regē isrl' sagitta interfecit ꝛ ꝓijci fecit in agrū
naboth Jesraelite: vt hr̄. iiij: Regū. ix. In hac eadē mageddo occisus est ozias rex iuda a pharaone
rege egypti. qn̄ ꝓficiscebatᷣ cōtra regē assyrioꝝ ad flumē eufraten: vt dr̄. iiij. Reg. xxiij. Et nota ꝙ cā
pus mageddo ꝛ esdrelon ꝛ planicies galilee vnū sunt ꝛ idē. sed nōīa alia acq̄sierūt. ꝛ appellatᷣ nūc cō
muniter cāpus fabe a q̄dam castello fabe dicto. qđ distat a ciuitate affeth q̄ꝫtum ter potest iacere ar-
cus. Est aūt in rei veritate cāpus galilee q̄ cingitᷣ ab oꝛiente mari galilee ꝛ ioꝛdane. ab austro monte
effraym ꝛ samaria. ab occidēte partim mōte effraym partim mōte carmelo. Ab aq̄lone montibꝫ phe
nice ꝛ libano. Et videtᷣ hr̄e campus iste in lōgitudine decē leucas fere. in latitudine sex vl' amplius.
in ptibꝫ aliq̄bus fertilis supꝛa modū. in frumento vino ꝛ oleo. ꝛ abundās omnibꝫ bonis mūdi. ita ꝙ
videtᷣ mihi ꝙ terrā non viderim melioꝛē si demeritis ꝛ peccatis nostris nō impedientibꝫ eā possent
colere christiani. De monte cayn cōtra oꝛientē ad duas leucas ꝛ amplius casale mesrha est in toꝛrē
te cyson. per vnā leucā a pede montis hermon. De mesrha vna leuca cōtra austrū est castellū qđ di-
citᷣ faba. ad cuius latus occidentale extra viaꝫ que ducit israel ad dexterā ostenduntᷣ ruine ciuitatis
affeth vbi syri pugnauerūt cōtra achab regē israel quādo dixerūt dij montiū sunt dij coꝝ. pugnemꝰ
contra eos in cāpestribus ꝛ obtinebimꝰ eos: vt habetᷣ. iij. Regū. xx. capitulo. De affeth ad vnā leu-
cam cōtra oꝛientē ad sinistrā extra viam que ducit isrl' in latere australi montis hermon Suna ci-
uitas ostenditᷣ quā frequentare solebat heliseus vadēs de carmelo ad galgala vel ioꝛdanē. Erat em̄
planioꝛ via eunti in Jericho. vbi cū filijs ꝓphetarū moꝛabatᷣ. vadens de carmelo ꝑ sunā in bethsan
Et inde ꝑ campestria ioꝛdanis vsqꝫ ad galgala. ideo. iiij. Regū. iiij. dicitᷣ. ꝙ cū vellet ire ad ioꝛdaneꝫ
opoꝛtebat eū transire ꝑ sunā. et hac occasione eā frequētabat. De ipsa etiā ciuitate eadē mulier moꝛ-
tuo filio suo. venit ad eū in monte carmeli. q̄ distat per quattuoꝛ leucas de loco isto. huiꝰ filiū Heli-
seus ipse suscitauit. iiij. Reg. iiij. Ibi castrametati sunt philistijm qn̄ Saul venit in golboe. j. Reg.
xxviij. ꝛ. j. Paralip̄. x. De ista ciuitate suna fuit abisag sunamitꝭ. q̄ senē regē dauid calefecit doꝛmiēs
in sinu eiꝰ. iij. Reg. j. De suna duabꝫ leucis ꝯ oꝛientē fere. sꝫ parū declinādo ad austrū est bethsan ci
uitas inter montē gelboe ꝛ ioꝛdanem dimidia tantū leuca a ioꝛdane semota. in cuius scilicꝫ ciuita-
tis bethsan muro philistijm suspenderūt cadauera saulis ꝛ filioꝝ eius in monte gelboe occisoꝝ.
j. Regū vlt. Dicebatᷣ aliquādo Satopol: vt dicit Josephus. sed nūc ab oībꝫ bethsan appellatᷣ. ꝛ est
locus delicatꝰ valde. Supꝛa hāc ꝯtra oꝛientē est mons gelboe extendēs se vsqꝫ Jesrael ad duas leu
cas. De bethsan ad duas leucas ꝯtra occidentē. oritᷣ fons magnꝰ ad duas leucas sup bethsan. q̄ di-

citꝛ fons isrl̄. j. Reg. vlti. vbi philistijm posuerūt castra sua cū esset Saul in gelboe. inter ipm fontē ⁊
⁊ bethsan. De fonte isto ad modicū fere q̄ntum bis pōt iacere arcꝰ est ciuitas isrl̄ in loco aliq̄ntulum
eleuato sita. quondā vna regaliū ciuitatū in isrl̄. sed hodie vix hꝫ triginta domos. ⁊ dr̄ hodie Sana
chim. ⁊ est in pede mōtis gelboe ad occidentē sita. ante cuiꝰ introitū adhuc ōndiť ager naboth israe
lite. de q̄. iij. Reg. xxj. ⁊ distat duabꝫ leucis modicis a ciuitate suna. q̄ est ab ipa ꝯ aquilonē in latere
australi mōtis hermon. Isti duo mōtes scꝫ mons hermon ⁊ mōs gelboe ita sunt dispositi vt mons
gelboe sit ab austro ⁊ hermon ab aq̄lone ⁊ duaꝝ modicaꝝ leucarū spaciū sit inter eos. lōgitudo ꝓo
eorū ꝓtendiť ab oriēte in occidentē. ⁊ termīanť ambo in iordane longi duabꝫ leucis vel plus. In pla
nicie ꝓo intermedia multi ⁊ magni habiti sunt cōflictus. Ibi em̄ pugnauit Gedeon cōtra Madi-
an. Judicum. vj. Item Saul contra p hilistijm. Item Achitob contra syrios. ibi etiam tartari cō-
flixerunt cum sarracenis supioribus tēporibus.
¶ Nota aūt de isto mōte hermon q̄ adhuc est alius mons eiusdē nōis sup̄ regionē traconitidē iuxta
montē sanir q̄ est multo maior ⁊ altior isto. ⁊ ille est de q̄ scriptura in multis locis loquiť nō iste. In
planicie ꝓo q̄ est inter mōtes istos incipit cōuallis que dr̄ illustrꝭ ꝓpter sui amenitatē ⁊ fertilitatē. Et
extendiť a loco isto p totū descēsum iordanis vsq₃ ad mare mortuū. Anteq₃ em̄ subuerteret dn̄s So
domā ⁊ gomorrā. erat cōuallis hec illustrꝭ q̄ irrigabať sicͨ padisus ⁊ sicͨ egiptꝰ: vt dr̄ Gen̄. xiij. ¶ Jesra
el aūt pulcra hꝫ prospectacl̄a p totā galileā vsq₃ ad carmelū ⁊ mōtes phenicie monteq₃ thabor ⁊ ga
laad ⁊ vltra iordanē ⁊ totū montē effraim vsq₃ carmelū. ¶ Iter aūt de mōte galaad ꝟsus isrl̄ est in late-
re australi mōtis gelboe p viā valde planā de iordane p hermon ⁊ salim vbi erat Johannes bapti-
sans. ⁊ p hāc viā venit iehu de ramatha galaad q̄n dixit speculator. video ego globū iehu veniētis.
iiij. Reg. ix. Nec verū est q̄ dicūt quidā q̄ nec ros nec pluuia veniat sup̄ mōtes gelboe. Uerū est ta
mē q̄ in q̄busdā locis petrosi sunt aridi ⁊ steriles sicut alij mōtes isrl̄. De israel quattuor leucis ꝯtra
austrū est gymin oppidū munitū quidē. sed collapsum sitū in pede mōtis effraim. a quo oppido inci
pit samaria. ⁊ termīať galilea. De gymin vsq₃ iordanē sunt fere septē leuce cōtra orientē. ⁊ illi p̄ti ab
austro coniungiť terra taphne q̄ habꝫ montes valde altos. De gymin ꝯtra austrū ad quattuor leu-
cas est ciuitas Sebaste. q̄ quondā samaria dicebať. cū caput eēt ⁊ metropolis decē tribuū. In qua
subscripti regnauerūt reges isrl̄ successiue videlicꝫ Jeroboam. Nadab. Baasa. Hela. Zamri. Amri
Achab. Ochozias. Jorā. Jehu. Joachas. Joas Jeroboā. Zacharias. Sellū. Manahel. Phaccia
Phaccee. Osee. In hac ciuitate postmodū p̄cursor dn̄i sctūs Johes baptista ab herode vinctꝰ mis
sus fuit ī carcerē. ⁊ ob puelle saltatricꝭ rogatꝰ. imo matrꝭ sue adultere pessime misso spiculatore ī car
cere ipo decollatꝰ: vt habeť Marci. vj. Et est ibi indulgētia septēnis. cū totidē carenis. Fuit aūt ci-
uitas hec abolim maiorē immodū insignis ⁊ potēs atq₃ munitissima. sed hodie nec vnam hꝫ domū
nisi duas eccl̄ias desolatas. de q̄rū vna q̄ principalis erat ⁊ sedes cathedralis. sarraceni fecerūt sibi
maneriā. ⁊ maxime de sepulchro eiusdē btī Johānis baptiste qđ de marmore fuit factum ad instar
sepulchri dn̄ici vbi idē sctūs inter Heliseū a Abdiam ꝓphetas fuerat sepultꝰ. ¶ Ista eccl̄ia est in late-
re mōtis sita in descēsu. Alia eccl̄ia est in supcilio mōtis vbi erat palatiū regis. hanc inhabitabāt q̄n
dā greci ⁊ quidā monachi xp̄iani. Samaria aūt ipsa ad tantā miseriā nūc deuenit vt in rei veritate
sit hortus olerū effecta. sicͨ Achas rex eiꝰ facere voluit de vinea Naboth israelite. eo q̄ esset ꝓpe do-
mū suā. ⁊ reuera nūc iusto dei iudicio nō solū vinea ipa. sed ⁊ palatiū ipm regis est in hortū olerū cō
mutatū. Situs huiꝰ ciuitatꝭ valde pulcer erat. Erat em̄ ꝓspectus eius vsq₃ ad mare Joppen ⁊ anti
patridā ⁊ cesareā palestine. p totū quoq₃ montē effraim vsq₃ ramatha sophym. ⁊ ad carmelū mareq₃
iuxta Accon. abūdabat fontibꝫ hortis ⁊ oliuetis ⁊ omibus bonis mundi istius.
¶ De samaria quattuor leucis cōtra orientē sita est Tersa ciuitas in mōte alto. in qua reges israel ante
cōstructionē samarie aliquāto tempore regnauerūt. ⁊ erat in sorte manasse. De tersa sex leucis ꝯ oriē
tem in via qua itur ad iordanē est terra tophne. que inter ceteros montes habet vnū valde altū. hec
similiter fuit in sorte manasse. ⁊ protendiť vsq₃ ad campestria iordanis cōtra macheronta. De sama
ria ad duas leucas cōtra austrū iuxta viā que ducit sychem in monte alto ad dexterā est bethel mōs
in quo Jeroboam filiꝰ naboth posuit vnū de vitulis aureis q̄bus peccare fecit israel.
¶ Inde ad dimidiā leucā ad sinistrā sup viā est aliꝰ mons altior p̄ore q̄ vocať dan sup̄ ciuitatē sychē.
in q̄ dicūt quidā q̄ aliꝰ vitulus aureus positꝰ fuerat. sed alij tradūt q̄ in ciuitate dan q̄ nūc belenas
siue Cesarea philippi dr̄. ⁊ hoc videť Hieronymꝰ potius velle. Eligat q̄uis qđ voluerit. certū tn̄ est
q̄ mōs iste dan vocať. Inter istos duos mōtes sita est ciuitas sichē hodie napolis. siue vt alij dicūt
napolosa vocata. amenitate nimia ⁊ delitijs abūdās sꝫ munita nō ē nec munire pt̄ vllo mō nec aliq̄d
restat. nisi q̄ hostibꝫ accedētibꝫ ad portā vnā hītatores fugiāt p aliā si fuerit eis pautiores ⁊ īferiores
Est aūt in valle media sita inť mōtes altissimos ita vt intꝰ iacere possit aliq̄s cū lapide manuali. De

porta eius australi q̄ztum fere bis pōt arcus iacere est fons Jacob in via q̄ ducit Hierusalē vbi dn̄s fatigatꝰ ex itinere sedēs sup puteū aquā petiuit a samaritana. Supra fontē istū ad dexterā est mons excelsus habēs duo capita quoꝝ vnū garisim. aliud ebal appellat. In monte garisim edificato altari Josue scripsit Deuteronomiū. et benedicētes stabant ⁊ maledicētes. Et de monte ebal respondebāt vt pceptū fuit Deutero. xxvij. Supra montez garisim ostendit adhuc phanū antiquissimū Jouis. olim piaci hospitale qd̄ ad instar templi Hierosolymoꝝ edificauerat sarrabalach vel saraballa tēpore Alexandri macedonis. dux regiōis trans flumen genero suo manasse q̄ voluit esse summꝰ pōtifex. ⁊ pmansit idē templū ibi vsq̄ ad destructionē factā p rhomanos. ⁊ vestigia eius ⁊ ruine adhuc vident. ⁊ hunc montē ⁊ hoc templū credit demōstrando. ¶ Johā. iiij. innuisse. mulier samaritana qn̄ dixit. patres nr̄i in mōte hoc adorauerūt. Ad sinistrā fontis huius est oppidū quoddā magnū valde sed desertū qd̄ credo fuisse sychem antiquā. qr ruine eiꝰ magne sunt distans de fonte ⁊ māsione Jacob q̄ztum bis pōt iacere arcus. in amenissimo loco sitū. nisi q aq̄s caret. nec vidi al's locū tā fertilez et fecundū. Distat aūt de ciuitate que nūc napolis dicit siue napulosa iactu duoꝝ arcuū. ⁊ banc napolim q̄daz putāt fuisse thebas. Huic fonti adiacet pdiū qd̄ dedit Jacob Joseph filio suo extra fratres suos: vt habet Gen̄. xlviij. ⁊ est vallis lōga ⁊ fertilis ⁊ amena nimis. Et nescio eque magnā vallem sibi similē in delitijs. In sychem sepulta sunt ossa Joseph allata illuc de egypto.

¶ De sychem quattuor leucꝭ ɔtra austrū iuxta viā euntibꝰ Hierusalē ad dexterā est Lepna casale pulcrū valde. Est tn̄ alia ciuitas in tribu Juda Lepna dicta. sed ista fuit de tribu Effraim. De lepnā q̄nq̄ leucis cōtra austrū est oppidū magmas magnū satis. qd̄ fuit terminꝰ tribus effraim cōtra astrū nūc dicit Byra. et fuit quondā fratrū militie tēpli. Juxta latus eiꝰ australe sunt termini inter tribū effraim ⁊ beniamin. De magmas cōtra austrū ad vnā leucā est gabaa Saulis. vbi oppssa fuit vxor Leuite q̄ venit de Bethleem. p qua vere tota tribꝰ Beniamin deleta fuit. Judicū. xix. De ista ciuitate gabaa fuit oriūdus Saul filius Cis pmus rex israel. De gabaa ad vnā leucā contra austrū est villa Rama in mōte sita ad sinistrā euntibꝰ in Hierusalē extra viā nō longe. De hac credit dictū illud Hieremie. xxxj. Vox in rama audita est ⁊c̄. De rama ad duas leucas cōtra austrū est ciuitas illa gl'iosa Hierusalē ciuitas summi locꝰ vtiq̄ sanctꝰ quē elegit dn̄s vt esset nomē suū ibi ⁊c̄. Nota tamē prius q plures sunt ville in terra sancta q̄ dicunt Rama. vna iuxta Thecuā circa viā q̄ ducit in Ebron. Alia in tribu neptalim nō longe a castro Zephet. Tertia est ista de q̄ hic dicit. Quarta sylo q̄ similiter Rama dicit. Rama aūt excelsum interptat. ⁊ reuera oēs iste ville in collibꝰ excellis sunt site. De sychem igit procedēdo ɔ austrū ad iordanē pmo ad quattuor leucas est Emon. oppidū valde bonū in ameno loco sitū. abundās q̄ndā oibꝰ bonis Et fuit de sorte effraim. De emon ad quattuor leucas cōtra orientē in descensu mōtis effraim ad duas leucas a iordane in cāpestribꝰ est Zephet casale vbi torrens carith descendit de monte. iij. Regum. xvij. in quo māsit Helias quādo corui deferebant ei cibum mane ⁊ vespere.

¶ De zephet ad vnā leucā ad sinistrā ꝟsus terrā tophne est castrū Doch in q̄ ptolomeꝰ filius Abobi insidiose cepit simonē. j. Machab. vlti. In loco isto multū plane videt terra galaad ⁊ duaꝝ tribuuz ⁊ dimidie. Terra esebon ⁊ mōtana moab mōs abarym ⁊ phasga ⁊ nebo. ⁊ descendit hic in capestria iordanis. ⁊ sunt loca plana vsq̄ in Jericho ⁊ vltra p totū descēsum iordanis vsq̄ ad mare salinarū. mōtes etiā abarym ⁊ phegor ⁊ phasga ⁊ nebo sunt directe ɔ locū istū vltra iordanē. ¶ Sciendū etiā q ab ortu iordanis sub mōte libano vsq̄ ad desertū Pharan fere p centū miliaria ⁊ ampliꝰ ipe iordanis in vtroq̄ littore cāpos latos ⁊ amenos hȝ. ⁊ postea idē cāpi circūdant montibꝰ altissimis hincinde vsq̄ ad mare rubrū. De zephet fere ɔ austrū ſȝ tn̄ declinādo parū cōtra orientē ad quiq̄ leucas est locꝰ galgala vbi lōgo tpe castrametati sunt filij isrl' trāsito iordane. ⁊ fuerūt ibidē q̄dam ex eis circūcisi. ¶ De galgalis ad vnā leucā eūdo in Jericho ad dexterā vltra viā est mons quarētena dictus vbi dn̄s q̄draginta diebꝰ ⁊ noctibꝰ ieiunauit. altꝰ mons ⁊ difficilis ad ascēdendū. ſȝ tētatus est dn̄s ipse in alto mōte. q̄ p tres leucas distat ab isto sup in deserto a latere bethel ⁊ hay australi. Subter q̄rētena fere q̄ztuȝ bis pōt iacere arcꝰ. orit fons helisei ⁊ effluit cuiꝰ aq̄s sanauit heliseus. qr amare erāt ⁊ steriles. Hic fluit iuxta locū galgale a pte australi. ⁊ impellit ibidē magna molēdina. ⁊ postea diuisus in riuos plures rigat cānamellas ⁊ ortos vsq̄ Jericho ⁊ infra. ⁊ influit in iordanē. ¶ Juxta galgala ad dimidiā leucā ɔ austrū est vallis achor sub mōte vbi lapidatꝰ est idē achor p futuro anathematis. ¶ De galgalis cōtra orientē ad vnā leucā Jericho ciuitas sita est q̄ndam gl'iosa. sed nūc vix octo hȝ domos. ⁊ sunt ibi vix vestigia ville. ⁊ oīa monimēta sacroꝝ locoꝝ in ea penitus sunt deleta De Jericho ad duas leucas post iordanem est capella in honore sancti Johānis baptiste facta. vbi creditur dn̄s baptisatus. credūt tamen quidam iuxta salim hoc factum esse. sed ecclesie solēnitas cōtradicit. Que facta sunt in Jericho satis sunt nota.

¶ De Jericho ad duas leucas iuxta marē mortuū est bethagla vbi filij isrl' plāxerūt p̄rem suū Jacob
mortuū qñ eum tulerūt de egypto Genesis.l. Distat aūt ad vnā leucam de iordane ⁊ habitabāt ibi
quondā monachi greci. De Jericho tribus leucis de iordane est capella scti Johānis ⁊ mare mor-
tuū qđ lacus aspalti id est bituminis vel mare salis dicit̄. Jstud diuidit arabiā ⁊ iudeā. ⁊ est in litto
re ei⁹ orientali terra moab ⁊ amon ⁊ mons seyr. ⁊ extendit̄ vsq; ad cadesbarne ⁊ desertum pharan.
¶ Ostendit̄ circa mediū eius in littore oriētali mons roob q̄ antiquitus petra deserti dicebat̄. nūc ꝓo
Crach dicit̄. castrū munitū valde. qđ Balduinus rex postea Hierusalē edificauit ꝓ regno Hieru-
salem dilatando. Sed nunc Soldanus tenet illud ⁊ reponit ibi thesaurū totius egypti ⁊ arabie.
De Crach ad duas dietas cōtra vulturnū est areapolis nūc petra dicta. metropolis toti⁹ arabie secū
de. olim tamē Ar dicebat̄. ⁊ erat in torrēte Or zon sita in cōfinio Moabitarū ⁊ Amonitaꝝ ⁊ Amor
reoꝝ. Jn eodē littore est loc⁹ vbi Balaam fuit ductus in mōtana moab vt malediceret filijs israel.
De Jericho q̄nq; leucis cōtra affricū est Segor oppidū sub monte Engaddi int̄ quē ⁊ mare mor-
tuū est statua salis. in quā vxor Loth fuit versa. Geñ. xix. pro qua videnda multo labore opus est.
Habet aūt mare mortuū in latitudine q̄ ꝓtendit̄ ab oriente in occidentē sex leucas. ¶ Jn lōgitudine q̄
ꝓtendit̄ ab aq̄lone in austrū dicūt sarraceni ꝙ habet quinq; dietas summe tenebrosas sicut est cami
nus inferni. multa dicunt̄ et scribuntur a diuersis de mari isto que pertranseo tanq̄ multis nota.
Hic tamē nota ꝙ de vapore hui⁹ mar; tota vallis illa q̄ dicebat̄ quondā illustris. ⁊ vere dico ꝙ a fi
ne hui⁹ maris q̄ est in deserto pharan vsq; supra Jericho ad dimidiā dietā fere reddita est inutilis:
ita vt nec gramē proferat nec germē aliqđ oīno ꝑ totā latitudinē suā. que q̄nq; vel sex est aliqñ leu-
carū. nisi iuxta ciuitatē Jericho vbi cānamellis horti rigant̄ de fonte helisei: Et o tremendū ꝓ cer-
to dei iudiciū q̄ ꝑ tot secula annoꝝ peccatū adeo ꝑsequit̄ sodomoꝝ ꝙ etiā terras penes ipsas luit per
tot milia annoꝝ. A dextris insuꝑ ⁊ a sinistris mōtes steriles sunt ⁊ aridi. vel barbare habitatiōis ꝑ
stadia lōga terraꝝ. vbi vapor idē ꝑtingere pōt vēto impellēte. ¶ Dicūt q̄daz iordanē aq̄s suas nō mi-
scere. sed ꝑusq; illuc veniat a terra absorberi. Sz sarraceni ꝓ certo dicūt ꝙ intrat ⁊ exit. sz post modi
cū spaciū de exitu suo de terra absorbet̄. Excrescit aūt mare istud interdū de resolutione niuiū. de li
bano ⁊ alijs mōtanis. de inundatiōe iordanis ⁊ torrētis iaboth ⁊ hermon ⁊ sareth. de pluuijs cadē
tib⁹ in galilea monte galaad. terra moab. ⁊ amon. ⁊ seyr. de q̄bus oīb⁹ aque descēdunt ꝑ iordanē ad
mare istud. Jnuenit̄ etiā in eo bitumē collectū de fundo ipius qđ vento agitāte adheret sibi mutuo.
⁊ appulsum littorib⁹ tollit̄ in magna quātitate. ⁊ est medicinale. ⁊ forte nō soluit̄ nisi mēstruo sangui
ne. ⁊ appellat̄ gluten iudaicū. Unde ⁊ lacus idē aspalti ⁊ bituminis appellat̄. Dicit̄ eñ Genet̄. xiiij.
ꝙ vallis siluestris q̄ nūc est mare salis. habebat puteos multos bituminis. ⁊ hodie sunt plures in lit
tore ei⁹. Et hec de isto mari dicta sufficiāt. ¶ De galgale loco de q̄ dictū est supra trib⁹ leucis de fon
te helizei tantūdē cōtra aq̄lonē in mōtanis a latere aq̄lonari quarentene. est Hay ciuitas quā expu-
gnauit Josue Rege interfecto. vt dr̄ Josue. vj. De hay ad vnā leucā fere ꝯtra aquilonē. sed aliquātu
lū declinando ad occidentē est Bethel ciuitas q̄ quondā Lusa dicebat̄. in tribu beniamin vbi Ja-
cob vadēs ꝯtra occidentē qñ fugit a facie Esau fratris sui lapidē capiti supponēs obdormiuit. ⁊ vi-
dit scalā stantē suꝑ terrā ⁊ cacumē eius tāgens celos. Geñ. xxviij. et erexit lapidē in titulū. ⁊ appella
uit nomē ei⁹ Bethel. De Bethel ad vnā leucā cōtra aq̄lonē ꝟsus Rama q̄ de sylo dr̄. est palma Del
bore vxoris Lapidoth. que iudicauit israel. et Barach misit ad pugnanduz cōtra Zizaram in mōte
Thabor. Judicū. iiij. De Bethel ad duas leucas. de Hierusalez trib⁹ nō longe a Rama beniamin
est Anatoth viculus sacerdotū modicus. a q̄ Hieremias ꝓpheta extitit oriūdus. ¶ Juxta anatoth in
ter orientē ⁊ austrū. incipit desertū illud qđ est int̄ Hierl'm ⁊ Jericho. qđ nūc desertū quarētene dr̄.
⁊ extendit̄ vsq; suꝑ Galgala vsq; ad desertū ꝯtra Thecuā ⁊ Engaddi iuxta mare mortuū. Supra
mare mortuū in littore ei⁹ occidētali de Segor ad vnā leucā est ascēsus mōt; Engaddi. in q̄ aliqñ
inuenit̄ Dauid latuisse cū Saul persequeret̄ eum. Jn circūitu montis illius ⁊ in ipo erat q̄dam vi
nea balsami. sed tēpore Herodis magni Cleopatra regina egypti in odiū ipius Herodis. fauēte si-
bi Anthonio. transtulit eam in Babyloniā egypti. et cultores balsami dicūt ꝙ a meridie sabbati vs-
q; ad diem lune boues nullo modo trahere possunt aquā illā etiam si in frusta conciderent̄. Ortus
habet in lōgitudine quantū bis potest iacere arcus. in latitudine iactū lapidis. et nunc nō colitur vi-
nea balsami in egypto nisi a christianis. ⁊ rigat̄ de quodā fonte in quo dicit̄ beata virgo sepe pueruz
Jesum baptisasse. sunt tamē surculi vineaꝝ valde nobiles in Engaddi. sed nō colūt eos sarraceni. et
christiani nō habitant ibi q̄ colere possent eos. Sub engaddi iuxta mare mortuū sunt arbores pul
cerrime. sed fruct⁹ earū qñ decerpit̄ interius fauilla ⁊ cinere plenus inuenit̄: vt supra habitū est.
¶ Montes engaddi alti sunt valde ⁊ sunt mirabilis dispositionis prerupti rupibus ⁊ vallibus. qui
etiam videntibus incutiant horrorem.

De Jericho ad quattuor leucas cōtra occidentē via q̄ ducit in Hierusalē ad sinistrā quarentene est
castrū Adomyn vbi ille q̄ descendit ab Hierusalē in Jericho incidit in latrones. Luce. x. quod mo
dernis tēporibus multis cōtingit ibidem. et ab effusione frequenti sanguinis locus ille nomē acce=
pit. Est em̄ horribilis visu ꝛ periculosus valde. nisi aliquis vadat sub conductu.

¶ De adomyn ad duas leucas ꝯtra occidentē est bathurim de tribu beniamin. de q̄ fuit Semei filiꝰ
gemini. q̄ maledixit dauid qñ fugit a facie absolon. vt dᷓ. ij Regū. xvj. Et est castrū satis pulchrū ꝛ
in mōte alto sitū. Subtus ꝓo in valle ꝯtra orientē in via regia de Adomyn est lapis q̄ vocaꝛ beon
filij ruben magnꝰ in modū clibani. ꝛ videꝛ esse marmor. De bathurim ꝯ occidentē quātū bis pōt ia
cere arcꝰ loco ꝓcliuiori est Bethania castellū marthe ꝛ marie. ante cuiꝰ introitū minꝰ q̄ꝫ sit iactus la
pidis iuxta cisternā in cāpo ostendiꝛ locꝰ vbi dño bethaniā venienti ꝑmo occurrit martha. ꝛ postea
maria ab ea vocata. Joh. xj. In bethania adhuc ōñdiꝛ domꝰ Symonis leprosi. in q̄ recubuit dñs
iesus qñ maria magdalena venit ad eū afferēs alabastrū vnguēti. ꝛ stans retro secꝰ pedes eiꝰ lachry=
mis cepit rigare pedes eiꝰ. ꝛ capillis capitis sui tergebat. ꝛ osculabaꝛ pedes eiꝰ ꝛ vnguento vngebat
vt habeꝛ Luce. vij. Ista domꝰ Marthe in q̄ fuit sepiꝰ hospitatꝰ dñs est hodie eccl'ia in honore eiꝰ ꝛ
marie magdalene fabricata. Sepulchrū aūt Lazari de quo resuscitatus fuit nō longe est ab illa ec=
clesia. vbi etiā est facta capella valde decēs ꝛ pulcra. ꝛ monumentū eius marmore tectū. Sarraceni
multū honorāt sepulchrū istud ꝓpter miraculū resuscitatiōis ibi factū a dño. Recedendo de betha=
nia nōdū videꝛ hierusalē ꝓpter montē oliueti interpositū. sꝫ ōñdiꝛ ꝑmo tumor q̄dā terre. ꝛ videꝛ ꝑs
q̄dam ciuitatꝫ dilecte cū mōte syon. Descendiꝛ igiꝛ de mōte ꝛ iterū ciuitas dilecta occultatur.

¶ Itē sub latere oriētali mōtis oliueti iuxta bethphage q̄ ad iactū lapidis dimittiꝛ ad sinistrā sub mō=
te offensiōis in valle. viculis valde ꝑuus ascēdiꝛ ꝑ latus australe ꝛ giraꝛ mons oliueti. veniꝛq̄ꝫ ad lo
cū vbi dñs asinū ascēdit. ꝛ ꝯtinuo resplēdet ciuitas cū tēplo ꝛ eccl'ia sancti sepulchri ꝛ sanctis locis
ceteris. Veniꝛ ergo ad descensum mōtis oliueti vbi turbis ꝓcedentibꝫ et sequentibꝫ clamantibꝫ quo
q̄ꝫ Osanna filio dauid. ꝛ letantibus suꝑ benedicto eius aduentu ipse videns fleuit amarissime suꝑ
illā. Inde procedendo veniꝛ inter locū orationis eius in agonia. ꝛ locū captiuitatis eius in gethse
mani. Transitoq̄ꝫ torrente Cedron veniꝛ in golgatha vbi crucifixerunt eum ꝛc̄.

Ceterū ad descriptiōes patris terre q̄ adhuc restat redeamꝰ. De Hierusalem igiꝛ ꝓcedēdo
duas leucas ꝯtra angulū q̄ est inꝛ occidentē ꝛ septētrionē est mōs sylo q̄ ꝛ distat de gabaa
saulis vnā leucā ꝛ plus. ꝛ de rama benyamin siliter. In hoc loco fuit arca dñi lōgo tpe. ꝛ
tabnaculū federis qđ fecerat moyses in deserto. De ista ad vnā leucā ꝓuā est gabaon ciui
tas de tribu benyamin sita in eodē mōte. vnde ꝛ ibi diciꝛ fuisse excelsum maximū. Istiꝰ ciuitatꝫ inco
le miserūt ad Josue in galgala nūcios audiētes cūcta q̄ fecerat Josue iericho ꝛ hay. callideq̄ꝫ cogitā
tes tulerūt sibi cibaria. saccos veteres asinis imponētes. ꝛ vtres vinarios scissos atq̄ꝫ cōsutos. calcia
mētaq̄ꝫ ꝑantiq. que ad iudiciū vetustatꝫ cōsuta erāt. induti veteribꝫ vestibꝫ Panes q̄ꝫ quos portabāt
obuiaticū duri erāt. ꝛ in frusta cōminuti. ꝛ ita veniētes ad Josue oēm q̄ꝫ simul isrl' dixerūt. De terra
longinqua venimꝰ / pacē vobiscū facere cupiētes ꝛc̄. vt habeꝛ Josue. ix. ca. De Hierl'm ad quattuor
leucas cōtra occidentē est Emaus castellū vbi dñs ambulās cū duobꝫ discipulis in specie ꝑegrini /
agnitus in fractione panis. hec villa hodie Nicopolis appellatur.

¶ De Hierusalem tribus leucis sub monte sylo cōtra occidentē est Bothoron inferior de quo fit mē=
tio in libro Josue ꝛ Machabeoꝝ. ꝛ est de tribu benyamin. De Hierusalē ad quattuor leucas ꝛ di=
midiā cōtra occidentē euntibꝫ Dyopolim siue liddam est Cariathiarim q̄ fuit vna de vrbibus ga=
baonitarū. in qua viginti annis mansit arca domini. postq̄ꝫ de philistijm est reducta. De cariathia=
rim ad duas leucas fere cōtra occidentem est Lachis similiter vna de vrbibus gabaonitarū. cuius
mentio fit. iiij. Regum. xviij. quā obsedit sennacherib tempore Ezechie. et fuit de tribu benyamin.

¶ De cariathiarim ad duas leucas cōtra austrum fere est Bethsames oppidum qđ ad differentiā alte=
rius bethsames que in neptalim est diciꝛ bethsames Jude Attamē in rei veritate erat de tribu Dan
q̄ fuit circa sortē Jude iuxta mare. In campo huius ville due vacce de accaron reduxerūt arcā do=
mini quādo bethsamite metebant triticū in valle ꝛ mortui sunt de ipsis. lxx. viri ꝛ q̄nquaginta milia
plebis: eo q̄ vidissent arcam dei nudā. vt habeꝛ. j. Reg. vj.

¶ De Hierusalem ad duas leucas contra occidentē est Ramata sophym partim de tribu benyamin:
et partim de tribu effraym erat sita tamē in monte effraym. Planicies em̄ illa sic appellaꝛ. licet mons
nō sit sed campus planus. Dicta etiā fuit Aromathia de qua fuit Joseph nobilis decurio q̄ sepeli=
uit dominū Jesum xp̄m. Samuel ꝓpheta fuit de ea oriundus ꝛ in ea sepultꝰ. hodie dᷓ ramula. de ra
mula vel ramatha ad tres leucas cōtra occidentē est Joppe ciuitas q̄ ꝛ Japha diciꝛ. vbi Jonas in=
trauit nauē volēs fugere a facie dñi in tharsis. hoc est ad insulas maris. vt habeꝛ Jone. j. In ea q̄n=

dā erat pͥnceps apostoloꝝ Petrus hospitio detentꝰ apud symonē coriariū. cuiꝰ domꝰ erat iuxta mare. In q̄ etiam ipe petrus hospitio recepit viros q̄s ad angeli monita Corneliꝰ cēturio de cesarea miserat ad accersiendū eū ad se. vt habeť Act. x. Ex eadē domo sub rupe posita facta est postmodū capella in honore scti Petri ꝯsecrata hodie desolata. Sūt etiā ibi scopuli in mari ad q̄s ꝭm fabulas Andremoda filia Thephei religata fuit deuorāda a belua marina. sȝ a rege ꝑseo liberata. Sub ea est ianua portꝰ alius q̄ndā iudee ad duas leucas ꝯ austrū. quē portū cepit Judas machabeꝰ ⁊ succēdit cū nauibꝫ. ita vt ignis in hierl'm videreť. vt habeť. ij. Machab. xij. De hierl'm ad duas leucas ꝯtra austrū sita est Bethleē ciuitas illa veri dauid ortu insignis in sinistra ꝑte vie q̄ ducit Ebron extra viā tn̄ ad iactū arcꝰ vnius. ꝓus tn̄ occurrit sepulchrū Rachelis ad dexterā iuxta viā cui piramis pulcra imminet quā edificauit Jacob in titulū monumenti Rachelis. supponens eideȝ sup tumbā duodecim lapides grandes ꝭm numeꝝ filiorū israel. q̄ hodie ibidē sunt. Juxta sepulchrū inueniūtur q̄dam lapilli nigri oīno sic̄ cicera dispositi. q̄s ibidē solēt colligere ꝑegrini ꝓpter mira q̄daȝ que hic dicunť fuisse facta. Contra ṽo ciuitatē bethleem est turris Ador siue gregis vbi Jacob dicitur aliquanto tēpore post mortē Rachelis mansisse et pecora sua pauisse.

¶ De Bethleē ad q̄nqȝ iactus arcuū fere est locꝰ vbi pastores custodiētes vigilias noctꝭ sup gregē suū in hora natiuitatꝭ xp̄i viderūt ⁊ audierūt angelos cātantes. Gl'ia in excelsis deo Qui etiā nūciauerūt natū esse mūdi saluatorē. Bethleē ṽo sita est in mōte alto sed arto. q̄ ab oriēte in occidēteȝ in longitudinē se extēdit. Ab occidēte hȝ introitū ⁊ ibi est cisterna iuxta portā de q̄ dauid ꝯsiderauit bibere cū esset in ꝑsidio ⁊ statio philistinoꝝ in Bethleē. ⁊ tres fortissimi ꝑ media castra philistinorū prexerūt ⁊ hauserūt aquā de cisterna bethleē q̄ erat in porta et attulerūt ad Dauid vt biberet. vt habeť. j. Paralyp. xj. ca. In fine ṽo oriētali ciuitatꝭ eiusdē sub rupe q̄daȝ q̄ erat iuxta murū ciuitatꝭ ⁊ videť ꝭm morē terre illiꝰ fuisse locus ꝓ stabulo. habēs presepe excisum in petra vt ibi moris est facere ꝑsepia. ortus est huic mūdo de ṽgine matre sol iusticie xp̄s ih̄s deus nr̄. Ostendēs se sua natiuitate sordes et tenebras mūdi ablaturū eo q̄ in sordibꝫ nasci ⁊ oriri voluit talis loci ¶ Juxta p̄dictū ṽo rupem est alia capacior quattuor tn̄ pedibꝫ distās. sub q̄ erat ꝑsepe in q̄ dulcis puer ille mox natꝰ corā boue et asino pānis inuolutꝰ fuit reclinatꝰ. videť mihi ꝓ certo vna tm̄ rupes fuisse. sed factū est ostiū in medio ꝑ rupem ꝑ qd̄ in chorū de illa capella est ascēsus. Ad locū aūt dulcissime natiuitatis descēdiť ab eccl'ia in capellā ꝑ decē gradus cuiꝰ cause sup̄ius assignate sunt. Est aūt capella illa tota interiꝰ facta de ope musino ⁊ strata marmore ⁊ sumptuose valde facta Sup locū illū vbi btā virgo pepit pōt dici missa sup tabulā marmoreā q̄ strata est ibi. De lapide etiā nudo videť ibi ꝑs vbi natꝰ est xp̄s. Similiter etiā ꝑs quedā ꝑsepis in q̄ iacuit xp̄s relicta est nuda. q̄ loca fideles deuotissime osculanť. Nō vidi nec audiui aliquē q̄ dixerit se eccl'iam vidisse tā deuotā in toto orbe terrarū sic̄ est eccl'ia bethleemitana. Sūt em̄ in ea colūne marmoree ꝑ quattuor ordines disposite nobilissime. nō solū multitudine. sed magnitudine stupēde. p̄terea nauis ipa eccl'ie desup colūnas vsqȝ ad trabes facta est de ope musino pulcerrimo ⁊ nobilissimo de oībꝫ hystorijs a creatiōe mūdi vsqȝ ad aduentū dn̄i ad iudiciū Totū etiā sup pauimentū eccl'ie stratū est marmore diuersoꝝ colorū. qd̄ mira varietate pictura decorat. quaꝝ p̄ciū ꝭm opinionē multoꝝ nō pōt estimari. Sarraceni q̄dem oēs eccl'ias btē ṽginis honorāt. sed p̄cipue istā que est in bethleē. Soldanus ṽo vidēs in eccl'ia ista ornatū ⁊ tabulas et colūnas oēs p̄ciosas valde. p̄cepit oīa deponi ⁊ portari in babyloniā. volens inde palatū suū edificare. Mira res artificibus cū instrumētis accedentibꝫ ipso adhuc Soldano astante cū multis alijs. de sano et integro pariete quē nec acus videbať posse penetrare serpens mire magnitudinis exiuit. primeqȝ tabule que occurrit dedit morsum. tabula ꝑ transuersum crepuit. secundā adijt. tertiā ⁊ quartam. deinceps vsqȝ ad tricesimā. ⁊ sic omnibꝫ accidit oībus stupentibꝫ. etiā ipo Saldano cōtinuo ꝓpositū reuocante serpens disparuit. Remansit igiť ecclesia ⁊ remanet vsqȝ hodie sicut prius. vestigia tamē corporis serpētis apparent vsqȝ hodie in singulis tabulis quas transiuit quasi cōbustio quedā igne facta. Et sup oīa mirabile videť quomō serpens ille potuerit sic trāsire in pariete qui erat planus ⁊ politissimus sicut vitrū. In exitu huiꝰ ecclesie contra aquilonē est ambitus claustri qd̄ fratres aliqui minores hodie inhabitant. Loca sacra huiꝰ ecclesie ⁊ claustri sup̄ius sunt etiā designata ⁊ descripta vnde hic trāseo. De ecclesia ista q̄stum iactus est lapidis fere contra orientē est ecclesia sancte Paule ⁊ Eustochiū filie eius. vbi sunt etiā sepulchra earundē. ¶ De bethleem ad dimidiā leucam est villa quedā contra occidentē nomīe Bezech que abundabat quondā optimo vino: ita q̄ in terra illa non inueniebať melius. In hac villa captus est Adombezech a filijs israel cesis summitatibꝫ manuū eius ⁊ pedum qui dixit. lxx. reges amputatis manuū ac pedum summitatibus colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias. Sicut fecit ita reddidit mihi deus. Adduxerūtqȝ eum filij israel in Hierusalem ⁊ ibi mortuus est. vt habeť Judicū. j. capitulo.

¶ De bethleẽ ad sex leucas ꝯ orientẽ sup̄ mare mortuũ est mōs Engaddi de q̄ dictũ est sup̄. De engad
di trib⁹ leucis ꝯtra austrũ est collis Achile q̄ postea edificato ibidẽ ab Herode castro inexpugnabi
li Messida est appellat⁹ In h̄ loco dauid saulũ fugiẽs dicit̄ aliq̄tiens latuisse. vt habet̄. i. Reg. xxiij.
De bethleẽ ad duas leucas ꝯtra collẽ achile est ciuitas Thecua in mōte sita. de q̄ fuit Amos ꝓphe-
ta q̄ etiā sepult⁹ ibidẽ est. quẽ Ochozias rex isrl' vecte ꝑ tympora trāsfixũ interfecit. huic ciuitati ad-
iacet desertũ thecue. Inter thecuā ⁊ engaddi est vallis bn̄dictiōis. vbi Josaphat rex Juda pugnit
ꝯtra ydumeos ⁊ filios Amon ⁊ vicit eos. Juxta hũc locũ ad vnā leucā ad sinistrā cōtra desertā qua
rentene est castrũ quoddā ab herode magno edificatũ. qd̄ herodiũ dr̄ in alto loco sitũ. vbi idẽ est se-
pult⁹ vt dicit Josephus. De thecua ad q̄nqꝫ leucas int̄ orientẽ ⁊ austrũ est Ziph oppidũ iuxta deser
tũ qd̄ etiā ziph dr̄. vbi legit̄ dauid sil'iter latuisse. vt habet̄. j. Regũ. xxvj. Huic ꝯ austrũ adiacet de-
sertũ Maon in q̄ est mons carmelis vbi habitauit Nabal carmelus. vt dr̄. j. Reg. xxv. q̄ nũcios da
uid repulit. Cui⁹ etiā vxorẽ Abigail duxit dauid eo mortuo: vt habet̄ ibidẽ. Deserto maon int̄ au-
strũ ⁊ oriẽtẽ adiacet mōs seyr ali⁹ in ydumea quā terrā lōgo tp̄e filij isrl' iussi sunt circũire. Deut̄. iij.
Deserto maon ꝯ austrũ adiacet t̄ra Amalech quā iussus est saul auertere. j. Reg. xv. interfectꝭ habi-
tatorib⁹ ei⁹. Ante terrā amalech ꝯ maris mortui linguā est cadesbarne. de q̄ loco Moyses misit duo
decim exploratores ad ꝯsiderandũ terrā chanaan. ⁊ dixit ad eos. Ascẽdite ad meridianā plagā. ¶ Cũ
qꝫ veneritis ad mōtes ꝯsiderate terrā q̄lis sit. et ꝑplm̄ q̄ habitator est eius ⁊c̄. Cōfortami ⁊ afferte no
bis de fructib⁹ terre illi⁹. Erat aũt tp̄us q̄n iam ꝑcoque vue vesci poterant: vt habet̄ Nũeri. xiij. Ibi
etiā lōgo tp̄e māserũt filij isrl' ⁊ inde iussi sunt montẽ seyr circũire ⁊ redire ĩ desertũ ꝑ viā marꝭ rubri.
De bethleem ad tres leucas ꝯtra austrũ in via q̄ ducit ebron est bethzacha villa in alto loco sita cui
ad austrũ adiacet alia villa Rama noīe excelsa valde in q̄ in colle sublimi stans pōt videre totā terrā
Arabie vsqꝫ ad montẽ seyr ⁊ oīa loca circa mare mortuũ ⁊ loca latibuloꝝ dauid iordanẽ insuꝑ vsqꝫ
sethym ⁊ vsqꝫ ad montẽ abarim. Cōtra occidentẽ ꝟo totũ litt⁹ maris magni ab Joppe vsqꝫ gazan ⁊
bersabee vsqꝫ desertũ seyr. totā insuꝑ terrā philistijm a ramathasophym ꝑ Geth ⁊ Acharon et Azo
tũ ⁊ Jamniam ⁊ Ascalonẽ cũ omni planicie sub mōte iuda. De rama plus qꝫ leuca vna ad dexterā
ꝓpe viā regiā que ducit Ebron est mambre vbi h̄itabat Abraā longo tp̄e. vbi sedẽs ad radicẽ mam
bre in ostio tabnaculi sui. vidit tres viros descẽdẽtes ꝑ viā quos etiā recepit hospitio: vt dr̄ Gen̄. xviij.
Ilex illa hodie ibidẽ ostendit̄ ante ostiũ tabnaculi abrae. Verũ illa vetus aruit. sꝫ de radice ei⁹ alia
nata est. et hꝫ folia paulo maiora qꝫ lentiscus. sꝫ fructũ oīno sic̄ quercus. De ilice mambre ꝑ dimidiā
leucā ad dexterā iuxta viā est Ebron illa vet⁹ ciuitas q̄ hodie oīno est destructa. ⁊ sunt ruine ei⁹ ma-
gne valde ⁊ videt̄ fuisse satis glīosa. De ista ciuitate qꝫtum arc⁹ pōt iacere ꝯtra austrũ fere. et tñ decli
nādo ad orientẽ est Ebron noua edificata in loco illo vbi erat spelũca duplex in q̄ sepulti sunt Adā
⁊ Eua. Abraā ⁊ Sara. Jsaac ⁊ Rebecca. Jacob ⁊ Lya. Sarraceni circa hāc speluncā duplicẽ q̄
erat quondā ecclesia cathedralis edificauerũt munitionẽ firmam valde.

¶ De spelunca duplici cōtra occidentẽ qꝫtum iacere pōt arcus bonus est ager Damascen⁹. in quo lo-
co plasmatus fuit Adam. Ager iste in rei veritate rubeam valde habet terrã que est oīno flexibilis
sicut cera quā sarraceni portant in camelis in egyptũ. in ethiopiam ⁊ indiam. et ad loca alia. pro spe
ciebus valde charis vẽdentes eam. et tamẽ modica apparet fossio illo in loco. Dicit̄ eñ q̄ semꝑ an-
no reuoluto quātũcunqꝫ magna facta sit fossio semꝑ miraculose replet̄. Dicitur etiā q̄ quicunqꝫ ter
ram istam secũ portat nulla bestia eum offendit. hominẽ insuper dicit̄ a casu conseruare. Vallis ista
circa Ebron fertilis est nimis et amena supra modũ et delectabilis ad manendum.

¶ De fossa ista cōtra austrũ ad iactũ arcus est locus vbi Cayn fratrẽ suũ occidit. sicut dr̄ Genesis. iiij.
Item de fossa eadem contra occidentẽ quātum bis potest iacere arcus in monte quodam a latere
Ebron veteris australi est spelunca quedā in rupe in qua Adam ⁊ Eua interfectũ Abel filiũ suum
luxerũt centum annis. Sunt hodie in spelunca lecti singulorum ⁊ fons intus scaturiens de quo bi
bebant. Et habet fere pedes triginta in longitudine ⁊ latitudine spelunca ista.

¶ De Ebron ad duas leucas cōtra austrũ est Dabir que est cariath sepher. id est ciuitas litterarũ quā
cepit ottoniel filius zenem frater caleph iunior. et dedit ei axam filiam suam vxorem ⁊ irriguum su
perius ⁊ inferius. vt habetur Josue. xv.

¶ De ebron ad duas leucas cōtra aquilonẽ fere sed declinādo partim cōtra occidentẽ est Neelleschol
id est torrens botri vel vallis lacbrymarũ. vnde exploratores tulerũt palmitẽ cũ vua sua quẽ porta
bant in vecte duo viri. de malis quoqꝫ granatis et de ficis loci illius. vt habet̄ Numeri. xiij.

¶ Ad leuā huius vallis per dimidiā leucā descendit riuus in quo Philippus baptisauit virum ethio
pem eunuchum candacis regine ethiopum qui erat super omnes gazas eius: veneratqꝫ adorare in
Hierusalem et euertebatur sedens super currũ suum ⁊c̄, vt habetur Actuũ. viij.

De necelleschol quattuoꝛ leucis cōtra Hierusalē est dom⁹ Zacharie in quā intrauit beata virgo et
salutauit Elizabeth. Ubi etiam natus est sanctus Johannes baptista.
¶ De domo illa ad duas leucas contra aquilonē est Nobe ciuitas sacerdotū que nūc betgenopol di-
cit in via que ducit dyospolim ꝛ ramatha vbi Dauid ab abimelech sacerdote accepit gladiū goli
ath gethei. vt habet. j. Regum. xxj.
¶ De Bethleem ad vnā leucā ꝛ plus via q̄ ducit thecuam sepulchꝛū est sancti karioth abbatis cū suis
monachis q̇ omnes eo migrante migrauerūt. et fuit quondā cōcursus magnus ad locū istum.
¶ Iterum pergendo cōtra austrum quattuoꝛ leucis de Accon occurrit ciuitas cayphas sub pede mō
tis carmeli aquilonari.
¶ De caypha ad tres leucas cōtra austrum est peregrinoꝝ castrum munitissimū, situm in coꝛde ma-
ris. quod quondā fuit fratrū militie templi.
¶ De caypha ad vnam leucam est spelunca Helie et mansio Helisei. et fons vbi habitabant filij pro-
phetarum in carmelo.
¶ De castro ꝑegrinoꝝ ad quattuoꝛ leucas est Cesarea palestine metropolis/ q̄ quondā fuit sedes ar
chiepiscopalis. hec ꝑmo dicebat Doꝛ postea Pirgus straconis. Sȝ Herodes magn⁹ eā instaura-
uit ꝛ cesareā appellauit in honoꝛē cesaris. de cui⁹ structura ꝛ munitiōe Josephus multa scribit. Cin
git ab occidēte mari magno. ab oꝛiēte palude quadā dulci ꝛ ꝓfunda. in q̄ est multitudo cocodrillo
rū. Situ quidē habuit firmū cesarea. sȝ hodie penit⁹ est destructa. Mansionē in ea habuit Philip
pus ꝛ filie ei⁹ quattuoꝛ ꝟgines ꝓphetisse. Actuū. xxj. Petrus etiā in ea baptisauit Coꝛneliū centu-
rionē. Actuū. x. q̇ prim⁹ in ea fuit ep̄us. Paulus etiā in ea coꝛā rege agrippa ꝛ felice ꝓside cōtra ter-
tullū oꝛatoꝛē elegātissime disputauit. Actuū. xxiiij. ¶ De cesarea ad tres leucas cōtra austrū est vil-
la quedā hodie Assur dicta. quondā tn̄ antipatrida dicebat. ab antipatre patre herodis magni que
fuit quondā fratrū hospitalis sancti Johānis. ¶ De assur ad quattuoꝛ leucas cōtra oꝛientē est ma-
nerich nūc katho dicta. ꝛ fuit de tribu Manasse in planicie sub mōte Effraim sita nō longe a mō-
te Saron. In hac ꝓsidiū militū posuerūt sarraceni cōtra castrū ꝑegrinoꝝ qn̄ ip̄m expugnauerūt.
De katho q̄ttuoꝛ leucis ꝯtra austrū est mōs Saron et oppidū sarona. cui⁹ mētio fit ī actib⁹ ap̄loꝝ.
De assur sunt quattuoꝛ leuce vsq̧ Joppen que est sup mare sita. De hac dictū est supꝛa.
¶ De Joppe quattuoꝛ leucis est Geth nō longe a mari sita quondā vna de ciuitatib⁹ philistinoꝛū. sed
nunc modicū casale est ꝛ vocatur ybilyn in colle situm ab ea ꝓprie incipit terra philistinoꝛū.
¶ De Geth ad duas leucas cōtra austrū est bethsames iuda. de qua dictū est supꝛa.
¶ De bethsames ad duas leucas cōtra austrū in mōte iuda videt mōs modyn de q̄ oꝛiūdi erant Ma
chabei. ꝛ monstrant hodie sepulchꝛa eoꝝ. illuc etiā ꝓcul ita vt videant in mari. qꝛ alt⁹ est situs loci.
¶ De bethsames fere ad quattuoꝛ leucas cōtra austrum nō longe a mari est Accaron ciuitas secunda
de quinq̧ vꝛbibus philistinoꝛū. nunc modicū est casale tamē adhuc antiquū nomen retinet.
¶ De Accaron ad quattuoꝛ leucas cōtra austrum est Azotus tertia de quinq̧ ciuitatibus philistinoꝝ
per vnā leucam distans a mari. et est nunc similiter casale satis paruum.
¶ De ioppe ad duas leucas est Lydda siue diospolis de qua dictū est sup̄. Inde ad duas leucas cōtra
oꝛientē fere sed tn̄ aliq̄ntulū cōtra aquilonē est lebna nō lōge a lachis quā cepit Josue ꝛ obsedit sen
nacherib. sicut dr̄. iiij. Regū. xviij. Inde trib⁹ leucis via q̄ ducit in gabaon est Azecha oppidū ꝛ mace
da q̄ ambo cepit Josue cū liberasset Gabaonitas vbi se in spelūca absconderūt q̇nq̧ reges: vt habe
tur Josue. x. ¶ Inde trib⁹ leucis cōtra oꝛientē nō longe a Nobe est Sochot iude iuxta vallē there
binthi. vbi dauid puer in funda ꝛ lapide interfecit Goliam getheum. vt habet. j. Regum. xvij.
¶ De nobe q̄ nūc bethenopol dr̄ sunt tres leuce vsq̧ in Emaus q̄ hodie Nicopolis appellatur.
¶ De Emaus vna leuca ꝛ dimidia ascendit ꝑ vallē raphaym a latere dom⁹ zacharie q̄ relinquit ad
dexterā euntib⁹ in hierusalem. Et de eadē domo ꝑ vnā leucā ꝛ dimidiā est castrū valde munitum
Bethsura dictū. situm in latere montis cōtra bethleem qđ edificatū fuit tempoꝛe machabeoꝝ. ꝛ per
fraudē cepit illud Antiochus adolescēs. Distat aūt ꝑ dimidiā leucā ꝛ parū ampli⁹ de hierusalem.
¶ De Azoto sex leucis cōtra austrū est ascolona quarta ciuitas philistinoꝛū in littoꝛe maris sita foꝛ-
mā habens semicirculi munita valde. et est quodāmodo robur sarracenoꝛū in illa.
¶ De ascolona quinq̧ leucis cōtra austrum est Gaza ciuitas in littoꝛe maris sita. que nūc cōmuniter
dicit gazera. et est sita in via que ducit in egyptū. de qua infra in secunda parte dicet.
¶ De gaza sunt quattuoꝛ leuce vsq̧ bersabee q̄ nunc gallyn dicit. ꝛ est termin⁹ iudee et terre promissio-
nis ꝯtra austrū. ¶ In hac multo tp̄e habitauerūt Abꝛaam ꝛ Jsaac. sicut dr̄ Genesis. xiij. Et distat
ab Ebꝛon vltra vnā dietā sic̄ ꝛ Gaza. Has ꝑtes terre ꝓmissionis q̄ cesserūt in soꝛtē tribus iude seq̄
tur desertū illud magnū qđ extendit vsq̧ in flumen egypti, in quo multo tp̄e filij israel manserunt

de loco ad locum transeuntes. de quo deserto infra latius agetur in secunda huius parte Et hec de
terra ista ⁊ locis eius dicta sufficiant.

¶ Cum ṽo ciuitatis Hierosolyme fundamenta in montibus sanctis. teste Dauid collocata dican
tur. non incongruũ duxi de montibꝫ israel. ꝑsertim ꝙ crebro de eis fiat mẽtio in sacra scriptura pau
lo amplius differere. Et primũ quidem in genere. deinde in specie de aliquibus.

¶ De montibus Jsrael in genere,

MOntes israel dicunt᷑ mõtes generaliter totius terre ꝓmissionis. siue fuerint vltra iorda
nẽ siue citra. sepe etiã sumunt᷑ ꝑ terra decẽ tribuũ q̃ fuit montuosa. ꝑcipue in tribu Dan
⁊ Effraym. Nam ⁊ decẽ tribus nomẽ israel sibi vẽdicauerũt sub Jeroboam filio Na
both q̇ fuit de effraim. ⁊ regnauit ꝑ̇mo in samaria suꝑ decẽ tribus. vt habet᷑. iij. Reg.
xij. Hi montes multũ erant pascuales. vberes fructuosi. et frugiferi oliuetis ⁊ alijs ar
boribꝫ fructiferis cõsiti. erant etiã medicinales herbis ⁊ speciebꝫ aromaticꝭ pleni. vt dicit Jsidorus
libro. xiiij. capitulo. iij. Naꝫ ⁊ tota terra illa quondã varioꝝ opum diues erat. frugibꝫ fertilis. aquis
illustris. optima balsamis. adeo ꝙ ob gratiã alimentoꝝ. iudei hanc terrã melle ⁊ lacte fluentem iudi
cabãt. Jn eius em̃ montibꝫ ꝓpter pascuaꝝ abundantiã. innũerabiliũ ouiũ ⁊ pecoꝝ greges ⁊ armẽta
pascebant᷑. Apes etiã innũerabiles in eisdẽ mellificantes herbarũ ⁊ floꝝ suauitate dulciflua nutrie
bant᷑. Fructus ⁊ fruges ꝓpter aeris temperiẽ ⁊ roris abundantiã citissime ad maturitatẽ in illis mõ
tibus ducebant᷑. Aurũ argentũ ⁊ cetera metalloꝝ genera in illis mõtibꝫ fodiebant᷑. Deniqꝫ fontes
⁊ flumina de venis montiũ supius ꝓgrediebant᷑. ¶ Loca munitissima in illis montibꝫ edificabantur.
Fere siluestres sic̃ tigrides ⁊ leones in illis nemorosis montibꝫ cõuersabant᷑. Uerũ queadmodũ re-
liqua terra illa ꝓpter peccata inhabitantiũ ⁊ frequẽtes eius infestationes vilis admodũ effecta est ⁊
pene sterilis atqꝫ infructuosa. Jta ⁊ montana illa lõge a ꝑ̇stina perierũt vbertate et fecũditate. Quia
tamẽ frequens de eis fit memoria sacra in pagina aliq̇d vel breuiter de eis dicere haud ab re erit.

¶ Sequitur nunc de montibus Jsrael in specie.

¶ De montibus Jsrael in specie Et primo de monte Syon,

SYon mons erat in Hierusalẽ. suꝑ cuius verticẽ erat arx siue turrꝭ dauid ibi posita pro dẽ
core ⁊ defensiõe ciuitatis. Jn vno aũt latere mõtis Syon erat templũ quasi mediũ int᷑ ar
cem ⁊ inferiorẽ ciuitatẽ. vt scꝫ munitio arcis defenderet templũ ⁊ templũ cũ arce ꝓtegeret
ciuitatẽ Et ideo sepe scriptura vocat Hierusalẽ filiam syon. qꝛ sicut filia protegit᷑ a matre
⁊ subdit᷑ ipsi matri. sic ciuitas inferior tẽplo fuit subdita atqꝫ arce. Tante aũt autoritatis ⁊ nobilita
tis inter ceteros mõtes fuit mons Syon. ꝙ nõ solũ ciuitas Hierosolyma atqꝫ etiã ipsa iudea. verũ-
etiã vniuersalis eccl'ia tam ex iudeis q̃ꝫ ex gentibꝫ cõgregata sepius in ꝓphetis noĩe syon designet᷑. si
cut ibi fundant᷑ exultatiõe vniuerse terre mons syon. latera aq̇lonis ciuitas regis magni. ¶ Nã mõs
syon fuit mons magne altitudinis ⁊ sublimitatꝭ. magne fortitudinis ⁊ firmitatis. magne plenitudi
nis ⁊ vbertatis. magne pulcritudinis ⁊ amenitatis. maxime cõfidentie ⁊ securitatꝭ. maxime opulen
tie ⁊ locupletatiõis. maxime leticie ⁊ exultatiõis. ꝑfecte iusticie ⁊ sctificatiõis. mons doctrine ⁊ eru-
ditionis. sicut scriptũ est. De syon exibit lex ⁊ verbũ dñi de Hierusalẽ. mons ꝓphetie ⁊ reuelatiõis.
vt ex multis scꝑturis ⁊ eius cõditionibus gloriosis late posset ostendi. sed breuitatis gratia his ob-
missis ad alia reseranda pergendum est.

¶ De monte Moria,

MOria est mons in Hierusalẽ in quo edificatũ est templũ Salomonis. sic̃ dr̃. ij. Paralip.
iij. Hũc em̃ montẽ emit dauid ab ornan iebuseo sexcẽtis siclis auri purissimi. vt in eo edi
ficaret altare domĩo. quãdo pro numeratiõe quaꝫ fecerat populus est ꝑcussus. vt habet᷑. j.
Paralip. xxj. ¶ Jn hoc mõte immolauit dño ⁊ orauit. ⁊ exaudiuit illũ dñs de celo ĩ igne
suꝑ altare holocausti. ¶ Jn hoc mõte obtulit Abraam holocaustũ pro Jsaac. quẽ dñs ꝑcepit ibidẽ
immolari. vt habet᷑ Gen̄. xxij. vbi dicit glosa Hieronymi suꝑ illud verbũ. vade in terram visiõis et
offer filiũ tuũ suꝑ vnũ montiũ ⁊c̃. Hunc montẽ hebrei dicũt esse illũ in quo postea templũ conditũ
est in area ornan iebusei in monte moria. q̇ idcirco illuminãs ⁊ lucẽs interpretat᷑. quia ibi est dabir
hoc est oraculũ dei. ⁊ lex ⁊ spũs qui inspirat ꝓphetas. ⁊ docet hoĩes veritatẽ. huc usqꝫ Hieronymus
in eodẽ loco credit᷑ Jacob dormiuisse ⁊ ascendentiũ angeloꝝ ꝑ scalam vidisse visionẽ. vt patꝫ Gen̄.
xxviij. vbi dicit glosa suꝑ illud verbũ. Nõ est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊c̃. hoc dr̃ quia ꝓuidit templũ

et dei cultū ibidē futuruȝ. ¶ Fuit autē iste locus collis a latere montis Syon vbi edificata est postea turris Dauid. vnde patȝ ex predictis ꝙ mons morea fuit mons visionis ⁊ reuelatōnis. mons sacrificij ⁊ oratiōis. mons prophetie ⁊ instructionis. mons lumīs siue illuminatiōis. mons angelice frequentatiōis. mons diuine apparitionis. mons misericordie ⁊ propiciationis.

¶ De monte Oliueti.

MOns oliueti est mons in iudea iuxta Hierusalē sic dictus. propter copiā oliuaruȝ que in monte illo maxime abundant. Et ideo ab Augustino vocaꝛ mons crismatis ⁊ vnctiōis. mons lumis. mons pinguedinis ⁊ refectiōis. et mons medicaminis ⁊ curatiōis. Et hoc dicit propter oliuarū ibi crescentiū abundantiā. quarū fructus est vnctuosus. luminosus ⁊ deliciosus. quia vt dicit Isidorus. Oleum oliue ex radicꝫ amaritudine surgit in pabulū luminis. in medicamē vulnerū. ⁊ in refectionē esurientis. In huius mōtis oliuarū radice siue pede fluit riuulus qui diciꝛ torrēs cedron. inter cuius montē ⁊ ripam fuit hortus quē dominꝰ orationis ⁊ quietis gratia sepius frequentauit ⁊ subintrauit. vnde ⁊ ibi captus fuit ꝑmo in horto qui gethsemani dictus est. vt diciꝛ Joh. xix. Ibi em̄ scȝ in pede mōtis fuerat quondā villula dicta gethsemani. cuius horti tunc tēporis adhuc ibi erant. vt dicit Augustinus. Et illorū locum hortorū dn̄s ex cōsuetudine frequētabat. Hic autē mons fuit ad orientalē partē templi. ⁊ ideo mane illumīabaꝛ sole oriente. de vespere ꝟo ⁊ de nocte illustrabaꝛ ex fulgore a luminaribꝫ tēpli resplendēte. Et ideo merito mons luminis dicebaꝛ. tum quia a celo ⁊ a tēplo lumē recipiebat. tum etiā quia lucis materiā olei sui abundantiā alijs impendebat. vt dicit Augustinus. In hoc monte erat quidā viculus nomīe bethphage ꝙ sacerdotū erat. in cuius montis latere erat ciuitas dicta Bethania ꝙ fuit ciuitas Marthe ⁊ Lazari ⁊ marie. vt dicit glosa sup Mattheū. xxj. De hoc monte dn̄s celos ascendit. ⁊ sup eundē montem ad iudiciū apparebit. vt patȝ in Actibꝫ apostoloꝝ. j. capitulo. ¶ In hoc monte edificauit Salomon delubra excelsa. vt patȝ. iij. Regū. x. Et ideo vocatus est mons oliue ⁊ propiciatiōis. mons offensionis. iiij. Regū. xxiiij. scȝ quia in illis ydolis offendit Salomon deum suum.

¶ De monte Ebron.

EBron mons est in iudea. in quo sita erat vetus ciuitas olim quidē famosissima. hodie autem desolata. ab eiusdē montis noīe Ebron dicta. cuius vallis diciꝛ Mambre iuxta quā est alia ciuitas dicta noua Ebron secus speluncā duplicem extructa. Mons autē iste ⁊ ciuitas Ebron iure meritoqꝫ vniuersis solēnis habeꝛ ⁊ percelebris ratione sanctorū patriarcharū quorū corpa ibidē quasi a mūdi ꝑncipio requiescūt. Est eteni ciuitas ipsa antiꝗssima. Naȝ Ebron septē annis ante thamni vrbē egypti cōdita est. vt habeꝛ Nūeri. xiij. Illū quoqꝫ montē potētissimi ⁊ fortissimi viri iure hereditario possederūt. vt patȝ Josue. xv. vbi inter cetera ita diciꝛ. Deleuit ex ea Caleph filius Enach Sezei ⁊ Achiman ⁊ Tholmay de stirpe Enach ⁊c̄. In hoc monte tanqꝫ in loco tuitiori dn̄s principiū regni dauid instituit. ⁊ ei illac ascēdere post mortem saulis iussit. vbi septē annoꝝ spacio regnās. tandeȝ ad totius regni Hierusalē fastigiū assumptꝰ fuit. ¶ Iste mons ab antiquis Cariatharbe fuit ꝑmus nūcupatus. id est ciuitas quattuor qꝛ noīatissimorū virorum quattuor corpa ibidē requiescūt. scȝ Adam Abraam Isaac ⁊ Jacob. vt dicit Hieronymus. ¶ Ibi et vxores eorū famose mulieres sepulte sunt vicȝ Eua Sara Rebecca ⁊ Lya. In spelūca hi omēs recōditi duplici ꝙ respicit mambre. quā emit Abraam a filijs seth. vt habeꝛ Gen̄. xxiij. ¶ Illuc sarraceni sepe vadūt peregrinatū. muschkeam insignē ibi habētes. nec aliquē siue xpianū siue iudeū ingredi illam sinunt. Verū per quandā fenestrā sepultura illa conspici potest.

¶ De monte Bethel,

MOntes Bethel sunt in iudea vicini Hierusalē. vbi domꝰ domini fuit sub Salomōe edificata. Sunt autē montes Bethel nemorosi arboribus consiti. fertiles ⁊ fecundi. graminibus ⁊ herbis aromoticis pleni. ⁊ ideo cerui capree ⁊ hynnoli. frequentare illorū montium cacumina sunt consueti.

¶ De monte Sylo.

MOns Sylo qui hodie ad sanctū Samuelē diciꝛ. altior est omnibus mōtibus in terra sancta existentibꝫ per circumitū. ⁊ quantū ad sitū supereminet vniuersis. ⁊ ibi multo fuit reseruata tēpore arca federis dn̄i. Atqꝫ crebro populi israel cōuentiones in eo celebrare pro diuersis causis vt in plerisqꝫ veteris testamenti locis habetur.

¶ De monte Garisim.

GArisim vt dicit Hieronymus est mons iuxta Jericho cui vicinus est mons hebal ex adverso respiciẽs. In his duob⁹ montib⁹ bñdictiones ⁊ maledictiões populo intranti terrã pmissionis promulgebant. vt p benedictiões prouocarent ad bonū legis amatores. per maledictiões vo terrerent decalogi transgressores. In Garisim vo sex tribus nobiliores cũ sacerdotib⁹ proclamabãt benedictiões. vt habet Deut. xxvij. capi. Et ideo inoleuit cõsuetudo vt mons ille haberet in veneratione a posteris. ⁊ frequentaret causa sacrificij ⁊ oratiõis. Vñ inter iudeos ⁊ samaritanos fuit cõtentio de loco adoratiõis. samaritis pferentib⁹ montẽ garisim cõuenientiorẽ esse ad orãdũ qȝ tẽplũ in hierlm. iudeis ɔtrariũ asserẽtib⁹. vt patȝ Jo. iiij. tã in textu qȝ in glosa.

De monte Hebal.

HEbal est mons trans iordanẽ in q̃ steterũt sex tribus post iordanis transitũ ad maledicẽdũ illis qui pcepta decalogi non seruarent. vt patet etiã Deut. xxvij. Et est mons vt dicit cauernosus ⁊ voraginosus. patiens sepius terremotũ cui cõcordat interptatio eius. nam hebal vorago interpretat. Fuit itaqȝ mons maledictiõis ⁊ interptationis. in q̃ mala trãsgressorib⁹ imprecabant. Reputabat etiam mons vilitatis ⁊ abiectionis. vnde ⁊ sex tribus ignobiliores scȝ ancillarũ filij super montẽ hebal fuerunt ad maledicendũ populo deputati. Deut. xxv.

De monte Quarentena.

QVarentena est mons excelsus valde iuxta Jericho ad dimidiã leucã eundo de galgalis in Jericho. In cuius supciliũ fm aliquos xps a dyabolo fuit ductus. vbi ei ostendit oĩa regna mũdi ⁊ gloriã eorũ dicens. Hec oĩa tibi dabo si cadens adoraueris me. vt habet Matth. iiij. Alij aũt tradũt q in alio quodã monte fuerit xps tentatus q̃ per tres leucas distat ab isto. existens in deserto a latere beth el ⁊ hay australi. Sed id certũ habet q in isto mõte fuit xps quãdo ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹. ductus in desertũ illud a spiritu post baptismũ vt tentaret a dyabolo. vt habet ibidem. In huius pede montis effluit fluuius Helisei. de quo habet. iiij. Regũ. ij. ca. q viri ciuitatis Jericho accedẽtes ad helizeum dixerũt. Ecce habitatio ciuitatis hui⁹ optima est. sicut tu dñe ipse pspicis. sed aque pessime sunt ⁊ terra sterilis. At ille iussit sibi afferri vas nouũ ⁊ mitti in illud sal. Quod cũ allatũ fuisset egressus ad fontẽ aquaꝝ qui est in pede mõtis hui⁹. ⁊ misso in illũ sale sanauit aquas vt non esset in eis vltra mors neqȝ sterilitas et ita sanate sunt aque ille vsqȝ in diẽ hanc. iuxta verbũ Helisei qd locutus est. Est autẽ fluuius amenus valde ⁊ delectabilis. iuxta quẽ peregrini illo venientes cõquiescere ⁊ pausare solent.

De monte Hermon.

HErmon est mons modicus super iordanẽ situs. qui herbis ⁊ pascuis est fecundus. Nam circa radices eius siue circa pedẽ fluentis iordanis imbuit. circa verticem vo eius seu cacumen copioso rore perfundit. ⁊ ideo virore ex roris ⁊ aque influentia decorat ⁊ insignit. ppter quod ⁊ ibi nutriebant pecora que in tẽplo debuerunt immolari dño ⁊ offerri Et qȝ aĩalia ex rore fluminis ⁊ herbis impinguata. in monte syon. id est in atrio templi offerebant. Ideo dicit fm hebreos per prophetã q ros hermon descẽdit in montẽ syon. qd ad litteram fieri non potuit. quia mons syon monte hermon altior existit. Insuper ⁊ ab eo valde remotus fuit. pro tãto igitur ros mõtis hermon dicit descendisse in syon. quia pinguedines ⁊ adipes aĩaliũ que in illo mõte pascebant ad pastum ignis altaris in Hierusalẽ in sacrificio offerebant. propter quod ⁊ hermon lumen exalta tum interpretat. sicut dicit glosa sup psal. quia lumen in altari augebat quãdo ignis sacrificij tali pabulo fouebatur.

De monte Carmelo.

CArmelus est mons iudee in qua est ciuitas dicta Carmela. Et est duplex carmelus. vnus in superiori parte contra meridiẽ. in quo Nabal legitur pauisse greges. j. Regũ. xxj. Alius est Carmelus in inferiori parte terre respiciẽs mare. vterqȝ mons fertilis est in pascuis fructibus ⁊ herbis.

De monte Ziph.

ZIph mons est squalidus ⁊ vmbrosus. in quo latuit dauid quãdo fugit a facie saulis. ⁊ est iuxta carmelũ. in quo nabal carmelites quondã habitabat. qui fuit de stirpe caleph. vt dicit Hieronymis Est aũt mons multũ nemorosus. dumis ⁊ arboribus infructuosis consitus. ⁊ saltuosus feris ⁊ ibicibus peruius. speluncis ⁊ antris plenus ⁊ plurimũ cauernosus. ⁊ ideo fugitiuis ⁊ latere volentibus cõgruus est. ⁊ ignotis transeuntibus periculosus.

De monte Thabor.

THabor est mons in medio cāpo. ⁊ est mons mira rotūditate sublimis. distās a cesarea decē miliaribus ad orientalē plagam ⁊ fuit in cōfinio zabulon Isacbar ⁊ Neptalim. Hic mons inter totius terre ꝓmissionis mōtes maxie est famosus ratiōe situs. fertilitatis amenitatis fortitudinis ⁊ firmitatis. Gleba enī illius mōtis est fertilis vineis. oliuis. ⁊ aliis arboribꝫ fructiferis ⁊ herbis. Aer ibi est salubris. ros frequēs ⁊ dulcis. imber tam tēperaneus ꝙ serotinus mediocris. Ibi arborū proceritas que nō deponūt hyeme vel estate comā vel virorē suum Ibi auiū multigenarū canorus sonitus ⁊ sonora suauitas. quarū voce afficit auditus. pennarū varia dispositiōe ad earū aspectū prouocat visus. in carniū suauitate delectatur gustus. Et ideo multi sunt ibi aucupes auiculis locū istū frequentantibꝫ rhetia ⁊ tēdiculas imponētes. sicut dicit Hieronymus sup illum locū Osee. iiij. quasi rhete impansum sup montē Thabor ⁊c. Super oīa aūt mōtem istū reddit cōmendabilē ꝑsentia saluatoris q̄ in hoc monte docuit. In hoc monte gratia orationis ꝑnoctauit. In hoc monte aliquādo pauit populū. ⁊ tam spūali ꝙ corꝑali pabulo recreauit. In huius mōtis etiam supcilio corā discipulis suis se trāsfigurare voluit. ⁊ future claritatis gloriā in suo corpore discipulis reuelauit.

De monte Libano,

LIbanus est mons phenicis altissimus. cuiꝰ sepe meminerūt ꝓphete ⁊ scripture. Dictꝰ est aūt libanus a thure. vt dicit Isidorus. qd̄ ibi colligit cuius ꝑs ad orientē respiciens libanus appellat. vt dicit Isidorus. Libanus etiā id est candidatio vocat. quia ꝑpetuis niuibus semꝑ hyeme scʒ ⁊ estate cādidat. Nullo enī tēpore ita nix totaliter eliquescit quin in aliqua sui parte in eo valeat inueniri. Est autē libanus fluuiorū ⁊ fontiū principiuʒ ⁊ origo. ex eius enī radice oriunt duo fontes scʒ Jor ⁊ Dan. qui simul iuncti iordanē efficiūt. Libanꝰ igit est mōs redolentie ⁊ summe aromaticitatis. nam ibi herbe odorifere crescūt. ibi etiā arbores thurifere coalescunt. quarū gummi electū olibanū a medicis nuncupant. Item mons est sufficientie ⁊ fecūditatis Nam ꝓpter roris abundantiā ⁊ pluuiarū frequentiaʒ herbis abundat. ꝑcipuus pascuis vberrimis ⁊ fructibus optimis ⁊ maturis. Et ideo in monte libani nutriebant anīalia que offerebant in tēplo ⁊ in ipsius pascuis fouebant. Item mons erat eminentie ⁊ maxime sublimitatis. quoniā oēs alios mōtes illius regiōis altitudine situ libanus excedebat. Et ideo venientibꝫ tyrū ꝑ remota valde maris nauigia. se nauigantiū oculis offerebat. ⁊ quos deberent nauigātes petere portus. sua altitudine ostendebat. Item mons erat indeficientis influētie ⁊ sempiterne humiditatꝫ. nam ꝙuis siccitatē ꝑferat in sua supficie. nobilissimis tamē abūdat interinsecus venis aque. vt patet in puteis aquaruʒ viuentiū. q̄ iuxta Salomōis sententiā in cāticis solent cōtinue cū impetu de libano emanare. vt dicit Canticorū. iiij. quasi puteus aquarū ⁊c. Item mons cōfidentie ⁊ securitatis. nā in libano quiescētes tuti sunt a venenosis serpētibus q̄s sua aromaticitate ⁊ virtute fugāt tam herbe ꝙ arbores ibidē cōtinue crescētes. nā cedri ibi crescētes suo odore fugāt omīa venenosa. ⁊ ibi venenosa reptilia viuere nō ꝑmittūt. Item mons est pulcritudinis ⁊ amenitatis. Nam cedrorū ⁊ aliarū virentiū arborum mira proceritas graminū. ⁊ herbarū cōtinua viriditas. auiū siluestriū. sonora suauitas. riuulorum ⁊ fontiū multiplicitas libanū amenū faciunt ⁊ iocundū. Item mons est medicine ⁊ sanitatis. ibi enī species aromatice crescūt. que sunt cōtra morbos innūerabiles remedia ⁊ medele. Ibi cipressi ⁊ oliue quorū liquores ⁊ resine sunt cōtra diuersarū infirmitatū incomoda. ꝑcipue medicine. Item mons leticie ⁊ iocunditatꝫ. nam in collibus libani quondā creuit abūdantia vini optimi. qd̄ precipue leticie ⁊ hilaritatis maxime est inductiuū. Item mons honorificētie ⁊ dignitatis. nā inter oēs mōtes arabie phenicis ⁊ syrie. mons libani in sublimitate/ in fecūditate/ in amenitate/ ⁊ aeris salubritate obtinet principatū. vt dicit Hieronymus ⁊ Josephus.

De monte Semeron,

SEmeron est mons de quo dicit. ij. Paralip. xiij. Mons in quo est modo sebaste. vbi reliquie Johānis baptiste requiescunt. In eodem q̄dem monte prius edificata est samaria a qua ⁊ tota regio postea samaria est vocata. Hec ciuitas ratiōe montis fuit fortissima. ⁊ ad expugnandū difficilima. Vn̄ ⁊ reges assyriorū miris sumptibus ⁊ bellorū maximis apparatibꝫ eam tribus annis cōtinue obsederūt. Et vix propter angustiā cōtra ipam ꝑualere viribus potuerunt. immo vt dicit Hieronymus ⁊ Johan. nunꝙ eam expugnassent si ipsius habitatores deū israel ad iracundiā prouocātes plenā fiduciā in eo habuissent. ⁊ ipsius legē nullatenus reliquissent.

¶ In secundā partem prime huius partis principalis. de moribus. ritibus. ⁊ erroribus eorū. qui sanctam inhabitant terram prefaciuncula incipit.

Postea q̄ in supioribꝫ sancte ꝑegrinatiōis Hierosolymitane loca descripta sunt figurꝭ pariter ⁊ scripturis. supest ordine cōgruo iuxta polliticū. incolarū ⁊ indigenaꝝ locorū eorundē. leges ritus ⁊ mores. imo ꝑfidiā detestabilē: pestiferos errores. heresesq̄ dānatas. prout a nob inter ꝑegrinandū exacta indagine ⁊ inq̄sitione studiosa potuerunt dephendi. in mediū ꝓducere. atq̄ hic sub cōpendio annotare. ad laudē ⁊ honorē vnice vere fidei orthodoxe. scteq̄ rhomane eccl'ie catholice. q̄ absq̄ macula ⁊ ruga spōsa ꝑmanet decora. sponso suo xp̄o fidelit' cōiuncta. q̄ semetipm tradidit ꝓ ea vt illā sanctificaret. mūdans eā lauacro aq̄ in v̄bo vite. vt exhiberet ipse sibi eā gl'iosam sanctā ⁊ imaculatā. Ad ignominiā vero ⁊ cōfusionē illoꝝ ꝑfidorū supboꝝ ⁊ obstinatoꝝ. siue sarracenoꝝ. q̄ pseudo sui ꝓphete Mahumeti. sacrilegas imitant' leges. imo fabulas inanes. siue scismaticoꝝ eisdē in terris existentiū. q̄ se falso xp̄i cognomināt cultores. ore q̄dē cōfitentes se nosse deū. quē tn̄ factis negāt. ab obediētia sctē rhomane eccl'ie ꝓ sua supbia ⁊ arrogātia ꝑtinaciter segregati. Proinde etiā lōge a salute effecti. eo q̄ oīs q̄ est extra arcam Noe. id est eccl'iam sanctā catholicā ⁊ apostolicā: pereat necesse est. Longe ꝑfecto ab his pc̄torībꝫ salus. q꞉ iustificationes dn̄i nō recte exq̄sierunt. suoꝝ dogmata heresiarcharū pure ⁊ simplici quā nos amplectimur (feliciter sane) veritati p̄ferentes. Generatio porro ꝑuersa est ⁊ infideles filij: gens absq̄ cōsilio ⁊ sine prudētia. vtinā saperēt ⁊ intelligerēt qđ inobedienti Sauli regi dixit Samuel ꝓpheta. Nunq̄d vult dn̄s holocausta aut victimas. ⁊ nō poti⁹ vt obediat' voci sue. Nā ⁊ ipse dn̄s dicit. q̄ eccl'iam nō audierit (intelligēs ꝑculdubio eā quā ipse sup̄ petrā fidei edificauit atq̄ fundauit rhomanā sc꞉) sit tibi tanq̄ ethnicus ⁊ publican⁹. maior est em̄ obediētia q̄ victime. ⁊ auscultare magis q̄ offerre adipē arietū. Quoniā q̄si peccatū ariolādi est repugnare. ⁊ q̄si scelus idolatrie nolle acq̄escere. Sola est ꝑfecto q̄ fidei meritū possidet obediētia. sine qua q̄sq̄ infidelis cōuincit'. etiā si fidelis esse videat'. Sꝫ hac de re infra lati⁹ dissereť. Hoc vnū adiectū velim. p̄monituq̄ fore cupio ei⁹ rei lectorē. q̄ nequaq̄ mihi in p̄sentiaꝝ desumpsi ꝯtra hos q̄s narrabo errores cōgredi aut cōfligere disputādo. ¶ Id em̄ lōge sup̄ meas esse vires. id longe meā supgrederet' facultatē. Id q̄ꝫ ante nos diu actū est ꝑ patres ⁊ maiores nostros. tū eruditissimos. tū etiā sctīssimos viros. multoq̄ ea sup ꝑ re labore est sudatū in sacrꝭ generalibus cōcilijs ⁊ synodis. ¶ In q̄bus tum multi. tū graues sunt editi canones ꝯtra eosdē. Ceperūt autē vt oībus notū est hmōi generalia celebrari cōcilia a tēporibꝫ Cōstantini. In p̄cedentibꝫ nanq̄ annis ꝑsecutione feruēte: docendarū plebiū minime dabat' facultas. Vn̄ christianitas in diuersas hereses scissa est. q꞉ nō erat licētia epīs in vnū cōuenire nisi tp̄e sup̄dicti impatoris. Ip̄e em̄ dedit facultatē xp̄ianis libere cōgregari. Sub hoc etiā sancti patres in cōcilio Niceno de omi orbe terraꝝ cōuenietes iuxta fidē euāgelicā ⁊ apostolicā. scd̄m post ap̄l'os symbolū tradiderūt. Int' cetera aūt cōcilia q̄ttuor esse scim⁹ venerabiles synodos q̄ totā principalit' fidē cōplectunt'. q̄si quattuor euāgelia vel totidē ꝑadisi flumia. ¶ Harū nicena synodus. cccxviij. epoꝝ cōstantino augusto impante peracta est. In q̄ arriane ꝑfidie cōdemnata est blasphemia quā de inequalitate sancte trinitatis idem arrius asserebat cōsubstantialemq̄ deo patri. deū filium. eadē sancta synodus ꝑ symbolū diffiniuit.

¶ Secūda synodus. c.l. patrū sub Theodosio seniore cōstantinopoli congregata est q̄ macedoniū spiritūsctm̄ esse negantē ꝯdemnās cōsubstantialē p̄ri ⁊ filio spiritūsctm̄ demōstrauit. dans symboli formā quā tota grecoꝝ ⁊ latinoꝝ cōfessio in ecclesijs p̄dicat. ¶ Tertia synodus ephesina ꝑma ducētorū episcopoꝝ sub iuniore Theodosio augusto edita est. q̄ Nestoriū duas ꝑsonas in xp̄o asserentē iusto anathemate cōdemnauit. ostendēs manere in duabꝫ naturis vnā dn̄i nr̄i Jesu xp̄i ꝑsonam.

¶ Quarta synodus chalcedonēsis. dc.xxx. sacerdotū sub Marciano p̄ncipe habita est. in q̄ Enticen cōstantinopolitanū abbatē verbi dei ⁊ carnis vnā naturā ꝓnunciantē ⁊ ei⁹ defensorē Dioscorū quondā alexandrinū epm ⁊ rursum Nestoriū cū reliquis hereticis vna patrū sentētia p̄damnauit. p̄dicans eadē synodus xp̄m dominū de v̄gine sic natū. vt in eo substantiā diuine ⁊ hūane confiteamur nature. He sunt quattuor synodi p̄ncipales. fidei doctrinā plenissime p̄dicantes. Verū nō solū in istis sed ⁊ in alijs multis cōcilijs tēporū successu varijs in locis celebratis. non modo acerrime disputatū fuit ꝯtra illos heresum inuētores ⁊ sectatores. De quibꝫ infra suis diceť locis. sed ⁊ tremēdis ac terribilibꝫ sentētijs ⁊ grauibꝫ censurꝭ in eos est fulminatū. Ergo his p̄missis ⁊ p̄suppositis tā q̄ prius ⁊ abolim studiosissime vētilatis anim⁹ est mihi dūtaxat eos q̄s inter lustrandū terras illas ⁊ ꝑscrutandū incolaꝝ mores ⁊ obseruantias. cōperi errores. pura recitare. veritate ⁊ simplici stilo designare. ¶ Eo potissimū fine vt talibꝫ cognitis erroribꝫ q̄bus sctā illa fedat' terra. orthodoxorū animi magis ac magis inardescāt. concitent'. cōfortenturq̄ ꝯtra pessimos ⁊ ꝓphanos locorū illorū sa=

croꝝ non tā inhabitatores ꝙ̄ maculatores. Ita vt si vnqꝫ deo volente: ac sancta disponēte ecclia vl la arriserit oportunitas. ꝑfidos illos exturbādi ⁊ exterminādi. ipsi veri xp̄i cultores. ac xp̄iane reli gionis zelatores. more fortissimoꝝ quondā ⁊ zelosissimoꝝ machabeoꝝ. ꝓmptiores. paratiores. fer uentioresqꝫ inueniant̄ pro xp̄o. proqꝫ eiꝰ vlciscenda iniuria. ꝑ fide deniqꝫ ⁊ sacratissime terre illius expurgatiōe. aīas suas ponēdi. morteqꝫ subeūdi. tum honestā tū etiam sanctā.

¶ Ceterū vt ordinatius in rem veniā. primū omniū de sarracenis ⁊ eoꝝ legibus disserere instituti mei est. Post hac de alioꝝ varijs sectis ex ordine dicturus. verū quo sarracenoꝝ error ⁊ ꝓphana lex amplius elucescat. fiatqꝫ cognitu euidentior. In p̄mis de ipsoꝝ sarracenoꝝ maledicto seductore scꝫ Mahumeto pauca duxi p̄mittenda videlicet.

Primo ———— ortu et origine siue natiuitate.
Secundo ——— detestabili vita ⁊ conuersatione.
Tertio —— de eius — secte pestifere introductione.
Quarto ———— misera et infelici morte.

Quito de articuloꝝ in alkorano siue lege eiꝰ cōtentoꝝ enūeratiōe. ⁊ ipoꝝ cōpendiosa improbatiōe siue sigillatiōe ꝓpter rudes quosqꝫ. ne fabulas illas diuīa oracula putēt. ꝗ nil ꝓrsus hn̄t fundamēti.

¶ De ortu ⁊ origine Mahumeti. ¶ Primū Capitulum.

Eo tpe quo Bonifaciꝰ papa quartꝰ eccl̄ie rhomane p̄sidebat. ⁊ focas imperiū admini-strabat. ꝗ regnare cepit Anno dn̄i. dc. quinto. vt tradūt hystorie. quo vicꝫ tpe Cosdroe rex persaꝝ. grauissima bella eccl̄ie mouēs. multas romanoꝝ ꝓuincias ⁊ ipam etiā Hie rosolymā inuasit. ac destruens eccl̄ias. sacraqꝫ loca ꝓphanas. inter cetera ꝗ rapuit. etiam crucē sanctā pro pte ibi ab Helena relictā asportauit. natꝰ fuit ille ꝑditionis filiꝰ Ma-humet. currēte iam dn̄ice incarnatiōis Anno. dc. sexto. sub die vicesimatertia Mēsis Aprilis. Cu ius natiuitatꝭ exordiū. vite qꝫ ⁊ cōuersatiōis mortisqꝫ seriem oēm. libellus ꝗdam ꝗ in transmarinis ptibꝫ habet̄ famosus. sꝫ ⁊ Vincentiꝰ beluacen̄. in speculo suo historiali. li. xxiij. ca. xxxix. ⁊ seq̄ntibꝫ multꝭ. diffuse tradit ad modū ⁊ copiose. ex ꝗbus ꝗ sequunt̄ cōpendiosiꝰ sunt extracta. atꝫ in ordinē historie redacta. Fuit siquidē vir ꝗdā in Arabia. cui nomē Abdimenech. sarracenꝰ genere siue aga renus. Nā sarraceni ꝓprie sunt agareni. vtpote nō ex sara legittima cōsorte ⁊ cōthorali Abrae. sꝫ ex agar eiꝰ cōcubina descendētes. ex ꝓgenie scꝫ Ismaelis. vn̄ ⁊ ismaelite etiā dicunt̄. cuiꝰ manꝰ vt liber Geneseos testat̄ cōtra oēs ⁊ manus oīm cōtra eū. ¶ Hic ḡ Abdimenech vxorē sue ritus ⁊ cultꝰ acce-pit (nā venerē vti ceteri arabes colebat) ex ꝗ filiū genuit. nomē illi imponēs Mahumet. qđ interp̄-tatū cōfusionē faciēs ꝓloqui. cōgruo certe p̄sagio ⁊ impositū ꝗ sibi suisqꝫ ꝑpetuā cōpararet cōfusio nē. Hūc diē natiuitatis mahumeti solennē habent sarraceni. ⁊ ꝑ dies septē cōtinuos venerant̄. cra pulis ⁊ comessationibꝫ rebusqꝫ veneris vacantes singulis annis. Ceterū natꝰ mahumet. paulo post vtroqꝫ orbatꝰ parente. pupillus ⁊ orphanꝰ māsit. cuius misertꝰ patruus suus cognomēto abdemu talla. in tutelā ⁊ curā eū suscepit. educauitqꝫ in arabia in loco ꝗdam cui nomē Salingua. Coluit ⁊ ipse mahumet idola cū omi domo ⁊ generatōne sua. Cunqꝫ iā infantilē excessisset etatē iuuenis fa-ctus. cuiusdā nobilis ⁊ p̄diuitis matrone vidue noīe Cadigan famulus effectꝰ est. cū camelis eius ⁊ asinis in syriam ⁊ alia loca finitima merces deferēs. donec tandē eam suo captā amore ⁊ callidi-tate seductā duxit vxorē. Verūetiā legit̄ ꝙ a primeua sua etate mercator fuerit. atqꝫ cū camelis suis in egyptū ⁊ plastinā cū iudeis ⁊ xp̄ianis ꝑgens. ab eis vetus ⁊ nouū didicerit testamentū. atqꝫ ma-gus ꝑfectissimꝰ euaserit. Et dū sic discurrēs corrozainā ingrederet̄ ꝓuinciā. cui Cadigan ꝗ sup̄ do minabat̄. ⁊ diuersas species aromaticas ad eā crebro afferret. cepit ei mulier ipa familiariꝰ adhere-re. quā ipse incantationū suaꝝ p̄strictā fantasmate cepit paulatim in errorē inducere. asserēs qꝛ ipse esset summꝰ propheta ⁊ nūcius dei. ¶ Suffragabant̄ aūt verbis eis tā incantationū prestigia ꝙ̄ sue calliditatis ingenia copiosa. Qua opinione potēs mulier adeo decepta fuit. ꝙ cū vidua esset eū sibi assumpsit maritū. ⁊ oīa sua ei tradidit bona. De hoc ipe mahumet ī alkorano suo testat̄. scribēs deū sibi dixisse ī hec ꝟba. Nōne tu fuisti orphanꝰ ⁊ collectꝰ es in errore ⁊ iustificatꝰ es pauꝑ ⁊ ditatꝰ es.

¶ De detestabili vita ⁊ cōuersatiōe mahumeti. ¶ Secundū capitulū.

Porro vbi se Mahumet locupletatū eiusce mulierꝭ opibus vidit. elatus aīo. cogitauit sup̄ omnē gentē ⁊ patriam illā regnū sibi vsurpare. Sed dū hoc effectui dare facile non posset p̄sertim cū paucos adhuc haberet fautores. arte ⁊ ingenio vt poterat vtebat̄. simu lans se dei prophetā ⁊ nunciū. quo vel sic regiam tandē nasceretur dignitatē. Cunqꝫ sibi

hoc modo prophete nomen falso assumpsisset. ingressus est ad homi̅es qui tanto facilius qualibet
astutie machinatio̅e decipi poterāt. quāto lōgius ab oī sapiētia ⁊ vsu ciuilitatis. totiusq̄ hūane pru
dētie honestate ꝑ agros ⁊ villulas seq̄strati. q̄d dei nūcius vel ꝓpheta esset. aut in q̄ cognosci deberet.
deniq̄ q̄d inter ꝟitatē ⁊ mēdaciū. int̄ fatuitatē distaret ⁊ prudentiā. discernere ꝑrsus nesciebāt. Ad
hos seducēdos q̄rundā (de q̄bus postea dicem⁹) ope ⁊ cōsilio nō mediocrit̄ cōfortat⁹. ¶In p̄mis ho-
mines ad se pestiferos ⁊ viarū insidiatores fugitiuos. homicidas. p̄dones. raptores. latronesq̄ attra
xit. q̄s ad deuia siluaꝝ cacumi̅a montiū atq̄ ꝓxima fontib⁹ loca circūquaq̄ mittebat. ¶Insidiari sc̄z
negociatorib⁹ ⁊ iter agentib⁹. occidere ⁊ p̄dari eos. atq̄ diripe oīa q̄ vel negociationis vel necessitatis
causa: bona portassent. Nā ⁊ ipse q̄z met cū p̄mo ꝓphetie sue tp̄e. de ciuitate veniret ad mechā. came
lū paupi cuidā abstulit. atq̄ cū iā quadragintatriū esset annoꝝ. tali bn̄ficio. p̄dicatiōis sue p̄mordia
dedicauit. Hi aūt q̄ in mecha erāt magno eū odio ꝑsequebant̄. eo ꝙ oīa ei⁹ maleficia nossent. Quip
pe q̄ cū latro esset ⁊ p̄do. ꝓphetā se dei stultis hoīb⁹ mentiebat̄. Abijt ḡ inde in quandā ciuitatē destru
ctā. quā ex maiori ꝑte paupes inhabitabāt iudei. in quā ingressus vt iusticie sue regulā. modūq̄ sue
ꝓphetie on̄deret pupillis cuiusdā carpētarij filijs domū vi abstulit. sibi in ea tēplū ꝯstituēs. Ex hac
ciuitate q̄t ⁊ quāta mala. dāna ⁊ bella. ⁊ viatorib⁹ ⁊ locoꝝ incolis intulerit. q̄t etiā ex suis socijs ami
serit. longū eēt euolare. maxime tn̄ insidiaꝝ insult⁹ die ⁊ nocte agēs. vigintisex nūero cōflict⁹ siue cō
gressus hostiles in paupes. eo tp̄e gessit. nouē ꝑ se. reliquos ꝑ socios. ¶Hec sue ꝓphetie exordia fuere.
Et q̄d deterius lōge erat. si q̄s ei in hm̄oi maleficijs cōtradicere aut eū redarguere p̄sumpsisset. mox
eū vel ꝑ se vel ꝑ suos ꝓditorie iugulabat. sicuti (q̄d certū est) senē quendā iudeū in lecto dormientē
ideo p̄ter ceteros fecit iugulari. q̄z se ab eo vituperatū dicebat. Animaduertat q̄sq̄ rōnis cōpos. si hec
ad dei ꝓphetā ꝑtineant. in q̄bus nil aliud q̄̄ fraus ⁊ violētia. atq̄ hūani sanguinis effusio (q̄d latro
nū est ꝓpriū) apparuit. Quis vn̄q̄ nō dico ꝓpheta. sed q̄ vel modicā dei noticiā hr̄et talia fecisse audi-
tus est. An nō poterat se de illo iudeo (vt reliqua sileā) aliter vindicare nisi dormientē cōfoderet. q̄d
auditu horrendū est. Sz vnde hoc ei nisi a dyabolo q̄ ⁊ ipse homicida extit ab initio. Aut vbi est id
q̄d de seipso in alkorano suo tradit. missum vicz se cū pietate ⁊ misc̄dia. q̄d quo modo verū vbi tanta
in hoīes feritas. tāta crudelitas agebat̄. ¶Cetera plurima ei⁹ detestanda trāseo facinora. q̄ ipm fuisse
pseudoꝓphetā ⁊ vas oīs iniq̄tatis euident̄ cōuincerēt. si p̄ ocio in mediū adducere liceret. sed rōnem
habendā pio lectori cēsui magis. Hoc vnū ex mult̄ velim adiectū. risu ꝑfecto dignū. ꝙ cū ipe q̄daz
vice cū suis satellitib⁹ ꝑgeret: cōtra eos q̄ sibi ꝓ sua malicia obedire cōtempserāt. vict⁹ et vulnerat⁹.
labro supiori cōcusso. cōfractis genis. dentiūq̄ inferioꝝ medio excusso. ac vultu miserabilit̄ dilace
rato. vix a socijs defensus euasit. Et cū sepenūero diceret semꝑ se decē habere angelos custodes si-
bi a deo datos ne vn̄q̄ lederet̄. liq̄do apparuit. q̄z mentita est iniq̄tas sibi. ¶Mirū ꝑfecto videri cuiq̄
pōt. quo pacto is dei nūcius ⁊ ꝓpheta haberi potuerit. cui⁹ vt breui ꝟbo omnē describam⁹ vitā. alia
nō fuit actio q̄̄ hoīes interficere ⁊ aliena diripe. vt ostensum est. atq̄ stupra incestus ⁊ adulteria ꝑpe
trare. q̄d nūc paucis absoluem⁹ Erat siquidē ipe Mahumet p̄ter tantā tyrannidē oīm hominū sui
tp̄is impudicissim⁹ atq̄ impurissim⁹ qui etiā suo alkorano tale nō erubuit dedec⁹ inscribere vt di-
ceret (sicut patz legēti) tale donū a deo renib⁹ suis datū vt quadraginta viros in coitū quātumlibet
potētissimos posset adequare. vbi q̄z inter cetera rebus se odoriferis ⁊ potissimū mulierib⁹ asserit de
lectari. Pudet ꝑfecto hoc in loco ad specialia descēdere que tn̄ illū porcū sue inserere ꝓphetie puduit
minime. Quid em̄ turpi⁹ q̄̄ quod ipe de sua vxore q̄ Aissa vocabat̄ legit̄ fecisse. ¶Hec em̄ cū pulchra
esset ⁊ dedita libidini. a quodā cui nomē Zaphagan amabat̄. q̄ et ꝯsuetudinariū cū ea adulteriū. ipo
mahumeto sciēte ⁊ ꝯsentiēte agebat. Cumq̄ sup hoc a quodā argueret̄. q̄ diceret mulierū copiā esse.
nec decere tantū hoīem a muliercula dehonestari. dignāq̄ eam fore repudio ¶Respōdit mahumet.
nullā sibi ex oibus q̄s habebat vxorib⁹ illam esse chariorē. neq̄ se vl̄ de alioꝝ verbis vel de ei⁹ adul
terio curare aut sibi dilectā dimittere velle. quinetiā in alkorano suo eā affirmat innocentē fuisse et h̄
sibi diuinitus reuelatū. De huiusmodi ꝟo suis turpitudinib⁹ plura iā dicerē. nisi libellū hunc inho
nestissimis ꝟbis sordidari formidarē. ꝑ oīa silis fact⁹ est equo ⁊ mulo q̄bus nō est intellect⁹. Sed ⁊
sarraceni (vt hodie est cernere) eū in h̄ imitant̄. hoīes oīno carnales ⁊ bestiales. vt lati⁹ infra patebit

¶ De tp̄e et modo quo mahumet sectā suā incepit. Tertiū capitulū.

TRadunt hystorie ꝙ regnāte iam Eraclio. post focam imꝑatorē. sub quo natus fuit mahu
met. sectā suaz ipse incepit. Nam Eraclius iste cepit regnare Anno dn̄i. dc. terciodecimo
⁊. xxx. annis imperiū rexit. Bene quidē a p̄ncipio fausteq̄ pro eccl'ia agens ⁊ probe. sed
male cōcludēs. Nā heresi pessima monathelitaꝝ q̄ vnā tantū in xp̄o naturā dogmatiza-
bāt deprauatus. post multas victorias ⁊ gloriosos triūphos (de q̄bus etiā partim in hystoria san-

cte crucis habet̃) a catholica fide aberrauit. Vñ diuina haud dubiã ꝑmissiõe. ei⁹ tẽpestate sarrace-
ni ipo mahumeto pseudo ꝓpheta eis ducatũ ꝑbente a sedibꝫ suis excũtes. eraclij imperiũ grauit̃ de-
uastare ceperũt. Sic ⁊ Homarus mahumeti discipulus vt dicit Hugo floriacẽsis circa finẽ impe-
rij eraclij. damascũ ⁊ regionẽ phenicis ⁊ hierusalẽ. totãq; syriã ⁊ antiochiã ꝑ sarracenos occupauit.
In q̃bus oĩbus locis erãt tũc tp̃is multi deuoti xp̃ani in cenobijs. nũero etiã cẽtenario ⁊ ducẽtena-
rio ⁊ interdũ ampliori dño famulãtes. q̃ ipsoꝝ sarracenorũ gladijs ad celestia regna ꝑuenerũt. Cir-
ca finẽ itaq; eiusdẽ eraclij vertente iã anno salutis. dc. xlj. mahumet ꝓpria nequaq̃ ꝯtentus malitia.
nisi etiã velut alter draco tartareus sue ꝓphane doctrine aut legis cauda. tertiã stellarum ꝑtẽ de celo
deijceret. ipam suã nephandissimã sectã incepit atq; auctore dyabolo ꝑfecit hoc mõ. ¶ Naꝫ vt supius
memoratũ est cũ se cerneret regnũ arabie ꝑ vim cõsequi non posse. ꝑ simulatã sanctitatẽ id tentauit.
fingẽs se ꝓphetã ⁊ nunciũ dei. Sed quoniã rudis ⁊ illitterat⁹ erat. ꝓuidit ei dyabolus mille artifex.
ac aniaꝝ nr̃aꝝ hostis ꝑpetuus. ꝑditissimos q̃sdam sed eruditos ⁊ doctos. tum ex iudeis. tũ ex xp̃ia-
nis q̃ eidẽ tanq̃ oĩs impietatis instrumẽta assisterẽt. atq; instructũ. in erroribꝫ iugit̃ fouerẽt. At int̃
xp̃ianos ꝑcipuus fuisse legit̃ monach⁹ quidã apostata vir belial noĩe Sergius. q̃ eum in nouo in-
formauit testamẽto. De hoc Sergio scriptũ repit̃. q̃ cũ in monasterio suo grauit̃ deliquisset. ⁊ ob id
excõicatus ⁊ expulsus fuisset. eiusce rei ꝯfusus pudore aufugit. ⁊ ad mahumetũ se cõtulit. Alibi q̃ꝫ
legit̃ q̃ quidã multaꝝ litterarũ clericus q̃ etiã anthiochie archidiaconatus fungebat̃ officio. cũ Ro-
mã venisset ⁊ dignitatẽ quandã quã ambiebat obtinere nequiuisset. indignatus plurimũ ⁊ graui cõ-
tra ecclĩam ira ⁊ odio promotus. se huic mahumeto cõiunxit in regiõe Cubenne in q̃ cõmixtim et
gẽtiles ⁊ iudei cõmorabant̃. Mahumet ꝟo artibꝫ magicis intẽtus adhuc idola colebat q̃n hi ad eũ
venerũt. Nã horũ prauo cõsilio ab initio sectã illã incepit. ¶ Volens igit̃ Sergius ꝑdictus aliq̃d fa-
cere. vnde monachis illis q̃ eũ expulerant recõciliari mereret̃ (erant eñ heretici Nestoriani. qui di-
cũt virginẽ gl̃iosam Mariã nõ deũ. sed hoĩem tantũ peperisse) omni conatu ⁊ studio mahumeto ꝑ-
suadebat. vt ab idolis recedẽs. fieret xp̃ianus nestorian⁹. q̃d dum astutia sua ꝑfecisset discipulus ei⁹
mahumet effect⁹ est. ⁊ sergius se ob id nestoriũ nũcupauit. ¶ Cognito ꝟo iudei q̃ m̃lti etiã mahumet
ipse ad qualẽcunq; q̃si vmbrã xp̃ianitatis monachũ illũ sequerent̃ ⁊ pene id q̃d postea ꝑ mahume-
tũ effectũ est ꝑ ipm nestoriũ iam fieri incepisset. inuidẽtes timentesq; ne in verã aliq̃n xp̃ianitatẽ ma-
humet ⁊ alij inciderẽt duos ex suis peritioribꝫ ⁊ ceteris astutioribꝫ submiserũt. quorũ vn⁹ Audias.
alter vero Cabalahar vocabat̃. q̃ maliciosa calliditate socios se eius esse fingentes. multa eũ de ve-
teri lege docuerũt atq; in alkorano suo (quo res cõfusior fieret) inscribi fecerũt. Taliũ itaq; compli-
cũ mahumet doct⁹ magisterio. alkoranũ siue legẽ suã. vtriusq; testamẽti coloratã auctoritatibꝫ com-
posuit. Veris quibusdã falsa multa ⁊ oĩno absurda cõmiscens. atq; venenũ vt moris est oĩbus he-
reticis sub melle abscondẽs. Quo sic vt ꝑfertur cõfecto. mahumet porrectiori iã fronte. hysce videli-
cet armis munit⁹ ⁊ socijs se esse ꝓphetã ⁊ dei nunciũ ad eoꝝ salutẽ missum diuinit⁹. audent̃ populis
mentiebat̃. asserẽs maxime ideo se missuꝫ vt xp̃ianoꝝ ⁊ iudeoꝝ leges. q̃ rigide nimis essent ac seuere.
mitiorũ ꝑceptoꝝ tẽperaret ꝓmulgatiõe. Vt aũt eius missioni instar Moysi. ꝓdigia q̃dam attestari
viderent̃. assignata die ꝓpl'm ad certũ cõuocauit locũ. vt legẽ suã in signis ⁊ ꝓdigijs susciperent qua
deceret deuotione. Tũc eo sermocinãte ad plebẽ. colũba quedã alba q̃ in vicino erat ad hocipm fal-
laciter edocta sup humerũ ei⁹ aduolauit. ⁊ grana q̃dam in aure ei⁹ reposita vt erat solita comedẽs. q̃-
si sp̃ũssanct⁹ legis ⁊ ꝟba que loquebat̃ suggerere videbat̃. ¶ Taurus q̃ꝫ vt fert̃ sibi inductus consuetu-
dine. vt de manu ei⁹ pabulũ accipet. ad vocẽ ei⁹ corã oĩbus aduenit. ⁊ q̃si noue legis mãdata celit⁹
missa. q̃ ipse cornibꝫ ei⁹ alligauerat detulit. omniũ cũ stupore ⁊ admiratiõe ingenti. ¶ Sed ⁊ cyphos
quosdã aureos ⁊ argẽteos lacte ⁊ melle plenos. q̃s ipse certis in locis terre latent̃ infoderat. q̃si per
diuinã reuelationẽ ibidẽ fecit effodi. ac ꝓpl'o velut in signũ future abundãtie quã ꝑ eiusdẽ leg' obser-
uantiã mereri deberet: ostẽdit. Sicq; q̃si miraculis ⁊ magnalibꝫ diuinis ꝯgratulãtes ⁊ acclamãtes
rudes illos seduxit. ac ad legẽ suã q̃si diuinã recipiẽdã ꝑtinacit̃ animauit. Inde arabes ei adherẽtes
regnũ ꝑsidis vt sup habitũ est infestare. ac demũ oriẽtalis imperij fines vsq; ad Alexãdriã inuade-
re sup eracliũ ceperũt. Porro ꝓpter huiuscemodi sceleratissima fore facta sua Mahumet adeo ꝑcus-
sus. cepit frequent̃ cadere epilẽtica passione. q̃ vulgo morbus caduc⁹ appellat̃. vñ crebro ꝓstratus in
terrã miserabilit̃ caput collidebat. ac spumãs abhoĩabiliter fedũ ac visu horrendũ spectaculũ de se
ꝑbuit. ita q̃ etiã ad tẽpus oĩno insaniret amẽs affect⁹. ¶ Q̃d cernẽs Cadigan vxor ei⁹ ꝑma. opido tri-
stabat̃. eo q̃ impurissimo homini ⁊ epilẽtico nupsisset. Sꝫ et ceteri hoc cõperto in eo scãdalizabant̃.
Quos ille cõciliare sibi studẽs. talibꝫ eos callidissimus nequã sermonibꝫ demulcebat dicẽs. Quoti-
ens gabrielẽ archangelũ mecũ cõtemplor loq̃ntẽ: totiẽs claritatẽ atq; splẽdorẽ vult⁹ eius ferre nõ su-
stinẽs vtpote hõ carnalis ⁊ mortalis. deficio ⁊ cado ⁊ rapior nõnunq̃ in extasim, a sensibꝫ ꝓrsus ali-

enat⁹. Credidit mulier. sꝫ et arabes oẽs vſq; hodie in eo ꝑseuerãt errore ꝙ seductor ille ex archange
li gabrielis (q̇ ei sepius apparuerit) ore. illas q̃s eis tradidit susceperit leges. Sꝫ excecauit eos ꝓcul
dubio malicia eoꝝ. ⁊ demeritis suis obscuratũ hñtes intellectũ. iusto dei iudicio miseri errant atq;
perditum eunt.

¶ De misera et infelici morte Mahumeti. ¶ Quartũ Capitulũ.

Ceterũ postea q̃ ille pseudo ꝓpheta mahumet. ꝓmogenit⁹ sathane multoplures suis dia-
bolicis legib⁹ mãcipatos ꝑ ꝑl'os ꝑuertit. q̃ vnq̃ aliq̇s heresiarcha seduxerit. ac sc̄tũs q̇sq;
cõuertit. tandẽ infelici morte. actib⁹ tñ suis dignissima a q̇dam emulo suo. vt in q̇busdã re
perit̃ historijs toxico infect⁹ interijt. Vł' vt alibi legit̃ morbo pleuretico ꝑ septẽ dies egro
tauit. sensib⁹ amissis Septimo ṽo die resumpt⁹ paululũ virib⁹ irat⁹ est in eũ grauit̃ halay fili⁹ aby
talib. ꝓnceps int̃ suos. eo ꝙ sic sensum amisisset. ⁊ idipm̃ ei significauit. Tũc ille rubore ꝑfusus iussit
nullũ aliũ secũ manere in domo. nisi alahabet filiũ abdemutella patrui sui. Redeũte aũt egritudine
septimo post die infelicẽ exalauit aĩam. orcis mox tartareis dandã. Intumuitq; vent̃ ei⁹ et minim⁹
su⁹ digit⁹ incuruat⁹ est. Fuit aũt obitus ei⁹ die lune. duodecĩa mẽsis ꝓmi. q̇ apud eos appellat̃ Ra-
beg anno vite sue sexagesimotertio. die quartadecĩa postq̃ cepat egrotare. Vita ḡ ipius. lxiij. extitit
annoꝝ. q̃rũ vigintitres in ꝓphetia sua execrabili expẽdit. Sꝫ id haud ꝓtermittendũ cẽsui. verũ q̇dẽ
sed ridiculosũ. ꝙ cũ ipe adhuc viuẽs. ꝓcepisset discipulis suis ⁊ amic⁹ ne eũ mortuũ mox sepelirẽt.
qm̃ die tertia post mortẽ suã assumẽdus esset in celũ. Ibiq; eo defuncto ꝓceptis parẽtes a secũda fe-
ria in q̇ obierat nõ modo ꝑ triduũ sed ꝑ duodecĩ dies ꝓstolarent̃ si q̇s eũ in celũ deferret. lõgaq; fati
gati expectatiõe. nil aliud ĩ eo quã intolerabilẽ cernerẽt superexcrescere fetorẽ. tandẽ nudũ corpus sine
honore indignãtes sub terrã ꝓiecere. Talis ḡ fuit vita mahumeti. talisq; finis ꝓfecto miserabilis.
Porro seductore illo ⁊ pseudo ꝓpheta sic mortuo. oẽs facile ei⁹ dephensa falsitate (nã oĩa q̇ dixerat ir
rita ⁊ inania cernebãt) reuersi sunt vnusq̇sq; ad suã quã ante tenuerat sectã. paucis de sua cognatiõe
exceptis q̇ se in regno succedere sperabãt. Eo quidẽ tpe fuit Ebubeer vir callidus ⁊ prudens. q̇ non
mł'to post regnũ adept⁹ est. Et quãq; id filio abitalib noĩe halay ꝓncipi int̃ discipł'os ⁊ amicos ma
humeti vehement̃ displicuisset. adeo tñ eum rex obsequijs deliniuit ⁊ blanditijs. vt sponte ei regnũ
post se delegaret. Hic ḡ eos q̇ auersi fuerãt a lege mahumetica. oĩ ingenio ad eã reuocãs. iterũ eos er
rori ⁊ stulticie mãcipauit. Quidã em̃ metu penaꝝ. quidã spe bonoꝝ. alij alteri⁹ cuiuslibet lucri cau-
sa. oẽs tamẽ simulatorie: nõ ex animo rediere. ¶ Iste q̃ꝫ successor mahumeti iã dict⁹. calypha a suis co
gnomiat⁹. postea q̃ in regno cõfirmatũ se vidit. ꝓdecessori suo tẽplũ equidẽ sat⁹ ꝓciosum ĩ mecha fie
ri fecit. ⁊ sumptuosaꝫ artificiosamq; maiorẽ immodũ in eo sepulturã. Nã fert̃ ꝙ sarcophagũ in quo
ossa mahumeti erãt recõdita. vndiq; ꝑ circũituꝫ circũdedit ferro. ac reposit⁹ cãculo magnis de ada
mãte frustis in superiori ꝑte tẽpli. ⁊ sacrophago ꝑ ṽtutẽ lapidis illi⁹ in ferrũ agẽtis. paulisꝑ a terra ele
uato. suspẽsũꝫ q̃si miraculose in aere cernebat̃. q̇ artificio delusi ꝑpł'i. credebãt ei⁹ corpus ob sc̄titateꝫ
suã sic eleuari. atq; in eo errore sic demẽtati semꝑ perstiterũt. Verũ anno dñi. Mcccc.lxxx. vti certa
⁊ veridica cõperi relatiõe. subito horrẽda venit tẽpestas (diuina haud dubiũ dispositiõe) micabant
fulgura. tonitrua terribilia resonabãt. ignis descẽdit de celo: ⁊ grãdo ingens. in mechaꝫ et tẽplũ ꝓser
tim atqꝫ sepulchrũ illi⁹ maledicti seductoris cũ corꝑe ei⁹ in ꝓfundũ terre vł' certe inferni detruserũt.
ita ꝙ nullo deinceps modo aut studio põt inueniri. ¶ Magna q̃ꝫ templi ꝑs corruẽs. igni cõsumpta
est atqꝫ ita pseudo sui ꝓphete reliquijs ⁊ corꝑe sarraceni ꝓuati sunt ⁊ si intelligere vellẽt vehementer
valde ꝯfusi. Sꝫ induratũ hñtes cor in iniq̇tatib⁹. suũ nequaq̃ possunt agnoscere errorẽ: ira dei ma
nẽte suꝑ eos. Et q꞉ sic rebelles sunt lumini: iusta dei sentẽtia. tenebris obscuratũ habẽtes intellectũ
⁊ alienati a vita dei ꝑ ignorantiã q̇ est in illis ꝓpter cecitatẽ ⁊ duriciã cordis ipsoꝝ. vt apl'us dicit. in
tenebris ambulãt. in tenebris tandẽ exteriores ad suũ damnatissimũ prophetã pellendi.

¶ De articulis in alkorano seu lege mahumetica contentis. cũ eorũ cõ pendiosa improbatione propter vulgares. ¶ Quintũ Capitulum.

Alkoranũ mahumeti siue legẽ execrabilẽ ⁊ ꝓphanã. si q̇s (tantũ nact⁹ ocij vt possit) diu et
diu legerit relegeritqꝫ q̃sepe. ꝓprio ꝓfecto cõpertũ exploratũqꝫ hẽbit exꝑimẽto. ꝙ tota illa
scꝑtura adeo cõmixta ẽ ⁊ ꝯfusa. vt q̇cq̇d ibi est: totũ sine ꝯtinuatiõe. sine cõpositõe. absq; oĩ
ṽboꝝ aut sniaꝝ ordĩe vel colore. postrẽo absq; vllo sensu ⁊ rõne positũ videat̃. ita vt nihil ibi sit. qđ
hoĩ placere possit aut aĩm oblectare. Nã si eloq̃ntia ꝯsideret̃. nemo tã turpiter aliq̇d arabice scripsit.
Quãtuꝫ em̃ ad sapiẽtes arabicos scꝑtores q̇d est tota alkorani lr̃a vł' scꝑtura. nisi digna risu barba
ries. Ego ibi nihil video (si tñ esse ꝑt aliq̇d) boni. Nã mala illic reꝑiri mł'ta dubiũ nõ est. q̇ vel stult⁹
q̇libꝫ silr̃ aut certe mł'to elegãti⁹ fingere possꝫ. Esto tñ bona ibi videt̃ ẽe aliq̇. vt ṽbi grã. ꝙ aliq̃ñ ieiu

neꝛ. oretur. ⁊ elemosine aliq̄ fiant. Nunq̄d ꝑmū talia inuēta sunt a mahumeto O quāto sanctiꝰ. quāto honestius. quāto rōnabiliꝰ. Moyses. Helias ⁊ alij ꝓphetarū plurimi. Johānes q̄z baptista. atq̄ ipse oīm dn̄s saluator noster ⁊ ieiunauerūt ⁊ orauerūt ⁊ misericordias impenderūt. ⁊ nos q̄z ieiunare orare ⁊ elemosinas dare ante mōstruosam mahumeti ꝓphetiā longis a tēporib⁹ docuerūt. Cesset cesset mahumet earū rerū velle videri magister ꝑmus. quaꝝ nec dignus fuit discipulus esse vel vltimus. ⁊ de his infra latiꝰ ¶ Ceterū si q̄s forte obijciat in alkorano scriptū esse ⁊ ab ipo mahumeto ꝑdicatū legē hanc talē esse q̄lis nec ab hoīb⁹ nec a demonib⁹ fieri pōt. Rn̄demus ipm in primis tales certe elegisse q̄bus eā daret rusticissimos vicꝫ atq̄ rudissimos ⁊ ꝓrsus aggrestes. q̄ ⁊ nouiꝛ de diuersis sectis venerāt ipamq̄ adhuc linguā arabicā ad plenū ignorabāt. qui oīno nullius essent discretionis vt eā diiudicare aut discernere nossent. Deinde cōcedimꝰ profecto ꝑ oīa ⁊ libera ꝓfitemur voce. ꝙ vere tā stulta tā inhonesta tanq̄ irrōnabilis scriptura. nec ab homib⁹ nec a demonib⁹ fieri potest. Puto em̄ ꝙ etiā demones talia scribere erubescerent. ¶ Idq̄ in processu patebit magis magisq̄. Sūt eteni in alkorano duodecim articuli ceteris ꝑncipaliores cōtenti. quoꝝ succinctā narrationē: ⁊ improbationē quoad sub cōpendio fieri pōt ex quodā libello exceptā his inserere opeprecium duxi optimo respectu. quē quidē libellū. Petrus quondā alfonsi iudeꝰ cōfecit. q̄ licꝫ inꝛ sarracenos nutritꝰ fuerit. tn̄ iudaismo relicto ad fidē xpi cōuersus est circa annū dn̄i millesimū cētesimūsextū. In quo libello sarracenū quendā introducit eū redarguentē hunc in modū. Mirari nō desine petre cur paternā fidē relinquēs (quod optime feceris) christianoꝝ fidē delegisti ⁊ nō potius sarracenorū. cū quibus semꝑ cōuersatus atq̄ nutritus es. linguā intelligis. libros legisti. ¶ Lex em̄ illa probaꝛ esse larga. de ꝑsentis vite delitijs. multa cōtinens mandata. gaudiaq̄ repromittēs suis cultorib⁹ ineffabilia. paucis deniq̄ ⁊ nō multis onerans eos ꝑceptis.

¶ Primꝰ articulus. Naq̄ in die tantū eos iubet q̄nquies orare. ¶ Secūdus. At anteq̄ orent: vt ꝑfectā habeāt mūdiciā. ꝑcepit ꝑpuciū. manꝰ. brachia. os. nares. aures. oculos. capillos decētissime. et ad vltimū pedes lauare. quo facto. publica voce precanꝛ. vnū cōfitentes deuꝫ. q̄ nullū similē sibi habeat aut equalē. eiusq̄ prophetā mahumetū.

¶ Tertiꝰ. Mensem ꝑterea integꝝ in āno ieiunāt ⁊ ieiunātes nocꝛno tpe comedūt. diurno abstinēt.

¶ Quartus. Semel aut ꝑ singulos annos ꝓpter solā recognitionē ad domū dei q̄ est in mecha iubenꝛ ire. ⁊ ibi adorare. eāq̄ incōsultib⁹ tegumētis circūire. Itēq̄ lapides ꝑ media femora retro ꝓ lapidādo dyabolo iacere. Hāc domū dicūt Adā cū de ꝑadiso exulasset. dn̄o extruxisse. ⁊ oībus filijs suis (donec Abraam venit) locū orōnis fuisse. Qui videlicet Abraā eam instaurauit atq̄ in ea vota vouens domīo sacrificia obtulit. Quā ⁊ filio suo Ismaeli post mortē reliquit. eiqꝫ ⁊ omnib⁹ filijs eius per multa annorū curricula. donec mahumet natus est orandi domus ꝑmansit. Quo nato deus eam sibi cūctisqꝫ generationibus suis ⁊ sequacibus. hereditariam promisit.

¶ Quintus. Amplius dei aduersarios ⁊ eorū prophetas. iubenꝛ predari. captiuare ⁊ interficere modis deniqꝫ omnib⁹ persequi ac delere nisi resipiscere. ⁊ ad eorum fidem cōuerti voluerint. aut indictum seruitutis censum persoluere.

¶ Sextus. Absoluta deniqꝫ est eis ⁊ cōcessa omnis caro preter porci carnē ⁊ sanguinē vel morticinū: ad vescendū. respuuntqꝫ quicquid in dei noīe non fuerit consecratum.

¶ Septimus. Licet ꝑter hec illis eodē tēpore quattuor legitimas habere vxores. ⁊ repudiata qualibet aliam semꝑ accipere. ita tamē vt nunq̄ quaternariū numerū transcendāt. ¶ In repudio quoqꝫ id obseruaꝛ vt eis vsqꝫ tertio. quālibet repudiare ⁊ eam rursus liceat accipe. Empticias ꝟo ⁊ captiuas quot q̄s habere voluerit ⁊ nutrire poterit. licitū erit. ⁊ easdē vendendi denuo: emēdiqꝫ liberam hꝫ ꝑtātem. sic tamē vt postq̄ semel grauidā fecerit: nequaq̄ eā vlteriꝰ iugo seruituꝫ stringere possit.

¶ Octauus. Concediꝛ insuꝑ eis vt de propria cognatiōe vxores accipiāt. quatenus sanguinis sui proles accrescat. ⁊ fortius inter eos amicicie vinculū vigeat.

¶ Nonus. De possessionib⁹ recuperādis. iudicia talia sunt inter eos qualia ⁊ apud hebreos. vt scꝫ petitor testib⁹ cōprobet. ac negator semetipm expurget. Testes autē nullos nisi valde probatas ꝑsonas suscipiūt. quibus scꝫ credere fidemqꝫ possint adhibere sine iuramento.

¶ Decimus. In alijs plerisqꝫ iudicialibus mosayce legis custodiūt morē. vt q̄ hominis sanguinē fuderit. eadēꝫ pena plectaꝛ. Et quisq̄s in adulterio dep̄hensus fuerit. cū adultera pariter lapidetur. Qui aūt cū alia qualibet fornicatus fuerit: octoginta sustinet plagas siue flagella. Pari modo si q̄s de furto cōuincaꝛ prima vice ⁊ secunda. verberib⁹ castigetur. pro tertia vice manū. pro quarta autē pedē amittat. sed pro quinta suspendaꝛ. Et qui homini cuilibet membrū abstulerit: digno redimat ꝑcio. In alijs lex talionis obseruēꝛ. oculū scꝫ pro oculo. dentem pro dente ⁊c̄.

¶ Undecimus. A vino semꝑ abstinere iubenꝛ. qm̄ seminariū ⁊ fomes oīs peccati esse probatur.

¶ Duodecim⁹. Promisit tandē deus sibi ⁊ fideli suo ꝓphete credentib⁹. legisq̄ illius obseruātibus mādata. paradisū id est hortū delitiarū preterfluentib⁹ aq̄s irriguū. In quo sedes ꝑpetuas habentes. arboꝝ vmbris ꝓtegent̄. nec calore affligent̄ nec frigore. sꝫ oīm ciboꝝ ⁊ fructuū generib⁹ vescētur. Quicq̄d appetit⁹ cuiq̄ suggeret. inueniet corā se cōfestim. Induent̄ sericis vestib⁹ oīm colorib⁹ in delitijs accubabūt. currēt angeli. pincernaꝝ ministerio int̄ eos cū vasis aureis ⁊ argēteis vinū offerētes atq̄ dicētes. Comedite ⁊ bibite in oīm leticia. q̄m q̄d deus vob promisit. ecce cōpleuit. ¶ Iungenturq̄ ꝟginib⁹ speciosissimis q̄s nec hūanus nec demoniac⁹ violauit contract⁹. iacincti ⁊ coralli splēdore forma ꝑstantiorib⁹. Hec bona credentib⁹ dabunt̄. ¶ Non credentib⁹ autē deo ⁊ mahumeto eius ꝓphete. erit infernalis pena sine fine. Quantiscūq̄ ꝟo pctis colligat⁹ q̄sq̄ fuerit. si in die mortꝭ sue. deo ⁊ mahumeto ei⁹ prophete crediderit. ipso interueniēte saluus erit. ¶ Hec ⁊ alia q̄ꝫplurima cū tu petre a puero ⁊ ab ipsis pene cunabulis nouisses scripta. ⁊ ab oīm sarracenorū gente maxima celebratione habita. Cur christianā ⁊ nō potius sarracenicā religionē es sectatus.

¶ Responsio Petri alfonsi ad hec. Quanq̄ inq̄t orōnis tue cōtextus. plurimū decoris habeat. dulcedinisq̄. apud eos scꝫ q̄ summū bonū in delitijs esse putāt. de me tm̄ id sperare te mirū est. vt ad id ꝑsuadendū insteteris. in q̄ me nullaten⁹ falli posse sciebas. Certū est em̄ mihi nec incōpertū. q̄s mahumet fuerit. quō callida se simulatiōe prophetā cōfinxerit. ⁊ ad hoc machinandū q̄s ei cōsiliari⁹ extiterit. Qꝫ aūt dicis me libros sarracenoꝝ legisse. linguam scire ac semꝑ inter eos fuisse nutritū. non idcirco cōuenit vt etiam legē sequar eorū. quam si per singula que narrasti mandata discurrimus. quantū rationis habeat aut fundamenti facile poterimus inuenire.

¶ Primus. q̄ enim quinquies in die mahumet orandū precepit. ideo vtiq̄ fecit quia suorū cōsilio et eruditiōe doctorū (de quibus supra mētio facta est) mediatricē inter iudeorū ⁊ christianoꝝ legē. suam voluit esse. nō quidē probitate sua. neq̄ iussu aut adiutorio dei. sed propria dūtaxat ⁊ suorum temeritate ⁊ iniquitate. Iudei nanq̄ s̄m legem ter in die orant. Christiani ꝟo septies. sed iste medium ponens inter vtrunq̄. nec ter nec septies. sed quinquies iussit orare.

¶ Secūdus. q̄ autē priusq̄ꝫ orent manus ⁊ brachia ceteraq̄ corporis mēbra abluunt. id nequaq̄ꝫ ad oratione nosciť ꝑtinere. Nam ad orationē quidē mūdari oportet intrinsecus. nō extrinsec⁹. Mūdicia ꝟo de membrorū ablutiōe ꝑtinebat ad stelle veneris cultores. q̄ eam adore volentes. ad modū femine se aptabant. ora oculosq̄ tergētes ⁊ huiusmodi. Quia ꝟo in puncto stelle veneris (vt aiūt) mahumet rex effectus est. et per omnē vitam suā impudicissimus fuit. ideo hoc in veneris honorē fieri precepit. Igiť dum sarraceni frequēti corporū lotione se credunt purificare. apte sane hoc illis dici potest quod ⁊ iudeis similia facientibus. dominus noster dixit. Ve vobis hypocrite. q̄ mundatis quod deforis est: intus autē pleni estis rapina ⁊ iniquitate. Quid enim prodest totiens lauare manus ⁊ pedes. extergere caput ⁊ ita oratiōibus insistere. vbi cor ⁊ anim⁹ occupata sunt in effusione sanguinis diripiendis substantijs alienis. vxoribus quoq̄ aliorū ⁊ filijs captiuandis.

¶ Tertius. Per mensem etiā ais integrū. in anno ꝑcepit mahumet suos ieiunare. quo vicia carnis restringant. Sed dic queso mihi. quid prodest ꝑ diem ieiunare et per noctē terq̄ quaterq̄ comedere: optimis replere epulis. libidinosissime abuti mulierib⁹. Hec certe carnē non debilitant. non minuūt concupiscentiā. sed augent sed corroborant potius. O ergo monstruosum ieiuniū. Absit absit a nobis talis ꝑdicator ieiunij post quod in die expletum sic omni libidini. ingluuici. crapulis ⁊ comessationib⁹ per noctē operam impendere ꝑcipit vt non ob aliud ieiuniū instituisse videať. quam vt postea voluptuosius ⁊ appetitius. omniū turpitudo libidinū exerceatur.

¶ Quartus. q̄ vero semel in anno dicis eos ad domū dei q̄ est in mecha ꝓpter recognitionē ire peregrinatū. ibiq̄ circūire. lapillos proijcere. ⁊ tandē orare ⁊c̄. domūq̄ illam fuisse Ade ⁊ Abrae. scias nō eos id ex aliqua autoritate h̄re. sed quasi cōmentū quoddā finxisse. ¶ Antea em̄ q̄ꝫ legem suā Mahumet predicasset. idolis plena erat domus illa. Hic ergo gradū siste ⁊ ego tibi aperte monstrabo. qualis illa domus ꝑus extiterit. quod ibi fuerit sacrum. ⁊ cur illic ire ⁊ q̄ dicta sunt mahumet facere iusserit. Duo filij Loth Amon scꝫ ⁊ Moab hanc domū honorabant. ibiq̄ duo colebant idola. vnum ex albo factū lapide. quod mercuriū. alterum ex nigro. quod camos appellabant ¶ Et istud q̄dem ex nigro lapide. in honorē Saturni. alterū ex albo in Martis honorē venerabanť. Et bis in anno ad hec idola adoranda/eorū ascendebāt cultores. Ad Martē quidē quādo sol primū intrat arietis gradū. quoniā aries honor est martis. ¶ In cuius discessione vt mos erat lapides iaciebātur. Ad Saturnū vero quando sol primū gradum libre ingrediebať. quia libra honor erat Saturni. Sicq̄ nudi ac tonsis capitib⁹ thurificabāt. Arabes q̄ꝫ cū amonitꝭ ⁊ moabitis hec idola adorabāt Longissimo post tp̄e veniēs mahumet. pristinā gentis cōsuetudinē nolēs tollere. q̄si mutato quodā modo more incōsutꝭ optos tegumētis domū circūire ꝑmisit ¶ Sꝫ ne videreť idolis sacrificare ꝑcipe

Saturni simulachrum in pariete in angulo domus constituit. cuius ne appareret facies dorsum. tantū extra posuit. idolū vero Martis qꝛ vndiqꝫ erat sculptū. subtus terrā misit. lapideqꝫ supposuit. Homib' aūt q̇ ibi ad adorandū cōueniūt. lapides istos osculari p̄cepit. ⁊ hūiliatis tonsisqꝫ capitib' inter crura lapides retro iactare. q̇ ⁊ dorsa denudabāt qd̓ est signū pristine legis. ⁊ ad effugandū demones. se hoc modo lapides iacere dicūt. quos clam in eo ritu poti' venerant. Et hec est illa p̄clara mahumeti industria. immo malicia vt cū a ceterorū cultu idoloꝝ suos inhibuerit. Istud tñ in bono rē veneris apud mecham suā fieri ꝑmisit: q̇netiam p̄cepit. Ne ipam dominā suā venerē in q̄ se potē tissimū iactitabat penit' relinq̄re sine honore. Cui' etiā rei gratia. diē veneris quā nos sextā appellamus feriā. voluit a suis lege perpetuā celebrem obseruari (quod ⁊ sarraceni vsqꝫ hodie faciūt) quemadmodū nos diem dominicā festiuamus. ⁊ sabbatū iudei. longe tamē alia ⁊ alia ratione.

¶ Quintus. Preterea dicis. aduersarios dei ⁊ legis sue mahumet iussit predari. captiuare. ⁊ interficere. donec vel credāt vel censum ꝑsoluāt. Atqꝫ id viam esse dei affirmauit. ꝑfecto scias. nō id ex dei opibus h3 aut p̄ceptis. sed vel odio vel cupiditate id iussit: vt suos destruerent inimicos. Neqꝫ vllo id pacto fieri debet. imo si q̇s aliū in suā velit cōuertere fidē vel sectā. nō id ꝑ violentiā sed ꝑ piā ⁊ rationabilē informationē facere debet. Multi certe abolim fuerūt heretici. q̇s tamē nec gladio nec coactione aliq̄. sed fallacib' ⁊ dulcib' sermonib' legimus vsos fuisse. Et oēs quidē3 ita fecisse noscunt̄ p̄ter mahumetū. qui gladijs. q̇ violentijs. qui terraꝝ depopulatiōibus. q̇ rerū omniū direptione. qui pessundatiōe facultatū. etiā nolentes. suā cogit sub legē. Ubi ergo tua manet scriptura o mahumete in alkorano posita. qua te in pietate ⁊ misericordia hominib' missum asseruisti. Qualis queso misericordia in effusione sanguinis. latrocinijs. p̄dis. aut mortib'. vbi etiā est oro quod ī alkorano posuisti. dicēs ad temetipm. Si dñs deus tuus vellet toti' seculi gentiū vniuersitas crederet. Cur ergo credere cogis. cū nullus credat etiā tuo testimonio nisi dei volūtate. S3 dico qꝛ nō modo in isto sed in plerisqꝫ alijs tua sibiipi cōtraria ⁊ repugnās est scriptura alkorani. vt facile pat3 discurrenti ꝑ eā. Neqꝫ id tibi suffecit nisi etiā via3 dei esse p̄dicares. Absit absit hoc a deo vt talis sit via ei' qui ab initio fecit hominē rectu3. ac in manu cōsilij sui eū reliquit. morte apposita vel vita vt libero arbitrio qd̓ vellet eligeret. Nec quisqꝫ de plebe ei' vnq̄ꝫ fuit q̇ fecerit talia aut mādauit fienda. via certa diaboli est. cui' tu membrū es. ⁊ quidē preclarū. Hoc tamē hic velim adiectū. Qd̓ em̄ hodie sarraceni p̄sertim turcomanni id nō obseruāt. hinc reor esse. qꝛ vnūquemqꝫ in sua fide credūt posse saluari. et id ex alkorano se dicūt hr̄e. qd̓ iterū priori (qd̓ nūc impugnam') mādato penit' est aduersum.

¶ Sextus. Amplius cur mahumet porcū comedi vetuit. ego quidē ob aliud nō arbitror. nisi forte ob aliquā inter eos ⁊ xp̄ianos differentiā habendā. Nā qꝛ iudei a porco ⁊ q̇busdā alijs carnib' ꝓhibiti sunt. ratio certa apud eos est. qd̓ licet nos xp̄iani ad litterā nō seruem'. implemus tñ mystice. q̇bus in nouo testamēto oīa ꝑ xp̄m sunt reuelata. q̇ conditor vtriusqꝫ est testamēti. qui ꝑ apl'm suū dixit. Oīa mūda mūdis ⁊ nihil reijciendū qd̓ cum gratiarūactione p̄cipit̄. Pudet hic fatuam illam et falsam omnino adduceret rationē. ob quā porcū suis prohibuit. qꝛ videlicet vt ipse in alkorano dicit: porcus post diluuiū ex fimo cameli fuit procreatus. ⁊ ideo immundū aīal estimauit. cui' tamē contrariū habet in dialogo suo ad Abdiam iudeū. sed hec quoniā fabulosa prorsus sunt transeo.

¶ Septimus. Ceterū illā turpitudinē q̇s non exhorreat mox auditā quā nō erubuit mahumet in alkorano ponere. de habēdis vic3 quattuor vxorib' tp̄e vno ⁊ code3 ⁊ repudiata q̄libet. ex qualibet causa de alia ducēda. Hanc certe legē etiā bruta aīalia si loq̇ possent turpissimā proclamarēt. S3 q̇d mirū si alijs quattuor hr̄e vxores indulsit. qui ip̄e vtpote canis immūdissimus q̇ndecim habuit ingenuas. Ancillas ꝟo ⁊ cōcubinas sine numero. quas oēs zelotipie amās spiritu. inclusas custodiebat ne ab alijs viderent̄ ⁊c̄. neqꝫ his erat cōtent'. sed ⁊ alioꝝ vxores sibi placitas adulterio polluere nō verebat̄. Et cū de hoc a multis argueret̄. aiebat sibi soli hoc p̄uilegiū a deo fore cōcessu3. vt ꝓphetas ⁊ ꝟtutis filios ad dei cultū ꝓpagaret. retorquēs bestia impudētissima suā luxuriā in deū. vt pat3 in alkorano legēti. Qd̓ etiam empticias ⁊ captiuas quaslibet ⁊ quotcūqꝫ habere. emere q̇3 ⁊ vēdere ꝑmāsit. manifestū est id oīno fore adulterinū. qꝛ multotiēs emit pater stupratā a filio ⁊ ecōtra.

¶ Octauus Quid ꝟo mirū qꝛ incestū nequaqꝫ ꝓhibuit. s3 de cognatiōe ꝓpria vxores ducere annuit q̇ ⁊ sodomiā admisit nō modo circa masculos aut femāas. sed etiā cū bestijs vt liq̇do pat3 in alkorano. capitulo. ij. vbi ita h3 littera in forma. Cōtineatis vos a mulierib' in mēstruis et nō accedatis ad eas donec mūdent̄. ⁊ dū mūdate fuerint accedite ad eas parte q̄ volueritis. Et iteꝝ ibidē dicit. Uxores vr̄e sint vob tanqꝫ vinea. excolite ꝰ eas q̄litercunqꝫ libuerit. Et adiūgens venenū pessimū dicit qꝛ re ꝓpria ad omnē voluntatē ⁊ voluptatē suā quilibet potest vti. Et iterū in alkorano. ca. xliij. dicit. Deus cōtulit vobis aīalia vt ex eis q̇dam equitaretis. q̇dam comederetis. ⁊ ex eis iuuamēta haberetis. et vt ꝑ ea exequeremini ea q̄ in cordib' vestris ꝓponeretis. Et lic3 vos sarraceni textus istos

ꝛ similes passus in alkorano. extortis q̄busdā expositiōibus palliare ꝛ fucare conemini. tñ apud sa
piētes v̄ra expositio merito floccipendit᷑. Cū etiā de ipso v̄ro seductore legat᷑. ꝙ cū quodā tp̄e iter fa
ceret mulierē q̄ sibi casu obuiā venit in via opp̄mere voluit. q̄ q̄m facinus horrēs restitit. asinā suam
porc⁹ ille impurissim⁹ sodomitaqꝫ fedissim⁹ est aggressus. dicēs pro sui excusatiōe ad socios ꝙ mu
lier illa coitū sibi negādo ampli⁹ peccauisset q̄ꝫ si centū hoīes occidisset. ꝑ eo ꝙ ipse eā cū ꝓpheta dei
imp̄gnasset. vñ ꝛ vsqꝫ in hodiernū tēpus sarracenoꝝ fatue mlieres. pctm̄ illud ab illa cōmissuꝫ mu
liere. deflere ferunt᷑. q̄ ꝓpherā dei hoc modo impediuit. Huiuscemodi autē insanias ꝛ nephādissimi
mahumeti v̄ri flagicia fateor ob honestatē ꝛ stili verecūdiaꝫ silentio trāsissem. ni tibi ip̄e me reddere
rationē coegisses. cur legē v̄ram a tali datā legislatorē nō eligissem poti⁹ q̄ꝫ xp̄ianorū. q̄ castissima. q̄
oībus ꝟtutibꝫ. omī q̄ꝫ honestate refertissima. sacratissimaqꝫ existēs. vtpote a deo ipso data. lōge alia
est a v̄ra. Lex siq̄dem dn̄i psalmista teste īmaculata cōuertēs aīas testimoniū dei fidele. sapientiā p̄
stans puulis. Ac v̄ra porcina ꝛ nec digna dici epicurea. oīm spurcissima facile cōprobatur dinosci
turqꝫ. Jamqꝫ vltra pergam.

¶ Nonus. Id qđ postea de iudicijs ꝛ iusticijs v̄ris adieceras. haud imp̄sentiarū impugno.

¶ Decimus. Laudo quoqꝫ quia tātis mulctatis penis adulteros ꝛ fures. sed ꝛ addā. vnū hoc soluꝫ
quia si cūcti apud vos adulteri lapidibus deberēt obrui. pauci ex vobis sup̄stites in vita essent mā
suri. quippe q̄ nulla recta lege matrimonia cōtrahit᷑. sed potius adulterina habetis. Ad rapinas q̄ꝫ
ꝛ furta estis promptissimi. ꝛ ideo cōsulte satis. Mahumetus vester simili assuetus vicio vt sup̄ habi
tū est mitiores censuit penas adhibendas ne a sua maledicta lege diffugeretis.

¶ Undecim⁹. Qꝫ aūt a vino suos except᷑ ieiunioꝝ diebꝫ abstinere voluit. in ꝓmptu causa est. ꝙ ꝛ re
gio ip̄a v̄ra calidissima oīno sit. ꝛ ob id frigida ꝛ appetibiliora magis. qđqꝫ ipse vester pseudo ꝓpheta
cuti sue timuit. ne vicꝫ sui vino estuātes. insultū in eū fecissent aut occidissent. quēadmodū ꝛ alie gē
tes aduersus suos sepe insurrexere tyrānos. Nam sarraceni facilimi ex ipso vino inebriant᷑. modera
mine nullo seruato. Preterea hic p̄ pudore atqꝫ p̄termitto ꝓhibitiōis vim causaꝫ illā fabulosaꝫ et fa
tuissimā proferre in mediū. quā ipse in dialogo ad Abdiam iudeū assignauit. scꝫ de duobꝫ angelis
qui aroth ꝛ maroth appellabant᷑. qui inebriato vino ꝛ mulierē quandā cognoscētes in penā. in pu
teo bebil vsqꝫ in diem iudicij sunt suspensi capitibus dimissis. Ego eñ confundor talia etiam scri
bere recitando. que delirus ille asserere veritus nō est.

¶ Duodecimus. Ita ꝛ que de paradiso predicauit. vana omnino sunt. neqꝫ vlla possunt rōne com
probari. vt infra diffusius patebit.

¶ Sequitur de Sarracenis deqꝫ eorū moribus et erroribus.

His nr̄is tp̄ibꝫ ꝛ iā pridē morant᷑ hierosolymis diuersi cult⁹ ꝛ ritus hoīes vicꝫ sarraceni iu
dei ꝛ xp̄iani. Uerū sarracenoꝝ triplex est differētia p̄notāda p̄termittēdaqꝫ. Quidā eñ vo
cant᷑ thurcomanni. ꝛ hi morant᷑ ad plagā aq̄lonarē ciuitat᷑ hierl'm sub imp̄atore thurcoꝝ.
Et hi multa eccl'ie sctē romane crebro inferunt mala. Quidā ꝟo appellant᷑ marrochiani. ꝛ
hi inhabitāt affricā magnā. suntqꝫ ad australē p̄teꝫ vrbis hierl'm sub dominio ꝛ ditiōe reg᷑ eoꝝ mar
rochij. ꝛ ex his duabꝫ natiōibꝫ nemo est hierosolymis hodie. Sꝫ neqꝫ in t̄ra sctā. nec aliquā ibi hn̄t
p̄tāteꝫ aut iurisditionē. Alij ꝟo nūcupant᷑ Soldanini. ꝛ hi ꝓprie morant᷑ hierosolymis. q̄r hac tēpe
state. ciuitas ip̄a hierl'm ꝛ terra tota ꝓmissiōis est sub ditiōe reg᷑ soldani. q̄ cōmuniter residet in ma
gno Cayro. Oēs he natiōes sub ꝓphana lege maledicti mahumeti viuūt ꝛ oēs noīant se sarracenos
Uel q̄r ex sara se genitos p̄dicāt ꝛ gloriant᷑. vel sic̄ gentiles aiūt ꝙ ex origine syrorū sunt q̄si syrigene.
ip̄i ꝛ cedareni a cedar filio Ismaelis. sꝫ ꝓprie ismaelite sunt. ꝛ agareni cēsendi potius q̄ꝫ sarraceni. vt
pote ab agar ꝛ eius filio ismaele originē ducētes nō a sara. Horū sarracenorū mores ꝛ obseruātie
in credēdis agendis ꝛ sperādis inferius late satis habent᷑ in articulo tertio. ideo hic trāseo. Hi hie
rosolymis in sua habēt possessione templū Salomonis ꝛ ip̄m plurimū venerant᷑. qđ licet primo a
Nabuchodonosor destructū fuerit. et postmodū a romanis ꝑ Tytū et Uespasianū. ꝛ iterū ab im
peratore Helio adriano q̄ et Hierusalē totā funditus euertit atqꝫ denuo instauratā a se anno impe
rij sui. lxx. ex noīe suo Heliā appellauit. A viris tñ fidelibꝫ. subtili postea ꝛ rotūdo op̄e templū artifi
ciose fuit reedificatū. Aliud q̄ꝫ habēt templū in suo vsu sarraceni. in honore ꝟginis gl'iose edificatū
in eo loco ꝓpe tēplū salomōis. in q̄ ip̄a post p̄ntationē sui in tēplū p̄dictū in cella q̄dā manēs diu de
uotissime vixit donec sctō ioseph fuit despōsata. ¶ Nā templū Salomōis p̄dictū cū atrijs suis vsqꝫ
ad locū illū q̄ndaꝫ porrigebat᷑. Et in vtroqꝫ tēplo dicto sarraceni nullas ꝓrsus immūdicias sustinēt
aut sordes. sꝫ neqꝫ patiunt᷑ xp̄ianos ī aliqđ eoꝝ introire. Innūeras pene hn̄t lāpades ī tēplo salomo
nis die noctuqꝫ ardētes. ¶ Quecūqꝫ ibi inueniūt xp̄ianū indilate vel fidē abiurare cogūt vł occidūt.

Postremo ipi sibi viam ꝑcludentes salutis. nullũ cõtra suã sectam ꝑdicantẽ admittũt aut disputan
tẽ. sed solo eam gladio materiali defendũt. Apostatantes etiã ab ea mox interimunt.
¶ Circa sectam sarracenoꝝ ⁊ eius sacrilegũ actorem quedã occurrunt attendẽda que ad maiorez
informationẽ fideliũ presertim simpliciũ sunt studiose notanda.

Primum — — — eius secte initio seu inchoatione.
Secundũ — — — falsis ⁊ ficticijs huius secte fundamentis.
Tertium — — de — — erroribus ⁊ vicijs multiplicibus in ea contentis.
Quartũ — — — ratiõe ⁊ causa quare multitudo tãta gentiũ ad tales tantosq3 errores cõfluxerit.
Quintũ — — — diuturnitatem durationis eius.

Circa pmũ sciendũ ꝙ licz oẽs hystoriographi cõueniant in hoc ꝙ tpe Eraclij impatoris
circa finẽ vite sue. hec secta nephãda habuit initiũ vt sup habitũ est. nõ tñ omẽs cõueniũt
de modo. causa ⁊ occasiõe huiusmodi initij. Videt tñ mihi ꝙ hoc tradat sufficienter in
quadã hystoria breui fratrꝭ Bartholomei de luca q̃ de hystorijs Isidori et Richardi et
Martini multa collegit ad h̃ ptinẽtia. In qua q̃dem hystoria habet ꝙ causa seu occasio ex q̃ hmõi
error sumpsit pncipiũ fuit mag̃ tyrãnis Eraclij impatoris q̃ post victoriã de Persis habitã in sup
biã eleuat᷒. ⁊ nimia cupiditate accẽsus nimis pmebat Persas ⁊ Arabes ⁊ Chaldeos ⁊ alios confi
nes eisdẽ in tributꝭ ⁊ alijs exactiõib᷒ grauibus ⁊ inordinatis. Ex q̃ ppli illaꝝ regionũ inclinati fuerũt
ad resistendũ exactorib᷒ impatoris. qð tñ nõ audebãt cõmittere timẽtes ei᷒ tyrannidẽ ⁊ magnã pote
statẽ. Sz mahumet᷒ q̃ maxime audacie ⁊ ꝟsucie erat. ⁊ etiã magicis artib᷒ erudit᷒ se eis adiũxit. q̃
inueniẽs dispositionẽ gentiũ ꝑdictaꝝ ad rebellandũ Romano impio eos incitauit ad cõmittendã
ꝑdictã rebellionẽ. specialit in denegãdis tributis sub colore liberãdi illas gẽtes a ꝑdictis exactiõi-
bus. Vñ ⁊ gẽtes ille accepꝰũt cuz ducẽ ⁊ capitaneũ sub q̃ sepe debellauerũt collectores imperij. de
q̃bus ꝑdict᷒ mahumet᷒ obtinuit multas victorias. ⁊ vt firmi᷒ hmõi pncipatũ seu ducatũ sibi vsur
paret. conat᷒ est dare eis nouũ cultũ ⁊ ritũ sub q̃ in dicta rebelliõe pseuerarẽt. Vñ cõsilio seu sugge-
stione cuiusdã heretici monachi Sergij noĩe accepit q̃dam q̃si pma sacramẽta legis mosaice ⁊ que
dã euãgelij xpi vt sup patz. vt sic crederet a rudib᷒ populis esse cõseruator vtriusq3 legꝭ seu testamẽ
ti. Vñ recte cõsiderãti hec secta nephãda ꝓprie assimilat secte seu ydolatrie Jeroboam in suo initio
de q̃ agit. iij. Reg. xij. vbi habet ꝙ ꝓpter fatuitatẽ Roboam q̃ respuẽs cõsiliũ senioꝝ ⁊ iuuenũ acqui
escens deliramẽtis minat᷒ est pplm aggrauare in suis exactionib᷒. Jeroboam accepit occasionẽ re-
bellãdi regi. ⁊ deinde puertẽdi pplm a cultu diuino. qui q̃dem error pseuerauit in decẽ tribub᷒ usq3
ad eaꝝ totalẽ transmigrationẽ seu pditionẽ. vt planius habet. iij. et. iiij. Regũ. libris.
¶ Post ꝟo huiusmodi initiũ in ꝑdictis regionib᷒ habitũ multe alie gẽtes sunt cõmote ad adheren
dũ ꝑdictis sub colore ꝑdicte libertatis. ⁊ specialit de radice mõtis caucasi egressa est gens pfida con
tra eracliũ q̃ quidẽ gens nobothea vocat. q̃ fm Hieronymũ a nabaioth pmogenito ismaelis descẽ
dit. q̃ gens deuastauit regiões imperij vsq3 in Syriam ⁊ Judeam. Deinde pmittẽte deo ⁊ malicia
hũana crescẽte totã Affricam. ⁊ deinde Hispaniã fere occupauerũt. Et licz ab hispania diuina mi
seratione opitulante ⁊ probitate regũ hispanie pro deo militãte. pro maiori parte sint eiecti. adhuc
tamẽ hodie ad exercitiũ bonorum aliqua radix germinans remanet.

¶ Circa secundũ scilicz de falsis ⁊ ficticijs huius secte fundamẽtis.

Sciendũ ꝙ seductor ꝑdict᷒ attendẽs ꝙ tpe illo iã idolatria fuerat ab orbe exclusa p doctri
nã aploꝝ ⁊ discipuloꝝ xpi. put ꝓphetatũ fuit Esaie. ij. ca. de tpe xpi vbi habet. ⁊ idola pe-
nit᷒ cõterent. Siliter ⁊ Cosdroe q̃ se fecerat vt deũ adorari cũ ei᷒ seq̃cib᷒. fuerũt p eracliũ
deuicti ⁊ suppssi. nõ inuenit aliũ modũ introducendi ritũ ⁊ cultũ nouũ nisi fingẽdo se le-
gis diuine hacten᷒ approbate cõseruatorẽ ⁊ executorẽ. Et q2 lex diuina edificata est sup fundamẽtũ
aploꝝ ⁊ prophetaꝝ. ideo finxit se esse ꝓphetam ⁊ apostolũ. Vñ his duob᷒ noib᷒ cõmunit apud oẽs
q̃ hunc errorẽ fatent seductor ille appellat. Vocant em̃ eũ prophetã simpliciter q̃si anthonomatice
vt intelligat eximius ꝓphetaꝝ. ¶ Vocãt etiã eũ nunciũ seu aplm dei cõmunit in suis oratorijs execra
tis. vt vtriusq3 legis ꝯseruator atq3 eruditor estimet. Prophetã scz in respectu antiq̃ testamẽti. aplm
ꝟo respectu noui. Recte igit in reuelatiõe facta btõ Johãni q̃ habet Apocalipsis. xiij. figurat p be-
stiã ascẽdentẽ de terra. q2 bestialit viuẽs de gentib᷒ ⁊ cognatiõib᷒ terrenis ad sublimẽ potẽtiã mũda
nã ascendit. Dicit etiã hr̃e duo cornua similia agni. q2 sic veritas euãgelica p duo cornua fuit diuul
gata. scz ꝓpheticũ ⁊ apostolicũ. sic falsitas sarracenica fuit ampliata p dictum seductorez. fingentẽ se
hr̃e predicta duo cornua simul. vt dictũ est. ¶ Vñ notant dr̃ duo cornua similia agni. ad ostẽdendũ ꝙ
nõ erãt vera cornua agni scz eius ꝓphetia ⁊ aplatus. sz similia. id est ficta seu simulata. Et notãdũ ꝙ

sarraceni hec duo cornua falso nitunt̄ fundare in dictis vtriusq̃ testamēti. De cornu eñ ꝓphetico allegāt illud Deut᷑. viij. cap. Prophetā suscitabo eis ⁊c̄. qḋ dicūt de ꝑdicto adimpleri. De secūdo vero allegāt illud Johānis. xiiij. capit. Paraclytus autē spiritussanctus quē mittet pater in noīe meo ille docebit vos oīa. Sed falsitas vtriusq̃ allegatiōis euidenter hic ꝑpendi pōt. Nā in p̄ma manifeste habet̄ de medio fratrū tuoꝝ. qḋ nō pōt de predicto seductore intelligi quē ipi ꝯfitent̄ fuisse ismaelitā. In secūda aūt manifeste habet̄ ꝙ ille q̄ mittēdus erat habebat docere oēm veritatē ⁊ suggerere oīa q̄ xp̄s p̄cepit. Constat aūt ꝙ doctrinā euāgelicā ꝑdictus seductor q̄ntū in se fuit subuertit. vñ de illo nō possunt aliquo modo verificari ꝟba ꝑdicta. Siliter illud qḋ legit̄ Luce. xxj. ca. Ego enim dabo vobis os ⁊ sapientiā cui nō poterūt resistere omēs aduersarij vestri. nō potest intelligi de ꝑdicto seductore. q̄ nullo mō docuit veritatē. nec ipi ⁊ eius sequaces ꝑ sapientiā resistūt. sed solū ꝑ violētiā ⁊ potentiā armoꝝ. vt ꝑ experientiā patz. ⁊ in suo alkorano habet̄ expresse ꝙ deus mandauit sibi vt ꝑ gladiū cogeret ꝑplos ad recipiendū fidē suā. Ad designandū aūt seu fingiendū ꝙ ipse esset vtriusq̃ testamēti cōseruator ⁊ sic haberet̄ tanq̃ propheta. ⁊ ap̄lus p̄cepit seruari primū sacramentū veteris testamēti scʒ circumcisionē. ⁊ primū noui scʒ baptismū. Omnes eñ sub ꝑdicta secta errātes masculi circūcidunt̄ ⁊ tā viri q̄z femine baptisant̄ aqua. In vtroq̃ tamē errauit manifeste ab vtroq̃ testamēto. Nā circūcisio que octaua die p̄cipit̄ fieri. vt Leuitici. xij. cap. patet. In etate adulta iuuenili ⁊ vltra ꝑ ipsos fit. ⁊ sic ꝑdicta circūcisio nō est mosaica ꝓut voluit fingere. sʒ ismaelitica seu nabaiotica. Baptism⁹ aūt q̄ s̄m veritatē apostolice doctrine nō iterat̄ ꝙ cum sit generatio spiritualis. correspōdet generatiōi carnali q̄ nō est nisi vnica. Vñ ad Ephesios. iiij. Unus dñs. vna fides. vnū baptisma. Nā s̄m glosam. vna xp̄i mors vnū baptismū cōsecrauit. ipi ꝟo fatuisantes. sepe ⁊ sepissime baptisant̄ seu aq̄ abluunt̄ ꝓ immūdicijs tm̄ corꝑalib⁹. Nā de spūalib⁹ immūdicijs minime curant ⁊ sic dicētes se cōseruare vtrāq̃ legē. vtriusq̃ se manifestant corruptores. ⁊ sic patʒ ꝙ hui⁹ secte fundamenta sunt falsissime fictiones ⁊ inania deliramenta.

¶ Circa tertium articulū de varijs erroribus ⁊ vicijs multiplicibus in lege Mahumeti contentis.

NO tandū ꝙ summatim alkoranū ꝑstringendo. inueniem⁹ ꝙ Mahumet q̄z ꝑiculose errauit. ⁊ circa credenda ⁊ circa agenda ⁊ circa sperāda. In p̄mis equidē circa credenda vt in plurimū famosoꝝ hereticoꝝ errores est secutus qḋ hinc manifestū est. Nam diuinaꝝ ꝑsonarū trinitatē. sed ⁊ in xp̄o Jesu deitatē negat. licet cōcedat ipm creaturā ceteris oībus supeminentē. ⁊ sanctissimū atq̃ ꝟtuosissimū inter oēs homīes fuisse. intantū ꝙ ipm noīat ꝟbū dei ⁊ spiritū dei ⁊ aīam dei. his vocabulis equoce vtēs. Negat etiā hūanitatē in xp̄o. ipi ꝟbo hypostatice fuisse vnitā. quanq̃ ꝯcedat ꝙ fuit de ꝟgine sine p̄re natus. Tradit q̄ʒ ipm nequaq̃ a iudeis occisuʒ. sʒ quendā aliū silem ei⁹. qḋq̃ de⁹ ipm ad se trāstulerit. ⁊ ꝙ apparebit denuo circa finē mūdi. ⁊ occidet antixp̄m. ⁊ postea faciet eū de⁹ mori. Cōmendat ꝟginē glīosam mariā multū. vt eā absq̃ virili semīe xp̄m affirmat ꝯcepisse. ꝟginēq̃ ꝑmāsisse in ꝑtu ⁊ post ꝑtū. nō aūt deū genuisse. sed hoīem dūtaxat. Sarraceni q̄ʒ eā plurimū venerant̄ ⁊ honorāt. beatissimū etiā xp̄i p̄cursorē Johānē baptistā. eo ꝙ xp̄m baptisauerit ⁊ sctīssimā duxerit vitā. Ea q̄ habent̄ in libro apocripho de infantia saluatoris miracula. oīno vera fuisse credūt. De alijs veris miraculis ei⁹ parū curantes. Asserit etiā Mahumet ī alkorano ꝙ ꝑ legē suā etiā demōes saluari possint. qḋq̃ multi ex diabolis facti sīt sarraceni. Preterea in deo ⁊ in angelis corporeitatē ponit vti ex multꝭ fabulis suis facile fit creditu cognituq̃. Potissimū tm̄ id narrat. ꝙ cū ipe iuisset ad deū q̄ eū vocauerat ꝑ gabrielē. imposuit ei de⁹ man⁹. ⁊ sensit tātā frigiditatē tact⁹ a deo int̄ humeros ꝙ vsq̃ ad dorsi spinā frigiditas ipsa ꝑuenit. Sʒ hec oīa eadē vtiq̃ sunt facilitate cōtemnēda q̄ ponunt̄. neq̃ eñ aliq̄d habēt rōnis aut fundamenti. vtpote q̄ ad aliq̄ nō solū euāgelice veritati. sʒ ⁊ philosophie naturali aduersa ⁊ rōni. Circa agēda ꝟo q̄ntuʒ errauerit Mahumet. ex supiorib⁹ liq̄do patʒ. Preterea tm̄ id etiā notandū. ꝙ sarraceni circūcisionē obseruāt anno tertiodecimo filios suos circūcidētes. quo etiā anno ismael pater coꝝ legit̄ fuisse circūcisus. Gen̄. xvij. cap. Sed circūcisio q̄d ad eos ꝑtineat scire nō possum. cū hec mahumet ipe circūcisus fuerit. nec in alkorano aliq̄d de ea dixerit nisi forte Abraaʒ in hoc seq̄ dicāt. Sʒ tū se ismaelis iactitēt filios. ⁊ abrae a deo dicat̄: Nō in ismaele sʒ in Jsaac reputabit̄ tibi semen. q̄d ad eos de semīe abrae q̄ ad Jsaac nullo ꝑtinent mō. Si dicāt xp̄m fuisse circūcisum. q̄d ad eos qui christiani nō sunt sed neq̃ iudei. Ceterū p̄ter supius memorata. sarraceni id enixissime obseruāt ꝙ in singulis oppidis ⁊ villis ter in die ⁊ ter in nocte ꝑ deputatos q̄sdaʒ ex altis turrib⁹ hoc faciūt ꝓclamari. Lex mahumeti sctā ⁊ iusta est: ⁊ ipse summ⁹ ꝓpheta a deo in salutē ꝑploꝝ missus. Omēsq̃ id audiētes respōdēt amē. vel ita est. ⁊ id eis sufficere dicūt ad salutē. Dāt nihilomin⁹ elemosynas q̄busdā ex suis

quos reputāt sanctos. Sanct⁹ aūt apud eos existimaꝛ q̄ ab vtero matris fatuus nascit̄. ⁊ in ipsa fa
tuitate vsq̄ȝ in senectā ꝑseuerat. vel q̄ post multos lōge tp̄e patratas nequicias paupertatem assumit.
Hi aūt libera omniū licentia. ꝑ domos vadūt. comedūt ⁊ bibūt. atq̄ȝ ad mulieres ingrediunt̄. q̄ruȝ
si aliquā impgnauerint. credūt ipi sarraceni ꝙ puer ille sit sanct⁹ anteq̄ȝ natus. Ieiunant nō nisi se=
mel in anno mō supius exposito. Alias nec cōfitent̄ pctā sua. nec aliq̄d habēt sacramentū. nec deci=
mas dant. nec aliq̄s faciūt oblationes. nec aliq̄d diuinū officiū habēt. Sed dūtaxat breuē in die ex
colūt orationē. ꝟsus meridiē ter se ꝓfunde inclinātes vsq̄ȝ ad osculū terre ⁊ iteꝝ se leuātes. Ante ora
tionē aūt p̄mittūt lotionē. vt supius declaratū est. cū aqua pura. ꝙ si aquā hr̄e nō possunt. terra se ab=
stergūt. credētes miseri ꝑ hoc se a quolibet etiā quantūlibet enormi crimīe mūdatos. quos errore ad
oīa mala ꝓcliuiores reddunt̄. dū ad artiorē se putāt penitentiā minime obligatos. Duas ꝑegrinādo
visitant ciuitates q̄s reputant sanctas Mecham vicȝ de qua supius habitū est. ⁊ Hierusalē quam
in multa habēt veneratiōe ꝓpter templū Salomonis q̄d ipsi rupem appellāt. Duas ꝟo alias ex ad
uerso detestant̄ valde ciuitates. Rhomā scȝ ⁊ Antiochiam. ob causas cuiq̄ȝ erudito haud incogni
tas. De ceteris virtutib⁹. puta hūilitate. patientia. castitate. misc̄dia vel charitate dei aut ꝓximi. ⁊ hu=
iusmodi nil prorsus inuenies in alkorano relatiōe dignū. nisi ꝙ mahumet multū cōmendat psalte=
riū ⁊ ꝓphetas. Moysen p̄cipue quē magnū asserit fuisse ꝓphetā. christū ꝟo maiorē: seipm aūt maxi=
mū. Iob quoq̄ȝ laudat ⁊ legē moysi. sup oīa aūt euangeliū christi. Et dicit ꝙ xp̄s de eo ꝓphetauerit
in euāgelio dicēs. Annūcio vobis de nūcio dei q̄ post me venit ⁊ nomē ei⁹ est Mahumet. q̄d q̄deȝ
nomē suū asserit esse scriptū ab eterno in throno dei in supiori ꝑte ad dexterā. Hec ⁊ multa talia ri=
su profectu digna in alkorano continent̄.

¶ Sed qꝛ nihil horū in lege diuina. veteri vel noua habet̄ vt est manifestū. ⁊ ipse frequēter p̄cepit le
gē ⁊ euangeliū seruari. Ideo finxit aliud notoriuȝ mendaciū dicēs ꝙ iudei corruperūt legē Moysi
⁊ ꝓphetaꝝ. ⁊ christiani euangeliū q̄d q̄ȝ remāsit de veritate legis ⁊ euangelij nisi quantū in alkorano
habet̄. Cuius quidē fictiōis falsitas licȝ euidens satis sit apud doctos. ꝓpter simpliciores tn̄ quosq̄ȝ
clare ostēdi pōt hoc modo. Nā talis corruptio scripturaꝝ. puta veteris ⁊ noue legis. aut fuit vniuer
salis ⁊ manifesta. Aut ꝑticularis ⁊ occulta. Nō vniuersalis ⁊ notoria. qꝛ sic alie natiōes id sciuissent
⁊ fuisset corruptio illa oībus cognita facta. q̄d est manifeste falsum. Neq̄ȝ potuit esse ꝑticularis ⁊ oc
culta. qꝛ sic aliq̄ saltē codices remāsissent incorrupti. q̄d iterū ex eo falsum patet. qꝛ in omī lingua ⁊
natiōe inueniunt̄ lex ⁊ euangeliū vniformit̄ scripta. ¶ Item lex apud hebreos est in ꝓpria sua ligua
⁊ littera. qua fuit in mōte synai patrib⁹ data. sed ⁊ postea q̄ȝ a terra ꝓmissionis fuerūt expulsi ⁊ ꝑ orbē
dispersi. eandē vbiq̄ȝ habēt legē sine aliqua variatiōe. Translationes quoq̄ȝ ꝑ septuaginta interp̄tes
iussu Ptolomei regis egypti facte. adeo in sentētia vniformes fuere q̄si vno ore ⁊ calamo conscripte
fuissent. q̄d efficacissimū est argumentū incorruptiōis veteris legis. Multo aūt min⁹ hmōi corruptio
pōt noue legi applicari. q̄d hinc patȝ. Nā quattuor sacra euāgelia q̄ per orbē terrarū fuerūt diuulga=
ta. ⁊ aliqua hebraice. aliq̄ grece. q̄dam latine cōscripta. postea fuerūt a pseudo apostolis ⁊ hereticis
multiplicit̄ impugnata. suffragantib⁹ eis nōnullis imꝑatorib⁹ alijsq̄ȝ potētissimis viris. heresib⁹ in
fectis. ⁊ tamē diuina opitulāte gratia. incorrupta semꝑ ⁊ illesa manserūt. nō sine signis ⁊ diuinis ꝓ=
digijs. Unde ⁊ hodie nō solū apud latinos. sed ⁊ apud grecos q̄ nobis grauit̄ aduersant̄. sacroruȝ
textus euāgelioꝝ vniformis habet̄. nemine discrepāte. Ex quo cōcludit̄ ꝙ p̄dicta mahumeti fictio
nō modo est falsa sed ⁊ contra ipm facit nō minime. Quō etem̄ mandat legē ⁊ euangeliū obseruari.
Nō equidē ea q̄ apud nos sunt qꝛ ipa dicit esse corrupta. Sed neq̄ȝ alia ab istis. cū nulla talia in to
to inueniant̄ orbe: vt est manifestū. Ast p̄terea. quō christiani cū iudeis in tali potuerūt ꝯuenire cor
ruptiōe. a q̄bus tam antiquo odio secernunt̄. Aut quō ipsi in eius cōsentirēt corruptionē. in q̄ maxi
me discordāt. in xp̄o scȝ vt notū est. quē iudei nec deū nec hominē sanctū cōfitent̄. Ipi ꝟo xp̄iani eū
nō modo hominē sanctissimū. sed ⁊ deū verum certa religione affirmant.

¶ Et quanq̄ȝ plures ad hoc ꝓpositū adduci rōnes facile possent. he tamē sufficiāt causa breuitatis. Naȝ
ex his satis ꝑpendere q̄sq̄ȝ pōt ꝙ etiā in alijs locis in alkorano suo mahumet falsissimis vtat̄ figmen
tis. q̄ mediocriter edoct⁹ quilibet interlegendū facile aīaduertet. Neq̄ȝ tn̄ mirū videri debet cuiq̄ȝ.
si canis ille impudentissim⁹. in sacratissimā vtriusq̄ȝ testamēti legē latrare ausus est. corruptā vtrāq̄ȝ
ore asserēdo impudico. Quippe q̄ nō nisi mēdacijs. falsitatib⁹. imo maledictiōibus os habuit assue=
tū. Cui (vt vicē reddā pro improbis iniurijs istis cōdignā. ⁊ malleo malleū retundā) legē suā quā so
lā p̄dicat incorruptā nō nisi dyabolica messe mōstrabo. ¶ Ita ꝙ reuera mirari nō sufficio quō ꝑsua=
deri potuerit. nō dico cuiq̄ȝ sapiēti sed vel q̄ ꝑ somniū aliq̄d hūani cordis se hr̄e putaret istū talē mē
dosum ꝓphetā fuisse. cui⁹ ⁊ vita ⁊ doctrina ita cōtraria sunt nō solū diuini religiōi. verūetiā huma=
ne honestati vt ipsa q̄ȝ bruta aīalia pene hoc intelligere possint. Sed ne longius a ꝓposito abducar

binc paucꝫ accipe ꝓrsus diabolicā suā extare legē. Nēpe duas dūtaxat leges accepisse nos a deo (p̄
ter eā q̄ nature dr̄ q̄ et oībꝯ cōis est: hūanaꝫ ꝑticipātibꝯ naturā) cōstat. Altera quaꝝ grē. altera iusticie
lex appellaꝛ. Lex q̄dem grē talia iubet. diligite inimicos vr̄os. bn̄facite his q̄ oderūt vos ꝛc̄. hmōi.
Lex iusticie. oculū ꝓ oculo. dentē pro dēte. vsturā pro vstura. ꝑcussurā pro ꝑcussura ꝛc̄. Itē que ad ta
lionē ꝑtinēt reddi imperat. haꝝ duarū nullā mahumeti esse manifestū est. Cū ergo iste due tantūmo
do leges hoībꝯ date sint. quaꝝ altera diuina. altera hūana magis eē videꝛ. ista tertia lex a mahume/
to inuēta q̄d erit nisi diabolica Diabolo em̄ inspirāte. hāc subito nescio vnde emersisse cognoscim⁹
q̄ nec hūana nec diuīa esse ꝓbaꝛ. Sꝫ inter vtranq̄ꝫ ꝓdigiosa facie. nūc hoc nūc illud videri volēs. ꝛ
se nūc illā nūc istā esse cōfingēs. nullū aliū nisi diabolū q̄ se inter deū ꝛ hoīes semꝑ mediū facere ni/
sus est: imitaꝛ. Sꝫ forsitan dices. inde ꝓbari hāc esse diuinā qꝛ cū mahumet ideota ꝛ sine lr̄is esset
nullaten⁹ eam scribere vl̄ annūciare hoībꝯ nisi diuina virtute potuisset. maxīe cū ipse ibi dicat. si hāc
legē fecissem⁹ descēdere supra montē inclinaret se mons ip̄e. ꝛ adoraret eā p̄ timore dei. Et multa ta
lia friuola ꝛ nihil rōnis habētia de q̄bus etiā supra habitū est. velut signa ꝛ ꝓdigia legi sue attestan
tia adduci possent. O signa ꝛ miracula in istis ait mahumet ip̄e. O signa cōparāda mari rubro diui
so. ꝛ soli ad imperiū Josue stanti ꝛ xp̄i p̄cepto mortibꝯ imperāti. imo vere magna tā veritatis q̄ꝫ ꝟtu
tis inopia. Profecto argumēta imo deliramēta om̄i rōni vacua. q̄si incōpertū sit nob q̄bus cōplici
bus ꝛ qualibꝯ adiutoribꝯ legē cōfecerit suā. q̄s supra descripsimus late satis. ¶ Porro circa sperāda
quā nō mō erronea sꝫ absurda ꝛ oīno irrōnabilia ꝑnitiosus ille seductor senserit atq̄ꝫ ī alkorano po
suerit hinc accipi pōt. Nā asserit q̄ vltīa hoīs btitudo ꝯsistat ī comedēdo: bibēdo: luxuriādo cū ꝟgi
nibꝯ ꝛ mlieribꝯ speosissimis. ¶ Itē q̄ꝫ ī p̄ciositate vestiū ꝛ lectoꝝ. vmbraculorūq̄ꝫ amenitatibꝯ. in hortis
irriguis. pincernis dapiferis atq̄ꝫ mīstris. existentibꝯ angelis ꝛ hmōi. Et ꝓfecto radicales errores q̄
bus gentē illā brutalē seduxit ex h̄ profluūt fonte. imo hac sentina ꝓdeūt. vnde paulo h̄ diuti⁹ subsi
stendū arbitrat⁹ suꝫ ne sensuales ꝛ carnales hinc hauriāt venenū. Quoꝝ sensus ꝛ cogitatiōes ꝓna
sunt ad malū ab adolescētia sua. Facile aūt mea q̄dē cēsura. hec falsitas pōt reuinci. nō solū ex theo
logia: sꝫ etiā ex morali p̄hia. vti de hoc acute ꝛ docte perypatheticoꝝ princeps Aristoteles scribit in
p̄mo p̄sertim ethicoꝝ ꝛ decio. Equidē ex dictamīe rōnis naturalis ꝯcedere cogimur q̄ felicitas hu
mana ne dū cōtēplatiua verūetiā politica in bono tm̄mō cōsistit honesto. q̄d est bonuꝫ rōnis. Nam
f̄m boetiū in. iij. de cōsolatu philosophico. Si voluptas beatos efficere posset. nil cause eēt qui ꝛ pe
cudes btē dicerenꝛ. Vn̄ voces iste voces pecudū sūt: nō hoīm. ꝓinde vltimā hoīs felicitatē ꝛ carna
libꝯ voluptatibꝯ ponere ridiculosuꝫ opido est inꝛ sensatos ꝛc̄. ¶ Cōstat em̄ qꝛ magis ꝛ min⁹ nō diuer/
sificāt speciē. vn̄ sequiꝛ qꝛ nō alia bona q̄ꝫ habeat vita ista. ꝓmisit seductor ille suis deceptis. vbi em̄
eis ꝓmisit flumia lactis ꝛ vini ꝛ mellis. nō ꝓmisit eis alios liq̄res f̄m speciē quā habeat vita ista. ꝛ si
forte gustu suauiores. Eodē mō se hꝫ et de saporibꝯ cū sint determīati nūero specieꝝ suaꝝ: nec ampli
ores nec alij esse pn̄t. Preterea q̄rem⁹ ab eis vtrū cibi hmōi ꝛ pot⁹ corꝑa hoīm tūc nutriēt: aut non.
si nō frustra assumenꝛ Si sic cū nutrimētū nō sit nisi reꝑatio cōsumptiōis q̄ fit ꝑ motū ꝛ calorē vita
lē. erit ibi cōsumptio ꝛ reꝑatio corporū. ḡ erūt corꝑa ꝛ cōsumptibilia ꝛ reꝑabilia. q̄re et defectibilia
ꝛ mortalia de necessitate: nisi ꝑ nutrimentū occurraꝛ Hoc aūt est admixtio magne miserie vicꝫ quo/
tidian⁹ cōflict⁹ cōtra ruinā corꝑis ꝛ q̄tidiana refectio ꝯ ei⁹ ꝯsumptiōeꝫ. Erūtq̄ꝫ epule hmōi nō solū
felicitati sꝫ etiā vrgētissime necessitati q̄ ꝑ cōsumptiōꝫ corꝑa ncc̄e est q̄tidiane refectiōis alimonia re/
tineri. ¶ Amplius q̄rem⁹ ab eis vtrū sint ibi digestiōes ciboꝝ ꝛ potuū. q̄s ibi esse necesse est. Cū em̄
cibi ꝛ pot⁹ multas ꝑtes habeāt q̄ nō cōueniūt nutrimēto humanoꝝ corpoꝝ. necesse est eas ꝑ digesti
onē seꝑari ab eis que cōueniūt hmōi nutrimento ꝛ in secessum mitti: ꝛ tandē egeri. Quare cū hmōi
digestiōes ꝛ egestiones finē nō habeāt. nō sufficiet paradisus illa etiā sola stercoꝝ egestionū caꝑe. cū
oīs regio corꝑalis finito sit magnitudine. Pulchre ꝓinde irrisit quidā xp̄ian⁹ quendā sarracenū ex
hoc ita dicēs ei. Maledicta ꝑadisus in q̄ ꝛ in quā merdaꝛ. Qd̄ si forte dixeris qꝛ ea ibi erit vis ven/
triū vt totā suꝑfluitatē cōsumat. quāto meli⁹ ꝛ recti⁹ diceres. qꝛ ea erit ibi ꝟtus corpoꝝ vt cōsumpti
onē seu resolutionē nō patianꝛ. Multo em̄ min⁹ est nō pati cōsumptionē ab alio q̄ꝫ facere ꝯsump/
tionē in cibo ꝛ potu. ¶ Amplius cū ponāt coitū necesse habēt ponere suꝑfluitatē tertie digestionis
cur ḡ nō prime ꝛ scd̄e digestionis. ¶ Ex hoc ꝟo sequunꝛ abbominād̄e feditates. Aut em̄ erit ibi ge/
neratio ex illo vsu mulierū. aut nō erit. Si erit et h̄ per modū vite isti⁹. erit ꝓfecto magna miseria pa
rientiū ꝛ nutrientiū. et tāto maior quāto crebrior erit ibi cōmixtio mariū ꝛ feminaꝝ. Quocūq̄ꝫ auteꝫ
modo sit. qꝛ mors ibi locū nō hꝫ. crescet populus in infinitū. Finita est aūt regio ꝑadisi illius ꝛ oīs
regio corꝑalis sicut ex naturalibꝯ scim⁹. quare breui tꝑe necesse habebit exire ꝑs magna populi illi⁹
de ꝑadiso tali. ꝛ optebit eis creari regionē aliā ad habitationē eoꝝ. Et non vnā solā sed ꝛ infinitas.
qm̄ impossibile est regiōes finitas quātecūq̄ꝫ sint. hoīes caꝑe infinitas. ꝛ hoc manifestū est cadeꝫ via

Ex Bibliotheca S. Genovefae

qua declarāt om̄e corpꝰ esse finitū ⁊ nullū posse ꝯtinere infinita tāta quātacūqꝫ ꝑua demōstrata. Qđ qꝫ si nō erit ibi generatio. erit ergo sterilitas in maribꝫ ⁊ femīabꝫ. quare frustra erit ibi vis generatiua in vtrisqꝫ. ¶ Ampliꝰ sterilitas plaga est ⁊ lesio nature in ꝟtute generatiua. vł ex ꝑte viroꝝ vel mulierū. ꝓpter qđ remāet opꝰ generatiōis incōpletū. Ibi aūt nec plaga nec lesio nec incōpletio siue imꝑfectio vlla locū poterit hr̄e. ¶ Ampliꝰ. scđm hoc vis generatiua nō deseruiret fructui sed tm̄ fede voluptati. Maximū aūt bonū generatiōis est fructꝰ siue ꝓles. ⁊ absqꝫ vlla cōꝑatione melior est fructꝰ q̄ȝ voluptas istiꝰ cōmixtiōis. ergo priuabitr̄ ibi ꝟtus generatiua: eo ꝙ est optimū in ea. ⁊ minꝰ bonū in infinitū ex ea ꝓueniet tūc quā nūc ꝓuenit in vita ista. ergo vis generatiua nō beatificaretr̄ ibidē. qđ est absurduȝ dicere. Et si dixeris ꝙ nō erit ibi in cōmixtiōe maris ⁊ femie feditas vł immūdicia. sȝ sola cōiunctio corpoꝝ ⁊ amplexꝰ. absqꝫ emissiōe hūore hincinde. Manifestū est qꝛ equoce vterqꝫ noīe cōcnbitꝰ. Preterea qđ erit ꝑadisus ista nisi taberna indefesse ingurgitatiōis ⁊ ꝑpetue turpitudīs prostibulū vt p̄tereamꝰ innoīandas alīs abhoīatiōes ⁊ feditates. q̄ ex hmōi cōmixtiōibꝫ mariū ⁊ femiaꝝ sequuntr̄.

Et aūt dicit mahumet āgelos pīcernas futuros atqꝫ dapiferos eoꝝ q̄ sibi crederēt ⁊ legē suā ꝟuarēt ⁊c. Quis non rideat. sctōs angelos felicitatē illā quā oclus nō vidit nec auris audiuit ⁊ in cor hoīs nō ascēdit. deserere. vt lectos parēt eis ⁊ ornēt ad turpitudines exercēdas. ⁊ angelice btītudinis sue excellentiā. in coqnariā seu dapiferariā aut pincernariā cōmutēt seruitutē. Incōparabilitr̄ em̄ vilius est seruire hmōi lectis ⁊ mēsis q̄ȝ porcis. Unde aīalis iste hō aīalibꝫ hoībus loquēs nec futurā patriā aut eiꝰ felicitatē. immo nec ꝓpriam vocē pecorinā intellexit neqꝫ somnia sua delirus agnouit.

Ampliꝰ. vt vniuersali sermōe dicamꝰ. aut cū hmōi delitijs carnalibꝫ erūt simł ⁊ delitie spūales. aut nō. Non pōt dici ꝙ sic: qꝛ manifestū est ꝙ se non cōꝑatiuntr̄. ¶ Nā spūales delitie aīam ad se trahūt ⁊ in se totā rapiūt. nec sentire carnalia patiuntr̄ ea hora. q̄ mentē tetigerint hūanaȝ. vti in raptu aut extasi liq̄do est videre. vbi etiā ad modicū bona spūalia gustata aīam totā ad se rapiūt: ac a sensibꝫ ⁊ sensibilibꝫ abstrahūt oīno. Quāto ergo fortiꝰ vbi totaliter btīficabitr̄ mens hūana. nil carnalis sensibilis voluptatꝫ. ꝑmittet sentire vel etiā cogitare. Si modica stilla spūalis voluptatꝫ totā eā occupat ⁊ absorbet. qđ faciet torrēs ipse voluptatꝫ in ebriatis ab vbertate domꝰ dei. Non ergo simł esse pn̄t felicitas spūalis ⁊ illa de q̄ loq̄mur carnalis. Et si dixerit qꝛ alternatim. i. latera post alterā fruentr̄ in vita illa. sequitr̄ ex necessitate ꝙ neutra erit plena. cū neutra sit cōtinua. Cōtinuitas autē pars est felicitatis.

¶ Ampliꝰ ex ip̄a exꝑientia sensus patet ꝙ gustātes delitias spūales statī fastidiūt carnales. iuxta vulgatā sententiā. gustato spū desipit oīs caro. Uñ impossibile relinquitr̄ ꝙ btī in patria a spūalibꝫ redeant ad carnales. Cū em̄ ea hora qua vacāt spūalibꝫ. carnales minime appetāt. adhereāt ꝓ spūalibꝫ fortissimo amore q̄ nec memoriā patiatr̄ carnaliū voluptatū. impossibile est ꝙ ab eis redeāt volūtarie ad carnales cū illas nō appetāt illa hora. Nihil est ibi qđ eos a spūalibus delitijs abstrahat vel trahat ad carnales eo tp̄e ⁊ hoc volūtarie. Uiolētia aūt vł subreptio ibi locū nō hȝ. Uñ manifestuȝ est semel admissos ad spūalē felicitatē. ab ea vel ad modicū diuertere aut se iūgi nō posse. ergo impossibile alternatim vtrāqꝫ ibi obtineri. ergo necesse est felicitatē spūalem vel oīno ibi non esse vel solā esse. i. p̄ter carnalē istā de qua loq̄mur. cū nec possit esse simul cū ea. nec alternatim. puta nec post nec ante illam. Et si ibi nō est felicitas spūalis. q̄ est indubitanter potissima. nobilissima ⁊ maxia ꝑs felicitatis (si tm̄ ⁊ alia est aliqua eiꝰ ꝑs) apparet euidēter ꝙ felicitatē nō posuit. sed ꝑteȝ felicitatis ⁊ illā modicaȝ atqꝫ vilissimā qꝛ carnalē posuit solā. etiāsi noīe felicitatis digna eēt. Modicū em̄ esse in nobis id quo cuȝ brutis cōmunicamꝰ oībus scitū est. Erit quoqꝫ iniq̄tas magna in deo atqꝫ ꝑuersitas. quoniā constat ꝑtem illā sensualē in nobis semꝑ rebellē esse honestati. ⁊ dei volūtati. quā sic remūerabit. Portioneȝ aūt in nobis suꝑiorē q̄ ⁊ longe p̄stantior est que ꝓ vera honestate pugnat ac dei volūtate. nō remunerabit ꝓpria gloria ⁊ felicitate. Absit absit hec a deo iniquitas: q̄ equissime queqꝫ iudicabit.

¶ Declaratū ex his arbitror satis euidenter. qꝛ nō modo impossibile est carnalē esse ꝑadisum ⁊ felicitatē sensibiliū delitiaꝝ: sȝ etiā ridiculosum. Qđqꝫ somniata hmōi felicitas nōnisi brutoꝝ est animaliū. Qđqꝫ vera felicitas nō sustinet hmōi delitias carnales q̄s somniator ille p̄dicauit. sȝ necessario abstrahit ab eis. Unde in patria esse poterūt minime. iuxta ꝟbū veritatꝫ qđ Matth. xxij. habetr̄. qꝛ in resurrectiōe non nubēt hoīes neqꝫ nubentr̄. sed erūt sicut angeli dei in celo. Et Luce. xx. ca. dr̄. Neqꝫ nubēt neqꝫ ducēt vxores q̄ digni habebuntr̄ illo seclo. Eq̄les em̄ erūt angelis dei. Et tm̄ de isto articulo dicta sufficiāt ꝓpt̄ simpliciores adducta. ne huiuscemōi deliramētꝫ a fidei nr̄e abducantr̄ ꝟitate.

Circa quartū articlm̄ de cā scȝ cur ad eā sectā q̄ tot cōtinet errores ⁊ falsitates tanta cōfluxerit hominū multitudo. cū naturalis rō semꝑ ad optima depcetr̄. vt dr̄ in. j. ethicoꝝ. ⁊ ꝑ cōsequēs ductu naturalis rōnis. hoīes hmōi errores ⁊ falsitates horrere deberēt. Nouerit pro certo q̄sqꝫ nulli vnq̄ȝ notabili vel sapiēti homi eā placuisse ꝑmo. sed miserrimo ⁊ imperitissimo vulgariū hoim generi. q̄ ab eo de locꝫ siluestribꝫ cōgregati. cū has ꝑmas leges audissent

rei nouitate stupefacti sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderũt. Deniq̃ cũ et paupertate ⁊ assiduo ruraliũ operũ labore cõfecti fuissent. cibi. pot⁹. ꝓciosarũ vestiũ. vmbrose amenitatꝭ. vasoꝝ spectabiliũ. vxorũ insup pulcherrimaꝝ ⁊ infiniti cõcubit⁹. aliarũq̃ spurcissimarũ ꝑadisi delitiaꝝ beatitudinẽ audiẽtes. seq̃ ibi ex ꝓmissione mahumeti iã iamq̃ futuros esse sperãtes. ad oĩa quecũq̃ ipse mahumet voluit: pecorini hoĩes cucurrerũt. Inde est ꝙ cõtra regẽ persidis exiẽs sic adiutus est ab eis vt vinceret. Promisit siquidẽ oĩbus ꝗ in bello ipso pro eo mori eligerẽt sui ꝑadisi delitias. Idcirco animosius cõgressi pugnauerũt vt hortos optimos quos in ꝑside viderãt obtinerẽt. Nã et illos se post victoriã eis daturũ dixerat. vt in hoc seculo ⁊ in futuro semꝑ in hortis eẽnt. Delectant̃ enim arabes maxime pulchritudine hortorũ.

¶ Ꝙ si denuo inferat aliq̃s. Non soli rustici sed ⁊ multi aliȷ̃ etiã nobiles ⁊ philosophi legẽ illã sunt secuti siue sectã. vere multi aliȷ̃ sed pessimi ⁊ ꝗ grauati ere alieno. vel ꝓ suis sceleribꝫ morituri hãc solam euadẽdi viã inuenerũt. sapientẽ. vel honestũ virũ ad sarracenitatẽ de alia q̃libet lege vel secta venisse: ꝑfecto nemo vidit vnq̃. Illi ꝟo philosophi arabes nati ⁊ ꝗ sub lege sarracenica claruerũt. puta Auicẽna ⁊ pleriq̃ aliȷ̃. magno ⁊ excellẽti ingenio viri. etsi fortasse legis sue ineptias cognouerũt: resistere tamẽ tãte multitudini rudis ꝑpli. aut nequiuerũt. aut metu mortꝭ noluerũt. aut iusto dei iudicio cũ ⁊ ipsi carnales hoĩes essent in reprobũ sensuꝫ dati sunt: vt eã in q̃ nati essent legẽ defenderẽt poti⁹ ⁊ approbarẽt q̃ impugnarẽt. Porro hi ꝗ ex iudeis vel xp̃ianis ad eos veniũt. absit vt aliq̃ hoc faciãt honestate ꝓuocati. Sed q2 miseri impudici legis sue regulas nõ ferũt. ad latã ⁊ spaciosaꝫ viã quã mahumet docuit. ducentẽ ad baratrũ sese cõuertũt. Q̃d quidẽ xp̃ianis maxime ꝯtingit. quorũ lex spũalis ⁊ celestis. Oĩa ꝗ in mũdo sunt spe ⁊ desiderio amoreq̃ visionis ⁊ fruitiõis diuine. q̃ eterna est ⁊ semꝑ manẽs cõtenni ꝑcipiẽs dũ carnales ⁊ fluxas infeliciũ mẽtes cõprimit. ab ea diffugiũt q2 pugnare cõtra carnis cõcupiscẽtias nolũt. Hoc tñ certissimũ oĩbus sit q2 neq̃ iudei neq̃ pagani neq̃ xp̃iani quomodocũq̃ se exterius habeãt. veniẽtes ad sarracenos. etiãsi se esse de secta eoꝝ foris simulẽt: nunq̃ tñ ex corde sunt. Simulãt aũt se esse q̃d nõ sunt. vt sicut ꝑdixi aliq̃d corꝑis euadãt incomodũ. Aut vt porcinis voluptatibꝫ quarũ apud eos copia et licẽtia est ꝑfruantur.

¶ Ceterũ queadmodũ sctũs doctor aquinas in summa sua cõtra gẽtiles libro ꝑmo. capitlo. vj. notat. Alia penit⁹ via fuit introductiõis legis mahumetice ⁊ veritatꝭ euãgelice in orbẽ hincinde. Siquidẽ lex noua ⁊ euãgelica nõnisi diuino miraculo mũdo fuit ꝓpalata. Secta ꝟo mahumetica opposito totaliter mõ. Q̃d hinc potissimũ liquet. Nã in lege euãgelica omnẽ intellectũ hũanũ trãscendentia ꝑdicant̃. vt est trinitas ꝑsonaꝝ cũ vnitate essentie ĩ diuinis. ⁊ natura diuina ac hũana in xp̃o hypostatice cõiuncte. ⁊ hmõi que oĩno naturalis intellect⁹ cognitionẽ excedũt. ¶ In secta ꝟo mahumeti nil tradit̃ credendũ nisi q̃d facile a quolibet mediocriter intelligẽti naturali põt ingenio cognosci. vt est vnitas dei ⁊ xp̃i homĩs excellentia suꝑ alios ꝓphetas ante eũ ⁊ huiusmodi. Multi etiã hominũ substantias spũales seꝑatas nõ cognoscũt. ideo etiã in deo ⁊ angelis mahumet posuit corporeitatẽ. Et hec vna cã est ꝙ plures sectã illã susceperũt tanq̃ cognitu credituq̃ faciliorẽ. Preterea in veritate euãgelica vt supra habitũ est carnales voluptates cohibent̃. vt sunt veneree delectationes. honores. diuitie ⁊ hmõi. At cõtra in secta ꝑdicta. omni carnali voluptati laxant̃ habene. quinetiaꝫ fastus ⁊ pompe. velut q̃dam ꝟtuosa ꝑdicant̃. ideo multi etiã sequunt̃. Amplius in euãgelica veritate ꝓmittunt̃ premia nõ modo inuisibilia sed etiã a mortalibꝫ incõprehensibilia. vt manifestũ est ex illo apostoli ꝟbo. Oculus nõ vidit nec auris audiuit ⁊c̃. q̃ preꝑauit deus diligentibꝫ se. Ab hmõi aũt nõ multũ inclinant̃ naturaliter hoĩes. quin poti⁹ sensibilia amplectunt̃. q̃ in lege mahumetica mercedis loco ꝓmittunt̃. Inde est ꝙ tãta mltitudo pestifere huic secte adheret. q̃m stultoꝝ infinit⁹ est numer⁹. Vñ iure meritoq̃ ꝓ maximo deputat̃ miraculo noua in lege ꝙ ipsa ꝑ simplices ⁊ ideotas in totũ diffusa orbẽ terraꝝ. puta ꝑ aplos ꝑdicata. mortaliũ aĩos ꝑ fidẽ euãgeliȷ̃ eousq̃ attollit. vt visibilibꝫ spretis. sola inuisibilia q̃rant. sequant̃. sperẽtq̃. deo nimiꝝ ꝟba illoꝝ credibilia faciẽte. signis. portẽtis. ⁊ ꝟtutibꝫ variȷ̃s. mirisq̃ scti spũs distributionibꝫ. ¶ Hec sane cã est qua freti sine vlla ambiguitate suscipim⁹ q̃cquid mat̃ ecclia vniuersalis ⁊ aplica docet. vsq̃ adeo vt pro tantoꝝ documẽtorũ assertione. per dei gratiã omni genere tormentorũ mori nõ timeamus. scientes pro certo vitam nobis gloriosam restare in celis. quã nobis concedat post hanc miserã fragilem ⁊ caducam vitam ipse qui vite mortisq̃ habet imperiũ christus in secula benedictus Amen.

¶ Circa quintũ de diuturnitate durationis illius secte.

Attendendũ ꝙ nõnulli mirant̃ de hoc ꝙ secta ista tã erronea ⁊ viciosa vt dictuꝫ est tãdiu durat. cũ ex cursu veteris ⁊ noui testamẽti vsq̃ ad ipam exclusiue nulla secta seu ritus erroneus tãte fuerit durationis. Videm⁹ em̃ ꝙ assiriȷ̃ ⁊ chaldei persi ⁊ greci ꝗ populũ dei ꝑ interualla tp̃m afflixerũt. fuerũt parue duratiõis respectu durationis illi⁹ secte. Siliter rhomano

rũ ⁊ idolatrarũ secta modicũ durauit respectu isti⁹. Et si dicatur ꝙ hmõi duratiõis nõ est causa querẽda. cũ sit ex volũtate diuĩa hoc ꝑmittẽte. cuius scʒ volũtatis causa nõ est ꝗrenda. hoc nõ videt̃ sufficere. Nã licʒ diuine volũtatis q̃ est ei⁹ essentia nõ sit cã querẽda cũ sit ꝑma causa oĩm. nihilominus tñ de eius effectibꝫ a sctis ⁊ iustis viris nõnunq̃ꝫ cause ꝗrunt̃ in similibꝫ. ¶ Vñ Jeremias ca. xij. deo dicit. quare via impiorũ prosperat̃ bñ est oĩbus q̃ preuaricant̃ ⁊ inique agũt. plãtasti eos ⁊ radicẽ miserũt. ꝓficiunt ⁊ faciũt fructũ. Et Abacuc deũ alloquẽs in ꝑmo capitulo dicit. Mũdi sunt oculi tui ne videas malũ. ⁊ respicere ad iniq̃tatẽ non potes. Quare ꝰ nõ respicis sup inique agẽtes ⁊ taces deuorãte impio iustiorẽ se. Que vba ꝓprie possent applicari ad hoc ꝓpositũ. Nã deus videt̃ tacere permittẽdo ꝙ ꝓplus iste tãtis erroribꝫ ⁊ vicijs implicat⁹. populũ iustiorẽ se deuorat scʒ xpianuʒ. ⁊ hoc ꝑ tã insuetã duratiõis diuturnitatẽ. ¶ Nã ab initio illi⁹ ꝓphane secte vsq̃ꝫ in hodiernũ tẽpus currẽte scʒ Anno dñi. M. cccc. lxxxv. fluxerũt anni octingẽti quĩquaginta vł paulo plus. vt patʒ recte cõputãti. Nec tñ adhuc apparẽt signa ꝯsummatiõis vel desitiõis ipi⁹. de q̃ nõ solũ multi mirant̃ tãte duratiõis causam nõ inueniẽtes. sed etiã q̃daʒ alij in fide claudicãt. murmurãtes de dei ꝓuidẽtia et eius equissima iusticia. Ad hãc questionẽ doctor q̃dã ex iudaismo ad christianismũ cõuersus (cui⁹ nomẽ ob reuerentiã silere malo q̃ꝫ exꝑmere) ita putauit respõdendũ vt infra habet̃. Assignãs tres differẽtias inter sarracenos ⁊ alios paganos ꝑcedẽtes. q̃s differẽtias fideliter hic recitabo ꝑmũ. Deinde necessarijs rõnibꝫ ⁊ maturis improbabo. dicit aũt sic. Quanq̃ꝫ tã sarraceni q̃ꝫ pagani eos ꝑcedẽtes conueniãt in rõne infidelitatis. oẽs eñ tã isti q̃ꝫ illi carẽt fide vera Differũt tñ in multis ⁊ specialiter in tribus q̃ ad ꝓpositũ faciũt. Quorũ primũ est. ꝙ hec secta licʒ mala ⁊ pessima vt dictũ est. nõ tñ est idolatria nec cultũ idolorũ publice in suo dominio ꝑmittit sic alie secte ꝑcedẽtes cõiter faciebãt vt ẽ manifestũ. Nã a tẽpore assyriorũ ⁊ chaldeorũ vsq̃ꝫ ad tẽpus Cosdroe inclusiue. cui⁹ dominiũ ꝓpinquũ fuit ipo mahumeto semꝑ viguit cult⁹ idolorũ inter gẽtes. q̃ ꝓplm dei vexabant. vt patet in veteri testamẽto ⁊ in historijs ecclesiasticis ⁊ legẽdis sanctorũ. Cõstat aũt ꝙ inter oĩa pctã q̃bus de⁹ offendit̃: pctm̃ idolatrie est potissimũ. intãtũ ꝙ de⁹ se ostẽdit feruentius seu ardẽtius illud punire q̃ꝫ alia pctã. vnde Exodi. xx. vbi ꝓhibet̃ idolatria dicit̃ de⁹ zelotes dũtaxat. ⁊ nõ alibi vbi alia ꝓhibent̃ pctã. Nã cum dixisset. Nõ adorabis ea scʒ idola nec coles. subdit. ego sum dñs deus tu⁹ fortis et zelotes. Et ibideʒ capitulo. xxxiiij. cũ dixisset. Nõ adorabis deũ alienũ. stati subdit. qm̃ dñs deus tuus dñs zelotes nomẽ ei⁹ ⁊c̃. Et Deutro. xxix. loquẽs de hoĩe idolatra dicit ¶ Tũc q̃ꝫmaxie furor ei⁹. i. dei seuiet. et zelus cõtra hominẽ illũ. ⁊ sic in multis alijs sacre scripture locis. Cuius rõ est. Nã zelus importat intensionẽ affect⁹ ex q̃ q̃s vehemẽter ꝗrit excludere illud qꝺ sibi repugnat s̃m Augustinũ libro. lxxxiij. q. Et q̃ꝛ cultus idolorũ inter cetera pctã magis repugnat cultui diuino. ideo circa hoc peccatũ dicitur zelotes ⁊ zelare singularius q̃ꝫ in alijs pctis. vnde etiã nõ tãdiu tolerat durationẽ ei⁹ sicut aliorũ peccatorũ. Eo modo q̃ viri dicunt̃ zelare vxores. ne ꝑ cõsortiũ aliorũ impediat̃ singularitas quã in vxore ꝗrunt. vñ nõ tamdiu tolerat zelotipiã sicut alia vicia q̃ de vxoribꝫ suspicant̃. Et q̃ꝛ ista secta nõ incurrit peccatũ idolatrie cõmittẽdo nec ꝑmittẽdo ¶ Jdeo nõ mirũ si deus eã longiori tꝑe tolerat q̃ꝫ alias sectas ꝑcedentes. quarũ plures publice idola colebãt. Si aũt dicat̃ hic ꝙ idolatriã multo maiori tꝑe deus ꝑmisit. Incepit eñ s̃m quosdã a tẽpore Enos q̃ fuit tertius ab Adaʒ de quo Genesis. iiij. Scd̃m vero alios a tẽpore Nemroth. de quo Genesis. x. Et q̃cquid sit de hoc manifestuʒ est. quia tẽpore Moysi egyptij idola colebãt. vnde Exodi. xij. Jn dijs egypti faciã iusticiã. ⁊ tẽpore Dauid legit̃ in ps̃. Omnes dij gentiũ demonia ⁊c̃. Vñ ratio ꝑdicta nõ videt̃ habere locũ cũ sit manifestuʒ ꝙ deus ꝑ multo maiora tẽporũ spacia. idolatriã in gentibꝫ ꝑmisit. Ad hoc dicendũ ꝙ idolatria est nomẽ generis. sub q̃ cõtinent̃ multe ⁊ varie species idolorũ ⁊ cult⁹ eorũ. Vñ diuerse gẽtes seu natiões diuersa idola colebãt ⁊ sub diuersis ritibꝫ ¶ Vñ Judicũ. x. de filijs isrł dicebat̃ ꝙ seruierũt dijs Aram ⁊ dijs Sydon ⁊ dijs moab ⁊ dijs amon ⁊ dijs philistijm ⁊ hmõi. Cũ aũt aliq̃ gens aliaʒ suꝑabat. deos illi⁹ gẽtis deuicte destruebat ⁊ cultũ eorũ. Vñ Esaie. xxxvj. Rabsaces noĩe sennacherib q̃ multas gẽtes deuicerat dicebat. Vbi sunt dij Amach ⁊ Arphat. ⁊ vbi sunt dij Saphat ⁊ Bayn ⁊c̃. q̃si diceret ꝙ sicut deuicerat gẽtes illas ita ⁊ deos earũ. Ex q̃ patʒ ꝙ sicut nulla fuit potestas mũdana q̃ tm̃ durasset sicut ptãs hui⁹ secte. de q̃ loq̃mur ꝓut ex historijs põt hr̃i. ita nec fuit aliq̃ idolatria in tãtũ durãs. Nã vna specie idolatrie suꝑata ꝑ aduersarios sue gẽtis. Alia spẽs idolatria scʒ alterius gẽtis suꝑantis insurgebat. ⁊ sic licʒ de⁹ multo tꝑe idolatriã sub rõne generis ꝑmitteret. nullã tñ spẽm idolatrie diu tolerabat: sʒ vnã ꝑ aliã puniebat. Et iõ q̃n rhomanũ imperiũ vt oẽs natiões sibi subiugaret. oẽs spẽs idolatrie recepit. vt in historijs scolasticis legit̃ de phano pantheon ¶ Tunc deus oẽs hmõi idolatrie spẽs. ꝑ xp̃m ⁊ ei⁹ doctrinã destruxit ꝓut fuit ꝓphetatũ Danielis. vij. ꝙ lapis scʒ xp̃s de mõte abscisus sine manibꝫ. i. absq̃ꝫ hũana ptãte nat⁹. statuã id est idolatriã gentiliũ diminuit q̃ ad oẽs ei⁹ spẽs. ꝓut lati⁹ alibi declarat̃ ¶ Et sic patʒ rõ vna quare ista secta nephãda de q̃ loq̃mur in pro

p̄ria specie ⁊ ritu tot tēporibꝫ p̄dictis plus ꝙ̄ alia species idolatrie tolerat̄. Naꝫ i ista est infidelitas sine idolatria. In alijs ꝟo precedentibꝫ fuit idolatria cū infidelitate. Idolatrie aūt punitio zelo diui no subiacet quo deus feruētius ⁊ celerius eam punit ꝙ̄ alia peccata vt dictū est.

¶Secundū ꝟo in q̄ differt ista secta ab alijs p̄cedentibꝫ est. ꝙ p̄cedentes vt cōiter cogebant fideles ad adorandū seu thurificandū idolis vt patꝫ in daniele de tribꝫ puerꝭ. ⁊ in libris machabeoꝝ. ⁊ multo frequētius ⁊ clariꝰ in legēdis aploꝝ ⁊ martyrū. qui ꝑ tyrannicā potestatē multipliciter torquebātur vt cultū idolis p̄starēt. suꝑ q̄ mirabilia tormēta patiebant̄ vsqꝫ ad sanguis effusionē. imo ⁊ mortē. Tenētes ꝟo istā sectā sarracenicā cōiter ⁊ vt in pluribꝫ nō cogūt fideles ad apostatādū a fide. Nā in alkorano p̄cipit̄ ꝙ oēs hoīes non recipiētes legē suā occidant̄ nisi soluāt tributū. Ex q̄ patꝫ ꝙ ꝑ solutioꝫ tributi: soluunt̄ ab hac coactiōe. Solutio aūt tributi supiorībꝫ. etiā si sint infideles licita est dicēte xp̄o Luce. xx. Reddite q̄ sunt cesarꝭ cesari ⁊c̄. Q aūt sarraceni nō cogūt fideles ad apostatandū a fide est manifestū ꝑ expientiā. Manifestū est em̄ ꝙ hodie in sctō sepulchro Hierosolymis ⁊ in ciuitate Bethleē sunt monasteria fratrū minoꝝ deuote viuentiū. ⁊ in mōte synai vbi corpꝰ btē Katherine req̄escit sunt multi monachi deo seruiētes sub regula sctī Basilij. Et sic patꝫ rō scd̄a q̄re ista secta licꝫ mala ⁊ ꝑnitiosa. nō tn̄ fidelibꝫ tā nociua nec ꝑiculosa est sic̄ alie secte p̄cedētes q̄ conabant̄ cogere xp̄ianos ad apostatandū a fide ⁊ negandū xp̄m. Vn̄ non mirū si diutius toleret̄ ꝙ̄ secte erronee p̄cedētes. Sꝫ forte cōtra p̄dicta dicet̄ ꝙ licꝫ ista secta cōiter nō cogat fideles ad recedendū a veritate fidei: tn̄ supprimit eos vehemēter. ita ꝙ viuūt inter eos q̄asi sub iugo captiuitatis ⁊ seruitutis. Itē predicti q̄tidie mouēt bella cōtra xp̄ianos ⁊ multos occidūt ⁊ captiuāt. ⁊ terminos eoꝝ ⁊ terras deuastāt. Ex q̄bus videt̄ ꝙ pro honore noīs dei nō tm̄ debuissent tolerari. ¶Ad p̄mū dicendū ꝙ viuere abiecte ⁊ sub iugo seruitutꝭ nō diminuit aliq̄d de veritate ecclesiastice dignitatꝭ. Naꝫ vt ait Hilarius in. vij. de trinitate. hoc hꝫ propriū eccl'ia. vt dū ꝑsecutionē patit̄ floret. dū oppmit̄ crescit. dū cōtemnit̄ ꝑsistit. dū ledit̄ vincit. dū arguit̄ intelligit. tūc stat cū suꝑari videt̄. hec ille. Ex q̄ patꝫ manifeste ꝙ veritas ecclesiastice dignitatꝭ nō cōsistit in prosperitatibꝫ mūdanis. dicēte xp̄o Johannis xviij. Regnū meū nō est de h̄ mūdo. sed potiꝰ in aduersitatibꝫ mūdanis ꝓ noīe xp̄i tolerādis. q̄d etiā ex ꝓcessu p̄mitiue eccl'ie in bonis sp̄ūalibꝫ pōt hr̄i. Manifestū est em̄ ꝙ in eccl'ia p̄mitiua a tp̄e apostoloꝝ vsqꝫ ad tēpus Siluestri pape. qn̄ nulla ptās mūdana erat apud fideles. tūc eccl'ia maxie prosperabat̄ in sp̄ūalibꝫ. florebat em̄ frequētibꝫ triumphalibꝫ martyrijs. qn̄ pro fide xp̄i sustinēda sūmi pōtifices ⁊ alij p̄lati ⁊ viri religiosi. etiā simplices vtriusqꝫ sexꝰ. pro xp̄i noīe gaudēter tormēta ⁊ rabiem tyrānoꝝ vsqꝫ ad mortē acerbissimā sustinebāt. Ex q̄bꝫ manifestabat̄ ꝙ virtutes diuine scꝫ fidei et spei ⁊ charitatis. ꝑ tūc in eccl'ia q̄ sunt vera ⁊ maxima bona sp̄ūalia: maxie abundabāt. Qn̄ aūt ꝓcessu tp̄is fideles magnas ptātes seclares obtinuerūt. tūc p̄dicte ꝟtutes ⁊ si ꝑ miscd̄iaꝫ diuinā nō ex toto defecerūt. nō tn̄ sub eodē vigore cōiter reperiunt̄. sic̄ in eccl'ia p̄mitiua vt est manifestū Int̄ fideles etiā cōmorātes his tp̄ibꝫ in ꝑtibꝫ vltra marinis. multi reperiunt̄ deuotiores ꝙ̄ in istis ꝑtibꝫ. q̄d satis patꝫ ex magna patiētia eoꝝ in tolerādis obprobrijs ⁊ iniurijs sarracenoꝝ frequēter ꝓ noīe xp̄i Ad secundū ꝟo dicēdū ꝙ s̄m Augꝰ. in. iij. de trini. ca. xvj. ⁊ allegat̄ a mg̃ro in p̄mo dist. xlvj. Mala q̄ ab iniq̄s infidelibꝫ fideles pie ꝑferūt. ipis scꝫ fidelibꝫ vtiqꝫ ꝓsunt ad emūdanda pctā. vl' exercendaꝫ ꝓbandāqꝫ iusticiā. hec ille. Vn̄ hm̄oi debellatiōes a sarracenis haud dubiū. diuia inferunt̄ volūtate xp̄ianis. ꝓpter multa eoꝝ pctā q̄ ab eis cōmittunt̄ indies ⁊ plurimū inualescunt. ⁊ in talibꝫ sarraceni reputādi sunt vt flagellū dei ⁊ ꝟga furorꝭ eiꝰ. ꝓut Esaie. x. ca. habet̄. ⁊ ita talia ꝓprie fiūt ad emendanda pctā. Qn̄qꝫ ꝟo ad exercēdū ꝓbandāqꝫ iusticiā. Nā deꝰ q̄ sine testimonio sue bonitatis: nullū tēpus relinq̄t. lāguentibꝫ seu tepescentibꝫ p̄dictis p̄ncipalibꝫ ꝟtutibꝫ. prouidit eccl'ie sue. dans eis reges ⁊ p̄ncipes q̄ virilit̄ ⁊ fortissime sepe ꝯtra aduersarios fidei strēnue pugnarūt. ꝓut patꝫ in histo rijs germanoꝝ ⁊ galloꝝ ⁊ alioꝝ orthodoxoꝝ europe p̄ncipū. Ex q̄bus patꝫ ꝙ sic̄ olim cōtra idolatras feroces q̄ cogebāt fideles ad recedendū a cultu diuio ⁊ ad adorandū idola. deꝰ disposuit martyrū cōstantiā ꝑ quā ostenderet̄ firmitas fidei eccl'ie erga deū. Sic ꝯ falsos sarracenos. in armorū potētia cōfidētes. ꝓuidit de potentibꝫ ⁊ fortissimis p̄ncipibꝫ. ꝓ deo strēnue militantibꝫ in q̄ diuina ꝓuidētia q̄ in sui dispositiōe nō fallit̄ se ostēdit fideliū iustū ⁊ piū gubernatorē. ¶Tertiū ꝟo in q̄ differt ista secta a p̄cedentibꝫ est ꝙ p̄cedētes secte idolatraꝝ: dignitatē xp̄i in oībꝫ ⁊ ꝑ oīa denegabāt. negantes nō solū eiꝰ verā deitatē. sed etiā eiꝰ bonitatē seu ꝟtuositatē humanā. asserētes ip̄m fuisse seductorē ⁊ maleficū ⁊ hm̄oi. Vn̄ cū viros iustos ⁊ fideles ad recedenduꝫ ab eiꝰ fide cogebāt. deridebāt eos ꝓpter crucē ⁊ passionē xp̄i dicentes. quō inter deos debet cōputari. ⁊ tanqꝫ deꝰ coli q̄ seip̄m non potuit saluū facere. que q̄dem blasphemia xp̄i cōmuniter inuenit̄ in legēdis sanctoꝝ martyrū q̄ sub tyrannica ptāte rhomanoꝝ ⁊ persaꝝ ⁊ aliorū tyrannoꝝ post passionem xp̄i martyrio sunt coronati. Secta ꝟo ista hoc nō facit. Nā vt dictū fuit supra in tertio articulo. licꝫ deitatē xp̄i neget q̄ est sūma et ineffabilis excellētia diuine ꝑsone. Cōcedit tn̄ ip̄m fuisse excellētissimū suꝑ oēs creaturas mūdi vt

dictũ est. Vñ nõ mirũ si ɔ̃ istã sectã tolerabili⁹ se habeat diuina iusticia diuti⁹ eã sustinẽdo q̃ alias p̃ce
dẽtes xp̃m hoīez vitupantes. Et attendẽdũ ꝙ circa finẽ mũdi antichrist⁹ surget ꝓut .ij. ad Thessal.
ij. dr̃. q̃ oẽs ꝑsecutiões oīm sectaꝝ p̃dictaꝝ excedet. Nã fideles nõ solũ coget ad recedẽdũ a cultu xp̃i
sed etiã ad adorandũ ip̃m antichristũ tanq̃ deũ: vt ibidẽ hr̃. Et ideo nõ tm̃ dr̃ antiaplus ⁊ antipro-
pheta sic mahumet⁹ vt dictũ est. sʒ etiã antixp̄us tanq̃ ceterꝭ magis xp̃o ɔ̃rius. Et iõ sic de⁹ disposu
it ɔ̃ ꝑsecutionẽ idolatraꝝ q̃ maior fuit q̃ sarracenoꝝ vt dictũ est martyres. q̃ fortissimi fuerũt in fide.
intãtũ ꝙ mũdũ vicerũt. oĩa mũdana tormẽta ꝓ fide xp̃i sustinẽdo. Juxta illud. Hec est victoria que
vincit mũduʒ. s. fides vr̃a. j. Johis. v. Sic ɔ̃ ꝑsecutionẽ sarracenoꝝ disposuit reges q̃ licʒ in fidei fir
mitate nõ tm̃ gradũ attigerint sic martyres. fuerũt tm̃ in fide stabiles. ⁊ in armoꝝ potentia deo stren
nue militãtes. intãtũ ꝙ de ipsis põt dici ꝙ ꝑ fidẽ vicerũt regna: licʒ nõ mundũ. vt hr̃ ad Hebreos. xj
⁊ Johis dicto caplo. Et hec fuit sufficiẽs ꝓuisio ad sarracenoꝝ malitiã refrenãdaʒ. Sic etiã dispo-
suit ɔ̃ maximã ꝑsecutioẽʒ antixp̃i ꝭm aduẽtũ suũ ꝑficiendũ. vbi ɔ̃ summũ ꝑsecutorẽ summ⁹ insurget
liberator. Quibꝫ ɔ̃sideratꝭ patʒ rõ maiorꝭ ⁊ minorꝭ duratiõis harũ sectaꝝ. q̃ sumẽda est ex maiorita
te seu miõritate ꝑsecutionũ earũdeʒ. Nã q̃ꝛ ꝑsecutio antixp̃i erit maxĩa: ideo erit breuissima Juxta il
lud Matth. xxiiij. ca. Et nisi breuiasset dñs dies illos nõ fuisset salua oĩs caro. Et pari rõne q̃ꝛ ꝑsecu
tio sarracenoꝝ int̃ ceteras ẽ minor. vt ptʒ in p̃dictꝭ tribꝫ differẽtijs. iõ ei⁹ duratio ẽ valde lõgior ceterꝭ
Et q̃ꝛ ꝑsecutio idolatraꝝ fuit q̃si media int̃ eas. iõ ei⁹ duratio est q̃si media int̃ duratiões p̃dictas. ⁊
h̃ loquẽdo de duratiõe in cõi. nõ attingẽdo ad mẽsurã tẽpoꝝ exq̃sitã. q̃ꝛ hoc eẽt inq̃rere de tp̃ibꝫ ⁊ mo
mẽtis q̃ pater posuit in ptãte sua Act. j. ca. In quibꝫ oĩbꝫ maxĩe relucet sapiẽtia diuina. q̃ vincẽno ma
liciã diabolicã ꝑiter ⁊ hũanã attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortit̃ ⁊ disponit oĩa suauit̃. Sap. viij. cap.
Verũ q̃ꝛ doctor ille ĩ his dictꝭ suis nimiũ videt̃ sectã sarracenicã impijssimã attollere ⁊ cõmẽdare su
per alias sectas vñ fideles tepidi reddi possent (vt alias satꝭ sunt) ad expugnãdũ vel impugnãdũ ip-
sos ꝑfidissimos sarracenos. eccl̃ie dei nocẽtissimos hostes. ⁊ crucis xp̃i inimicos. ⁊ p̃terea rõnes q̃
bus vtit̃ fundamẽto carẽt veritatꝭ. atq̃ hec ambo sũt ꝑiculosa valde. scʒ inniti in talibꝫ nõ veritati q̃
ad fundamẽtũ dictoꝝ ⁊ retrahere fideles ꝑ hm̃õi dicta a defensiõe fidei catholice. Jdcirca ex amore
veritatꝭ ⁊ ad ꝓuocandũ fideles ɔ̃ illos pessimos sarracenos. ostendã breuissime ĩ tribꝫ illis differen
tijs ip̃os fore deteriores ceterꝭ sectis vl̃ ad min⁹ eq̃les. ⁊ h̃ ꝭm ordinẽ triũ differentiaꝝ q̃s ponit do-
ctor ille in cõꝑatiõe ad alias sectas. Primã differẽtiã assignãs tria facit. Primo nanq̃ dicit ꝙ hec se
cta scʒ sarracenoꝝ lʒ mala sit nõ tm̃ est idolatria nec cultũ idoloꝝ publice ꝑmittit. Scd̃o ostẽdit ꝙ de
us seruẽti⁹ punit pctm̃ idolatrie q̃ alia pctã. Tertio ipse opponit de diuturnitate idolatrie ⁊ soluere
nitit̃. Tria hec ꝭm ordinẽ ostẽdaʒ clare nil fundamẽti hr̃e in ṽitate q̃ ad intẽtionẽ suã fundandã.
Primũ ostẽdo sic scʒ nõ valere ɔ̃ñtiam ⁊c̃. Nã oĩa pctã q̃ sunt eq̃lia q̃ ad penã inferendã ⁊ offensam
dei ꝓuocandã nõ pñt differre q̃ ad impunitatẽ. nec vnũ magis excusata ꝑsecutiõe aut toleratiõe dei
q̃ aliud ꝭm hũanã inuestigationẽ. Sʒ infidelitas sarracenoꝝ est eq̃lis idolatrie q̃ ad diuinã offen-
sam ⁊ penã pcti. igit̃ nõ est ex h̃ rõ reddẽda. nec reddi põt cur diuturnior sit ꝭm hũanã inuestigatiõeʒ
infidelitas ip̃oꝝ sarracenoꝝ q̃ pctm̃ idolatrie alioꝝ. maior patʒ de se ⁊ ex fundamẽto doctorꝭ illius.
Est eñ fundamẽtũ suũ ꝙ sarraceni nõ adeo grauit̃ peccẽt seu deũ offendãt sic idolatre. Si g̃ ꝓbat̃
minor ꝙ sarraceni adeo grauit̃ peccẽt ⁊ puniri merent̃ sic idolatre tũc cõstat fundamẽtũ nihil cõclu
dere q̃ ad hũanã inuestigationẽ. Minor igit̃ sic ꝓbat̃. Nã sup id ad Galathas. iiij. Quõ cõuertimĩ
iterũ ad infirma ⁊ egena elemẽta legis. dicit btũs Hiero. obseruãtia legis veterꝭ cui tũc dediti erant
erat pctm̃ pene ꝑ seruituti idoloꝝ. Et alia glosa ibidẽ. nõ distat lex post xp̃m ab antiq̃ idolatria. Et
si dicat̃ ibi colebat̃ de⁹. hic ṗo diabolus. Dicẽdũ ꝙ q̃uis h̃ scʒ in lege colat̃ de⁹. tm̃ nõ eodeʒ mõ quo
debet. Et sctũs Thomas dicit scd̃a scd̃e. q. xliiij. articl̃o. iij. Ad tertiũ ꝙ obseruatio legis nõ est oĩno
eq̃lis idolatrie ꝭm gen⁹ pcti. sʒ equalis pene. q̃ꝛ vtrũq̃ est sp̃ẽs pestifere sup̃stitõis. Ex q̃bꝫ sic ꝓcedo
Si iudeoꝝ pctm̃ q̃ obseruãt veterẽ legẽ tp̃e gr̃e est par ⁊ eq̃lis pene pctõ idolatrie. puniri g̃ ꝭm hu-
manã inuestigationẽ meret̃ sic pctm̃ idolatrie. et tm̃ hodie videm⁹ adhuc illã obseruantiã vigorosaʒ.
igit̃ fundamẽtũ illi⁹ doctorꝭ nihil in ṽitate rõnabilit̃ ɔ̃cludit. Et q̃ꝛ pctm̃ iudeoꝝ pestifere sup̃stitio
nis legẽ obseruantiũ tp̃e gr̃e est eq̃lis pene ⁊ est par seruituti idoloꝝ. sequit̃ de nccitate ꝙ pctm̃ ⁊ infi
delitas ꝑfidoꝝ sarracenoꝝ obseruãtiũ legẽ mahumeti. ml̃to magis par est seruituti ⁊ pene idolatrie
Cõstat nimiꝝ ⁊ ex supioribꝫ cõpertũ habet̃. sectã sarracenicã ꝑuersissimã. nõ a deo vnq̃ fuisse datã.
nec ꝓ aliq̃ tp̃e bonã. sʒ sup̃stitiosaʒ ⁊ falsam sp̃. Legi q̃ʒ tam veteri q̃ noue ɔ̃trariã ⁊ blasphemãtem:
atq̃ a cultu dei ⁊ vera fide abducentẽ. q̃ omĩa lõge excedũt obseruãtiaʒ legis veterꝭ iudeoꝝ. quã tp̃e
gr̃e adhuc obseruãt. vtpote q̃rũ lex a deo est data ꝓ tp̃e suo bona. ⁊ necessario illi ꝑpl̃o tũc obseruãda.
vera sp̃: ⁊ legi noue nõ ɔ̃ria. nec ip̃a lex vet⁹ blasphemat. sʒ figurat legẽ gr̃e ⁊ ṽitatis. Nec q̃tuʒ in se
est auertit a cultu diuino neq̃ abducit. sed poti⁹ inducit si vere intelligat̃ ad verã fidẽ catholicã. Sed
si ꝑlustret̃ lex mahumeti ĩ alkorano. oĩa p̃dicta ⁊ plura nephãda reꝑiunt̃ ⁊ exp̃munt̃ etiã in obseruã

tia ⁊ moribꝫ ⁊ orōnibꝫ ⁊ inuocatiōibꝫ ipoꝝ sarracenoꝝ ꝑuersoꝝ. Iterū si attēdat̃ ꝙ venerantur solen nissime illū seductorē mahumetū. Iterū si attēdat̃ ꝙ idē mahumetꝰ fuit magꝰ ⁊ artibꝫ magicis vte/ bat̃ ad inducendū ꝓplm̄ vt ipm̄ crederēt ꝓphetā dei. ⁊ sic successiue vsqꝫ nūc oēs sarraceni legē ipius vestigijs patrū inherēdo tenēt inducti ex magicis deceptōibꝫ. Et q2 hmōi supstitio ex pacto cū demo nibꝫ inito ꝓuenit. idolatria est ſm Thomā scd̄a scd̄e. q. xcv. Et qd̄ est ꝑuersissimū legē statuerūt ob= stinatiōis vt nō admittat̃ qcunqꝫ volēs de veritate fidei aut leg̃ ipsoꝝ ꝑuersitate loq̄ in q̄ in ꝓfundū maloꝝ ꝑuenerūt. His cūctis ꝯsideratis ⁊ cōꝑatis ad obseruātiā3 legis veter̃ iudeoꝝ q̄ par est serui tuti ⁊ pene idolatrie. nulli dubiū q̄n peccatū infidelitat̃ sarracenoꝝ adeo ꝑuersoꝝ multo mag̃ rōne pestifere supstitiōis sit eq̄lis seruituti ⁊ pene idolarie. Quāobrem nō est rō diuersitat̃ quo ad h̄. cur diuturnior ſm hūanā inuestigatiō3 ipsa secta sarracenoꝝ possit aut rōnabilit̃ debeat esse q̄3 secte ido latraꝝ. Qd̄ ꝟo annectit: sarraceni nō ꝑmittūt idolatriā est ficticiū. Nā nō sunt idolatre q̄s repellerent hodie nisi forte pauci. vt dicit idē doctor met in libro quē intitulauit Scrutiniū scp̄turaꝝ. ita ꝙ ꝓ= priū dominiū seu regnū nō hn̄t. ideo sūt de dn̄io sarracenoꝝ. Nec pōt ostēdi vnq̄3 aliquē idolatrā re= pulsu3 fuisse a sarracenis post mortē impij mahumeti. ¶ Quo ad scd̄m q̄ dicit ꝙ deꝰ ostēdit feruē= tius se pctm̄ idolatrie punire q̄3 alia pctā. ⁊ vult h̄ probare ex eo ꝙ solū circa p̄ceptū de ꝓhibitiōe la= trie ⁊ nō sup alia deꝰ dicit̃ zelotes ⁊c̄. nō pōt ꝑ hoc ꝓbare dictū suū esse rōnabile. ⁊ tn̄ in h̄ stat totum fundamētū p̄me sue rōnis. Nā nō legit̃ deꝰ pctm̄ idolatrie in gētilibꝫ singularit̃ ⁊ feruētiꝰ puniuisse sed i iudeis ⁊ respectu illoꝝ q̄s despōsauit sibi ꝑ legis dationē p̄ cūctis ꝓplis dicit se zelotē sup idola tria. S3 cū sarraceni nō sunt iudei nihil ex h̄ cōcludit̃ pro eis: nec ꝯ eos sic clarū est. Vn̄ fundamē tū huiꝰ doctor̃ claudicat oīno. ¶ Qd̄ tertio opponit ⁊ postea soluit dicēs idolatriā eē duplicē sc3 ge nericā ⁊ specificā. Specificā nō diuturnā fuisse sed genericā: nō est soluere obiectionē. Nā obiectio est de idolatria vniuersali. ⁊ vbicūqꝫ viguit tot annoꝝ spacio. R̄ndere g̃ de speciebꝫ idolatrie ⁊ cōce dere genericā idolatriā diuturniorē q̄3 secta illa durauit sarracenoꝝ nō est soluere obiectionē. immo est exp̄sse eā cōcedere. Itē cōtra illā solutionē posset etiā dici ꝙ oīs idolatria in hac specifica rōne cō uenit ꝙ eusebiā seu diuinū honorē soli deo debitū exhibet creature. Ex qua re pat3 ꝙ q̄3diu durauit idolatria siue vno mō siue altero semꝑ h̄ fuit ꝓpriū idolatrie. cultū deo soli debitū exhibere creatur̃. ⁊ sic multo maior̃ diuturnitat̃ idolatria fuit q̄3 secta sarracenoꝝ. Ex q̄ vlterius sequit̃ qd̄ sup̄ dictū est ꝙ deꝰ nō fuit magis zelotes sup pctō idolatrie in gētibꝫ q̄3 sup alia pctā. Vn̄ argumētū qd̄ ipē ad ducit in oppositū ⁊ nitit̃ soluere: oīno stat ⁊ cōuincit rōne3 doctoris illiꝰ. Et dato ꝙ illa tria q̄ in p̄ma rōne ponit eēnt vera. tn̄ nō deberet aliq̄s ex h̄ rōnabilit̃ arguere ꝙ iō hec secta diutiꝰ duraret: q2 rōna bile vr̄ postq̄3 deꝰ hō factꝰ est ⁊ mortuꝰ. et tāta bona generi tribuit hūano ꝙ etiā quācunqꝫ infideli= tatē nō solū idolatriā tp̄e grē ampliꝰ ⁊ feruentiꝰ ꝑsequat̃ q̄3 ante incarnationē. etiā in q̄buscūqꝫ ꝓplis sic etiā grauiꝰ iā peccāt hoīes q̄3 ante incarnationē. q̄n nō erat tātū auxiliū datū fragilitati humane. ¶ Itē ꝙ maior ingratitudo est modo pctm̄ qd̄libet q̄3 sil'e ante incarnationē. ¶ Itē maior est elucidatio veritat̃ q̄3 ante incarnationē. Vn̄ etiā hmōi pctm̄ ⁊ p̄sertim infidelitat̃ aggrauat̃ ampliꝰ q̄3 ante in= carnationē. Qua ex re videt̃ doctor il'le valde incōsiderate finxisse apparentiā illā ⁊ differentiam.

¶ Scd̄a differētia ſm eū qua differūt sarraceni ab alijs sectis est ꝙ alie secte idolatraꝝ cogebāt fide les ad adorandū idola ⁊c̄. In q̄ vult iterū sarracenos meliores ostēdere ⁊ ꝟtuosiores alijs. sed h̄ ni= hil valet. Iudei em̄ occiderūt xp̄m. et tn̄ secta eoꝝ adhuc durat. g̃ illa dr̄ntia nihil cogit. nihil etiā ra tionis h3 qd̄ sic pat3. Secta ꝑsequēs ꝓpter fidē grauit̃ eccl'iam christifideles captiuādo. incarcerādo. occidēdo. in seruitutē redigēdo. suppm̄endo ⁊ q̄tidie cōculcādo. oēm conatū faciēs ad delēdū xp̄ia= nitatē ⁊ vniuersalē eccl'ia3. nōne hmōi secta cogit q̄3tu3 in ea est recedere a fide ⁊ a cultu veri dei. Nē pe oīs sani capitis hō capit. q̄ntum sit h̄ cogere. q̄3tu3 sit eccl'ie destructionū. q̄3tum fideliū detracti= uū a cultu ⁊ fide catholica. O quot ꝓpter h̄ ꝙ nolebāt venerari mahumetū sūt a sarracenis trucida/ ti fideles. Quid rogo interest tot regna tot terras tot ciuitates ab eccl'ia violent̃ recepisse in cōtēptu3 noīs xp̄i ⁊ xp̄iane fidei. ⁊ alias sectas. certos fideles cogere voluisse vt idolis imolarēt. Ex his patet ꝙ tertia differētia quā ponit illiꝰ secte respectu aliaꝝ etiā nō valet. ꝙ sc3 alie secte denigrabāt dignita tē xp̄i s3 illa honorat ⁊c̄. quō nō denigrat dignitatē xp̄i tot regna ab eccl'ia recepisse xp̄i sacra ⁊ oīa ad cultū diuinū spectātia ꝓphanare. ⁊ gloriā totiꝰ eccl'ie velle absorbere. Sed dicit hic doctor. illa se= cta ꝑmittit xp̄ianos in terr̃ suis. h̄ aliter nō facit sic totꝰ mūdus scit nisi ad habendū bona fideliū tā ꝑegrinoꝝ tā mercatoꝝ q̄3 religiosoꝝ. ⁊ tn̄ dure eos p̄munt sic doctor ille met fatet̃. non g̃ hoc ꝓpt̃ ho norē ⁊ dignitatē xp̄i faciūt ꝙ secū habitare ꝑmittūt xp̄ianos: q2 defacile in ipos fideles spuūt. spoli ant. vilissime tractāt ⁊c̄. Et certū est h̄ xp̄m sibi factū reputare dicentē. Qd̄ vni ex minimis meis feci stis mihi fecistis. ¶ Iterū. q̄ vos spernit me spernit. Nihil g̃ salua reuerētia illiꝰ doctoris valet ꝙ vo= luit ex his fundamētis rōnes reddere diuturnitat̃ huiꝰ secte sc3 sarracenoꝝ p̄ ceter̃. S3 si q̄s de il= la re speculari voluerit altiꝰ: necesse est vt scp̄turas scās consideret. ⁊ p̄sertim dictū Zacharie ꝓphete

capitulo.xiij.vbi dicit sic.Et erūt in omi terra dicit dn̄s.ptes due in ea.ꝛ disꝑgent̄ ꝛ deficiēt.ꝛ tertia ps relinquet̄ in ea.ꝛ ducā tertiā partē ꝑ ignē.ꝛ vram eos sic vrit̄ argentū.Quid ꝟo sacri verbū h̄ habeat.q̄ legit intelligit.Due em̄ ptes q̄ dispergent̄ ꝛ deficiēt nō ab re possunt intelligi iudei ꝛ gētiles siue sarraceni.tertia ꝟo ps populus xp̄ian⁹.q̄ ps dī ꝑ ignē variarū ꝑsecutionū ꝛ tribulationū.nec tn̄ deficiet vsq; in seculi cōsummationē.sed ꝑ hec purgat̄ ꝛ exercet̄ ꝛc̄.Sicut em̄ olim tpe leg̃ mosaice dū vigeret.reliq̄t dn̄s gētes multas in circūitu populi sui scz philisteos ꝛ alios vt i eis erudiret israelē ꝛ vt cōsuetudinē haberēt p̄liandi ꝛc̄.Sic fortassis idipm nō incōgrue dici pōt in ꝓposito vt scilicz sarracenos dimittat dn̄s vel in flagellū vl' exercitiū populi xp̄iani.Sed ego nihil temere diffiniens id doctoribꝫ relinquo. Hoc vnū scio psalmista testāte:qꝛ iudicia dei abyssus multa ꝛc̄.Quis autem nouit sensuz dn̄i.aut q̄s cōsiliarius ei⁹ fuit.Aplus etiam clamat.O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ꝛ sciētie dei.q̄ꝫ incōprehensibilia sunt iudicia eius:ꝛ inuestigabiles vie eius.Et tantū de Sarracenis.

¶Sarraceni lingua ꝛ littera vtunt̄ Arabica hic inferius subimpressa:

Dal	Dal	Keh	hauch	Gzym	Tech	Te	Be	aleph
ذ	د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
Ayn	Dach	Ta	cdachuo	Sad	Schyn	Szyn	Zaym	Re
ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ز	ر
hehe	Nun	Mym	lam	lam	caph	kaff	ffea	Gaym
ه	ن	م	ل	ك	ة	ق	ف	غ
vel stula m. pax	ye	lamaleph	waw					
[illegible]	ي	لا	و					

¶ De iudeis quorū etiam plerisq; hisce tēporibus Hierosolymis manēt.

Sunt p̄terea hierosolymis his tp̄ibꝫ habitātes iudei vtriusq; sex⁹: circit quigenti. in sua pfidia ꝛ obstinatiōe ptinacit pseuerātes. velamē moisi hn̄tes fixe sup facies suas. ne lumē inspiciāt veritat. neq; ꝯuertant ꝛ sanent. vtpote q̄ indignos se iudicātes vite et̄ne. verbū respuert salut. viarūq; dn̄i noluerūt scientiā hr̄e. atq; ip̄m vite interemerūt auctorē. impie ad pylatū cōclamātes. Sāguis ei⁹ sup nos ꝛ filios nr̄os. Et q̄r noluerūt bn̄dictionē: elōgabit ab eis pcul. Nā ꝛ deo ꝛ hoīb odibiles facti sunt. sꝫ et sarraceni ꝛ barbari eos p̄ ceteris nationibꝫ psequunt. habētq; exosos. Et cū ceterar̄ hic recitent nationū errores. eor̄ q̄ꝫ summis vt pstringant labijs hereses aut incongruū reor. ¶ Iudei ꝯfessores interp̄tant. Multos em̄ ex his sequit confessio: q̄s antea pfidia possidebat. Hebrei trāsitores dicunt. Quo noīe admonent: vt de peioribꝫ ad meliora trāseant. ꝛ p̄stinos errores relinquāt. Pharisei ꝛ saducei int̄ se cōtrarij sunt. Nā pharisei ex hebreo in latinuꝫ interp̄tant diuisi. eo q̄ traditionū ꝛ obseruationū suar̄ q̄s illi deuterosos vocant. iusticiā p̄ferūt. vn̄ ꝛ diuisi vocant a pplo q̄si p iusticiā. Saducei interp̄tant iusti. vēdicantes sibi qđ nō sunt. corpor̄ resurrectionē negāt. ꝛ aīas cū corporibꝫ interire p̄dicāt. Hi q̄nq; tm̄ libros legis recipiūt. pphetar̄ vaticinia respuūt. Essei dicūt ip̄m esse xp̄m q̄ docuit illos oēm abstinētiaꝫ. Morbonei dicūt ip̄m esse xp̄m qui docuit eos in oī re sabbatisare. Genistei dicti sunt. eo q̄ de genere abrae eē gloriant. Nā cū in babyloniā venisset ppl's dei. plerisq; relinq̄ntes vxores suas. babylonicis mlieribꝫ adheserūt. Quidā autē israeliticis tm̄ cōiugijs cōtenti. vl' ex eis geniti. dū reuersi eēnt de babylonia. diuiserūt se ab oī populo. ꝛ assumpserūt sibi h̄ nomē iactātie. Meristei appellati sunt eo q̄ saperēt scp̄turas: nō credētes oībus pphet dicētes alijs ꝛ alijs spiritibꝫ illos pphetasse. Meris em̄ grece: latine ps dr̄. Samarite dicti sunt q̄ legē solā custodiāt. Nā pphetas nō recipiūt. Hi merobaptiste nūcupant: eo q̄ q̄tidie vestimēta sua ꝛ corpa lauēt. ¶ Errāt p̄terea moderni iudei ī multis. Nā ꝛ deū corporeū fingūt. ꝛ negant trinitatē psonar̄ in diuīs. xp̄m ꝟo quē nondū venisse sed vētur̄ asserūt. purū hoīem futu..ū p̄dicant ꝛ tenēt. credūtq; iesum xp̄m dn̄m nr̄m ꝛ saluatorē ex semie ioseph ꝛ Marie natū. Purgatoriū non ponūt. nec pctm̄ originale a quoquā cōtrahi dicūt. sꝫ dūtaxat ī signū distinctiōis eor̄ ꝛ alior̄: circūcisionē datā fuisse fatent. Suū q̄ꝫ messiā libertatē eis affirmāt collatur̄ ac reddituꝝ terrā pmissionis. Resurrectionē etiā corpor̄ futurā ad delitias corpis vsq; ad mille annos duraturā tradūt. ¶ De vsuris q̄s fenerādo alienis accipiūt nullā sibi faciūt ꝯscientiā. Sortilegijs multi eor̄ intendūt. De pctō cordis siue cogitationū nihil curāt. legē suā s̄m lr̄am q̄ occidit interp̄tant: nō s̄m sp̄m q̄ viuificat. Alijsq; pluribꝫ heresibꝫ inuoluti sunt ꝛ erroribꝫ vt patꝫ Thalmuthicā legenti cōfictionē q̄ reuera rectius cōfictio siue deliratio venit censenda q̄ꝫ expositio.

¶ Sequitur de excrescentia iudaice vsure.

¶ Porro de vsuris iudeor̄ q̄s exercēt ꝛ impune exercere sinunt apud xp̄ianos in nō modicū cōmunitatū ꝛ locor̄ dānū in q̄bꝫ copioso nimis nūero morant easdē grauissimo fenore pene exhauriēdo. erit fortassis haud ab re int̄ cetera eor̄ maleficia quidpiā h̄ annotare. potissimū quāta sit excrescētia vsuraria de vno floreno monete franckfordēsis. q̄ pre ceter nota extat mag. ob multor̄ ad nūdinas illic annuas ꝯcursum. Dū talis floren⁹ cū vsura desup excrescēte p vigīti annos manet apud iudeū insolut⁹. Nā cōputando ad capitale p̄dictū ebdomodariā vsurā duos vicꝫ balēses prefate monete franckfordēsis. q̄ scꝫ vsura cōsueto apđ teuthones vocabl'o dr̄ tzu gesuch. ꝛ deinde vsurā vsure vna cū capitali semp. ꝛ sic ꝯtinuādo p viginti annos. talis demū cōsurgit summa. vt infra subdit.

¶ In anno Primo vndecim solidi: quinq; balenses. ¶ Secundo vnus florenus. quattuor solidi. sex balenses. ¶ Tertio duo floreni sex solidi. ¶ Quarto tres floreni decem ꝛ nouē solidi. quinq; ꝛ dimidius balenses. ¶ Quinto sex floreni. tres solidi. duo ꝛ dimidius balenses. ¶ Sexto nouem floreni octo solidi. sex ꝛ dimidius balenses. ¶ Septimo quattuordecim floreni. quīdecim solidi. octo balenses. ¶ Octauo vigintiduo floreni. quattuor solidi. octo balenses. ¶ Nono trigintatres floreni. nouem solidi. dimidius balensis. ¶ Decimo quadragintanouē floreni: vinginti solidi. tres balēses. ¶ Undecimo septuagintaduo floreni. decem solidi. septem balenses. ¶ Duodecimo centū viginti floreni. decem ꝛ octo solidi. sex balenses. ¶ Tredecimo centū sexagintaquattuor floreni. xviij. solidi. tres balenses. ¶ Quartodecimo ducenti quadragintaquattuor floreni. septem solidi. octo balenses. ¶ Quintodecimo trecenti sexagintaduo floreni. decē solidi. septē balenses. ¶ Sextodecimo quigenti trigintaseptē floreni. decē solidi. quinq; ꝛ dimidi⁹ balēses. ¶ Decimoseptīo septingēti nonagitasex floreni. xvj. solidi. septē balēses. ¶ Decimooctauo mille cētuꝫ. lxxx. floreni. xviij. solidi. q̄ttuor ꝛ dimidi⁹ balēses. ¶ Decimonono mille septingenti q̄dragintanouē floreni. deceꝫ ꝛ octo solidi tres ꝛ dimidi⁹ balen. ¶ Vicesimo duo milia quigenti nonagintaduo floreni. xvij. solidi. q̄ttuor balen.

Item vnus florenus in viginti vno annis hanc importat vsuram. videlicz tria milia octingentos quadraginta vnũ florenos. tredecim solidos. tres ꝛ dimidiũ balenses.

Item vnus florenus in vigintiduobus annis talem facit summã. quinqꝫ milia sexcentos nonaginta vnũ florenos. sedecim solidos. tres et dimidiũ balenses.

Itẽ viginti floreni in viginti annis tantã importãt vsurã: vicz quĩquaginta vnũ milia octingentos quĩquaginta quattuor florenos. tredecim solidos. septẽ balẽses monete franckfordẽsis. Sz qñ octo halẽses pro vno albo. ꝛ vigintiquattuor albi ꝑ vno floreno cõputanẗ talis cõsurgit summa videlicet quinquagintaocto milia. trecenti triginta sex floreni nouẽ albi. tres ꝛ dimidiũ balenses.

Item viginti floreni in vigintiduobꝫ annis faciũt vsurã. centũ milia ꝛ tredecim milia. octingentos trigintatres florenos. quĩdecim solidos. septẽ balenses monete franckfordensis. In albis vero vt supra centũ triginta octo milia. octogintaquinqꝫ florenos. octo albos. septem balenses.

Utunẗ autem iudei in locis illis existentes lingua arabica ad alios. inter se autem hebraica cuius hic habetur alphabetũ bene correctum.

Jotd	Cheth	Heth	Zaen	Vaũ	Hee	Delet	Gymel	Beth	Aleph
י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
pe	Eyn	Samach	Nun	Nun	Me a	Mem	Lamed	kaff	kaff
פ	ע	ס	ן	נ	ם	מ	ל	ך	כ
			taff.	Schyn	Resz	Kuff	Zoduk	Zoduk	ffe
		ו	ת	ש	ר	ק	ץ	צ	ף

De Grecis quorũ etiam plures sunt in Hierusalem.

Porro sanctã ciuitatẽ Hierlm incolũt hac tẽpestate plurimi diuersaꝝ nationũ hoĩes qui se xpiane religiõis ꝓfessores: ore q̄dam ꝓnunciãt: factis aũt negãt. vtpote heresibus ꝛ varijs erroribꝫ implicati. et horũ dũ illic essem Anno scz millesimoquadringetesimooctuagesimo tertio circiter mille erãt ibidẽ in vtroqꝫ sexu, etiã paruulis exceptis, ideomate vtẽtes ꝛ lingua ipoꝝ sar

racenoꝝ.inter q̃s cõmixtim habitãt.eoꝝ etiã mores in multis fide sua excepta imitant̃. presertim
quo ad exteriorẽ conuersationẽ ⁊ ciuilẽ. Nimirũ quoniã iuxta Senece ꝓuerbiũ.ex cõuictu mores
formant̃:quoꝝ ⁊ tributarij facti sunt.ambulãtes iuxta ritus suos.et velut oues absq; pastore:sic ip
si absq; iugo ⁊ extra obedientiã eccl'ie sancte rhomane positi errãt. Sunt aũt eoꝝ nouẽ differentie.
Nã q̃dã sũt greci.de q̈bꝫ mox dicet̃. Alij aũt dicunt̃ suriani.alij iacobite siue iacobini. alij maroni-
te.alij nestoriani.alij armeni.alij georgiani.alij abbasini siue indiani. Ultĩo sũt etiã ibi latini q̃dam
ſʒ ꝑpauci.q̃ ⁊ soli ex oĩbꝫ his veri sunt xp̃iani.ꝯuersationẽ hñtes bonã ⁊ honestã int̃ gẽtes.ac in me-
dio natõis praue ⁊ ꝑuerse lucẽtes velut lumĩaria ĩ mũdo.eccl'ie sctẽ romane ꝑ oĩa ⁊ in oĩbꝫ obediẽtes
vt ĩ fine patebit.Alie ṽo oẽs mẽorate iã natiões abũdãt vnaqueq; in veteri suo ritu ⁊ more.veniẽtes
absq; regula eccl'iastice disciplĩne.De aũt dicte natiões capta ciuitate sctã hierl'm ꝑ salahdinũ Sol
danũ egypti. Anno gr̃e. M.c.lxxxvij.die scd̃a octobr̃.sub tributo sarracenoꝝ in orbe remãserunt.
Pr̃iarcha ṽo hierosolymitan⁹ noĩe Eraclius.atq; oĩs clerus ⁊ ꝑplus latinoꝝ inde recesserũt. Nã cũ
ĩpe salahdin⁹ veniẽs hierl'm vrbẽ a ꝑte occidẽtali vallasset ⁊ ꝯtinuis aggressiõibꝫ ⁊ assultibꝫ obsessos
die noctuq; ĩpugnaret.iãq; muros machinis debilitasset.verẽtes ciues xp̃iani.cũ ex nullo loco auxi-
liũ p̃stolarent̃.ne hostes violẽta irruptĩoe vrbẽ occuparẽt.placuit instãti ⁊ ineuitabili ꝑiculo cedere
⁊ sub cert̃ cõditiõibꝫ se reddere salahdino.vt scʒ redẽptiõis accepto p̃cio.libere eos q̃ exire vellẽt ab-
re ꝑmitteret.⁊ tũc he natiões vt dictũ est mãserũt. ¶ De earũ ꝗ̃ vita ⁊ cerimonijs pluscula annotare
duxi haud ineptũ ꝓ nr̃oꝝ q̃ talibꝫ nõ sunt implicĩti erroribꝫ ꝯsolatiõe.ad illoꝝ ṽo suꝑboꝝ ⁊ obstina
torũ hoĩm verecũdiã ⁊ cõfusionẽ.q̈bꝫ tñ eaten⁹ nihilomin⁹ cõpatiamur ob eoꝝ cõtumaciã ⁊ ꝑfidiã.
q̃tin⁹ nobisĩpis ob rectã fidẽ ⁊ obediẽtiã gratulemur.quã vtinã atq; vtinã rebꝫ ⁊ factis integrã cõ-
probemus semꝑ ⁊ viuã. At in primis de grecis paululũ disseramus.

¶ Greci in p̃mitiua eccl'ia famosi ⁊ celebres fuerũt ĩ fide.p̃claras plerasq; ciuitates et insignes eccl'ias
antiocenã p̃sertim ⁊ alexandrinã atq; cõstantinopolitanã cũ latis termĩs ꝑ tp̃a multa sub eccl'iasti-
ca obediẽtia possidẽtes. Ipi etiã q̃ndaʒ mũdi monarchiã vt nemĩnẽ latet.regnãte alexãdro magno.

¶ Dehinc imꝑiale vestigiũ in oriẽte plurĩmis annis.sʒ et sũmi p̃sulat⁹ dignitatẽ.btĩssimo Petro ap̃loruʒ
p̃ncipe apud antiochiã septẽnio p̃sidẽte habuere. Dure tñ ceruic̃ sp̃ fuerũt hoĩes arrogãtes. ⁊ vsq;
hodie sctẽ romane eccl'ie iugit̃ rebelles.ei⁹ aut sacroꝝ cõcilioꝝ determĩatiõibꝫ atq; decretis minime
obtẽperãtes. Nã ⁊ ipm summũ põtificẽ xp̃i vicariũ.oẽsq; nos latinos tenẽt excõicatos. Un̄ nec lati-
noꝝ censuras q̃ in eos fulminant̃ ⁊ fulmĩate sunt aliquaten⁹ curãt. ¶ Clerici eoꝝ in sacris cõstituti
ordinibꝫ cõtrahũt.nõ modo (vti eis liceret) cũ vna.sʒ et q̃rtas sepe nuptias celebrãt. Subdiaconat⁹
ordinẽ nequaq̃ ꝓ sacro hñt. Sʒ neq; ordines miores quicq̃ appciant̃. Barbas studiose nutriũt et
imberbes sacerdotio reputãt indignos. Sabbatũ multũ colũt more pene iudeoꝝ.nũq̃ in eo ieiunã
tes (sabbato sctõ pasce solo excepto) sʒ et carnes ĩ eo comedũt splẽdide sp̃ epulãtes. Sacramentũ pre
terea ꝯfirmatiõis ꝑuulis suis mox post baptismũ cõferũt ꝑ simplices sacerdotes ꝯ̃ eccl'ie vetitũ. Nã
⁊ sacramẽtum eucharistie eisdẽ tribuũt sub vtraq; specie:nõ solũ adult̃. Amplius in fermento cõfi-
ciũt ꝯtra eccl'ie ꝓhibitiõeʒ ⁊ xp̃i institutionẽ. Nã dñs ipse nr̃ in vltĩa cena.i.p̃ma die azimoꝝ (quod
tres ex euãgelistis exp̃mũt) q̃n nihil fermẽtatũ debebat eẽ in domibꝫ iudeoꝝ:vt hr̃ Exodi.xij. ex azi
mo pane eucharistie ꝯfecit sacr̃m ⁊ instituit. Neq; attẽdere volũt aut intelligere.q̃d iuxta apostolicã
doctrinã expurgato fermẽto veteri malitie ⁊ neq̃cie in azimis sinceritat̃ ⁊ veritat̃ epulari debem⁹.
Aquã etiã in missa vino nõ miscẽt.vt manifeste de eis mgr̃ in.iiij.snĩaꝝ dis.xj.dicit. Debʒ eñi ꝓpter
institutiõeʒ aq̃ vino apponi.q2 etiã dñs nr̃ ꝓbabilit̃ credit̃ apposuisse iuxta morẽ illi⁹ patrie:q2 nunq̃
ibi vinũ ꝓpter ei⁹ fortitudinẽ bibit̃ purũ aut sine aq̃. Et q̃uis de aqua nõ fiat mẽtio in euãgelio.q2
nõ est p̃ncipalis materia in h̃ sacro.ei⁹ tñ appositio cõpetit huic sacro.⁊ q̃tuʒ ad rep̃ntationẽ passio
nis xp̃i.⁊ q̃tuʒ ad significatiõʒ rei hui⁹ sacri q̃ est corp⁹ xp̃i mysticũ ꝑ aquã signatũ. Aque etem̃ mul
te ꝑpli multi dicit scriptura. Un̄ appositio aq̃ ad vinũ significat vnionẽ mẽbroꝝ ad caput rõne ipi⁹
ꝯiũctiõis. Et amorẽ capit̃ patiẽtis ꝓ mẽbris ad ipa.ex hoc ꝙ ex duobꝫ cõiunct̃ vnũ efficit̃. Et pro
cessuʒ redẽptiõis a capite ad mẽbra ex ipsa trãsformatiõe aq̃ in vinũ. Uerũ cõficiũt q̃deʒ greci ⁊ ĩ fer-
mẽto ⁊ sine aq̃.grauit̃ tñ peccãt eccl'ie morẽ nõ seruãtes ex ꝯtemptu. ¶ Naʒ ⁊ nr̃is sacris nec assurgũt
nec reuerẽtiã faciũt vllã. Qz si aliquẽ ex nr̃is latinis p̃sbyter̃ ĩ suo altari nr̃o celebrare ritu cõtingat.
mox illud aq̃ abluũt tanq̃ immũdũ effectũ q̃ suo facto manifeste ostẽdũt ꝙ nos in azimo pane cõfi
cere minime credũt.tametsi ṽbis nõ explicẽt. Postremo in eo iugit̃ ꝑseuerãt errore suo ꝙ sp̃ũssctũs a
p̃re ꝓcedat nõ filio.quã ob ꝑfidiã tolerandã trecẽti decẽ ⁊ octo patres in Nicena synodo sctã cõgre-
gati fuer̃t.et ordinato symbolo (q̃d Athanasij d̃r) ita cõcluserũt quo ad illũ articl'm. Sp̃us sanctus
a p̃re ⁊ filio nõ fact⁹ nec creat⁹ nec genit⁹ sed ꝓcedens. Anathematisantes nihilomin⁹ eos q̃ eidem
symbolo addere aliq̃d vl' subtrahere p̃sumerent:aut aliq̃ modo cõtrauenire. Sʒ obstinatũ est ꝓ sua
arrogãtia insipiẽs cor eoꝝ.⁊ dicẽtes se esse sapiẽtes ipi greci:stulti facti sunt.sʒ et ꝑfidi heu nimis.

Greci in magno nūero sunt hierosolymis: ⁊ miro modo infesto nobis latinis. Ipsi choꝛ⁹ hn̄t maioꝛē in tēplo dn̄ici sepulchri ꝓ suo vsu. atq₃ capellā sctōꝝ angeloꝝ ꝓpe templū₃ foris. In diuinis officijs vtunᵭ sua lingua greca tantū. quare ⁊ laici eoꝝ oīa intelligūt. quibꝫ cātando vel legēdo clerici vtunᵭ. In alijs ꝟo negocijs vel cōtractibꝫ cū alijs lingua vtunᵭ arabica aut sarracenica.

Littera greca que est pꝛopꝛia coꝛum hic infra subnotatur.

Alpha	Bita	gama	delta	·e·	zita	ita	thita	iota	cappa	labda	mi
α	β	Γ	Δ	ε	ζ	Η	θ	ι	Κ	λ	μ
ni	xi	omi cron	pi	ro	sigma	taf	ypsi lon	phi	chi	psi	omega
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	υ	φ	χ	ψ	ω

De Surianis q̄ Hierosolymis ⁊ locis illis manētes etiā se asserūt esse xp̄ianos.

Eterū sūt etiā hierosolymis q̄dā alij suriani appellati a ciuitate Sur quōdā ꝑeminēti vt aliq̄ dicūt. vel syriani a ꝓuincia Syrie. a q̄ ⁊ syri noīanᵭ. Hi in terra oꝛiētali sub diuersis regibus ⁊ ꝓ̄ncipibꝫ sarracenis atq₃ barbarꝭ iugo seruitutꝭ opꝑmunᵭ abolim. semꝑ tributarij et serui. hoīes imbelles ⁊ ꝓrsus inepti ad ꝑ̄lia. vtpote timidi ⁊ foꝛmidolosi. vn̄ nec arcubꝫ vtunᵭ aut sagittis vt ceteri. s₃ ad agriculturā ⁊ alios inferioꝛes laboꝛes sunt aptioꝛes. Sūt etiā ex magna ꝑte heretici. hoīes dolosi. duplices aīo atq₃ mēdaces. amici foꝛtune. ⁊ ad mūera accipiēda pꝛomptissimi. Furtū ⁊ rapinā q̄si ꝓ nihilo hn̄t. Secreta xp̄ianoꝝ vbi pn̄t ad infideles ꝓditoꝛie deferūt ⁊ sarracenos. inᵭ q̄s nutriti ⁊ cōmixti didicerūt opa eoꝝ mala. Vxoꝛes suas moꝛe sarracenoꝝ diligētissime inclusas custodiūt. ⁊ tā ipas q₃ filias suas in publicū nō sinūt exire. nisi lintheamībꝫ inuolutas. velatasq₃ pāno nigro suꝑ facies suas: ne ab alijs videāᵭ. Ex eoꝝ filie adeo custodiūt accurate. vt nō nisi despōsate a maritꝭ. ꝑ̄ma nocte copule trāsacta possint videri. quēadmodū ⁊ sarraceni circa filias suas itidē seruāt. Exēplo pꝛiarche Jacob q̄ ad rachelē se existimās ingressū₃ expletꝭ nuptijs. mane reperit lyam. Hi suriani. grecoꝝ institutiōes rit⁹ ⁊ moꝛes. in oībꝫ ⁊ ꝑ oīa imitanᵭ: nullo articl̄o eoꝝ excluso. Habēt etiā cōiter vnū de suis ī tēplo dn̄ici sepulchri inclusū₃. atq₃ ꝓ suo vsu ecclīa₃ quādā possidēt ī eo loco fabꝛicatā vbi q̄ndā erat dom⁹ matrꝭ scti Johānis euāgeliste. ante cui⁹ ostiū stetit Petrus pulsans cū educt⁹ esset de carcere herodis. vt habeᵭ Act. xij. Ipsi in tꝑalibꝫ negocijs ligua vtūtur arabica siue sarracenica In sp̄ualibus ꝟo siue diuinis officijs. lingua greca. Quidā ꝟo ex ipsis etiā chaldaicam sciunt linguā, ⁊ ea dū libet vtunᵭ. Cuius littera vera est hic infra subinserta.

heth	zoy	woff	he	dolath	gomal	Beth	aleph			
hee	zemcat	Nun	Nym·	lameth	kaph	Joch	theth			
sc·	o	i	e	a	thaf	syn	res·	koph	zsade	ffe

De Jacobitis et eorum erroribus.

Sunt p̄terea ⁊ alij ꝗdã Hierosolymis ⁊ locis illis hoīes. In multꝪ a grecis ⁊ latinis diffe-rētes. ⁊ vocant̄ Jacobite siue Jacobini a ꝗdã mgr̄o suo Jacobo cuiusdã Alexãdrini pa-triarche ꝗndã discipl'o: sic appellati. atq̄ʒ ab eodē varijs infecti erroribꝫ ⁊ seducti. Hi a mul-tis iã retrohabitꝪ annis a Dioscoro quōdã Cōstantinopolitano p̄triarcha fuerūt excōicati ⁊ ab ec-clesia grecoꝝ (q̄ tūc tp̄is adhuc fidelis erat ⁊ obediēs rhomane eccl'ie) sequestrati. Hi maiorē partē asie inhabitãt ꝗdã ꝑmiscue int̄ sarracenos. alij alias quasdã regiōes seorsū ab infideliū ꝯsortio oc-cupãtes. vicʒ Nubiã q̄ cōfinis est egypto. ⁊ magnã ethiopie ꝑtē. oēsq̄ʒ regiōes vsq̄ʒ ad supiorē indiã possidētes. vt asserūt plus q̄ʒ. xl. regna. Oēs aūt dicūt se eē xp̄ianos a btō Mattheo apl'o ad xp̄i fidē p̄mitꝰ cōuersos. Sʒ postea inimico supseminãte zizania sua ĩ medio tritici. mltipharie multisq̄ʒ mo-dis in hereses sunt ꝓlapsi. Nã in primis ꝑuulos suos instar sarracenoꝝ circūcidūt. Pleriq̄ʒ etiã eos-dē ante circūcisionē: ferreo calamo adurūt. signãtes eos ĩ frontibꝫ ⁊ cauteriū imp̄mētes in modū cru-cis. alij in ambabꝫ genis. alij in tymporibꝫ. putãtes eos ꝑ hmōi adustionē materialē a pctō origina-li expiari. occasiōe sumpta ex eo v̄bo qđ Johannes baptista de xp̄o dicebat. Ipse vos baptisabit in spū sctō ⁊ igne. Qđ v̄buʒ ipsi dūtaxat ad litterã exponūt ⁊ obseruãt. qđ tñ longe aliter intelligi de-bet. vt in postillis ⁊ glosis sctōꝝ doctoꝝ patet. Ipi etiã Jacobite cōiter portãt cruces in brachijs ca-lamo ferreo imp̄ssas. ob reuerentiã vt dicūt sancte crucis quã multū venerant̄. ⁊ etiã ad distinctiōeʒ quandã habēdã int̄ eos ⁊ paganos in locis p̄serti illis vbi cū eis siml' habitãt ⁊ morant̄. Ipsi etiã nunq̄ʒ sua ꝯfitent̄ pctã alicui homi. sʒ soli deo in abscōdito. hoc vicʒ ritu. Ponūt em̄ thus in igne iux-ta se ⁊ orant. putãtq̄ʒ cū fumo illo pariter pctã sua illa ascēdere corã deo; ⁊ deleri ⁊c̄. Ipi etiã tm̄ vnã in xp̄o naturã credūt ⁊ tenēt. sicut ⁊ ꝑsonã vnã. cū tamē hmōi error in cōcilio Calcedonen̄. dãnatus fuerit. ⁊ oēs illū insequētes excōicationis vincl'o ꝑpetuo innodati. Huiꝰ autē erroris p̄mus inuētor fuit Eutices. abbas quondã cōstantinopolitanꝰ pessimꝰ heresiarcha (q̄ etiã vnã tm̄ in xp̄o dogma-tisauit opationē scʒ diuinã sicut ⁊ naturã) qđ liquido falsum esse cōuincit̄. ex eo qđ Marci. viij. ha-bet̄. quãdo dn̄s misertꝰ sup turbã: eã triduo sustinētē. pauit ex septē panibꝫ ⁊ paucis pisciculis quat-tuor milia hoīm. Quis aūt non videat inq̄t Beda in Omelia eadē. hoc q̄ sup turbã misereī dn̄s ne vel inedia vl' vie lōgioris labore deficiat. affectū esse ⁊ cōpassionē hūane fragilitatꝪ. Ex vero de septē panibꝫ ⁊ pisciculis paucꝪ quattuor milia hoīm saturauit. diuine opꝰ eē virtutꝪ. ita ⁊ in pluribꝫ alijs locis scripture facile est videre. Quidã etiã iacobitarū tenēt. nō minus errãtes q̄ ex duabꝫ naturis in christo vna sit cōflata et facta natura. q̄ error etiã est olim dãnatus in sacris cōcilijs. Sʒ ⁊ magister sententiaꝝ in tertio libro. et doctores alij desup scribētes. eū errorē acerrime et acutissime reuincūt. Sed cepta ego ꝓsecuturꝰ: hec doctioribꝫ relinquo. Isti etiã heretici iacobite vno solūmodo se digi-to signant in modū crucꝪ. q̄s greci ⁊ suriani ꝓdentes asserūt ideo facere. quia tm̄ vnã in xp̄o confitē-tur naturã. Ipsi etiã paruulos suos adhuc ad vbera pendētes sub vtraq̄ʒ specie cōmunicãt. in hoc grecis ⁊ surianis cōformes. Ipsi diuersis vtunt̄ ideomatibꝫ f̄m diuersas ꝓuincias in q̄bus habi-tant. Habēt tamē quoddã ꝓpriū ideoma. cuius vera littera est hic infra subnotata.

Alpha	beda	gyma	delda	e	zso	Syeu	heda	theda	Joda	caba	lauda	Men
Nyn.	Axi	off	By	Ku	Syma	thaf	he	ffy	chy	ebsi	o	sthey
vey	hachi	hori	gensa	Syma	dy							

De Nestorianis et eorum erroribus.

Morant nihilominꝰ in sctā ciuitate Hierl'm q̇dā aliȷ̄ hoīes Nestoriani nuncupati a nestorio q̇dam pessimo heresiarcha q̇ ꝑ sua pestifera dogmata. magnā oriētis ꝑtez infecit. maxie autē eos q̇ in ꝑside hītant seorsuz in mltitudine copiosa dicētes se eē xpianos. Et quāq̄ꝫ ꝓphanaz mahumeti legē hi nestoriani nō suscipiāt. imo habeāt horrori. ꝑ hereticos tm̄ corrupti miserabiliter errāt. Nā ꝑdictꝰ ꝑditiōis filiꝰ nestorius quōdaz cōstantinopolitanꝰ epus ꝛ oēs nestoriani eiꝰ sequaces. ꝟginē gl'iosam Mariā negāt esse matrē dei siue theothocon grece. i. dei genitricē. sed christi hominis eam esse matrē concedūt: siue christothocon grece. id est christi genitricem. Nam ꝛ aliā asserūt esse in xp̄o ꝑsonā diuinā. aliā hūanaz. distinguētes ſm duas in xp̄o naturas. etiaz duas ꝑsonas. et ꝑ cōsequēs nō vnū christū ex ꝟbo ꝛ carne subsistentē. sed sepatim. alterū filiū dei. alterū filiū homis affirmāt. Hec aūt detestāda heresis in Ephesina synodo. in q̇ erāt trecēti sctī patres reprobata est ꝛ cōdēnata. ꝛ oēs eā sectātes anathematis sentētie subiecti. Preterea hi nestoriani in fermētato pane cōficiūt instar grecoꝝ. atq̄ꝫ sub vtraq̄ꝫ specie cōmunicāt eucharistie sacramētū ꝑuulis ꝛ adultis. ꝛ alia multa abusiua. ac sctē rhomane eccl'ie ꝯtraria ꝛ erronea obseruāt. de q̇bus singillatim dicere lōguz esset nimis. Caldaica vtunt̄ lr̄a ꝛ lingua ī officiȷ̄s diuinis ꝛ scripturis. ligua ꝟo sarracenica in Hierusalē ꝛ terra sctā. In aliȷ̄s aūt mūdi ꝑtibꝫ earū loquunt̄ linguis terraꝝ in q̇bus morant̄.

De Armenis et eorum erroribus.

ARmeni sūt q̇ in armenia ꝓuincia ꝓpe antiochiā int̄ medios fines xp̄ianoꝝ ꝛ sarracenorū seorsuz habitāt. Hi ritꝰ q̇sdā hn̄t ꝛ obseruatiōes singl'ares a nobꝫ multū differētes. Nā ꝓpriuz hn̄t ꝑmatē quē catholicon appellāt cui obediūt sūmo cū honore ꝛ reuerētia. iussibꝫ eiꝰ a maximo vsq̄ꝫ ad minimū velut alteri pape obtēperātes. Implacabiles sunt int̄ eos ꝛ grecos discordie. ac dissensiōes inexorabiles. adeo q̄ sup ritibꝫ suis ꝛ institutis atq̄ꝫ cerimoniȷ̄s semꝑ corrixant̄. Ipsi armeni tꝑalez dn̄i nr̄i natiuitatē nō celebrāt. imo diebꝫ natalis dn̄i ipi ieiunāt. In die ꝟo epiphanie siue apparitiōis dn̄i. siml' cū solēnitate apparitiōis festū celebrāt de baptismo xp̄i. in q̇ se festū spūalis eiꝰ natiuitatis asserūt celebrare. Sꝫ errāt qꝛ dn̄s ipse iesus nō fuit in se spūaliter renatꝰ. quippe q̇ non indiguit cū pctm̄ nec cōmiserit nec cōtraxerit. nec dolus inuētꝰ fuerit in ore eiꝰ. sꝫ vim generatiuā tūc cōtulit aq̇s in q̇bus nos purgaremur ꝛc̄. Ipsi q̇ꝫ armeni eo tꝑe quo ꝛ nos q̇dragesimaz tanto obseruāt studio q̄ nō solū a carnibꝫ caseis ouis ꝛ lacte abstinēt. sꝫ et pisces nō mādūcant. oleo nō vtunt̄ in cibariȷ̄s. vinū nō bibūt. verū fructꝰ ꝛ legumina quotiēs libuerit edūt. Ut aūt manifestiꝰ emulis suis grecis ꝛ surianis cōtrarient̄ in certis sextis feriȷ̄s comedūt carnes. Sacerdotes ꝑterea eoꝝ in missis aquā vino nō apponūt sic nec greci in q̇ grauiter errāt. qꝛ vt etiā supra dictū est. Ideo aqua est vino miscēda vt tā xp̄o q̄ꝫ sanguini nr̄e redēptiōis popl's ꝑ aquā designatꝰ sociandꝰ esse designet̄. Naz si vinū tantū q̇s offerat: sanguis xp̄i incipit esse sine nobis. Si ꝟo aqua sola sit: plebs incipit esse sine christo. nec ꝑdicta dicta ꝯiūctio signat̄. igit̄ nō debꝫ in calice dn̄i offerre aut aq̄ sola aut vinū solū. qꝛ vtrūq̄ꝫ legimꝰ de latere xp̄i ī passiōe ꝓfluxisse. Ceterū ipi armeni ī misse officio multū nobiscū cōcordāt. hoc ꝑori dēpto. calices ꝛ patenas in nr̄is formis habētes. ꝛ facta cōsecratiōe hostiā sup patenā positā eleuant. deinde calicē more nr̄o. Hi deniq̄ꝫ armeni quanq̄ꝫ olim sūmo pontifici ꝛ sctē rhomane ecclesie obedientiā fecerint. quādo scꝫ rex eorū a rhomano imꝑatore Heinrico feudū. ꝛ ab archiepiscopo ꝓ tꝑe maguntino. coronā regiā ꝛ cōsecrationē accepit. Ueteres tm̄ ritus suos ꝛ solitas cōsuetudies mutare noluerūt. q̄obrē sic tūc eoꝝ obediētia erat īmpfecta. ita nūc ad nihilū penitꝰ est redacta. Postremo isti armeni in copioso satis sunt numero Hierosolymis hn̄tes cōiter ibidē epm

vnū. q̄ vt moris est eis vsitati. duos in capite cirros nutrit ad tipora vsqꝫ pendentes. Idē q̄ꝫ ep̄us ⁊ oīs cler⁹ su⁹: coronas portāt latas ⁊ rotūdas. al's nec crines nec barbas vllo mō radi sinūt. Inter reliq̄s ꝓfecto natiōes armenoꝝ p̄sbyteri in oīb⁹ se morib⁹ ⁊ motib⁹: maturi⁹ gerūt. vili ⁊ simplici habitu incedētes. in orōnib⁹ ⁊ officijs suis deuoti. latinoꝝ sacramētis debitā exhibētes reuerētiā ⁊ deuotionē. Hi p̄ suo vsu ecclesiā h̄nt solēnē sc̄ti Jacobi maior̄ in eo loco ꝯstructā. vbi ip̄e ab herode fuit decollat⁹. Habēt q̄ꝫ ecclesiā sc̄ti saluator̄. vbi t̄pe sue passiōis dom⁹ erat Cayphe: in q̄ xp̄s fuit velatus. cōsput⁹. colaphis alapisqꝫ cesus. a btō petro negat⁹. ⁊ mult̄ alijs iniurijs atqꝫ obprobrijs lacessit⁹. In eadē eccl'ia est lapis ille magn⁹ q̄ ad ostiuꝫ dn̄ici sepulchri aduolut⁹ ab angelo fuit reuolut⁹ q̄ sup̄ eū apparuit sedēs. Ibi etiā ostēdit̄ loc⁹ vbi gallus stās post petri negatiōꝫ cātauit. Armenoruꝫ laici oēs tonsi sunt capitib⁹ i modū cruc̄. Et id ea rōne vt fert̄. Cū siquidē anno dn̄i septingētesimo xliiij. Tyri armeniā infestarēt bello. ⁊ seua insup̄ peste admodū p̄merent̄. suasu quorundā xp̄ianoꝝ capita sua in crucis modū totundere. statimqꝫ eis salus diuinit⁹ data est vt dicūt. quaꝓpter ad p̄petuā ei⁹ rei mēoriā illā tondēdi modū obseruāt. Habēt q̄ꝫ armeni ꝓpriū ideoma ⁊ ꝓprias l̄ras q̄b⁹ tā laici q̄ꝫ clerici i cōmuni s̄mōe ⁊ in diuinis etiā officijs vtūt̄. Est aūt hec eoꝝ l̄ra q̄ hic infra annotat̄.

¶ De Georgianis et eorum moribus et ritibus.

In orientis regiōe ali⁹ q̄daꝫ ꝑplus inhabitat. lōgo terraꝝ tractu a terra ꝓmissiōis distās. cuius dominiū extēdit̄ vsqꝫ ad caspios mōtes. bellicosus valde ⁊ in p̄lijs strēnuus. fort̄ robore ⁊ innūera pugnatoꝝ multitudie copiaqꝫ abūdās sarracenis. persis. medis. assirijsqꝫ. in q̄rū cōfinio cōmorat̄ formidabilis valde. Et licꝫ iste ꝑplus vndiqꝫ infidelib⁹ sit circūsept⁹ atqꝫ cōclusus. ab oīb⁹ t̄n timet̄ nec facile vexat̄. Hi hoīes a sc̄tō Georgio georgiani vocant̄. quē in suis p̄lijs ꝯtra paganos p̄cipuū habētes aduocatū ⁊ patronū. tanq̄ꝫ signiferū oīmi cū honore venerant̄ ⁊ colūt. De istis m̄lti morant̄ hierosolymis. diuersa loca sc̄tā occupātes. specialiter t̄n montē caluarie ⁊ foramē illud in q̄ crux stetit q̄n xp̄us in ea expirauit. Juxta quē locū altare quoddā habēt ⁊ in eo cōiter vnū de suis pro custodia inclusuꝫ. Ipi etiā in vsu h̄nt ecclesiā sc̄tōꝝ angeloꝝ vbi quondā dom⁹ Anne pōtificis fuit. in quā xp̄us de mōte oliueti primū adduct⁹. ab eodē anna examiat⁹ fuit de doctrina sua ⁊ discipulis. ⁊ inter respondēdū a mīstro alapa cesus. Hi Georgiani in oīb⁹ ⁊ p̄ oīa ritus ⁊ errores grecoꝝ sequūt̄ in sacramētis ⁊ alijs. vnde scismatici haud dubiū esse ꝯuincunt̄ sicut ⁊ illi. Clerici eoꝝ rotūdas h̄nt coronas: laici v̄o quadratas. Quotiēscūqꝫ veniūt de terris suis Hierosolymā. loca visitaturi sc̄tā. absqꝫ tributo ⁊ erectis vexillis: sanctā ingrediunt̄ ciuitatē. Nam sarraceni nullo eos pacto molestare p̄sumūt. timētes ne ad ꝓpria reuersi suis cōfratrib⁹ sarracenis vicē rependāt. vl̄ maiorib⁹ eos afficiāt malis. Nobiles eoꝝ mulieres: more amazonū armis in p̄lijs vtunt̄. Ipsi viri barbas nutriūt ⁊ pilos. vtūturqꝫ pileis i capitib⁹ varioꝝ coloꝝ. Greca q̄ꝫ l̄ra ⁊ ligua in diuinis vtūtur officijs ⁊ scriptur̄. sed al's sarracenica vel caldaica. Et he oēs superius habent̄ signate.

De Abasinis siue Indianis et eorum cerimonijs.

Jerosolymis quoq; hisce tēporibus habitant viri non pauci. qui Abbasini. alio ꝓ nomine Indiani ab india prouincia vocant̄. de dominio ⁊ sub ditione potentissimi regis. quem presbyterū Johannem appellant. qui quidem maximus atq; serenissimus rex cū omni populo suo se christianū profitet̄. Hi per beatum Thomam apostolū ad christi fidem ab initio legunt̄ conuersi. Ipse quoq; modernus rex. currente dominice incarnationis Anno M. cccc. lxxxij. per ambasiatā suam rhomano pontifici Sixto quarto obedientiā fecit: et nostris moribus atq; statutis humiliter petijt informari. Isti abbasini siue indiani omnes sunt nigri instar ethiopū ⁊ multū zelosi. feruentesq; ad visitandū loca sancta. Deuote ⁊ prolixe orant. officia diuina more suo perficiunt reuerenter. Amant paupertatē. in multa inopia ⁊ rerum penuria vitā agentes. etiamsi multū abundent: lineis ⁊ coloratis vtunt̄ indumentis. circumligantes capita sua tam viri q̄z mulieres lineis peplis blauij coloris. Nudisq; pedibus discalciati incedunt. ⁊c̄. Et quamq̄z ista faciant ⁊ obseruent. tamē proh dolor a certis prauis erroribus non sunt alieni neq; immunes. Nam circumcisionē carnalem seruant more sarracenorū ⁊ iacobitarū paruulos suos circumcidentes. non attendentes miseri quod apostolus minatur. Si circūcidimini inquiens christus vobis nihil proderit. Adurunt quoq; infantes suos in frontibus ferreo calamo: in modū crucis. Alij in genis. alij super nasum. pleriq; in omnibus his locis. credentes eos per huiusmodi adustionem ab originali peccato mundari. Cunq; ego miseris cōpatiens qui al's satis boni homines vident̄: ꝑ interpretem inquirerē. cur hec facerent que omnino rhomane ecclesie essent aduersa. cui semper. missa obedientia sua subiecissent. Responderunt (vt verum fatear) se circumcisionē accipere non quasi sacramentū necessitatis: sed ob reuerentiam christi qui ⁊ ip̄e fuit circumcisus. Adustionē vero obseruare pro eo q̄ scriptum esset ⁊ dictū per Johannem baptistā de christo. Ipse vos baptisabit in spiritu sancto ⁊ igne. Sed informati a nobis: dicebant de cetero se velle his pretermissis baptismum in aqua suscipere scd̄m ecclesie rhomane morē. Sed non solum in isto sed ⁊ in alijs multis aberrant. Nam in fermento cōficiunt instar grecorū sub vtraq; specie sacramentū cōferunt paruulis ⁊ adultis. et illos per simplices sacerdotes faciunt confirmari adhuc infantes. In officio misse ritus quosdam habent singulares Studiose ad missam cōueniunt. laici eorū presertim in solēnitatibus. ⁊ tūc omnes vtriusq; sexus incipiunt altis vocibus cōcrepantes iubilare. saltare pedibus. plaudere manibus. cōglobantes se in circulis. ibi sex vel septem. ibi nouem vel decē. et interdum per totas noctes sic cantant. potissimū in nocte dominice resurrectionis. qua nō cessant canere donec illucescat. et nonnulli hec adeo feruenter faciunt ⁊ deuote q̄ interdum debiles ex hoc redduntur. Isti etiā abbasiani siue indiani: licz linguam sciant sarracenicam ⁊ ea dum libet vtantur. habēt tamen quoddam nihilominus propriū ideoma et alphabetum. quadragintaseptē litteras continens. que hic infra suis figuris sunt formate.

a	Le	phū	Beth	Thetz	Ga	me	Lie	Sah	Le	zthū	he	vvan
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
vvuf	Za	Ju	he	Thu	The	Thu	Jo	Du	ka	phu	La	me
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Du	Do	Nun	Sach	Mun	The	Thu	Me	Mun	E	pfe	Zah	De
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Co	ffu	ke	Su	Sah	Nun	Tha	vvug					
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]					

De Maronitis et eorū reditu abolim ad ecclesiam rhomanā.

Habitat etiā gens q̄dam syrorū sub mōte libani in prouincia phenicis non longe ab vrbe bibliensi. nūerosa satis multitudine. ad p̄lia admodū edocta aptaq3. arcubꝫ ꝛ sagittis vtēs expedite. Hi maronite vocant̄ a quodā mgr̄o suo heretico noīe Maron. qui vnā dūtaxat in xp̄o voluntatē asserebat. ꝛ ꝑ cōsequēs operationē secutꝰ in hoc quendā antiochenū episcopū noīe Machariū. huiꝰ heresis p̄mū auctorē. qui in sexta synodo cōstantinopolitana. cū suis cōplicibꝫ dānatus fuit ꝛc. Hanc imitati heresim maronite. ꝑ quīgentos fere annos tanq3 heretici a cōsortio fideliū fuerūt exclusi. S3 tandē diuina inspiratiōe redeūtes ad cor ꝛ se errasse cōfitentes: heresi abiurata. in manꝰ Emerici cuiusdā antiocheni p̄triarche. romane eccl'ie obediētia facta sunt adnūerati. ꝛ ad vnitatē catholice fidei reuersi. Vn̄ cū oēs alij orientales epi ꝛ p̄lati maiores aliaru3 nationū. anulis ꝛ mitris pontificalibꝫ nō vtant̄ nec baculos gestent pastorales. nec vsum habeāt cāpanaꝝ. maronite his oībus vtunt̄ vti nos. in diuinis officijs ꝛ sacramētis ministrādis nob̄ conformes. Vn̄ ꝛ eorū patriarcha generali interfuit cōcilio rome sub Innocētio tertio celebrato. Hi maronite nō morant̄ Jerosolymis cōtinue. sed sepius illuc ex deuotiōe veniūt ꝑegrinatū ad quasdā solennitates. nec ꝓpriū habēt idioma. sed vel chaldaica vel sarracenica lingua vtuntur.

¶ Sequit̄ disputatio quedam necessaria ad predicta.

Ceterū ne occasione istarū quas narrauimꝰ sectarū aut legū. aut alio quolibet motiuo q̄spiam in eū labat̄ errorē. vt credat vnūquenq3 in sua fide lege vel secta posse saluari. dummodo credat eā esse bonā ꝛ deo placere qđ facit. ꝛ dum ꝓpter deū facit q̄cquid facit necessariū. opereq3 p̄ciū duxi. cōtra errorē illū tā ꝑniciosum. tanq3 pestilentē. q̄ doctores ante nos tradiderūt. disputādo annectere. q̄tenus mortifero toxico ne a quoq3 incaute insumat̄ salubre remediū quoad in nob̄ est debita ꝓuidentia apponamꝰ. Constat nimirū et indubitatū apud oēs christicolas extat. q2 vna est fides. vnus dn̄s. vnū baptisma. apostolo teste. Dicit̄ aūt fides vera vna dumtaxat q2 ꝛ id de q̄ principaliter est fides vnū sit. deus videlic3. apud quē nō est trāsmutatio. nec vicissitudinis obumbratio. Atq3 etiā ratio formalis omniū credendoꝝ vna sit ꝛ eadē veritas sc3 prima. cui fides p̄ncipaliter innitit̄. ¶ Ipsaq3 fides lumē sit desuꝑ infusum. ꝛ nō sit a probabilitate rerū q̄ credunt̄. Unde nec scd̄m diuersitatē rerū credendaꝝ ipam fidē diuersificari oportet. Porro ꝛ sola ipsa fides xp̄iana vera est: qđ multipharie multisq3 modis ostendi posset. tū videlic3 miraculorū plurimoꝝ cōfirmatiōe. tum testiū omniū maiorū multitudine exceptiōe. tum q2 reuelatiōes ꝛ ꝓphetias certissimas h3. tum etiā q2 nō nisi de deo dignissima sentit. tū q2 nihilominꝰ etiā de homīe ꝓbabiliora ꝛ credit ꝛ tenet q̄ ve magis creaturā deceāt rationalē. tū postremo ꝑ successum quē ꝓpl'us iste habuit. q̄ hanc fidē suscepit. dū s̄m eam vixit. ꝛ deiectionē eiusdē dū fidem hanc deseruit. ꝛ s̄m ea3 nō vixit. Sed his oībus p̄suppositis vnitate sc3 ꝛ veritate fidei nr̄e christiane. atq3 ob id p̄sentiaꝝ p̄termissis facile esset pessimo huic obuiare errori. Nulla nanq3 fide deo credit̄ preter hāc. ꝛ nulla est alia digna hoc noīe p̄ter ipam. nullaq3 alia honorat̄ deus nisi hac. nec vlla est v̄tus p̄ter ipam. Nā ꝛ ipsa sola fundamentū est ꝛ caput oīs religionis in vita ista sic̄ et eius oꝑatio p̄ma est in dei operibus ꝛ obsequiū eius p̄mū in dei honorificētia ꝛ cultu. queadmodū ꝛ intellectꝰ primus est inter anime vires nobiliores. cuiꝰ est ꝑfectio ipsa vera fides. Ex quo sequat̄ necesse est. q2 oībus alijs credulitatibꝫ ꝛ deo nō seruit̄ immo cōtumeliose sunt ei. Unde ꝛ cōstat nullā aliam credulitatē fidei noīe fore dignā. Unde aūt potissimū ꝛ ex quo fundamēto dictꝰ error ꝓcesserit videamꝰ vt sic ip̄o eliso fundamēto. omīs desuper extructa edificatio penitꝰ ruat. Dicti igit̄ erroris vna ꝛ p̄cipua hec esse causa videt̄. q̄ multos exagitat atq3 cōfundit. nūerosa sc3 multitudo dānandoꝝ ꝛ paucitas saluandorum. Unde ꝛ multi inquirūt q̄re tam paucos elegerit dei misericordia ad salutē. tā multo vero deseruerit in ꝑditionē. maxime cū pronior credat̄ ad saluādū q̄3 ad dānandū. vel nō minor saltē sit eius misericordia ad miserendū ꝛ ignoscendū. q̄3 eius iusticia ad vindicandū ꝛ puniendū. Ex hoc cōcludere volētes q2 credendū sit ꝓ diuine mis̄cdie ꝛ bonitatis infinitate ꝛ immēsitate vnūquenq3 in sua fide lege vel secta posse saluari. dūmodo credat eam esse bonā ꝛ deo placere qđ facit ꝛc. vt supra.

¶ Preterea arguūt p̄sumptuosum videri q2 pauci xp̄iani se solos arbitrent̄ saluādos. tota residua multitudine. vic3 maloꝝ xp̄ianoꝝ qui multo plures sunt q̄3 boni. deinde iudeoꝝ. sarracenorū atq3 paganoꝝ. in ꝑditionē derelicta. Qualiter ergo aiūt implebit̄ domus dei celestis tanta paucitate electorū. cū infernus q̄ longe minor est capere sufficiat de oībus tantā multitudinē damnatorū. An videt̄ cōueniēs regi regū ꝛ dn̄o seculoꝝ. vt plures habeat vinctos. plures patibulis affixos. traditosq3 tormētis q̄3 sibi famulātes ꝛ subditos. An potest mis̄cdia dei cuius nō est nūerus nec mensura. tantā sustinere carnificiā tormentorū. vel ad quid inquiūt tantā multitudinē damnandorū creauit deus. Et si creauit eos in perditionē et mortē. An id cōueniat diuitijs bonitatis eius. ꝛ immensitati misericordie sue. eos creasse quos vtiq3 saluare poterat ꝛ flāmis infernalibꝫ depascendos derelinq̄-

re. De his aũt qui ꝓ eo faciũt q̄cquid faciũt. credẽtes se obsequiũ eidẽ p̄stare eis. Quis male. ignoranter tamẽ faciũt. q̄d erit. Et potissimũ de his q̄ pro deo siue ꝓpter deũ omne gen⁹ suppliciorum nõ solum patient᷑. sed etiã gaudenter ꝑferũt. sicut de multꝫ hereticis sepe audim⁹. ⁊ ipi etiã videre possemus. q꞉ ignẽ ⁊ alia tormẽta sponte ⁊ letanter subeũt. vtiqꝫ propter deũ se omnia sufferre dicentes. ⁊ ita in corde sicut credimus habentes.

¶ Incipientes igiᵗ̄ dicam⁹ ꝙ error iste multis hominibꝫ dãnabilis est ⁊ causa dãnationis. Si em̄ volẽs ambulare corꝑaliter nollet ꝓuidere vie ipsius discrimina. aut offendicula. aut alia p̄cipitia q̄ oculis corꝑis videri ⁊ nõ videri possunt. sed magis clausis oculis aut a via auersis. vellet incedere quicq̄d ei mali. id est offensiõis vel casus eueniret iustissime ipi imputari posset. Poterat em̄ ꝑ se huiusmodi ꝑicula declinare. In eo ergo qui ꝑ semetipm̄ iminentia sibi mala in huiusmodi via ⁊ nosse ⁊ euitare potuit. rectissime dr̄. vt sibi ea imputet si in illa inciderit. ⁊ ista est cõis oim̄ aniorum cõceptio.

¶ Eodẽ modo si q̄s ire voluerit ad locũ aliquẽ viã ignorans q̄ ducat ad illũ. presto aũt habeat qui viã ei ostendat. ⁊ tamẽ nec ducatuꝫ itineris nec vie ostensorẽ q̄rit aut petit si errat ei merito error iste est imputãdus. Et hanc ꝓpositionẽ cuiuslibet anim⁹ probat auditã. Similiᵗ̄ immo forti⁹ multo in via morũ se habere necesse est. q̄ꝫ in via corꝑali. quãtomagis ⁊ ꝓprio visu spũali ⁊ alieno: sunt p̄cauẽda ꝑicula spũalia q̄ꝫ tẽporalia. Qui igiᵗ̄ nõ ꝓprio sensu vbi eis suppetit nec alieno. vbi eis paratus est q̄s consulere. ꝑicula spũalia declinare nolũt. merito eis imputabiᵗ̄ cum inciderint in ea.

¶ Amplius si videris aliũ errare in via ista visibili. teneris eũ ab errore illo auertere. ⁊ a ꝑiculis que ei iminere cernis eidẽ p̄cauere. multomagis ⁊ in via morũ. Longe aũt ampli⁹ teneris tibi consulere q̄ꝫ alijs. quãtomagis tibi debitor es in huiusmodi q̄ꝫ alijs. Ex his ḡ manifestũ est. q꞉ negligẽtia ista. q̄rendi scꝫ viã veritatis ⁊ salutis. negligẽtia est culpabilis ⁊ dãnatione dignissima. In his ḡ qui ꝓprio sensu ingenioqꝫ ⁊ industria. discrimĩa spũalia p̄cauere ⁊ ꝓuidere potuerũt siue ex scripturis siue ex doctrina siue ex miraculis siue ex oĩbus. iustissima est dãnatio erroris talis. ⁊ ignorans huiuscemodi. merito vt ap̄l̄us dicit ignorabiᵗ̄. Tales sunt q̄ nolunt intelligere vt bene agant.

¶ Si q̄s aũt q̄rat de illo q̄ doctores vel p̄dicatores inuenit cõtrarios videlicꝫ vnũ fidelẽ ⁊ aliũ infidelẽ siue hereticũ nec sufficit ex ꝓprio sensu aut dictis eorum. aut vita discernere cui eorũ magis credere debeat. An deus req̄rat ab illo vt diuinet fidẽ. hic ꝓculdubio q꞉ nõ habꝫ de hũana rõne q̄d faciat. diuinũ auxiliũ debet implorare. vt Augustin⁹ dicit. ac tota instantia depcari. vt illumĩator anĩarũ deus viã veritatis ei ostẽdat ⁊ applicet cor ei⁹ ⁊ intellectũ ei ꝑti cõtradictiõis q̄ vera est et sibi accepta. Pie aũt credendũ est de dei miscdia q꞉ sic pulsanti aperiet ⁊ ꝙ (nisi negligentia querẽde veritatis aut alia culpa obsistat) cor eius auertet deus ne cõsentiat errori impietatis.

¶ Idẽ sentiendũ est in illo casu si videlicet seductor aliq̄s sub p̄textu catholici doctoris simplici alicui ⁊ indocto. errorẽ aliquẽ impietatis p̄dicet. q꞉ deus cor ei⁹ auertet ne illi credat. nisi hoc vel negligẽtia eius vel alia culpa impediat. Custodit em̄ deus diligẽtes se. ait psalmista. ⁊ sapiẽs in ꝓuerbijs. Custodiet iustorum salutẽ ⁊ ꝓteget gradientes simpliciᵗ̄. Dicimus etiã: q꞉ cũ intellect⁹ hũanus creatus sit ad inquirendã ⁊ cognoscendã veritatẽ salutarẽ. maxime de hoc debet esse sollicitus atqꝫ studiosus. quare: q꞉ negligentia eius in hoc atqꝫ desidia maxime culpabilis atqꝫ damnabilis.

¶ Amplius vnusquisqꝫ ad actũ ⁊ finẽ propriũ expeditior est atqꝫ facilior. q̄ꝫ ad aliquẽ aliũ. vt de se patet. Manifestũ est autẽ q꞉ virtus nostra intellectiua. ad querendũ ⁊ inueniendũ deũ. quantũ hoc requiriᵗ̄ ⁊ expedit facilior est. q̄ꝫ ad querendũ ⁊ inueniendũ aliquid aliud. maxime cũ presto sit deus semꝑ adiuuare conantes ad se. ⁊ appropinquare appropinquantibus sibi.

¶ Cõsidera igiᵗ̄ ista q̄ diximus ⁊ videbis oẽs errãtes in via veritatꝫ ⁊ ignorãtes. eadẽ culpa errare et dãnabiliter ignorare. Nullũ est em̄ inuenire in eis q̄ nõ sit negligẽs inuestigãdo ꝑ semetipm̄ salutarẽ veritatẽ. aut inq̄rendo ab alijs. aut diuinũ auxiliũ implorãdo. aut in faciẽdo veritatẽ. Qui em̄ negligit facere bonũ q̄d esse faciendũ nouit. mereᵗ̄ non accipe noticiã id faciendi q̄d nondũ nouit. De vnoquoqꝫ em̄ est sperandũ ꝙ si talento intellect⁹ tota diligentia bene negociat⁹ fuerit in q̄bus ꝑ se potuit ꝙ multipliceᵗ̄ ei vel adaugeaᵗ̄. vt etiã diuine reuelatiõis seu inspiratiõis mũere capiat ampliora. ad q̄ ꝑ intellectũ ꝓpriũ ꝑtingere nõ valebat. vl᷑ etiã ꝙ p̄diceᵗ̄ ei doctrina salutaris. vt manifeste patet in cornelio illo cẽturione viro gẽtili. sed religioso ac timẽte deũ. ad quẽ missus btũs Petr⁹ fuit. et ipm̄ cũ familia ad fidẽ xp̄i cõuertit. vt habeᵗ̄ Actuũ. x. ca. Dicimus ḡ q꞉ si aliq̄s esset seorsum ab hominibꝫ ⁊ vellet negociari diligentᵗ̄ talẽto intellectus sui ex cõsideratiõe visibiliũ facile est ei inuenire creatorẽ. ⁊ multa alia de ipo agnoscere. ipm̄ vicꝫ esse honorandũ. diligendũ. adorandũ ⁊ hmõi. Et si inuẽtis bñ negociareᵗ̄. adderet ei de⁹ alia vel ꝑ inspirationẽ. vel ꝑ doctrinã ⁊ p̄dicationẽ quã ipsemet ei ꝓcuraret. Omino em̄ credendũ est deũ neminẽ velle deserere q̄ ei diligentᵗ̄ studet adherere. Iã satisfactũ esse tibi credim⁹ de omĩ adulto errãte errore impietatꝫ. q꞉ iusta est ei⁹ dãnatio. Declaraui=

mus aūt euidentiꝰ hoc ⁊ dicamꝰ: qꝛ sicꝰ libere volūtatis est vt se auertat ab omi malo volito. vt ⁊ ꝑ cō
sensum se nō inclinet in illud. Ita ⁊ intellectꝰ ipius est. vt se auertat ab oī male credito ⁊ vt nō assenti
at illi. ⁊ hoc vł ex ꝓprio lumīe est ei possibile vł ex alieno. Ex ꝓprio .i. ꝓprie inuestigationis. ex alieno
id est diuīe reuelatiōis. Sicut ġ libera volūtas dānabilit̄ assentit in male volitū. sic hūanꝰ intellectꝰ
dānabilit̄ assentit in male creditū. q̄re tenet̄ vł ipse se corrigere vel correctionē suā ꝑ aliquā viaꝝ q̄s
diximꝰ procurare. Preterea nō minꝰ tenet̄ deo in suis opationibꝫ intellectꝰ hūanꝰ q̄ꝫ affectꝰ. nunq̄ꝫ
aūt licet affectui amare ꝯtrariū deo. vel his q̄ dei sunt. siꝉiter nunq̄ꝫ licet ei nō amare deū. vel ea q̄ dei
sunt. ġ siꝉiter nec intellectui vnq̄ꝫ licebit nō credere deū vel ea q̄ dei sunt ⁊c. Qđ em̄ est non amare in
affectu. hoc est nō credere siue nō cognoscere in intellectu. Unde apparet intellectui positā esse legem
⁊ limites in operationibꝫ suis ⁊ limitatū ei esse quid credere vel discredere. vel iterū non credere aut
ignorare liceat. Et iterū ignorantiā interdū esse damnabilē videlicet in q̇busdam hominū ignorat̄s.
similiter ⁊ credulitatē quorundā damnabilē esse ⁊ impiā. ⁊ neutram excusare a tota damnatione eos
quos inuoluerint. fortassis autē excusat a tanto. Non em̄ tanto peccare videt̄ qui erranter vel igno-
ranter male agit quantū ille qui scienter contra cōscientiam facit.

¶ Igit̄ vt in sūma dicamꝰ. illud nob potiꝰ videt̄ diuine cōsonū pietati. vt vbi inuincibilis est igno
rātia. qđ est vbi hō non hꝫ de hūana rōne q̇d faciat ibi imploret diuinū auxiliū. ⁊ nō temere se p̄cipi
tet. Ibi em̄ totū ꝑtinet ad deū facere. vbi non habꝫ hō quid de se faciat. ꝟbi gr̄a. Si in eā figurā vel
formā se trāsformaret lucifer. in q̄ nihil posset apparere homini ꝑ qđ nō videret̄ xp̄us. nec aliq̇d ꝑ qđ
dinosci valeat nō esset xp̄us. soliꝰ dei est custodire hominē. nec aliq̇d ibi relictū est homi nisi diuinū
auxiliū implorare. nec dubiū quin p̄sto sit auxiliator deus inuocantibꝫ eū. nisi culpa eorū obstiterit.

¶ Qꝫ aūt querūt de multitudine damnatoꝝ ad q̇d deus eā creauerit. certū est q̄m ex diuitijs boni-
tatis sue eā creauit. ⁊ qꝛ multa bona magnifica eis cōtulit. Penas vero vel tormēta nisi meritas atq̄ꝫ
iustissimas nulli vnq̄ꝫ intulit nec inferet. vn̄ manifestuꝫ est qꝛ iusticia dei causa est efficiēs dānatiōis
eorū qua nulla iustior excogitare potest. mala vero merita eoꝝ causa sunt quasi materialis ꝑditiōis
eorū. quibꝫ iustissimo iudicio ⁊ laudanda in oībus iusticia. damnatio illa eis reddit̄.

¶ Qꝫ aūt tam multi sunt q̄ dānant̄. ⁊ tā pauci q̄ saluant̄. ⁊ in naturalibꝫ ⁊ in moralibꝫ exp̄ssam siꝉitu
dinē inuenies. Uilioꝝ em̄ ⁊ ignobiliū maior semꝑ est multitudo q̄ꝫ p̄ciosorū atq̄ꝫ nobiliū. vt ferri ⁊
plumbi q̄ꝫ auri ⁊ argēti. ⁊ lapidū ignobiliū q̄ꝫ gemmaꝝ. siꝉiter quercuū q̄ꝫ cedroꝝ aut palmaꝝ. Eo-
dē modo stultoꝝ hoīm q̄ꝫ sapientū. ⁊ maloꝝ q̄ꝫ bonoꝝ. Nā stultorū infinitꝰ est nūerus. inq̇t sapiēs.
Uides etiā qꝛ in tanta multitudine hominū. paucos ex eis deꝰ reges facit ⁊ p̄ncipes. etiā t̄pales. nec
miraris qꝛ nō oēs hoīes fecit reges ⁊ p̄ncipes ⁊ tā modicoꝝ tanq̄ꝫ ignobiliū regnoꝝ vt sunt t̄palia.
Quāto fortius ġ mirari nō debes si paucis largit̄ p̄clara ac nobilissima regna celestia. ¶ Amplius
cū tam raros videas q̄ regna celoꝝ appetēt vel curēt. tā multos aūt q̄ ab eis se auertūt ⁊ ꝯtraria sectā
tur. ꝓpter q̇d miraris si tā pauci ꝑueniāt tam multi nō ꝑueniāt ad ea. ¶ Ampliꝰ si videres de centū
ꝑtibꝫ generis hūani nonagintanouē totis studijs ac viribꝫ currētes ꝑ viam q̄ ducit ad mortē. Pau-
cos ꝟo ecōtrario currere ꝑ viā q̄ ducit ad vitā. nō miraris si magna illa multitudo tota adueniat in
mortē. ⁊ sola alia paucitas ad vitā. Sic ⁊ h̄ cōsidera tantā multitudinē ꝑditorū ⁊ videbis eā festinā
tē ad mortē. ecōtrario ꝟo paucitatē electoꝝ festinantē ad vitā. Quid ġ mirū est si vnusq̄sq̄ꝫ hominū
ad finē ꝑueniat. ad quē totis studijs ac viribꝫ cōtendit. Multitudo nanq̄ꝫ ꝑditorū hoīm in via vite
istius. ⁊ vitā fugit eternā. ⁊ in mortē p̄cipitat. ⁊ in stagnum ignis ⁊ sulphuris se deijcit. ⁊ in abyssum
eternaꝝ flāmarū se demergit. Igit̄ qꝛ in baratrū infernale q̄sq̄ꝫ cadit de pōdere est ꝓprie iniq̇tatis. qꝛ
ꝟo sursum ad sublime beatitudinis aliq̄ trahunt̄ de virtute est omnipotētis diuine bonitatis.

¶ Igit̄ in eo qꝛ deus tantā creauit hoīm multitudinē quā p̄uidebat esse dānandā mirari debes di-
uitias bonitatis sue. qꝛ tali multitudini tot ⁊ tanta bona dedit. cū tn̄ p̄uideret eos ingratos futuros.
Sꝫ ⁊ ꝑuersitatē hominū ipsoꝝ mirare q̄ largitorē omniū bonoꝝ donis suis impugnāt. Sicq̄ꝫ dei
misericordiā cogita. vt ⁊ iusticie eiꝰ memineris. q̄ illos quos mīscdia creat pascit. regit ⁊ cōseruat. in
gratos de accept̄s bn̄ficijs merito damnat. Et q̇d mirū si iusticia pctōribꝫ reddit qđ meruerūt. Nō
miraris qꝛ sol calefacit ⁊ ignis illumīat ⁊ misericordia dei homī bn̄ficia multa tribuit. ġ nec mire-
ris si iusticia eiꝰ punit eos q̄ sibi sunt rebelles. Nō miraris si q̇d q̇s semīauerit hoc ⁊ metet. ġ nec mi
rū si pctōr metet qđ semīauit. Un̄ Eccl̄iastici. vij. legit̄. Noli facere mala ⁊ nō te apphendēt. Et ite-
rū. Nō semines mala in sulcis iniusticie ⁊ nō metes ea in septuplū. Et ap̄lus. Gala. vj. Que semīa
uerit hō hec ⁊ metet. Si boni sumꝰ. nō infructuose. si mali. nō impune. Eccl̄i. xv. Deꝰ ab initio cō-
stituit hoīem rectū ⁊ reliq̇t eū in manu cōsilij sui. ¶ Apposuit ei aquā ⁊ ignē vt ad qđ vellet porrigeret
manū. Ante hoīem vita ⁊ mors. bonū ⁊ malū. qđ placuerit dabit̄ illi. Ut q̇d inquiūt sustinet diuina
bonitas tantā stragē hoīm q̄s creauit. An delectat eū carnificia tormentoꝝ infernaliū ⁊c. Respon

demus ꝙ ꝓprie nihil extra ipm eū delectat. ⁊ ꝙ placent ei tormēta maloꝝ. tum qꝛ bona sunt. vtpote
ei⁹ creature. tum ꝓpter pulcritudinē iusticie q̄ in eis inestimabilit̄ ⁊ mirāda est ⁊ laudāda. q̄ꝫ tāto de
lectabili⁹ intuebunt̄ sctī in patria q̄ꝫ hic. quanto maior erit eis ibi amor iusticie atqꝫ cognitio q̄ꝫ hic.
silr̄ ⁊ quāto magꝭ ibi maiorqꝫ videbit̄ ipa diuine iusticie magnitudo q̄ꝫ in pn̄ti. ¶ Vn̄ scriptū est in
psalmo. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā man⁹ suas lauabit in sanguie pctōris. Mirare ꝫ sapien
tiā dei ⁊ bonitatē immēsam. q̄ penis maloꝝ vtit̄ ad bonū electorū suorū. Inestimabile eñ gaudiuꝫ
erit electis in futuro. dū quisqꝫ letabūdus exultabit dicēs. ¶ Misericordiā ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e.
Vbi duplex erit materia cātus illius iocūdissimi videlicꝫ ⁊ miscd̄ia in ipos electos. ⁊ iudiciū in re-
probos. Omnipotēs siquidē deus qꝛ pius est miseroꝝ cruciatu nō pascit̄. q̄a aūt iustus. ab iniquo
rū vltione imperpetuū nō sedat̄. sed ipsi iniqui oēs eterno deputati supplicio sua siquidē iniquitate
puniunt̄. ⁊ tamē ad aliq̄d ardebunt vt scꝫ iusti oēs. in deo videāt gaudia q̄ percipiāt ⁊ in illis respici
ant supplicia q̄ euaserūt. quatenus tanto magis ineternū diuine se gratie debitores esse cognoscant.
quāto ineternū mala puniri cōspiciunt. que eius adiutorio vicerūt vitaueruntqꝫ.
¶ Ex his ergo q̄ diximus manifestū tibi debet esse o homo. qꝛ laudanda est diuina bonitas in hoc
ꝙ malis ⁊ reprobis p̄ter esse. vitā ⁊ naturalia alia. bona etiā gratuita ⁊ tēporalia largit̄. Qꝫ aūt am-
pliora eis nō dat non ideo hoc est. qꝛ ipse manū retrahat sue largitatis. sed qꝛ ipi manus suas alijs
occupāt. vn̄ iustū est vt eo minus recipiant q̄ se auertūt. Sicut ꝙ lumē solis sup multos nō cadit ⁊
eos nō illumiat. nō ex eo est ꝙ sol radios suos retrahat. sꝫ qꝛ ipsi a lumie ei⁹ se auertūt. Et tm̄ de isto.

¶ De causis varietatis errorū et sectarum multipliciū.

Quod si quispiā fortassis q̄rat interlegendū istā sectarū varietatē q̄dnam cause sit tante va
rietatꝭ hm̄oi erroꝝ in mūdo. Et si ex iā dictis ei⁹ rei rō aliqualit̄ colligi possit tn̄ vt id eui-
dētius pateat aīaduertendūqꝫ p̄ma ⁊ p̄cipua errandi causa hec esse videt̄ scꝫ peccatū ne
gligētie qua diuinū auxiliū ab hoībus nō querit̄. seu qd̄cunqꝫ aliud pctm̄ qd̄ diuine gr̄e
viā p̄cludit. Merito eñ iustoqꝫ dei iudicio adiutoriū dei nō obtinet q̄ illud obtinere nō curat. ⁊ recte
diuīe lumē gr̄e cor illi⁹ illustrat minime q̄ illi ꝑ pctm̄ obicē ponit. Merito domū illi⁹ eterni solis ra
dius nō illumiat. q̄ fenestras ⁊ ostio. oēsqꝫ introitus splēdoribꝫ eius claudit. Fides siquidē nō est na
turalis. imo est ex electiōe diuine bonitatis ⁊ donū gratuitū. Si eñ esset naturalis. eadē esset apud
oēs. nec esset tāta dissensio quāta est in mūdo. idcirco a deo petēda est. Vn̄ ⁊ quidā ad xp̄m dicebat
vt habet̄ Matth. ix. Credo dn̄e adiuua incredulitatē meaꝫ. Et aplꝰs. Eph. ij. aiebat. Gratia saluati
estis ꝑ fidē. ⁊ h̄ nō ex vob. dei eñ donū est. Sicut ꝫ sol nō videt̄ nisi lumie suo. sic sol intelligētie nō
videt̄ nisi luce gratie ei⁹. Sꝫ qꝛ multi sunt rebelles huic lumini. ideo etiā ceci. Alia causa est auersio
intellect⁹ a credēdis ⁊ ab his q̄ possent inducere ad credēda ⁊ cōuersio ad errores. Queadmoduꝫ q̄
auersos hꝫ oculos ab his q̄ vidēda sunt ⁊ ad alia cōuersos videre nō pōt in illa auersione. Hi sunt
q̄ tanto amore suas amplectunt̄ opiniōes ⁊ sectas vt de cōtrarijs nec cogitare velint nec audire. tan-
toqꝫ odio auersi sunt ⁊ cōtrarij suoꝝ erroꝝ cōtrarijs vt ea nec respicere vllatenus dignent̄ ꝑtinaces
prorsus in suo sensu ⁊ dura ceruice. q̄ nō mō hoībus meli⁹ sentientibꝫ ⁊ recte credētibꝫ. sed ⁊ sp̄ūisan
cto q̄ ꝑ eos loq̄tur resistere audiāt. Proinde recte dr̄ Prouerb. xviij. Nō recipit stult⁹ ꝟba prudētie
nisi ea dixeris q̄ versant̄ in corde suo. Nō est datū homī videre post tergū suū. nec videre sine intui-
tu. sic nec intelligere ea a q̄bus intellect⁹ se auertit. Nolūt tales audire aliq̄d de miraculis sꝫ neqꝫ sa-
cra eloquia nec ratiōes doctoꝝ q̄bus possent ad verā fidem induci. ideo nō mirū si remanēt in erro
ribus suis. Tales sunt omēs sarraceni ⁊ dictarū nationū homiēs. qui nimis obstinate suis inherēt
cōceptibus. ⁊ heresibꝫ. dum sanā doctrinā non sustinētes ad sua desideria coaceruāt sibi magistros
prurientes auribus. ⁊ a veritate quidē auditum auertūt. ad fabulas autē conuertunt̄ vt longe apo-
stolus p̄dixit. Alia nihilominus est causa rerū credendarū subtilitas ⁊ intellectus hūani grossities
⁊ turbiditas. Nimirū que sub fide recta cadunt tam grosso ⁊ turbido intellectu videri nō possunt.
Queadmodū ergo homiēs grossi ac turbidi visus pilum subtilē non videntes vbi est. cōtendūt mō
strare ipm ibi non esse. ꝓpter eius subtilitatē vel gracilitatē ipsum non videntes. neqꝫ ipm videntibꝫ
credere volentes. Ita pariformiter q̄ ex fide vera. credenda sunt grossities intellectus vulgariū ⁊ in
doctorū hominū propter credendorū subtilitatē non capiens. ea non esse ⁊ credit ⁊ cōtendit. Alia p̄-
terea causa est remotio siue distantia hominū a rebus credēdis. ⁊ hec longinq̄tas est imperitia siue
inexercitatio in illis. queadmodū dicit Aristoteles. ꝙ imperiti veluti longe distātes speculant̄. Qui
enī in sensibilibus versant̄ ⁊ cōmorant̄ assidue que longe sunt a credēdis que inuisibilia sunt. pro-
fecto longe sunt indubitanter ab eisdē. ⁊ propter hoc illa videre non possunt. quia nec studio nec ex-
ercitatiōe ad illa appropinquant. ¶ Ideo non mirū si ea non vidēt. ¶ Ipsi sensum volūt habere ducem

ad credenda. qui cecus est quantũ ad ea. ideo nõ mirũ si in ꝑcipicia ⁊ profunda corruant errorũ. vnde ⁊ perniciose errant. ⁊ nequaꝗ̃ damna effugiũt salutis. Alia demũ causa est stulticia multorũ qui intelligere volũt intellectu naturali per se. quod eo ꝑ se capi non potest. queadmodũ si quis visu humano vellet videre qđ visu aquilino vix videri potest. sic intellectus naturalis ad ea que fidei sunt per se nullatenus se extendit nisi altiori lumine ꝑfundaꝛ. Hi sunt qui humani capacitatẽ ⁊ mensuram ingenij ignorant. qui intellectũ suum omnia capere existimant. ⁊ quod illo nõ apprehendũt. in natura nõ esse arbitranꝛ. nescientes vel non aduertẽtes humanũ intellectũ fore mensuratũ ⁊ limitatum in sua capacitate naturali ab ipo summo creatore deo. qui terminos ei posuit. que quot ⁊ quanta sua naturalia apprehẽdat capacitate. multa apud se reseruãs secreta reuelãda cum voluerit. ⁊ cui voluerit. ¶ Ceterum ꝑter has iam assignatas ratiões ⁊ causas errorum. tradũt doctores ⁊ istas. dicentes ꝙ omẽs false suꝑstitiones ⁊ adinuentiões errorum: vt in summa dicaꝛ. aut ex improuise phisice inuestigatiõis ausu procedũt. sicut errores philosophorũ. vt ponere mundũ eternũ ⁊ multa alia similia. quod est totã peruertere sacrã scripturã. aut procedunt ex ꝑuerso intellectu sacre scripture. sicut infinite reperiunꝛ hereses. aut etiam procedũt ex inordinato affectu carnalitatis. vt errores epicuroꝝ. qui dicũt nullam aliam esse vitam ꝗ̃ istam ⁊c̃. Et quidẽ de ꝑmis puta philosophis qui se scientes esse iactabãt certum habeꝛ. quoniã ab infidelitatis peccato nequaꝗ̃ possunt excusari. cuiꝰ rationẽ adducit Aplꝰs ad Roma. ꝑmo dicens. Reuelaꝛ ira dei. id est vindicta peccati de celo super omnẽ impietatẽ. id est peccatũ cõtra fidem. ⁊ iniusticiã. id est peccatũ contra mores. hominũ horũ qui veritatẽ dei in iniusticia detinent. id est veram de deo cognitionẽ detinent. nõ sibi. sed impediũt ne fluat in alios. quia quod notũ est dei manifestũ est illis. deus eñ illis reuelauit. ¶ Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta cõspiciunꝛ a creatura mũdi. id est ab homĩe. sempiterna quoqꝫ virtus eius ⁊ diuinitas. ita vt sint inexcusabiles. quia cũ cognouissent deum nõ sicut deũ glorificauerunt: aut gratias egerũt. sed euanuerũt in cogitatiõibus suis. et obscuratũ est insipiens cor eorum. dicẽtes enim se esse sapiẽtes. stulti facti sunt. ⁊ mutauerũt gloriam incorruptibilis dei in similitudinẽ imaginis corruptibilis homĩs volucrum quadrupedũ ⁊ serpentum. propter qđ tradidit illos deus in desideria cordis sui ⁊ in reprobum sensum ⁊c̃.

¶ Porro de secũdis. id est hereticis ita tradunt sacri canones. ꝙ quicũqꝫ scripturam aliter intelligit ꝗ̃ sensus sanctispiritus efflagitat: licet ab ecclesia nõ recesserit. tamẽ hereticus appellari potest. ¶ Ille vero diciꝛ aliter exponere sacrã scripturam ꝗ̃ spiritussanctus efflagitat qui ad hoc expositionem sacre scripture retorquet quod cõtrariatur ei ꝙ est per spiritũsanctũ reuelatũ. Unde qui in ecclesia xp̃i morbidum aliq̃d aut prauũ sapiunt. si correcti vt sanũ rectumqꝫ sapiãt resistunt ꝑtinaciter. suaqꝫ pestifera dogmata emẽdare nolunt. sed defendere ꝑsistunt heretici sunt.

¶ At vero tertij videlicet epicuri ⁊ eis similes: quorũ errores ex inordinato carnali affectu ꝓcedũt ex improba volũtate ⁊ electione liberi arbitrij peccãt malicie adherẽtes ⁊ ita ex certa malicia. Quod quidẽ ex duobus cõtingit. Primo ex inclinatiõe habitus viciosi qui malicia diciꝛ. ⁊ venit ex praua cõsuetudine peccandi. qua quis inuiscatus desperat de resipiscentia. ⁊ sic irrefrenate labitur in vicia Iuxta illud Hieremie. xviij. Desperauimꝰ post cogitatiões nostras ibimus. ⁊ vnusquisqꝫ post prauitatẽ cordis sui mali faciemus. Secũdo vero cõtingit ex eo ꝙ homo per cõtemptũ abijcit ⁊ remouet illud quod electionẽ peccati poterat impedire. sicut spem ꝑ desperationẽ. timorẽ per ꝑsumptionẽ et sic de alijs. ⁊ hoc vt liberius peccet. Nimirũ sapiens habet in Prouerbijs. Impius cũ in ꝓfundum malorũ venerit cõtemnit. ⁊ ꝑ cõsequens intellectus auertitur a recta consideratione ⁊ ponderatione viciorũ. Et ex hoc etiam disseminate sunt diuerse heredes que tãguntur inter alias in decreto. xxiiij. q. iij. ca. Quidã. Et hi omnes licet non eque. indicanꝛ infideles eterne obnoxij damnatiõi.

¶ Ubi tamẽ notatu dignũ videꝛ ꝙ infidelitas dupliciter potest intelligi. Uno quidẽ modo scd̃m puram negationẽ. vt ex hoc solo quis dicatur infidelis: eo ꝙ non habet fidem. vt in illis qui nihil audierũt de fide. et vt sic infidelitas nõ habet rationẽ peccati: sed magis pene. quia talis ignorantia diuinorũ ex peccato primi parentis est secuta. Qui ergo sic sunt infideles damanꝛ quidem pena sensus propter alia peccata si que fecerunt que sine fide remitti nõ possunt. non autẽ damnanꝛ propter infidelitatis peccatũ: nisi pena damni tantũ. Hinc dominꝰ dixit Ioh. xij. Si non venissem ⁊ locutus eis fuissem peccatũ nõ haberent ⁊c̃. Alio modo potest infidelitas ꝭm cõtrarietatẽ fidei qꝛ scꝫ aliquis repugnat auditui fidei vel etiam ipam cõtemnit. ꝭm illud Esaie. l. Quis credidit auditui nr̃o. ⁊ in hoc proprie ꝑficiꝛ ratio infidelitatis. ⁊ ꝭm hoc infidelitas nõ modo est peccatũ sed grauissimũ peccatũ. ⁊ oriꝛ ex suꝑbia ex qua cõtingit ꝙ aliquis intellectũ suũ non vult subijcere regulis fidei et sano intellectui patrũ. rebellis ⁊ inobediens effectus ecclesie sancte romane ⁊ eius capiti summo antistiti. cui perfidie ⁊ vicio omnes subiacent natiões supra memorate.

¶ De Latinis qui sunt in Hierusalem.

Post interiectã haud inutilẽ spero digressionẽ inter ceteros natiões sup̃ designatas. ⁊ hãc
de q̃ nunc dicem⁹ latinoꝝ ⁊ catholicoꝝ q̃ etiã hierosolymis sunt (⁊ si ꝑ pauci) supest ea ab
soluta pti huic imponere finẽ. Siquidẽ narrauim⁹ in p̃oribꝫ ⁊ pura atqꝫ simplici verita
te explicuim⁹ sectarũ illarũ siue nationũ varietates. atqꝫ cõgregationũ sathane differẽtias
multimodas paucis absoluim⁹. ꝓut exacta indagine in locis illis ꝑscrutãtes singula cõperim⁹. sed
p̃ter eas. sunt etiã postrema hac nr̃a etate ⁊ ab aliquot annis supioribꝫ in hierosolymis q̃dam ortho
doxe fidei deuoti ꝓfessores. viri religiosi. q̃ a ceteris natiõibus ibidẽ (vt sunt) latini. a sarracenis ve
ro frantzchi. Sũt equidẽ filij ⁊ fratres sancti Francisci. a nob autẽ fratres minores. vsitato vocabu
lo appellant̃. q̃ illo a suis mittunt̃ supioribꝫ. ⁊ amotis vel mortuis quibusdã. alij in locũ eorũ subro-
gant̃. viuũtqꝫ sub regulari sui ordinis institutione. de elemosynis deuotoꝝ ꝑegrinorũ illuc ex terris
xp̄ianorũ venientiũ. ⁊ aliorũ quorundã fideliũ principũ qui sacrorũ locorũ deuotiõe ⁊ pietate xp̄ia
na moti. annuas suas eis trãsmittere elemosynas nõ negligũt. ¶ Ipsiqꝫ fratres ꝑegrinos eo pro tẽpo
re aduẽtantes. benigne suscipiũt. ꝓ facultatibꝫ charitatiue ꝑtractãt. loca sancta ostẽdũt. infirmos re
fouẽt. ac varijs eis officijs pro posse subseruiũt. ¶ Ipsi fratres monasteriũ ibi habẽt in monte syon. ⁊
vt cõmuniter vigintiquattuor fratres. in eodẽ loco vtiqꝫ sanctissimo dño famulãtes. ¶ Inde nõ longe
habẽt sua sub cura ⁊ ꝓuisione. cõuentũ paupeꝝ dominaꝝ sancte Clare ⁊ ad min⁹ sex ibidẽ sorores
Sed ⁊ templũ gl'iose ꝟginis marie in Bethleem in cura sua habẽt. ⁊ cõuentũ ibidẽ cũ sex fratribꝫ
sui ordinis. q̃ sacratissimũ presepe dñi ⁊ custodiũt ⁊ colunt deuote. atqꝫ etiã in templo dñici sepulcri
gloriosi. duos semꝑ habẽt fratres inclusos q̃s crebro mutant. ⁊ alios atqꝫ alios subordinãt successi
ue. Omnibꝫ his locis ⁊ ꝑsonis. fratres ip̃i de necessarijs habẽt prouidere Et nihilomin⁹ maximas
⁊ pene cõtinuas ꝑpetiunt̃ calamitates ⁊ molestias (vt facile est creditu) tum ab infidelibus. tum ab
hereticis supra memoratis qui eis insultant ⁊ illudũt. affligentes eos grauiter. ⁊ ad amaritudinẽ vi-
tam eorũ perducentes. Et tamẽ pro certo existimo ꝙ nisi ip̃i ibi manerent. vix nobis latinis illo tp̃e
proficiscentibꝫ. tutus ad loca sancta pateret accessus. adeo ꝑfidi illi ⁊ maxime apostate xp̄iani. odio
nos habent ⁊ abhominationi.

¶ Sequitur luctuosa oratio super desolatione terre sancte.

Ceterũ dũ hec reputant̃ agunturqꝫ. q̃s xp̄ifidelis amator ⁊ feruidus zelator fidei lacrimas
cõtineat. imo quis cũ Hieremia petat dari capiti suo aquã. ⁊ oculis suis fontẽ lacrimarũ:
vt ploret die ⁊ nocte tantã desolationẽ ⁊ fedationẽ ciuitatis sancte. regis magni ac dñi vir
tutũ. qñ prochdolor nõ modo ciuitas illa sancta sed ⁊ terra oĩs ipsa venerãda sic extra di
tionẽ venit xp̄ianoꝝ. In q̃ ⁊ fidei ⁊ salutꝭ nr̃e cepit origo. opusqꝫ redẽptionis est ꝯsummatũ. atqꝫ q̃d
dictu audituqꝫ lamẽtabile est. vix ibi. xl. veri reperiunt̃ catholici. sancte romane eccl'ie obediẽtes. ac
ꝑfidorũ. tum sarracenorũ. tũ apostatarũ a fide ⁊ obedientia sancte matris eccl'ie. plurima illic habi-
tat multitudo vti supius est ostensum. Dolendũ proinde haud ab re maiorẽ in modũ grauiterqꝫ in-
gemiscendũ nobis sup cũctis abhomiatiõibꝫ. q̃ nobis dudũ pro nostris demeritis pulsis. ibidẽ fiũt
in medio hierusalẽ. ⁊ in circũitu eius. Trahẽda profecto. imo pectore ꝓfunda suspiria. ꝙ gl'iosa illa
terra ⁊ patria dñi nr̃i iesu redẽptoris atqꝫ saluatoris. natiuitate. cõuersatiõe. p̃dicatione. signis ⁊ pro
digijs mirifice illustrata. passione ⁊ morte. ac sanguie suo p̃cioso rubricata. atqꝫ nobilitata resurrecti
one ⁊ ascensiõe. ꝑ tot annorũ curricula. puta ꝑ ducẽtos. lxxxv. annos. ab eo tp̃e scꝫ q̃ vltimo. xp̄iane
religiõis cultoribꝫ ⁊ incolis adẽpta est vsqꝫ ad annũ incarnati ꝟbi nunc currentẽ videlicꝫ. M. cccc.
lxxxv. in xp̄iani nois dedec⁹ ⁊ obprobriũ. maledictis illis sarracenis ⁊ blasphemis manet subiecta
neglecta adeo a nr̃is ⁊ inculta. tãtisqꝫ repleta heresibꝫ ⁊ malis. nr̃oꝝ haud dubiũ culpis. ⁊ negligen-
tijs. Nec mõ lugendũ deuoto cuiqꝫ xp̄iano. hisce p̃esatis erũnis. sꝫ et recurrendũ assiduis ad deũ p̃
cibus patrẽ videlicꝫ misericordiaꝝ ⁊ deũ toti⁹ cõsolatiõis. clamandũqꝫ ad deũ in fortitudine. inces-
santerqꝫ orandũ. q̃tenus vel reliq̃ parti fortis sue misereat̃. illumiet vultũ suũ sup nos ⁊ misereat̃ no
stri. gentẽqꝫ auferat ꝑfidã credentiũ de finibꝫ vt sibi laudes debitas ꝑsoluam⁹ alacriter ¶ Olim san-
ctus ꝓpheta Daniel in captiuitatẽ cõstitut⁹. sup flumia babylonis illic sedẽs ⁊ flens. sibi pene ex cau-
sa, ꝓ loco isto p̃cabat̃. quẽ imitemur dicẽtes. Peccauim⁹ o dñe. iniuste egim⁹ iniq̃tatẽ fecim⁹ in om
nẽ iusticiã tuã. sꝫ auertat̃ q̃sum⁹ ira tua ⁊ furor tuus a ciuitate tua hierusalẽ. ⁊ a mõte sancto tuo. Pro
pter pctã em̃ nr̃a ⁊ iniq̃tates patrũ nr̃oꝝ. hierusalẽ ⁊ terra illa. sanctaqꝫ loca. in obprobriũ nr̃m sub-
iecta gentibꝫ dehonestant̃. ⁊ cõculcant̃ a canibꝫ. atqꝫ a ꝑfidis iã dudũ ꝓphanant̃. Nũc g̃ exaudi de-
us noster orõnẽ nr̃aꝫ. ⁊ ostende faciẽ tuã sup sanctuariũ tuũ q̃d sic desertũ est. Aspice dñe de sede san
cta tua ⁊ cogita de nobis, Inclina ꝓpter temetip̃m deus noster aurẽ tuã ⁊ audi, aperi oculos tuos

ꝛ vide tribulationē nr̄am ꝛ ciuitatē sanctā sup̱ quā abolim inuocatū est nomen tuū. Tu es eñ dñs
omniū ꝛ nō est q̄ resistat maiestati tue. qꝛ in ditiōe tua cūcta sunt posita. at in manu tua oēs fines ter
re. ꝛ oīm iura regnoꝝ. Ergo nūc dñe rex regū miserere pp̄lo tuo qꝛ querūt nos inimici nr̄i pdere. ꝛ he
reditatē tuā etiā reliquā delere. Ne despicias dñe partē tuā quā redemisti tibi. sed ꝓpicius esto sorti
ꝛ funiculo hereditatꝭ tue residue: nequādo dicāt gētes. vbi est deꝰ eoꝝ. Innotescat q̄sumꝰ in natio=
nibꝫ corā oculis nr̄is. vltio sanguis seruoꝝ tuoꝝ qui effusus est. Introeat in cōspectu tuo gemitus
compeditoꝝ. scd̄m magnitudinē brachij tui posside filios mortificatoꝝ. Et redde vicinis nostris
septuplū in sinu eoꝝ. improperiū ipoꝝ quod exprobrauerūt tibi dñe. Nos aūt pp̄lus tuus ꝛ oues
pascue tue cōfitebimur tibi in seculū. In generatione ꝛ generationē annūciabimꝰ laudē tuam.

¶ Sequitur cōpendiosa ecclesie ꝛ terre orientalis deploratio.

Hec quoqꝫ inter memorandū interqꝫ legendū. dolendū vehement cuiqꝫ pio lectori existi
mo. ac maiorē in modū ingemiscūt. qm̄ talibꝫ ꝛ tātis heresibꝫ ꝛ erroribꝫ. nō modo Hiero=
solima. ciuitas vtiqꝫ sctā. ciuitas regis magni cū tota adiacēte ꝓuincia. q̄ olim terre ꝓmis=
sionis appellabat. sꝫ et oriēs oīs. latissimis diffusa termis ꝛ pclarissimis q̄ndā regionibꝫ re
gnisqꝫ dilatata. turpissime fedat. cōtaminat. cōculcat. adeo vt (qd̄ ꝓfecto dictu audituqꝫ ē lamētabi
le) inter lacꝰ cōtritos q̄ aquā nō habēt. difficile vbi fons quondā signatꝰ. ꝛ hortꝰ ille cōclusus fuerit
possit intelligi. O rē luctu predignā. vineā illā dñi sabaoth quondā electā ꝛ spaciosam. speciosamqꝫ
valde. heu q̄ꝫ male exterminauerūt. q̄ꝫ deuastauerūt misere. q̄ꝫ radicitꝰ euulsam dissipauere. pessime
ille vulpecule Arrius. s. Appollinarꝭ Eutices Nestorius. Sabellius Pelagiꝰ. ꝛ ceteri quiqꝫ heresi
arche. q̄ illā solotenꝰ. rupta maceria. destruxerūt. At aper ille de silua ꝛ singularꝭ ferus Mahumet
videlicꝫ maledictꝰ ꝛ pseudo ꝓpheta. q̄ꝫ hodie vsqꝫ. vsqꝫ ad internetionē depascit. Quis siccis ptranse
at oculis. aut lacrimas q̄s poterit ꝯtinere. dū sic perisse a fide deuias videt terras illas eximias. apo
stolica elaboratas p̄dicatiōe. excultas studio multo. lōgo partas sudore. Asiam videlicꝫ oēm latissi
mā. septē cathedralibꝫ eccl'ijs. p btissimū euāgelistā Johānē fundatꝭ insignē. nobilissimā itē Affri=
cā. opulētissimā Indiā. p̄stantissimā quondā Greciā. ꝛ reliquā totam orientalē ecclīam olim tā cele
brē tā gl'iosam. tam clarissimis tāqꝫ sanctissimis viris exornatā. tā eruditissimis patribꝫ ꝛ eccl'ie lumi
naribꝫ. tū illustrē. tum refertā. puta vt vel paucos cōmemorē Augustino yponēsi epo diuie sapiētie
speciali organo q̄ gēma doctoꝝ. pater theologoꝝ. malleus validissimꝰ hereticoꝝ iure meritoqꝫ co=
gnomiat. Johāne Crisostomo epo cōstantinopolitano q̄ ꝛ os aureū ꝓ doctrine p̄rogatiua recte ap
pellat. Inclito martyre ꝛ elegāti oratore Cypriano carthagineñ. epo. Athanasio grauissimo Alex
andrino epo. Johāne damasceno. Gregorio nisseno. Gregorio nazanzeno. Hylario pictauēsi. ma=
gno Basilio cesariēsi. ꝛ reliqs plurimis doctissimis viris. quoꝝ oīm si vel nōia cēseri deberēt. taceo
merita ꝛ dies deficerēt ꝛ carta. Sed heu q̄ꝫ interea repleuerūt haste terras vrtice. q̄ꝫ operuerūt sup̱fi
ciē eaꝝ vepres ꝛ spine. Heu q̄ꝫ incēsa igni oīa ꝛ suffossa. verendū ne ab increpatiōe vultꝰ dei penitꝰ
perierint. Heu q̄ꝫ obscuratū est aurū. mutatꝰ est color optimꝰ. dispsi sunt lapides sctuarij in capite
oīm plateaꝝ. Ubi nūc sunt inclite ꝛ egregie ille q̄ndā p̄triarchales sedes ꝛ eccl'ie. Alexādrina. Antio
chena. Cōstantinopolitana. Hierosolimitanaqꝫ. q̄rū pro dignitate laudes nemo vl' eximius orator
posset decātare. aut p̄conia depromere. He o mūdi dña roma sctā tue q̄ndaꝫ erāt sorores. tibi deuote
tibi obediētes. tibi ex latere coherētes Et q̄ꝫq̄ꝫ tu p̄mā arcē ꝛ summū tenes fastigiū. eo q btissimi pe
trus ꝛ paulus suo martyrio. tuā ꝯsecrauit sedē. tñ alexādrina post te scd̄m q̄ndā habuit locū. vtpote
bti petri noīe a sctō marco eiꝰ discipulo ꝛ euāgelista ꝯsecrata. Deinde ṽo anthiocena eiusdē bti pe=
tri apl'i sede venerabilis. quā septēnio rexit. cui post se sctm̄ p̄fecit Ignaciū epm̄. vbi ꝛ xp̄ianoꝝ pri=
mū nomē extortū est. Posthac aūt cōstantinopolitana. q̄ et noua quondā roma appellata. a xp̄ianis=
simo Cōstantino magno q̄ cū multis illuc romanis prexerat insigniter est cōstructa. Tandē hiero=
solimitana. quā dñs ipse nr̄ suo ꝓprio ꝛ p̄cioso sanguie cōsecrauit He inqꝫ oēs post te o roma. proxi
me tibi ṽgines. regi xp̄o quōdā adducebant. Sꝫ heu heu hodie ꝓcul sunt nimis. aliene a te effecte.
infecte heresibꝫ. excise a simplicitate vere fidei. atqꝫ adulterātes a sponso xp̄o. cū sathana fornicātur.
Sic sic (laus deo) In occidēte orit sol iusticie rutilatqꝫ p̄clare. At heu in oriēte lucifer ille q̄ cecide
rat. sup̱ sydera posuit thronū suū. hic lux mūdi. hic sal terre. hic vasa aurea ꝛ argētea. Illic ṽo cali=
go inuoluēs ꝛ tenebre dēsissime. atqꝫ plurima mortꝭ imago. Illic sal infatuatū qd̄ dñi sentētia ad ni
hilū valet vltra nisi vt mittat foras ꝛ cōculcet ab hoibus. Illic vasa vix lignea vel testea q̄ virgā fer
reā ꝛ eternū operiunt incendiū. Sic heu perijt. sic ruit oriēs oīs solo collapsus. ac vetusto int se po
puloꝝ furore collisus. indiscissam dñi tunicā ꝛ desup̱ cōtextam. minutatim in frusta decerpit. rebel
lis totꝰ effectus. Nec vult intelligere q sancta romana ꝛ ap̄lica ecclīa. nō ab aplis, sed ab ipso dño

ꝛ saluatore nr̄o primatū obtinuit. q̄ beato petro dixit. Tu es petrus. ꝛ sup̄ hāc petrā edificabo eccle-
siā meā. Et porte inferi non p̄ualebūt aduersus eā. Et quodcūq̄ solueris sup̄ terrā. erit solutū ꝛ in ce-
lis. sic ꝛ ligatū qd̄ ipse ligauerꝫ ꝛc. Iam ergo solus ille fundauit ꝛ supra petrā fidei mox nascentis erexit
q̄ eterne vite clauigero. terreni simul ꝛ celestis imperij iura cōmisit. Illā caput constituit ꝛ cardinē vt
sicut cardine ostiū regit. sic hui⁹ sancte sedis ap̄lice auctoritate. oēs ecclesie dn̄o disponēte regantur.
Illius ergo fungit priuilegio cui⁹ auctoritate fulcit. Unde dubiū nō est q illi inobediēs in heresim la
bit. fideq̄ violat q̄ aduersus illā agit que est mater fidei ꝛ magistra. atq̄ illi inuenit cōtumax q̄ eam
cūctis ecclesijs noscit ptulisse. Un̄ ꝛ ipse beatissim⁹ Ambrosius sese in oībus sequi magistrā suā ro
manā profitet ecclesiā. accurata admodū ꝛ catholica ꝓtestatione. ¶ Ita ꝛ doctissimus Hieronymus
arriana pullulāte heresi suis tēporibꝰ Petri cathedrā ꝛ fidē. dn̄ico ore laudatā. sibi censuit consulen-
dā. imitandāq̄. Ita ꝛ fideles oēs debent facere. vniuersi id exemplū sequi. Ubicūq̄ eīm fuerit corp⁹
illuc ꝯgregabunt ꝛ aquile caputq̄. mēbra (vt par ratio est) sequunt. Sed excecata oriētalis ecclesia.
heu ista nō capit. acquiescit minime. Et quoniā extra arcā Noe facta est. pereat optet. Neq̄ eīm ex-
tra illā salus cuiq̄ esse pōt. attestantibꝰ scripturis oībus ꝛ sanctorū patrū canonibꝰ. quoniā vna est
sancta ꝛ immaculata mat ecclesia. vnū habēs caput. vno spū viuificata. vna fide fundata. Quicūq̄
ergo ab illi⁹ fidei vnitate vel societate Petri. semetipos quōlibet segregāt. tales nec a vinculis peccato-
rum absolui. nec ianuā regni celestis ingredi possunt. Quicunq̄ extra domū hanc agnū comederit.
prophanus sit necesse est.

¶ Sequit planctus lamentabilis sup̄ misero statu qui in p̄sentiarū cer nit in ecclesia occidentali cū matura exhortatiōe ad principes imperij vt quo ad ipsorū interest fide liorem nauent operam pro eius defensione.

SEd cur supuacanee inaniter ꝛ frustra prorsus dū hec recolo ꝛ mecū ip̄e ptracto stulto la-
bore memetip̄m afficio. vt q̄d inuanū vetera hec ꝛ iā dudū obliuioni pene tradita longeq̄
posita mala deplāgo. quādoq̄dem vt oībꝰ liquet. recētia. p̄ntia noua. ꝛ ꝓxima ecclie dāna
ꝛ exterminia curant minime. hac p̄sertim miserabili tēpestate. q̄ oēs q̄ sua sunt q̄runt non
q̄ iesu xp̄i. nō q̄ ecclie spōse sue. nō q̄ suoꝝ subditoꝝ. Quo fit vt cū cōmuni oīm piculo ꝛ toti⁹ reipu-
blice xp̄iane clade dānoq̄ dietim mala ingrauescūt. ꝛ tū ipsis laribꝰ tū lateribꝰ nr̄is incūbant. immi
neāt cominꝰ. astentq̄ p̄ foribꝰ ita vt pcelerē ad interiora nr̄a minent ingressum. atq̄ intpatiendū hec
ingratus oēs ecclie ꝛ vniuersi optimates dormiūt graui litargia depressi. adeo q q̄ sub oclis sepe cō
spiciūt imo ꝛ sentiūt. mō ip̄i salui euadāt. ceterꝫ peuntibꝰ. nihilipēdūt ac fluccifaciūt. nec est q̄ se ex ad
uerso muꝝ opponat ꝓ dn̄o exercituū. aut ꝓ domo ei⁹ q̄ est ecclia. Proinde sedet ī tristicia mat ꝛ dn̄a
gētiū. nec est q̄ cōsolet eam ex oībꝰ caris ei⁹. Quisnā xp̄ianoꝝ nō ꝯsideret. q̄s nō maxime doleat vni
uersam rēpublicā nr̄am tā vehement turbatā hodie ꝛ afflictā. imo iam pene labefactari incipientē.
deficientē miserabilit. Cōpertū habēt oēs exploratūq̄ (nā plurimi id cū suo ꝛ cōmuni ecclie detri-
mento pudore atq̄ rubore sensere) quēadmodū xp̄iani nois ꝛ sanguinis emuli. hostes fidei. inimici
crucis xp̄i. ip̄i videlicꝫ thurci ꝑfidi. a paucis supioribꝰ annis fortiores nob effecti. seuiūt ceu rabidi
canes ante fores ecclie q̄n irrūpere sepe moliunt. vacillantibꝰ nob ac deficientibꝰ in dies magis ma
gisq̄. Nec quēpiam fugere aut p̄terire posse arbitror quō iam dudū in suā redegere ditionē imperia
ꝛ regna. tū populosa. tū opulenta. ꝓuincias ꝑpotentes. ꝑclaras ciuitates ꝛ vrbes. insulas q̄ꝫ egregi
as ꝛ munitissimas. Cōstantinopolim nanq̄ ꝛ Trapezuntiū vrbes impatorias. Traciā oēm. ꝛ Boe
ciā. Atticam. Macedoniā. Thessaliam. Achaiam. Etholiā. vtrāq̄ Misiam. Tribalos. Scordi-
scos. Tanricos. Bastarnas. ꝛ cetera plurima opida q̄ breuitatis grā haud enūero. occisis eorū impe
ratoribꝰ. pulsis regibꝰ. ceterisq̄ dominis. ferro atq̄ igni vastatꝫ regionibꝰ. cesis incolis. aut in capti-
uitatē abductꝫ. olim bello truculētissimo thurcus occupat. Quot aūt strages cladesq̄ ingesserit. Pe
loponesicis. Dalmatis. Epirotis. Illirijs. Noricis. Pānonijs ꝛ germanis ip̄si haud dubiū frequē-
ter audiuim⁹. ex q̄bus nō paucos nr̄is ex cōfratribꝰ duxit triūphos. ¶ Libet hic p̄terire mare euxe
niū siue (vt aiūt) mediterraneū (qd̄ etiā vulgo mare maius dr̄) qd̄ expugnata capha. ianuensiū colo
nia. libera classe Turc⁹ nauigat. Transeo mitilenē. cicladas insulas. Calcidē euboie. siue nigrūpon
tē Cozoram quā ytali scutarim vocāt ꝛ reliq̄ xp̄ianoꝝ loca. q̄ Turcus. tū dolo ꝛ fraude. tum durissi
mo impio regit. Nō dicā asperrima bella clarissimoꝝ venetoꝝ cū thurca vltra citroq̄ fortiter gesta.
Silebo queq̄ mortalia flagella a thurco illata inuictissimo regi vngarie. nr̄is tpibus. q̄ pro fide do
mini nr̄i iesu xp̄i recte pauoꝝ infideliū dici pōt. Quo tandē esse anio debeam⁹. ip̄si pēsem⁹. Quis Ro
dū ꝑclarā ciuitatē ꝛ insulā vt cetera obmittā anno supiori fundit⁹ delere anhelauit: Turc⁹. Quis
paucis euolutis annis ingēti xp̄ianoꝝ strage ꝛ cede. ydruntū in ytalia vi cepit: thurcus. Quis epa-

tum Delfaten̄. basilicasq̄ multas. ante paucos emensos annos cōbussit ac solo equauit: thurcus.
Quis oēm apulie maritimā orā. ferro igniq̄ vastauit: thurcus. Ad romanū imperiū frequēti ani
matꝰ victoria. oculos suos sanguineos nemo ambigat ꝑsepe flectit. mortē nobis minitās ⁊ vltimū
exiciū. At in tanto rerū oīm discrimine. hos int̄ turbines in tātis terraꝝ depopulatiōibꝫ. vastationi
bus tātis monasterioꝝ ⁊ eccl'iaꝝ. Innocentū necibꝫ ⁊ fratrū nr̄oꝝ crebris abductiōibꝫ. q̄d ex aduer
so ab his q̄ summa tenet gubernacula atq̄ sūmo residēt in fastigio summaq̄ in arce delitescūt. actū
sit aut temptatū. quantū qualiterue repugnatū. q̄ nesciat ex oībus arbitror neminē. Adeo heu dormi
unt vniuersi ad q̄s negociū ꝑtinet. ex q̄bus velut patronis tranquillā nauigationē. ex q̄bus ceu pa
storibus salutē. si vigilarent ⁊ obseruarēt vigilias tenebrose noctis sperare deberemus.

¶ Sic ꝑfunctorie res agit̄ vt in malis nil supra. Sentimꝰ q̄ explicamus lōge melius tā ꝑiculosaꝫ
ꝑsidentiū inertiam. negligentiā tutorū atq̄ pastorū. Nanq̄ licet deꝰ ipse optimꝰ vineā suā (hanc lo
quor ecclesiā) olim de egypto transtulerit. eiecerit inimicas sibi gentes. duces dederit itineris successi
ue in cōspectu eius qui plantarent. qui rigarēt. ita vt ipsa pridē suorū vbertate palmitē mundū cin
xerit vniuersum. prochdolor tamē aper de silua nostris cernentibꝫ rectoribus. crebro extermīat eā.
singularis quoq̄ ferus depascit̄ miserandū in modū. ¶ Unde ex tam remisso eorū gubernaculo ⁊ re
gimine desidioso. atq̄ negligentissimo. oīs christiane religionis ruina. desolatio. ⁊ dissipatio dino-
scitur oriri. Porro cui monstro huiuscemodi ꝓlati aut principes cōparandi sint. hinc aduerti potest
Nimirū quod rector inanis in medio maris dormiēs. ⁊ quasi sopitus gubernator amisso clauo in-
ter tēpestates. hoc talis in medio suorū. Quod ꝓterea custos ciuitatis carens gladio. et prorsus iner
mis hoc talis nullo penitus armatus bono zelo. Quod deniq̄ canis iuxta gregē non valens latra
re. aut speculator absq̄ buccina. hoc pastor ⁊ ydolum quicunq̄ perfunctorie ex magnatibꝫ agens.
Hinc tuū tuorumq̄ naufragiū. periculū. et perditionē: pensa. quicunq̄ es rector aut ductor. tutor-
q̄ gregis dominici. Attende tibi ⁊ vniuerse gregi tuo. tu in ꝓmis pater beatissime. pontifex maxime
euigila animo vel Jesum cuius vicē geris in terris. audite adhortantem. teq̄ excitantem. Symon
quid dormis. Desidiam pelle. pelle torporē feruorem assume. zelum domini indue. quoniā illo ali-
ud sacrificiū acceptius nullū. Hely memento qui in filios negligētius agens. grauē in se excepit vl
tionē. fractis ceruicibus. peremptis liberis. arca ablata. Dauid recole. qui ⁊ ipe bonitateꝫ in filios.
non disciplinā exercens. eorum iuuentutē experimento sibi didicit ꝑniciosam. quorū puericiam va
ga licentia permisit esse voluptuosam. Quot ⁊ quanta hec prelatoruꝫ negligentia mala pariat. quis
nesciat. quippe que mordacissimo vermi cōparatur. qui in intimo ligno nascitur ⁊ eius rodit paula-
tim medullā. Constat ꝟo q̄ lignū vermibus exaratum ad nihilū valet vltra nisi ad ignis combusti
onē. sed ⁊ ad hoc huius mali q̄ euidenter ⁊ proprie vim atq̄ furorē spiritus exꝓssit diuinus. cū eā
etiam tinee assimilat que vestimentū consumit. quod vt notissimū est. esu tinearū attactū. nullius ꝓ-
cij vel vsus cōmertiū potest habere. Hoc malū ab initio omnē destruxit christianā religionē. ¶ Neq̄
eīn subitanea quadam ruina adeo defecimus sed per incuriā presidentiū et prelatorū. paulatim vir
tutibꝫ ⁊ exercitijs primis decedentibꝫ. et per hoc sensum vicijs crescentibꝫ. tam miserabili cōcidimꝰ
casu. Animaduerte ergo pater beatissime. ⁊ quēadmodū tunc diligēs fidusq̄ nauta maximo desu-
dat ingenio. et plurimū impendit laboris. cū ventorū turbines aduersusq̄ impetus patitur. cū pro
cellarū moles sustinet immēsos. cū in scilleā rabiē scopulososq̄ acutos ⁊ vastas sirtes. vi agit̄ ven-
torū. vnde insequit̄ clamorq̄ virū stridorq̄ rudentiū. ¶ Ipse ꝓmus in opꝰ ruit. crebro fatigat themo
nē. cunctos ad laborē hortat̄. Remos laxari iubet vndis. effunduntq̄ vires viri. it magnus in ethe
ra clamor. Similē in modū cū vrbs quelibet obsidione cingit̄ hostiū. ⁊ belli faces ardēt. feruet lu-
dus martis. vastant̄ leta sata. boūq̄ labores sternunt̄ agri. ⁊ neci dant̄ hoīesq̄ pecudesq̄. Obsidēt
ast alij telis angusta viarū. Oppositi stat ferri acies. mucrone corusco. Tūc ꝓmus ꝓnceps ipse si q̄
fide. si q̄ pietate in suos est. Rūpit moras. robur ciet exercitꝰ. tubaq̄ clangēte ruūt i agmen vnū cū
cti. arma capessunt. conglomerant̄ duci. ⁊ omniū ardor vnus est. aut viribus ⁊ robore. aut consilio
et industria. reipublice consulere saluti. pellere hostes. Currunt hi in arcem summā. hi menia scan-
dunt. viq̄ maxima tutant̄. Hi q̄bus integer cui sanguis est. solideq̄ suo stant robore vires. Manꝰ
cōserere ardent. iuuat in hostes cōferre semetipsos. Dū tali capite. tali duce. ⁊ ꝓncipe gubenant̄ gau
dentq̄. Quid his velim exēplis facile intelligis pater ipe beatissime. ¶ Sed ⁊ vos cognoscite ꝓn-
cipes seculi. deo vos rationē reddituros esse, ꝓpter ecclesiam. quā a xp̄o tuendā suscepistis ¶ Idcirco
eīn vt sacri tradūt canones. adepte ꝑtātis culmīa tenetis. vt ꝑ eandē ꝑtātem vr̄am eccl'iasticā discipli
nā mutatis. vt q̄ nō ꝓualēt sacerdotes efficere ꝑ doctrine sermonē. ꝑtātis hec vr̄a imperet ꝑ discipli
ne terrorē. ⁊ q̄dē vr̄a semꝑ est ad eccl'iaꝝ tuitionē. pupilloꝝ ac viduaꝝ ꝓtectionē. rapaciūq̄ refrena
tionē intēdere. facere vnicuiq̄ iudiciū ⁊ iusticiā. liberare de manu calūniātiū vi oppssos. miserꝫ ꝓbe

re auxiliũ. necꝫ pati vt a quocꝫ vestra cõtinẽtia cõtristet̃. cohibere futura. punire adulteria. impios
de terra ꝑdere. homicidas. patricidas. ⁊ piuros nõ sinere viuere. subiectos vob non ꝑmittere inique
agere. hec inquã ⁊ sil'ia semꝑ spectãt ad v̄ras celsitudines ⁊ magnificẽtias ꝑncipales. At ꝟo nũc ea
qua sumus miserabili tẽpestate qñ equore toto cõmoto nauicula petri adeo vehement̃ iactat̃ flucti-
bus. cõcutitur ⁊ pene pellit̃ in latus. Uos q̃ primi in acie confligere. pro gradu procꝫ officio habe-
tis. quid deo ⁊ ecclesie sue. eiuscꝫ antistiti: ac summo ꝑsuli debeatis. accuratius ꝑẽsate. videte diligẽ-
tius quid facto opus sit. Attendite quocꝫ sagacissime quid tandẽ vestra negligentia ac dissimulatio
(omniũ pace ⁊ venia dixerim) hactenus visa ⁊ experta. sit paritura.
¶ Sane cur hisce tẽporib9 inuenerũt nos mala ista. si q̃s forte miret̃ in promptu causa est. sub aspe
ctũ patet. latet neminẽ q̃ vel paululũ circũspiciẽs in girũ fert intuitũ. Mox eñ obrẽ videbit vniuer-
sum innũeris abũdare vicijs ⁊ criminib9. repletũ omi ꝓrsus malicia. dolo. ⁊ fraude. qm̃ nequicie in
habitaculis hominũ in medio eoꝝ. tenet eos sugbia. opti sunt iniq̃tate ⁊ impietate sua. prodit qua-
si ex adipe iniq̃tas eoꝝ. transcũt in affectũ cordis. Hinc videre est iniq̃tatẽ ⁊ contradictionẽ in ciui
tate. die ac nocte circũdat eã iniq̃tas. ⁊ labor in medio eius ⁊ iniusticia. nec deficit de plateis ei9 vsu
ra ⁊ dolus. Atcꝫ vt ꝑmũ de ecclesiasticis viris ⁊ clericis in cõmune tremula tñ manu ⁊ stilo reluctã
te qua decet reuerẽtia quippiã scribã. q̃s nõ videat quõ obscuratũ est aurũ. i. vita reproba ministroꝝ
dei sordib9 fuscare. quondã quidẽ virtutib9 gloriosa. nũc ꝟo ꝑ negocia seculi ⁊ vicia varia opido de
nigrata. Color optim9. id est sanctitatis habit9 in culpe multiplicis feditatẽ mutat9. dispersi sunt la-
pides sanctuarij ꝑ oĩa pene genera vicioꝝ. in capite omniũ platearũ. suis prauis exemplis plebeis
scandalũ graue inferẽtes. adeo vt recte dñs ipe de eis illud Ezechielis cõquerat̃ ⁊ dicat. versa est mi
hi dom9 israel in scoriã. oẽs isti es ⁊ stannũ ⁊ ferrũ ⁊ plumbũ in medio fornacis. ¶ Cecidit siquidez
babylon magna a scĩtate ⁊ virtutib9 q̃ fuerũt in ꝑmitiua eccl'ia. ⁊ facta est habitatio demonioꝝ ⁊
custodia oĩs spũs immũdi ⁊ oĩs volucris immũde dũ ⁊ carnalia ⁊ spũalia in eis vicia regnãt. O q̃t
ex eis cũ illa fornicant̃ muliere hodie. q̃ inaurata est auro. ⁊ hꝫ poculũ aureũ plenũ abhoĩatiõe in
manib9 suis. Que quidẽ mulier ambitionẽ ⁊ cupiditatẽ designat in clero. q̃bus pctĩs hoc maxime
tꝑe plurimũ fedat̃. Oẽs eñ diligũt mũera. sequunt̃ retributiões. cũ symone gradiunt̃. auaricie stu-
dẽt a ꝓpheta vscꝫ ad sacerdotẽ. nec aduertũt ꝙ alijs sepe ꝑdicant. quoniã iuxta apl'm. Radix omniũ
maloꝝ est cupiditas. quã quidẽ appetens errauerũt a fide. ⁊ immiscuerũt se dolorib9. Tu autẽ o ho-
mo dei clerice quicũcꝫ hec fuge. sectare ꝟo iusticiã. pietatẽ. fidẽ. charitatẽ. patientiã. mansuetudinẽ.
¶ Certa bonũ certamen fidei. apprehende vitã eternam in quã vocatus es. ⁊ confessus es bonã cõfessi
onẽ coram multis. id quidẽ ad Thymotheũ episcopũ Paulus scripsit. sed ad omnẽ cleruz speciali
potest rõne dici. Nam quod ad ambitionẽ attinet pene omnes vel per se vel ꝑ honores querũt ⁊ di
gnitates. ꝑcio ⁊ ꝑcibus. encenijs ⁊ minis. Ambulare volũt in magnis ⁊ mirabilibus suꝑ se. Adeo
inualuit hoc malũ in clero. vt omẽs suꝑgrediant̃ seculares in eo. Testat̃ canon. immo detestat̃. quo
rundã etiã religiosoꝝ oculos adeo ambitionis ⁊ superbie vicio excecatos. ꝙ quasi sue professionis
immemores qua cõtemptis honorib9. abiectis diuitijs. seculicꝫ delitijs spretis. ꝓpriũ arbitriũ alte-
rius subiugarũt ditioni. Hec omĩa prorsus ambitiose requirũt. nec vllo cõtentant̃ gradu. finem ne-
sciunt ascensionũ Atcꝫ (quod pudori est maximo) in litigioꝝ amfractus ꝑcipitanter ruũt causarũ
se ingerũt strepitib9. amplissima aspirãt culmĩa. acꝫ fastigia grandia cõscendunt. qui etiam titubãt in
plano. Nimirũ vt vetusta hꝫ sentẽtia. mens dignitatis auida nec abstinere nouit a vetitis. nec gau-
dere concessis. nec vlli pietati adhibere cõsensum ¶ Porro nullũ est aliud viciũ qđ ita omẽs exhaurit
ꝟtutes. cũctacꝫ hoiem sanctitate spoliat ⁊ denudat. vti suꝑbia ⁊ ambitio. q̃ velut generalis q̃dam pe
stis. nõ vnũ solũ mẽbrũ debilitat. sed solidũ corpus. letali corrupit exitio. atcꝫ in ꝟtutũ etiã arce col-
locatos. grauissima deijcit ruina. Angelũ illũ attẽdamus (vt cetera transeã) q̃ pre nimietate splẽdoris
sui atcꝫ decoris lucifer appellat9 est. cũ nullo alio q̃ꝫ hoc vicio ex illa btã ⁊ sublimi angeloꝝ statiõe in
baratrũ deiectũ scim9. Hinc tyrannidẽ mali hui9 cognoscam9. ¶ Ambitiosus chore ⁊ cõplices eis.
igne diuio succẽsi sunt: q2 sacerdotũ rapꝫ voluerũt. datan ⁊ abyron. q2 moysi de ducatu ĩuiderũt. ter
ra absorbuit descẽderũtcꝫ in infernũ viuẽtes. Ozias q̃ꝫ rex lepra recte ꝑcussus est: q2 sacerdotiũ sibi
voluit vsurpare. ambiebat iason frat' onie sũmũ sacerdotiũ adito rege. ꝓmittẽs argẽti talẽta treceta oc
toginta (Nã oĩs ambitiosus ĩ symoniã vt cõiter labit̃) ¶ Js ipse iason quã sñiam excepit. quẽ vite ha
buerit terminũ exitũ ve. machabeoꝝ liber docet. Fuit hoc viciũ primũ luciferi vt dictũ est. q̃ equalẽ
deo appetijt sedẽ. O quãti hodie feda insequunt̃ vestigia eius. imo q̃ꝫ pauci euadũt. q̃bus dñandi li
bido nõ domiet̃. sed quẽ seq̃mini miseri. Nõne iste est mons in quẽ ascendit angelus ⁊ fact9 est dya-
bolus. O ambitio. subtile malũ. virus secretũ. pestis occulta. doli artifex. mat' ipocrisis. parẽs liuoꝝ
origo vicioꝝ. criminũ fomes. ꝟtutũ erugo. tinea scĩtatis. excecatrix cordiũ. ex remedijs morbos ꝓ

creans.ex medicina languores. Heu longe est a nobis eximiū ⁊ p̄clarum illud saluatoris nr̄i exem-
plū qui oblatā gloriā culminis fugit.cum eū vellet facere regē. ⁊ tamē penā probrose mortis appetijt
cū ad patibulum crucis sponte venit. Sed surda hec om̄ia prochpudor aure transimus. dū quisq̄
proprio se metit̄ iudicio.nec maiorū patitur aut expectat cēsuram. dum nec p̄ceptis nec legibus di-
gnamur subijci.sed erūpimus.sed estuamus. ⁊ vltra nostrā ambitiose protendimur mēsuram.efferi
mus nosmetipos in immēsum.practicam⁹ mira.inauditas adinuenim⁹ vias.neq̄ patimur ad nos
deferri honores.sed ꝓ his cōsequendis p̄uolamus.cōtendimus.certamusq̄ iure nobis deberi om-
nia arbitrantes.dum omibus nos superiores ⁊ meliores existimamus. ¶ Adde (quod extreme de
mentie est) vbi maior ⁊ clarior est inscicia ⁊ ignorantia est.ibi insolentior arrogantia regnat. Blandi
mur nobis ex sanctimonia status.extollimur de eius sublimitate.de illius dignitate cōfidimus.ne-
q̄ cogitamus ꝙ sicut canon inquit.nō locus.nō dignitas.nō cathedra. sanctū faciūt.sed vita ⁊ mo
res. Unde ex officio ⁊ status eminētia non licentiā peccandi. sed necessitatē potius bene viuēdi ec-
clesiastici viri se nouerint assecutos:neq̄ ex dignitatis altitudine audaciā delinquendi sibi sumant.
fallentes semetipos: ⁊ nō recte arguētes.quia videlic3 scriptū legūt suis in canonibus. Nullus san
ctū dubitare debet quē apex tante dignitatis attollit.in quo si desunt bona acquisita ꝑ meritū.suffi
ciunt.que a loco ⁊ cathedra testant̄. Et iterū cathedra aut claros ad hec fastigia erigit. aut qui erigū
tur illustrat Ad q̄ dicimus.plurimū falli eos q̇ de loci dignitate letant̄. Nam p̄dicta de illis intelli-
git canon.qui ꝑ bonos actus suos.sanctos p̄decessores imitant̄. vnde subdit ꝙ ea que de cathedre
sanctitate dicta sunt.ad illos ꝑtinet.quos proprie cōuersatiōis splēdor decorat. Sed pro tanto san
ctos vocat canon.quia ꝓpter loci ⁊ cathedre sanctitatē.boni ⁊ sancti p̄sumunt̄ ¶ Neq̄ vos reddat se
curos o patres.alte dignitatis fastigiū.sed reprimat potius ⁊ humiliet. ingens periculū ⁊ ipis cer-
uicibus vestris imminēs si vita obest dignitati. Quid paradiso altius.quid tutius celo. ⁊ tamē ho-
mo de paradiso peccādo angeli de celo ceciderūt vt posteris exēplo essent.q2 non loci aut dignitatis
amplitudo.securitatē tribuit.sed innocētia vite. Ecce in quāto v̄samur ꝑiculo. In cūctis ceteris sta
tibus culpa suos tenet actores.q̇libet suo punit̄ pctō.q2 scriptū est. Anīa que peccauerit ipa morieт̄.
¶ In hoc aūt vno viuēdi genere nostro.ne dū suo sed aliorū pastor scelere plectit̄. populorū damnat̄
iniq̇tate.dn̄o ꝑ prophetā acerbissime cōminānte. Si nō fueris locut⁹ vt se impius custodiat a via sua
et ille in iniq̇tate sua morieт̄. sanguinē eius de manu exquirā. Quod maius ꝑiculū illo poterit exco-
gitari q̇s sane mētis cōpos.ad id gen⁹ vite aspiret vt aīam suā teneri obligariq̄ baratro eligat si alij
peccarint. ¶ In exordio hūani generis Cayn ipe licet reprobus:tante tamē intelligētie fuit vt vite alie
ne curā abijceret inq̇ens. Nunq̇d ego custos sū fratr̄ mei. Repellebat a se caute fratr̄ curā ne incau
tius ꝓ fratre teneret̄.ille eteni fr̄is curā recusabat.nūc prochdolor ad extraneoꝝ. cū apto ꝑiculo pas
sim ꝓperet̄.currit̄ ab om̄i etate.a doctis ꝑiter ⁊ indoctis.q̇d v̄o tam demētie proximū q̄3 alienoꝝ faci
norū strictā rōnem se redditurꝫ ꝓmittere.q̇ sua aut nō videt aut nō intelligit. Grādis ꝓinde ⁊ ꝑiculo-
sa sarcina est cura pastoris ¶ Nam cuiuslibet ouis deꝑditio illius periculū est.ad quē ꝓpheta ait. Et
erit anīa tua pro anīa illius. O verbū tremendū.o stupēda sententia.o durissimū iudiciū. cui caput
tuū pastor inclinās atq̄ supponis.quādo etiā tot mortibus dignus iudicaberis. quot ꝑditionis exē
pla ad subditos transmittis. S3 nemo ex nobis hec secū cogitat.oēs felices nos beatosq̄ credim⁹
si hanc conseq̇mur curā.si pastorale culmē adipiscimur.laboram⁹ pro his nanciscēdis ꝑ phasq̄. di
esq̄ noctesq̄. Dixerim oīm cōniuentia aliq̇d acrius.hodie pro ep̄atu nō modo litigat̄ sed bellat̄.nō
solū cōtendit̄ sed pugnat̄.quod ceteris omnib9 detestabilius non incōgrue iudicauerim.quoniā ⁊ si
scriptū sit.seruū dei non oportet litigare.nos tamē qui sp̄uales sumus ⁊ lites atq̄ cōtentiōes specia
lius vitare iubemur.prochpudor tā acerbe.tam crebro.tā impie litigamus:vt omnes vincamus in
cōtendendo laicos. Et certe plerunq̄ nō sine orbis scandalo ⁊ ꝑiculo.ita sub colore iusticie.obrepit
impietas. Aiūt em̄ ex nobis multi. ⁊ si non verbis.factis tamē. Gloriam nostrā alteri nō dabimus.q̇
dum vanā ⁊ caducā sectamur verā ⁊ eternā amittimus. Currimus ad gloriā. ⁊ ecclesiā ꝑiclitari ma
lumus.quā ipsi nō honorari.sed gloria nostra in cōfusione erit ¶ Hinc nōnunq̄ accidit nob ambi-
tiosis ꝙ cū multū ⁊ diu ꝑtinaci anīo vanis acti spebus altiora nitimur cōscendere.mox repentinus
casus irruit.rapit mores improuisos. ⁊ is q̇ nobis p̄mus attigit ann⁹ honori.luctui fit ⁊ funeri. S3
his missis vt cetera plurima cleri cōplectar vicia pauc̄.in cōmuni saltē.in ea iā pridē incidim⁹ tp̄a.
in q̇bus cū propheta liceat exclamare. Sol ⁊ luna obtenebrati sunt. ⁊ stelle retraxerūt lumē suum.
Lamentabilē toti⁹ ecclesie statū.quo ad sup̄mi ordinis patres.mediocres quoq̄ ⁊ inferiores.deplo
rātis ꝓphete verba sunt. Qui em̄ propter celestis sapiētie claritatē ⁊ sp̄ualis vite honestatē.soli lune
⁊ stellis in sacra cōparamur pagina ¶ Iuxta illud. Qui docti fuerint fulgebūt q̄si splendor firmamē
ti. ⁊ q̇ ad iusticiā erudiūt:multos quasi stelle in perpetuas eternitates. ipsi ꝓpter abbomīabilē emē-

tis cecitatẽ ⁊ detestabilis vite in honestatẽ obtenebrati. ⁊ heu omi ꝑuati lumĩe cernimur. Adde q̄d
oĩa supat. ipis nobis q̄ int̃ ceteros sic̃ lumĩaria in mũdo. apostolica sentẽtia lucere deberem⁹ tante in
iecte sunt tenebre. obscuritas tãta adacta est. vt symonia q̄ abolim heresis loco habita est semp. tã fa=
miliaris nob. tanq̄ꝫ cara effecta est. vt in domo dñi incedamus. lateralis auaricia. domestica luxuria.
amica supbia. libido. voluptas. comessatio in rerũ abũdantia nob cõuictissima. desidia. ignauia. dei
statusq̄ꝫ nr̃i obliuio q̄lis nobis ad dignitatẽ ingressus. an p ostiũ. an aliũde. q̄s vite ꝓgressus. ac tan
dẽ reb⁹ cõfectis. nob mortẽ obituris q̄s ex hũanis egressus sperãdis. cõsideratio penit⁹ nulla. q̄ oĩa
sedẽ q̄si sibi ꝓpriã collocauere in nob. Quo fit vt eccl'ie dei nocẽtior nemo sit q̄ꝫ nos ipi dum ꝑuerse
agim⁹. ⁊ nihilomin⁹ nomẽ ⁊ ordinẽ sc̃titatis habemus. Ob id ꝑfecto. grauissime nos horrẽdeq̄ꝫ ma
nẽt pene. Nimiꝝ si ꝓphetaꝝ. si p̃triarchaꝝ. si toti⁹ scp̃ture repetam⁹ annalia nullũ repiem⁹ hominuꝫ
gen⁹ q̄d de⁹ vehemẽti⁹ arguat: puniat seueri⁹. Discurre p ꝓphetas. scripturã lege. q̄d audies nisi pa=
stores ꝓpl'i mei ꝑuaricati sunt in me. Ve pastorib⁹ q̄ dispgunt gregẽ meũ. ve pastorib⁹ q̄ pascũt semet=
ipsos. ve vob q̄ opulẽti estis in syon. optimates. capita ꝓplorũ. q̄ ingredimi pompatice domũ dñi. q̄
dormitis in lectis eburneis. ⁊ lasciuitis in stratis v̄ris. Et reliq̄ id gen⁹ plurima q̄ si p̄ ocio liceret affer
re in mediũ. mirũ certe nobisipis videri facerẽ. si q̄uẽ ex nobis ꝯtingeret saluari q̄ principamur ⁊ p̄=
sum⁹ in tãtis minis. ⁊ in tãta pigricia. in tãtis increapatiõib⁹ ⁊ in tãta desidia. Igit̃ sic nob maiori=
bus celi lumĩarib⁹ obfuscatis. in toti⁹ orbis miserã faciẽ ⁊ mũdi climata vniuersa. vt ali⁹ cecinit va=
tes. iã dudũ venit dies tenebraꝝ ⁊ caliginis. ꝑinde dies calamitatis ⁊ turbidis. atq̄ꝫ vt plãgit Alan⁹.
Incũbit fidei vespa mũdo. nocturnũq̄ꝫ chaos fraudis abũdat. languet iusticie lucifer. hui⁹ vix vm
bre remanet vmbra supstes. Iã nõ hypocrises pallia q̄runt. sꝫ crimẽ falleras exuit oẽs. nec se iusticie
luce colorat. sꝫ se iã victũ glosat apte. Censet̃ reprobũ ius ꝓbitatis. v̄tus sub vicio victa laborat. vir=
tutis spẽs exulat oĩs: laxant̃ vicio frena furoris. Inq̄ꝫ etiã id ventũ est tp̄us abolim vt impante flo=
renteq̄ꝫ neq̄cia. v̄tus nõ modo p̄mijs careat. verũetiã sceleratorũ pedib⁹ subiecta cõculcet̃: ⁊ in loco
facinoꝝ suꝓplicia luat. Innocẽtis causa detorquet̃ in crimẽ. ⁊ scelestus quisq̄ꝫ a facie iudicis victor
ascẽdit. Qui multis ꝓdesse poterãt velut purgamẽta q̄dam mũdi hui⁹ abiecti in publicũ venire nõ
audẽt. At q̄ in omniũ grassant̃ ꝑniciẽ. potẽtissimi vigẽt tyrãni. fulget ꝑuersus in solio iudiciarie po=
testatis. ⁊ cũcta ei v̄tutis instrumẽta sordescũt. miser macerq̄ꝫ fenerator infinitã auget pecuniã. at q̄
cũcta vellet largiri. tenui asse viuit inglorius. matrone relicta grauitate in luxus meretriccos resol=
uunt̃ ⁊ sanctũ Ioseph mulier emula castitatis ad hec ꝑsequit̃. Et q̄d frustra multa cõmemorẽ. Re=
cessit lex a sacerdotib⁹. a p̄ncipib⁹ iusticia. cõsiliũ a seniorib⁹. a populo fides. amor a parentib⁹. a sub=
ditis reuerẽtia. charitas a p̄latis. religio a monachis. a iuuenib⁹ honestas. disciplina a clericis. a mg̃ris
doctrina. studiũ a scolarib⁹. a iudicib⁹ eq̄tas. protectio a militib⁹. a ciuib⁹ cõcordia. timor a seruitori=
bus. a rusticis cõmunitas. veritas a mercatorib⁹. a nobilib⁹ v̄tus. castitas a virginib⁹. a viduis hũi=
litas. dilectio a cõiugatis. a paupibus patiẽtia. Ita agimur p̄cipites p antra criminũ ⁊ mũdi areã te
tra caligine ceci oberram⁹. O infidus rerũ mortaliũ status ⁊ sine te de⁹ bone calamitosuꝫ om̃e q̄d vi
uimus. Ecce si v̄tute ꝯspicui ⁊ morib⁹. fide. sapiẽtia. religione. castitate. ceterisq̄ꝫ animi dotib⁹ clari.
quos p paucos hec nr̃a fert etas. reproboꝝ cõparatiõe. tollant̃ e medio. q̄d nisi caligo inuolucẽs. plu
rima mortis imago ⁊ tenebre densissime relinquunt̃. O tẽpora. o mors. tẽpora turbatissima. tempo
ra calamitosa. Mores reprobi. mores ꝑditi. ⁊ cleri ⁊ ꝓpl'i. Tempus de quo tandẽ dicet̃. Venit sum
ma dies ⁊ inelectabile tẽpus. Tẽpus in quo iuxta vetustũ prophete vaticiniũ. Omne caput langui
dũ. ⁊ omne cor merẽs. a planta pedis vsq̄ꝫ ad verticẽ nõ est in eo vlla sanitas. Profecto caput om̃e.
omnisq̄ꝫ vertex. supbia languet. Cor omne a maiori vsq̄ꝫ ad minorẽ meret auaricia. Sordescit luxu
ria planta vniuersa. ita vt in omni statu gradu ⁊ ordine nõ sit vlla sanitas. sed vulnus ⁊ liuor. ⁊ pla=
ga tumens. At qui hodie vulnus lasciuie. castitatis fascia circumliget. est nullus ⁊ nemo. Qui pau=
pertatis medicamĩe. auaricie liuorẽ curet. est nullus ⁊ nemo. Qui tumentẽ plagã fastus ⁊ supbie fo
ueat humilitatis emplastro. est nullus ⁊ nemo. En feda luxuries quo nõ penetrauit: quo nõ irrupit
et regũ scandit purpurã. sed neq̄ꝫ medici p̄terit ipsa togam. Naufragiũ dulce. leue pondus. grata ca=
ribdis. Auaricie virus quos nõ inquinat. quos nõ tenet infectos. nec plebeũ transijt vulgus. nec cle
ro ⁊ superioris ordinis hominibus parcit. In quibus ipis tanto detestabilius est viciũ. quo facul
tates ecclesiarũ pauperũ patrimonia certe noscunt̃. ⁊ sacrilega eis crudelitate subtrahit̃. quicq̄d si=
bi ministri ⁊ dispensatores. non domini. nõ possessores vltra victum subripiunt ⁊ vestitum. Pesti=
fere demũ superbie adeo inualuit malũ totum per orbem vt mirabile dictu: cogitatuq̄ꝫ sit. homini
mortali. vnde iste fastus. ista arrogantia. cuius est erũnosa natiuitas. cui⁹ vita laboriosa penalitas
concludit. cuius penalitatẽ penalior cunctis mortis demolit̃ necessitas. cui etiam momentũ est car=
nis gaudiũ, vita naufragiũ, mũdus exiliũ, cui p̄terea vita aut abest aut spondet absentiã, mors aut

instat. aut ineuitabilē pn̄itiam minat̄. Hinc ẽ o patres mūdo vniuerso in maligno posito. dei amo-
re nullo discremine vndiqꝫ extincto. cūctis ab sue ꝓmeue institutiōis origine mirandū in modū de-
generantibꝰ. Vn̄ clades tante. tot calamitates. tot plage in ꝑplo xp̄iano. pestes. fames. bella. interna
⁊ externa. ex supiorib9 facile est cognitu. Profecto iustissima cēsura pater ille pientissim9 atqꝫ rector
mūdi. vltorqꝫ equissim9 deus. pctis nostris exigentibꝰ regnare facit sup nos hypocritas. q̄ vicȝ solo
noīe pastoꝝ atqꝫ tutoꝝ titulis gloriant̄. re aūt vera idola potius sunt ⁊ simulachra eorū. quorū offi-
cia p̄seferunt. ꝑmittitqꝫ vt ꝑcutiat nos nōnunqꝫ leo de silua: lupus ad vesperā vastet nos. pardus vi-
gilet sup ciuitates eccl'ie. furet̄ dormientibꝰ pastoribꝰ atqꝫ tutoribus ⁊ loca ⁊ gentē. abducat pro vo-
to. mactet ⁊ perdat. Quippe nemine resistente. dissimulantibꝰ vniuersis. idcirco etiā digna dei senten-
tia effusa est cōtentio sup principes nr̄os ita vt errent in inuio ⁊ nō in via. ¶ Nam versi in semetipsos
atroces enses q̄s in ꝑfidorū iugulis deo cōsecrare debuerant. ꝓprio sanguine immanissime ⁊ crude-
lissime fedāt. Quasi ideo accincti sint gladijs vt xp̄ianū ⁊ fraternū semp effundant sanguinē ac im-
placabiles lites. ꝑpetesqꝫ discordias int̄ se foueāt. ⁊ nō poti9 ad vindictā malefactoꝝ. laudē ꝓ bo-
noꝝ. eccl'ie pacē atqꝫ tutelā. Attendite q̄so o reges ⁊ ꝓncipes. ¶ Nā ad vos deinceps sermo iste meus
hortatori9. Aniaduertite tandē quantū potuisset dudū possetqꝫ hodie recupari. de amissis locis ⁊ ec-
clesie subtractis ꝑ thurcos. terre pelagiqȝ hoc sanguie quē crudeles man9 v̄re vel dominādi libidine
vel crudelitate vlciscēdi vel nocēdi cupiditate vl' feritate rebellādi. interim fuderūt fundūtqꝫ inces-
sant. Neqꝫ em̄ aliud quidpiam inter vos bella suscitat vt in plurimū aut lites mouet guerrasqꝫ. nisi
aut irrōnalis iracūdie motus aut appetit9 inanis gl'ie aut terrene possessiōis ardor. Et certe vt ipi no-
stis. talibꝰ ex causis neqꝫ occidere: neqꝫ occūbere tutū est. sȝ ad prime ꝑiculosum. At ꝓ christi mili-
tes q̄ contra infideles arma sumūt qꝫ secure qꝫ sancte: ꝑlia dn̄i sui ⁊ sponse eius eccl'ie preliant̄. qui-
bus metuendū nequaqꝫ sit aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece ꝑiculum quādoquidem mors
pro christo vel ferenda sit vel inferenda. Miles inquā talis ⁊ securus interimit ⁊ interit securior.
quia ⁊ sibi p̄stat obsequiū cum interit ⁊ christo cum interimit. neqꝫ dū occidit malefactorē. homici-
da. sed vt ita dixerim malicida ⁊ plane vindex ac defensor reputatur christianorum. ¶ In morte em̄
pagani christianus merito gloriatur: quia christus glorificatur. ¶ Redite ergo ad cor o christiane
religionis tutores. duces fidelis populi. custodes dominici gregis. Expergiscimini queso. eui-
gilate animo: intelligite ⁊ erudimini qui iudicatis terrā. ¶ Et si fortassis fracti qualibet desperatiōe
(qd̄ deus auertat) aut alia difficultate vetera illa sancte terre Hierosolymitane. q̄ deplango damna.
resartire impossibile arbitramini (quanqꝫ nō sit impossibile apud deuȝ. si modo boni emulatores ⁊
suarū vltores iniuriarū atqꝫ blasphemiarū essetis) noua saltē indies ⁊ vicina mala q̄ relique parti
atqꝫ xp̄iane nr̄e reipublice inferunt̄. ardētius cordi accipite. ꝓpulsate studiosius. neqꝫ semp negligē-
da putaueritis ad ei9 vsqꝫ vltimā interuentionē. Videtis xp̄ianissimi ꝓncipes. q̄ deuentū sit. in quē
occeani angulū detrusa sit pridē ipsa eccl'ia. Ex qꝫ lata in qꝫ angustā euaserit. paucis emēsis annis.
scitū est vob. Neqꝫ ignoratis q̄ iam in portu cōsistat. Sȝ quorsuȝ feror? Quid v̄bis frustra nitor?
Vt ad supiora redeā. ad instituti scȝ mei finem ꝓncipalē (a quo: quo nescio zelo lōgius euect9 sum)
¶ Ad vos o serenissimi reges ⁊ ꝓncipes. Ad vos quoslibet seculariū dignitatū magnificos admi-
nistratores. hec vna petitiuncula mea dirigit̄. hec mihi supplex ad vos depcatio. vt maiorū vestrorū
videre annalia: dignas memoratu hystorias relegere: reuoluere fortia facta patrū. non grauemini.
Karoli videlicȝ quondā magni ⁊ christianissimi impatoris. qui circa annos dn̄i Octingētos ⁊ du-
os. vocatus a patriarcha Hierosolymitano ⁊ ab impatore Constantinopolitano rogatus cum ex-
ercitu cupiosissimo veniens Hierosolymam recuperauit. ⁊ terram sanctam vniuersam de mani-
bus infidelium eripuit. Hispaniam quoqꝫ totā ꝑdomuit. habens secum reges ⁊ duces. comites ⁊
milites. omnes gloriosis militie p̄conijs insignes. Inter quos tamē Rolandus comes Cenoman-
nēsis miles strennuissim9. in rebus bellicis pre ceteris clarior refulsit. vir diua memoria dign9 qui
mortis sacre compendio ibidē victoriose triūphans: vitam haud dubiū possidet beatā. celosqꝫ peti-
uit sanguine laureatus.
¶ Itemqꝫ gesta infatigabilis viri ⁊ illustrissimi ducis Lothringie Gotfredi de Bullion cognomi-
nati. mēte recogitate. q̄ duce iterū circa annos gratie Millenonagintanouē Hierusalē eruta fuit. ⁊
ditioni thurcoꝝ subtracta q̄ eam ante cepant ⁊ tenuerāt ꝑ annos circiter centū vl' paulo plus. Hic
dux propter eximias suas ⁊ pene diuinas v̄tutes. resqȝ militares optime gestas. ꝓmus omniū voto
⁊ cōsensu factus est rex Hierosolymitan9. in q̄ regno septē successiue reges xp̄iani ꝑ octogintaocto
annos fuerūt. Deficiētibꝰ tādē auxilijs occidētaliū regionū post diutinos sudores: acerrimas ⁊ assi-
duas pugnas cū hostibꝰ atqȝ plurimas ꝑpessas calamitates ꝓpter cōtinuos assult9 ⁊ incursus hosti-
les. vel victualiū penuriā Hierusalē iterū a thurcis capta est Anno scȝ dn̄i. M. c. lxxxvij. die secūda

Gotfredus de bullion [illegible] obsidet.

Octobris. Sub octauo rege xp̄iano ibidē Guidone. Ac a sarracenis ex hinc vsqꝫ in hodiernū tēpus possessa. Eminebāt aūt in dicto exercitu inclyti ducis Gotfredi. magnifici frēs eiꝰ Eustachius ⁊ Balduinꝰ. Anselmꝰ de ribo mōte. Boamūdus dux apulie. Hugo magnꝰ frater Philippi regis francoꝝ. Balduinꝰ comes montēsis. Robertꝰ comes flandrēsis. Stephanꝰ comes blesensis ⁊c̄. Atqꝫ vt ait Guilhelmꝰ nunqꝫ tot gētes i vnā coire sūmā vise sunt. Opinionē hoīm nūerꝰ vicebat. qꝫuis estimaret̄. sexagesies centū milia. q̄ oēs Hierosolymā ꝑgebāt. loca sancta de ꝑtāte ꝑfidoꝝ virtute magna tollentes. sub duce p̄dicto Gotfredo. ¶ Preterea memoria dignū est quō anno mox sequēti. id est. M.c.lxxxviij. post generale cōciliū. Parisius celebratū. ingens militū ⁊ ꝑdituꝫ multitudo cruce signat̄. ac de diuersis ꝑtibus ꝑ mare. ꝑ terras. loca adeunt trāsmarina. Et paulo post rex francoruꝫ Philippus. ⁊ rex Anglie Richardus infinito agmine ⁊ incredibili apparatu ac proceribꝫ pene vniuersis. ducibꝫ. comitibꝫ. baronibꝫ. militibꝫ. archiepis ⁊ epis q̄pluribꝫ. mare intrant. ⁊ oīs q̄ in militia alicuiꝰ habebant̄ noīs iter arripiūt. tantā aliq̄n fuisse motionē populoꝝ nulla meminit etas. hystoria refert nulla. Nā ⁊ Fredericus Impator p̄mus huiꝰ noīs cū filio suo Henrico ⁊ vniuerso exercitu cruce signati. eodē tp̄e trans mare abeūt. vbi ⁊ idē impator post multa glīose in penitentiā patrata. fluuiū quendaꝫ transiēs ac equo cadēs: vixqꝫ extractꝰ. paulo post diē clausit extremū. Multa seq̄ntibꝫ annis ꝑ reges ⁊ p̄ncipes diuersos. duces q̄ꝫ Bauarie ⁊ austrie vnacū nobili militia teuthonū in ꝑtibꝫ illis glīose facta sunt q̄ longū nimis eēt ꝑ singula explicari. Laudādi ꝓfecto sunt viri isti in bn̄factis ⁊ generationibꝫ suis. ⁊ ꝑpetuis p̄conijs digni a posteris habēdi. quippe q̄ fide deuotiōe ⁊ zelo magno in deū incqꝫ terras illas sacratissimas moti. dolētes loca eadē a gentibꝫ ꝓphanari. atqꝫ saluatoris nr̄i iniuriā. populiqꝫ xp̄iani obprobriū nō ferētes. militiā suā xp̄ianā immo fidei cōstantiā ⁊ feruorē in hostes cruc̄. cōsertis fortit̄ ⁊ strennue manibꝫ. fusis immēsis ac validissimis inimicoruꝫ copijs ꝓbe/egregie/eximieqꝫ cōprobauerunt. nec antea cessauerūt q̄ꝫ glīosas illas terras e manibꝫ infideliū ereptas instar robustissimoꝝ q̄ndā ⁊ religiosissimoꝝ machabioꝝ: occisis ꝑfidis aut ꝓfligatis. in xp̄iane reipublice denuo. vl̄ redegere ditionē vel saltē conabant̄. Et q꞉ in suis corporibus immania ꝓtulerūt tormēta. plurimi ex eis pro xp̄i noīe mortui. ¶ Ideo ꝑcipere meruerūt oīmi procul dubio immarcessibilē eterne glīe coronā. Eorū ḡo o reges ⁊ p̄ncipes: successores ⁊ heredes in dignitatibꝫ ⁊ bonis. v̄tutū quoqꝫ imitatores in moribꝫ estote. Atqꝫ dū eorū feruidā fidē/religionē eximiā inuictissimos aīos/p̄stantissimāqꝫ ac celeberrimā in deū ⁊ eccl̄iam sanctā: eius spōsam deuotionē interlegendū recolitis. Vos q̄ꝫ ab eoꝝ institutis haud degenerare/rebꝫ ⁊ factis cōprobate/quoꝝ fati sanguīe: ⁊ stirpe sancta ꝓgeniti estis. Equidē nō est hodie vt ꝓpheta asserit: abbreuiata manꝰ dn̄i vt nō possit nos saluare a ꝑfidis: siue in mult̄ siue in paucis. Deniqꝫ feruor fidei in ꝑp̄lo xp̄iano nō diquaqꝫ est extinctꝰ. Consiliū p̄terea vob deest minime/sꝫ neqꝫ milites neqꝫ arma deficiūt: neqꝫ derūt sumptꝰ. Quis eīm fideliū nō cōcurreret vl̄ rebus vl̄ corꝑe ad illoꝝ grauissimoꝝ inimicoꝝ nr̄oꝝ exterminationē. q̄ nil aliud q̄ꝫ sanguinē nr̄m sitiunt. nec eo vnq̄ꝫ satiant̄. q̄n tam cōmunis oīm vocat necessitas. q̄n tā publice totiꝰ eccl̄ie ad id hortant̄ erumne ⁊ miserie. q̄bus nisi occurrat̄. nec viuere nobis tutū erit in occidētis angulo extremo. Si mō fides nobis eēt zelusqꝫ dei. plurime eēnt ad manū copie. diuitie apud plerosqꝫ nō ꝑue. multo iā studio ⁊ tp̄e ꝯgregate. q̄ in talē expeditionē: si vnq̄ꝫ summoꝝ ordinatiōe capitū indiceret̄. haud dubiū. deo suoꝝ corda tangēte aīo ꝓmpto erogarent̄. Res deniqꝫ militar̄ in eccl̄ia dei in p̄ntiaꝝ ad p̄me floret vigetqꝫ. Nā studiosissime (tametsi vanissime plerūqꝫ) militiā milites exercēt. Arma resplēdēt. tū mirifica. tū terrifica valde: seculo inuisa p̄oriꝫ ⁊ fortes auxiliarij de ꝑp̄lo xp̄iano. oēs. s. volūtarij in lege vob nil dubiū adderent̄. ¶ O xp̄ianissimi p̄ncipes: si tm̄ pace data. cōpositis ꝑiculosis litibꝫ vr̄is. firmat̄ treugis. rebusqꝫ i ordinē ꝑ eos q̄rū interesset disposit̄. pari voto. ꝯsensu vnanimi. eodēqꝫ decreto. ad hūiles ⁊ supplices. ac frequētes eccl̄ie ⁊ capitū: summoꝝ vicꝫ pontificū aut impatoꝝ hortatꝰ. sinceros. fideles. ⁊ paratus vr̄e matris defensores vos exhiberet̄. Quo nā pacto. q̄ alio mo do. fidē obedientiā ⁊ deuotionē vr̄am. sanctius ac fructuosius vtiliusqꝫ. aliter demōstrabitis vnq̄ꝫ. An forte satis officijs vr̄is factū putatis: q꞉ illa ꝓhibita torneamēta. cruēta spectacula. sumptuosa tyrocinia. atqꝫ tū aīabꝫ tū corꝑibꝫ ꝑiculosa. tanto ere ⁊ studio inuanū frequētatis ⁊ amat̄. Quis oro vob inde honos: que vtilitas: tantis militare laboribꝫ ⁊ sumptibꝫ. stipendijs ꝓ nullis. nisi aut mortis aut crimīs. ¶ Operitis equos sericis ⁊ pēdulos nescio q̄s pannos loricis supinduitis. depingitis hastas. clipeos ⁊ sellas. frena ⁊ calcaria auro argēto ve circūornatis. ⁊ cū tanta pompa pudendo furore ad mortē sepe ꝓperatis. O quantū subsidij ex huiuscemodi vr̄is supbis supfluisqꝫ apparatibꝫ quos in vanitates ⁊ insanias falsas impēditis: in infideliū castigationē cōferret̄. si in eū scm̄ vsum cōuerteret̄. Hec ⁊ alia sīlia multa: ipi vos ꝓ vr̄a prudētia: queso altius pēsare. ⁊ militiā vr̄am. gloriāqꝫ militarē. atqꝫ p̄ncipalez magnificentiā: in dei potius laudē/vr̄am salutē/⁊ glorie cumulū/ecclesie tuitionē. ꝑfidoꝝ vindictā exercete. id longe

maiori vob fame erit vtriſqꝫ honori in euū. ⁊ mēoriale ꝑhenne. id noīa celebrabit vr̄a in generationes seculoꝝ. id indubitatā vr̄is pariet afferetqꝫ aīabꝰ coronā in celis. quā reddet vob dn̄s in die illa nouissima iustꝰ iudex. pro q̄ adeo zelatis vt oēm corpoꝝ cruciatū eiꝰ pro amore proqꝫ fide in vltionē blasphemoꝝ subire nō formidetis. Verū nō essent q̇dem necādi etiā ipsi infideles: aut occidendi: si quo mō aliter possent a nimia infestatiōe vel opp̄ssione fideliū cohiberi. Nūc aūt multo melius est vt occidant: dū nos ꝑdere incessant ⁊ iugulare q̄runt studētqꝫ. q̄ꝫ relinquat virga pctōꝝ sup sortē iustoꝝ: ne forte extendāt iusti ad iniq̇tatē manꝰ suas. Dissipent gentes q̄ bella volūt. Abscidant qui nos cōturbāt: q̄ loca nr̄a occupāt. q̄ fratres nr̄os dura detinent seruitute ⁊ opp̄rimūt vehement. aut crudelit occidūt. nosqꝫ oēs delere de sub celo si possent: sup cūcta desiderabilia gratissimū haberent. Exerceat vterqꝫ gladiꝰ fideliū: in ceruices tantorū inimicoꝝ nr̄oꝝ. ad destruendā omnē altitudinē extollentē se: aduersus deū nostrū ⁊ eius sponsam ecclesiā matrē nostrā. ne quādo dicant gentes: vbi est deus eorū. Insurgite in eos o fideles ecclesie tutores ⁊ filij. ¶Irruite in hostes xp̄i ⁊ xp̄iani nominis. debachemini in eos. debitā acrimoniā exercete. reddite eis in capita sua sicut nobis ipsi sepenumero fecerūt. Forti animo estote magnoqꝫ. Viriliter agite ⁊ cōfortet cor vestrū. omnes q̇ speratis in dn̄o: quoniā ip̄e erit vobiscū tanq̄ꝫ bellator fortis: et cōteret inimicos suos ⁊ vr̄os. ante faciem vestrā. Mementote mirabiliū eius q̄ fecit pharaoni ⁊ exercitui eius in mari rubro. sed ⁊ terribilium iudiciorū suorū a seculo in nationes prauas ⁊ peruersas. q̇bus vindicans vindicauit in illas. suos semp de angustijs liberans ⁊ saluans. Qui est in secula benedictus. Amen

¶Sequit visio quedam horribilis. ostensa Karolo quondā Impatori q̄ caluus cognominabat. et quartus post karolum magnū imperiū gubernauit. bonis respectibus hic inserta.

IN noīe dei summi regis regū. Ego Karolus impator dei dono rex germanoꝝ ⁊ patricius romanoꝝ. atqꝫ impator francoꝝ. Sacra nocte diei dn̄ice post celebratū nocturnarum horaꝝ diuinū officiū: dū irem repausare ⁊ vellē somnū cape. venit vox ad me terribiliter dicēs. Karole exiet a te sp̄us tuꝰ modo in hora nō modica. Statimqꝫ fui raptꝰ in sp̄u. et q̄ me sustulit erat candidissimꝰ. tenēs in manu sua glomerē lineū/clarissimū. iubar lumis emittentē: sicut solēt comete facere. q̄n apparēt. Cepitqꝫ illū dissoluere ⁊ dixit ad me. Accipe filū glomeris micātis ⁊ liga ⁊ noda firmiter in pollice tue manꝰ dextere: qr ꝑ illū duceris in laborinteas infernorū penas. Hoc dicto p̄cessit me velociter. distorquēs filū lucifluī glomeris. duxitqꝫ in ꝓfundissimas valles igneas. q̄ erant plene puteis ardentibꝰ. pice ⁊ sulphure. plumbo ⁊ cera ⁊ adipe. ¶Ibi inueni pōtifices patris mei ⁊ auunculorū meorū. Quos cū pauens interrogarē cur tam grauia paterent tormēta: Responderūt. fuimꝰ episcopi patris tui ⁊ auunculoꝝ tuorū. ⁊ dū debuimꝰ illos ⁊ populū illoꝝ de pace ⁊ concordia admonere: seminauimꝰ discordias/et fuimꝰ incentores malorū. ideo nūc incendiū in istis tartareis supplicijs patimur: et nos ⁊ alij homicidiorū ⁊ rapinarū amatores. Huc ⁊ tui ep̄i ⁊ satellites venient q̄ similiter amant nūc facere. ¶Et dū hec tremebundus auscultarē. ecce nigerrimi demones aduolātes cū vncis igneis volebant app̄hendere filū glomeris quē in manu tenebam ⁊ ad se trahere. Sed reuerberantibꝰ radijs illiꝰ glomeris nō valebāt illū attingere. deinde post tergū meū currētes. voluerūt me aduncare. ⁊ in ip̄os puteos sulphureos p̄cipitare. sed ductor meꝰ qui portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas filū glomeris. ⁊ duplicauit illū. ⁊ traxit me post se fortiter. Sicqꝫ ascendimꝰ sup mōtes igneos altissimos. de q̇bus oriebant paludes ⁊ flumīa feruentia ⁊ oīa metalloꝝ genera bulliētia. vbi repperi innūeras aīas hoīm ⁊ principū p̄ris mei/et fratrū meoꝝ. p̄cipitatas alias vſqꝫ ad capillos. alias vſqꝫ ad mentū. alias vſqꝫ ad vmbilicū. ⁊ clamauerūt ad me eiugulādo. Dū viximus amauimꝰ tecū ⁊ cū patre tuo ⁊ cū fratribꝰ tuis ⁊ cū auūculis tuis facere ꝓlia ⁊ homicidia/⁊ rapinas/pro cupiditate terrena. ideo inter ista bulliētia flumīa ⁊ metallorū diuersa genera torquemur. Et cū ad hec timidus accederē: audiui retro me aīas clamare. Potentes potenter tormenta patient. Et respexi ⁊ vidi sup ripas fluminis bullientis fornaces piceas ⁊ sulphureas plenas magnis draconibꝰ ⁊ scorpionibꝰ ⁊ serpentibꝰ diuersi generis. vbi ⁊ vidi aliq̄s p̄ris mei principes ⁊ fratrū meorū. et auunculoꝝ meorū. dicentes mihi. ¶Heu nobis karole. vides q̄ꝫ grauia habemus tormēta ꝓpter nostrā maliciā ⁊ superbiā ⁊ mala cōsilia que regibꝰ nr̄is ⁊ tibi dedimus, ꝓpter cupiditatē. Cunqꝫ dolendo cōgemiscerē. accurrerūt ad me dracones: apertis faucibus/plenis igne sulphure ⁊ pice volentes me inglutire. At ductor meus triplicauit sup me filū. a cuiꝰ radijs claritatis supata sunt ora eorū ignea. ⁊ ꝓtraxit me validius. ⁊ descendimꝰ in vnā vallē q̄ erat ex vna ꝑte tenebrosa ⁊ ardens velut clibanus ignis. Ex altera ꝟo parte tā amenissima ⁊ splendidissima vt nulla ratione dicere valeā. Verti me contra tenebrosam ⁊ flāmiuomam partē: vidiqꝫ ibi aliquos reges

de meo genere in magnis suppliciȷs. Et tũc nimis angustiat⁹ putaui me statim in illis suppliciȷs de
mergendũ a gygantib⁹ nigerrimis q̇ ipam vallẽ cõflammabãt generib⁹ igniũ. ⁊ valde tremens: glo-
meris filo illuminãte oc̄los meos: vidi e latere vallis paulisꝑ albescere fumũ ibiq̃ duos fontes flue
re. vn⁹ erat nimiũ calidus: alter ꝟo clarus ⁊ tepidus ⁊ erãt ibi duo dolia. Cũq̃ illuc irem filo glome
ris regẽte gressus meos: intẽtus sup vnũ doliũ vbi erat feruẽs aqua. vidi ibi patrẽ meũ Ludouicuȝ
stare vsq̃ ad femora. Et dũ essem nimis dolore aggrauatus: ⁊ angore ꝑcussus dixit. Dñe meus ka
role noli timere. Scio q̄ȝ reuertet̃ rursus spũs tu⁹ ad corp⁹ tuũ. ⁊ ꝑmisit te de⁹ huc venire vt videres
ꝓpter q̄ peccata ego ⁊ oẽs quos vidisti talia toleram⁹ supplicia. vno em̄ die sum in isto feruentis doliȷ
balneo: ⁊ altero die trãsmittor in alio isto suauissimo aque dolio. ⁊ hoc fit precib⁹ sc̄ti Petri atq̃ Re
migiȷ. cui⁹ patrociniȷs hacten⁹ genus nostrũ regale regnauit. Et si mihi subueneris cito: tu et mei
ep̄i ⁊ abbates ⁊ oĩs ordo ecclesiasticus. missis ⁊ oblationib⁹ ⁊ orõnibus ⁊ psalmodiȷs. vigiliȷs ⁊ ele-
mosynis: velocit̃ liberabor de isto aque bulliẽtis dolio. Nam frater me⁹ Lotharius ⁊ eius filius
Ludouicus: sancti Petri sanctiq̃ remigiȷ ꝑcibus iã exempti sunt de istis penis: ⁊ iã ducti in ꝑadi-
si gaudiũ. Dixitq̃ ad me Karole respice sinistrorsum. respexi ⁊ vidi duo dolia bullientia altissima.
Ista inq̄t tibi sunt ꝑparata: nisi te emẽdaueris ⁊ penitentiã egeris de tuis nephandis delictis. Tũc
cepi grauit̃ horrere. Cernẽs aũt ductor meus in tãto pauore. dixit ad me. seq̄re me ad dexterã lucu-
lentissime vallis ꝑadisi. Et cũ graderemur cõtemplat⁹ sum in ingenti claritate sedere cũ glosis regi
bus lothariũ auunculũ meũ sup lapidẽ thopaziũ mire magnitudĩs: coronatũ diademate ꝑcioso. et
iuxta eũ filiũ eius ludouicũ silr̃ coronatũ. Vidensq̃ me: comiter accersiuit blãda voce dicẽs. Ka
role successor me⁹: nũc tertius in ĩpio romanoꝝ. veni ad me. Scio q̄ȝ per penalẽ locũ venisti vbi
est pater tu⁹ frater meus in termis sibi destinatis positus. sed ꝑ miscordiam dei citissime de illis penis
liberabit̃. sicuti ⁊ nos liberati sum⁹ meritis sc̄ti Petri ⁊ ꝑcibus sancti Remigiȷ. cui de⁹ magnũ apo
stolatũ dedit sup reges ⁊ sup gentes francoꝝ. Qui nisi quisquiliȷs ꝓpaginis nr̃e suffragatus fuerit:
iã desinet genealogia nr̃a regnare ⁊ imperare. vnde scio q̄m tollet̃ citius potestas imperiȷ de manu
tua. ⁊ postea paruissimo viues tp̄e. Tũc cõuersus cõtra me Ludouicus ei⁹ filius dixit mihi. Impe
riũ qđ hactenus tenuisti iure hereditario: debȝ suscipe ludouicus fili⁹ filie mee. Et hoc dicto visum
est mihi affore in ꝑsentiarũ ludouicũ infantulũ. Tũc intuens eũ lotharius dixit mihi. talis videtur
esse infans q̄lis ille puer fuit quẽ statuit dñs in medio discipuloꝝ ⁊ dixit. Taliũ em̄ est regnũ celoꝝ.
Tu ꝟo redde illi potestatẽ imperiȷ: per filiũ glomeris qđ in manu tenes. Disnodans ḡ filũ de polli
ce dextre mee donabã illi monarchiã omnẽ imperiȷ per filũ glomeris. statimq̃ ipm glom⁹ fulgiduȝ
sicut iubar solis coadunatũ est totũ in manu eius. Sicq̃ post hoc factum mirabile reuersus est spi
ritus meus in corpus meũ valde fessus ⁊ conterritus.

¶ Prima huius operis pars finit.

¶ In secundã peregrinationẽ ab Hierusalem per soli tudinem in montẽ Synai ad sanctam Katherinã pre-fatio commendaticia incipit feliciter.

Q Uisquis veteris testamenti sacras legit hy
storias ⁊ penthateucũ ꝑsertim atq̃ Josue volumẽ crebro reuoluit. haud pote-
rit ignorare neq̃ ammirari satis. magnificentiã glorie sanctitatis dei. et mirabi
lia oꝑa eius. virtutẽ quoq̃ terribiliũ suorũ. memoriã deniq̃ abũdantie suaui-
tatis eius. q̇bus omnib⁹ deus ipe cũctipotens desertũ illud inuiũ ⁊ vastam soli
tudinẽ. in q̄ erat serpẽs flatu adurens. Dipsas ⁊ Scorpio: atq̃ plurima mortꝭ
imago. illustrauit. magnificauitq̃. dũ filios israel in terrã quã iurauerat patri-
bus eorũ Abrahã Jsaac ⁊ Jacob. ꝑ longissimos vie circũitus introduxit. in mansionib⁹ quadra-
ginta duab⁹. ꝑcedens eos in colũna ignis ꝑ noctẽ. ⁊ in colũna nubis ꝑ diem. panem q̄ȝ de celo pre
stans eis omne delectamentũ ⁊ omnẽ saporẽ suauitatis in se habentẽ. Nã ⁊ petrã ꝑcussit in deserto
Syna. ⁊ fluxerũt aque in abũdantia. ita vt homies biberẽt ⁊ iumenta. Pars em̄ dñi populus ei⁹.

Jacob funiculus hereditatꝫ eius. Inuenit eum in terra deserta in loco horroris ⁊ vaste solitudinis. Circũduxit eũ ⁊ docuit ⁊ custodiuit q̃si pupillã oculi sui. Sicut aq̃la ꝓuocãs ad volanduꝫ pullos suos. ⁊ sup̃ eos volitãs. Expãdit alas suas ⁊ assumpsit eũ atqꝫ portauit in humeris suis. Huiuscemodi sup̃ rebꝰ late satis sacre pagine loquunt̃. Que etiã luce clarius ostendũt quãta mons ip̃e Syna ꝑfulget dignitate ⁊ gl̃ia ob multipharia dei magnalia in eo: et circa illũ exhibita. quãta deniqꝫ sacra pandat mysteria: quãta archana ꝑseferat. Siquidẽ Syna mons est in Arabia. cuiꝰ pars q̃dam est oreb: in terra Madian cõstitutꝰ. Mons ꝑfecto ꝑclarꝰ ⁊ excelsus valde/in regiõibꝰ illis: pascuosus ⁊ optimaꝝ ferax herbarũ. Fuitqꝫ abolim opinio populoꝝ ac fama ꝑuetusta (⁊ quidẽ haud inanis) deũ habitare in eo. Cuius rei gr̃a/⁊ si mons ipse ad pascua esset egregiꝰ: nemo tñ in eo pecora pascere ꝑsumebat: nemo ei audebat appropinquare. Moises ꝟo cũ ad interiora eius gregẽ minasset audẽtius: celebre illud vidit prodigiũ: ignẽ scꝫ ingentẽ rubũ cõburentẽ: virorem tamẽ eius vl̃ florem depascentẽ minime: neqꝫ deuastantẽ incẽdio vllatenus ramos illius: quanqꝫ flãma vorax ⁊ vehemẽs nimis esset. De quo igne dñs mox ad moysen ꝓperantẽ vt videret visionẽ hanc magnã: aiebat. Ne appropies inq̃t huc: solue calciamentũ de pedibꝰ tuis. locus em̃ in q̃ stas terra sancta est ⁊c̃. Quo certe diuo testimonio mons ille satis sup̃qꝫ reddit̃ cõmendatus. Proinde nõ tã ob sui magnitudinẽ atqꝫ altitudinẽ scopuloꝝqꝫ ꝓceritatẽ Syna mons sc̃tis homĩbꝰ inaccessibilis reddebat̃: q̃ꝫ ob cõmunẽ omniũ de eo estimationeꝫ ꝙ locus dei esset: tũ terribilis: tũ venerabilis valde. Cuius vt paulo ampliꝰ innotescat maxima excellentia: subiecta sacris ex codicibꝰ annotare opeprecium duxi. q̃ ea quã habemꝰ in manibꝰ profecto: ab ip̃o tanq̃ꝫ termĩo ad quẽ laudabilior ostẽdat̃: atqꝫ plures eiꝰ trahant̃ in amorẽ. Docet i ꝑmis Exodꝰ ꝙ mẽse tertio egressiõis de egypto filij isrl̃ i solitudinẽ hãc Synai venerũt: ⁊ ibi multo cõsedentes tẽpore de moralibꝰ/ceremonialibꝰ/iudicialibꝰ ꝑceptis: fuere imbuti. Nã profecti de Raphydim ⁊ ꝑueniẽtes vsqꝫ Syna ibi castrametati sunt: ibi tentoria fixere e regione mõtis. Ibi moyses ꝑmũ vocatus a deo de mõte in mãdatis accepit vt hec filijs israel annũciaret. Vos inq̃t ipsi vidistis q̃ fecerim egyptijs: quõ portauerim vos sup̃ alas aq̃laꝝ ⁊ assumpserim vos mihi. Si g̃ audieritis vocẽ meã ⁊ custodieritis pactũ meũ: eritis mihi in ꝑculiũ de cunctis populis. Mea est em̃ oĩs terra ⁊ vos eritꝫ mihi regnuꝫ sacerdotale ⁊ gens sancta. Et deinceps vade inq̃t ad populũ ⁊ sanctifica illos hodie ⁊ cras: lauentqꝫ vestimẽta sua ⁊ sint parati in diẽ tertiũ. Die em̃ tertio descendet dñs corã omni plebe sup̃ montẽ Synai. Constituesqꝫ termĩos populo ꝑ circuitum ⁊ dices. Cauete ne ascẽdatis in montẽ nec tangatis fines illiꝰ. Omis em̃ qui tetigerit mõtem moriet̃. manus nõ tangent eũ sed lapidibꝰ opprimet̃: aut cõfodiet̃ iaculis. Siue iumentũ fuerit siue homo nõ viuet. Ad iussum igit̃ dñi sanctificato populo tertius iã sup̃auerat dies ⁊ mane inclaruerat. ⁊ ecce ceperũt audiri tonitrua: ac micare fulgura: ⁊ nubes densissima operire montẽ. clangorqꝫ buccine vehemẽtius ꝑstrepebat. ⁊ timuit populus q̃ erat in castris. Cunqꝫ eduxisset eos moyses in occursum dei de loco castroꝝ: steterũt ad radices mõtis. Totus aũt mons Syna fumabat: eo ꝙ descendisset dñs sup̃ eum in igne ⁊ ascenderet fumus ex eo quasi de fornace. Eratqꝫ mons oĩs terribilis: ⁊ sonitus buccine paulatim crescebat in maius ⁊ prolixius tendebat̃. Moyses loquebat̃: ⁊ dominus respõdebat ei. Descendit dñs sup̃ montẽ Synai in ipso montis vertice ⁊ vocauit moysen in cacumẽ eiꝰ tradens ei decalogũ/legemqꝫ: ⁊ mãdata populo explanãda. Interea cũctus populus videbat voces/⁊ lãpades: ⁊ sonitũ buccine montẽqꝫ fumantẽ. ⁊ preteriti ac pauore cõcussi steterũt ꝓcul. venit tandẽ moyses ⁊ narrauit plebi omĩa verba dñi atqꝫ iudicia. Respõditqꝫ cũctus populus vna voce Omĩa verba dñi que locutus est faciemus ⁊ erimꝰ obedientes. Iterũ ascenderũt Moyses ⁊ Aaron Nadab ⁊ Abiu. ⁊ septuaginta de senioribꝰ israel. ⁊ viderũt deum israel. ⁊ sub pedibus eius quasi opus lapidis saphiri. ⁊ quasi celũ cum serenũ est. Viderũt deũ ⁊ comederũt ac biberunt. Rursus ait dñs ad moysen. Ascende ad me in montẽ ⁊ esto ibi: daboqꝫ tibi duas tabulas lapideas ⁊ legem ac mãdata que scripsi vt doceas filios israel. Cunqꝫ ascendisset moyses operuit nubes mõtem. ⁊ habitauit gloria dei sup̃ synai tegens illũ nube sex diebus. Septimo autẽ die vocauit eum de medio caliginis. Erat aũt species glorie domini quasi ignis ardens sup̃ verticẽ montis in cõspectu filioꝝ isrl̃. Ingressusqꝫ moyses mediũ nebule ascendit in montẽ. ⁊ fuit ibi. xl. diebꝰ ⁊. xl. noctibꝰ.

Quo in tẽpore videns populus ꝙ morã faceret descendẽdi de monte moyses cõgregatus aduersus aaron ait. Surge fac nobis deos q̃ nos precedant. Moyses em̃ huic viro qui nos eduxit de terra egypti ignoramus quid acciderit. Igit̃ Aaron acceptis in auribus aureis a populo fecit ope fusorio. vitulũ conflatilẽ quem adorãtes atqꝫ immolãtes ei hostias dixerunt. Isti sunt dij tui israel qui te eduxerũt de terra egypti. Pro quo reatu ꝑcussit dñs populũ cesis ex eis milibus hominũ nõ paucis. Ex quibus oĩbus ⁊ his similibus liquido patet (vt in summa dicat̃. naꝫ plurima breuitatis gratia ꝑterire necesse est, tametsi memoratu digna) q̃ꝫ apte q̃ꝫ recte mons ille mons diuine habitatio-

nis appellat̃ ⁊ angelice frequẽtationis. mons luminis ⁊ inflãmationis. mons nubis ⁊ caliginis. mons
pluuie ⁊ roris. mons pascue ⁊ refectiõis. mons sapiẽtie ⁊ eruditionis. quia de illo monte domin⁹ ⁊
populũ instruebat ⁊ ei legem cõferebat. mons misericordie ⁊ promissiõis quia inde bona inaudi-
ta populo ꝓmittebat. mons iusticie ⁊ cõmunicatiõis. qui timorez insipientibꝫ inferebat. Vñ mons
fuit fulguris ⁊ choruscatiõis. mons tube ⁊ clangoris. mons amicicie ⁊ cõfederatiõis. quia mediãte
lege populũ ibidẽ sibi sempiterno federe vniebat. mons mũdicie ⁊ puritatis. mons leticie ⁊ iocũdi-
tatis. qꝛ nulli ad illũ montẽ accedere poterũt nisi qui mente ⁊ corpore mũdi erant. illi etiã qui mũdi
erãt coram dño cũ leticia comedebãt ⁊ bibebant. mons clemẽtie ⁊ pietatis siue ꝓpiciationis. mons
sacrificij ⁊ orationis. nam ibi dño immolabãt ac ꝓcibus moysi ⁊ supplicatiõibus deũ sibi placatuz
⁊ propiciũ audiebant. Et reliqua id genus multa. que si omĩa ordine ⁊ nũero suo euoluerẽ. nõ mo-
do ante diẽ clauso cõponeret vesper olimpo. Sed ⁊ dies ⁊ anni me deficerẽt ⁊ plurima carta.
¶ Quod reliquũ est (tametsi supiora excellẽtia sint ⁊ maximã ꝑferentia dignitatẽ) nõ minime laude
ꝑstat. Quinimmo ꝑclarũ reddit montẽ illũ ⁊ famosum perqꝫ celebrẽ. ꝙ videlicet diue ⁊ inclyte vir-
ginis ⁊ martyris Katherine sacros cineres ⁊ venerabile corpusculũ ꝑ trecẽtos ferme annos suo ha-
buit in vertice locata. mẽbraqꝫ virginea in eo manibꝫ angelicis reposita. in monumẽto ab eisdẽ mira-
biliter facto iuxta qđ diu ⁊ diu deuotissimas xpi excubias celebrauere. Hodie tñ in monasterio qđ
in eiusdẽ mõtis pede situ est insigni. in sacrophago cõseruat̃. Alme eiusdẽ virginis ⁊ martyris quis-
quis deuotus amator fuerit ⁊ cultor. iter illud quãqꝫ graue ⁊ laboriosum facile estimabit ꝓ amore
supabitqꝫ. Eam ṽo q̃s nõ amaret quã Jesus etern⁹ amor dilexit plurimũ. eãqꝫ adamauit. ⁊ exq̃si-
uit a iuuẽtute sua spõsaz sibi assumere. ⁊ amator fact⁹ est forme illi⁹. Eiusce nobilis ⁊ pulcre atqꝫ pru-
dẽtissime ṽginis Katherine claram originẽ. antiquã familiã. alti sanguis decus q̃ sata fuit. vtpote
cui rex carne pater. reginaqꝫ mat̃ erat. atqꝫ externa fortune corporisqꝫ bona q̃ ille semꝑ ꝯtempsit. vt
hoc in loco obmittã transeãqꝫ silentio. hac potissimũ rõne ꝙ iuxta gẽtilis poete sententiã. Nõ cẽsus
nec clarũ nomẽ auorũ. sed probitas magnũ ingenuũqꝫ facit. Quis eius eximiã vite sanctitatẽ. quis
admirabilẽ cũ christo eius a teneris annis desponsationẽ. Quis inauditã sapientiã ab hoc femineo
genere vt in plurimũ alienã sufficient̃ describere poterit. Cõstat equidẽ neminẽqꝫ fugit ꝙ inter cun-
cta laudabilior mulierũ ꝓconia sapiẽtia prestat. qꝛ fallax gratia ⁊ vana est pulcritudo. sed mulier ti-
mens deũ ipa laudabit̃. Timor aũt dñi initiũ sapientie. Et quãqꝫ hac in re plures in hystorijs cla-
re reperiant̃ mulieres. Katherina tñ supgredit̃ vniuersas. ob id profecto pre cunctis ⁊ veneranda ⁊
amãda. Multe quidẽ sapiẽtie studijs incubuere. multe celebres fulsere in ea. sed nulla Katherine no-
stre comparat̃ ne dixerim eq̃parat̃. Nec filie Cyri ⁊ Dionisij mater Tanaquil. Calpurnea. Cithe-
rea. Thuburtina. aut reliq̃ Sybille quaꝝ est ampla laus in hystorijs. nec Lesbia sapho q̃ tꝑe home-
ri in poetria claruit. a qua ⁊ saphicũ carmẽ nomen accepit. nec Centona q̃ ex virgilij maronis ṽsi-
bus cõtexuit vitã xpi passionẽ ⁊ resurrectionẽ qꝫ luculenter. nec Auresia q̃ ⁊ androgenes dicẽdi ar-
tis peritissima. q̃ se accusatã egregie defendit. nec Haya fromea lucij vxor oratorie artꝫ erudita. que
patrocinio fuit in periculis. nec Angeriona medicine doctissima quã romani pluriũ venerant̃. Ta-
ceo de reliq̃s videlicz Isidẽ. q̃ colere agros ṗma edocuit. ⁊ lini filaturã texturãqꝫ inuenit. litterasqꝫ in
egypto ṗma ipa excogitauit. quãqꝫ nymphã carmẽtis nicostrata nũcupata Ionij regis archadie fi-
lia secuta litteras ipas latine tradidit. ⁊ copulã earũ ad inuicẽ adinuenit. Minerua lanificiũ ⁊ tex-
turã eius excogitauit. Itẽ nũeros cyfras ⁊ figuras algarismi eadẽ ipsa adinuenit. q̃ ⁊ olei vsum re-
perit. curruũqꝫ ⁊ rerũ militariũ doctrix fuit. Noemã soror Thubal artificia reliq̃ dedit ¶ Ceres dea
terre terrã colere seminare ⁊ metere docuit. Irenes cratini pictoris filia ipm in illa arte exuperauit.
Marcia pharaonis lapicidas ⁊ pictores oẽs excessit. et Sopolim ⁊ Dionisiũ qui in ea arte ꝑstabãt.
cuius q̃dem marcie adhuc sculpte ⁊ picte imagines miro ingenio inueniunt̃. Katherina oĩbus pre-
eminet. oẽs sapientia antecellit. oẽs scientia vincit ⁊ exuperat. quã ipsa nõ tam litteraꝝ acq̃siuit stu-
dio ⁊ ingenio. quã desuꝑ infusam accepit. habuitqꝫ (qđ perrarũ est) gratissima eloquẽtia exornatã.
qua etiã tales tantosqꝫ mũdi huius eruditissimos viros. disputãdo cõferẽdoqꝫ. nõ mõ deuicit ⁊ cõ-
futauit. sed ⁊ in stuporẽ adduxit ⁊ extasim. atqꝫ in fidẽ viamqꝫ verã reduxit. Quos etiã vbi igni q̃dez
adiudicatos iniectosqꝫ sed nec pilis aut vestibꝫ lesos. iniustis vero corporibꝫ. ad supera trãsmisit. ipa
post plurima supplicia gaudenter tolerata. ad decollandũ tandẽ est ducta. vbi ad celum tendẽs ocu-
los collũ submittit gladio. oransqꝫ dat gloriã deo. Expecto inquiẽs ꝓ te gladiũ Jesu rex bone. Tu
meũ colloca in paradisum spiritũ ⁊ fac misericordiã: meã agentibus memoriã. Oratione finita vox
de celis intonuit dicẽs. Veni electa mea intra thalamũ spõsi tui. q̃ postulas impetrasti. q̃ te laudant
salui fient. Ita ꝑcussa gladio dat lac pro sanguine collo. quã manus angelica mox sepeliuit vertice
syna. Membrisqꝫ virgineis olei fluit vnda salubris. O vere virgo ⁊ martyr venerãda. O vere ṽgi-

nū gemma ꝑfulgida. O vere sponsa regis regū gl'iosa. O vere viua christi hostia q̄ sua venerantibꝫ patrocinia impetrata haud denegat suffragia. Ei⁹ inquā memoria sacraq; fauilla ⁊ si nulla alia essent q̄ montē Syna exornarēt illustrarentq;. haud iniuria deuotos illac ꝑegrinos suiq; amantes ꝑtrahere posset. Sed iā ad alia mihi ꝓperanti hec ꝙ incognita sint nemini censui ꝑtermittenda.

At ꝓ monte illo sacro plu strato q̄ꝫ extat iocundū scitu. visuq; ꝑpulchrū. in reditu famosum illum balsami ortū in Mathera. ortū inquā cōclusum. fonteq; marie. fontē scʒ signatū. Vn̄ dictus ortus ⁊ nulla alia ex aq̄ irrigat' introire ⁊ ꝑspicere. ⁊ inibi. tū fructus eius delectabiles. tū suauissimū odorē degustare. Venire posthac in Babyloniam egypti atq; Chayrū vrbem sarracenorū ꝑstantissimā/ maximā/ populosissimā. bonisq; oībus ⁊ opibus mūdi hui⁹ refertissimā. vbi ⁊ eorū potētissimus residet Soldanus. Mare itē rubrū accedere. inq; eo baptisari exēplo veterū. illo ꝑcipue in loco quē filij israel sicco ꝑtransiere pede. Demū paradiseo nobilissimo ⁊ fecūdissimo illo Nilo siue Gion fluuio q̄ totam inebriat influitq; egyptū ⁊ germiare eā facit redditq; q̄ꝫ fertilē ꝑtransito. tandē in antiquissimā olimq; clarissimā descendere ciuitatē Alexandrinā vn̄ nauigio iterū venit' venetias. ⁊ postremo in suā se q̄sq; recipiat ꝑegrin⁹ patriā ⁊ edē. magnifice grās agēs deo ⁊ ꝟgini sacratissime Katherine. ꝙ tali ⁊ tāto dign⁹ habit⁹ fuerit dono. post visitata. s. loca illa multo sudore ꝑ varios casus. ꝑ tot discrimina rerū. reuocare aīm mestūq; mittere timorē. Forsan ⁊ hec em̄ olim meminisse iuuabit.

Anteq; p̄ntem ꝑegrinationē aggrediar describendā. haud ab re duxi ꝑtermittendā formā cōtract⁹ habiti cū dn̄is de Hierusalē. sup̄ salua guarda nob̄ ꝑstanda. saluos cōductu vsq; ad sanctā katherinā. ⁊ inde reductu vsq; Chayrū. Eiusmodi aūt cōtract⁹ fieri debet q̄ꝫ totius ante scʒ recessum patroni ⁊ cōperegrinoꝝ. p̄ntibꝫ ipo patrono ⁊ patre Guardiano monasterij mōtis Syon. eo ꝙ post patroni recessum ⁊ cōfratrū. pagani remanētes ꝑegrinos ꝓ voto ⁊ libitu suo circūuenīētes angariarēt in pecunia exoluēda. Igit' couenientes cū prefecto seu locūtenente Soldani in Hierusalē. qui tūc tempis existens. Naydon vocabat' ⁊ maiori Calino. id est magistro hospitalis peregrinorū. qui ⁊ miles. cui nomē Sabathytanco. sub die. xvij. Julij. talem cum eis iniuimus contractum.

Item in primis saluū nobis pollicebat' prestare conductū ab Hierusalē vsq; ad sanctā Katherinā. ⁊ inde denuo vsq; Chayrum. qđq; ipse propria in persona ⁊ suis expensis ac sumptibus nos vellet comitari ab Hierusalē vsq; Gazeram.

Item ꝙ de omnibꝫ theloneis siue vectigalibus ⁊ exactionibꝫ prestandis ab Hierusalē per viā illā vsq; Gazeram. ipse pro nobis de suis satisfaceret sumptibꝫ ⁊ pecunijs. Alioquin in eiusmodi soluendis peregrini a paganis valde grauarent'.

Item ꝙ vnicuiq; ꝑegrinorū pro equitatu asinuʒ disponeret cū ductoribꝫ eorūndē qui scʒ ductores mucreli ab ipis appellati sibi ipis ⁊ asinis suis ab Hierusalē vsq; ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo vsq; Chayrum de oībus necessarijs victualibus scʒ ⁊ pabulis. ⁊ alijs huiusmodi prouiderēt nisi forte sponte propria. peregrini eis quidpiam ministrarent.

Item ꝙ oēs res nr̄as puta vestimēta ⁊ cibaria suis expensis deferri faceret ab Hierusalē vsq; sepe dictā ciuitatē Gazeram excepto solo vino. qđ ipsi nos nostris sumptibꝫ nobiscū ducebamus.

Item ꝙ de camelis in ꝑfata ciuitate nobis prouideret suis in expensis qui omēs res nostras portarēt vsq; ad sanctā katherinā. ⁊ inde denuo vsq; Chayrum. Melius em̄ valent cameli ad onera portanda ꝑ loca illa deserta q̄ꝫ asini: vtpote iumenta robustiora ⁊ laboribus aptiora q̄ꝫ asini.

Item ꝙ nobis vnū de suis familiaribꝫ deputarē q̄ nos loco sui comitaret' a Gazera vsq; ad sanctaʒ katherinā. ⁊ inde vsq; Chayrum. qui sic deputatus minor calinus cognominat'. cui nos per viā illam de victualibus prouiderem⁹. iuxta condignū ⁊ ꝺm merita eius.

Item ꝙ cuilibet peregrinorū vtrem vnū disponeret pro aqua deuehenda per desertū. Nam ad plures sepe dies nusq̄ꝫ aqua in via illa reperitur.

Item ꝙ papilionē nobis siue paruū tentorium disponeret. quod per stationes singulas vbi liberet contra estum solis figere in locis desertis possemus.

Item ꝙ q̄libet nr̄m ipsi ꝑfecto siue trutzelmāno ꝑdicto ꝓ saluo cōductu theloneis ⁊ oībꝫ atq; singulis sup̄ memorat;. xxiij. ꝑsolueret ducatos. mediā q̄dē partē eiusdē summe in Hierl'm dans. reliquā ꝟo ī gazera postq̄ꝫ ibi de camel' ⁊ alijs sup̄ tact; nob̄ ꝓuidisset iuxta ꝑdictū ⁊ iuxta tenorē ꝯuētiōis ⁊c̄.

Itē tot⁹ ille cōtract⁹ in script; redactus sigillis dn̄i de Hierusalē ⁊ maioris calini in cācellaria fuit signatus ⁊ munitus. ⁊ tamen vt fieri solet a paganis illis male seruatus. Exposuim⁹ aūt pro littera sic sigillata duos ducatos.

Id etiā diligent' est aduertendū ꝙ ꝑegrini q̄ ad sanctā volūt katherinā ꝓficisci. si absq; alioꝝ cōfratrū suoꝝ offensa q̄ redire ⁊ repatriare decreuerint fieri pōt. nō debēt eis comitiuā ꝑstare ab Hieru-

salē vsq₃ Joppen siue Japha: sicut aliq̄ñ pegrini facere cōsueuerunt. cōfratres suos vsq₃ ad galeas de
nuo ex amore cōducēdo. Qđ idcirco dissuadet ne fiat. q2 cū pegrini multis sepe afficiant iniurijs ⁊
molestijs a paganis. cōtingit nōnunq̄₃ ꝙ ipsi se vlcisci ⁊ vindicare q̄rentes vbi possunt. anteq̄₃ in ga
leas reuertant insultū aliquē faciūt paganos inuadēdo ⁊ quādoq₃ vulnerādo ⁊c. et ita cursim gale-
as intrādo ⁊c. Cuius rei gratia ipsi infideles se vlciscunt in peregrinos remanētes. quādoq₃ etiam
eos interficiendo. Unde cōsultius videt ꝙ remanētes peregrini rogatos faciāt recedentes quaten⁹
ꝓpter deum ⁊ eorū salutē patientiā seruēt. ⁊ nusq̄₃ vltionē sumant de paganis. ne dum ipsi recedentes
euaserint. remanētes periclitent vt sepenumero compertū est factum fuisse.

D Je igit. xxij. Julij q̄ erat festū sctē marie magdalene cōperegrini fratres nr̄i Hierosolymā
exeūtes ad galeas reuertebant q̄ in portu Joppensi eoꝝ reditū expectabāt. Nos ꝟo videli
cet decē ⁊ octo ex oī illa multitudine. deuotiōe ⁊ desiderio affecti sanctā visitādi katherinā
in mōte Synai. aliaq₃ loca ꝑlustrandi. remāsimus Hierosolymis. xxxiiij. dieb⁹ vehemen-
tē estū ⁊ intēsum solis calorē metuētes. q̄ nos iter illud graue ꝑ desertū tūc arripe ꝓhibebat Jllis au
tē dieb⁹ intermedijs crebro ⁊ sepenūero sancta visitauim⁹ loca in Hierusalē ⁊ circunquaq₃.
Sunt autē nomīa eorum qui remanserūt ⁊ ad sanctā katherinā simul perrexerūt ista. Que vtinam
atq₃ vtinam sint scripta in libro vite.

Dn̄s Johannes Comes de Solms dn̄s in Myntzenberg. omnib⁹ quidē etate iunior. sed anīo nō
minimus. ⁊ nobilitate nulli alioꝝ secundus. immo omnib⁹ preclarior priorq₃.

Dominus Bernardus de Breidenbach tūc quidē Camerarius nūc ꝟo etiam Decanus sacre me-
tropolita. ecclesie Moguntineñ. huius operis auctor principalis.

Dominus philippus de Bicken miles.

Cum his erat inter ceteros eorū familiares pictor ille artificiosus ⁊ subtilis Erhardus Rewich de
Traiecto inferiori qui oīa loca in hoc opere depicta docta manu effigiauit.

Dominus Maximinus cognomento smasinus de Roppelstein ⁊ dn̄s in Hoineck.

Dominus venerandus de mernawe baro.

Dominus Caspar de bulach miles.

Dominus Georgius marx miles.

Dominus Nicolaus dictus maior in kurt miles. Cum quibus p̄ter alios eis seruientes. erant etiā
duo fratres minores Paulus ⁊ Thomas multarū linguarū periti.

Dominus Henricus de schawenberg miles.

Dominus Caspar de Sienli miles.

Dominus Sigismundus de marfbach miles.

Dominus Petrus velsch miles.

Dominus Johānes lazinus archidiaconus ⁊ canonicus ecclesie transiluanensis in vngaria.

Pater Felix fabri de ordine predicatorū. sacre pagine lector Ulmensis ⁊ predicaior egregius. q̄ etiā
antea in sancta fuit terra: multa expertus.

D Je itaq₃. xxiiij. Augusti. q̄ erat festū scti Bartholomei apl̄i rebus oīb⁹ ꝑ desertū nob neces-
sarijs dispositis: hora vespaꝝ sanctā ciuitatē Hierosolymā. ⁊ cūctā ferentes suppellectilē no
strā in asinis: in Bethleē post solis ꝑuenim⁹ occasum. Jn quātis autē fuerimus angustijs
int viam istā paruā faciendū ꝓpter insidias paganoꝝ ⁊ laborē habitū cū vino qđ nos du
cebam⁹: silere malo q̄₃ recitare. bono respectu. Mansim⁹ aūt biduo in Bethleē ⁊ oīa sancta visitaui
mus loca: de quibus supra mentio est facta.

Die aūt illucescēte. xxvij. Augusti exeūtes de bethleē inclinata iā die in veterē venim⁹ ciuitatē ebron
vbi etiā sctā accessim⁹ loca: speluncā sc₃ duplicē/ ⁊ agrū damascenū: ⁊ reliq̄ supra memorata. Preser
tim aūt monasteriū scti Georgij qđ greci monachi inhabitāt intrauim⁹. in q̄ ⁊ cathena ē eiusdē mar
tyris almi: hn̄s anulos. xxxix. quā sarraceni multū venerant at circūponūt collis eoꝝ q̄ a demonijs
vexant ⁊ frenetici q̄ ex ei⁹ cōtactu statim liberant. quā ⁊ nos nr̄is apposuim⁹ collis exēplo sarraceno
rū ꝓuocati: q̄ itidē aū nos faciebāt. Jllic ꝓpe vestigia equi scti ipius Georgij manifeste ⁊ clare adhuc
vident terre impressa vbi quondā equitauit. de qua terra paululū asportauimus nobiscū.

Jn crastino ꝟo id est. xxviij. Augusti mane ante lucē egressi tota ambulauim⁹ die vsq₃ post solis oc
casum vsq₃ ad locū quendā vbi inuēta solitaria ⁊ grādi quadā domo nocte eadē māsim⁹ in illa. Jbi
terminant mōtana ⁊ incipit planicies fructifera sat₃ amena. Faciēdo iter illud trāsiuim⁹ secus q̄ddā
castellū qđ ad sctm̄ Samuelē nūcupat. Jnde ad sinistrā est oppidū scti Abrahe dictū. vbi ⁊ hospi-
tale quoddā est insigne sub ditiōe sarracenoꝝ. ex q̄ oībus aduētantib⁹ ⁊ elemosynā petentib⁹ quarū-
cūq₃ etiā nationū vel sectaꝝ hoīb⁹ panis ꝓbet ⁊ oleū cū aliq̄ pulmētario ⁊c. Jbi ꝑ singulos dies mil

le ducenti panes coquunꝶ qui pauperibꝫ erogantꝶ. Expense autē que per annū in huiuſmodi elemo
ſynas ibidē fiunt ad .xxiiij. milia ducatorū cōmuniter aſcendunt.

¶ Die altera .id eſt .xxix. Auguſti q̄ fuit decollatiōis ſancti Johānis. mane ſurgētes ꝓficiſcebamur in
Gazerā ciuitatē ⁊ venimꝰ ad eā paulopoſt meridiē: nec tn̄ intrauimꝰ donec adueſperaſceret: cōſilio
ipius trutzelmāni acq̄eſcentes. q̄ id nob diſſuaſit ne forte dn̄s eiuſdē ciuitatꝫ vina nobis ſurriperet vt
ſepe antea fecit ꝑegrinis. Inter ꝑagenduȝ illa die ad multas venimꝰ ciſternas ex q̄bꝫ magno cū la
bore ſarraceni hauſtas aq̄s porrigūt ꝑegrinis ꝓpter deū. Juxta hāc ciuitatē Gazerā in ingreſſu ficul
neā quandā vidimꝰ mire magnitudīs: ꝑſertim in latū. q̄ ſepties ī anno ꝓducit ficus: ⁊ dicunꝶ ficus
pharaōis. Itaq̄ȝ cū ſol occidiſſet ingreſſi ſumꝰ ciuitatem cū ſarcinulis nr̄is: ⁊ cū magna difficultatē
domū inuenimꝰ in q̄ manere optune poſſemꝰ. Domꝰ eni̅ cōſueta ꝑegrinoꝝ fuit nimis anguſta pro
tāta hoīm ⁊ beſtiaꝝ multitudine capieda. Tandē in curiā quandā ſordidā ⁊ plenaȝ lateribꝫ ex luto
cōfectis detruſi: nocte illa ⁊ ſeq̄ntibꝫ oībus dormiuibꝫ ſub diuo in terra. ¶ Ibiq̄ȝ manſimꝰ .xij. diebus
tedio maximo: egritudinibuſq̄ȝ grauibꝫ affecti: q̄a malus aer eſt ibi. fallacijs q̄ȝ dolis atq̄ȝ fraudibꝫ
a Calino nr̄o ⁊ alijs infidelibꝫ multipharie fuimꝰ circūueti ⁊ vexati. de q̄bus lōgū eēt ſcribere ꝑ ſin
gula. Eſt autē Gazera ciuitas duplo maior ⁊ amplior in circūferētia q̄ȝ hieroſolyma: ſed impar ei in
edificioꝝ ſtructura. Et diſtat ad duo dūtaxat miliaria italica a mari. Eratq̄ȝ q̄ndā metropolis phi
liſtinoꝝ Gaza dicta. de q̄ habetꝶ Judicū .xvi. q̄ Samſon ibi ad mulierē ingreſſus quā adamauerat
cū id ꝑcrebuiſſet apud philiſtijm: circūdederūt eū poſitis cuſtodibꝫ ⁊ inſidijs: vt exeuntē mane occi
derēt. ¶ Sȝ ſamſon nocte cōſurgēs media: app̄hendit ambas fores porte cū poſtibꝫ ſuis ⁊ ſera. impo
ſitaſq̄ȝ humerꝫ portauit ad verticē mōtis q̄ reſpicit hebron. Poſtea idē deluſus ꝑ dalilā quā adama
uit q̄ habitabat in valle ſoreth: captus. ⁊ erutis ſibi oculis ductꝰ fuit in hāc ciuitateȝ vbi eū philiſtei
vinctū cathenis ⁊ clauſuȝ in carcere molere fecerūt. Tandē adductꝰ corā principibꝫ philiſtijm ⁊ oī
frequētia vt luderet: inuocato deo ſuo: app̄hendit ambas colūnas q̄bus domꝰ oīs imminebat in q̄
agebāt cōuiuia ꝓ eiꝰ captiōe. Alterā dextera alterā leua tenēs. ⁊ cōcuſſit eas adeo fortiꝰ q̄ domꝰ ce
cidit ſuꝑ oēs principes ⁊ ceterā multitudinē q̄ ibi erat. Nā de tecto ⁊ ſolario circiter tria milia homi
nū vtriuſq̄ȝ ſexus ſpectabant ludentē ſamſon Et ita multo plures interfecit moriens q̄ȝ ante viuus
occiderat. Domus autē illa templū dagon erat: cuius adhuc hodie ibi cernunꝶ ruine.

¶ Die tandē .ix. ſeptembris extra ciuitatē ſeceſſimus in campū vbi cameli ſtabāt .xxiiij. nobis ꝑ tru
tzelmannū diſpoſiti. q̄ ⁊ tūc a nobis recedēs Hieroſolymā repedabat. calino minori in locū ſuū ſub
rogato. qui deinceps nos duceret reduceretq̄ȝ iuxta condictum.

¶ Die vero .x. ſeptembris de cāpo illo nos mouētes: ꝑ planicies ꝓceſſimus. habētes mare magnuȝ
ad dexterā: ⁊ terrā ſanctā ad ſiniſtrā. contra nos ꝟo ad plagā meridionalē deſertū magnū ⁊ vaſtam
ſolitudinē in quā conabamur. Peruenictes aūt iuxta quandā villulā Lebdem dictā: ad vnā milia
re de Gazera. ibi nocte manſimꝰ illa ꝓpter infirmos noſtros: q̄ lento gradu incedebant fixiſq̄ȝ tento
rijs diſcurrimꝰ per regionē ad colligenduȝ paucula ligna. Neq̄ȝ eni̅ ſunt illis in locis niſi arbuſtule
aride: quas radicitus euellētes cōportauimus in fomentū ignis pro coctione ⁊c̄. Eſt quideȝ in loco
illo puteus magnꝰ ⁊ altus: ſed aquis vacuus. de quo dicunt beatā virginē cum puero Jeſu ⁊ Jo
ſeph dum in egyptum fugerent aquas hauſiſſe ⁊ ibi ꝑnoctaſſe.

¶ Inde mane craſtino id eſt .xj. ſeptēbris ſurgētes trāſiuimꝰ ꝑ zabuloſam planiciē adeo ſpacioſam q̄
nō vidimꝰ eius finē niſi ab occidēte vbi mari magno cingebatꝶ. tandē in regionē q̄ndā venimꝰ q̄ lin
gua arabica Cawatha appellatꝶ: ſȝ latina Cades. Ibi in cliuo cuiuſdā arenoſi mōticuli fixis tento
rijs māſimꝰ: diſꝑſi iterū in regionē ꝓ lignis colligēdis vt ꝑus. ⁊ afferebatꝶ nob aqua in vtribꝫ a lōge:
q̄ nauſee ⁊ abhoīationi nob q̄ȝ refrigerio magis erat ꝓpter eiꝰ corruptionē in vtribꝫ. Eadē nocte plu
uiā paruā habuimꝰ: q̄ tn̄ rariſſima eſt in locis illis. Porro inter ꝓcedendū terra magis ac magis de
ſerta fieri ⁊ homībꝫ inhabitabilis incipiebat. Nā et ipſa eadē die in verū venimꝰ deſertū: in q̄ nunq̄ȝ
habitauit hō: nec moratꝰ eſt filius hoīs. vbi terra nec arari poteſt nec ſeri. ꝑ quā ꝓgrediendo nō vil
lam/ nō ciuitatē/ non oppidū/ immo nec domū: aut tuguriū vidimus. nō agros/ nō vineas/ nō hor
tos/ nō arbores/ nō nemora aut ſiluas: ſed terrā ſolis ardoribꝫ aduſtam: ſterilē penitus ⁊ infructuo
ſam. torrentibꝫ/ collibꝫ/ ⁊ montibꝫ abūdantē: qui horroris ſpeciē ⁊ mortis imaginē preſeferūt. Vidi
mus ſepenūero ꝑ deſertū quaſi fumū maximū quē ab ignibꝫ aſcendere putabamꝰ: ſed in dies expe
riebamur hūc pulueris ⁊ arene tenuis ⁊ ſubtilis q̄ a vento mouebatꝶ eſſe eleuationē. Nam ⁊ inde ple
runq̄ȝ monticuli fiunt: ⁊ vbi hodie via eſt plana: cras monte collecto/ ex arena vi ventorū agitata:
mons eſt et locus inuius factus.

¶ Ita pedetentim ꝓficiſcēdo venimꝰ .xij. die ſeptēbris in locū dictū Gayon. vbi in torrēte lato de ſo
lo albiſſimo fiximꝰ papiliōes. nec alia nob erat aq̄ niſi in vtribus corrupta. nec panes alij niſi paxi

mates sine biscoth. nec ligna pro igne/ nisi radices herbarū. et oīa que de Gazera recentia tulimus defecerant. Eodem sero arabes nostros vidimus subcinericios coquere panes.

¶ Rursus die. xiij. septēbris in torrentē magnū incidimꝰ ab vtroqȝ latere montibꝫ cinctū quē arabes nomināt wadalar: vbi coloquintidan in copia magna repperimus.

¶ Seq̄nti die q̄ fuit. xiiij. septēbris vastiorē solitudinē q̄ȝ heri ⁊ nudiustertiꝰ intrauimꝰ: vbi deinceps nec hoīes nec bestias vidimꝰ aut aues: nisi dūtaxat strutiōes q̄ morant̄ in deserto. venimusqȝ int̄ altissima mōtana ⁊ sterilissima nō nisi limpidissimis ⁊ abruptissimis petris coagulata. in loco arenoso magare dicto tentoria figētes: mōtes ꝟo pro sui singulari vastite arabice gebelhelel nūcupant̄. Porro die. xv. in desertum rigidissimū ⁊ frigidissimū contra morē orientalium regionū venientes: mansimus in loco vbi gleba erat albissima ⁊ petra quasi creta. zabulum ꝟo quasi calx postq̄ȝ extinguitur. ⁊ vocat̄ locus ille arabice mynscheue.

¶ In crastino. id est die. xvj. septēbris processimus ꝑ regionē nimis ⁊ rigidā ⁊ latissimā q̄ contra orientem finē nō habȝ quā eques transiēs nō potest in duobꝫ mensibꝫ venire (vt ferebat̄) vbi hoīm sit habitatio. nec tm̄ illa inuēta finis est illiꝰ deserti. estimaturqȝ a nōnullis ꝙ sit ꝑs torride zone q̄ duret vsqȝ ad paradisum terrestrē. die illa in extremitatibꝫ eius ambulātes venimꝰ in alberock.

¶ Die vero sequenti id est. xvij. septembris in mesmar ad radices montis eminentissimi quem nominant caleb qui artificialiter videbatur factus.

¶ Inde recedentes die. xviij. septembris ꝑambulata terra salsuginis vbi ros/ mōtes/ valles/ saxa ⁊ arena instar salis sunt. venimus in torrentē quē aquosum dicebant sed nō erat.

¶ Die vero. xix. septembris in montana venimꝰ quibꝫ alonge vidimus montē dei Oreb ⁊ Synai ad leuā: ad dexterā vero mare rubrū. Nam distabant a nobis adhuc quattuor dietis. Ibi facta collatione descendimꝰ pedites ꝓpter p̄ruptas petras ⁊ saltus p̄cipites: viam valde periculosam: ⁊ mansimus in loco qui dicit̄ Ramathym ꝑ diem vnā ⁊ noctem ꝓpter infirmos: in cauernis suppendentibus petris latitantes. nec erat ibi aqua nec arbores aut virgulta.

¶ In crastino. id est. xx. septembris diluculo surgentes montana asperrima ingrediebamur. vbi nihil nisi arbores quedā valde spinose erāt: que tūc temporis florentes locū optimo replebāt odore vnde q̄si recreabamur. Dicūt quidā de illis spinis dn̄icam coronā plexam fuisse. ⁊ ideo de illis assumpsimus nobiscū. Porro mōtes illi ex vtraqȝ ꝑte vallis nō modo steriles erāt sed petrosi ⁊ scopulosi supra modū mixtū coloris rubei ⁊ nigri. et videbant̄ saxa in solis refulgētia quasi essent oleo inūcta.

¶ Ibi grandē bestiā vidimus maiorē camelo: et asserebat calinus noster eā esse vnicornē. Ibi etiā pastorē prospeximꝰ minantē gregē ꝑ crepidinē mōtis qđ mirabile fuit in oculis nr̄is: eo ꝙ diu hominē nō vidissemꝰ aut bestiā saltē domesticā. Aduesperascente die māsimus in loco dicto scholie.

¶ Porro hos inter laborem ⁊ viarū difficillimaꝝ discrimina hanc solā meritis haud dubiū beatissime ꝟginis ⁊ martyris Katherine habuimus cōsolationē ꝙ stellā quandā ceteris fulgentiorē post mediū noctis semꝑ in plaga vidimus exurgere meridionali: quā stellā sancte Katherine appellant. Hec supra montē Synai stans viam nobis ante diem demonstrabat. et quādocunqȝ ab ea declinauimus viam nostrā ꝓlongari habuimus indubitatum.

¶ Tandē die. xxj. septēbris cōtra meridiē: vallē quandā ingressi montē sctm̄ Synai cūctis eminētiorē montibꝫ in ꝟtice montiū vidimꝰ eleuatū. in cuiꝰ aspectu gauisi fuimꝰ vltra modū. veruntm̄ longe adhuc a nob̄ aberat. neqȝ vllā ꝑticularē determiatiōnē in eo cernere potuimꝰ: sȝ dūtaxat molē ipsam vidimꝰ sub obscurā. Porro cū sol iā ad occasum vergeret. venimꝰ in locū dictū abalharock ⁊ est planicies magna: altis montibꝫ vndiqȝ cincta. signant̄ a ꝑte meridionali. ⁊ ibi tentoria fiximꝰ ⁊ noctem egimꝰ illā. Dicit̄ aūt ꝙ in illa planicie moyses custodiebat greges Jetro soceri sui. Et vidimꝰ in petra cauaturā in q̄ dicit̄ ipse vir sctūs sedisse frequent̄ ⁊ dormiuisse. De illo em̄ loco totā poterat planiciē facile ꝑspicere ⁊ creditū sibi gregē. Credendū est etiā ꝙ domꝰ ⁊ habitatio Jetro sacerdotis madian ⁊ templū idoli sui nō longe a campo illo distabat. Posuimꝰ aūt tentoria nr̄a cōtra viā que ducit inter altos mōtes ꝑ vallē ad interiora ꝑ quā moyses suos minabat greges ad montē Synai. ꝑ quā et nos trāsituri in crastinū eramus.

¶ Altera die q̄ est. xxij. septēbris valde mane surgētes ad interiora deserti ꝓficiscebamur ꝑ vallē abruptissimis petris clausam. ⁊ venimꝰ ad aliā planiciē arenosam de ruffa arena sicut ⁊ mōtes rubei erāt in regiōe illa. Erat aūt planicies illa lata ⁊ vallis lōga attingēs radices scti mōtis Synai. ⁊ in hac valle credunt̄ filij isrl' habitasse ⁊ ꝑ tribus ⁊ familias suas tabnacula fixisse illo tp̄e q̄ moyses cū dn̄o in mōte loquebat̄. Uidimꝰ etiā locū eminentē sup̄ petrā in modū cathedre p̄dicantis. ¶ In q̄ dr̄ moyses postmodū ꝓmulgasse. Cū aūt vallē illā ascenderemꝰ adheserūt nob̄ multi arabes nobiscū ad locū ad quē festinauimꝰ ꝓperātes; nec aliq̄d a nobis exigerūt. Igit̄ cū ad radices altissimorū montiū

ꝑ latā vallē cōtra austrū viā faceremꝰ: cōuertimus nos ad quandā vallē angustā ⁊ ꝓfundā saxosam
⁊ asperā. eamq̄ȝ intrauimꝰ lento gradu: eo ꝙ via mala esset maiorē in modū. In ꝓcessu ꝓo monaste-
riū ante nos habuimꝰ sancte katherine in radice mōtis synai sitū. ad cuiꝰ cōspectū ingenti gaudio ⁊
vltra q̄ȝ credi pōt leticia magna fuimꝰ affecti. Q̄m multꝭ iā emēsibꝫ diebꝫ domū vel habitationē ho
minū nō vidimꝰ vllā. ⁊ nūc exoptatū pridē nr̄m ꝑegrinatiōis terminū ad quē: sub oclis habebamꝰ
Itaq̄ȝ monasteriū ingressi ⁊ a monachis charitatiue suscepti cūctam nr̄am suppellectilē ⁊ sarcinas
vniuersas ad cellas intulimꝰ nob assignatas. Moxq̄ȝ ad audiendā missam in capellā festinauimus
latinoꝝ: eo ꝙ nondū hora esset meridiana. Reliquā illiꝰ diei ꝑtem in monasterio exegimꝰ quieti opē
rā necessariā indulgētes. Sȝ neq̄ȝ in crastino. id est. xxiij. die septēbris mōtes sanctos Oreb ⁊ Sy
nai ascēdere volebamꝰ ꝓpter infirmos ⁊ valitudinarios: q̄ ex labore itinerꝭ nimiū adhuc erāt fatigati
Porro die. xxiiij. septēbris ante lucē monasteriū egressi. acceptis victualibꝫ que ꝑ biduū sufficerent
montē sanctū Oreb ascēdere conabamur. Cōscendētibꝫ ergo nobis ꝑpreceps fons ille viuus nobis
mox obuius fuit. qui ab initio ibi miraculose emanauit: ex causa quā infra dicā. ⁊ ꝓcedētes ꝑ mon/
tis crepitudinē viā asperrimā atq̄ȝ oppido saxosam. venimus ad capellā que beate Marie titulo ve/
nerabilis habetur: in memoriā subscripte rei quondā fundatā. Quodā nāq̄ȝ tꝑe serpentes/vippere/
buffones/⁊ alia animalia venenosa adeo in monasterio ⁊ ꝑ eius circūitum multiplicata increuerūt
ꝙ monachi hac necessitate cōpulsi locū penitus deserere decreuerūt. Verū cōmuni prius ordinata
ꝓcessione ipsi monachi montē sanctū ascēdere ⁊ locis illis valedicere statuerūt anteq̄ȝ cum rebus
suis inde migrarēt. Quo facto cū in eū locū tristes mestiq̄ȝ redissent vbi hodie dicta capella est sita:
ecce virgo gloriosa mater dn̄i dulcissima eis ne a loco tam sancto discederēt p̄cepit: securitateq̄ȝ pol
licita mox disparuit. Monachi vero metuētes ne forte fantasma esset qd̄ viderāt: deū deuotius exo-
rauerūt vt si vero fuisset apparitio id aliq̄ eis signo dato ostēdere dignaret̄. Mox eis orātibꝫ fons vi
uus de sub pedibꝫ eoꝝ emanās: ipsos maiorē in modū letificauit. q̄ vsq̄ȝ hodie iugiter scaturiēs ascē
dentibꝫ montē illū siue descēdentibꝫ multe ē ꝯsolationi. Sed ⁊ vermes venenosi nō modo procul in
de aufugerūt sed vsq̄ȝ in hodiernū diē nequeūt appropinquare loco eidem.

Ab illo loco ascēdētes multo cū labore ad arcū venimus lapideū: qui ab vno latere crepidinis vs-
q̄ȝ in aliud tēsus in modū porte curuat̄. Certaq̄ȝ didicimus narratione ꝙ nullus iudeoꝝ hāc potest
ingredi portam. ⁊ hoc pluries fertur ꝓbatum

Demū in summitatē illius mōtis ꝑuenientes in quandā q̄si planiciē deuenimꝰ vnde mons oreb sine
alterius cuiuscūq̄ȝ mōtis cōglutinatione in altū erigebat̄. Nā inferiores mōtes oēs sibi coherēt. In
ipsius mōtis oreb pede capellā reppperimus sancti helie. quā ⁊ ꝑ ostiolū quoddā ingressi sumꝰ. Sūt
aūt tres capelle vno muroꝝ ambitu clause ⁊ ostio vno. Prima ē sancte Marine. secūda sancti heli-
sei. tertia sancti helie. ⁊ in qualibet eaꝝ ē indulgētia septēnis cū totidē carenis. In hūc locū zelosissi
mus ipse dn̄i vates helias se recepit: postq̄ȝ memorabile illud ꝑegit facinus de cōfutatiōe ꝓphetarū
baal ⁊ interfectiōe eoꝝ qui erāt numero q̄drīngēti quinquaginta viri. q̄s cōuictos ⁊ cōprehēsos du
xit ad torrentē cyson. ⁊ ibi eos occidit ad vnū. vt diffuse habet̄. iij. Regū. xviij. ca. Quo cōperto ⁊ co
gnito Iezabel nequissima mulier. dixit ꝑ nūcium ad heliam. hec faciāt mihi dij ⁊ hec addāt nisi hac
hora cras posuero animā tuā sicut aīam vnius ex illis. Timuit ergo helias ⁊ abiēs in desertum ꝓ-
iecit se subter vnā iuniperū: petiuitq̄ȝ anime sue vt moreret̄. Cumq̄ȝ obdormiuisset in vmbra iuniperi.
Ecce āgelus dn̄i tetigit eum dixitq̄ȝ illi. Surge ⁊ comede. Respexit ⁊ ecce ad caput suū subcinericius
panis ⁊ vas aque. Comedit ergo ⁊ bibit: ⁊ rursum obdormiuit. Rursusq̄ȝ angelus dn̄i scd̄o tetigit
eum dixitq̄ȝ. Surge comede. grādis em̄ tibi restat via. Qui surgēs comedit ⁊ bibit. ⁊ ambulauit in
fortitudine cibi illius quadraginta diebꝫ ⁊ quadraginta noctibꝫ vsq̄ȝ ad montē dei oreb. Cūq̄ȝ ve-
nisset illuc māsit in spelūca illa de qua hic dicit̄. ⁊ ecce sermo dn̄i ad eum dicēs. Quid hic agas he-
lia? At ille respōdit. Zelo zelatus sum pro dn̄o exercituū. q2 dereliquerūt pactū dn̄i filij israel. Alta-
ria tua destruxerūt: ⁊ ꝓphetas tuos occiderūt: ⁊ relictus sum ego solus. ⁊ querūt aīam meā vt auferāt
eam ⁊c. Ibi etiā in ostio spelūce stans vidit dn̄m in sibilo aure tenuis ⁊ accepit ab eo. in mādatis vt
vngeret ꝓphetā ꝓ se heliseū filiū Saphat. vt habet̄. iij. Regū. xix. ca. Ab hoc ergo loco sancto perpre
ceps ascēdētes venimus ad grādem petrā de mōte abscisam que in viā fertur cecidisse dum helias in
verticem mōtis ascēdere vellet. significās ipsum ꝓphetā in iudeā prius redire debere. ⁊ heliseum lo
co sui cōsecrare vt iam dictū est. Unde rursus in summitatē quādā venimus montis eiusdem. vbi in
petra voraginē illam vidimus miraculose factā: in quā Moyses iussu dei se recepit dum posteriora
eius vidit. Optauerat equidē videre faciem eius dicēs. si inueni gratiā coram te: ostēde mihi gloriā
tuam. ad quē deus. Ego inquit ostēdam tibi om̄e bonū ⁊c. Rursumq̄ȝ nō poteris ait videre faciem
meā: nō em̄ videbit me homo ⁊ viuet. ecce inq̄t ē locus apud me ⁊ stabis sup petrā: cūq̄ȝ ꝑtrāsibit glo

ria mea ponā te in foramē petre. ⁊ ꝓtegam te dextera mea donec trāseā. tollamq; manū meā ⁊ vide-
bis posteriora mea: faciē aūt meā videre nō poteris. vt habet̃ Exodi. xxxiij. In ipam voraginē licet
artā ⁊ strictā in qua moises tūc stetit recuruus peregrini se immittere solēt ex deuotione. ¶ Inde in ca
cumē sanctissimi mōtis oreb ꝑuenim⁹ Ibi parua q̄dā ⁊ pulcra ē edificata capella ferreo ostio firmi
ter clausa: statq; in eo loco vbi sanct⁹ ꝓpheta Moises decalogum in duab; tabulis lapideis digito
dei exaratā accepit. stans cū domino solus sup̱ verticē montis Synai. de q̄ ita habet̃ Exodi. xxxiiij
Ascēdit moises in mōtē synai sicut ei p̄ceperat deus. portās secū duas tabulas quas p̄sciderat istar
prioꝝ. Cūq; descēdisset dn̄s ꝑ nubem. stetit moises corā eo inuocās nomē dn̄i. quo trāseunte festin⁹
moises curuatus est ꝓnus in terrā. ⁊ adorans ait. Dn̄ator dn̄e deus misericors ⁊ clemēs. patiens ac
multe misericordie ac verus. q̄ custodis misericordiā in milia. q̄ aufers iniquitatē ⁊ scelera atq; pec
cata. nullusq; apud te ꝑ se innocēs est. qui reddis iniq̄tatem patrū in filijs ac nepotib; in tertiā ⁊ q̄r-
tam progeniē ⁊c̄. Fuit ergo ibi vir sanctissim⁹ moises cum dn̄o quadraginta dies ⁊ q̄draginta noc-
tes: panē nō comedēs ⁊ aquā nō bibēs. Cūq; descēdisset de mōte Synai. tenebat duas tabulas te-
stimonij. ⁊ ignorabat ꝙ cornuta esset facies sua ex ꝯsortio sermonis dei. quod vidētes Aaron ⁊ filij
israel: timuerūt ꝓpe accedere. vnde ⁊ posuit velamē sup̱ faciem suā qn̄ loq̄batur ad eos: vt habet̃ ibi-
dem. ¶ Hāc capellam aperiēte nobis fratre qui de monasterio nobiscū ascēderat: discalciati nudis-
q; pedib; ꝓ reuerētia loci intrauimus. nosq; vt iustū erat deuotius ꝓstrauimus in terrā. ⁊ locū illū
in quo moises legem de manu dn̄i accepit duob; signatū lapidib; reuerēter deosculabamur. Ad la-
tus dicte capelle spacio. xv. passuū est spelūca quā ⁊ ingressi sumus. in qua Moises ieiunauit. xl. die
bus ⁊. xl. noctib; vt legē dn̄i accip̱e mereret̃. supra illā vero iam dictam speluncā est q̄dam muschkea
ad quā quotidie cōfluūt peregrini arabes ⁊ sarraceni ob honorē moisi quē valde venerant̃: asserunt
q; magnū fuisse ꝓphetā. Grādis insup̱ est ibi cisterna bonā ꝯtinēs aquam ⁊ frigidam atq; sanā val-
de de qua dicūt moisen aquā hausisse. vnde ⁊ fons moisi appellat̃. ꝑ circūitum grādes ibi apparent
muroꝝ ruine. ⁊ credit̃ ibi olim monasteriū fuisse Habet mons iste hoc singulare. ꝙ rotūdus sursum
ꝓtenditur. nec alijs montib; ꝯdependet. nec tn̄ omib; altior est. sed omib; singularior ⁊ ascēsu diffici
lior. Sunt em̄ a monasterio in eius vsq; summitatē circiter septē milia graduū. demptis locis in q̄-
bus rectis passib; ascendit̃. ⁊ nō ꝑ gradus. Ex illo monte sancto mare rubrū ꝓspeximus ⁊ synū in-
dicum ac brachiū illud maris eiusdē in quo pharao ꝑsequens filios israel/ fuit submersus. In prefa
ta capella ē plenaria omniū peccatoꝝ remissio. ex qua egressi cōsedētes fecimus collationē. vt ad resi
duos labores essemus expeditiores.

¶ Expleta collatione paululūq; recreati descēdimus de mōte ꝯtra occidētē ꝑ preceps viā periculosā ⁊
terribilē. ⁊ saltuosam valde tandēq; venimus ad monasteriū ad. xl. sanctos nūcupatum. vbi modi-
ca facta pausatione montē Synai ꝑ viā adhuc longe asperiorē ⁊ duriorē ascēdimus ꝑ inuias crepi
dines. ꝑ scopulos p̄ruptos. ꝑ petras suppendētes. ꝑ horribiles saltus. perq; p̄cipites cliuos. ꝑ inten
sissimos desup̱ solis ardores. hoc vero solū habuimus refrigeriū. ꝙ duos in tali ascensu fontes rep-
perimus aquā frigidam ꝯtinētes vnde refocillabamur.

¶ Porro cū iam pene in cacumē venissemus: reperimus collū montis adeo tortuosum ac lōgū ꝙ ob
stupuimus. nec alia erat nobis via. Itaq; ꝑ scopulos nos sursum traxim⁹. Atq; multos post labores
⁊ sudores in summitatē mōtis ꝑuenimus. erat aūt dies. xxv. septēbris. Igitur ad locū illū sanctissi-
mū accedētes in quē angeli gloriose virginis ⁊ martiris katherine corpus ex Alexādria detulerunt
in quo etiā loco ꝑ trecentos iacuit ānos sub āgelicis excubijs. donec scilicet cuidā abbati fuit reuela
tū: vt corpus sacrū inde tollens ad monasteriū vbi iam ē trāsferret: cum ingēti leticia ⁊ exultatione at
q; deuotione. nos ibidē ꝓstrauim⁹. ipm deosculantes. immo nos totos in locū sacri corpusculi inijci
entes: eidē corpa nostra cōmēsurauim⁹ ¶ Est aūt locus ille talis dispositiōis. Mons Oreb ⁊ mōs
ille Synai suis cacuminib; ꝑ grāde distinguūtur interuallū: sed radicib; ꝯiungūtur. At in eoꝝ me-
dio p̄fatū monasteriū. xl. sanctoꝝ est collocatū. Uerꝝ cacumē mōtis Synai vbi virgo beata Kathe-
rina vt dictū est fuit deportata manib; āgelicis. multū excedit cacumē mōtis oreb. sed ⁊ cūcta mōtiū
cacumina ꝑ circūitum eius. In summitate aūt illius saxosa q̄dam extat planicies. impressionē hūs
corporis humani nō ferro inscisam nec arte aliqua factā: sed ipa solidissima petra in modū cere mol
lis se prebuit ad cōtactū corpis sacri formabilē. Sūt ⁊ ibidē ex vtroq; latere sepulchri. alie q̄dā im-
pressiones. signa āgelice custodie p̄seferentes. q̄ ab hoc sacro corpusculo credūtur nūq; discessisse. In
hoc vt dixi loco supra q̄ꝫ credi potest gaudio afficiebamur. ꝓ eo ꝙ in extremo nostre longissime ⁊ la-
boriose peregrinationis: atq; sumptuose termino ꝯstituti: nil nobis restare noueramus. nisi ꝙ ad pa
triū solū faciē nostrā (dio ꝓpicio aliquādo ꝑuenturi) ꝯuerteremus. Finita ergo oratione: iocūdam ibi
fecimus collationē comedētes ⁊ bibētes q̄ apud nos erāt. deo ⁊ virgini sacre iocūdissimas gratias ꝑ

solue͂tes. Inde circu͂iace͂tes ꝑspeximus regiones: ⁊ longe lateq̃ terram ꝯte͂plabamur. Videbatur͂ au͂t nobis q̃ dempto deserto ꝑ qd̃ venimus vndiq̃ rubro ꝯcluderemur mari. Adeo paꝝ videbatur͂ a nobis distare. trib⁹ videlicet leucis solu͂ cum tame͂ in veritate duoꝝ distet spacio itinereq̃ dierum. In ipso au͂t mari rubro plerasq̃ vidimus insulas steriles ⁊ desertas. sed vt vltra eiusde͂ maris rubri brachium. altissima illa montana a longe ꝑspeximus in Thebayda regione. vbi sanct⁹ Paulus Anthonius ⁊ reliqui plurimi patres heremitica͂ vitam duxere. ¶ Ibi etia͂ videtur nominatissim⁹ ille maris rubri portus Thor appellatus. vbi om͂es naues specieb⁹ onuste aromaticis: ex India venientes applicant. Inde Alexandria͂ ⁊ inde venetias ꝑge͂tes. Unde in nostras ⁊ alias ꝑtes deferu͂tur Ibi etiam desertum Helim ⁊ Sur vidimus. vbi moises cu͂ filijs israel transito mari rubro. castra ꝑmu͂ metaba͂tur. Inde ad radicem montis huius sancti applica͂tes. Ubi ⁊ maiore͂ ꝑtem quadraginta a͂noru͂ quib⁹ in solitudine vagaba͂tur exegeru͂t. Insuꝑ in regione q̃ erat inter mare rubru͂ ⁊ monte͂ Synai locus nobis demo͂strabat͂. in quo sanctoꝝ viroꝝ monasteriu͂ fertur esse. quod modernis te͂poribus nemo potest inuenire. q̃uis campanaꝝ pulsus ad om͂es horas canonicas ibi quotidie audiat͂. dixerunt tn͂ q̃dam arabes se in eo fuisse. sed mox vt exieru͂t via͂ ⁊ monasteriu͂ ꝑdidisse. ¶ Nonulli etiam ex fratrib⁹ monasterij sancte Katherine conati sunt illud exquirere. q̃ dicu͂t se sonu͂ q̃dem audiuisse ca͂panaꝝ. sed monasteriu͂ ip͂m minime inuenisse. Ex illo etia͂ loco hortu͂ vidimus amenissimu͂ arboribus fructiferis co͂situm. ⁊ ꝓsertim dactilis copiosu͂. qui est fratru͂ ipsoꝝ dicti monasterij sancte katherine. Ex hoc em͂ loco emine͂ti Phasga mons maximus videtur. Phasga au͂t mons est maximus co͂tinens in se multos particulares mo͂tes. Na͂ in hoc mo͂te sunt Abarim ⁊ Nebo. q̃ sunt colles super quos asce͂dit moises vt videret terminos terre ꝓmissionis anteq̃ moreret͂ ⁊ in valle eiusde͂ montis in ca͂pestrib⁹ Moab: sepulture traderet͂. vt patet Numeri. xxvij. ⁊ Deutrono. vltimo. Hic mons fuit in finib⁹ moabitaꝝ ⁊ amonitaꝝ. diuide͂s terram eoꝝ a terra amorreoꝝ. qua͂ postea possederu͂t Ruben ⁊ Gad. ⁊ dimidia trib⁹ manasse vt patꝫ Deutrono. iij. Radices vero istius mo͂tis tangunt mare rubru͂ quod e͂ mare salsissimu͂ sicut dicit͂ Deutrono. iij. tam in textu q̃ in glosa. Unde isti mo͂tes diuidebant terra͂ qua͂ inhabitaueru͂t moabite ⁊ etia͂ amonite a terra qua͂ in possessione͂ receperu͂t israelite. vnde vsq̃ ad vertice͂ eiusdem mo͂tis ꝑuenit moises. ⁊ ex illo loco tota͂ terraꝫ ꝓmissionis fuit co͂te͂platus. Ibiq̃ mortuus e͂: ⁊ in valle eiusde͂ mo͂tis vbi fueru͂t ca͂pestria moab sepultus e͂. ⁊ vsq̃ hodie occultatus. Suꝑ istu͂ monte͂ phasga asce͂dit Balaam ariolus cu͂ Balach rege moabitaꝝ. vt malediceret populo israelitico. cuius maledictione͂ dn͂s ꝯuertit in benedictione͂. vt habet͂ Numeri. xxiij. Ex quo patet q̃ mons ille fuit mons diuisionis. q: terminos maloꝝ a bonoꝝ terminis diuidebat.
Benedictio͂is vero q: dn͂s ꝑ Bala͂a͂ ꝓpheta͂ benedictione͂ populo israelitico ꝯferebat.
Item mons speculationis quia inde moises terre ꝓmissionis terminos ꝓuidebat.

¶ Euoluto hore vnius spacio: desce͂dimus ꝑ via͂ qua asce͂deram⁹. ⁊ ad fonte͂ accessimus sancte Katherine. vbi etia͂ virgulas excidim⁹ quas dicu͂t esse eiusde͂ speciei cui⁹ erat rub⁹ in quo dn͂s apparuit moisi. q̃s etia͂ valere asseru͂t ⁊ ꝓdesse valde morbu͂ patie͂tib⁹ caducu͂. du͂ eas secu͂ ferunt. Post multuꝫ tande͂ labore͂ habitu͂: deuenimus ad monasteriu͂. xl. sanctoꝝ vbi ⁊ nocte illa quieuim⁹ Hoc monasterium olim monachis abu͂dabat viris sanctis. quoda͂ au͂t te͂pore irrue͂tib⁹ in eos paganis de thor. xl. ex eis monachi martyrio vita͂ finiuere gladij animaduersione. q̃ ⁊ ibide͂ sunt sepulti. vnde etia͂ ad. xl. sanctos nu͂cupat͂. Ia͂ vero duo du͂taxat monachi ex monasterio sancte Katherine illac ponu͂t͂. multas crebro inq̃etudines ⁊ molestias ab arabib⁹ sustine͂tes. ¶ Om͂ia illius monasterij edificij ex luto ⁊ aru͂dinib⁹ co͂sta͂t. sola ecclesia de͂pta. ⁊ muro monasteriu͂ cinge͂te. Habetq̃ hortu͂ annexu͂ amenu͂ satis longu͂ ꝑ desce͂sum vallis sed no͂ multu͂ latu͂. Oliuis. amigdalis. ficub⁹ ⁊ alijs arborib⁹ abu͂dante͂ ꝓpter qd̃ magnos habueru͂t ꝓuectus olim monachi sc͂te͂ katherine ex orto illo. sꝫ ꝑ locustas ⁊ brucos ab aliq̃t a͂nis oi͂a vastata ⁊ ꝯsumpta. ¶ In eode͂ orto e͂ ꝑua q̃da͂ capella in spelu͂ca in q̃ sanct⁹ Onofrius anachoritica͂ vita͂ fert͂ duxisse. vt in eius lege͂da habet͂ ¶ In ꝓfato monasterio cibo refecti ⁊ potu. repertisq̃ camelis nostris iuxta maceria͂ dicti orti desce͂dim⁹ in valle͂. vt hira͂do mo͂te͂ dei oreb i͂ monasteriu͂ sancte katherine reuerteremur. ¶ Inuenimusq̃ ad radices mo͂tis petra͂ oreb. vbi moises ꝑcussit virga bis silice͂. ⁊ egresse sunt aque largissime in duodecim locis petre. iuxta numeꝝ duodeci͂ tribuu͂ israel. Est au͂t petra illa singularis. nulli cohere͂s mo͂ti. sꝫ ꝓpriu͂ facie͂s coagulum: in maioris miraculi signu͂. Ea suꝑ re multa habet͂ Nume. xx. ca. vbi i͂ter cetera ita d᷑. Cu͂ venissent filij isrl͂ in desertu͂ Syn ⁊ ꝑpl͂s maneret in cades. i͂digeretq̃ aq̃ coieru͂t aduersus Aaro͂ ⁊ moisen. ac v͂si in seditione͂ dixert͂. cur eduxistis ecclesia͂ dn͂i i͂ solitudine͂. vt ⁊ nos ⁊ nr͂a iume͂ta moriamur. q̃re nos fecist͂ asce͂dere d͂ egipto. ⁊ adduxist͂ i͂ locu͂ istu͂ pessimu͂ q̃ seri no͂ po͂t. nec ficu͂ gignit. nec vineas nec malagn͂ata Insuꝑ ⁊ aqua͂ n͂ hꝫ ad bibe͂du͂. Ta͂de͂ ad ꝑcen moisi ⁊ aaro͂ ait dn͂s. tolle v͂ga͂ ⁊ ꝯgrega ꝑpl͂m tu ⁊ aaro͂ fr͂ tu⁹. ⁊ loq̃mi ad petra͂ cora͂ eis. ⁊ illa dabit aq̃s. cu͂q̃ eduxerꝫ aq̃s d͂ petra bibet oi͂s multitudo ⁊c.

Inde paululũ ꝓcedẽtes venimus iuxta locũ illum vbi Chore filius Jsaar. filij chaath. filij leui et
dathan atq; abyron. filij eliabon q̃q; pheleph de filijs ruben surrexerũt cõtra moisen. alij quoq; fili
orum israel ducẽti quinquaginta viri proceres synagoge. ⁊ qui tẽpore cõcilij ꝑ nomĩa vocabant̃ ste
terũt aduersus moisen ⁊ aaron ⁊ dixerũt. Sufficiat vobis quia om̃is multitudo sanctoꝝ ẽ. ⁊ in ip
sis est domin᷒. cur eleuamini sup̲ populũ domini. ⁊ multa hũc in modũ. Tãdem ait domin᷒ ad moi
sen. precipe vniuerso populo vt separetur a tabernaculis chore dathan ⁊ abyron. quo facto dathan
⁊ abyron egressi. stabãt in introitu papilionũ suaꝝ cũ vxorib᷒ ⁊ liberis ⁊ om̃i frequẽtia. ⁊ ecce dirup=
ta est terra sub pedib᷒ eoꝝ. ⁊ aperiẽs os suũ deglutiuit eos cũ tabernaculis suis ⁊ vniuersam substã
tiam eoꝝ. descẽderuntq; viui in infernũ. operti humo ⁊ perierũt de medio multitudinis. sed ⁊ ignis
egressus a domino. interfecit ducẽtos quinquaginta viros qui offerebãt incẽsum vt habet̃ Numeri
xvi. ca. Jbi quondã insigne fuit monasteriũ ad sanctos Cosmã ⁊ Damianũ appellatũ. per sanctum
Anastasiũ quondã fundatũ. vbi hodie duo ex fratrib᷒ monasterij sancte katherine manẽt. Estq; ibi
ortus ⁊ vinea in eo loco vbi res iam dicta fuit gesta. Jnde nõ longe est fons ille de quo moises dedit
populo bibere aquas maledictionis. ex quo potu multi filioꝝ israel mortui ibidẽ sunt sepulti post vi
tuli cõflationem. Jbi de proximo est sepultura fratrũ vbi plus q̃s. ix. milia descriptoꝝ quiescũt cor/
pora monachoꝝ. Jbi ⁊ vallis Tholas dictas. vbi desolatũ quoddã est claustrum sancti Johannis
climachi nuncupatũ. Ubi ⁊ quedã speluca est in qua quondã sancti patres artã rigidamq; penitẽ
tiã egerunt. Jnde in campũ venimus quendã satis latũ. vbi iussit moises expectare filios israel dum
ascẽderet ipse ⁊ Josue minister eius in montẽ Synai ad deũ. dicẽs seniorib᷒. expectate hic donec re
uertamur ad vos. habetis Aaron ⁊ Hur vobiscũ. si quid natũ fuerit questionis referetis ad eos. vt
habet̃ Exodi. xxiiij. Jtaq; circũitu ꝑ girũ mõte oreb. venimus in viam vallemq; saxosam ⁊ strictam
per quã in monasteriũ sancte katherine reuertebamur.

Die. xxvi. mensis septẽbris mane surgẽtes. om̃es nos ꝑ cõfessiones ⁊ alias deuotiones p̃pa
rauimus ad sacras reliquias in p̃fato monasterio sancte katherine vidẽdas. Jgit̃ congre
gatis nobis oib᷒ in ecclesiã venit abbas monasterij cũ monachis suis. ad tumbã beatissi=
me virginis katherine multis accẽsis cãdelis circũstãtes suo more antiphonas quasdam
in lingua greca decãtauerũt. Tandẽ cũ difficultate tũba ipsa patefacta. accessit prior abbas ipe ⁊ cũ
reuerẽtia deosculatus ẽ sacrũ virginis caput. diuine vtiq; sapiẽtie gazophilatiũ speciale. Pari modo
om̃es monachi vnus post vnũ faciebãt. q̃s nos peregrini imitãtes ex ordine sequebamur. sacras re
liquias deosculãtes cũ deuotione. etiam reb᷒ nostris iocalib᷒ easdem cõtingẽtes. De bombice aũt in
qua sacri corporis mẽbra quiescũt dedit abbas om̃ib᷒ nobis paululũ. quã accipiẽtes animo gratis=
simo. intinximus in lampadẽ que in capella sancte Marie de rubo pendet.

Porro tũba ipsa est in dextera ꝑte chori in eminẽtiori loco posita de marmore cãdido ⁊ polito facta
in qua sacrũ virginis caput. due manus. ⁊ quedã alia corꝑis mẽbra recõdita cõseruãtur. Alia vero
per mũdũ varijs sunt in ecclesijs dispsa. Dehinc in codẽ latere chori paruũ est ostiolũ ꝑ qd̕ intratur
ad aliã quãdã sanctissimã capellã q̃ dicit̃ sctẽ Marie de rubo. Jbi em̃ sub altari ẽ locus vbi stetit ru=
bus ardẽs q̇ nõ cõburabat̃. ad quẽ dũ moises vellet accedere dictũ est ei. Solue calciamẽtũ de pedi
bus tuis ⁊c. qd̕ ⁊ nobis monachi in memoriã reducẽtes iusserũt vt itidem facerem᷒. qd̕ ⁊ fecimus
atq; ita nudi pedes ingressi locũ sanctũ debita reuerẽtia deosculati venerabamur Estq; ibi plenaria
peccatoꝝ remissio sicut ⁊ circa tumbã sctẽ katherine. Sũt p̃terea plures capelle ꝑ circũitũ illius ec
clesie in quib᷒ magne sunt indulgẽtie. puta in loco vbi iussit dñs moisi vt assumptis secũ Aaron et
Nadab ⁊ Abiu ⁊ septuaginta de seniorib᷒ israel ascẽderet in mõtẽ ⁊ alijs sillib᷒. sz de his breuitatis
amore silere malo q̃z lõgũ frustra texere sermonẽ. Jn duodecim etiã colũnis ecclesie plures sunt reli
quie recõdite. ⁊ appẽse tabule. eoꝝ sanctoꝝ depicte imaginib᷒ q̃ꝝ ibi reliquie ꝯseruant̃ ⁊ quoꝝ festi=
uitates ꝑ duodecim mẽses ãni solẽnisant̃ a grecis. Est etiã ibi capella quedã latinoꝝ exilis satis ⁊ in
ornata vbi sacerdotes nostri missas celebrãtes laycos milites cõmunicauerũt. Est etiã ibi ecclesia q̃=
dam sarracenoꝝ siue muschkea satis lata ⁊ iuxta modum eoꝝ pulchra. turrim quãdam habens an
nexã quã arabes ⁊ sarraceni illo veniẽtes frequẽtãt. Nã ⁊ ipsi sanctã venerãt̃ katherinã. ⁊ sepius eã
veniũt visitatũ. Est ãt dictũ monasteriũ situ in valle ĩter medios mõtes altissimos muro circũdatũ
a iustiniano ĩperatore p̃mit᷒ fundatũ. Estq; primũ monasteriũ in greca natione ordinis illius. sunt
em̃ monachi de regula scti Basilij sub ritu grecoꝝ. Cãpanas nõ pulsant sz anulis ereis sonitũ faciũt
ꝓ ꝯuocatione fratꝝ ad horas canonicas. Multi sunt in eo monachi antiqui pauperes cellulas in
habitantes ⁊ viles. factas ex luto. magnam quoq; seruant asperitatem in vestitu. ⁊ abstinentiam in
victu. sunt tamen omnes proprietarij. manibus suis laborantes. ementes ⁊ vendentes. ⁊ liuor ac con
tentio iugiter est inter eos, forte in penam ⁊ vltionez sue inobedientie. q̃z ecclesie Romane non sunt

subiecti. Hortũ insignẽ ⁊ pulcrũ varijs ⁊ multis consitũ arborib⁹. habent monasteria cõtiguũ ⁊ annexũ. et fertur ꝙ in eo horto vitulus aureus ꝑ Aaron fuit cõflatus. Est etiã in eo lapis magn⁹ ⁊ rotundus ad quẽ dicit᷑ Moyses tabulas cõfregisse. in q̇bus lex digito dei fuit exarata vbi cognouit ꝑplm idolatrasse. Per hortũ illũ aqua decurrit maledictiõis cognoĩata. de q̃ ad iussum moysi ꝑplus bibit ⁊ inter bibendũ actores criminis ⁊ rei idolatrie agnoscebant᷑. In eodez horto vidim⁹ in summitate montis quasi vitulũ quendã grandẽ lapideum in supcilio montis stantẽ. ⁊ dixerũt monachi ꝙ nemo eundẽ vitulũ superius posset inuenire: licet inferius videat᷑. vnde nõnulli supsticiose dicũt dyabolum vitulũ conflatilem illuc deportasse.

In hac valle in q̃ prefatũ est monasteriũ atq̧ etiã in alijs vallib⁹ ꝑ circuitũ mõtis Synai. mãna inuenit᷑ in Augusto ⁊ Septẽbri dũtaxat. qđ monachi colligẽtes ⁊ Arabes: aduẽtantib⁹ vendũt pegrinis. Cadit aũt versus diẽ in modũ roris ⁊ pruine. appendetq̧ graminib⁹ guttatim. lapidib⁹ q̃z ⁊ folijs arborꝝ. cunctq̧ colligit᷑ in vnũ cõcurrit coagulũ sic̃ pix. ⁊ ad solẽ vel ignẽ resoluit᷑. Est autẽ gustatũ sicut mel dulce. dentib⁹ adherẽs comedẽtis de eo multas cõparauim⁹ partes. sz ⁊ de ligno illo de q̃ erat vĩga moysi sumpta: cũ qua tãta fecit mirabilia in t̃ra egypti in decẽ plagis. Porro in ip̃o monasterio grãdis q̃dam est cisterna in petra incisa. aq̃s semp q̃si miraculose abũdans. Et dicũt monachi merit᷑ moysi illas se aq̃s hr̃e. Inde oĩa vasa nr̃a impleuim⁹ vt ꝑ desertũ aquas haberem⁹. q̃a iã tp̃us imminebat nr̃i recessus Arabes frequẽter iuxta dictũ sunt monasteriũ. ⁊ mirũ immodũ ipsum grauãt. ita ꝙ dietim abbas eiusdẽ monasterij octoginta vel centũ arabes in panib⁹ ⁊ pultib⁹ pascere cogit᷑ In eodẽ monasterio omniũ nationũ ⁊ sectaꝝ ꝑsone recipiunt᷑ ad ordinẽ. exceptis solis Armenis et Jacobitis. recepti autẽ more eorũ viuere tenent᷑. et instituta seruare grecorum.

De regessu de monte Synai versus Chayrum.

Die igit᷑. xxvij. septembris illucescente: rebus oĩbus depositis surrexim⁹ ante lucẽ vt recederemus. ⁊ ecce capitaneus arabũ cũ multis madianitis suis cõplicib⁹ iura sua iniusta a nobis exigens diu nos retardauit q̃ tandẽ placato pecunijs etiã camelarij nr̃i impedimento nob̃ fuere suis rixis ⁊ cõtentionib⁹ q̇bus etiã ad votũ suũ cõpescitis. ꝑfecti sum⁹ in feruore solis in noĩe xp̃i ⁊ sponse sue katherine. transeũtes ꝑ vallẽ ꝑ quã ⁊ veneram⁹. ⁊ nocte illa tentoria fiximus int᷑ mõtana in loco sterili ⁊ arido. vbi vix pauculã inuenim⁹ materiã pro ignis nutrimẽto. In crastino diluculo inde descendẽtes venim⁹ in torrentẽ quendã delectabilẽ. petrosis mõtibus cõclusum. arboribus tñ plenũ: quo ꝑtransito cũ in locũ quendã spaciosam venissem⁹ onagros quosdã obuios nobis habuim⁹ in decliuo montis. Inde sole iam occidẽte in locũ dictuz Elphat venimus vbi fixis tentorijs ꝑnoctauimus. Eodẽ sero applicuerũt ad nos quidã sarraceni quattuor camelos oneratos pomis ⁊ piris cistis inclusis ducentes. Pater eñ monasterij sancte Katherine ꝑ singulos annos in septembri mittere cõsueuit Soldano in Chayrum de fructib⁹ qui ꝑ circumitũ sancti mõtis Oreb et Synai crescũt quod mun⁹ eo gratius habet Soldanus. quo ex locis illis sanctis sibi defertur. Inde suis charis cõmunicans amicis. Cũ eisdem ergo sarracenis ꝑ biduũ sequens proficiscentes per torrentes delectabiles sed steriles ⁊ desertos. quoꝝ aliqui de terra albissima sunt in regione dicta laceraa. circũdata altis montibus in modũ crete albescentibus.

Tandẽ die ꝑma octobris venim⁹ de deuijs deserti ad regiã ⁊ tritã viã. qua a Gazera directe trãsitur in Chayrũ. Est aũt via illa biꝑtita. cui⁹ ꝑs vna tendit de Chayro in Gazerã. alia in portũ maris rubri Thor appellatũ. in quẽ ex India. xvj. dierũ interuallo aromatice species aduehunt᷑ in manib⁹. q̃ nõ clauis aut alijs ferramẽtis sunt cõpacte. sed funib⁹ quibusdã ⁊ ligneis tenaculis cõglutinate. et id hac rõne. Naues eñ ex India in p̃fatum portũ transeũtes circa mõtes ⁊ scapulos magnetis necesse habẽt ire. Vñ si ferrũ in ipsis esset nauib⁹ mox magnes eas attraheret ⁊ collideret penitus.

Porro inclinata iam die in torrentẽ incidimus dictum oronden. vbi figentes tentoria ꝓpter aquas que illic reperiebant᷑ nocte mansimus illa. Sunt eñ in loco isto plures fontes viui: aquas claras scaturiẽtes. sunt ⁊ palme multe ibi. vnde suspicabamur illic esse desertũ helym in q̃ filij israel transito mari rubro castrametantes inuenerũt duodecim fontes ⁊ septuaginta palmas. vt habet᷑ Exodi. xv. ca. Porro locus vbi nocte illa mansim⁹ plenus erat magnis pediculis qui dicunt᷑ pediculi pharaonis. et grandes sunt instar nucum auillanarũ. Postea ergo die id est secũda octobris mane surgentes ⁊ ceptum iter agentes obuiũ habuimus mammalucũ quendã cum quattuor camelis: venientez de Thor. pergentẽ in Chayrũ. hic vbi vidit dominos nostros pegrinos nobiles vnacũ suis famulis armis accinctos (nã ⁊ enses ⁊ arcus cum sagittis secum tulerant ꝑ desertum) interrogauit calinũ nostrum cur homines alieni ꝑ terrã domini Soldani sic incederent armati. Respondẽtes peregrini dixerũt ꝙ dũ essent Hierosolymis intellexissent quosdã pestilentes homĩes vagari per deser-

tũ:et passum dñi Soldani saluũ cõductũ violare spoliãtes ⁊ depdantes ꝑtereuntes. Quibꝰ resiste
re inquiũt ⁊ temerarijs au sibꝰ obuiare coꝝ sumꝰ pati. Ideo nob gladijs accinximꝰ ⁊ muniuimꝰ ar
cubꝰ vt illos insolẽtes pacꝭ turbatores q̃ saluã guardiã dñi Soldani infringũt si forte nos inuade
rent cõdignis afficiamꝰ plagꝭ. Quo rñso ille cõtentus significauit nob aliq̃t elapsis diebꝰ naues ex
India cum speciebꝰ ⁊ sepedictũ portum Thor venisse ⁊ actu in camelis Chayrum adduci. ⁊ inde ꝑ
Nylum in Alexandriã vbi galee venetiane illis mercibus onerande quãtotius essent recessure. hãc
ob causam maturauimus venire in Alexandriã ne naues venetianas negligeremus.
Eodem die circa meridiem ad littus maris rubri latissimũ et aridissimũ venimus vbi vix figere ten
toria poteramus. Illic peregrini quidã in noctis tenebris nos ꝑterierunt q̃ de Hierusalẽ in Chay
rum ⁊ inde in montem Synai transiebant.

Altera die id est tertia octobris ambulãtes iuxta littus maris rubri. in eũ locũ venimꝰ vbi
moyses filios isrl'traduxit sicco pede ꝑ mare. ibi depositis vestimẽtis balneauimꝰ. et more
patrũ baptisabamur in mari. Est aũt aq̃ maris rubri nõ rubea vt vulgus estimat. sed clara
⁊ salsa sicis reliq̃ aque marꝭ magni. Dicit tamẽ mare rubrũ. q2 terra illic rubea est ⁊ mõtes
adiacẽtes ad rubedinẽ tendũt. ꝓpter qꝺ ⁊ mare ipm quasi rubrũ esse videt. Uel etiã ideo. q2 fuit figu
ra sanguinis christi in cruce effusi atq3 baptismi. efficaciã ex sanguie christi habentis. In littore ma
ris huius ostrearum reperiunt cõchialia diuersarũ specierũ ⁊ figurarũ. corallum quoq3 albũ ⁊ ple=
runq3 alia huiusmodi genera gemmarũ. Ibi etiam in maris huius insulis lignũ crescit rubeum ad
modũ presilij. In ipo littore cõsedentes in iocũditate comedimꝰ ⁊ bibimus q̃ habebamus. vnde sur
gẽtes ad fontes moysi venimꝰ sic dictos. q2 ibi habitasse cũ filijs israel ꝑhibet. Inde adequatis gre
gibꝰ recedẽtes venimꝰ in campũ dictũ banadã adhuc iuxta littus marꝭ. vbi ⁊ mãsimus nocte illa.

Mane sequẽtis diei ꝓcedẽtes ꝑ littus maris venimus ad mõtana vbi mare rubrũ finit. Ibi
magnifica q̃dam oꝑa vidimus olim inchoata ꝑ regẽ quendã egyptioꝝ qui volebat mare
rubrũ deducere vsq3 in Nylũ. ⁊ ita orientẽ ⁊ occidentẽ colligare vt naues ex India ꝑ ma=
re rubrũ in Nylũ deuenire. ⁊ inde ĩ mare magnũ descẽdere possent ⁊c̃. Uñ mõtes ⁊ colles
petras ⁊ saxa pro meatu maris faciẽdo iussit transfodi. sed hoc opus grãde nõ perfecit resistentibus
sibi sapientibꝰ egypti. quia ꝑ influxum maris rubri aqua Nyli dulcis ⁊ apta ad potandũ amarica
ret. et sterilis etiã fieret ex fecũda. atq3 his in vnũ cõfluentibꝰ aquis. magna pars egypti aquarũ in=
undantia posset absorberi. Ita his ⁊ alijs causis ceptum negociũ mansit infectum.
Ex hoc loco pergentes venimus in campũ Choas dictũ. vbi nec papiliones erigere ob ventoꝝ im
petũ poteramus. nec aliquod ignis fomentũ inuenire. Unde cõfractis ligneis vasis nostris vacuis
puta lagenis ignẽ ex eis accendimus. vt vel offam vnam coqueremus.
Media ibi nocte exacta recessimus iter laboriosum ꝑ latissimos ⁊ prorsus steriles cãpos tota die il
la. id est quinta octobris cõficientes. vbi nec virens aliquid vidimus. nec aquã reperimꝰ. neq3 ten=
toria figere poteramus eo q̄ tenuissima arena que illic est copiosa funiũ claues tenere nõ posset et ita
sub diuo dormire oportebat.
In crepusculo die. vj. octobris. surgẽtes processimꝰ ꝑ loca arenosa ⁊ sterilia. ⁊ tandē ad mõtana
venimꝰ zabulosa q̃ nõ sunt stabilia. sed ẜm ventorũ flatũ mouent de loco ad locũ. sic videlicet q̄ nõ
simul ⁊ semel sed successiue tollit vẽtus ⁊ fert suꝑiora zabuli. ⁊ in aliã ꝑtem traijcit. quousq3 nil ibi re
maneat: zabulo de ꝑori. In fine illoꝝ montanoꝝ cõgregationẽ vidimus aquaꝝ multaꝝ instar ma
ris ⁊ ciuitatẽ quendã ac terrã fertilissimã oliuis palmis ⁊ alijs arboribꝰ repletã. Erãt aũt ille aqua=
rũ congregatiões de nobilissimo paradisi fluuio Gyon q̃ nunc Nylus nũcupat. quo tota egypti ter
ra fecundat: vt patebit in ꝓcessu. Igit cõtra aquas illas processimꝰ et venimus in villã Mathere=
am dictã. vbi ortus balsami est. Cũ omnibꝰ autẽ rebus nr̃is introducti sumus in domũ illã in qua
fons beate virginis emanat q̃ irrigat ortũ balsami domui eidẽ annexũ. Ibi rebus nr̃is locatis: ca=
melarijs nr̃is et ipsis camelis licentiã dedimꝰ quos dũtaxat ad locũ illũ conduximꝰ. quo facto misi
mus nunciũ in Chayrũ (parũ em̃ distat a mathera duobꝰ videlicet miliaribꝰ germanicis dũtaxat)
et trutzelmãno chayrino nostrũ denũciauimꝰ aduentũ. petẽtes vt ad nos veniret. inq3 vrbẽ nos de=
ducere dignaret. Nullatenꝰ em̃ absq3 eius tuitione possent xp̃iani vel iudei ciuitatẽ illã potẽtissimã
ingredi cũ salute ⁊ pace. Hic nr̃o cõperto aduẽtu multa comitatus caterua clientũ ad nos venit vo
lens nos statim babyloniã introducere. Uerũ ꝓpter loci illius in quo eramꝰ amenitatẽ atq3 singula
ritatẽ (nam post heremi vastitatẽ ⁊ horrorẽ solitudinis. desertorũq3 sterilitatẽ locoꝝ. magnoꝑe nos
ortorũ amenitas delectabat et terre abũdantia quia solo vino dempto oĩa ibi reperimus bona q̃ de
siderare poteramus pro cõpetenti ꝑcio ⁊ aquas ꝑsertim dulces claras ⁊ frigidas q̃ rare nobis erant
in copia magna) placuit nobis vt de illo ibi possemꝰ manere vsq3 in crastinũ qꝺ ⁊ trutzelmãnus an

nuit. hac tamē cōditiōe. vt vnꝰ ex familia dn̄oꝝ lutanista videlicꝫ Cōradus noīe secū ꝑgeret: qꝛ et
trutzelmānus ipse in eiusmodi instrumētis musicalibꝫ erat peritus. quā adiectā libent̄ admisimꝰ cō
ditionē dū voto potiremur de manēdo. Erat nanqꝫ circa nos fons ille singularis de q̄ ipa ꝟgo glo
riosa. ⁊ Jesus fons pietatis. Joseph qꝫ virtutꝫ exemplū bibisse dicunt̄. Antiqua nanqꝫ patrū habꝫ
traditio ꝙ dū Joseph ꝓcipiente angelo a terra isrl̄ fugiēs cū puero Jesu ⁊ Maria matre eiꝰ huc lo
ci venisset. circūibat ꝑ domos ville ꝓfate scꝫ matheree aque potū petēs: sed nō erat q̄ tribueret. Tan
dē virgo fatigata ex itinere se cū puero iesu ħ in loco ad pausandū collocauit ioseph assistente. Cūqꝫ
siti graui estuarēt: ecce fons ille memoratꝰ ad ꝟginis latꝰ emanauit. de q̄ bibētes refocillati sunt. Tā
nobiles aūt fons ipse aq̄s scaturit ꝙ ibi balsamū ortū est nec vsqꝫ hodie ꝑ totū mundū nisi de illius
aq̄ crescit fecūditate. Quanqꝫ veteres gentiliū hystorie narrēt balsami vineā in montibꝫ Engaddi ꝓ
mū fuisse exortā. ⁊ ꝑ Cleopatrā reginā egypti inde eradicatā huc loci fuisse translatā. Hoc tamē cer
tū est ⁊ frequēti experimento cōpertū ꝙ si ramusculi balsami de isto sumant̄ orto. ⁊ in alio loco plan
tent̄ mox arescūt ⁊ depereūt. Ad huius autē aque rigationē dūtaxat virescūt qua deficiēte deficiūt.
Hoc summꝰ quidā pōtifex Romanꝰ. hoc multi tēporūꝫ successu Soldani tentarūt conati vineam
istā alibi plātare. sed vt dictū est inuanū laborauerūt. qꝛ non nisi ex hoc fonte balsamū suo manet in
flore. Sarraceni aūt magnū circa fontē illū puteū foderūt. de q̄ quattuor boues aquas hauriunt. ⁊
dū eiusdē aq̄s putei in balsami ortū ꝑ cannalia infunderēt. vt sic copiosiꝰ irrigaret̄ mox viror decre
uit virgultorū. ⁊ ita coacti sunt cannalia de puteo in fontē virginis marie dirigere. ⁊ de ipso fonte in
ortū mittere. vt sic aque putei cōmixte cum aqua fontis fecūdarent ortū illū q̄bus ⁊ hodie irrigat̄.
In crastino facto mane circa fontē sanctū solēne officiū misse de virgine gl'iosa celebrauimꝰ. et ita fi
nita missa ibi mānducauimꝰ q̄ apud nos erāt. ⁊ bibimus ex aquis illis. magnoꝑe fonte ipso delectati.
Nā ⁊ quidā ex nr̄is in ipm se aliquotiēs fontē immersere. robustiores exinde se euasuros sperātes.
Nimirū nā ⁊ sarraceni: frequēti se ibi abluūt baptisatiōe. Porro domus in quā eramꝰ intrusi spacio
sa erat ⁊ delitiosa ex qua ꝑ fenestras in ipm balsami ortū prospicere poteramꝰ. Vñ odor mirificꝰ spi
rans suauissima sua fragrātia locū nostre habitatiōis ampleuit. Post aliq̄t horas supuenit trutzel-
mānus iuxta cōdictū vt nos cōduceret in Babylonē. quē nō modico dato auro exoratū fecimꝰ. vt
in ortū illū delectabilissimū nos antea sineret introire q̄ꝫ inde recederemꝰ. qð ⁊ fecit ꝑ paruū hostio-
lū nos introducēs. vbi ingressi arbores virgulta ⁊ herbas diuersarū vidimꝰ specierū. Erant aūt q̄-
dam adhuc in flore. q̄dam ꝟo in fructu. quedā in secūda iā reflo ritione. ⁊ odore suauissimo redole-
bāt. In ꝓmo mox ingressu ficulneā quandā grandē ⁊ ꝑuetustā sub oculis habebamꝰ. cuius trūcus
magnā ꝓferebat cauaturā. ante quā due pendebāt lāpades ardentes. cuius rei dū inq̄reremus cau-
sam dictū nobis fuit ꝙ dū virgo gloriosa illic peregre viuēs nullū habebat locū ad quiescenduꝫ et
ipsa cū puero Jesu se ad arborē illā quietis gr̄a reclinasset. statim arbor se aperuit ⁊ virginēꝫ cū filio
intus recipiens congruū requiei ꝓbuit locū. ⁊ ob id sicut fontē prefatū ita ⁊ arborē istam venerātur
nō modo christiani sed ⁊ sarraceni. Ex huius arboris fructibꝫ quia plena pendebat pomis qui fi-
cus dicunt̄ pharaonis. de licentia comedimꝰ trutzelmanni. Inde ꝓcedentes ad aliā quandā mira-
bilē venimꝰ arborē. cuius folia. xv. aut. xvj. pedes habebāt in lōgitudine. in latitudine ꝟo duos aut
paulo plus. fructus aūt eiꝰ poma sunt oblonga. quoꝝ. xviij. xix. aut. xx. in vno culmo crescunt. sicut
vue multe in vno racemo. Sunt aūt poma illa dulcissima q̄n ad debitā perueniūt maturitatē. et di-
cunt̄ musi. et quacūqꝫ parte scindant̄ vtraqꝫ pars scissure crucē cū crucifixi imagine gerit impressaꝫ.
Et fert̄ pro certo ꝙ lignū sciētie boni ⁊ mali. cuiuꝫ fructꝰ erat vetitus. illiꝰ fuerit speciei cuiꝰ ⁊ arbor
hec. Dicit̄ etiā ꝙ olim ante papiri inuentionē in folijs huiꝰ arboris ꝓus exiccatis antiq̄ scribebant
Habent em̄ folia illa a summo vsqꝫ deorsuꝫ rectissimas lineas ordinate ab inuicē distantes sicut ho
die arte fiūt in papiro vel ꝑgameno. Inde ꝑ odoriferas ⁊ varias gradiētes herbas venimꝰ ad quā
dam maceriā ex luto ⁊ arūdine cōpactam. vbi erat ostiolū paruū. sed repagulis ⁊ seris ferreis firmi
ter clausum. Ante quod custodes stabāt cum fustibus ⁊ lignis nobilissimū balsami ortū custodien
tes ⁊ obseruātes ne q̇s illū ingredi possit. Ibi iterū nouo dato argēto custodibus hoc nos ordine in
tromiserūt vt sex dūtaxat simul ingrederent̄. quibꝫ egressis iterū sex introirēt. ⁊ sic cōsequenter. hac
etiā cautione data vt nullus nr̄m de ramusculis aut de folijs plante illiꝰ nobilissime ꝓsumeret velli
care. Precedēte itaqꝫ trutzelmāno ⁊ ad sensum singulis demōstrante vidimꝰ q̄ lōge ante de balsamo
legimus ⁊ audiuimꝰ nr̄is in terris. Nam ramusculū digitis apprehendēs cōtra solē eū flexit. quasi
circulū faciēs. ex qua flexura crepāte paululū ramusculi cortice. gutta q̄dam clara ⁊ crassa instar olei
inde sudauit. q̄ erūpente tota aeris supꝰficies miro replebat̄ odore. ⁊ hoc probatissimū balsamū erat.
Pluries id nobis cernentibꝫ ⁊ ammirantibꝫ trutzelmānus faciebat. sed ⁊ manuꝫ cuiuslibet nr̄m ab
intra dicto oleo vngebat. que quidē vnctio tante erat virtutis ⁊ efficacie. ꝙ mox manū penetraret et

ab alia manus ꝑte sentiret. Folia etiā balsami manib⁹ pressa ⁊ ramusculi dūtaxat fricati: cōsimili re=
dolēt odore. Porro virgulta balsami vix ad mensurā hoīs porrigunt in longū. similia pene illis vir
gultis in qbus botri crescūt qui dicunt vulgato vocabulo apud nos botri sancti Johānis. Ter aūt
ꝑ mensem decēbris stipites balsami cultello inscindunt in corticib⁹. ⁊ sub scissura vitriola ligant. in
que guttatim oleū balsami de vulnere stillat ⁊ fluit. ⁊ quod ꝑmo inde colligit dño dūtaxat Solda=
no reseruat. q2 optimū balsamū est. de quo si quis ali⁹ tolleret morte mox plecteret. Inde ipse quat=
tuor potētissimis regib⁹ suis cōuicinis encenia transmittit. videlicz magno Cham de cathey. presby
tero Johāni xsanssa dño tartaroꝝ. et magno Thurco. Quod aūt secūdo colligit ⁊ tertio nō est adeo
excellēs vt primū. ⁊ id vendit Chayro. raro tm̄ purū. sed vel oleo vel aq̄ rosacea vl' alio liquore ꝑmi=
xtū. Itaqz ꝑ hortū illū amenissimū transeūtes maiorē in modū delectabamur varietate virgultoꝝ. ⁊
rapiebamur ex hoc in hoc. ammirātes vehement' tam subitā terre illius alterationē. Nā extra sepez
quo villa cingit matharea oīa sunt loca inculta. arrida. sterilia. ⁊ solis ardorib⁹ cōbusta. magno deser
to cōtinua ꝑ qd̄ veneramus. Sed si q̄s recte cōsideret eiusdē loci situ mox desinet ammirari. Nā no
bilissimus ꝑadisi fluuius Nylus sue inundatiōis tꝑe in mathareā vsqz cōtingit ⁊ totā terrā infun
dit. ⁊ ita eam reddit fecundā. nec dubiū quin fons beate ꝟginis hortū irrigans ꝑdictū ex nylo ꝑ oc
cultos terre meatus originē sumat. Est aūt nylus q̄ et gyon. fluuius mesopotamie de ꝑadiso exiens
Et dr̄ limat⁹ vel terreus q2 turbidus est ⁊ limosus. Orit aūt nō procul ab athlante ⁊ circumit terrā
ethiopie. ⁊ descēdit ꝑ egyptū irrigans planiciē eius. Vñ dicit Hieronym⁹ sup Amos. sup ꝟbo. de
fluet q̄si riuus egypti ⁊c̄. Nylus dispositiōe dei totā egyptū semel in anno irrigat. cumulis arenarū
claudentib⁹ ostia ei⁹ ne defluat in mare. Post irrigationē aūt solutis cumulis redit in alueū suū. ⁊ sic
tandē mare ingrediēs a mari absorbet. Hic fluuius nutrit reptilia multū nociua ⁊ venenosa. sic̄ co=
codrillus. ⁊ bestiolā que dr̄ Enidros. De qua Isidorus libro. xij. ca. ij. Enidros inq̄t ē bestiola ex eo
nūcupata ꝙ in aq̄s versēt ⁊ maxime in nylo. q̄ si inuenerit cocodrillū dormientē. volutat se in luto ꝑ
mo ⁊ intrat ꝑ os ei⁹ in ventrē ⁊ carpit oīa interiora ei⁹. ⁊ sic morit. Dicit etiā glosa sup. xxij. ca. Ec=
clesiastici. ꝙ gyon q̄ ⁊ nylus fluui⁹ turbulent⁹ est ⁊ multū cōtrahit limi. vñ limositatis rōne quā secū
ducit. terrā ꝑ quā ducit frugiferā ⁊ valde fertilē facit. Hec glosa. Cōstat nimirū ꝙ tota terra egypti
de se sterilis est ⁊ infructuosa. sz nylus eā ꝑterfluens nō modo vnda sua ꝑfundit sz ⁊ secū nobilissimā
glebā de ꝑadiso defert quā terre sterili supfundit. in cui⁹ rei signū ⁊ euidēs testimoniū aqua nyli non
nisi turbidissima aduenit egypto. q̄ decrescēte terrā quā operuerat derelinquit terra aliena pingui ⁊
optima coopertā. de cui⁹ semiali rōne nobilissimi generant fructus. Et q̄ vt dictū est vltra sepes ma
theree nylus nunq̄ redundat. ideo vltra eā locus est desertus. intra ꝟo eā locus ꝑadisee voluptatis.

¶ De ingressu ex Matherea in Chayrum.

IGit cū ꝑdicti viridarij amenitatē ꝑlustrassem⁹. aduesperascente iā die exeūtes mathercam
cū trutzelmāno ꝟsus Chayrū ꝓperabam⁹. habētes a dextris hortos pulcerrimos varijs
arborib⁹ cōsitos ⁊ fructib⁹ cumulatos. in q̄bus palacia in castroꝝ modū videbant extru=
cta: ita ꝙ Chayrum ciuitas in matherea pene initiū hr̄e videret: eo ꝙ horti illi cū domib⁹
a matherea cōtinuo vsqz in Chayrū protendunt. a sinistris aūt nō nisi sterilē vidim⁹ terrā quā nyli
excrescentia nō attingit. a dextris ꝟo per hortos ꝑdictos in modū maris se effuderat. ita ꝙ arbores
⁊ edes in aquis stabant. Clara igit adhuc die Chayrum sumus ingressi. sed ꝓusq̄ ad hospitiū ve
niremus ob longū vrbis spaciū et iter magnū profunda iam nox erat. ⁊ tenebre ingruerāt. ita ꝙ nō
absqz multis angustijs ⁊ laborib⁹ ad domum ipsius qui nos a longe ꝑcessit trutzelmanni perueni=
mus. ꝑ vicos lōgos populosos ⁊ artos ipm̄ sequētes. grauiter a paganis vexati tracti ⁊ inclamati.
Tandē in suam receptos curiā trutzelmannus noster in palaciū quoddā pulcrū ⁊ preciose pictū ac
stratū nos introduxit. vbi noctē egimus illā. Mane aūt facto distinctas nobis cameras assignauit
in quas res nostras intulimus. Et quanq̄ melius apud alios fuissemus hospitio suscepti ⁊ tracta=
ti. tamē eius absqz graui offensa inde exire nō satis honeste poteramus. Fuerat autē ipse trutzelmā=
nus noster iudeus natus. sed relicto iudaismo ad baptismū conuolans factus fuerat xpianus. De=
mū etiā fide nostra abnegata apostata factus est ⁊ mammalucus. ⁊ ita a Soldano officijs exaltat⁹
prediues ⁊ ꝑpotens euasit ex pecunijs iudeorū ⁊ christianorū quorū protector ⁊ ductor a Solda=
no est cōstitutus. a quibus ⁊ pecunias per phas ⁊ nephas cum dolo ⁊ fraude extorquet.
¶ Porro cū die illo in hospitio ꝑfato essem⁹. varie ad nos bestie monstruose adducebant ꝑ mauros de
castro dñi Soldani pro spectaculo. de q̄bus breuitat' grā supsedeo. Et ne tedio afficeremur ipe ho=
spes ⁊ patronus noster ꝑdictus ad habitacula dom⁹ sue nos circūduxit. ostendēs nobis vxores su=
as duas et eunuchos earū. paramenta quoqz bellica ⁊ arma, sellas ac frena equoꝝ deaurata et do=

mus oĩs sue ornamẽta varia ⁊ ꝓciosa. Habebat aũt bestiã quandã inclusam. q̃ vexata materiã quã-
dam egerebat redolentẽ per omĩa in modũ musci. q̃ nõ vendit̃ nisi equali pondere aurũ remetiat̃.
Tandẽ die sequẽti q̃ fuit decima octobris feria scꝫ sexta. quã celebrẽ habẽt sarraceni. festiuantes in
ea: domũ exire nequaꝗ̃ poteramus. Quo in tẽpore christianus quidã ferreis cõpedibus vinctꝰ ad
nos accessit elemosynã ⁊ pecuniã aliquã a nobis mẽdicans pro sua liberatiõe. Nã duos in Alexan
dria pueros a quodã emerat mauro. qđ q̃ꝛ contra legẽ mahumeti est accusatꝰ de hoc. biennio in car
cere fuit ob id detẽtus. Eodẽ sero cũ sol occasum peteret ꝑmittẽte hospite nr̃o ex sublimioribꝫ domꝰ
locis festa vidimꝰ sarracenoꝝ. Habebãt eñ tunc solẽne ieiuniũ qđ ꝑ mensem integrũ octobris sin-
gulos ꝑ annos obseruãt. Est autẽ ieiuniũ eorũ ritus iste. Per diẽ totũ a solis ortu vsqꝫ ad eius occa
sum nec comedũt nec bibũt. sed dormiũt ⁊ requiescũt. Mox aũt vt sol occidit multa accendũt lumi
naria in turribꝫ muschkearũ suarũ ⁊ clamoribꝫ ac vocibꝫ altissonis fidei sue pronũciant ꝓfessionẽ.
quo facto incipiũt crapulis ⁊ comessationibꝫ se replere. ⁊ luxurijs ac supstitionibꝫ insolẽtijsqꝫ multis
vacãtes. noctẽ totã ducũt insomnez: discurrẽtes etiã ꝑ ciuitatẽ cũ tabulis ligneis clamoribꝫ ⁊ vlula
tibus sonitũ faciũt ⁊ strepitũ multũ. vt si q̃ somno fortassis grauent̃ ꝑ hec excitent̃ ad ingurgatiões
⁊ insanias suas solitas. Et hꝫ ꝑ singulas noctes huiꝰ mẽsis octobris faciũt. seruata tñ differentia s̃m
sub ⁊ supra s̃m ꝙ dies magꝭ vel minꝰ ab eis habent̃ solẽnes. quo eñ festũ maius eo nocturna disso
lutio maior. Hec vidẽtes ammirabamur. ꝓcipue de tot mille turribꝫ ⁊ lampadibꝫ innũeris: quibus
singule turres tribus ꝑ circumitũ ordinibꝫ illuminate decorabant̃ ⁊ resplendebãt. Nam ⁊ vrbs to
ta a luminaribus turriũ instar clare diei illuminabat̃. Siquidẽ qui inter sarracenos locupletiores
ceteris sunt. in testamẽtis suis bona sua pro huiusmodi luminaribꝫ siue lampadibꝫ augẽdis ⁊ mul-
tiplicandis. edificandisqꝫ muschkeis ⁊ turribus ⁊ nutriendis his q̃ in eisdem sic clamitent. legare
solent ⁊ cõtribuere. sicut apud nos diuites. ecclesias fundant ⁊ missas.

Die. xj. octobris plures ex mãmalucis veniẽtes ad nos q̃rebant: si q̃s forte cõpatriotas si-
ue cõterraneos inter nr̃os inuenissent. Inter q̃s vnꝰ dũtaxat alemanꝰ erat ex Basilea na-
tus. Plures aũt vngari viri graues ⁊ ꝑsone egregie ad dñm Johãnem archidiaconũ ⁊ ca
nonicũ eccl'ie Trãsiluianẽsis venerũt. virũ religiosum ⁊ doctũ. cõuersatione q̃ꝫ benignũ ⁊
iocundũ: q̃ꝛ multa apud illos bona operabat̃ suo hortatu ⁊ exemplo. Nã plures eoruꝫ data fide in
manibꝫ eius iurauerũt ꝙ q̃ꝫtotius ad sancte matris eccl'ie sinũ redire ⁊ sup apostasia condignã agere
penitentiã vellent. Ipse etiã matrimonia eorũ more sarracenico cõtracta sacramẽtali ritu rectifica-
uit. ⁊ infantes quosdã baptisauit. Hec aũt oĩa clam in domo cuiusdã vngari fecit. q̃ habitũ officiuꝫ
⁊ nomẽ ꝓseferebat mãmaluci. sꝫ reuera nõ erat. neqꝫ eñ fidẽ abnegauerat neqꝫ circũcisionẽ accepat.
sꝫ cor gerebat fidele sub sarracenica veste. cuiꝰ rei Soldanꝰ ipse ⁊ duo alij de curia erãt conscij. sꝫ ꝓ
pter viri ꝓbitatẽ q̃ꝛ in armis strẽnuus erat ⁊ corpis robore ⁊ anĩ magnitudine ꝓstans. hocipm cela
bãt. sciẽtes ꝓ certo ante eũ moriturũ q̃ꝫ negaturũ fidẽ. vnde ⁊ Soldanus sibi ⁊ q̃busdaꝫ alijs bonis
viris ꝑ lr̃as prouidit. vt ipo mortuo a seruitute q̃ Soldano pro tp̃e obligant̃ seruire: sint penitꝰ ab
soluti. Is p̃fatus mãmalucus humanit̃ se nob̃ exhibẽs ob gratiã memorati dñi Johãnis ad mul-
ta nos loca ꝑ ciuitatẽ circũduxit ⁊ secretiora pleraqꝫ ostẽdit. Paucos ibi vidimꝰ mãmalucos q̃ nõ
dicerẽt. ꝓbis saltẽ. ad sanctã eccl'iam catholicã se reuersurus. quin ⁊ ip̃e patronꝰ noster pluries asse-
rebat suã se velle ꝑfidiam deserere. ⁊ redire ad christianismũ. naꝫ ⁊ ambe sue vxores erant xp̃iane. et
ꝑuuli baptisati. Id eñ certũ habet̃ ꝙ oẽs mãmaluci pueros suos masculos faciũt baptisari. nõ ob
id q̃dem (multoꝝ opiniõe) vt pueri salutẽ cõseq̃ant̃ anĩe. neqꝫ vt in fide xp̃iana ꝑseuerẽt. sꝫ vt in pa
ternis bonis ⁊ officijs fiãt successores. Nã abolim oĩa mãmalucoꝝ bona dũ rebꝫ excedũt hũanis:
Soldano cõfiscant̃. nec põt quispiã sarracenꝰ vl' more sarracenico natꝰ. puta nõ baptisatꝰ. fieri mã
malucus. idcirco mãmaluci filios suos baptisatos: mox vbi discretiõis annos attingũt. Soldano
sistũt: pollicẽtes se fidẽ xp̃i abnegaturos si paternis bonis ⁊ officijs succedere sinant̃. Quo admis-
so fidẽ abnegant. ⁊ in locũ patrũ surrogant̃. qđ al's nequaꝗ̃ fieret si ab vtero mahumetica ꝑfidia nu
trirent̃. Esto ꝙ ita sit. bonũ tñ est nomẽ saltẽ xp̃i ⁊ sacramentoꝝ eius vsum. int̃ gentes remanere. affe
ctumqꝫ in eis foueri ad ritũ natalẽ. Indubitatũ eñ est mihi ꝙ si puri sarraceni terris illis domina-
rent̃. locus nob̃ xp̃ianis latinis ⁊ accessus ad loca sancta trãsmarina minime pateret. ob implacabi
le eorũ in nos odiũ ⁊ inexorabiles inimicicias. q̃bus nobis sunt infesti. sed q̃ꝛ Soldanus ip̃e ⁊ oẽs
sui curiales ⁊ armigeri atqꝫ p̃fecti locorũ sunt mammaluci. protegimur ab eis.

Die. xij. octobris audita missa (Nam dñica vicesima post octauas sc̃tẽ trinitatꝭ currebat) di
dicimus q̃dam nob̃ referẽte ꝙ galee veneciane in portu existẽtes Alexãdrino. speciebꝫ aro
maticis onerarent̃. atqꝫ ad celerẽ pararent̃ recessuꝫ. q̃ ex rumore plurima fuimꝰ affecti iocũ
ditate. ꝙ in eisdem galeis repatriare sꝑabamꝰ. Eodem die post cuiusdaꝫ adducte bestie quã coppin

nominãt ludũ visu mirabilẽ. tres xp̄iani captiui ⁊ pene nudi vincti cathenis. lamento miserabili su-
as defletes calamitates. elemosynã a nobis p̄cabant. Hanc em̄ sarraceni discretionez suis obseruãt
cũ captiuis. ꝙ trib⁹ in septimana dieb⁹ eos ex suis emittũt custodijs. cathenis. vinctos. ⁊ ꝑ vicos po
pulosos ⁊ curias maiores ꝓ petẽda elemosyna circũire ꝑmittũt: sub manu custodũ. ⁊ quicq̄d ibi ac
quirũt id tenere ⁊ in cibos expẽdere. vel etiã inde se liberare ⁊ redimere sinunt. ¶ Aduesperascente
iam die cũ tẽpus sarracenice comessatiõis ⁊ dissolutionis incũberet. omis hospitis nostri familia in
sanire cepit ⁊ cantare ⁊ corizare. ⁊ cũ instrumẽtis musicis ludere. ipse quoqꝫ patronus cũ duab⁹ su-
is cõthoralib⁹ cultu meretricio exornatis. vnacũ concubinis ⁊ ancillis. accensis candelis. lectos no
stros circũierunt. vt risus ⁊ leticie materiã ⁊ causam acciperẽt ex nobis. vnde ⁊ noctẽ illaz habuim⁹
opido inquietam propter clamores ⁊ insanias sarracenorũ cum strepitu ⁊ impetu ꝑ vicos ⁊ plate-
as currentiũ ⁊ vlulantiũ in turribus. vt illo in tẽpore moris est sui vsitati.

Die. xiij. sumpto prandio in ꝑtes nos diuidẽtes. tres aut quattuor simul ⁊ nõ plures. vicos
intrauim⁹ mercatorꝫ. vbi tantã vidim⁹ hominuz multitudinẽ. tantaqꝫ erat p̄ssura sicut esse
solet Rome ad sanctũ Petrũ in anno Jubileo. ⁊ tot vẽditores ⁊ emptores ꝙ visu mirũ: et
pene incredibile est auditu. Neqꝫ arbitror tã populosam tã grandẽ tam p̄diuitẽ atqꝫ p̄po-
tentẽ hodie sub celo esse ciuitatẽ. sicut est ista Chayrũ babylonica. Ibi armis ⁊ pãnis sericis cõpara
tis ⁊ bestijs q̄busdam mõstruosis: in forũ venim⁹ vbi homĩes sicut bestie vendebant. ⁊ cõpatiebat
aĩa nr̄a ꝑuulis ibi sedẽtibus qui suã venditionẽ expectabãt. Cunqꝫ mammalucus qui ductor no
ster erat hincinde nos circũduceret. venit mercator quidã inquirẽs ab eo quanti p̄cij schlaui illi es-
sent q̄s sic circũducebat. Ad quod mãmalucus ipse subridẽs parui inquit sunt precij homĩes illi in
foro isto. cito aũt ad aliud ducent forũ vbi incõparabiles erũt. Neqꝫ tamẽ ad hec ỽba emptor ille de
sijt. sed pro ꝑsona q̄libet decẽ obtulit ducetos mãmaluco: donec tandẽ cõperit eos nõ esse venales.

Die vero. xiiij. summo diluculo veniẽtes duo mãmaluci a patrono nr̄o cõducti. ƀm nũerũ
ꝑsonarũ asinos ⁊ mucrelos (id est asinorũ ductores) disposuerãt. vt nos ꝑ vrbẽ ad loca q̄
dam ducerẽt vidẽda. Igit egressi hospitiũ transeũtes ꝑ vicũ vnũ ⁊ per vetustissimã quan
dã ferreã portã. venimus ad populissimas plateas: vbi post multas derisiones ⁊ acclama-
tiones probrosas. occurrerũt nob hoĩes multi miseri ⁊ miserabiles. cathenis inclusi simulqꝫ colli-
gati. elemosynas a nob postulãtes. Inde ꝑ nũerosos hominũ cuneos penetrãtes. in locũ quendam
venim⁹ vbi supra modũ compssio hominũ magna fuit. Nã barbarus q̄dam mercator vtriusqꝫ se-
xus homĩes plurimos habebat venales. ita leui p̄cio ⁊ exiguo ac si fuissent res furto ablate. ⁊ pro il-
lis emẽdis tanta cõfluxerat hoĩm multitudo. Inde pulcra quadã platea ꝑtransita. vbi multe edes al
te ⁊ noue circũstabãt (nã locus ip̄e quiquẽnio dũtaxat euoluto desertus factus fuerat ⁊ arũdinibus
plen⁹ nũc autẽ dictis edificijs decorus) ad sinũ quendã nyli venim⁹. in cui⁹ littore schlaui multi de
luto paleis resperso lateres cõficiebant ⁊ cõfectos soli exponebãt coquẽdos instar filiorꝫ isrl̄ qui in
luto ⁊ latere pharaoni seruiẽtes in egypto. tandẽ ꝓpter onera clamauerũt ad dominũ. qui misit eis li
beratorem seruũ suum Moysen.
Ibi etiã locus ille flumin's quondã fuisse videbat vbi moyses ipse infantulus in carectã ripe flumi
nis stante procul sorore eius ⁊ cõsideranti euentũ rei fuit proiectus. ⁊ tandẽ descendẽte filia pharao
nis vt lauaret in flumine. gradientib⁹ secuz puellis per crepidinẽ aluei in viscella cirpea fuit inuen
tus in papirione. vt habet Exo. ij. Ibi nanqꝫ erat pons arcuato ope factus ꝑ flumen vbi egyptij ma
res hebreorꝫ iuxta p̄ceptum pharaonis proijciebãt in aquã. vt habet in dicto capitulo.
Inde ad maceriam orti cuiusdã ascendim⁹ vbi quondã arbor ingens stabat sub qua virgo Ma-
ria cũ puero Jesu fert quieuisse. quã arbustam ⁊ christiani ⁊ sarraceni multũ venerabant. sed suspẽ
sis in q̄busdã seditiosis mox arbor aruit ruitqꝫ soletenus In cuius rei memoriã sarraceni erecta ibi
columna lapidea. factuz hoc aureis in ea litteris scripsere. Hinc ad stationẽ nauiũ multarũ in nylo
profundo ⁊ lato veniẽtes. maximã circa illas vidimus negociationẽ.

¶ De Babylonia egypti.

Tandẽ per quasdã vetustissimas ⁊ spissas valde horribilesqꝫ portas intrauim⁹ babyloniã
Sed hec babylonia non est illa q̄ fuit secus fluuiũ Chobar. sed dicit babylonia egypti. q̄
ꝑuo diuidit interuallo a Chayro. ita ꝙ nõ duas faciũt ciuitates sed vnã. cui⁹ pars alte-
ra Chayrũ. altera Babylonia. ⁊ ip̄a tota noĩe ꝯposito Chayrũ babylonia appellat. ⁊ cre-
dit ꝙ olim fuerit nũcupata mẽphis. deinde babylonia ⁊ tãdẽ Chayrũ. qđ interp̄tatũ idẽ est ꝙ cõfusi

sio siue babylonia.

¶In hac babylonia ante tēpora Pharao rex egypti morabať in ingēti palatio. qđ hodie penitus est desolatum. Ibi etiam tunc temporis metropolis egypti siue ciuitas maior erat vt ex ruinis eius potest cognosci que hodie videntur

Trāseūtes aūt ꝑ vicū longū ad cuiusdā ecclesie fores deuenim⁹. quā xpiani possidēt de cingulo siue cinctura dicti. q̄ sunt de fide sancti Pauli. Ingressi aūt ecclesiā descēdimus in criptam sub choro. ⁊ ibi asserūt locū esse vbi virgo gloriosa Maria cū puero Jesu ⁊ Joseph sancto. septennij spacio manens latitauit. ¶Inde ad quattuor leucas alias ecclesias quas xpiani orientales tenēt ducebamur in quib⁹ aliqua sanctoꝝ corpora requiescunt.

Inde ꝑ multa ꝓcedētes loca de q̄b⁹ mira ferebātur. tandē ad radices mōtis venim⁹. sup q̄ castrum Soldani ē situm. vbi plurimos habuimus obuios mām̄alucos qui de exercitio suo solito reuertebātur. Nā singulis dieb⁹ vel ad minus ter in septimana. exeūt mammaluci curiales in planiciē sub montib⁹ ⁊ ibi se in bellicis exercēt reb⁹. ascendūt etiā in saltus ⁊ loca altiora. actus militares agentes vt nō modo in vallib⁹ ⁊ planicie. sed ⁊ in mōtibus ⁊ collib⁹ seipos ⁊ equos suos exercitēt ad pugnam ⁊ cursum ⁊c̄. Multos ibi vidim⁹ decoros iuuenes cādidos ⁊ rubecūdos. silēs nobiliū patrie nostre filijs. Eratq̄ʒ numer⁹ mām̄alucoꝝ tūc tp̄is ad. xxij. milia. q̄ numer⁹ vt cōiter ꝯtinuať. succedētibus vt dictū est filijs in loca patrū. suntq̄ʒ vt in plurib⁹ mām̄aluci illi de schlauonia. albania. zirkassia. ⁊ italia. ꝑpauci vero de alemania. Hi nos pacifice p̄tereūtes nullā nobis molestiā intulerūt.

¶De contemplatione Chayri ex monte

Cum aūt preterissent. cliuū mōtis ascēdimus ꝑ viam satis periculosam. nec manere in asinis poteramus ꝓpter p̄cipitē ascēsum. Tandē multo labore in cacumē veniētes. mox oculos cōiecimus ad ciuitatē ꝯsiderandā. q̄ profecto magna ē. ⁊ diciť hodie esse maior ciuitas in orbe. Quidā em̄ qui id certū habebāt asserebāt eā in latitudine duodecim milia centuʒ septuagintaduos passus habere. in lōgitudine vero quindecim milia centū ⁊ septē passus. Diciť etiā q̄ numerus parrochiaꝝ. siue vt aiūt cōtrataꝝ. in ipa vrbe. ascēdat ad vigintiq̄ttuor milia. Veꝝ ex illis nō nisi quattuordecim milia huiuscemodi cōtrataꝝ portis ⁊ seris singulis noctib⁹ clauduntur. Castrū vero Soldani tantū in magnitudine spaciū occupat cū sua circūferētia. quātū fere oppidū Ulmense. vel pars altera oppidi Nurenbergēsis. ita q̄ eques sub q̄ttuor horaꝝ interuallo sine intermissione faciēs iter. lōgitudinē ciuitatis forte posset trāsire. ipam vero totā ꝑ nouē vel decem horas circūire. Nā latitudo eius in plerisq̄ʒ locis dimidie leuce germanice occupat spaciū. in plerisq̄ʒ plus Muschkeas p̄ciosissimas ⁊ plurimas cū turrib⁹ valde altis habet. ⁊ credo q̄ Rhome nūq̄ʒ tot fuerint ecclesie: sicut ibi sunt muschkee. oēs ex marmore polito fabricate. Ita proch dolor sathanas suas ibi synagogas ampliauit ⁊ multiplicauit

¶Porro edificia in ista vrbe deforis exilia satis sunt ⁊ turpia. vtpote. ex luto ⁊ latere exstructa. sed deintus comptius disposita sunt ⁊ ornata. māsionib⁹ ⁊ habitaculis pulchris distincta

Preterea populosior ē ciuitas illa q̄ʒ alia vlla sub sole. crediturq̄ʒ q̄ tota italia vix tāto abūdet populo vt vrbs hec sola. Nā longe plures in ea sunt hoīes q̄ ꝓprijs carētes domib⁹ dormiūt sub diuo q̄ʒ sint venetijs habitatores. Audita refero. neq̄ʒ em̄ ipe numeraui. Nā ⁊ iudeoꝝ supra. xv. milia ibi dicebātur habitare. oēs artificia exercētes: vel mercationib⁹ vacātes. Regiť aūt ciuitas ipa Chayrum ⁊ administrať ꝑ regem Soldanū. post quē secūdus in ordine ammiraldus semꝑ appellať. post illuʒ vero tertius diodarus. ⁊ hi tres toti ꝯsunt paganismo. residētiam tamē faciūt in Chayro. Vñ officiales ⁊ p̄fecti in om̄ia loca. ꝓuincias ⁊ ciuitates paganoꝝ ex mām̄alucis trāsmittūtur. Hoc etiā certum habeť q̄ abolim q̄dam ab oriente ⁊ occidēte magno ⁊ excellenti ingenio viri. ad illam ciuitateʒ ꝑperauere. vt mira ⁊ magnalia q̄ de ea audierāt ibi viderēt. Nā pitagoras platoq̄ʒ suis relictis sedib⁹ in egyptū laboriosissime migrauerūt. vt memphiticos audirēt ⁊ viderēt vates. Appollonius q̄ʒ siue ille magus vt vulgus loq̄tur siue philosophus vt pitagorici tradūt. post lustratū orientem vt testať Jeronymus. tandem egyptum intrauit vt famosissimā solis mensam videret in zabulo que in Chayro creditur in templo solis stetisse.

Perspecta omni ciuitate Chayrina. ad nylū fluuiū nos cōuertimus cōtemplandū. qui eo tēpore totum territoriū sua excrescētia ⁊ inundatione operuerat. ita q̄ maior pars Chayri in vndis stare videbať. Est aūt nylus paradisi fluuius maximus ⁊ nobilissim⁹. qui in tres diuiditur ꝑtes p̄ncipales. ⁊ in tribus distinctis locis influit in mare. cuius vna pars tm̄ secus Chayruʒ ⁊ Babyloniam decurrit. veniēs ꝑ terras presbyteri Johānis. fluuius iste in suo descensu sub Chayro adhuc in duas diuidiť ꝑtes. quaꝝ vna ad sinistram p̄terfluit Voy ⁊ Rossetum ciuitates duas.

Alia vero ad dexterã currit per damiatam ciuitatem magnã maritimã. ⁊ est quelibet haꝝ partiũ se=
orsum multis in locis rheno maior ⁊ spaciosior. Aqua huius fluuij semꝑ est turbida instar tyberis
in Rhoma. sed vbi ad modicũ tẽpus steterit fit clara dulcis ⁊ suauissima. Preterea nylus vbiqꝫ pis=
cibus copiose abũdat. nec creditur ꝙ in hoc parẽ habeat aquã in toto mũdo. Sũt in Chayro plus
ꝗ̃ octo milia hominũ. qui se illaꝝ aquaꝝ circũductione nutriũt ⁊ venditione. Sũt ⁊ profunde in
ecclesijs ⁊ muschkeis fouee. quas dũ nylus intumescit aquis replet. q̃ purificate egris datur in potu.
⁊ inde plerũqꝫ curãtur. Sũt etiã plurimi ibi cameli ad hoc solũ deputati. vt aquas de nylo ad ꝓfun
dendũ vicos cõportent. ne puluis ex frequẽti hominũ deambulatione nimiũ eleuet᷑. ⁊ ita impedimẽ
tum ꝑstet negociãtibꝰ. Nam vbi huiusmodi nõ fit ꝓfusio eleuatur puluis in altũ velut fumus mag
nus ⁊ densus. ⁊ vix discerni potest an fumus ille ex igne generet᷑. vel puluere. A multis sepe solda=
nis per superiora tempora missis viris quibusdã cũ nauibus prouisis victualibꝰ: que ad biennium
vel triennũ sufficerent. studiose inquisitũ est ⁊ ꝑscrutatũ vbi nylus suã haberet originẽ primordialẽ
Sed qui missi fuerant post exactum bienniũ vel trienniũ cũ etiam vltra indiã longe ꝓcessissent. re=
deuntes dicebãt se finem seu terminũ nyli nullatenꝰ inuenire potuisse. nisi ꝙ ab oriente emanat. Di
cebant etiã vltra indiam nullã esse hominũ habitationẽ. sed terrã ꝑrsus inhabitabilẽ. ⁊ tãtũ ibi solis
esse ardorem ꝙ ferre nequaꝗ̃ potuissent. In hoc etiã fluuio reperit᷑ in india lignũ illud ꝓciosũ ⁊ du
rissimũ quod albanũ dicit᷑. ꝓueniens ex paradiso ꝑ huius fluuij inde decursũ siue descẽsũ. Quas=
cunqꝫ terras nylus ꝑterfluit ⁊ infundit: fructiferas admodũ facit ⁊ ꝑsertim egyptum. quã nisi iste flu
uius irrigaret tota sterilis esset ⁊ inhabitabilis redderet᷑. Suꝑ ripam nyli muschkeã quandã vidi
mus a longe cũ cimiterio annexo. ⁊ dicebat᷑ nobis ꝙ in patrocinio siue festo eius sancti cuiꝰ in ho=
nore ipsa ẽ fabricata. omẽs mortui ibi sepulti festo ipo durãte egressi de monumẽtis sine motu ⁊ sen
su sic stant cũctis cernẽtibꝰ. ⁊ mox euoluta solennitate in suis se recipiũt sepulchris ⁊ hoc singul' an
nis fieri asserebãt. nec ẽ adultus aliqͣs aiebãt in Chayro q̇ idipm ignoret. nec est dubiũ quin ope de=
monũ prestigiose id fiat Lacũ etiam quendã vidimꝰ ꝓpe nylum q̇ ꝑ singulos ãnos instar sanguinis
rubescit. in memoriã fortassis illius plage qua omẽs aque egypti in sanguinẽ fuerunt conuerse
Ibi etiã vidimus ꝑ desertum quasi vsqꝫ ad mare rubꝝ. sed ⁊ ortũ balsami de quo supra in villa ma
tharea. Nã quinqꝫ dũtaxat leucis italicis distat a chayro vel pauloplus. Ultra nylum etiã pirami=
des multas cõspeximꝰ. quas olim reges egypti sua suꝑ sepulchra fieri ꝓcurarũt. de quibus vulgus
dicit ꝙ sint granaria siue horrea quondã ab Joseph ibi ꝓ frumẽtoꝝ repositione edificata ⁊c. quod
hinc falsum liquet. quia piramides iste ab intra nõ sunt cauate.

¶Circa illas aũt piramides ingẽs idolũ Isidis adhuc stare videt᷑. quod quondã egyptij colebãt. Eti
am supra piramides ipas magne ⁊ vetustissime cernũtur ruine. vbi quondã illa potẽtissima ⁊ nobi=
lissima ciuitas egypti stetit. que centũ portas habuit. de qua sanctus Mauricius cũ legione tebea fu
it. Per nylũ etiam ascẽdendo mox venit᷑ in deserta Aran ⁊ Saran ⁊ Scithy. de quibꝰ in vitaspatrũ
sepe mẽtio fit. ibiqꝫ videntur monasteria hodie desolata sanctoꝝ patrũ Antonij. Macharij. Pauli ꝑ
mi heremite. ⁊ alioꝝ multoꝝ. De his em̃ locis desertis patres sancti in chayrũ veniẽtes. sportas su/
as ⁊ plectas vendebãt. ⁊ inde victui necessaria cõparabãt. Illis in locis superioribꝰ ãnis multi mo=
nachi greci morabant᷑. qui calogeri cõmuni vocabulo nũcupãtur. sed hec omĩa indies deficiũt ⁊ de
crescũt. charitate pristina frigescẽte. Nõ longe a mõte illo: moisi ꝑspeximꝰ oratorium vbi deũ pro
pharaone fertur orasse. In eo loco sarraceni muschkeã nũc fecerũt. Rursus in litore nyli sursum eũ/
do ẽ regio q̃dam Segetha noĩata. vbi aues quedã rare in magno sunt numero. videlicꝫ psiticus pel
licanus ⁊ huiusmodi. Simee quoqꝫ caudate ⁊ catti marini ⁊c. ⁊ capte ducũtur Chayrũ venales in
magna multitudine. Capiũtur aũt in septembri ꝑsertim psitici interdũ milleni simul. Igitur cũ sin
gula hmõi loca de mõte fuissemus ꝯtemplati. descẽdimus ꝑ preceps viam ꝓfecto periculosissimã. et
venimꝰ per multa cimiteria ad sepulturã soldanoꝝ. vbi multe ꝓciose ⁊ noue erãt edificate muschkee
Nam quilibet Soldanus in loco quẽ elegerit ꝓpriam edificat muschkeam. Modernus ꝗ̃qꝫ Sol
danus cui nomen kathubee ingẽtem ⁊ grandẽ iam sibi cõstruxit cũ turri polita ⁊ alta valde. ⁊ circa
illam domos magnas cũ cellulis multis instar monasterioꝝ edificauit. quas sacerdotes de lege ⁊ ri
tu Machumeti inhabitant ab ipo dispositi. q̇ nocte ⁊ die in muschkea ⁊ turri clamare ⁊ vlulare nõ
cessant iuxta morẽ suũ. vnde ⁊ nobis ibi trãseuntibꝰ velut canes latrabant. Ab hoc loco vrbẽ ingres
si magna cũ difficultate ad nostrũ venimꝰ hospitiũ. ob hominũ cameloꝝ equoꝝ ⁊ asinoꝝ pressuras.
quas ꝑtrãseũtes ꝑcussi fuimus ⁊ tracti. irrisi atqꝫ clamoribꝰ cõtumeliosis lacessiti supra modũ. Ui/
dimꝰ ꝗ̃ plurimas ꝑ ciuitatẽ coq̃nas ꝑ vicos ⁊ plateas. q2 sarraceni raro intra suas coquũt edes: sꝫ
coctos emũt cibos. Et dicebat᷑ nobis ꝙ circiter. xij. milia cocoꝝ essent in Chayro. quoꝝ multi per ci
uitatem cum coquina sua transeunt. portantes supra capita sua ignem ardentem, ollas bullientes, ⁊

carnes in verubus assantes. hoc sepenumero vidimus oculis nostris.
DIe.xv.octobris domi mãsimus quiescẽtes. ⁊ quia mercatores q̇dam veneciani q̇ in Chayro
erant. auisatos nos fecerãt: vt celerius inde recederem⁹ instetimus apud patronũ ⁊ hospitez
nostrũ trutzelmannũ humiliter deprecãtes vt nos quãtotius in Alexandriã conduceret an
teq̃ naues venetorum inde abirent. Habent nanq̃ veneti semper vnum ex suis in Chayro qui ⁊ cõ
sul vocatur. qui pro defensione mercatorum in Alexandria ⁊ mercantiaꝝ apud Soldanũ laborat
DIe vero.xvi.octobris que erat festũ sancti Galli cum esset eclipsis lune. sarraceni vlulatu ⁊
clamore ingenti omes excitabant ad supstitiones exercendas. quibꝫ tempore eclipsis solis
aut lune studiosius intendũt. Facto mane castrũ domini Soldani cũ trutzelmanno no=
stro intrauimus. vbi mirabilem ordinẽ ⁊ numeꝝ maximũ seruoꝝ Soldani vidim⁹. mul=
titudinem etiã ingẽtem equoꝝ ⁊ stabula grandia. ⁊ habitacula magna. de quibꝫ omnibꝫ tediosum
esset scribere ⁊ forte etiã creditu difficile. Ibi primũ vetus illud palatiuz ꝓhodie desolatũ nobis fuit
ostensum. quod quondam greci inhabitabant tp̃e mahumeti. extructum fortissimis muris ⁊ edifi=
cijs vt ruine demonstrant.
Inde in aliud castrũ qđ Soldanus inhabitat ꝓcessimus. vbi ꝑ duodecim portas ferreas ingredi
oportet ãteq̃ ad Soldanũ veniat. Per has introducti ip̃m in throno regis vidim⁹ residentẽ in ve=
stitu cãdido. ⁊ plurimos mãmalucos in ordine suo cũ multo silentio reuerẽter ip̃m circũstantes. Ibi
etiam plures antiq̇ graues ⁊ maturi viri circa ip̃m astabant. post modicã horã egrediẽte trutzelmã
no nostro ⁊ nos castrũ exeũtes. venimus in latissimã quandã plateã siue foꝝ amplũ valde. vbi came
li asini ⁊ equi vendũtur. quoꝝ ibi tũc maxima copia erat. aderantq̃ plurimi ex mãmalucis q̇ equos
venales cõtemplant. Tandẽ cum labore domũ reuersi q̇dam ex nostris facto prãdio balnea intraue
runt. Sũt nempe p̃ciosa ⁊ polita estuaria illis in regionibꝫ ⁊ ciuitatibꝫ Ex vario marmore facta. ser
uicia etiam sarracenoꝝ balneatoꝝ satis sunt studiosa: habẽtq̃ mirabilem modũ ad rectificandũ mẽ
bra balneãtium. quidã vero ex nostris socijs vagãtes ꝑ ciuitatem in domũ quandã fuerũt adducti
in qua grandis fornax stabat habẽs cõcauitates. in quas certo tẽpore tria aut quattuor milia ponũ
tur oua gallinaꝝ. aucaꝝ. anserũ. ⁊ columbaꝝ. ⁊ fimo cooperiũtur. carbõnesq̃ in debita ꝓportione for
naci imponũtur. ex quoꝝ ardore oua calescũt ⁊ vitella viuere mox ac pulli crescere paulatim incipi/
unt. ⁊ ita absq̃ incubatione matꝝ excubãtur simulq̃ sub manu pastoris ad pascua ducunt. vt oues
vel ad foꝝ vt ibi vẽdant Et q̃uis id ficticiũ videri possit. tamẽ reuera ita sese habet. nimirũ animalia
illa que humana arte ⁊ industria excubãtur. disciplinabiliora sunt his que ſm naturam sue speciei
generãtur. sequũtur enĩ homines sicut pulli suas matres.
SEquenti biduo ad recessum nos parabamus ⁊ interdũ ad videndũ rara ⁊ mira hincinde
vagabamur. qui vero ex nostris Soldanũ prius nõ viderãt illo in tẽpore viderũt. Porro
die.xix.octobris q̃ erat dominica.xxi. post octauas trinitatis. cõuenientibꝫ nobis in vnuz
vt missam in loco solito audirem⁹. ecce due vxores trutzelmãni vt misse interessent aducne
rũt. ad quaꝝ p̃sentiam dũ trepidaremus q2 paganas reputauim⁹ dixerũt se esse xp̃ianas de ecclesia
catholica. nec nisi in fide nostra se mori velle affirmabãt ⁊ ita nobiscũ missam pariter audierũt.
Porro pacto prãdio rebꝫ omnibꝫ dispositis ad recessuz. bursas nostras aperiẽtes ꝓ hospitio ꝓ fami
lia proq̃ naui cõducta. ꝓ asinis ⁊ equis q̇ nos cũ rebꝫ nostris ad nylũ deducerẽt pecunias exposui
mus nõ paucas. q̇ facto p̃cedente trutzelmãno ꝑ mediũ chayri ꝓcessimus in asinis cũ sarcinulis no
stris cõtra nylum. qua in via irrisiones iteꝝ ⁊ cõtumelias atq̃ etiã ꝑcussiones sustinuim⁹ nõ ꝑuas.
At vbi ad portũ nyli applicuim⁹ ⁊ paratam ingressi fuissemus nauẽ. trutzelmãnus chayrinus ad ꝓ
pria rediens nobis valedixit. ⁊ quendã alium sarracenũ dolosum in locum suũ surrogauit. qui nos
in alexandriam vsq̃ conduceret.

De transitu ex Chayro per Nylum versus alexandriam,

ITaq̃ nauigãtes ꝑ Nylum bidui spacio venimus lento satis cursu ad ciuitatẽ cui nomen
Rossetũ. Inter nauigandũ aũt ꝑtransito oppido quod Uoy vocat. Ab inde vsq̃ rossetuz
circũspiciẽtes delectabiles pulchras ⁊ fertiles valde ad dexteram ⁊ leuã vidimus regio=
nes: habẽtes ab vna ꝑte Asiam. ab alia Affricã. Nylus enĩ has duas mundi ab inuicẽ ꝑ
tes secernit. Oppida etiam amena ⁊ villas multas vidim⁹. terrasq̃ ortis. agris ⁊ viridarijs amenissi
mis exornatas. in quibꝫ cannamelle. dactili ⁊ alij fructus multipharij crescũt. quoꝝ similes omnibꝫ
illis in terris nõ vidimus vsq̃. Ueꝝ hec amenitas ⁊ vbertas tantũ in illis erat terris circũiacentibꝫ
quas nylus extra alueum suum effluens perfundere poterat ⁊ irrigare. reliqua vero terra ab vtraq̃
parte arenosa erat sterilis ⁊ deserta Habuimus etiam multas naues obuiam que de Alexandria in

Chayrum ꝑgebant. ⁊ he a sarracenis funibꝫ sursum ꝑ Nylū trahebātur. quemadmodum naues ex
Colonia ꝑ rhenū equis magūtiam trahūtur. Alique etiā naues speciebꝫ aromaticis onuste nos co
mitabātur. vidimus etiā in flumine nyli plurimos cocodrillos qui bestijs. piscibꝫ. ⁊ hominibꝫ insi=
diātur. erantqꝫ aliqui grossi valde ⁊ longi ad staturā hominū duoꝝ ꝑtingentes. Aliqui etiam maio
res. aliqui vero minores. habētqꝫ bestie ille sordidos ⁊ horribiles aspectus. corpus vero durissimis
squamis vndiqꝫ cōpactū atqꝫ cōtectum in modū thoracis. quaꝝ forme siue figure alias lacertis ī ca
pite ꝑsertim caudis ⁊ pedibꝫ assimilanť. Nusqꝫ reperiūtur alibi nisi in isto flumine sub Chayro et
non supra. Ueꝝ etiam in mari galilee aliquādo inueniūtur sicut ⁊ pleriqꝫ alij pisces in isto flumine
abūdant. quoꝝ similes ꝑfatum mare galilee habet. qui in nulla alia reperiūtur aqua. Unde nōnul
li opinātur ꝙ cōgregatio aquaꝝ dicti maris galilee partim ex nylo effluat ꝑ occultos terre meatꝰ. so
lent naute captis cocodrillis pelles detrahere. ⁊ easdē desiccatos mercatoribꝫ vendere qui eas in lon
ginquas ducentes terras. pelles falso asserūt esse draconum.

Hic itaqꝫ. xxij. octobris illuscēte. in ipm portū Rosseti applicuimꝰ. nec vltra ducūtur ꝑegri=
ni nauigio ꝑ nylū nisi vsqꝫ huc vt cōmuniter. ⁊ abhinc in camelis ⁊ asinis Alexandriam
aduehūtur. Qd ideo fieri dicimus ne xpiani ostio nyli ꝑncipalia ꝑ que īfluit in mare pos
sint explorare aut inuenire. Nā his cognitis ⁊ cōpertis a mari magno naues in nylū pos=
sent inducere ⁊ ita egypto nocumēta inferre. Porro anteaqꝫ res nostras de naui deponeremꝰ intel=
leximus ꝙ omes asini ⁊ cameli illius oppidi ad quendā vsum necessariū illo die fuissent assumpti. ꝗ
fiebat ꝙ nobis neqꝫ seruire poterāt nisi in crastino. dicebaturqꝫ nobis ꝙ si die illo tederet ibi nos
manere aliā possemus cōducere nauim ⁊ inde vsqꝫ in mare descēdere. ⁊ tandē de mari res nostras ale
xandriā inferre. qd cū nobis placuisset cōducta naui alia ⁊ sarcinis nostris trāspositis de ꝑori in eaꝫ
magnis clamoribꝫ nauclerus prior impetijt naulū. postulans sibi solui. xxiiij. scꝫ ducatos quod ta=
men trutzelmāno chayrino antea exsolueramꝰ. Sed nauclerus cōstanter affirmabat nil inde se acce
pisse. vnde breuiter vt inde recedere ⁊ abire possemus naulū denuo soluere oportebat. nec est eīn ibi
xpiano peregrino locus vel oportunitas iusticiā inuocādi vel ad iudices recurrendi. Nimiꝝ ꝑusqꝫ
cōtra nequissimū illū trutzelmānū chayrinū iure ꝓcessissemꝰ omnē nostrā substātiā exposuissemus.
immo ⁊ in periculo vite nostre fuissemꝰ nō paruo. ob eius tū potētiam tum fraudem. Igitur redem
pti a vexa per datas pecunias per aliud nyli brachiū innumeris laboribꝫ remoꝝ tractu ⁊ funiū per
aliud nyli brachiū descendimus in mare cursu vltra modū tardo ⁊ lento. Inter hec quidā sarracenꝰ
per desum lutū cū lancea ad litus veniens ꝓcedere nos ꝓhibebat nisi quilibet nostrū vnū sibi ma/
dinū dedisset. Faciunt aūt. xxv. madini vnū ducatum. datis madinis rursum in litore multū ꝓspe=
ximus populū cōfluxisse ⁊ multa hominū tētoria sicut sepe antea ꝑ desertum videramus. Erāt autē
arabes qui accurrētes funes ex manibꝫ trahentiū nauim rapiebāt nosqꝫ ad litus tractos cōpellebāt
iterū aperire bursas dicētes sui iuris esse ꝙ quicunqꝫ eos transiret aut sponte ꝓpria aliquid eis exhi/
beret aut certe vi eum spoliarēt etiam si Soldanus ipse transiret. Asserūt eīn arabes se ideo omniuꝫ
esse nobilissimos ꝙ spolijs dūtaxat viuūt. ⁊ in solitudine morātur. nec ciuitatem nec villam nec do=
mū vllam habētes sed cū tentorijs de loco ad locum transmigrātes. Ipsis sic muneribꝫ cōpescitis in
quādam venimus planiciem vbi nylus ex vtraqꝫ parte alueū suū egressus totam terre sugficiem ita
operuerat vt quasi mare videreť quo accidit ꝙ naucleri pre latitudine ⁊ effluētia aque cōfusi verum
nyli alueū ꝑdiderunt. a quo longius ꝓiecti in tenuem deuenietes aquā in incertū ferebātur quous=
qꝫ nauis terre limoqꝫ infixa mansit immobilis stans aliquādiu donec naucleri in aquā descendētes
maximo cum labore nauim a loco propulerunt. quo facto iterum infixa humo stetit. vnde modo si
mili amota tandem immobiliter terre adhesit. nec aliquo poterat inde labore euelli quo nostro peri
culo aliarum nauiū naucleri cautiores facti. a via ista nostra diuerterūt. Porro vsqꝫ ad solis occubi
tum ibi manentes nō paruam die illa ⁊ nocte sequenti miseriam patiebamur. nullum coctū cibum
sed panem dūtaxat paximacium vescentes ⁊ bibentes aquam turbidam ex Nylo. in medijs flucti=
bus diem illam ⁊ noctem agentes. In crastino vero diuo munere vento afflante secūdiore impletis
velis inde fuimus erepti. ⁊ ita vsqꝫ ad ostium quoddam priuatū arte factum per quod nylus influit
in mare repente eiecti. Cūqꝫ iam pene in litus venissemus alexādrinum iteꝝ nouas exponere pecu
nias ⁊ dare naucleris cogebamur. de quibꝫ in cōuentione cum eis mētio nulla fuerat facta. Tādem
ex naui in terrā descēdentes res nostras ⁊ sarcinas in singularem reposuimus locū. eo ꝙ super litus
maris multa substātia de speciebꝫ aromaticis erat cōstituta. ⁊ sarraceni circa eas ⁊ camelarij cū came
lis res ipas in Alexādriā ducturi ꝗ adhuc ad tria miliaria germanica distabat nō ꝑua. Porro ꝯten
tio magna inter camelarios erat. ꝗs eoꝝ prior suis inueniret res camelis īponēdas. Pari mō de rebꝫ

nostris accidit ferendis. Igitur a mari procedētes versus Alexādriam fertilissima mōtana palmis repleta habuimus ad dexteram. ad sinistram aūt latissimū campū in quo salis fontes siue saline extant. Omnis nāqꝫ aqua tempore inūdationis nyli ⁊ excrescentie maris in sal sapidissimū solis feruore decoquitur. Unde ⁊ regio illa tota est alba quia sale vndiqꝫ respersa. Acceleranimus itaqꝫ iter eo ꝙ fame ⁊ siti. vigilijs ⁊ laboribus affecti. Quippe qui triduo absqꝫ coctis cibarijs fueramus ipso eodem sero Alexādriam ingredi sperabamus. Uidimus aūt in processu multas veteres structuras siue ruinas. quasi grandis aliqua ciuitas olim ibi stetisset. venimusqꝫ ad quēdam cliuū per cui⁹ crepidinem cum ascēdissemus gloriosam ciuitatem Alexādriam sub oculis habebamus. mare magno pro parte vna cinctam. ꝑ alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūseptam. Est eñ vbera satis gleba. que suo tempore fecūda nyli aqua irrigatur. ibi crescūt musi fructus scilicet dulcissimi quoꝝ simi les vidimus in orto balsami in maxima copia. ita ⁊ alij fructus varij de pomerātijs lemonijs dactilis cassia citrinis ficub⁹ ⁊ huiusmodi. sed pira vel poma ibi crescūt nulla. Sūt etiam in illis viridarijs habitacula hominū pulcherrima pro hominū recreatione facta ⁊c. ¶ Ibi aues capiūtur quedaꝫ candide ⁊ albissime que merule nūcupātur. Ibi ⁊ leopardi inueniūtur quos arabes adhuc paruos capiūt ⁊ vendūt vnum pro ducato. ¶ Igitur cū ad vrbem ipsam venissemus portam proximā ꝑ quaꝫ intrare volebamus sarraceni clauserūt. atqꝫ nos ꝑ totam ciuitatem latitudinē supra fossata ciuitatis circūire coegerūt ⁊ id pedestres. ⁊ cum longo ⁊ tedioso ambitu ad aliam venissemus portam. crudelem repperimus exactorem q̄ de hominib⁹ camelis ⁊ asinis vectigal graue exigebat. quo soluto intromissi per primā portam altam ⁊ magnā ferreis seris ⁊ ianuis firmatam. putabam⁹ nos in pace vsqꝫ ad hospitium ꝑuenturos. processimus ergo inter altos muros ⁊ fortes. ⁊ ad aliam portam venimus ferream ⁊ grādem. quā multi sarraceni circūstabant cūqꝫ intrare cum bestijs nostris cōtenderemus. fustib⁹ nos retrorsum abegerūt. moxqꝫ currentes aliqui primi etiā portam. seris ⁊ repagulis recluserunt. ⁊ reuersi etiam hanc secūdam claudētes. nos in medio stare dimiserunt. atqꝫ ita conclusi inter duas portas altissimis muris ⁊ turribus circūsepti sedentes paximates nostros comedebam⁹ ⁊ aquam que chara ⁊ modica nobis erat potabamus. nec aliud quippiam etiam hac vice habere poteramus.

¶ Porro nocte illa pleriqꝫ ex nostris cōperegrinis murū exteriorem ascēdentes fortalitia ⁊ fossata ꝑ circūitum cōtemplabamur. qui nunq̄ꝫ se pulchriorem aut melius munitā ciuitatem decoris menibus ⁊ firmis. altisqꝫ muris ⁊ turrib⁹ vidisse affirmabāt. ab intus aūt nō ciuitas sed pene aceru⁹ lapidum videtur plena ruinis ⁊ desolationib⁹. Cum aūt mane illuxisset apertis portis ꝑ trutzelmanno nostro Alexādrino nūcium misimus rogantes vt q̄totius adueniēs nos introduceret. qui cum venisset. litteram quā a Soldano acceperamus ei dedimus. dominis in porta residētib⁹ exhibendā quam acceptam. osculato reuerēter sigillo legerūt. lecta vero littera incipiētes a nobiliorib⁹ peregrinis vnū post alium nudātes vestib⁹ perquisierūt. inter quos domin⁹ Johānes de Solms primus fuit sic ꝑscrutatus. deinde alij per ordinem ¶ Quicquid aūt de pecunia ⁊ alijs reb⁹ venalibus apud nos in portis ⁊ saccis inuenerūt. in locū vnum seorsum deposuerūt. ⁊ cum omīa ⁊ singula exacte ꝑscrutati fuissent ꝑm rerum ꝓportionem pedagium acceperūt. clericos ⁊ religiosos immunes ⁊ absqꝫ theloneo transire permittētes. Nam quicq̄d infertur vel effertur. decimus de eo denarius exigitur. ⁊ nemini in hoc vlla fit gratia. Ingressi ergo ciuitatem cum tam miserabiles vndiqꝫ cerneremus ruinas obstupuimus. ammirātes vehemēter ꝙ tam miseriam ciuitatem circūdarent muri tam firmi et decori. Ducti ita in curiam regis Sicilie que est fonticus cathalonioꝝ. ab ipso curie inhabitatore. qui consul cathalonioꝝ cognominat̄ humaniter ⁊ benigne fuimus suscepti. assignatisqꝫ cameris res nostras intulimus in eas. Est autem fonticus domus grandis in qua ⁊ negociatores ⁊ merces eorum conseruātur vbi ⁊ forum rerū venalium habēt. Quāuis eñ ⁊ veneti in Alexādria duos habent fonticos ⁊ ianuēses vnum. peregrini tamē abolim in fontico cathalonioꝝ se recipere consueuerūt. Nam ⁊ ab eiusdem fontici consule protegūtur trutzelmāno Alexandrino sibi auxiliū ferente. Mox rebus collocatis peregrini nobiles cōspectui. Admiraldi. id est prefecti ciuitatis presentādi per trutzelmānū ipm alexādrinū conducebātur. quos ille pacifice susceptos. benigneqꝫ allocutos singuloꝝ noīa exquirēs. in cartha iussit cōscribi. sicqꝫ ad sua redire loca ꝑmisit.

¶ Porro quidam ex nostris cōperegrinis facta conuentione cum consule cathaloniēsi. commensales eius fuerunt. cibo ⁊ potu perparco vtentes apud eūdem. qui tamē non nisi argenteis vasis inferebatur. Alij vero cum domino de Solms in sua manserūt camera. edentes ⁊ bibentes iuxta votū et placitum ipsorum.

¶ Altera die que fuit. xxv. octobris post auditam missam in capella curie memorate que capellanuꝫ habebat sacerdotem religiosum de ordine predicatoꝝ. clamor magnus ⁊ tumultus strepitusqꝫ popu

lorum insonuit iuxta mare vnde exterriti in altiora conscendimus curie loca. Inde prospecturi quid
nam esset ⁊c. Et vidimus fustes ⁊ grippas cum armatis nauibus applicare in portum. quem intrātes
bombardarum fragoribus ⁊ clangoribus tubarum populorumqꝫ clamoribus aerem replebant. Erāt aūt sarra
ceni quendam ꝑpotentem de affrica sarracenū conducentes qui in mechā sepulchrum Mahumeti
visitaturus peregrinabatur.
¶In mari aūt existētes idem sarraceni inuētam nauem cū .xiij. xp̄ianis rapuerūt. rebusqꝫ inter se diui
sis ipsos xp̄ianos alexandriā vēdēdos adducebāt. Ipsos vero sarracenos cum ad litꝰ applicuissent
mamaluci alexādrini ⁊ ciues armis decorati de ciuitate exeūtes honorifice susceperūt. ⁊ cū pompa
magna ac multis clamoribus ciuitatem introduxerūt cū spolio prefato.

Die .xxvi. octobris que fuit dominica .xxij. post octauas trinitatis audita missa sumptoqꝫ
prādio domi māsimus quiescētes. neqꝫ eīm adhuc secure tuteqꝫ exire poteramus. eo qꝫ tru
tzelmānus alexādrinus (cui quā tenebamur pecuniam nondū exsolueramꝰ) debitam no-
bis necdū prestitit tutelam. Qua videlicet pecunia soluta (magna satis) in crastino nos ad
portam duxit ciuitatis q̄ ducit ad mare. ⁊ dominis q̄ in porta sedebant nos exhibens. intrādi ⁊ exeū
di quotiens liberet nobis indulsit libertatem.
¶Sequēti die que fuit Symonis ⁊ Iude apostolorum post diuina celebrata. in eū ducti fuimus lo-
cum vbi quondā erat carcer ⁊ adhuc est. in quo inclita virgo ⁊ martyr sancta Katherina expoliata.
⁊ scorpionibus prius cesa. diebus duodecim sine cibo ⁊ potu māsit clausa fame ⁊ siti cruciāda. sed do-
minus cibū ei per colūbam ministrauit. In quo etiam loco regina ⁊ Porphirius miles. angelorum
viderūt exercitum circa martyrem eā consolātes ⁊ ad tolerātiam martyrij animātes vt habet in eius
legenda. In hūc sanctū locū post multos rogatus fuimus introducti. ⁊ vidimꝰ ante dictā carcerem
duas marmoreas stare colūnas satis eminētes. ab inuicē passibus .xij. segregatas. super quas horri
biles rote seu machine fuerāt locate ⁊ posite. quibus virgo ipa speciosa debuit discindi frustratim. sꝫ ea
orāte confracti sunt ⁊ quasi quattuor milia gētilium inde necati. Eodē etiam in loco quinquaginta
illi rethores qui de diuersis vocati ꝓuintijs illo cōuenerunt. in omi sapientia eruditi cū Katherina
coram cesare disputatorio certamine pugnaturi. quos virgo ipa sacra. maxima in labijs eius diffu-
sa gratia a deo deuicit vt ⁊ respōsis deficerēt. ⁊ se conuertendos ad xp̄m apertis vocibus exclamarēt.
Cesar ipe furibūdus igne fecit cremari. sꝫ vestibus eorum ⁊ capillis illesis multi crediderūt in xp̄m
¶Inde transeūtes venimus in locū vbi aula Alexādri magni ferebat stetisse. nam hodie in signū
⁊ memoriā eius stat ibi mire altitudinis ⁊ latitudinis colūna ex lapide vno preciosa. capitellū ha-
bens acutū que procul cernentibus quasi turris alta apparet. Est aūt coloris rubei multis caracteribus
inscripta. qui veterum litere fuisse ꝓhibētur maior multo ⁊ altior illa columna que Rhome ad sanctū
Petrū hodie stat. quā dicūt olim ex Alexādria iuxta illā fuisse collocatā ⁊ inde romā translatā. Est et
alia foris alexādriam altissima colūna quā pompeyanā nomināt. qꝛ eā pompeius in sui memoriam
fieri fecit. quā etiam vidimus in ingressu ciuitatis
¶Inde ꝓgredietes venimꝰ ad ecclesiam ad sanctā Sabban appellatam edificatam in eo loco vbi
virgo sancta katherina ante passionē suā in curia morabat regali. familiā suā defuncto patre Costo
rege cui vnica erat gubernās. hāc ecclesiam greci monachi inhabitāt.
¶Locus aūt vbi martyr xp̄i katherina fuit decollata hodie mōstratur extra vrbem Alexandrinam
Suntqꝫ ibi due marmoree colūne magne in eius memoriam quondā erecte. fuitqꝫ ex eo loco corpꝰ
eius virgineū angelicis manibus in mōtem Synai trāsportatum. Hic locus tēpore passionis ⁊ marty
rij sacre virginis fuit intra ciuitatem alexādrinam que tunc temporis multo maior ⁊ latior fuit atqꝫ
gloriosior qꝫ nūc sit. Est insup in ipa vrbe ecclesia ad sanctū marcū dicta. quā Iacobite inhabitant
in eo loco constructa. vbi ipe sanctus euāgelista ꝓhibetur habitasse. ⁊ sepenumero diuina ibi officia
celebrasse. Quāqꝫ eīm pro sua humilitate pollicem sibi absciderit vt sacerdotio reprobus haberetur ta
men dei ꝓualente iudicio ⁊ auctoritate petri alexādrie est episcopus ordinatus. Hoc in loco missam
in pasca celebrans fune in collo eius misso tractus est per ciuitatem istam. gratias agens deo ¶Inde
reclusus in carcerem a christo iesu ⁊ angelis sibi apparentibus cōfortatus cum postera die iterum ad
collum eius funem ligarent ac per ciuitatem traherent ait. In manus tuas domine commēdo spiri
tum meum. ⁊ ita spiritum reddidit creatori. Hoc in loco a veris religiosis sepultus primū fuit. sed
postmodum apud venetias est trāslatus ¶Est ⁊ alia ecclesia iacobitarum in alexandria que ad san-
ctum Michaelem dicitur. in qua est sepultura peregrinorum xp̄ianorum qui ibi manētes debitū car-
nis exsoluunt ¶Nam ⁊ dominus Johannes comes de Solms dominus in Myntzenberg iunior
⁊ nobilior inter nos cōperegrinos dissenteria vexatus cum diem ibi clausisset extremū: omnibus de-

notissime susceptis sacramentis. hac in ecclesia fuit tumulatus. Cuius transitus ⁊ mors ꝑfecto me
rori ⁊ luctui nobis multo fuit.
¶ Ostenditur quoq Alexandrie locus in quo sanctus Johannes elemosynarius quondā patri-
archa Alexādrinus. martyriū suscepit in confessione vere fidei ꝑsistens. vt in eius legenda habetur
Sunt preterea in quattuor fonticis xpianorum in Alexandria. pulchre q̄dam ⁊ ornate capelle. ca-
pellanos habentes latinos vel religiosos presbyteros vel seculares quas intermanēdum ibi sepius
visitauimus. ¶ Porro his dieb quib Alexādrie fuimus. multe naues galee ⁊ fustes in portum ap
plicuerunt. multeq fiebant depdationes. Nam veneti nauem vnam onerariam neapolitanā que
Alexādriam properabat spoliauerūt. eo q tunc tēporis graues inter eos ⁊ regem Neapolitanū ini-
micitie ⁊ guerre versabantur.
¶ Aduenit etiam illis dieb galea quedā christianoꝝ de transmarinis partib in qua alemani q̄daꝫ
erant qui ⁊ dixerūt nil aliud in sua habere galea. nisi nuces auellanas in valore. x. miliū ducatorum
que in orientalib nō crescunt terris ⁊ proinde care illic habētur. Ferturq q vltra cētum annos ibi
sint durabiles. ita q nec marcescūt nec tabescunt nec vermib corrodūtur. quib tamē defectib apd
nos vltra vnū seruate ānum subiacere noscūtur.
¶ Illis etiam dieb videntes Alexādrini q̄ per mare vagabātur nauem alienā portui applicare. ⁊ eam
expugnātes ceperunt. captamq introduxerūt in portum victores. spolia inter se distribuētes more
pirataruꝫ. Nisi em̄ naues alexādriam applicare volentes potēter sint armate ab ipsis alexandrinis
anteq̄ in portum venerint spoliētur. quē cum intrauerint secure sunt q̄diu steterint in eo. Grandis
etem̄ est sarracenis cura pro custodia portus illius. vnde ⁊ duos qui intra ciuitatem habētur mōtes.
qui hominū manib facti sunt assidue cōscendūt vt maria cōtemplentur. longe lateq inde prospici
entes si qua videant vela que mox vbi viderint Amiraldo denūciant. qui cursoriam emittēs naui-
culam de cōditione inquirit aduētantium. Et q̄q forte creditu sit difficile tamē om̄ino ita sese ha-
bet quod narrabo. Ipse Amiraldus semꝑ apud se quasdā disciplinatos habet colūbas sic edoctas
vt quocūq perrexerint inde in ipsius amiraldi curiam reuertātur Eaꝝ duas aut tres naucleri emis
si in occursum nauiū secum recipiētes educūt per mare. vsq ad locum in quo aduentātes possunt ex
plorare. vbi mox conscriptā cedulam cōtinentem que scitu necessaria sunt ad collum vnius suspen-
dunt columbe. eamq sinūt auolare. que cōtinuo volatu ad mēsam vsq amiraldi zedulam afferens
quales sint veniētes indicat. Et si post primā emissam colūbam aliud quidpiā amiraldo fuerit sig-
nificandū mox secūdam emittūt colūbam vel etiam tertiam si necesse fuerit. ⁊ ita longe anteq naues
portū intrent amiraldus de eis est edoctus. dicit etiam q alias habet colūbas quas vsq in Chayrꝝ
transmittit ad Soldanū tempore quo aliquod repētinum ⁊ arduū inciderit negocium sibi necessa-
rio significandū. Porro si naucleri ab ipo amiraldo missi nauiū cōditiones inuestigare nequerint. ꝓ
ipm ꝑ colūbas sibi renūciant. qui statim armatas mittit fustes tradēs in mādatis vt aduenientes inua
dant. depdent. ⁊ spolient. qd ⁊ faciūt nisi eos inuenerint fortiores vt dictum est iam supra

Dje tandē. xxix. ad loca ciuitatis videnda hincinde euagātes. merces presertim cōsiderraui-
mus fonticoꝝ qui om̄es pleni mercib erant. pter solum fonticuꝫ cathalonioꝝ in quo nil
aliud nisi quidā seuissimus iacebat leopardus fune ligatus.
Preterea sarraceni ⁊ xpiani passim in eo pariterq comedebant ⁊ bibebant. Januensiū ve
ro fonticus domus vtiq pulchra ⁊ magna erat. ⁊ multi negociatores ⁊ merces ꝑcise in ea. ¶ Inde am
bos venetoꝝ perlustrauimus fonticos. ⁊ preter merces quas ibi repperimus copiosas. vidim⁹ stru
tiones in eis grandes incedere. que ferrū sibi ꝓiectum comedebant. Porcū etiam ibi veneti nutrie-
bant quē solum ⁊ vnicum in transmarinis partib illic cōspeximus. Multo em̄ magis sarraceni ab
hominātur porcos q̄ iudei. qui nec illum vnum paterētur viuere nisi ad preces venetorum Solda
nus ei vitam indulsisset. Demū thurcoꝝ intrauimus fonticum. in quo negociātium multus erat tu
multus. sic ⁊ in fontico maurorū ⁊ ethiopum. sic ⁊ in fontico tartarorum. vbi preter cetera. nobilissi
mas res. id est homines. vilissimo precio vidimus venales vtriusq sexus. iuuenes ⁊ iuuēculas. pue
ros ⁊ puellas. mulieres etiam quasdā qui paruulos habebant ad vbera pēdentes. qui om̄es ibi sui
expectabant vēditionem. ⁊ vilissime tractātur atq turpissime dum ab emptorib probātur sani ne
sint aut egri. valentes aut inualidi ⁊c.
¶ Denudātur etiam puelle ⁊ currere atq saltare cogūtur. ⁊ hūc in modum varie exquirūtur an sint si-
ne defectu vel non ⁊c. Singulis aūt noctibus om̄es fontici per sarracenos a foris claudūtur ne q̄s
ingredi possit vel egredi. sed ⁊ his diebus ipi in muschkeis congregātur ⁊ quādo precipuas habēt
solēnitates. nec sunt in alexādria domus vlle dictis fonticis pulchriores ⁊ ornatiores. His ꝑspectis

ad mare accessimus vbi magnus erat hominū cōuētus circa mercatores qui species aromaticas sac
cis imponebāt. Siqdem dū in camelis species ad mare de fonticis educūtur nauibꝰ inferende. sar=
racenoꝝ officiales stantes in litore saccos euacuant. ꝑscrutantes ne forte aliquid ꝓciosum inter spe=
cies absconditū efferaꝬ. Cūqꝫ ita circa species laboraꝬ paupes ⁊ inopes multi adcurrūt. ea q̄ manꝰ
fugerint imponentiū raptim colligētes. ⁊ q̄ furtim auferūt mox in via sedentes vendunt.

Die vero. xxx. octobris due quedam alie venetiane galee venientes de affrica. quas galeas
de Traffico cognomināt. portui applicuere Alexādrino pari modo ibi onerande sicut et
ille quattuor que ibi erāt iam onerate. Eodem die tractare cepimus ⁊ conuenire cum gale
arum patronis. super nostro cum eis recessu. ⁊ ꝓcerto duriores eos nobis reperimus q̄ꝫ
sarracenos. Nam quia sciebāt nos cum eis oportere recedere. multū nimis ⁊ insolitū a nobis nau=
lum exigebant. Factumqꝫ est vt in ipa conuētione peregrinoꝝ societates ab inuicem soluerētur. il=
lis in istam galeam alijs in aliam se recipientibꝰ. nos vero in galea domini capitanei ⁊ domini cōsu/
lis venetoꝝ esse maluimus. cuius galee patronus. dominꝰ erat Sebastianus cōtireni. contulerūt se
quoqꝫ ad nos dominꝰ Johānes archidyaconus trāsiluianus de vngaria. ⁊ frater felix ordinis pre/
dicatorum de Ulma lector. Cōuentione aūt facta. pluribꝰ adhuc mansimus Alexādrie diebꝰ. inui=
ti tamē ⁊ coacti. galeaꝝ expeditionem prestolātes. quo in tēpore dominꝰ in Solms vt supra memi=
ni. rebus excessit humanis. cuius sepulture ⁊ funeri. debitā ⁊ oportunam operā impēdimus. plan=
ctum amarū faciētes super eum. Obijt autē in nocte ipsa que diem ꝓcedebat omniū sanctoꝝ. Quo
mortuo in eam quā cōduximus secessimus galeam Alexādriam vlterius deinceps nō ingrediētes
saltem ad manēdum. sed in galea dormiuimꝰ manducantes ⁊ bibētes cum patrono. Persuasum siq
dem nobis erat vt octo vel decē diebꝰ ante galearū recessum. clamdestine eas ingrederemur atqꝫ res
nostras nō simul ⁊ semel sed ꝑ partes ⁊ diuersis tēporibꝰ educeremus. quia per singulas custodias
sarraceni de omnibꝰ rebꝰ ⁊ personis graue exigūt pedagium siue theloneū. decimū denarium de cen
tesimo iuxta suum cōpatum recipientes.

Sunt autē tres custodie inter mare ⁊ ciuitatem. Quaꝝ prima est circa portam inferiorē q̄ ducit in
vrbem. Secūda vero longe ab ea in exteriori porta que ducit ad mare inter muros ciuitatis Tertia
autē est in litore maris. In his omnibꝰ officiales Soldani. omnes tā intrantes q̄ꝫ exeuntes diligen
ter examināt ⁊ perscrutātur. ⁊ potissimū mercatores ⁊ merces eoꝝ. Ego vero auxilio trutzelmanni
nostri Alexandrini cui non paucos propinaui ducatos. obtinui ꝙ res mee per dictas custodias si/
ne perscrutatione fuerunt educte.

Porro die tertia nouembris ad iussum capitanei galea nostra in altū fuit ducta secus nouū castellū
quia iam naues parate erāt ad recessum. vnde oēs peregrini cōsocij nostri qui adhuc in ciuitate ma=
nebant ad suas se ꝓsentarunt galeas. que omes iussu ⁊ nutu suo: ex ordine nostre coniūgebantur. iu
xta dictū castrum quod profecto egregiū est ⁊ forte portū cōcludens muniensqꝫ Alexādrinum. Est
eñ portus ille multū scopulosus. ⁊ per scopulos a litore vsqꝫ in mare murus multis turribꝰ precla=
rus ⁊ munitus ē deductus. atqꝫ in extremitatibꝰ scopuloꝝ ⁊ muri illius. castrū est extructū prefatū
in mari. quod modernus Soldanꝰ fieri fecit consilio ⁊ industria vsus cuiusdā māmaluci alemani
ex Oppenheim diocesis Maguntine nati. qui iāpridem relicto paganismo. ad sancte matris eccle=
sie sinum reuersus est locuples ⁊ prediues.

In portū illum nulla potest ingredi nauis nisi castro huic loco Soldani reuerētiam exhibeat velū
remittendo. Uerū cum in loco illo cōsisteremus diebꝰ quattuordecim ibi māsimus. longissimas ha
bentes horas ⁊ tedio grauissimo affecti. omni quasi momēto galearū transitum expectantes. quo in
tempore multis fuerūt vexati molestijs galearū patroni. ⁊ vnus etiam eoꝝ grauiter vulneratꝰ a sar
racenis. multaqꝫ eis euenerunt incōmoda. qui post galee eductionē a terra in altum: denuo ciuitatē
intrauerūt. Illis etiam diebꝰ scisma fuit inter patronos alijs recedere volentibꝰ. alijs adhuc manere
amplius cōtendētibꝰ. ⁊ nisi dominꝰ capitaneus sequestrū se ⁊ mediū interposuisset. abinuicem fuis/
sent diuisi. Obstitit eñ nec voluit vt quisqꝫ recederet donec oēs ⁊ singuli expediti essent ad plenum.

Igitur cum dies quintadecima nouembris aduenisset: omnibꝰ ad recessum preparatis. prospero flā
te vento. solutis nauibus. leuatis anchoris. expansisqꝫ velis extra portū euecti. Alexādrinā poster=
gauimus ciuitatem. subtracto litore ab oculis nostris ita ꝙ in crastino longius eiecti nullā prorsus
vidimus terram vndiqꝫ circūdati mari. Erat autē galea nostra cursus velocissimi vnde ⁊ alias lon
ge precedebat. Extunc panibꝰ deficientibꝰ alexandrinis. paximates siue bis coctos cepimus mādu
care. ⁊ quod mirum erat in oculis nostris pisces nobis salsi de dannubio videlicet sturiones mini=
strabātur. sed Thurci per quorum regiones danubius fluit illos ad terras transferūt sarracenorum

a quibus veneti eos emūt. Nauigauimus igit͛ ex Alexandria per mare hicarium in mare carpaticū. Unde die sextadecima nouembris optata flante aura veloci cursu intrauimus mare creticū. ⁊ fuimus die. xvij. illuscente proiecti vsq͛ ad promōtoria Crete siue Candie. insulam tamē ipsam nō sumus ingressi. Ingēti vero fuimus leticia ꝑmoti cum huc loci venissemus. pro eo ꝙ iam quinq͛ ferme spacio mensium nullas fidelium videramus terras. iamq͛ nobis videbat͛ quasi patriam nostraꝫ attigissemus. cum ipam fidelem ⁊ gloriosam insulam Cretam siue Cādiam sub oculis habebamꝰ. licet longissimis adhuc distaremus interuallis a solo natali. Quippe qui iuxta cicladas insulas per Hellespontū. ⁊ seuissimū mare maleum nauigaturi. adhuc Achayam. Albaniā. Dardaninem Cozirum. Hilliricū. Dalmaciam. Schlauoniam. Croaciam. Histriam. ⁊ forum Julij ante nos habebamus iuxta earum confinia prouinciarū viam facturi.

Die decimaoctaua cum ad latus memorate insule crete venissemus. iussit capitaneus cursum galee intercipere. velorū remissione. ⁊ proiecta schaffa in mare misit ꝓ phisico qui in alia erat galea mandās vt q̄ꝫtotius ad se veniret. Consul eīm venetianus grauiter ceperat egrotare. pro cuius cura phisicus vocabatur.

Eius rei gratia inter duas insulas Candiam scilicꝫ ⁊ Nataliā sine ꝓuectione voluebamur. Ita ⁊ sequēti die scilicꝫ sancte Elizabeth instabili vento huc illucq͛ ꝓijciebamur. quo factū fuit ꝙ omnes galee sic fuerūt coniuncte ꝙ de vna ad aliam colloqui poteramus. sed post paululum mutata aura. mare motu inquietissimo feruescere cepit. nec fuit quicq͛ in superioribꝫ galearū quod nō ꝓcellis vndiq͛ illabentibꝫ perfunderet͛. ⁊ cum sol occidisset. magis ac magis tempestas inualuit. ita ꝙ naucleri ⁊ galeothe infirmi superius sub transtris suis iacentes. nec valentes aquarū incidētium ferre perfusionem. magnis apud patronū precibꝫ vix obtinuerūt ꝙ in carinam nauis fuerūt intromissi. vbi species Aromatice ⁊ merces alie conseruabātur Fuerant nāq͛ viginti galiothe infirmati in Alexādria de aquis ibi potatis. Nam ciuitas ipa est subtus vbiq͛ cauata ⁊ super testudines edificata. Niloq͛ excrescēte omis illa cōcauitas aquis replet͛ sub domibꝫ. neq͛ sunt alie ibi aque nisi ille de q̄bꝫ homines ⁊ iumēta bibūt. ⁊ dicūtur aque ille esse infecte ⁊ pessime. Inualescēte autē vento imber maximus descendit. ⁊ cuncta infudit prius intacta. quo accidit ꝙ patronus ⁊ alij venetiani qui hactenus super castellū in puppi mānserant ad nos in carinam fugere sunt cōpulsi. eo ꝙ castellum aquis vndiq͛ replebatur. capitaneus vero ⁊ consul in ꝓfunda puppis camerula. clausis desuꝑ hostijs mānserunt Naucleri autē maximos ꝑ totam noctē perpessi labores. continuis cursibꝫ ⁊ horrendis clamoribꝫ. infirmos grauabant. quibꝫ nulla requies erat. sed ⁊ sani q̄dam ⁊ valentes egrotare ceperūt. inter q̄s vnus erat dominꝰ archidyaconus de vngaria. dn̄s quoq͛ cōsul magis ac magis cepit destitui. duo vero ex galeothis mortui: nocte eadē in mare sunt proiecti.

¶Sed illuscente die que erat vicesima nouembris cepit tempestas ipsa paulatim decrescere. ac mare ipsum magis magisq͛ mitescere. Tandem ad quandam insulam applicuimus cui est vocabulum Nyo. vbi sub castello quod Nyum dicitur fixis nauibus per iactas anchoras. in barcis egrediebamur ad litus vbi inuentis cōsocijs nostris peregrinis per montis precipitem ⁊ petrosum cliuū ascēdimus in ipsum castellum Nyum. ⁊ inuenimus inter ascendēdum tres ecclesias de ritu grecorum. vnam inferius circa litus. aliam in montis ascensu. tertiā in ipo castello superius. quas ingressi gratias egimus laudantes ⁊ glorificātes deum qui nos in terras reduxit christianorū. nihil autē reperimus venale ex his que victui erant necessaria nec panes neq͛ oua ⁊c̄. Nam qui primi ascenderant tulerant omnia. Est autem ipm castellum satis populosum hominibꝫ. qui in paruis habitant domunculis quasi tugurijs de fructibꝫ insule viuētes. nec sunt alij eiusdem insule habitatores aut incole nisi isti de castello prefato. Estq͛ insula ipsa fertilis satis ⁊ pinguis glebe. Est quoq͛ castellum ipsum vetustissimū a grecis quondā potentibꝫ pro maris tutela ⁊ custodia super abruptas petras extructū. Ex eo eīm per latissimū mare contra insulas cicladas ⁊ Candiam patulus habet͛ ꝓspectus De crepidine montis aqua descēdit clara ⁊ dulcis. sꝫ nō multū frigida. in vasculis tn̄ reseruata stati frigescit. Sub mōte etiā riuus quidā dulcem ꝯtinēs aquā ꝑ vallem currens illabitur mari.

Cum vero dies. xxi. illusceret clamor ingens cuiusdā lamētabiliter flētis in nostra audiebat͛ galea. eratq͛ vlulatus ille filij dn̄i cōsulis. q̄ scꝫ cōsul nocte eadē vniuerse carnis debitū exsoluēs diē clauserat extremū. hūc nō solū filius sꝫ cūcti q̄ virū nouerāt plangebāt Jussit itaq͛ filius defuncti patris corpꝰ in terrā edoctū poni in capella q̄ ibi in litore erat. suꝑ qd̄ illic positū irruens plāctū magnū fecit. quē sui ꝯciues a corpe auulsū ī galeā reduxerūt. ¶Corpꝰ ꝟo exēteratū lotum. vnctū. ⁊ aromatibꝫ cōditū ligneo locello imposuerunt. pice ⁊ clauis bene firmato. sicq͛ venetias ad

suum iam pridem electum monumētum ferebant sepeliēdum. His omnib⁹ cum interessem⁹. certa vidicimus experientia. confictum esse mēdacium. quo dicit̃ ꝙ corpus examine siue mortuum ꝑ ma re non possit duci. ⁊ pretextu illius figmenti peregrini etiam nobiles. barones ⁊ milites. qui pro tem pore in mari rebus excedūt humanis statim in vndas mittūtur nec vel ad terras proximas sinūtur vebi gratia sepeliendi. Eodem die quattuor mortuos de galeis sepulture tradidimus in terram que ⁊ mater est vniuersorum.

DIe vicesimasecūda festo scilicꝫ sancte Cecilie virginis ⁊ martyris cum sustulissemus. in maris magni ⁊ spaciosi latitudinē vento nō satis bono immo aduerso prorsus incidim⁹. Qui quidē ventus cōtrarius versus Traciā nos impulit. atqꝫ sub paucaꝝ spacio hora- rum si eius fuissemus impetū insecuti. Cōstantinopolim aut Troyam aut Nigropontū vel altius etiam Athenas mirreā ⁊ Galathas appulisset. vel etiam in Pathmos insulam. Erat qdẽꝫ ventus ille optimus nauigātibus in Macedoniā. sed nobis inutilis prorsus. Conatu ꝓinde maxi mo ad resistēdum tali vento a naucleris facto. Tādem cum multo labore. longe sub nyo incidim⁹ in portū vnum. desertum quidē sed firmū. Stephanū nomine. ⁊ ibi naues stabiliuimus. ⁊ quattri duo māsimus: tedio grauissimo affecti: vento illo aduerso ꝑ momenta singula augmēta capiente Id quoqꝫ preter cetera in malum nostrū adijciebat̃ ꝙ in nullū castellum introire sinebamur. Audierāt eñ non paucos ex galeis vita functos fuisse. putabantqꝫ galeas omnes peste infectas. Idcirco nos abhominabātur ⁊ ꝓhibebant. ingressum negantes. neqꝫ vēdere nobis quicq̃ꝫ volebant. nō obstan te ꝙ domini eorū ciues scilicꝫ venetiani erant in galeis. Sūt eñ loca ista oīa insule ⁊ castella sub ditione venetorū licet ea per se nō regunt. vt Candiam Cyprū ⁊ huiusmodi. sed alicui grecorū com- mittunt regēda ⁊ administrāda sub tributo. Nyxia tamē insula de qua supra mentio habita est sub dominio est cuiusdā ducis grecoꝝ qui ⁊ Thurco tributarius est ⁊ cōfederatus. Sunt autē regio- nes ille aspere ⁊ durissime glebe. sed ⁊ aer satis incōueniens. Idqꝫ nobis magnopere ibi formidini erat ne forte ibi diutius manere oporteret. quēadmodum Alexādrinus galeis anno accidit superio ri. que hoc in loco amplius q̃ꝫ triginta diebus moram facere ob ventorum contrarietatem ⁊ pugnam in mari cogebantur.

¶Inde tādem nauigantes in mare maleum mare vtiqꝫ seuissimū peruenim⁹. in quo plurima peri cula cōsequentib⁹ fuimus experti dieb⁹. que vix vllis possent enarrari verbis aut litteris designari. Et profecto vt est apud Virgiliū. venimus nymbroꝝ in patriam. loca feta furentib⁹ austris. inter lu ctantes ventos tempestatesqꝫ sonoras. Ibi venti nutu eoli principis sui. vt poete fingunt velut ag- mine facto. Qua data porta ruūt ⁊ terras turbine perflant. Incūbuntqꝫ mari totumqꝫ a sedib⁹ ymis. Vna eurusqꝫ notusqꝫ ruunt creberqꝫ procellis. Affricus ⁊ vastos voluūt ad litora fluctus. Hoc in genere dicto vt historie mos gerat̃ nauigatio ista ꝑ mare illud tempestuosuꝫ p̄ ceteris periculosior. ⁊ accuratius ⁊ latius necesse est vt explicetur.

IGitur sub diem. xxviij. nouembris mutato vento nō quidem in meliorem. sed in fortioreꝫ ferebamur contra maleam impetu grandi. ac si vi eam vincere cōtenderemus. Verum ta men gubernatores nostri ꝑuam spem habentes de transitu malee. sequebātur ventum for tune iudicio se cōmittentes. Si eñ illa die maleam vicissemus. in crastinū motone fuisse- mus. ⁊ cōsequēter facilem nauigationem per Achaiam. Moream. Iliricum. Dalmaciam. ⁊ Croa- ciam. in Histriam ⁊ Italiam habuissemus. Est aūt malea ꝓmontorium grecie asperrimū. qđ quin quaginta milia passuum infra mare ꝓtenditur. circa quod vnda adeo seua est: ⁊ importune impelli tur vt naues ꝑtransire volentes a se repellere ⁊ ꝑsequi videatur. Oportet eñ nauigātes de macedo- nia ⁊ grecia in Achaiam ⁊ moream ꝑtransire ad cornu illius ꝓmontorij quod est multum altū. acu tum. ⁊ scopulis de profundo maris in altum vsqꝫ ad nubes se erigens. cuius cacumē estate ⁊ hyeme est niuib⁹ optum. tot autē venti in cornu illo conueniūt quod mare cōfusissimū reddunt ⁊ nauigatio nem difficillimā. Dum eñ nauigantes cōtra eam per adiutorium alicuius venti vsqꝫ ad aciem per- ducti fuerint. mox vt prora rostrū ad modicū extēdere incipit. afflant aliquādo septem aut octo aut nouem venti. q̇ omes prora reuersa nauem cū impetu reijciunt. vnde sepe cōtingit ꝙ naues ꝑ tres aut quattuor menses in illa ꝑte malee manere cogūtur. Illa difficultas semꝑ fuit ibi.

¶Vnde vetustissimi poete reperiuntur in carminibus suis yronice compassi fuisse grecis. pro eo ꝙ cum dijs pugnantes innumerabilem multitudinem hominum perdiderunt. quos si seruassent suf fecissent ad hoc ꝙ per medium mare galee gurgiteꝫ fodissent ⁊ a supremo vertice rupē scidissent vsqꝫ ad fundū maris ⁊ manib⁹ īterfectoꝝ cānale ⁊ viā nauib⁹ fecissent ne ī ꝑpetuū nauigātes tm̄ laborē ⁊ tātā ꝑ͛is ꝑditionē paterent̃ girādo maleā. Et ꝓfecto si mons malee esset ꝑ mediū diuisus. multo ci-

tius redirent naues de oriente in occidētem. ⁊ de Asia in Europam. nec potest fieri nauigatio nisi q̄si ad cōtactū cornu malee. cū reliqua maris latitudo sit tota scopulis plena.

¶ Dictus est aūt mons ille malea a Maleo rege tirrenoꝝ. qui tubā eneam primus inuenit ⁊ in mōtanis illis degens piratica cede mare infestabat. Fecitq̨ in monte templū appollinis: ⁊ mōtē suo nomine nūcupauit. Nūc vero duduz destructo templo appollinis in cornu malee edificata est capella sancti Michaelis. vnde ⁊ vulgares cornu hoc alam sancti Michaelis nominār. ⁊ opinātur q̄ sanctus Michael ala sua ventos cōcutiens stās supra cornu. naues dū sibi placet repellat. Idcirco marinarij in victoria malee laborātes. orōnes ad sanctū michaelē faciūt ⁊ vota vouēt vt dignet̄ alam q̄ vētos mouet ⁊ mare cōcutit retrahere. quaten⁹ possint trāsire.

¶ In radice malee est ciuitas que Malfasia dicit̄. iuxta quā crescit p̄cipuum vinum quod nominār malfaticū. ⁊ ab hoc vino transtulit vulgus nomē in vinū creticum. qd̄ nūc per mūdum dicit̄ malfaticum. qd̄ tamē nō est de malfasia sed de creta vel Candia vel motona. Cauent aūt nauiū gubernatores ne ad malfasie portum applicēt. quia dicūt pessimos grecos ibi habitare. ideo potius sinūt naues reuerti ad insulas cicladū per multa maris spacia. ⁊ dicūt q̄ a malicia hominū mōtana dicant̄ malea. Igit̄ cū tota die cōtra maleā nauigassemus ⁊ cornu eius attigissemus repēte retrusi sumus ⁊ adeo impetuosi reiecti q̄ tota classis fuit dissoluta ⁊ nulla galea māsit cū alia ita ꝓpe vt posset aliā videre. ⁊ cū hoc seuissimā tēpestatē passi sum⁹ ita q̄ galestroli cogerēt̄ vela tēpestatib⁹ apta appēdere

Verum die. xxix. iterꝝ contra maleā ire tētauimus licet ventum nō nisi pro sex pānis accatonis habuerimus exiguū. nobis aūt cōtra maleam ꝑperātibus aduolabāt etiā alie galee conserue nostre quas perdideram⁹. Dum autē aduesperasset prope promōtoria fuimus ⁊ cōtra cornu velocissimo cursu ꝑperauimus. Sed cū iam aciem attingere vellem⁹ ⁊ magno conatu vna galea post aliam in suo ordine pertrāsire satageret. ecce vētus cōtra nos erupit ⁊ primas galeas rapuit ⁊ impetuosissime retrusit cōtra sequētes que accedebāt. fuitq̨ mirabile visu ⁊ nō expertis incredibile q̄ naues in eodē freto lateraliter iūcte cōtra se procedebāt agitate cōtrarijs ventis. ille cōtra maleā pleno velo vehebātur. alie a malea inflatis velis ecōtrario redibant. ⁊ circulum cum nauib⁹ fecim⁹ sicut solēt circūire corisantes. Reiectis ergo omnib⁹ galeis in freto inutiliter retro maleam iactabamur. arte obsistentes ne ventus nos in cicladas insulas reportaret ⁊ ita diem fieri prestolabamur.

Die. xxx. q̄ erat Andree apostoli ⁊ dominica prima aduētus. surrexit ante lucem vētus omnino nobis cōtrarius ⁊ fortis. Quod vidētes gubernatores nostri ⁊ de trāsitu malee desperātes. cōmiserūt vela vētis ⁊ iactati sumus cōtra aq̄lonem grādi impetu iterum in insulas cicladū longius a malea q̄z sit a colonia vsq̨ venetias extra viā nostrā. ⁊ intrauim⁹ ꝑ scopulos ⁊ rupes festinātissime vsi cautelis ⁊ ingenijs multis.

Porro ꝑ quoddā cannale angustū ⁊ strictum ingressi in portū latum ⁊ securū ac montib⁹ altis munitum incidim⁹ in radice insule milo dicte naues stabiliētes. Reperimus aūt in ipo portu q̄ttuor onerarias naues venetianas que venerāt de syria. ⁊ in baruthó capadocie onera susceperāt mertiuz. Hi autē qui in nauib⁹ illis erāt cum classem nostrā vidissent ingrediētem ad se. cōcrepabāt tubis buccinis ⁊ timpanis ⁊c. ⁊ emittebāt bombardaꝝ saxa sperica cōtra montana cōclamabantq̨ in vnū vocibus altissonis. pariformiter ⁊ nostri faciebāt in signū leticie ⁊ iocūditatis. ⁊ videbat̄ mare ⁊ terra moueri a sonitu bombardaꝝ ⁊ clamātiū ⁊ buccinātiū. Classis illa de Syria sicut ⁊ nostra multis diebus laborauerat in transitu malee: sed inuanum. Fuerunt ibi etiam alie naues que de malea in hunc portum fuerant proiecti.

Prima decēbris augmētati sunt vēti ꝯtrarij ⁊ disposuerūt se oēs naues ad tp̄s manere in portu illo. Eodē die misit capitane⁹ nauiū syrie nūcios ꝑ oēs galeas. ⁊ īuitauit ad prādiuz alios capitaneos ⁊ patronos ⁊ oēs p̄ncipales officiales nauiū ⁊ gubernatores ⁊ dños. ⁊ instaurauit grāde ꝯuiuiū extra galeā in litore maris. Descēderūt ergo in terrā tres capitanei. scz capitane⁹ nauiū Alexādrinaꝝ cū suis tubicinib⁹. q̇ sub se habuit q̄ttuor galeas oneratas p̄ciosis mercib⁹ ⁊ bn̄ armatas. Capitane⁹ itē nauiū de syria cū suis tubis. q̇ etiā sub se habuit q̄ttuor patronos q̄ttuor galeaꝝ. Capitane⁹ q̄z de Affrica aliter de Traffica cū suis hn̄s sub se duas galeas armatas ⁊ oneratas Isti inquā tres capitanei cū decē patronis ⁊ oīb⁹ nauiū nobilib⁹ dn̄is ⁊ officialib⁹ ad tabulas paratas in litore cōsederūt. Post epulas diuersis exercitijs ⁊ solatijs varijs in litore colludētie pulchꝝ cernētib⁹ spectaculū p̄buere. Erāt aūt in illis decē galeis vt opinor vltra sex milia hominū quoꝝ maior pars in litore solatij ⁊ cōuiuij causa cōuenerat.

¶ Die illa aduesperascēte singuli in singulas galeas suis in scaffis ascenderunt ⁊ mansimus in illo portu per aliquot dies.

Die quinta decembris facta trãquillitate classem soluimus ⁊ tractu remoꝝ naues passum omẽs educebãtur: quia nõ erat tũc ventus sed bonatza. id est trãquillum. Sic eñ a nautis maris trãquillitas appellat̃. Unde omẽs deũ precabãtur pro felici trãsitu malee. Mestista vero ꝗdam ita exorabat. Ach pater omnipotẽs tãtis miserere periculis. Atqꝫ tuis thesauris ventos dimitte secundos.

¶ Igitur cũ de scopulis ad mare latũ venissemus surrexit vẽtus lateralis ꝓ trãsitu malee inutilis prorsus. ꝓcessimus tamẽ contra maleã cũ tota classe. sed facta nocte inualuit vẽtus nimis cõtra nos ⁊ tenebris ingruentibꝫ facta fuit seuissima tempestas. Et mare eleuabat̃ sine cessatione supra galeam Eleuauerũt se flumina. eleuauerũt vocẽ suam mirabiles elationes maris. mirabiles ꝓfsus. Incidebant ꝓinde aque supra modũ. ita vt audẽter dixerim ꝙ in illa nocte vltra cẽties fluctibꝫ inuoluti fuimus ⁊ vndis operti penitus nõ ꝗdem cõtinue sed subito nauis operitur ⁊ in ictu oculi transit.

¶ Omnia autem supiora galee in aquis natabãt. Et ipsi marinarij tota nocte in aquis currentes vela crebro mutabant.

¶ Porro tẽpestate illa durante cũ naues ab inuicem lõgius essent sepate vna vt ventoꝝ acta ad latus nostre galee impetu impegit vehemẽter. barcamqꝫ collateralẽ dirupit penitus ⁊ destruxit nostra vero coquina fregit eius ⁊ omnia que in ea erant.

¶ Quantũ aũt terrorẽ cõtactus ille galeaꝝ nobis omnibꝫ incusserit. ꝗ̃tus strepitus fragor ⁊ clamor ⁊ angustia fuerit nõ facile explicari potest. nos eñ ꝗ inferius eramus in carina omĩ momẽto interituꝫ expectantes ꝯclusi in tenebris trepidi maiorẽ in modũ suspensis sic animis stabamus. Cũ aũt infelix illa nox transisset omẽs vertiginosi effecti sanctũ inuocabamus qua poteramꝰ deuotione Nicolaum cuius imminebat festũ dicẽtes. Suscipe nautaꝝ pater nicolae precatus. Assis ⁊ solita nunc pietate tuis. vel similem in modum.

Die sexta decẽbris vbi lux clara refulsit vidimus nos nullũ habere adiutoriũ ⁊ ventuꝫ inutilem fortem nimis existere. desperãtes ergo iteꝝ vela vento cõmisimus. qui rapta classe eam cursu velocissimo in cicladas insulas reportauit ad locũ vñ nudiustertius egressi fueramus in portũ milo. ibiqꝫ naues tonsillis alligatis ⁊ anchoris immersis hyemare ibi timuimus. ꝓ eo ꝙ in diebꝫ patronoꝝ maris more solito implacabilius habuimꝰ. Sũt eñ scdm marinianoꝝ estimationẽ singulares patroni maris sanctꝰ Clemẽs. sancta katherina. sanctꝰ Andreas. sctã Barbara. sanctꝰ Nicolaus. sctã dei genitrix Maria. ⁊ sctã Lucia. oĩbꝫ his diebꝫ difficilẽ habuimus nauigationẽ dẽptis vltimis duobꝫ. in quibꝫ si maleam nõ vicissemꝰ ꝑ hyemẽ totam ibi manere coacti fuissemus. hoc firmiter tenẽt marinarij. Multis eñ supstitionibꝫ vacãt in nauibꝫ quãdo nauigatio nõ est iuxta coꝝ vota. Alij dicebãt ꝙ peregrini terre sancte essent in causa ꝗ res furtiuas secũ ducerẽt de locis sanctis. vel aquã iordanis quã simplr̃ dicũt impedire nauigationem.

Die septima decẽbris inutilem vẽtum habẽtes. eodem mãsimus in loco. post prãdiuꝫ vero plures orationis gratia ad litus nauigãtes in capella ꝗ ibi erat in honore virginis Marie dedicata eidem sese cõmendauerũt. Alij cantabãt crebro hos versus. deuotius ad virginẽ ipam clamitãtes. Salue splendor firmamẽti tu caliginosi menti desuꝑ irradia: Placa mare maris stella ne inuoluat nos ꝓcella ⁊ tempestas obuia. Uidebat̃ aũt nobis tanqꝫ sese inclinãs virgo Maria sic nos affaret̃. vẽto in melius mutato. ⁊ classe ad recessum aptata Pergite iam miseri sancta theotocos inꝗt. Et velis inflatis portꝰ intrate salubres. Ante solis ergo occasum portuꝫ exiuimꝰ ⁊ tota nocte in lumine lune trãquilla nauigatione ꝓfecti vẽtũ seꝗbamur optatum.

Die autem octaua que erat festum conceptionis beate virginis Marie fortiter processimꝰ contra maleam eaqꝫ post meridiem cõspecta cõterriti sumus metuẽtes iteratam repulsionem. Sed adue sperascẽte die vento semper in melius confortato repente cornu illud seuissimũ malee sine labore pene superantes sub vnius hore spacio decem ⁊ octo miliaria ꝑtransiuimus Hoc cum fieret ingenti omnes gaudio fuimus exhilarati tubicines pre leticia canebãt ⁊ omnes galiothe cõclamabant. omnesqꝫ pariter vociferabãtur deum laudãtes. Interea vero nox incidens prohibuit ne ventum bonum sequi iuxta votum possemus. quia ad latus sinistrum promõtorium malee habuimus. Ad dexterum autem mare scopulis ⁊ cautibus plenum. nec erat portꝰ in quem intrare possemus. Idcirco remiserunt gubernatores omnia vela. naues ad latiora loca natare permittentes. dimittẽtes eas ibi ad sortem in deuijs aquarum currere sicut currit equus lasciuus ⁊ effrenis: nunc cum prora nunc cum puppi se erigentes. nũc ad hoc nũc ad illud latus se inclinãtes ⁊ motibꝫ continuis ⁊ importunis agitabãtur inter seuos fluctus nec stabãt nec ꝓgrediebãtur. Propterea noctẽ inꝗetissimã habuimus plusqꝫ in tẽpestatibꝫ vllis. Statĩ ãt vt sol refulsit ꝗnqꝫ erectis ve=

lis. progressi sumus inter scopulos ⁊ cautes. atq; die. xiiij. decēbris ad Montanā venimꝰ ciuitatē.
¶ Eo tēpore ꝑ diem naturalem centū ⁊ triginta miliaria ꝯfecimus velocissimo nauigio. ⁊ inuenimꝰ
ibi sex galeas quas āte amiseramus inter tempestates. Ibi ergo portū ingressi ⁊ nauib; stabilitis in=
gressi missam in conuētu fratrū ꝑdicatoꝝ audiuimus cū multo desiderio. q; diu nullam missam au=
diueramus. Post missam oēs pariter peregrini ex oībus galeis ꝯgregati cōuenimus in domo do
minoꝝ teuthonicoꝝ comedētes ⁊ bibentes in leticia multa gratias agentes deo q̄ nos de magnis li
beratos periculis mutua visione fecit letātes. quia ab Alexādria vsq; huc nūq; simul oēs fuimus
Peracto prandio. q; ꝑ dies aliquot didicimꝰ nos ibi mā suros ꝓpter negociationē mercatoꝝ res no
stras in hospitiū cōportauimus. Motona est ciuitas in cornu Achaye sita in terra cōtinēti ꝓpe tur=
chiā. vn̄ thurci ad nūdinas ebdomadales illac cōueniūt cū christianis.

Die decimasexta decēbris galeas ingressi ⁊ classe soluta ad insulam oppositā quā nescio qua;
ob causam nominā t sapiētiam: applicuimꝰ. ⁊ distat ꝑ miliare teuthonicū a motana ꝑ interme
diū cannale ꝓfundissimū. ⁊ quia non erat vtilis vētus eiectis anchoris classem ad pedē mō=
tis sapientie naucleri stabilierunt.

Die. xviij. in noctis medio dū omnia essent in silentio subito aspirauit ventꝰ salubris ⁊ bo
nus. ⁊ statim rupto silentio clamores magni excitaban ꝑ classem. ⁊ ad recessū; se parabāt.
leuando anchoras. sursum trahēdo barcas ⁊ scaphas. erigēda vela. soluendo ac cōplican
do spiras. q̄ omnia fiūt cū violentia festinātia ⁊ continuis ac altis clamorib;. Classe ergo
soluta a loco illo eiecti sumus ꝑ ventū in altū mare vbi mox iteꝝ orta est seuissima tēpestas cuius si=
milem ante nō habuimꝰ. ⁊ durauit ꝑ diē ⁊ noctes duas. Oēs aūt dn̄i de castello trāsfugerūt ad nos
in carmā. nec fuit memoria cibi aut potus hac tēpestate durāte. q; coquina erat in aquis tota

Die. xix. redeūte vento gratiori quo ⁊ prius vsi fueramꝰ. multas raptim insulas thurcorum ⁊
christianoꝝ trāsiuimus. vtputa insulam Samaffra. Limleā. Schefflamā ⁊ Azanta. So
pholoniam que capta fuit per thurcum anno superiori videlicet. Millesimoquadringētesi
mooctuagesimo.

Die vicesima mane venimus ad insulā Corzicam q̄ alias Corfun appellat bonā ⁊ fertilem.
Et reperimus ibi classem armatā. ⁊ magnā charistiā panis ⁊ omniū necessarioꝝ. Idcirco ca
pitaneus classis armate male ferebat cōquerēs de capitaneis classis onerarie q; declinassent
in illū portū. cū vix ibi ꝓ suo exercitu necessaria essent. Fuit eīm magna multitudo nauiū ⁊ hominū
mirabilis cōpressio. Illa insula est ꝑncipiū grecie. ⁊ est Rhomani portus munimentū. ab ea eīm faci
lis est nauigatio in Siciliam in Trinacliā Sardiniā Apuliam ⁊ Italiā. Ex opposita eius pte est
Morea. Achaia. ⁊ in paucis horis vento flante nauigat in Patras ciuitatē; vbi sanctus Andreas
crucifixus fuit. ⁊ in Cōstantinopolim ⁊ Scutarim ⁊c. ⁊ in Calcedoniā insulam. ⁊ in ciuitates Si
cilie Cathanā ⁊ Siracusanā vbi sunt montes ethne. ignem spirantes. in quibus cicoples fabri Io
uis fulmina fabricant ꝭm poetas.

Die vicesimatertia sustulerūt simul oēs galee numero decē cū vna naui ⁊ vna grippa. at=
q; ita educta classe extra portū intrauimus cū bonovento canna le latū. quod diuidit Cor
ziram ⁊ Dardamā insulas. Letabātur aūt valde gubernatores nostri de aura bona. quia
alias grande periculū imminet nauigātib; in isto cānali. ꝓ eo q; in fundo ibi est q̄dā abys=
salis vorago q̄ vomit aquas maris ⁊ sorbet. ⁊ dum naues ad locum veniūt subsistūt ⁊ rotātur. ita q;
oportet eas funibus trahere de loco illo. Magna ergo celeritate nauigauimus impellente nos ven=
to ⁊ ad insulas Hazopolis venimus percurrentes rupem draconis. Ibi enim in mari vt supra ha=
bitum est rupes quedam est in qua draco olim latitans euolabat aliquādo supra ciuitatem ex oppo=
sito in monte sitam ⁊ suo flatu homines interficiebat. vnde homines ciuitatem dereliquerūt que vs=
q; hodie deserta est habens muros ⁊ turres ⁊ edes adhuc fortes ⁊ recentes. Sub ciuitate illa deser
ta vidimus ecclesiam beate virginis in qua dicitur ardere miraculose lampas quedam semper sine
humano amminiculo aut fomento aliquo/ percursis insulis Hazopolis ecce in occasu solis subito
horrenda incidit tempestas tota nocte illa durans cum validissimo ⁊ importunissimo vento. q̄ gran
de velum galee nostre in plures dirupit disciditq; partes ⁊ multos remos destruxit in vno latere. ⁊ ol
las ac caldaria circa ignem subuertit. ipsumq; ignem extinxit. Unde maximus in galea ortus fuit
clamor inuocantium deum sanctosq; omnes ⁊ vota repromittētium. Unde ⁊ illud tunc expansum
fuit velu; (papafigo italico sermone cognominatū) qd̄ nō nisi in extremo ꝑiculo ⁊ vltimo exitio ap
ponit. Sic itaq; nauigātes nimio timore ꝑculsi ꝑ singula momēta submersiōis discrimen expecta/

bamus. nimirũ procellis vsqꝫ adeo ascendentibꝫ ⁊ excrescẽtibus vndis equore toto commoto vt nil
penitus de galea videretur nisi malus nauis. sed neqꝫ alie galee q̃ in latere nobis erant iã apparebant
simili ex causa. nihilqꝫ erat omnibꝫ in galeis infra vel supra qđ aquis maneret intactũ. Jdqꝫ frequẽ-
ter accidit nobis inter rede .idum ex alexandria. Neqꝫ tamẽ nouũ est vel insolitũ ibi periclitari na-
ues. cũ legamus sanctam Helenã in hoc mari adriatico passam fuisse tantã tempestatẽ vt cogeretur
vnũ clauũ quo dñs Jesus cruci affixus fuerat ꝓijcere in mari vt sedaret tempestas. Adeo eñ seuũ
est hoc mare vt nõnunqꝫ in tempestatibꝫ saxa grandia de profundo eleuet. ⁊ tanqꝫ lignũ per supficiẽ
aque iactet de vna parte golfi in aliam.

DJe .xxiiij. vigilia scꝫ natiuitatis domini sedata fuit tempestas. ⁊ tediosa tranquillitas siue
bonatza subsecuta. nec poteramꝰ aliquẽ portũ apprehẽdere vt festũ instãs celebraremus.
Jn nocte natalis dñi eramus in mari. ⁊ ꝑ totaꝫ noctẽ fuit tãtus tumultus in naui nr̃a qꝫ
vix poteramꝰ dicere officiũ nostrũ. galestrolis instinctu vt credo dyaboli tunc plus solito
laborantibꝫ vti semꝑ solent in diebꝫ festiuis. Nec simpliciter laborãt. sed cũ execrãdissimis iuramen-
tis blasphemijs iurgijs ⁊ cõuicijs mutuis ⁊c̃. Jta noctem illã sacratissimã pariter ⁊ diẽ dominici na-
talis exegerũt. Eodem die vidimꝰ finẽ Albanie vel Achaye ⁊ ꝑncipium regni vngarie. ⁊ intrantes
illiricũ in quendã sterilem portũ stannũ dictũ applicuimꝰ. Jn die sancti Stephani soluta classe pro-
cedẽtes ꝑtes Dalmacie attigimꝰ. ⁊ vidimus ibi Ragusiũ ciuitatẽ ꝑpotentẽ de qua etiã supra habi-
tũ ẽ ⁊ ornatis vndiqꝫ galeis signis ⁊ vexillis vt fieri solet magnoqꝫ facto fragore ex bõbardis. in mo-
dum triũphi ꝑteriuimus. Neqꝫ applicuimꝰ ad ciuitatem. ꝓpter festũ tamen ⁊ reuerẽtiã dñice natiui-
tatis cum trincketo dũtaxat nauigauimꝰ. Hec ciuitas Ragusina dicit̃ esse opulentior in christiani-
tate. ibi pulchꝝ ⁊ notabilem cõuentũ habẽt fratres ꝑdicatores. Deinde venimꝰ in Cursulam ciuita-
tem venetoꝝ. que ⁊ Prepo vocat̃. nec portũ trahere poteramꝰ. ꝓhibente nos vẽto. Sole aũt ad oc-
casum vergẽte incidimꝰ asperrima loca. ⁊ ventis cõfortatis ingrauatũ ẽ mare cõtra nos nimis. Qua-
propter gubernatores nostri anxij in dubio stabant suspẽsi. cannale asperrimũ habẽtes pre oculis ⁊
portũ nullum in quẽ declinarẽt. deuiauerãt eñ a vera cannali ꝑ quod alie galee secure ibant. Cum
aũt venissemꝰ ad latiorẽ locũ cannalis: tẽtauimus stabilire nauem ⁊ immerso bolide inuenimꝰ exces-
siuam aque ꝓfunditatẽ. ⁊ paululũ ꝓcedentes iteꝝ iniecimus bolidẽ ⁊ fundũ q̃dem inuenimꝰ sed nõ
ad votũ. quia tamẽ nox erat obscura in foribꝫ nec sydera apparebãt nõ poteramꝰ ꝓcedere ꝓpter stillaꝫ
⁊ caribdim. Deiecimus ergo grandẽ anchoram q̃ fundũ petens non inuenit. nec scopulos nec saxa
nec arenam quibꝫ mordacẽ dẽtem infigeret. sed currentẽ galeam sequebat̃ arans terram de quo vltra
modũ torquebant̃ gubernatores. Rursuꝫ ergo cũ ingenti labore retraximꝰ anchorã ⁊ in alio loco in-
iecimus. nec inuenit cui inherere posset. sed cũ magno nostro periculo galeam sequebat̃. tandẽ tamen
hesit. debiliter tamẽ vt videbat̃. Jdeo nemo nocte illa secure dormire poterat. sed oẽs solutioneꝫ na-
uis expectauimꝰ. q̃ si soluta fuisset extremũ nobis periculũ fuisset

¶ Jn die sancti Johãnis euangeliste soluta naui conabamur ꝓcedere. sed nec vẽtoꝝ nec sideꝝ adiu-
toriũ affuit nobis. sed aura obscura q̃ semꝑ nauigãtibꝫ est molesta. Tãdem inũdante pluuia ꝯuerti-
mus nos in yllirici mõtana. ⁊ portũ tortula dictũ intrauimus. in q̃ alias duas galeas nostre classis
reperimꝰ. ⁊ erat portꝰ inhabitabilis. desertꝰ. ⁊ maledictus. in q̃ magno tedio fuimus affecti ⁊c̃.

¶ Jn die innocẽtum classem soluimꝰ ⁊ cũ prospero vẽto ꝓfecti vidimus ad australem plagã Apu-
liam ytalie ꝑ maris brachiũ Atrinaclia ⁊ Sicilia diuisam ⁊ in cornu apulie qđ in adriacũ mare ex-
tendit̃ vidimꝰ montẽ Garganũ. Jn huius mõtis radicibꝫ ẽ Sepõtus ciuitas olim a Diomede mõ-
tis victore condita. Jbi fuit palladis templũ in quo diu seruata sunt epij frumenta. in quo etiam bi-
pennes eree ⁊ arma diomedis deposita ostendebãtur. Jn hoc monte Anno domini quadringentesi-
mooctuagesimoprimo. fuit facta apparitio sancti Michaelis. Jn ꝓcessu venimus ad oppositũ Lizi-
ne ciuitatis dalmacie. sed repẽte lizinam postergãtes in Crawaciã ꝓiecti sumꝰ ⁊ circa solis occasuꝫ
de latitudine maris ad mõtana crawacie q̃ est natio vna dalmacie declinãtes iter scopulos ⁊ rupes
Sibicenenses naues alligauimus in portu sterili. qui tamen erat tutus ⁊ bene munitus.

Jn montibus enim ⁊ collibus maritimis iuxta quos portus tuti sunt stant signia que nauigãtes cer-
nentes confugiunt de mari tempore periculoso ad loca illa. Mãsimus autem in portu illo vsqꝫ ad
sextum diem cum tedio maximo. Uerum in die sancti Siluestri. pene omnes de galeis in insulam
adiacentem nauigauimus. in qua inuenimus vnam capellam iuxta quã fuit domus fratrum de ter-
tia regula sancti Francisci Capella hec de gratia marie nuncupatur vbi virgo ipsa gloriosa in innu-
meris choruscat miraculis. Ad eam etiam in marinis constituti periculis multi se deuouẽt multa of-
ferentes cum illo salui peruenerint.

¶In crastino die videlicet circūcisionis mane galeam exeuntes in eadem capella celebrauimꝰ. Ipsa etiam die villam ꝑtransiuimus que kano de cista appellatur. Et de veteri more ⁊ consuetudine id ibi obseruatur ꝙ vbi eo ventum fuerit. quisquis in galeis ⁊ nauibus alteri quidpiam debet. mox soluere compellitur ⁊ satisfacere ꝑ sententiam iudicū in singulis galeis ad hoc deputatoꝝ. cui contrauenire nemini licet neqꝫ ab ea appellare. Alie quoqꝫ dissensiones ⁊ discordie si que sunt in galeis ꝑ eosdem iudices ⁊ arbitros sedantur modis oportunis.

¶Die secūda Januarij vbi ventus conquieuit eduxerūt classem extra portum illum sed cū in latū venissemus surrexit ventus contrarius repellens triremes contra appuliam ⁊ ideo magna vi reduximus naues ad montana crawacie. ⁊ in porto larmo dictum incidimus. ibiqꝫ naues stabiliuimus exspectantes ventum. Solaciosus fuit portus ille. altissimis scopulis circūdatus ⁊ ꝓfundissimum habens canale educi aūt nos fecimus ⁊ in cacumen altioris scopuli vel rupis manibꝫ reptantes de rupe ad rupem ascendimus vsqꝫ ad signū qđ in summitate demonstrans portū ibi stetimus. ⁊ longe lateqꝫ per mare respeximus. ⁊ coniectis oculis in occidentem maxime exultationis ⁊ iocūditatis hausimus occasionem. Vidimus eñ a longe niueos nostros alpes suis candidis cacuminibꝫ nubes attingentes. qui faciūt terminū maris ⁊ finem ytalie ⁊ lombardie ⁊ principiū alemanie. Sub monte est villa q̄dam quā ingressi vt emeremꝰ aliq̄d nihil in ea repperimꝰ nisi pauperrimos schlauos

¶Die tertia Januarij cū bono vento portū illum egressi veloci cursu ad zaram ciuitatē veterē venimus. ⁊ deinde nouā zaram quā nauibus stabilitis ingressi sumus.

¶Sequēti die mansimus ibi ⁊ ecclesias ac reliquias videntes corpus sancti senis Symeonis in ecclesia metropolitana repperimus.

¶Nocte sequenti incidimus in Cornerum qui est pessimus maris districtus ⁊ periculosissimus. quia mare ibi rapidissimo cursu contra anchonam tendit ⁊ nisi gubernatores arte ⁊ industria prohibeant mare nauem rapit. ⁊ in portū anchonēsem longe positum deportat. In illo cornero grauissimā noctem egimus ⁊ tempestatem valde horribilem passi sumus ⁊ inquietudinem

¶Illuscente aūt die mitigatus est ventus ⁊ venimus in Histriam que est natio dalmacie ⁊ polam ciuitatem vidimus. ⁊ circa vesperas in portum rubinēsem venimus. De nauibus aūt exeūtes in ciuitatem Rubinam que in monte est ascendimus ad vesperas in ecclesiam sancte Eufemie virginis Auditis vesperis quia collegiū est ibi. aperuit nobis ꝑpositus ecclesie tumbā sancte Eufemie virginis. ⁊ corpus eius integrū vidimus. Miraculose eñ de calcedonia vbi fuit martyrisata venit in eadem grauissima tumba per vndas in rubinam his visis naues reingressi sumus.

¶Die septima soluta est classis ⁊ nauigauimus vsqꝫ ad parentiū ciuitatem histrie ⁊ illo die ibi deguimus. qua aduesperascēte classem reingressi ⁊ nocte leuatis anchoris cum optimo vento nauigauimus. ⁊ cū ingenti leticia. valde eñ periculosum est ibi quādo non sunt ventꝰ optati. pre leticia ergo noctem illam pene insomnem duximus ⁊ mane.

¶Die octaua venecias ciuitatem vidimus. Porro q̄ꝫcito veneti nos viderūt. omnes campanas ciuitatis cōpulsauerūt. ⁊ plurimi in barcis obuiam nobis venerūt vti soliti sunt facere in aduentu felici ⁊ secūdo nauiū vel galearum suaꝝ. Ante portuꝫ sancti Nicolai extra castella classe stabilita multoqꝫ auro patronis soluto. in barcis portum ⁊ ciuitatem ingressi sumus in hospitia nostra. letantes maiorem in modū atqꝫ gaudentes. nimirū ꝙ optata denuo litora apprehēdimus. multū prius ⁊ terris iactati ⁊ alto. Sed ⁊ magnifice deo gratias egimus qui nos de magnis sepe periculis ⁊ angustijs sua clementia ⁊ misericordia atqꝫ beatissime virginis ⁊ martyris Katherine haud dubiū interuētu liberauit reduxitqꝫ cū salute ipse omniū saluator ⁊ liberator xp̄s ih̄s in secula benedictꝰ Amē.

¶Secunde peregrinationis ad diuam virginem ⁊ martyrem Katherinam in montem Synai processus Finit feliciter.

Iste sunt Insule a venetijs vsq₃ Rhodum.

Priona q̄ z villa. distās a venetijs centū miliaribꝰ ytalicis. sita
Ossera z Ressera xl. (in Histria
Arbia xv. Vega xxx. Nossera v. Nyo xv.
Sassigo distans ab insula xxx. miliaribus in
Prenna proxime posita ij. Dalmacia
Anpetina x. Selua ij. Nybo xv. Paygov.
Ponto duro xv. Stantpontello i.
Sancta maria de mela i. Insula grādis de zara x.

Insula Fruso xv.
Insula longa distans ab insula i. miliaribꝰ in
zara vetus proxime posita v. Dalmacia
Ad sanctū Clementē vij. Verga v.
Morthera cū multis alijs adiacētibꝰ q̄ h̄ nō nominātur xij.
Insulare xv.
Sibenigum xij
Calcisco v
Ad sanctum archangelum iiij

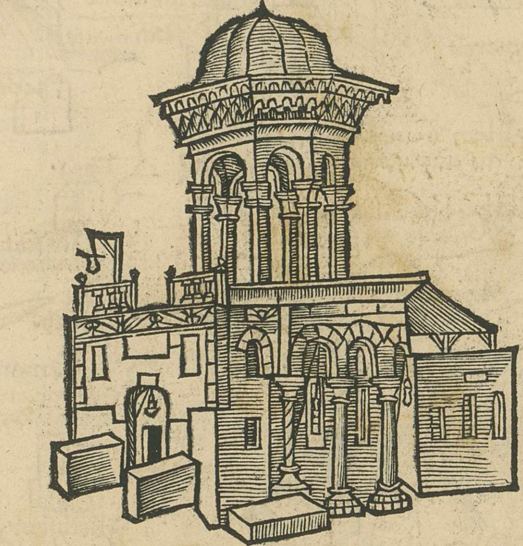
Zessulo dimidium
Solta ij
Bratza xij
Lizina xviij
Lissa distās ab insula xl. miliaribꝰ in
Corzula proxime posita. xviij. Dalmacia.
Lakatza xij
Lagusta vij Augustin xx
Meluda xxx. Ragus i.
Croma vij. Ragusa vetus xxiiij

Budua xxiiij.

Insula Antiphara xviij.
Dulcina xviij
Duratzo distās ab insula lxx. In albania
Zazano proxime posita. lx.
Affano l.
Corfona xij.
Paxona v. Raip del ducat l.
Lanainnata xij Zaffalonia i.
zanta xl. Striffali. xxx.
Metona lx. Sapientia ij.
Cauerera v. Saphinica v.
Camadappa lx Cirigo xl.
Camaleon xx. Milo lxxx.
Antemilo iiij.

Insula Polymo distans ab insula xv. miliaribus in
Paris proxime posita. xxx Grecia
Nyxia iiij Nyo xxx.
Margoyn xxx. Naffia xxx.
Urina xv Stamphalia xv.
Alango xlv Alastbrooa xv.
Piscopia xv. Nyzara iiij
Ad sanctum Nicolaum de cartha xxij
Limonia x. Lazina xxx
Rodum xl.
A rodo nulla alia insula nisi castrum rasso

Fforma et dispositio dominici sepulchri

CIVITAS·IHERVSALEM
Porta
Pars meridionalis
Arabia magna
Babilonia egipti
Palacium soldani
Egiptus
Desertum pharan
Desertum arenosum
Capella beate marie
Insule 3
Larissa
Camps de gallo
Alexandria

Sequuntur quedam cōmunia vocabula de ideomate sarracenico in latinū translata.

Caput	ras	Fulgur	barck	Asinus	hamar
Frons	sabala	Tonitruū	rad	Vacca	baccara
Crinis	Shar	Grando	barath	Vitulus	hekel
Oculus	ayn	Nix	delk	Capra	anse
Auris	eden	Glacies	sylith	Ouis	gamene
Nasus	onff	Panis	chobik	Auca	wokhe
Os	fom	Panis	corban	Anser	ocke
Labium	soffe	Carnes	labem	Gallus	dic
Lingua	lesan	Caseus	yibon	Gallina	tesee
Dens	zcenn	Piscis	someck	Columba	hemame
Collum	angk	Auis	thayr	Canis	keph
Guttur	mabla	Pisa	bellie	Canis	kolph
Pectus	sodar	Faba	ful	Leo	est
Cor	kalb	Lens	addes	Leo	sebey
Iecor	kodeth	Ordeum	sayr	Ursus	dubbe
Pulmo	kebd	Frumentum	chamehe	Lepus	arneph
Stomachus	bathan	Pomum	doffaha	Lupus	dyb
Venter	krek	Pirum	angassa	Catta	katt
Brachium	zende	Ficus	thyne	Mus	fara
Manus	yd	Anguriū	bathich	Mors	maut
Digitus	zabeth	Pulmentum	tabich	Mortuus	meyet
Dorsus	daber	Ouum	beyde	Anima	nefftz
Latus	iomb	Botrus	enep	Infirmus	gebennem
Crus	salgk	Vinum	nebyd	Cimiterium	meyba
Genu	rucube	Vas	vgwee	Sepulchrum	caper
Tybia	kakbeel	Fons	ayn	Calix	cak
Pes	rekle	Aqua	moy	Liber	keteb
Pedica	behim	Cisterna	byy	Altare	bukel
Planta	tatrekle	Fluuius	nahar	Ducatus	ducat
Deus	alla	Acetum	hall	Denarius	denar
Angelus	melack	Ciuitas	medine	Medinus	medin
Sanctus	caddis	Villa	dayan	Tremus	terem
Diabolus	sagithan	Castrum	caryie	Flus	gelt
Rex	meleck	Ecclesia	camisse	Bonum	syd
Dominus	arab	Templum	baykel	Malum	sarr
Domina	rabbe	Domus	bayt	Dulce	bellu
Nobilis	methesim	Claustrum	bak	Amarum	morr
Rusticus	vellach	Turris	barko	Pulchrum	cayek
Agricola	villach	Fenestra	tacka	Album	abyas
Sutor	esscheff	Ianua	bab	Nigrum	esuet
Sartor	byiath	Via	tryck	Magister	mallem
Cocus	tobach	Molitor	dahan	Pistor	besyan
Seruus	abyt	Ancilla	ceryen	Episcopus	osthopffh
Sacerdos	kehem	Sacrista	kandelocht	Vir	rasol
Mulier	amara	Pater	ebb	Mater	omm
Filius	ebn	Filia	benth	Frater	achb
Soror	ocht	Amicus	meheb	Christianus	nazarani
Celum	szama	Sol	schiemb	Luna	kamar
Stella	nesme	Nubis	gear	Ventus	hauwa
Pluuia	mattir	Lux	daw	Dies	nahar
Nox	layl	Tenebre	dalme	Aer	sobeb
Porta	bab	Coquina	madhach	Camera	mesel
Infirmaria	maristan	Caputium	cobet	Pileus	stabrim

Tunica	taub	Camisia	camiꝭ	Cingulum	zennar
Caliga	choff	Calcius	serbul	Pallium	goffara
Frigus	barth	Calor	barr	Terra	ard
Mons	ezebeb	Vallis	wodin	Ager	achlin
Ortus	besta	Arbor	segara	Herba	hasis
Vrtica	carren	Spina	schocke	Camelus	szijmel
Equus	faran	Fur	herami	Nequam	sarrir
Peccator	cathij	Meum	lij	Tuum	lack
Vos	endom	Ille	hadack	Ego	ena
Ita	ij vel eij	Non	la	Hodie	ylleom
Cras	gadda	Cras	buckara	Plane	swoij
Suum	lu	Meus	methaij	Ferrum	halid
Lignum	vd	Lapis	hasar	Ignis	lumen
Vnum	woheijt	Duo	etneyen	Tres	telate
Quattuor	arba	Quinqꝫ	campꝭ	Sex	sythij
Septem	sada	Octo	themani	Nouem	tysza
Decem	eyschara	Vndecim	woheyttasch	Duodecim	tamētasch
Tredecim	telatasch	Quattuordeci	arbatasch	Quindecim	cāptasch
Sedecim	sijthtasch	Decem ꝛ septē	sabatasch	Decem et octo	temātasch
Decem et nouē	tijꝭtasch	Viginti	ascharin	Vigitivnū	woheytaschrī
Vigintiduo	etneyntascharin		Vigintitres	telatetascharin	
Vigintiq̄ttuor	arbatascharin		Vigintiq̄nqꝫ	campꝭtascharin	
Vigintisex	sijttascharin		Vigintiseptē	sabatascharin	
Vigintiocto	tementascharin		Vigintinouē	teꝭzatascharin	
Triginta	talatin				

In sequētes hystorias prefatiuncula incipit feliciter.

Duobꝫ explicitis atqꝫ absolutꝭ itinerarijs nr̄is diuo mūere. haud incōgruū reor. q̄dā adiecta facere. q̄ ꝑcipue generosoꝝ atqꝫ nobiliū anios magꝭ oblectēt. q̄bus potissimū ħ in ope morē gessi talia ꝑscribēdo. q̄ eis lectu scituqꝫ haud inutilia ſꝫ neqꝫ fastidiosa forēt. Vex vti in ꝓmordio huiꝰ libelli cōmemoratū fuit. optarē vehementꝭ preter eū quē mihi ꝓstituerā finē ꝑncipalē. etiaꝫ hūc nihilominꝰ meo labori accedere fructū. vti ex his q̄ narrauimꝰ. deuotoꝝ christicolaꝝ ani ꝛ pectora. magꝭ ac magisqꝫ in dies i ꝑfidissimos ꝛ truculētissimos xp̄iani nois ꝛ sanguis hostes turcos vicꝫ ꝛ sarracenos. zelo bono cōcitarentꝭ roborarentꝭ accederentꝭ. ad exterminandū eos de finibꝫ suis vel saltē ad resistendū eisdē dū nr̄os occupare fines. depopulari ꝛ deuastari tentāt audētqꝫ q̄ꝫ libere q̄ppe nemie ex aduerso repugnāte. in ꝑniciē nō modo totiꝰ reipublice xp̄iane: sed et pudorē maximū. ad huiꝰ instituti ꝓpositū nō nihil cōduceret si serenissimi ꝛ illustrissimi ꝑncipes generosi strennui ꝛ nobiles viri. imo vniuersi xp̄ifideles crebro reuoluerēt. relegerētqꝫ vl' saltē nouissima dāna ꝛ exterminia pluria q̄ ꝑfidi a paucis emēsis annis. imo nr̄is ferme tp̄ibꝫ eccl'ie intulerūt. ꝛ quanqꝫ ea pene innūera sint neqꝫ paucꝭ emetiri neqꝫ esse abscōdita alicui vl' parū annoso possint. tn̄ q̄ intimius orthodoxoꝝ cordibꝫ impꝑmantꝭ. paucula ex plimis. et ex pauloante gestis hmōi malis nob illatis excerpta. his inserēda nō ab re putaui. ꝓsertim q̄ꝛ in supiorıbꝫ etiā de aliquibꝫ hmōi mētio habita est. Igitꝭ de Cōstantinopolis ꝛ Nigroponti in ꝑmis expugnatione breuissime. posthac de Rhodie vrbis obsidione latius. Ac demū idrunti captione sub compendio agam.

De Constantinopolitane vrbis expugnatione.

Anno dn̄i. M. cccc. liij. ciuitas Cōstantinopolitana cū eēt obsessa a turcis. miserūt greci oratores ad summū pōtificē Nicolaū quītū. implorātes auxiliū ꝛ pecuniaꝝ. q̄s nō exaudiuit Nicolaus. indignū ducēs italiā exhaustā pecunijs ꝓpter expēsas guerrarū. grauare nouis exactiōibꝫ. ꝑmaxime cū sciret grecos se suis pecunijs posse iuuare si exponere vellēt cōducendo gentes. Sꝫ nudati oī amore reipublice ꝛ tantū ꝑuate rei sue cōseruāde intenti. in ħ inciderūt iudiciū. vt icti ꝛ capta ciuitate serui effecta. res ꝑuatas suas ꝛ publicas ꝑdiderūt. Et q̄ꝛ habuisset: si voluissent expēdere patuit. q̄ꝛ magne diuitie ꝛ thesauri multi repti sunt apd̄ plures ꝑsonas etiā mulieres. ſꝫ cupiditas excecauit eos. De ip̄a aūt captiōe dicte ciuitatꝭ ꝑ turcos. Reuerēdissimus pater ꝛ dn̄s cardinalis ruthenus ep̄us Sabinēsis. grecꝰ noie Isidorus. q̄ tūc erat ibi legatꝰ pape sic scribit. q̄ ꝑsens fuit. sed manꝰ illoꝝ euasit ne occiderekꝭ vel caperetꝭ. q̄ꝛ ingressis in ciuitatē turcis. habitū dimisit ꝛ apparatū cardinalatꝰ ꝛ vestibꝫ vilibꝫ indutꝰ intꝭ fugiētes e ciuitate se imiscuit incognitꝰ. ꝛ inde ad Peram ciuitatē nō lōge a cōstantinopoli distantē se duci ꝑ mare ꝓcurauit. Audite hec inq̄t in ꝑncipio

suaꝝ lraꝝ. Audite oēs gētes auribꝫ ꝑcipite q̄ habitatis orbē. Audite hec oīa q̄ fidelē orbis ptē colitis
Ministri. pastores. ⁊ ꝑncipes omniū eccliaꝝ xpi. Vniuersi q̄ȝ reges ⁊ ꝑncipes christole. ac vniuersꝰ
dn̄i ꝓplus cū religiosis cūctis. Audite ⁊ notū sit vob. ꝙ ꝑcursor veri antixpi teucroꝝ princeps ⁊ dn̄s.
seruꝰ aūt tot dn̄oꝝ q̄t viciorū. cuiꝰ nomē est Mahumet inimicꝰ crucis xpi. Heres rei ⁊ noīs illius
ꝑmi pseudo ꝓphete ⁊ latoris legis spurcissime agarenoꝝ. filiꝰ sathane oīm flagitiosissimꝰ. q̄ furijs in-
fectꝰ ⁊ insania. sanguinē xpianoꝝ sine intermissiōe sitit. nec extingui valet eius sitis post coꝝ innūe-
ras cedes. Tātoq̄ȝ odio ꝯ christū ⁊ mēbra eiꝰ mouet̄. vt eradere nomē eiꝰ de terra nitat̄. Et inspecto
aliq̄ xpiano sibi obuiāti se inde existimet sordidatū vt oclos abluat ⁊ os. īmundū se ꝑsitēs ꝑus Hoc
igit̄ tā terribile ⁊ horridū monstrū. exigētibꝫ demeritis xpianoꝝ iusto dei iudicio. in eos seuire ⁊ gras-
sari ꝑmissus. ciuitatē impialē nouā rhomā. olim felicissimā: nūc miserrimā ⁊ oī calamitate oppssam.
Cōstantinopolim diu obsessam cepit. expugnauit. spoliauit. oībꝫ bonis ⁊ pene deleuit. Quis aūt (vt
ꝟbis vtar ꝓphete) dabit capiti meo aquā ⁊ oclis meis fontē lachrymaꝝ. vt plorare valeā die ac nocte
interfectos ꝓplis illiꝰ: ⁊ scelestissima sacrilegia ī ea captura ꝑpetrata. Quis huiꝰ horribilitatis mēor
nō obstupescat. nō litargicꝰ fiat. nō ꝑ dolore obmutescat. Nec tn̄ cūcta enormia explicabo. ne pie au
res refugiāt s̄ȝ ex paucissimis relatis cogitent̄ alia. Hic nephādus. noībꝫ blasphemie plenꝰ. ciuitate re
cepta post decapitationē impatoris. cū oī sua ꝓgenie ⁊ nobilitate. plīmos ferreis manicis ⁊ cōpedibꝫ
alligatos. ac collis coꝝ funibꝫ cinctis. extra vrbē deduxit. nobiles plebeios. monachos ⁊ monachas
mares ⁊ femīas. ꝟtute ⁊ cōditione ꝑclaros. vitupabilit̄ detractos. multis iniurijs refertas vt meretri
culas ⁊ ī lupanari ꝓstitutas trahebāt. tanta ⁊ talia ꝯ eos agebāt. quāta de brutis aīalibꝫ et q̄lia sine
rubore fari minime q̄s valeat. Adolescētulos vtriusq̄ȝ sexꝰ a parentibꝫ segregabant ⁊ diuisim de eis
ꝑcio negociabant̄. Infantes corā genitoribꝫ suis vt agniculos mactabāt. Matres filijs. ⁊ geniti ge
nitricibꝫ ꝓuabant̄. Germani a fratribꝫ. vxores a viris. nurꝰ a socribꝫ. lugētibꝫ ⁊ vlulātibꝫ segregabā-
tur. disiūcti ꝯsanguinij ⁊ amici. in diuersis regionibꝫ serui vēditi ducebant̄. O q̄ȝ amare lachryme.
q̄nta suspiria. q̄t clamosi singultꝰ int̄ amicos ⁊ notos. q̄ miserabiles voces emittebant̄ int̄ tantas ce
des. seruitutes. expulsiōes. ⁊ ꝯtumelias. Principes barones ⁊ dn̄i. bubulcoꝝ porcarioꝝ homūtio-
nū. effecti sunt famuli. Intra decenniū pueros ad ritꝰ sue ꝑfide secte cōpellebāt. Heu quō obscuratū
est aurū fulgidū sapiētie. ꝑ tenebras igr̄antie. Aurū dignitatis ꝑ ignobilitatē seruitutis. Quō mutatus
est color optimꝰ grece eloquētie. in barbariē turchie. lapides sanctuarij si q̄ erāt cōstantes in fide. di-
spersi sūt in capite oīm viarū iacētes ꝓstrati. ¶ De ceteris faciamꝰ. hūana sit. s̄ȝ de iniurijs. subsānatiōi
bus. ꝯtumelijs. obprobrijs scelestibꝫ erga diuia. q̄ lingua valeat explicare. q̄s intellectus cape. q̄ au
res patient̄ audire. ni fallor nūq̄ȝ ita inhonoratꝰ deꝰ. venerūt gētes gehēne dedite. in hereditatē tu
am. q̄ israel est te videns ꝑ fidē. Polluerūt tēplū sctm̄ tuū eccliam nobilissimā sctē Sophie cū alijs.
Imagines dn̄i nr̄i iesu xpi ⁊ matris eius ꝟginis gliose ⁊ sctōꝝ ac sanctaꝝ dei. insignia viuifice crucis
cōspuētes. cōfringētes. ꝯculcātes. sacrosctā euāgelia. missalia. ⁊ reliq̄s ecclie libros dilacerātes. detur
pātes. cōburentes. Sacras vestes sacerdotū. reliquaq̄ȝ ornamēta ecclie scindētes. ad indumētuȝ suū
⁊ ornatū sumētes. vel ꝓ vili ꝑcio cōferentes. vasa dn̄i: eiꝰ cultui dedicata. in eis comedētes ⁊ bibētes.
in reliquū cōflata ad ꝓphanos vsus trāsferebāt. Posuerūt deniq̄ȝ carnes sctōꝝ tuoꝝ morticina seruo
rū tuoꝝ. reliq̄as beatoꝝ corpoꝝ escas volatilibꝫ celi. dispgētes hincinde carnes sctōꝝ tuoꝝ q̄s occi
debāt bestijs terre. q̄r nō erat q̄ sepeliret. Altaria suffoderūt inuocātes nomē maledicti mahumeti. eū
laudātes de victoria. Omitto ꝑ pudore ꝙ mingebāt. stercorisabāt. oīa vitupabilia exercebāt in tem
plis imaginibꝫ ⁊ reliquijs sctīs. Sancta canibꝫ dabāt. margaritas sacramētoꝝ ante porcos ꝓijcie-
bāt. Cū hec recolo totꝰ ex horrore cōtremisco. nec vlteriꝰ stilo exarare queo illoꝝ piacula ⁊ fidei chri
stiane religiōis dedecora ⁊ irrisiōes iniecta. Monasteria tā monachorū q̄ȝ monialiū inuadētes oīa
diripiebāt. eijciētes illos de habitatiōibꝫ suis. xenodochia infirmoꝝ destruebāt. Et si de multis ⁊ ma
gnis excidijs ⁊ exterminijs ciuitatū. historiographi etiā gētiliū referāt. fere nulla posset desolationi
huiꝰ coeq̄ri. Nullū incolā intra reliq̄rūt. nō grecū. nō latinū. nō armenū. nō iudeū. vrbē ip̄am suis ci
uibꝫ nudatā q̄si desertā effecerūt. Eoꝝ actꝰ ⁊ opa ꝓprijs oclis vidi. ⁊ cū aliq̄bꝫ cōstātissimis viris vna.
plura ꝑpessus suȝ mala ⁊ ꝑicula. licȝ de manibꝫ eoꝝ me eripuerit deus vt Jonā de vētre ceti. Expu-
gnata cōstantinopoli Peram nō multū distantē occuparūt. menia eiꝰ ad solū vsq̄ȝ deducētes. Ex cā
panis eccliaꝝ bombardas cōflauerūt. crucē q̄ erat in cacumie turris eiꝰ cū ipsa turri cōtriuerūt. Rē-
publicā ad nihilū deduxerūt. Judicē ⁊ ꝑncipē eiꝰ turcū cōstituētes. Pedagia. guidagia. impositio
nes. ⁊ grauamia illuc applicantibꝫ vel ꝑmanētibꝫ suapte statuerūt. ¶ His atrocissimis rebꝫ nō ꝯten
tus callidissimꝰ ⁊ cruētissimꝰ mahumet. christicolaꝝ summꝰ inimicꝰ. ad vlteriora se extendit ⁊ trire
mes int̄ magnas ⁊ ꝑuas iā centū septuaginta ꝑparauit: ⁊ ad mare egeū misit ad insulas cicladas si-
bi subijciēdas. Exinde se ꝑparat cū infinito exercitu ad tres vrbes notabiles ⁊ potētes ꝓpe danubi
um sitas trāsmigrare ⁊ expugnare. vnā quā vicȝ Periston nūcupamꝰ. aliā Forobiū. tertia Bellosta-

dñ. Intēdēs post totā ꝑcurrere vngariā. spoliare. deuastare. ⁊ cōterere vt neminē retro se dimittat im
pedire ad alia ꝓficisci volentē. qm̄ ad italiā q̄cicius trāsmigrare cōtendit. ꝑparare q̄z conat⁹ geleas ma
gnas ⁊ ꝑuas tricētas. naues magnas viginti. pedestriū ⁊ equestriū exercitū vltra cētū milia Et sic a
durachio brūdusiū trāsire ꝯtēdit. q̄ ciuitas sita est ī regno apulie. Qua ꝓpter depcor exoro atq̄ exhor
tor vos oēs christicolas. vt zelo fidei ⁊ xp̄iane religiōis ꝓ vr̄a libertate gladio accingamini ꝯ tā di-
ros hostes diuini cult⁹ ⁊ oēs scīmonie ⁊ vite moralis. Et p̄mo q̄dē abijciētes oēm dissentiōez. emu
latiōz: remittētes inuicē offensas. sic̄ ⁊ xp̄s donauit oib⁹. pacē ⁊ vnionē summop̄e int̄ vos amplecta
mini. vt vniti ⁊ inde fortiores effecti. cōfidētes ī adiutorio altissimi (cui⁹ est victoria ⁊ bellū nō multi
tudinis) ip̄m sathanā cū satellib⁹ suis sub pedib⁹ vr̄is cōterere valeatis. Licz em̄ ī m̄ltitudīe ꝯfidat et
feritate suoꝝ. plures tn̄ sūt q̄ nobiscū sunt: immo dn̄s ip̄e militiaꝝ. ꝓ cuius fide ⁊ religiōe pugnatis ita
ꝙ centū ex vob ꝑseq̄ ⁊ supare valeāt mille ex illis ⁊ mille ex vob decē milia. Ignauia em̄ ⁊ imperitia
belli innata sunt eis. Hec in substātia sunt in l̄ris p̄dictis ⁊ si aliq̄liter verba sunt immutata ⁊c.

¶ De Nigroponti captione.

NIdelis q̄dē ⁊ p̄potēs vrbs Nigropontēsis xp̄iane noīs titulo. fideq̄ insignis. abolim vene
tiane ditiōi ⁊ potētatui subiecta. ciuitas ꝑfecto opido populosa. negociosa. sz et reꝝ omniū
opulētissima. ciuiūq̄ optimoꝝ refertissima. terra q̄z ⁊ mari diligētissime munita. portu p̄ser
tim tutissimo de mari gaudēs. deniq̄ muris ⁊ menib⁹ ⁊ turrib⁹ firmissimis vndiq̄ cincta ⁊ circūse-
pta. ita vt ꝓrsus inexpugbilis oīm opiniōe crederet̄. Que etiā ciuitas Calcides alio vocablo cogno
miata dinoscit̄. in insula euboia sita. Insula in q̄ in frumēto vino ⁊ oleo cūctisq̄ terre nascētib⁹ ma-
iorē in modū fertilis ⁊ fecūda. potissimū aūt aptis valde ꝓ nauiū galearūq̄ fabrica lignis abundās
hoc mō sub turcoꝝ venit p̄tātem ⁊ direptionē. capta ⁊ expugta Anno dn̄ice incarnatiōis. M.cccc.
lxxi. vertēte. ¶ Clarissimis q̄dē venetis sp̄ abolim turcos opido fuisse infestos. tū ob eoꝝ in xp̄m fi
dē sincerā. tū etiā maximū eoꝝ cui inuidebāt potētiaz. nemo qui grauissima int̄ eos hincinde habita
discidia. bella vltro citroq̄ fortit̄ gesta. guerraꝝ strepit⁹ ⁊ cruētos sepe cōgressus legit vl' audit dubi
tare pōt. Hinc itaq̄ ⁊ hostili odio ī ipsos venetos turc⁹ infect⁹. ⁊ nobilis atq̄ p̄diuitis vrbis Calci
dis euboie situs optunitate. opib⁹ q̄z et celebritatis glīa allect⁹. Anno q̄ sup̄ Omariū bechū p̄ncipez
bassam cognoiatū tyrann⁹ ip̄e mahumet cū exercitu copioso nauali ⁊ terrestri ad expugnādā ciuitatē
ip̄am nigropōtensem destinauit. Tandē post lōgā vrbis obsidionē ip̄emet cū lōge copiosiori exerci-
tu ex bizātio admouit. pōteq̄ facto ex nauib⁹ trās aquā ꝓfundā satis ⁊ latā q̄ vrbē p̄terfluit. militē in
lit⁹ traiecit. ⁊ ex ea p̄te q̄ nō putabat̄ muros aggredit̄ machinis. quatit oppugnat. iactuq̄ p̄limoꝝ la
pidū spericoꝝ diruere festinat. Nā ⁊ traditor q̄dā oīm neq̄ssim⁹ atq̄ pessim⁹. machinaꝝ. s. oīm q̄ in
ciuitate ī menib⁹ ⁊ turrib⁹ atq̄ ꝓpugnaclis erāt mgr̄ ⁊ p̄fect⁹ Thomas scz liburni cognoiat⁹. signuz
turcis dedit. vt ī loco sue statiōis muros vbi debiliores erāt. bombardaꝝ ictib⁹ verberarēt facile rui
turos. qd̄ ⁊ factū est. Sicq̄ ꝓditiōe res acta ē nō eq̄ marte pugnatū. Interea classis venetiana in sub
sidiū ⁊ tutelā vrbis ⁊ ciuiū obsessoꝝ missa. negligentius agēs. vagabat̄ ꝑ mare. capiēdis Januēsiū ⁊
cathalonioꝝ aliorūq̄ xp̄ianoꝝ nauib⁹ intēta magis. q̄b⁹ ad suā firmādā classem ratib⁹ adiūctis. vene
tian⁹ capitane⁹ cui⁹ rei grā aduenerat nō satis ꝓbe est ꝓsecut⁹. Cū em̄ p̄potētē nimis iā hr̄et classez.
q̄ rē cōficere ꝓspere deo ꝓpicio potuisset ad insulā q̄dē euboie ꝓperauit. seq̄ ostēdēs maximā obsessis
iā vndiq̄ ciuib⁹ ex vrbe spectātib⁹ leticiā suo aduētu infudit. Ita vt man⁹ vtrasq̄ p̄ ani ⁊ cordis ex-
ultatiōe ⁊ iocūditate expanderēt ī celū. sz frustrauit eos iniqu⁹ ille capitane⁹ spe sua opiniōe fefellit.
turbauit exitu infausto. tristicia effecit ingenti. haud dubiū q̄n lōge maiori q̄ā an gaudio letificarat.
Nā cū tanta eēt fret⁹ classe ip̄e formidolosus. int̄ inimicoꝝ morsus mortisq̄ horrēde cruciat⁹ ciues
fideles dereliq̄t. ⁊ p̄clare vrbis miserādā direptiōz ꝓspiciēs. nil ꝓrsus effecit neq̄ ꝓpri⁹ voluit applica
re. cū tn̄ oēs pōtes q̄s turci fecerāt. facile sua classe armatissima irrumpe potuisset. Cūq̄ oēs singula
riū patroni nauiū ꝑ classem passim ꝯ eū cōclamarēt. grauiterq̄ oīno suā negligētiā ferrēt. crebro in
geminātes cur trepidaret cur nō accederet cur de industria tā insignē tā fidelē tā opulentā ciuitatez
ꝑditū iri ꝑmitteret. Ille surda hec aure hauriēs in eodē loco imobilis inutilisq̄ ꝑmāsit. Itaq̄ dū in
mari nil agit̄ ⁊ classis inuacuū ꝑseuerat fixa. atq̄ defensiōis signū obsessis ciuib⁹ nullū ꝓrorsus dat̄.
q̄n poti⁹ tutatiōis fiducia sub oc̄lis cripit̄. turcoꝝ p̄nceps aniosius agēs. res bellicas fauētib⁹ fatis.
ꝓspere votiueq̄ ꝓsequit̄. ad menia ꝓperat intrepid⁹. assultū parat. ordinat cōflictū. ⁊ qd̄ in talib⁹ ꝯdu
cit p̄limū. accitis militib⁹. accurata eos orōne corroborat. p̄mia etiā magna pollicēs his qui p̄mi mu
ros ꝯscēderet. atq̄ ita vniuersoꝝ anios adeo reddidit in p̄liū auidos ⁊ accensos. ꝙ ꝑ duas dies no-
ctesq̄ ꝯtinuas cū ingēti fragore sūmo studio. vi q̄ maxia vrbē oppugnabāt. Quāq̄ em̄ a ciuib⁹ dein
tus machinis ꝑuissime vulnerarent̄. ac int̄ bōbardarū ict⁹ veluti canes int̄ficerent̄. repellerēturq̄ e-
min⁹ nōnunq̄ oīm geneꝝ missilib⁹. suoꝝ tn̄ int̄ necē ⁊ stragē innūerā. plurimāq̄ mortis imaginē. tāto
cū impetu ⁊ conatu turci irruptos occuparūt muros. imo tanta alacritate alter alteri succeder̄. ꝯtē-

debat. vt eoꝝ nemo pedē referre. stare nemo cōpert⁹ sit. cuncti ꝟo aniosissime assilire visi. quanq̄ fre/
q̄ntissimi interirēt. His eos mur⁊ aduolasse ferūt. bis inde fuisse p̄cipitatos nr̄oꝝ audacia. tandē ꝟo
vbi nr̄i auxilio classis quā sub oclis cernebāt penit⁹ destituti. lōgaq̄ȝ fatigati oppugnatiōe ⁊ exhausti
laborib⁹. rē oēm ꝑditā vidēt. fracti aīis ī vrbis forū parit̄ cōueniūt. ⁊ cōfortati diui sacri eucharistie
vl' cōspectiōe vl' sumptiōe. irrūpentib⁹ iā turcis. man⁹ enixissime cū eis cōserūt. trucidāt q̄tq̄t possūt.
neciq̄ȝ dāt innūeros. ⁊ orcis infernalib⁹ imittūt. donec tandē ⁊ ipi pro xp̄i fide cōstātissime agonisan
tes. mortē subeūt haud dubiū beatā. Et qd̄ femineo sexui magnopꝑe gl'iosum extitit. hāc int̄ cedē mi
serabilē. pl'imas egregia forma fideq̄ȝ feias. tū nuptas tū ꝟgines. armis indutas ferunt more amazo
nū pugnasse. sicq̄ȝ int̄ reliqua mortuoꝝ cadauera fuisse reptas. q̄si nō antea voluissent occūbere q̄ȝ ꝑfi
dissimoꝝ turcorū suis tenellis manib⁹ effudissent cruorē. q̄ vel sic inimicū nob sanguinē libassent. et
p̄stitissent obsequiū deo in ipso sue artic'lo mort⁊. Verū viri illi ciuesq̄ȝ clarissimi. ꝓditorē illū nepha/
riū liburni supꝛius memoratū. supꝛstitē h̄re nolētes. dignis ꝑus supplicijs ꝓ reatu de eo sumpt⁊ crude
liter interemerūt. Hec int̄ agendū. vrbis dūtaxat p̄tor Paulus erico appellat⁹ in arcē cōfugit adherē
tib⁹ sibi paucis q̄busdā ꝑmorib⁹ ciuitat⁊. paucis aliūde euadētib⁹. Capta itaq̄ȝ turc⁹ vrbe. victoriaq̄ȝ
adepta oēs italici gener⁊ puberes. palis acutissimis fecit affigi. alios saxis elisit. alios sectos ꝑ medi
um diuisit. alios varijs penis atq̄ȝ horrēdis affectos cruciatib⁹ ad supera (haud dubiū) trāsmisit. gre
canā tm̄ gentē sub hasta vēdi p̄cepit. Vn̄ factū est vt oēs calcidis platee ⁊ vie. cruore occisoꝝ replerē
tur. Interea p̄toris vrbis filia vnica. virgo castissima. puella decora facie ⁊ venusto aspectu. turco ob
suā pulchritudinē ingentē adducta. cū turpitudini ⁊ fide cōmixtiōi ꝯsentire ꝓrsus renueret. ꝓtinus
iugulata proq̄ȝ fide castitat⁊ martyrio ꝓculdubio coronata. spōso ꝟginū xp̄o spōsa ipsa in euū est in
celis ꝯiūcta. Porro q̄ in arce erāt data sibi a turco fide de vita seruāda. pactoq̄ȝ firmato q̄ salui eua=
derēt si arcē libere in deditionē traderēt. exinde cōfident̄ exierūt. sed mox egressos ip̄e fidefragus ty
rānus arce potit⁹. oēs ad vnū iussit ex tēplo trucidari. Hūc in modū (ꝑfecto miserandū) ciuitate ꝑ=
dita. occisis incolis. cede expleta. venetoꝝ capitane⁹ classe soluta. q̄ oīm arbitratu sola oīpotentis vo
lūtate excepta facile tantā defensasset vrbē si vir fidus ⁊ fortis fuisset. cū ꝑuo honore. fructu nullo. ob
probrio sempit̄no reb⁹ infect⁊. imo turpissime neglectis: venetias remeauit. moxq̄ȝ apud senatū accu
satus. defensiōis quidē locū accepit. sȝ post multas inuanū adductas falsas rōnes ⁊ excusatiōes in
pctis. tādē nō sat⁊ dignā ꝓ merit⁊ accepit vltionē. exilio relegat⁹ atq̄ȝ ꝑpetuo ꝓfligatus cū oīb⁹ suis a
ciuitate venetiaꝝ in oppidū cui est vocabulū Vtinū. Ita res hec finē accepit tristē ꝓrsus ⁊ infelicē.

¶ Hoc mō equitant turci tp̄e pacis dū ob aliquā solēnitatē siue solatij causam. festiuiori vtunt̄ appa
ratu. Guerraꝝ ꝟo tp̄e eodē pene habitu sed armatura alia: ensib⁹ scȝ accincti ⁊c̄. in preliū pergunt.

De Rhodie vrbis obsidione.

Rhodie vrbis obsidionē descripturꝰ causas in ꝑmis narrare institui.q̄ turcoꝝ tyrannū mahumetū potissime impulerūt.vt tanto conatu Rhodios aggrederet̄. Licꝫ em̄ cū turcis nō ꝑua discidia rhodij habuerūt abolim.tamē cū eo q̄ nūc imperat. post Cōstantinopolis expugnationē grauia gessere bella. Inimicꝰ quidē vires in dies augēs insolentior reddit̄. Cūqꝫ quattuor ⁊ viginti circulo annoꝝ cōplures sibi vicinas ditiōes subegisset aīo inflatꝰ egre admodū egit rhodiam vrbē.equitūqꝫ Hierosolymoꝝ ditionē finitimā eius impio liberā absolutāqꝫ esse. Maxime ꝙ diuerso tēpore quattuor classibꝫ instructis.castella ⁊ rhodioꝝ agros inuaserit.obsederit.oppugnauerit.ex q̄bus ignominiā discrimē ⁊ cladem reportauerit. Ex turcis nanqꝫ multi trucidati.palo suffixi.furcis suspēsi.sagittis affecti.lapidibusqꝫ cesi. calamis ꝑeustis suffossi. gladijs obiecti.mēbratim discerpti.perierūt.terra mariqꝫ succubuerūt hostes. Cōspecta igit̄ rhodioꝝ militū generositate.qḋ vi asseq̄ nō potuit.dolo versutia tētare decreuit. Sepiꝰ submissis sibi grecos q̄ sibi parent.cōfederationē cū rhodijs inire equa cōditione ꝑmissa.dūmō quidpiā tributi titulo cōcederet̄. Cum ꝓ reiectū vectigal sepenūero videret.arte pacē tractat.eā ratā habet si tacita tributi cōditione orator Hierosolymoꝝ cū munusculis tribunal suū adeat. Arbitratus q̄dem se mūera tributi titulo accepturū.q̄ rhodioꝝ magister mūera vocitaret. Fallit̄ quoqꝫ hostis hoc cōdimēto.nec rhodij cōditionē recipiūt.eiqꝫ cōiungi cōtemnūt.q̄ fidē christi ꝑsequit̄.quā ex ꝓfessionis voto tutātur.defendūt.iuuāt. His de causis rabidus hostis odiū cōtra rhodios inexorabile cōcipit.menteqꝫ destinauit vrbē si posset ꝑdere.⁊ rhodioꝝ nomē penitꝰ delere. Impulsus q̄ꝫ est quorundā ꝑsuasionibꝫ.q̄ ad turcos defecerāt.abditaqꝫ vrbis cognouerāt. Inter q̄s primū locū obtinuit vir nepharīꝰ et ꝑditi ingenij Anthoniꝰ meligabo Rhodios nō infimo loco natꝰ. qui rē domesticā iam ꝑdem dilapidauerat. Is rei domestice penuria ductꝰ diutius cogitās quonā modo rhodijs infestꝰ esset.⁊ patrie cladē afferret.vrbis ꝓpugnacula.turres.menia.abdita loca.munitiōes. diligētius speculatꝰ.ciuitatisqꝫ sitū.edificia describēs ad turcū traiecit. Constantinopoli quoqꝫ degens.bone pollicitationis spe vrbis potiūde data.quendā bassam greculū ex nobili paliologoꝝ familia natū.ad nephandū facinus allexit. Secutꝰ est huiꝰ vestigia euboicus q̄dam Demetrius Sophonia vir q̄dam supstitiosus ⁊ maleficꝰ.q̄ post euboicā direptionē ad turcū defecit. aliq̄n rhodi habitauit et postea nūcij noīe de pace tractauit.hic etiā suasor obsidiōis extitit. Exactis itaqꝫ his in oriūdis suadēdisqꝫ annis tribus.tandē res basse placuit. Profuit ad id inducendū apostatarū plurimoꝝ q̄ fidē abnegauerāt iniquitas.q̄ ꝑuersoꝝ suasus ꝓbarūt. Asserebat proditor Anthoniꝰ vrbē nōnullis locis veteribꝫ muriꝫ vetustate collapsis.facilime inimico patere.ac paucos ciues defensoresqꝫ adesse.⁊ pleruqꝫ cōmeatū triticiqꝫ penuria laborare.subsidia a lōginquis regionibꝫ rhodios expectare.q̄ tēpori adesse nō poterint. Idē testat̄ demetrius. Id quoqꝫ sequaces astipulant̄. His iactis fundamētis suadebāt facinꝰ aggredi oportere. Dum hec Bizantij agitarent̄. Rhodioꝝ clarissimus ꝑnceps ac magister Petrus danbusson vir quidē magno ⁊ excellenti ingenio ac prudētia.illustri familia apud galliā celticā natus.quē ea nō latebāt.diuino instinctu doctꝰ vetustiora vrbis loca delapsa ⁊ minꝰ inuēta toto triennio magnifice erexit.muniuit.ampliauit.excogitauitqꝫ frumēti.vini magnā ⁊ cōmeatū copiā cōparare. Religiososqꝫ ⁊ mercēnarios milites accire q̄ vrbem tueret̄ pro q̄bus deuehēdis et cōducēdis epistolas mādatorias ad diuersas vrbis ꝓuincias destinauit. Ita nutu dei ⁊ magistri opera ciuitas munit̄.cōmeatus cōparant̄.naues ac milites ad tuitionē accedūt. Proditor anthoniꝰ horū inscius arbitratꝰ oīa apud rhodios negligētius ꝑteriri. Instigat bassam vt ꝓperet ⁊ rē memoratu dignā aggrediat̄.idipm suadere conat̄ demetriꝰ. Quo effectū est vt bassam ad turcū ea exordie referret. Sepius q̄ꝫ int̄ turci satellites re agitata de rhodie vrbis expugnatiōe cōsultat̄.de q̄ varia orit̄ sentētia. q̄busdā narrantibꝫ rē penitꝰ inanē esse.nec id posse facile consequi ob vrbis magnificentiā ⁊ militū generositatē.q̄ asiaticis pares cēseri nō debēt.quibꝫ mortē potiꝰ opetere ꝙ aliq̄d turpiter imbecilloqꝫ agere anīo est.alijs rē facilē causis assertis affirmantibꝫ.nec tamē ꝑuo tp̄e q̄busuis magistrū ꝓuidisse. Quare si cū celeritate atqꝫ diligētia exercitꝰ maritimꝰ atqꝫ terrestris cōparet̄.vrbem haud dubio expugnatuꝝ iri putāt. Accersiunt̄ ad hāc ꝯsultationē diffiniendā machinaꝝ viri periti.inter q̄s nūeratꝰ est Georgius vir vafro subtiliqꝫ ingenio q̄ ex ejs ad turcū dudū defecerat Cōstantinopoli quoqꝫ degens vxorē ⁊ liberos nutriebat.a turco dilectus ⁊ plurimis gratijs dotatus. Is aliq̄n rhodi fuerat.vrbemqꝫ tabula designauerit.sed tūc nō tam munita fuerat. Preterierant nanqꝫ anni viginti ab eo tēpore quo eā viderat. Descripserūt quoqꝫ ⁊ turci iussu plures egregij artifices rhodie vrbis sitū.sed Georgiꝰ cūctos supauit. Magnis itaqꝫ rōnibus adductꝫ.vicit tandē sentētia vt vrbis oppugnatio vi magna fieret.huic fundamēto inherentes.nullos tam crassos muros esse qui machinaruꝫ impetu demoliri nō queant.magnāqꝫ turci esse potentiā.qui duo imperia. duodecim regna.tot pro

ninciaſ. totqꝫ vrbes ſubegit. Hoſtē quoqꝫ non parū mouit. Rhodie vrbis ſitus ad cōparādas claſ-
ſes aptiſſimus. inſuleqꝫ celebritas magnis laudibꝰ ab antiqͥs p̄dicata: quā ob loci magnificentiā. ae
ris ſalubritatē. et ad orientis ꝓuincias chriſtianoꝝ ſubigēdas cōmoditatē: potētes quondā rhoma-
ni beniuolā ⁊ ſibi amicā reddidere. Putatqꝫ ſi hoc potitꝰ fuerit. finitimis ſubactis ditionibꝰ fines ſu
os ꝑ egeū ioniūqꝫ facile pelagꝰ perlaturū. Reſiſtentibꝰ itaqꝫ qͥbuſdā p̄claris baſſis in ſiniſtrū ꝑſagiē
tibus. claſſis inſtauratᷣ. exercituſqꝫ cōparatᷣ Decretūqꝫ eſt vt milites terreſtres iter faciant. traiectoqꝫ
helleſponto ꝑ Aſiā in Liciā q̄ rhodiorū inſule adiacet ꝑgant. ⁊ ꝑ fretū liciū a phiſco antiqua cōtinē
tis ciuitate duo de viginti milibꝰ paſſuū diſtāte rhodiū nauigēt. reliquus ꝟo machinaꝝ et belli inge
niorū apparatus cū ꝑte copiarū claſſe deuehitᷣ. Baſſa paliologus expeditōis p̄fectus claſſem cōſcen
dens Anthoniū ꝑquiri iubet. quē pauloante morte turpitᷣ obiſſe cōperit. Accerſito igitᷣ demetrio ſa
tellitē adhibet. Tūc paſſim rumor exijt claſſem ⁊ copioſum exercitū in rhodios parari. Turcus vt
hec res lateret. aditꝰ portus. paſſus cuſtodit. ꝓhibetqꝫ ne qͥs nunciū deferat. ſed nō valuit eius aſtu
tia magiſtri ſollertiā ꝓhibere. q̄ aſſidue litteris ⁊ nūcijs ex turchia apparatū intelligit. nōnulli quo-
qꝫ ex nūcijs in dolo verſati ſunt. Nam cū exercitꝰ in licia degeret claſſem operientes affirmauerunt
vita exceſſiſſe turcū ⁊ ex alijs cauſis exercitū illic adeſſe. Dū hic reꝝ ſtatus eſſet. ſumma cura pͥnceps
noſter hoſtiū dolus acute ꝓſpiciēs cūcta diſponit. ⁊ de p̄ſidijs Langonis caſtelli ſancti Petri fera-
cli. lindi. moneleti ordinat q̄ loca defenſoribꝰ comeatibꝰ machinis ⁊ ceteris bellis aptis muniuntᷣ.
Ois plebs cū ſuppellectili rhodū ⁊ oppida intrat. ordei qd̄ maturū fuit colligitᷣ. qꝫ totius frumentū
crudū (nondū eñ meſſis aderat) qd̄ vrbē circūdabat. prout cuilibet facultas fuit. populus eradicat.
colligit. ⁊ in domos portat. Dū hec magno cū tumultu agerentᷣ. vigil in ſpecula mōtis q̄ in occiden
tē vergit ſacello ſancti ſtephani ſacri nūciat claſſem apparere. extenſiſqꝫ velis nauigare. Magna qͥp
pe populi frequētia ad hoc ſpectandū cōcurrit. tota ciuitate trepidatᷣ. populiqꝫ clamore cuncta reſo
nāt. claſſis phiſcū nauigare ꝓperat vt milites q̄ terreſtre iter fecerāt cōſcendāt. ⁊ rhodioꝝ freto tranſi
to repente velis cōuerſis ad noſtra declinat litora. Apulit itaqꝫ ea claſſis veloꝝ centum.

¶ Decimo kalēdas Junij Anno incarnatiōis verbi diuini Milleſimo quadringēteſimooctuage-
ſimo. militeqꝫ p̄mū in terrā expoſito in vertice mōtis ſancti Stephani ⁊ circa eius mōtis colles ca-
ſtrametati ſunt. machinas qͥꝫ et bellica ingenia in litus exonerāt eo in loco quē ab ipo monte deflu
ens aqua abluit q̄ a rhodijs obice collis ſpectari nō pōt. His pactis ꝑs ad deuehendū terreſtrē exer
citū phiſcū nauigat. In claſſis aduētu qͥdam thurci equeſtres pedeſtreſqꝫ verſus vrbis menia auda
cia quadā freti irruūt. eruptiōe aūt a noſtris facta hoſtes fugantᷣ. fuduntᷣ. quidā quoqꝫ ex eis truci-
dantᷣ. Poſtea dū noſtri cōmeſarentᷣ altera eruptiōe facta turci ꝓpelluntᷣ caduntqꝫ nōnulli. ex nr̄is ꝟo
miles vnus perijt. q̄ incautus manū cōſerebat: cuius ſpolia ⁊ cadauer noſtri ſibi vēdicant. turci ca-
pite abſciſo illud lancee ſuffigūt. ad ſuos qͥꝫ cū plauſu reuertuntᷣ Poſtridie eius diei qua claſſis appu
lit. hoſtes tres ingētes machinas in ortis ecclie ſancti Anthonij vicinis. arboribꝰ omnis generꝭ fru
ctuū conſitis collocat. turrim qͥꝫ ſancto Nicolao dicatā in vertice molis ſitā oppugnare conatᷣ. eaſ-
qꝫ machinas lignearū munitionū ꝓpugnaculis operiūt defendūtqꝫ. Noſtri ꝟo munimētis q̄ repara
vocāt cōſpectis. tria tormēta que bombarda vocantᷣ ab hoſtiū dextera in ortulo palatij militū auer-
nioꝝ ſtatuūt. eiuſqꝫ diei diluculo Georgius machinaꝝ egregiꝰ artifex de q̄ habitꝰ eſt ſermo repente
ad foſſe ripā que magiſtri palatiū munit viſus eſt. amice oēs ſalutans clamāſqꝫ vt introducatᷣ. ab re-
rū ignaris pene confoditᷣ. defenditᷣ ab alijs. extemploqꝫ ad magiſtrū perducitᷣ. Uir eñ erat corpore
procero. forma elegāti. ſatis eloquēs. magna aſtutia. cui germania patria eſt. Rogatꝰ de cauſa aduē
tus reſpōdit zelo fidei cōpulſus. ⁊ publico chriſtiane religiōis cōmodo ſuaſus ad noſtros defeciſſe.
placide excipitᷣ. laudaturqꝫ. ꝓpoſitū ſi in eo ꝑſiſtat. De hoſtis exercituſqꝫ habitu diſpoſitiōe qualitate
cōſultus. cōſtanter. prudēter. intrepideqꝫ reſpōdit. Inter cetera edocet numeꝝ militū oīs generis cē-
tū milia vel circiter adeſſe. claſſem eā quā diximus machinas ſedecim ingētes deuexiſſe. quaꝝ lōgi-
tudinis dimēſio duorū palmoꝝ ⁊ viginti fertᷣ. que vehemētiſſimo velociſſimo iactu globos ſaxeos
rotūditatis palmoꝝ nouē pleroſqꝫ vndecim torquēt. De huius viri defectiōe varie qͥdē ſentētie ſub
oriuntᷣ. Quidā exploratorē affirmāt. ⁊ fugā cōmento aſſeruiſſe vt rhodios fallat. Nonnulloꝝ aſſer-
tio fuit eum callidū ⁊ maleficum virum eſſe. multaqꝫ olim effinxiſſe. Quibuſdam alijs ſentientibꝰ. et
in bonā partē defectionē interp̄tantibꝰ. ꝙ prudēs eſſet ⁊ penitēs erroris id fecerit. ſapideqꝫ intellige
ret hec rhodijs machinare nō poſſe vbi tam prudentē principē ⁊ expertiſſimos milites ſciret degere.
Augēt ſuſpitiōis epiſtole ex caſtris turcorū in ciuitatē ſagittis miſſe. q̄ georgiū inſimulāt ⁊ ab eo ca-
uendū eſſe dictitāt. Magiſter ingenio ſolers ⁊ ꝑſpicax georgiū arta cuſtodia ſeruari iubet. ſex robu
ſtiſſimis comitibꝰ adhibitis. in his q̄ machinarū iactū ⁊ bellorū ingenia ſpectāt ipius arte caute vti
tur. Omni igitᷣ conatu turci ad expugnationē turris ⁊ molis ſancti Nicolai incumbūt. ſi huiuſmo-

di potiant᷑.putāt vrbē in suā potestatē facile venturā. Est em̄ moles ipsa trecentoꝝ circiter passuū in
mare ꝓtensa miro artificio ab antiq̄s manufacta.q̄ suo ꝓgressu portū triremibꝫ aptū a ꝑte occidētis
efficit. Cuiꝰ introitꝰ cautibꝫ cōcludit᷑.vt triremis introire vix possit. In molis q̇dē vertice septētrio
nē spectāte arx de q̄ sermo est.magnifice nr̄a etate erecta est.vbi priscis tꝑibꝫ collosus ille ingens rho
dius vnū de septē mirabilibꝫ mūdi positꝰ erat. Qui post tres ⁊ q̇nquaginta annos q̄ fusus est terre
motu corruit.osq̄ꝫ portꝰ rhodij spectat. Machinis q̄ꝫ illic collocat̄ sublimes q̄dam turres q̄ portū
claudūt valide oppugnari ac dirui.naues q̄ꝫ ne portū subeāt ꝓhiberi.haud difficile pn̄t. Loci igit᷑ ⁊
turr̄ oportunitate hostis allectꝰ.om̄i conatu arcē aggredit᷑.quatit oppugnat.iactuq̄ꝫ trecētoꝝ lapidū
spericoꝝ diruit eā.ꝑsertim partē que occidentē spectat. Ruina q̇dem turrim munit. Licꝫ em̄ suo pō
dere ictuūq̄ꝫ vehemētia saxa ingētia ex q̇bus edificata erat laberent᷑.tn̄ materia calce arena ⁊ lapillis
immixtis cōfecta adeo demoliri nō potuit q̇n turris potior ꝑs staret.ex q̄ facilis ascēsus hosti nege-
tur.terrori fuit tāti edificij lapsus ¶ Multoꝝ em̄ annoꝝ opus illustre.tꝑis momēto ruit. Preter quo-
q̄ꝫ plurimoꝝ opinionē:ingētes ⁊ impetuose machine.illā arcē lacerāt.deturpant.deuastāt. Cū autē
turris labefacta vix tutabilis videret᷑.statuit magister industria.ingenio.vigilātia.roboreq̄ꝫ.militūꝫ
eam arcē tutari.q̄ muroꝝ crassitudine defendi nō potuit. Adhibitis viribꝫ summa cura parant᷑ que
turri ⁊ moli p̄sidio sint. Milites igit᷑ in ꝑmis strēnuissimi deligunt᷑ q̄ locū defendāt. vallumq̄ꝫ ex li
gnis efficit᷑ qđ turrim claudat.fossamq̄ꝫ cautibꝫ excisis circūducūt. Collocat᷑ in turri p̄sidiū validuꝫ
ꝓ loci capacitate. Turris nāq̄ꝫ iussu mgr̄i qui assiduo cogitatu tuitioni loci inuigilās nō formidat.
cymba vectꝰ diruptā arcē visere dū machine lapides torquerēt calce ⁊ lapide opplet᷑ vt locus vix cō
militonū capax reddat᷑. Cōstituit᷑ ⁊ aliud p̄sidiū equestriū ⁊ pedestriū in antemurali.qđ a turri san-
cti Petri ad inferiorē mādrachij partē protendit᷑.q̄ transitū turr̄ prohibeāt. Hūile nanq̄ꝫ mare ⁊ va
dosum illic trāsiri pōt.vbi ⁊ vegetū munitiōes parate.⁊ tabule clauoꝝ in fixiōe infeste in ꝓfundo fi-
xe sunt.q̄ impedimēto eēnt hosti vadēti. In vallo aūt radicis molis milites electissimi locati sunt q̄
pugnantibꝫ nr̄is p̄sidio sint. Ubi magister insignis armis auroq̄ꝫ fulgēs facinori clarissimo intēde
bat. Disponunt᷑ ea ꝑte muroꝝ vrbis bombarde ⁊ tormēta q̄ triremes ⁊ turcoꝝ nauigia expugnēt.ꝑ
fringantq̄ꝫ. Prope q̄ꝫ cautes eiꝰ arcis cymbe cōbustibilibꝫ cōplete stationē habēt.q̄ in oppugnatiōe
incēdant᷑ ⁊ hostiū classi incēdiū afferant. His rebꝫ magno subtiliq̄ꝫ ingenio dispositis fiunt vigilie.
p̄stolat᷑ hostiū inuasio. Demū exorto lucifero.dum zephiri placide flarent.turcoꝝ triremes a litore
cautiū mōtis scti Stephani soluūt supatoq̄ꝫ saburre ꝓmontorio nauigāt.eamq̄ꝫ turrim ꝓpugnant.
Primo cōgressu anteq̄ꝫ in terrā descendāt ingenti clamore ⁊ tympanoꝝ sono voces edūt.vt terrori
multitudo sit. Nostri aūt in armis dispositi p̄sto adsunt. Cū em̄ triremes turrim ꝓpugnāt.machine
saxa iaciūt.p̄sidiū qđ in turri locatū erat armoꝝ vi.balistis.iactuq̄ꝫ lapidū.hostē ꝓpulsat. Pelluntur
turci.fugant᷑.trucidant᷑. Ea in pugna queādmodū postea a ꝑfugis relatū est.septingēti turci interi-
re.plurimi ꝟo vulnerati sunt ¶ Uictoria potitus ꝑnceps insigni equo vectꝰ illustri comitatꝰ phalan
ga.vrbē more triūphātis intrāt.sacellūq̄ꝫ quo imago sacratissime ꝟginis philermi mōtis miraculis
ꝑcelebris posita erat.visitās gr̄as agit.⁊ demū ad reficiendos aīos militū domū reuertit᷑. Perdita
tūc spe arcis molisq̄ꝫ potiūde.visoq̄ꝫ valido p̄sidio turci grādioribꝫ viribꝫ arcem aggredi.aliaq̄ꝫ loca
oppugnare.menia diruere studēt.vt defensoribꝫ distract̄.vno momēto molē ⁊ loca dirupta inuadāt
ne vires nr̄oꝝ vnite eēnt.⁊ dū diuersas ꝑtes tutari cogitaremꝰ.negligētius in mole res agit᷑. Sequē
ti igit᷑ nocte magno clamore viroꝝ onera subeuntiū cūcta resonāt.machinas ad menia hebreoꝝ ve
hūt. Ante hos muros octo ingētes machinas collocāt q̄ munitiōibꝫ defense in menia saxa grandia
iaciūt. Aliā machinā ꝓpe radicē molis q̄ ad septētrionē vergit.in cuiꝰ vertice dānati:extremo affici-
unt᷑ supplicio.ponūtq̄ꝫ in ꝟtice mōtis molis molēdinoꝝ.se in molendina sup̄ molē edificata globos
saxeos torq̄at. Hostiū ꝓposito agnito mgr̄ solita prudētia cūcta dirigēs.diuinis supplicatiōibꝫ cū po
pulo ⁊ cōmilitonibꝫ innitēs.munitiōes ad interiora vrbis parat. Judeorū edes q̄ in pomerio erecte
erāt diruunt᷑.vallū parat᷑.fossa cauat᷑.⁊ murꝰ fosse sūme arte ⁊ diligētia obijcit᷑. Int᷑ diu noctuq̄ꝫ ope
ri intēdit᷑. Nō mgr̄.nō baiulini.nō ꝑores.nō milites.nō ciues.nō negociatores.nō matrone.nō nu-
pte.nō ꝟgines ope vacāt.lapides.terrā.calcē humer̄ portāt. Auro argēto suppellectili non parcit᷑.vt
publice saluti ꝯsulat᷑. Machine hostiū vehemētissimo impetu menia quatiūt:⁊ faciē egregioꝝ lapi
dū diruūt. Tāta em̄ erat iactꝰ violētia tormētorū.vt oībꝫ admiratiōi fuerit. Nullusq̄ꝫ rhodi degens
vbi ex oī natiōe latini nois nōnulli ꝟsabant᷑ cōpertus est q̄ nō affirmaret vllo vnq̄ꝫ tꝑe tales machi
nas vidisse aut audiuisse. Id q̄ꝫ georgiꝰ ꝑfuga affirmauit.⁊ nusq̄ꝫ terraꝝ tā grandes inueniri asserit.
Dū em̄ saxa iaciūt in lapidū exitu sonꝰ ingēs edit᷑ q̄ tonitrui instar resonat.fumusq̄ꝫ tāq̄ꝫ nubes cras-
sa diuturno tꝑe in aere vēto fert᷑.quoꝝ sonꝰ pleriq̄ꝫ ab oppidanis castelli rubei auditus est.qđ a rho
dis centū milibꝫ passuū orientē ꝟsus distat. Ipe q̄ꝫ machine mirabiliꝰ q̇ddaꝫ efficiebāt. Machina-

rū posteriora in munitionē q̄ palis terre affixis fabricat̄. tā grandē impetū reddebāt. vt instar motus
terre. edificia vrbis paululū hoc pulsu mouerent̄. Spe igit̄ in meniū tuitione ꝑdita. totis virib⁹ val
lo fossa ⁊ munitiōib⁹ interiorib⁹ tutamē cōstituim⁹. Nec hec hosti sufficiūt. Aggredit̄ quippe alio ter
rore vexare. Collocat em̄ oī ex ꝑte tormēta ⁊ mortaria q̄ ex trāsuerso edificia vrbis ꝓberant. diruāt.
mortalesq̄ cōterāt. Hec tormētā mortaria dicta. interdiu noctuq̄ saxa in aera sublime iaciunt. Erat
q̄ppe populo ingēti terrori. q̄ in aere tā grādes globos saxeos ꝯspiciebat. Nō em̄ paruā anxietatē id
nr̄is incussit. Plus tñ noctu q̄ȝ interdiu terrorꝭ attulit. Nullus in ꝑuatis domib⁹ tut⁹ videbat̄. Qui
libet latebras q̄ritabat. verū ei vulneri mens hūana medet̄. Jussu mgr̄i mulieres infantes ⁊ oīs im
becillis etas. in pomerio collocat̄. ⁊ crassa trabe ꝓtegit̄. Ea nanq̄ ingenia raro illic decidūt. Ad vr-
bis q̄ppe freq̄ntiora loca dirigunt̄ vt mortales cōterant. domosq̄ quatiāt. ¶ Juuenes ꝟo ⁊ robusti q̄
interdiu saxa suscipiebāt. tormēta facile vitabāt. Noctu aūt q̄daȝ caueas subterraneas. q̄dā valuas
crassissimas. q̄dam fornices ⁊ sacras edes q̄rentes sub eis trepidū somnū carpebāt. Hoc q̄ȝ miracu
lo fuit nutuq̄ dei factū esse haud aliter credit̄. q̄ publicis supplicatiōib⁹ assidue ecclesijs ⁊ altarib⁹ ex
orabat̄. et cū plura saxa machine torquerēt. pauci tñ mortales ⁊ q̄dā bruta eoꝝ iactu interierūt q̄ po
tius domoꝝ ruina iactu lapidis collapsaꝝ q̄ȝ saxei globi pōdere attrita sunt. Hostes quoq̄ id parū
arbitrati. duas machinas ex grādiorib⁹ in eminētiori loco q̄ ad hesperū vergit. ex quo prospicit̄ col-
locāt. que assidue vrbē ⁊ loca edificijs frequētiora saxa torquent. Nec ipe machine licȝ terrori essent.
damnū insigne ediderūt. nec mortales occiderūt. ꝓpedite nō ambigo orōnib⁹ q̄ deo. eius genitrici in
temerate et beato Johāni baptiste fiebāt. Bassa ꝟo principis nr̄i vigilantiā ⁊ ingeniū conatib⁹ suis
inficere cōiectans. Magistrū dolo interficere aggressus est. submissis q̄busdam q̄ defectiōis ꝓtextu
eū adorirent̄. Quo euecto arbitrat̄ rerū facile potiturū. Hoc quidē nephandū facinus ꝑfuga quidā
veneno ꝑficere statuit. comite accito qui postridie cū toxico vrbē intraret. His ꝑfugis bassa grādia
pollicet̄. facinus ꝑficiant. Qui ꝓor ingressus est examini prudentū. vt certi subijcit̄. cōtrarijs sermo
nibus deprehendit̄. crimenq̄ vltro pādit. Monetq̄ vt caueat princeps. q̄r plurime in eū sunt para-
te insidie. Dānatus ꝑfuga. securi ꝑcussus interijt. ¶ Cū ꝟo sceleris comes venenū gestans ad nos trāsi
ret. a quibusdā vix confodit̄. Vñ perterri⁹ ad turcos reuertit̄. Dum hostis italie statiōis menia op-
pugnat. nocte ad ripā fosse munitionē ac repara. diligenti⁹ erigit. hostilib⁹ munimētis fosse adhibi-
tis cōspectꝭ. de his dirimēdis cōsiliū agit̄. Deligunt̄ fortissimi iuuenes q̄nquaginta. q̄bus miles or-
dinis ꝓficitur egregius. Eruptione itaq̄ facta. ꝑ fossas occulto nostri vadūt. Vbi ad partē munitio
ni obiectā ventū est. scalis erectis ripā fosse extemplo cōscendūt sagittis. gladijs ⁊ saxis hostes ꝑse-
quunt̄. fugāt. trucidāt. Ea in pugna turci decē gladio cesi sunt: munitio fracta. Egregij iuuenes vi-
ctoria potiti. quattuor capitib⁹ hastis affixis vrbē ouātes intrāt. oppidanoꝝ ingēti plausu excipiunt̄.
Magister victores munerib⁹ donat. ad incitandū iuuenū aīos ⁊ alios ad queq̄ egregie obeunda
alliciēdos. Paucis dieb⁹ interiectis. turci turris potiūde desiderio cōpulsi. supioriq̄ repulsa accēsi.
arcē sancti Nicolai grandiori conatu arte ⁊ ingenio aggrediunt̄. munimēta q̄ȝ ⁊ ꝓpugnacula iactu
machinarū demoliunt̄. Quod proterit̄: summa diligētia restituit̄. parant ad cōflictū ligneū pontem.
q̄ ex sacello sancti Anthonij turris in molē transitū prebeat. Pons aūt ex lignis varijs vegetib⁹ cō
nexis. quibus asseres clauis cōfixe erant cōstruit̄. latitudo sex militū equo gradu fronteq̄ dimican-
tiū capax fuit. longitudo ꝟo tanta erat q̄ litus vtrunq̄ cōtingeret. Pontē in mare turci ad ripam mo
lis traducere ingenio ꝓponunt. Anchorā em̄ rudenti alligatā quo fune pons religat⁹ erat circa molē
hostes in mare deuehūt. vt tracto fune anchoraq̄ mordaci dente renitente pons in vlteriorē molis
ripam natare cōpellatur. A nostris arte cognita nauta quidā rerū maritimarū non ignarus. noctu
vndis se obruit. anchorā soluit fune cautib⁹ remissius alligato. qui parua vi dissoluatur. Egregiū fa
cinus ad magistꝝ detulit. q̄ aureo munere donat⁹. gaudēs comitū plausu ad stationē molis reuertit̄
Turci ꝯperto dolo cū ꝓmū pōtis deiectionē experiunt̄. decepti statuūt scaffaꝝ remigio. pontē ad ri/
pam transuehere. Hostis quoq̄ tante rei intentus. ad oppugnationem triremes triginta parat. be/
ne quidē munitas ⁊ ad conflictum ornatas. Preter has quoq̄ adijciunt nōnulla oneraria nauigia.
parandarias vulgo dictas. ex quibus quedā machinis ⁊ saxeis globis tormentis adaptatis onuste
fuere vt si turris victoria potirētur repēte ex eo loco portū turres meniaq̄ diruerēt. ꝓsternerēt. demo
lirent̄. Nec ꝓtermittūt celeriores cymbas disponere q̄ turcoꝝ strennuissimos quosq̄ ad molem de/
uebant. qui primi nostros aggrediant̄. ⁊ cum eis man⁹ cōserant. q̄b⁹ ꝓliantib⁹ ceteri ex ponte ⁊ trire/
mibus in molem descendant. Imponuntq̄ triremibus ⁊ parandarijs non paruas machinas qui/
bus nostros prosternere possent. Grandes quoq̄ machine que turrim diruerant ad tempus ineun/
di conflictus officio fungantur ¶ Princeps vero noster rerum summe inuigilans subtiliq̄ ingenio
et sallerti mente cuncta dijudicans. fretus strennuissimi cuiusq̄ cōmilitonis sentētia qui ex occidēta

li natiõe aderãt.nec defuerũt pleriqꝫ indigene.greci ingenio manuqꝫ ꝓmpti.sũma cura arcis defen
sioni cõsulit.Suspicati em̃ post ꝑmam pugnã qđ cõtigit.turris ⁊ moles ꝓpugnaculis.fossa.falloqꝫ
abundãtiusqꝫ munit̃.accersitis opariis fere mille q̄ int̃ diu noctuqꝫ cautibꝰ excisis. rupibusqꝫ demo
litis qđ expetit̃ cõficiũt.nec impẽsaꝝ parcit̃ sarcinis.Presidia q̃ȝ in turris ruina collocant̃.pariter ⁊
alia p̄sidia in radice molis disponunt̃.q̄ nr̄is casu vrgẽte opitulent̃.Rebus sic ad pugnã parat̃ sub
dubitauere nr̄i.ne turci duobꝰ locis vrbẽ eodẽ momẽto aggrederent̃.vt vires partirent̃. ⁊ qđ cupiũt
facilꝰ cõficiant. ¶Cui incõmoditati ⁊ ꝑiculo magistri prudẽtia prouidit.Presidia q̃ȝ robustissimo
rũ in menibꝰ iudeoꝝ ac italie statiõis que eiã iactu machinarũ partim demolita erãt statuit:q̄ tuitio-
ni intendãt.nec suo sine iussu discedãt.Nõ est q̄ sane nõ diiudicaret ac sentiret nr̄am salutez in turris
tuitiõe collocatã eẽ.Quo fit vt vno ore oẽs tanqꝫ fidei veri athlete eiꝰ tuitiõi cõsulerẽt. ⁊ vt cõmune
xp̄ianoꝝ domiciliũ seruarẽt.In q̄ plurimoꝝ equitũ Hierosolymoꝝ ac nobiliũ infirmorũqꝫ.latinoꝝ
pariter grecoꝝ rhodiorũqꝫ ꝟtus ⁊ aĩositas emicuit.q̄ cõcordi audacia ⁊ aĩositate asylum ⁊ tutissi
mũ christianoꝝ refugiũ rhodiã vrbẽ tutant̃.Duo mercennarij iuuenes q̄ turris p̄sidio asscripti sunt
cõprehendunt̃ arma in pelagus deiecisse.q̄ facinore ꝑpetrato ad turcũ deficere ꝓponũt.Crimine dã
nati capitis supplicio afficiunt̃.Ad turris demũ oppugnationẽ turci tertiodecimo kalendas Julij
in tẽpesta nocte terra mariqꝫ summo silẽtio acedũt.Ubi ꝓo pugnã inire conant̃. grandi cũ clamore
tympanorũqꝫ sono inuadũt.Nostri q̄dem arrectis auribꝰ:hostiũ impetũ cõperientes. vbi eos adesse
cõperiunt.gladios stringũt.balistis ⁊ tormẽtoꝝ iactu hostes lacessunt deturbãtqꝫ.Hostiũ triremes
ac cymbe litoribꝰ adherent.Pons q̃ȝ traducit̃ quo ꝯscenso hostes transeũt.Nostre q̄dem machine
in muris collocate globos saxeos torquẽt.Pons natãs frãgit̃.turci mergunt̃.quattuor q̃ȝ triremes
⁊ nauigia tormẽtis onusta iactu machinaꝝ ꝓsternunt̃. ⁊ vndis obruunt̃.Turci frequẽtes q̄ ex cym
bis ⁊ triremibꝰ in molẽ descenderãt.a nostris cedunt̃.trucidanturqꝫ.Ignes etiã in classem solut̃ lin-
tribus immittunt̃ Nec turci impigri bombardis respõdent.ignes iaciũt.sagittas impetuosissimas
ex balistis ⁊ cathapultis torquẽt.Magna vi in obscuro.nisi dũ ignes iaculati lucẽ plerũqꝫ preberẽt
Acriter pugnat̃. ⁊ media nocte vsqꝫ ad horã decimã diei sequẽtis durãs pugna . ꝓpulsatisqꝫ hosti-
bus victisqꝫ dirimit̃.Uidisses toto triduo hostiũ cadauera litore iacẽtia auro argẽto. insigniqꝫ veste
fulgẽtia ⁊ cõplura mari fluctuãtia q̄ pelagi estus vt natura solet in sup̄ficie ferebat.quoꝝ spolijs com
plures potiti sunt.et ex his nõ parũ comodi vendicãt.Insignis q̄dem hec pugna fuit morte clarorũ
viroꝝ q̄ turcis p̄erant.quoꝝ interitꝰ merorẽ ⁊ luctũ hosti attulit.p̄sertim generis turci viri q̄dã strẽ-
nuissimi a turcoqꝫ dilecti:mors magno fuit merori.Cuiꝰ cadauer post triduũ mari ebuliẽte in molis
litus deiectũ reperit̃.eiusqꝫ spolijs q̄dam ex nr̄is potit̃.Perfuge q̄ post p̄liũ ad nr̄os defecerũt edo-
cẽt exercitũ magnã cladẽ accepisse.turcosqꝫ ea in pugna duo milia q̄ngẽtos cecidisse. ex eoqꝫ bassam
ingentẽ merorẽ ꝯcepisse.q̄ tres dies intra papiliones.frequẽtia cõmilitonũ ꝓhibita se cõtinuit. ⁊ stra
gẽ turco celeriꝰ denũciat.eo q̃ȝ mens eiꝰ rodit̃ ꝙ post tantã ruinã turri illatã arce potiri nõ potuerit.
Et ꝙ tantã in eiꝰ oppugnatiõe ignominiã accepit.existimãs turcensem nũerosum exercitũ inualidũ
esse q̄ turrim diruptã expugnare nõ valuerit.Cũ aũt turci spem turr̃ expugnãde ꝑdidissent conatũ.
studiũ.industriã.oẽsqꝫ vires ad ciuitatẽ omi ex ꝑte oppugnandã cõuertũt.Et licȝ ad menia iudeoꝝ
ac italie stationis animũ potissime cõuertãt.non cessant tñ circũquaqꝫ muros verberare ⁊ demoliri.
Hostis ceptũ opus cõtinuat assiduoqꝫ conatu aggredit̃ ꝓpositũ conficere.Excogitant itaqꝫ turci ad
vrbẽ ingenio occulto ꝓpinquare fossas laborinthi ꝑ similes effodiũt quas lignis arboꝝ ramusculis
cõtextis edificãt terraqꝫ operiunt.vt latenter ad fossas vrbis accedãt.Propugnacula q̃ȝ multis in lo
cis cratibꝰ de viminibꝰ cõtextis edificãt.ex q̄bus assidue sagittãt.colubrinis q̃ȝ ac serpentinis nr̄os
deturbãt.fatigant.pensant quoqꝫ eis cõducere et aliquã partẽ fosse que menibꝰ adiacet opplere.Ope
ra ita ab hoste adhibita lapides cõgerere nõ cessant. ⁊ occulto in fossam iaciũt.Oꝑis assiduitate ꝑs
fosse opplet̃. antemurale q̃ȝ equatur.ex quo ⁊ murorũ ruina in dorsi formaȝ redacta facilimus con-
scensus in menia efficit̃.Precellentissimus ꝑnceps noster rhodiorũ magister his conspectis diuino
quodã ingenio agendis incũbens nil p̄termittere decreuit qđ saluti vrbis cõducere videatur.Ma-
turitateqꝫ ac solita modestia vtens militibus ad contionẽ vocatis conatus ⁊ discrimina grauiter et
prudenter explicat Adherebat em̃ lateri nobilissimus eius frater excellens miles Anthonius dan-
busson dominꝰ de Montelio ad vicecomitẽ.vir quidem consilio et armis clarus.qui pauloante ex
gallijs robustis comitatus viris orientẽ sancti sepulchri visitandi gratia cupiẽs summoꝑe tam glo
rioso certamini interesse transfretarat.Js em̃ a fratre patrũ decreto ob fidei integritatẽ. agendoꝝ ex
perientiam artisqꝫ militaris disciplinã cõmilitonũ dux et vrbis capitaneus designatus magnani-
mi ⁊ prudentis capitanei munia obijt.et rerũ summe consulit.Aderant nõ pauci equites Hierosoly
morũ p̄cellentes baiulini priores.senatorij ordinis p̄ceptores ⁊ fratres nobilibꝰ familijs in occidẽ-

tali plaga nati. Affuerũt negociatores prudẽtia pollẽtes. ac rhodij ciues. greci quoqꝫ ingenio ꝓditi
q̃ vnanimi cõsensu de tutãda vrbe cõsultãt. Excelluit profecto plurimoꝝ cuiusqꝫ generꝭ astantiũ ꝓ
bitas. generositas. ꝟtus. ac magnanimitas. quoꝝ sentẽtijs excussis ꝑncipis nr̃i sollertia. quod opti
mũ diiudicatũ est elegit. Nostri ꝟo cuiusdã expti suasu. machinã versilẽ qđ tribuccũ vocant. ingen
tia saxa in munitiões ⁊ hostiũ fossas torquẽs erigere statuũt. Edificaturqꝫ celerit̃ machina periti vi=
ri sentẽtia. nautaꝝ ⁊ architectoꝝ opa. Que vbi erecta est: vir perit⁹ grauia saxa in hostes iacit. mul=
tosqꝫ cõterit. munimẽta diruit. dãnaqꝫ intulit. non paruipendẽda. Excogitatũ q̃ꝫ est eã parte fosse q̃
lapidibꝫ a turcis oppleta erat euacuare. Sꝫ cũ id palã effici nõ posset. cuniculo in pomerio effosso exi
tũ sub lapidibꝫ nr̃i habẽt. ⁊ clã lapides in vrbẽ cõportant. Sentiũt ꝓfecto turci q̃ fosse ꝓpinqui erãt
lapidẽ congeriẽ minui. ⁊ ascẽsus oportunitatẽ adimi. nisi ꝙ̃totius qđ cupiũt efficiãt. Atroci eñ mu
rorũ ruina cõspecta. statuit̃ munitiõibꝫ inniti. que impetũ machinarũ sustineãt. Murorũ igit̃ lapsui
munimẽta ⁊ repara nr̃i obijciũt. que in hũc facta sunt modũ. Murus crassitudinis palmoꝝ duorũ
in pomerio ex opposito meniũ ducit̃. paliqꝫ ex robustissimo ligno terre infigunt̃. glis ramusculis fru
ticibus q̃ꝫ intermixtis intus ponit̃. assiduoqꝫ attritu infusa aqua firmat̃: densaturqꝫ. Prouidẽt insu
per ingenijs hostes in ipo cõgressu ꝓpellere ⁊ ꝓpulsare. Ignesqꝫ artificiosos parãt varijs modis recõ
ditos. cadis pice sulphure. cõbustibiliqꝫ materie repletꝭ. ac sacculis laminis ferreis. puluereqꝫ machi
naꝝ refertis. q̃ ingenia exitio hosti futura sint. Ingẽs p̃terea cylindroꝝ copia affert̃. q̃ in hostes ruãt
eosqꝫ ꝓterant. Varia q̃ꝫ ꝓpugnaculoꝝ forma edit̃ que turcis impedimẽto: nr̃is sint adiumẽto. Dele
ctabãt cõspiciẽtes viroꝝ ingenia q̃ remedia excogitabãt ac plaudebãt. Adducit̃ Georgius proditor
forti comitat⁹ caterua ad custodiã data. Cõsultus de his q̃ tuitioni futura sint. remissius tardiusqꝫ
respõdet. nec de se experimentũ ab eo expectatũ p̃bet. queadmodũ pollicit⁹ erat. sperabat q̃ppe vir ini
quus ⁊ callidus vidẽs muroꝝ iacturã ⁊ facilẽ ascensum ꝑ ruinã. ciuitatẽ in hostiũ ptãtem futuram.
Quedã tñ protulit vt eius astutiã occultaret. Suadet machinã parari q̃ in machinas hostiũ iaciat
Qđ vt factũ est turcus machine ictus ex aduerso dirigit. murũqꝫ nõ parũ ledit. Dũ hec agerent̃: epi=
stole ex castris in vrbẽ sagittis dirigunt̃. que georgiũ insimulãt. Nec georgius licꝫ vrbis discrimen
videret ꝟbis procacibꝫ se abstinet. Que vt ad noticiã deueniũt vehemẽs in eum suspitio orit̃. q̇bus
ex causis vinculis ⁊ carcere arcet̃. Deputanturqꝫ q̃ virũ examinẽt ⁊ causas defectiõis ꝑquirãt. Exa
minat⁹ cõtradictorijs ac cõiecturis sufficientibꝫ cõuictus torquet̃. In tormẽto ⁊ extra rogat⁹. vltro
fatet̃ iussu turcorũ tyranni ad rhodios defecisse. vt vrbem si posset proderet. queadmodũ plura oppi
da prodidit. Sin min⁹ rhodi ꝑsinistre versaret̃ cũcta diligentius acutiusqꝫ ꝑquireret ⁊ specularet̃.
Mores quoqꝫ ⁊ stat⁹ ac cõditiones incolarũ ⁊ regiõis intelligeret ac demũ si classis nõ vinceret ad
turcũ reuerteret̃. docturus q̃ ad vrbis expugnationẽ cõducerent. Proponebat nanqꝫ turcus hãc vr
bẽ in suã ditionẽ redigere ꝙ vt cõficeret multis pollitatiõibꝫ ac pluribꝫ donis allectus Georgi⁹ exti
tit. crimẽ cõuictus supplicio capitis damnat̃. ⁊ in ꝓpatulo spectante ꝓplo funo furci ligato Georgi⁹
suffocat̃. vt aĩam exalauit. populus cũ plausu ad ꝓuatas stationes reuertit̃ letus ⁊ gaudens de nece
proditoris christiane religiõis qui tot aĩas perdere voluit ⁊ ad iugulationẽ ⁊ fidei orthodoxe abne
gationẽ tot p̃claros viros. castissimasqꝫ matronas. sacrasqꝫ virgines. ⁊ plebẽ christianã ꝑducere stu
duit. Luit tandẽ penas sceleri debitas vir ꝑfidus. vigilans ⁊ semꝑ aliq̇d cogitãs. turcensis classis
p̃fectus bassa. alteras litteras in vrbẽ iacere studetqꝫ grecos indigenas ⁊ ciues latinos ad deditio=
nẽ hortant̃. vita et suppellectili salua promissa. multamqꝫ immunitatẽ pollicent̃. Solum verbis di
tionẽ expostulat ⁊ interitũ militum ⁊ perniciẽ religionis Hierosolymorũ affectat. Si secus rebus
suis cõsulant ad vnũ omnes interituros affirmat. Putauit vir nepharius populũ infidũ inuenire et
qui metu terreret̃ vel muneribꝫ alliceretur. sed repperit orthodoxe fidei plebẽ deuotã ac. ordine Hie
rosolymorũ fidã cõsilioqꝫ ⁊ armis mutua equitũ ⁊ latinorũ nostroꝝ cõuersatiõe expertaꝫ. Ea igitur
inuanũ tentante alio vtitur cõmento. Mittit ad eccl̃iam beate marie virginis heleomenitre grecu=
lũ qui dudũ ad turcos defecerat qui vigiles alloquẽs ait bassam oratorem ad principẽ nostrũ velle
destinare dummodo tutus aditus pateat. Respondet̃ vt illic ad ripam fosse nunciũ mittat. aderitqꝫ
in boleuardo qui noĩe magistri respondeat. Affuit postridie basse orator qui nostris prius salutatis
ait. Prefectũ classis se non parũ immo vehemẽter admirari ꝙ tam potẽti principi resistere audeam⁹
qui duo imperia tot regna tot vrbes tot prouĩcias totqꝫ potẽtatus subiugauit. Quare suadet vt no
stre vrbi ⁊ agris indoleam⁹ nec patiamur tam crudele facinus ꝑpetrare: nec vrbẽ dirigi ⁊ ad iugula
tionẽ viros ⁊ mulieres ad raptũ ⁊ ignominiã duci. bellũ an pax p̃stiterit dicam⁹. Pollicet̃ q̇ppe bre
ui forma ⁊ cõpendio pacẽ si libuerit se p̃stituꝝ. ⁊ nos possessores vrbis ⁊ agroꝝ ꝑmãsuros. Alit̃ mi=
nas addẽs ꝓmittit ꝓpe diẽ. ciuitatẽ in suã ptãtem trãsiturã. direptiõiqꝫ p̃biturã. ⁊ oĩe gen⁹ crudeli=
tatis executurum. Qui principis nostri vice aderat edoctus respõdet. Non possumus satis admi=

rari.vos qui.cũ classe ⁊ impetuosis machinis castrorũq; copia. vrbē nostrā circundatis.nos ad pacē
hortari.cũ id a militantium officio alienũ videatᷣ. Verũ figmento agere videmini.vt aīos tentetis.
Sciatis nec pollicitatiões nec munera vr̃a nos mouere: aut ad aliq̄d indecens cõficiendũ allicere.
Nec ꝓfecto mine vr̃e nos terrent. Sumꝰ eñ vnanimes.nec discrimē est intᷣ grecũ ⁊ latinũ. Christũ
eñ colimꝰ vna fide ⁊ firma mēte.pro q̄ pugnare parati sumꝰ. ⁊ mortē potiꝰ oppetere q̃ꝫ mahumeto
cõiungi sicut facessant ꝓmissa ⁊ mine.q̄bus nos monere conami. ¶ Cũ vr̃a classis domesticos lares
reuiserit.si oratores de pace tractaturos mittetis de re ꝯsultabimꝰ. Cũ armati ⁊ exercitu p̄cincti estis
officiũ bellantiũ ꝑficite. ⁊ vob deo ꝓpicio cõstanti aīo respõdebimꝰ. Cognoscetis quoq; nõ cũ asia
ticis ⁊ effeminatis viris cõtendere. sed cũ catholicis fortissimis manũ cõserere. Quo dictu turci vul
tu dimisso ex tēplo discedũt. Cũ turcis maiori conatu.ingenio.arteq; resistitᷣ.ipsoꝝ insania incēditᷣ.
Pudet q̄ppe eos tm̃ exercitũ nõ p̄ualere.et sui tyrāni formidolosam potentiā a rhodis cõtenni. Fu=
ribũdi itaq; machinis.mortariis sagittis.cathapultis.dies noctesq; vrbē lacessunt.infestant. deter=
rent.expeririq; satagũt si rhodioꝝ animi facinora obire p̄clara audeāt.queadmodũ p̄clara ⁊ magni=
fica v̾ba ꝓferunt. Scd̃m igitᷣ alterũ preliũ ad turrim molis diui Nicolai cõmissum dieb; septē ⁊ tri
ginta exactis. vires in vrbis menia augēt.facieq; ciuitatis deturpāt. ¶ Noua q̄dem vrbs crassissimo
muro cincta turrib; in celũ erectis ornata.antemurali quoq; ⁊ ꝓpugnaculis aptissimis munita.triũ
miliũ quingentoꝝ sphericoꝝ saxorũ frequētissimis ictibus laceratᷣ.deturpatᷣ.demolitᷣ. Eamq; ruinā
plereq; domꝰ ciuiũ ⁊ magistratus palacia ꝑornata:ac magnifica patiuntᷣ.ita vt prioris vrbis facies
penitꝰ perdita videretᷣ.ac tanq̃ꝫ gigantei cadaueris sarcina prostrata iaceret. Attoniti sunt plurimo
rũ animi.sed p̄nceps vir q̄dem magna sapiētia.generositate atq; magninimitate.p̄claris ac magnifi
cis comitatꝰ equitib;.pugnatorũq; globo fortissimo stipatꝰ.spem in deũ immortalē. ac filiũ eius do
minũ nostrũ Jesum christũ:eiusq; genitricē.p̄cursorē quoq; sanctũ Johannē baptistā dirigēs.cun=
ctorũ mētes solidat. Nec defuerunt magnanimi baiulini priores.p̄ceptores.ac fratres sacri ordinis
Hierosolymitani pariter negociatores.indigeneq; ⁊ greci q̄ pro fide orthodoxa fortiter pugnare nõ
formidāt. Nõ deterrebat profecto aīos.murorũ formidāda ruina. Nõ metũ incutiebat facilis ho
stiũ ascēsus.nõ machinaꝝ impetuosissimi iactus mētes ꝑturbant. Autumant turci puo momēto vr=
bē subigere. Putāt nostri spe ⁊ fide pleni mahumetanā gentē facile ꝓpulsatũ iri. Hinc turci in auro
ra ⁊ solis occasu ad ripā fossarũ fistulis ⁊ tympanis turcensib; solitũ cantũ edunt. Exultant etiā de
futura victoria. Nostri in pomerio tubarũ clangore iubilant. Princeps noster p̄clarissimus.ingen
ti acumine preditꝰ prope diē hostilem inuasionē futuram cõiectat. Maturo igitᷣ cõsilio p̄sidia me=
niũ instituit. Hisq; p̄stantes viros p̄ficit.subsidia quoq; nõ negligit q̄bus ⁊ electissimos sui ordinis
cuiusuis natiõis baiulinos ⁊ eq̄tes preesse voluit q̄ presto casu vrgēte adesse debeāt. ¶ Ipse v̾o partes
subsidii nõ recusat. Quinimo assiduo labori nõ parcēs.in pomerio meniũ lapsorũ residet. Illic som
niũ q̃ꝫuis nõ diuturnũ sumit.cenitat.versatᷣ. Magistri vestigia strēnuissimꝰ quisq; sequitᷣ.nec primi.
nec mediocres.nec infimi onus recusant. Turci v̾o in castris.p̄cones voce ꝓmulgāt. vrbis suppelle
ctilē in direptionē trāsiturā.impuberē etatē sub iugũ vt fidē abneget mittendā. Prouectos v̾o ⁊ ado
lescētes ad vnũ iugulādus.et q̄ viui capti essent.palis q̄s ad id exequendũ octo milia parauerāt cru
ciādos ciuitatis ditiõe turcoꝝ tyrāno reseruata. His diuulgatis ꝑperant turci ciuitatē aggredi.pri/
usq̃ꝫ id moliantᷣ Mahumetũ suo more inuocāt.corpꝰ lauāt purgantq;. Sacculos ad rapinā parāt:
funiculos ad captiuos religādos zonis cõnectunt. Pridie q̃ꝫ pugna iniretᷣ.totaq; nocte diei cõtinue
ac diluculo q̄d mane quo pugnatũ est p̄cessit.octo machine muris obiecte saxa ingentia assidue tor
quēt. Qd̃ loco ꝓpugnaculoꝝ adhibitũ erat diruũt. Vigiles quoq; ac custodes ⁊ meniũ presidia par
tim occidũt.vt muris quisq̃ꝫ sup̄stare vix posset.nisi summo astu occultaretᷣ. ⁊ scalas ad signũ cāpa=
ne pauluiũ descēderet ⁊ demũ cõscenderet. Nec tēpus datũ est ꝓpugnacula denuo instaurandi cum
bombardarũ ictus frequētiores essent:ita vt tā paruo tēpore trecēta vel circiter saxa iacta sunt. ¶ Tur
ci v̾o iactu machinarũ peracto ad signũ iactus mortarii quod pridē eo in loco cõstituerant cõfertissi
mi magno impetu quā celeriter quinto kalendas Augusti ruinam orto sole cõscendunt. Erat nan=
q; facilis vt diximus eis ascensus:immo facilior q̃ꝫ nostris per scalas. ¶ Superiora quoq; muroꝝ lo
ca occupant.trucidato q̄ illic erat q̄ primo tanto impetui resistere nequiuit anteq̃ꝫ subsidia nostra
scalas ascenderēt ⁊ illic hostilia signa statuunt. Idem quoq; faciunt ad turrim italie cuius verticem
oppugnāt. Clamor vndiq; oritur.manus quoq; viriliter cõseritur.magnaq; vt pugnatᷣ.nostri quo/
q; a dextro sinistroq; cornu fortiter hosti resistunt.vbi affuerũt gloriose dimicantes miles prestan=
tissimus dominus de Montelio capitaneus armis pollēs.baiulini quoq; ⁊ equites Hierosolymo
rum ac negociatores nõ paucisq; indigene ⁊ cuiusuis nationis strennui.quorũ quidam inter confer
tissimos hostes acriter dimicātes cecidere. alii multis vulneribus acceptis vitam seruauere. Sca=

lis quoq; q̄ quattuor erant: quibus in vicū iudeorū descendebat᷑ vna principis nostri iussu ꝑfracta qua turci descendere ceperāt ex templo cōscensis. Clarissimus magister ⁊ princeps noster Petrus danbusson p̄clara comitatus cohorte. magno fortiq; aīo hosti se obijcit scalamq; cōscendit. hostē viriliter oppugnat. propulsat quosdāq; trucidat. Nec aliter ipse suiq; cōmilitones q̄bus comitatus erat ꝓ fide catholica ⁊ republica christianoꝝ pugnauere q̄ȝ olim gloriosi machabei pro cultu diuio ⁊ hebreorū libertate p̄liati sunt. Nec haud secus q̄ȝ pleriq; rhomani ꝑncipes pro tutanda patria dimicauere q̄ ob seruatā rempublicā patres patrie meruerūt appellari. Hos em̄ p̄cellentissimos viros imitat⁹ princeps ⁊ magister noster discrimina nō formidās vulnerib⁹ quiq; in corpe susceptis. quorū vnū letale censebat᷑. nisi medicorū cura remediū attulisset. rhodiorū rem publicā tutatus est. seruauit. restituit. Ob quod preclarū quidē facinus pater patrie optimo iure appellādus est. Turci em̄ perpulchre armati. duo milia quingēti sup muros erant cōfertissimi nostros secū man⁹ conferentes armorū vi propellere nitebant᷑. Primorū tamē virtus inuicta ꝑsistens diuino p̄sidio suffultu nequaq̄ȝ loco cessit. Sequebat᷑ quoq; turcos q̄ muris potiti erant ingens turcoꝝ multitudo q̄ totū campū adiacentē ruinā vallū ⁊ fossam expleuerat vt terra vix cōspici posset. Affirmāt perfuge quadraginta milia turcorū adesse. Pugnatū est duab⁹ horis ambigua fortuna modo ad nr̄os modo ad turcorū victoria inclināte. Tandē diuina clemētia principis ⁊ nostroꝝ virtute fouēte turci fundunt᷑. ꝓpulsant᷑. cedunt᷑. tantoq; impetu ⁊ celeritate terga vertūt vt sibipis necē ⁊ vulnera afferrent. Spectaculo nobis fuit qd̄ a nostris interpugnandū gestū est cōspicere. Ex turcis quippe q̄ nostros fortiter lacessebāt sup muros stantes trecēti a nostris in vicum iudeoꝝ precipites trahunt᷑ ⁊ impellunt᷑. Erat nāq; muri altitudo ad intra fere pedū viginti. Hi oēs ad vnū trucidati sunt. ⁊ cadauera vulneribus deformia passim iacētia intra vrbem visa sunt. Cū turci pedem referrent. ⁊ ad castra tenderēt. nostri eos cōsecuti sunt ⁊ cōplures intra monitiōes occiderūt. quorū spolijs ac insigni tyranni vexillo auro argentoq; ornato qd̄ tante victorie monumēto extitit potiti. magno cū plausu orbem per muroꝝ ruinā intrant. ¶ Cecidere ea in pugna turci tria milia quingenti. quoꝝ cadauera intra vrbē sup menia fossa munitionibusq; hostiū ⁊ mari reperta sunt. Et postmodū ad lucē vitandā q̄ passim deformia ⁊ lacera iacebāt cōbusta. Interire prout ꝑfuge diuulgarūt qui cū exercitus a bassa recenseretur aderāt. ex turcis obsidionis tp̄e nouē milia. vulneratiq; sunt milia q̄ndecim. magnisq; incōmoditatibus exercitū affectū affirmāt. Fama satis cōstans est ⁊ palā a ꝑfugis vulgat᷑ turcos visionis miraculo exterritos tāta trepidatiōe loco cessisse ac pedē retulisse. Aiunt em̄ cū vexilla dn̄i nr̄i iesu xp̄i ac virginis Marie ac sancti Johānis baptiste religionisq; Hierosolymoꝝ in conflictu iussu ꝑncipis erecta sunt. crucē aureā in aere splēdidissimā hostes vidisse. Apparuisse insup candidissimā virginē clypeū ⁊ hastā gestantē: ac hoiem vili veste obsitū splēdidissimo comitatu stipatū p̄sidio adesse. Que visio tm̄ terrorē eis incussit. vt nullo pacto ꝓgredi ausi sunt. Fatendū q̄ȝ est hanc victoriā de celo dimissam esse. Quō tam ꝑua militū nostroꝝ copia hosti potētissimo iā muris potito resistere potuisset: nisi diuinū p̄sidiū affuisset. Quō tam ꝑua tp̄is morula. tāta hostiū man⁹ cecidisset nisi angelus dei victoriā attulisset ⁊ inimicos trucidasset. Erāt em̄ tot occisoꝝ cadauera. ⁊ ita ꝑpulchre ordinata. vt nō horaꝝ sed dieꝝ op⁹ esse videret᷑. ⁊ id poti⁹ diuinit⁹ q̄ȝ humanit⁹ cōtigisse putet᷑. Quis hostem menia possidentē. iāq; victoria lasciuientē ⁊ exultantē terruit. De⁹ clemētissim⁹. Quis hostē ne scalis descēderet anteq̄ȝ subsidia cōscenderēt ꝓhibuit. de⁹ fortissim⁹. Quis eoꝝ mētes obcecauit vt post primā pugnā nō aggrediunt᷑ nr̄os. ⁊ multis vulnerib⁹ opp̄ssos ⁊ defatigatos appugnent. deus clemētissimus. Quis tā potentē hostē q̄ tot ⁊ tāta regna subiugauit. ꝓhibuit. ne hūc Hierosolymoꝝ ꝑncipatū. mediocrē q̄dē ac ceteroꝝ cōꝑatione tenuē. post cōstantinopolitane vrbis excidiū sue ditiōis faceret. de⁹ sapiētissim⁹. Agam⁹ igit᷑ gr̄as de tanto bn̄ficio ei q̄ nos ab impioꝝ manib⁹ p̄seruauit. Turci em̄ spe potiūde vrbis ducti q̄ȝ crudelitatꝭ genera exercere ꝓponebāt. sed nephando optatu frustrati tanq̄ȝ pecudes trucidant᷑. ꝓpulsant᷑. vincunt᷑. Ex tēplo pugna cōmissa ad ꝑmū lapidē castra ⁊ papiliones turci collocāt. machinas ad lit⁹ maris deuehūt. ⁊ nauigijs onerant vulneratos. ⁊ q̄s explicia traiecerāt multos dies vsq; ad coꝝ discessuȝ in turchiā cū oī suppellectili reuehūt. Ortos vineas p̄dia si q̄ intacta illesaq; remāserāt vastant. depopulant᷑. incēdūt. ingēti pecudis multitudine subacta. Dū hec turci molirent᷑ ⁊ discessuȝ pararēt. apparuere subsidiarie naues q̄s p̄cellētissim⁹ Sicilie rex Ferdinādus fidei catholice deuotissim⁹ rhodijs mittebat. Que ad aurā post meridiē turcis cōspicientib⁹ cū rhodiorū plausu ⁊ gratijs altissimo datis portū intrare nō formidant. Hostis machinas quas ad hoc parauerat in eas dirigit. Jactu machinaꝝ vna detrimentū malo excipit: altera incolumis euasit. Anchoris ante aditū port⁹ naues subnixe vi tormentoꝝ ⁊ marꝭ estu feruēte paululū ab aditu discedūt. Hespero adueniēte ⁊ ꝓcella ingruēte nauis q̄ lesa fuerat portū intrat. altera vela ventis dare cōpellit᷑. Postridie ei⁹ diei cū ea nauis portū subire niteret᷑ vento deficiēte. dū placidū reddit᷑ mare: nec longius a classe turcensi distaret. triremus turcorum viginti exercitu et rhodijs con=

ſpicientibꝫ nauim aggrediunt̃ ⁊ oppugnāt. Qui naui deuehunt̃: viriliter ſe tutāt. Horis ꝓo tribꝫ nauali ꝑlio machinarū iactu pugnatū eſt. Tandē nr̄i victores euaſere. In qua pugna triremiū ꝑfect⁹ occidit̃. Hac q̄ꝫ incōmoditate accepta. ad ſuos hoſtis reuertit̃. ⁊ nauis ſubſidiaria poſtera die portū plenis velis intrare nō formidat. Attulerūt ꝓfecto he naues nunciū qd' Rhodios nō ꝑua affecit leticia. Pontificie q̄ppe lr̄e recitant̃. q̄ rhodioꝝ aīos paterna monitiōe ſolidāt. Subſidia q̄ꝫ nauiū parata pandūt q̄ prope diē ventura erāt. Preterea grandē expeditionē parari nūciant. q̄ nedū rhodios obſidione liberare. verūetiā inimicā claſſem expugnare. ac proſternere poſſit. Rhodij leto accepto nūcio clemētiſſimū rhodianū pōtificē Sixtū quartū miris laudibꝫ tollūt. laudāt. ꝑdicant. deoꝗ pro ei⁹ felici ſtatu hūiles preces fundūt. Hic quoqꝫ rumor ad turcos trāſit. qui ꝑterriti ceptū diſceſſum accelerāt. Exactis igit̃ nouē ⁊ octoginta diebꝫ rhodiorū litore claſſis ſoluēs. phiſcū nauigare ꝑperat. Illic milites ⁊ ſuppellectilē exonerat. vbi dies vndecim morata ad domeſticos lares cum clade ⁊ ignominia reuertit̃. Qui obſidionis ꝑicula expert⁹ eſt ⁊ res publico funct⁹ officio cognouit ad laudē dei. xp̄iane religiōis exaltationē ⁊ rhodioꝝ glīam rerū geſtaꝝ cōmentariū edidit.

¶ De captione ciuitatis Idruntine.

Mane poſtea q̄ꝫ inſula rhodi diuino poti⁹ miraculo q̄ꝫ alias murꝫ illi⁹ pro magna parte ſolo equatis a turcoꝝ obſidiōe ⁊ furore fuit liberata. atqꝫ ita ipſi turci ſpe ſua ⁊ conatu impijſſimo fruſtrati fuerūt. indigne valde obprobriū illud ferētes. atqꝫ plurimis q̄s eis xp̄ianoꝝ negligētia parauit elati victorijs tātis ſtragibꝫ ⁊ calamitatū generibꝫ. quibꝫ regna. ꝓuincias. ciuitates ⁊ loca plīma xp̄ianoꝝ hacten⁹ affecere nequaq̄ꝫ cōtenti. neqꝫ ſparſi ſanguis fideliū multitudine ſatiati. arbitrabant̃ facile ignominiā quā a rhodianis accepiſſent in ceteros chriſticolas poſſe retorq̄re. Proinde claſſem denuo inſtaurant validiſſimā ⁊ copioſū exercitū parant. ꝑtes italie. maxīe mari adriatico vicinas. terra mariqꝫ inuadere ⁊ ſucceſſiue ī dirā ⁊ miſerabilē redigere ſeruitutē aīoſe cōtendūt. Nimirū cū ipſe turcoꝝ tyrānus crudeliſſim⁹. auro ⁊ homibꝫ abundās ⁊ dominādi mira cupiditate inflāmatus. optime intelligeret gētes ſibi vicinas. bellis frequentibꝫ ꝑ eū attritas. arma ſumere nō audere. ⁊ ſolos fideles vngaros muri loco ad orientē remanſiſſe. in italos extuc ſeuire decreuit. Ergo poſt ceteras cruētiſſimas iacturas ⁊ ſtrages quas xp̄ianis ꝑplis ipſi nephandiſſimi hoſtes fidei turci in alijs terris intulerūt. poſt horrendā tot ciuitatū euerſionē. miſerabile excidiū. et lamētabiles atqꝫ vniuerſo pene orbi terrarū notiſſimos conatus. rhodieqꝫ vrbis poſtremo cū ingenti multitudine gentiū. terra mariqꝫ obſidionē in Apuliā regni Sicilie ꝓuinciā cū magno exercitu et claſſe ex velona applicuere. Eſt in ea ꝓuincia ciuitas q̄dam archiepiſcopali ſede inſignis. atqꝫ populoꝝ multitudine ⁊ rerū oīm opulētia nō minime p̄ſtans idruntū appellata. vni⁹ noctis nauigatione a p̄dicta ciuitate Selona. q̄ ſub turcoꝝ eſt ꝑtāte diſtans. Hanc ip̄i imaniſſimi turci poſt aliq̄t dierū obſidionē. ⁊ muroꝝ eiuſdē machinaꝝ impetu euerſionē. tandē (heu rem miſerā ⁊ afflictā) cruentiſſimo bello vi ⁊ armis ceperūt. expugnauerūt. ſpoliauerūt. viris partim ceſis. partim acerbiſſime ſeruitutis iugo ſubiectis. matronis ſtupratis. ꝟginibꝫ raptis. ſanctimonialibꝫ fedatis. adoleſcētibꝫ immaniter trucidatis. ſenibꝫ hoīm ⁊ equoꝝ calcibꝫ cōculcatis. Sacerdotibꝫ etiā intra eccliā ꝓ defenſiōe fidei. hūiles p̄ces inſtāter altiſſimo porrigentibꝫ. ferarū more iugulatꝫ. ⁊ ipſo archiep̄o idruntino ſene ⁊ annoſo. pōtificalibꝫ induto ſacratiſſimā crucē manibꝫ tremulis tenente. ſerra lignea crudeliter in fruſta diuiſo. pregnātibꝫ quoqꝫ cū ſemiuiuis corpuſculis inaudita crudelitate dilaniatis. atqꝫ dilaceratis. demū ciuitatē ip̄am idruntinā in ſuā ditionē redactā. hoībꝫ ⁊ nūero copioſo. murꝫ. victualibꝫ. vallo. machinis. armis ⁊ alijs ad defenſionē neceſſarijs mirū in modū muniuerunt. Tandē ipſo turcorū principe mahumeto. haud longe poſt ex hac luce ſubtracto. filius eius in regno ſucceſſor q̄ hodie turcis imperat. prefatā ciuitatē idruntinā regi reddidit Neapolitano. ex cauſis quas breuitatis gratia p̄termitto. Atqꝫ ita turcis vrbi ⁊ apulie prouincia pulſis chriſtianis incolis denuo idruntum inhabitat̃. Hec de hyſtorijs iſtis breuiter dicta ſufficiant.

De regimine peregrinantium trans mare ſcribit Hali medicus in hunc modum.

In mari ꝑegrinanti ſi ſubuerſio ⁊ vomit⁹ acciderit. Vtat̃ ſirupo ſebeſten vel granatorū cum menta. vel pomoꝝ muzorū cū tamarindis ſugat. ⁊ odoret granata poma muza coctana. minuatqꝫ cibū. Si autē incipit ei vomitus d̄nari mudet̃ ſtomachus eius coleris. ⁊ vtat̃ deinceps ſupradictis. ſitqꝫ cibus eius acerba. vel qui ſit de acerbis. Raſis autē medicus dicit. Qui per

mare vult incedere roob fructuū ⁊ medicinas quib⁹ vti cōsueu'it secū deferat. Prius tamē ingrediat mare per aliquot dies comestioni qua cōsueuit vti. debet minuere. taliqȝ cibo vti qui sit de his q̄ rigidum stomachū faciunt. Ea quoqȝ die qua mare primū ingredit aquā non intueat. sed ea odorare ⁊ comedere paulatim incipiat: que vomitū reprimunt. Quibus ita gestis si stomachi subuersio acciderit ⁊ vomuerit. aliquatenus vomere pmittendus est. qm̄ hoc ei nō nocebit. Et si plus q̄ȝ necesse est hoc ei accidat roob fructuū quasi sorbendo atqȝ lambendo sumat. ⁊ sumach et granatorum grana. ⁊ huiusmodi accipiet.

¶ De cautela cōtra pediculos ac pulices et muscas in mari.

Accidit aūt peregrinanti copia pedicolorū in corpore propter sudorē ⁊ puluerem ac balnei paucitatē. Quod cū euenerit corpus eius cathaplasmet cum argento viuo occiso. cū oleo adiuncta astrologia longa ⁊ de felle. Mane quoqȝ balneū ingrediat ⁊ corpus eius fricatione valida mundet. caputqȝ cū carthaphilagine ⁊ borace lauet. Rasi autē vbi supra. Pediculorū grauationē prohibent vsus balnei ⁊ lauacri. pannorū frequēs mutatio, p̄rieqȝ vt pannus qui carni adheret lineus sit. tarde nanqȝ pediculis replet. huiusmodi autē interficit argentum viuū extinctū si oleo misceat. ⁊ ex eo fila lanea inungat. que sup se aliquis impendat aut ex eis se cingat. ¶ Pulices cum herba que dicit persecaria in lecto posita fuerit quasi ebrij ⁊ paralitici fiunt. nec salire nec se mouere possunt. Si vo in aqua in qua tribuli cocti fuerint tribulus roret. pulices omnino destruent. aqua similiter in qua ruta decoquit aut oleander eos interficit. Culices ex fumo palee ⁊ ex fumo vaccini stercoris ⁊ q̄ȝ maxime ex fumo iunci triangulati ⁊ nigelle fugantur. Musce vo aqua in qua niger ellebor⁹ coquit ⁊ arsenici citrini vel olibani fumo necant. Alia pleraqȝ medicinali puta cōfectiones ⁊ huiusmodi sanitatis preseruatiua. cōseruatiua aut confortatiua satis cōmunia sunt. ⁊ facile quisqȝ peritū medicū potest habere consultū qui has voluerit subire peregrinationes sup his reb⁹ quas sibi inter peregrinandū necessarias arbitrabit. Ideo de eis supsedere q̄ȝ quidpiā scribere maxime q̄ me non satis deceat malo.

¶ Sanctarū peregrinationū in montē Syon ad venerandū christi sepulchrū in Hierusalē. atqȝ in montē Synai ad diuam virginē ⁊ martyrem Katherinā opusculū hoc contentiuū per Petrum drach ciuē Spirensem impssum Anno salutis nr̄e. M.cccc.ij. die. xxiiij. nouēbris. finit feliciter.

De conventu celestinorum senonensium est liber iste.

Signatus in numero.

BIBLIOTHEQUE SAINTE GENEVIEVE

Johan Satory

Joh[ann]es Satory de Mech
(...) sue (...)

Joh[ann]es Satory de (...)

(...) Bongonis
et (...) sue vxore

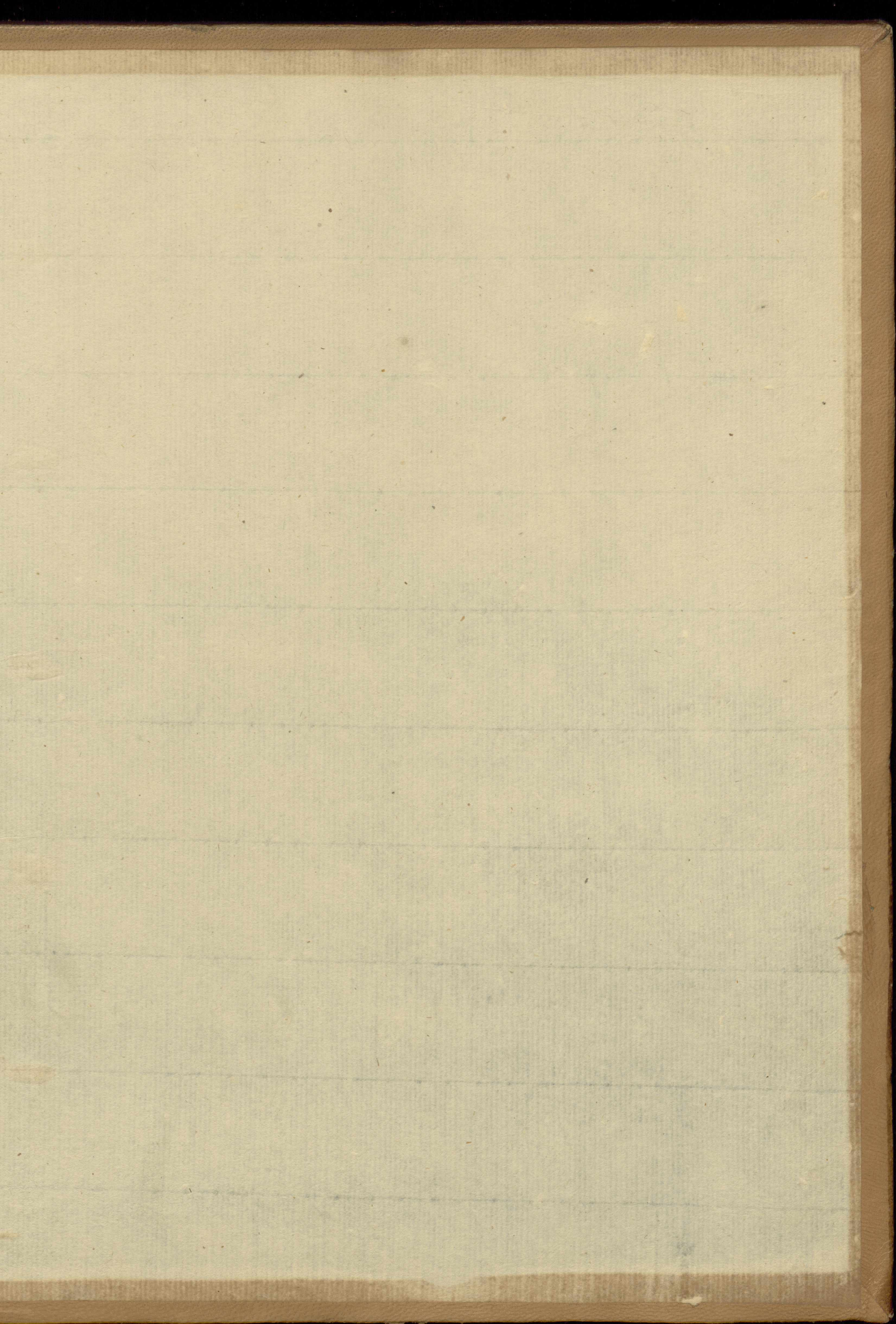
Marye Bongonis
et (...) sue vxore

Maria Bonzagnis
Orvinda et viro nono
Sposa Zonang

Joannes Satory
Orvindus et mo(...)
Sposa (...)

Satory

Satory

BIBLIOTHÈQUE SAINTE GENEVIÈVE

